

ಅಪಿ ಮಯ್ಯನವದ್ಭಾತ್ಯಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕಿಂಚಿದ್ಭಾಗಪ್ರಪಂಚಮ್ |
ಮತ್ಪ್ರಾಣೈಗ್ರಹಣೇ ನೂನಂ ನಾಯಾತಿ ಹಿ ಕೃತೋದ್ಯಮಃ || ೨೪ ||

ದುರ್ಭಾಗಾಯಾ ನಮೇ ಧಾತಾ ನಾನುಕೂಲೋ ಮಹೇಶ್ವರಃ |
ದೇವೀ ವಾ ವಿಮುಖಾ ಗೌರೀ ದುದ್ರಾಣೀ ಗಿರಿಜಾ ಸತೀ || ೨೫ ||

ವಿವಂ ಚಿಂತಯತೀ ಬಾಲಾ ಗೋವಿಂದಹೃತಮಾನಸಾ |
ಸ್ಯಮೀಲಯತ ಕಾಲಜ್ಞಾ ನೇತ್ರೇ ಚಾಪ್ತಕಲಾಕುಲೇ || ೨೬ ||

ವಿವಂ ವಧ್ಯಾ ಪ್ರತೀಕ್ಷಂತ್ಯಾ ಗೋವಿಂದಾಗಮನಂ ಸ್ತುತ |
ವಾಮ ಉರುರ್ಭುಜೋ ನೇತ್ರಮಸ್ತುರನ್ ಪ್ರಿಯಭಾಷಿಣ || ೨೭ ||

ಅಥ ಕೃಷ್ಣನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ ವಿವ ದ್ವಿಜಾತ್ಯಮಃ |
ಅಂತಃಪುರಚರೀಂ ದೇವೀಂ ರಾಜಪುತ್ರೀಂ ದದರ್ಶ ಹ || ೨೮ ||

ಸಾ ತಂ ಪ್ರಹೃಷ್ಠವದನಮವ್ಯಗ್ರಾತ್ಮಗತಿಂ ಸತೀ |
ಅಲಕ್ಷ್ಯ ಲಕ್ಷಣಾಭಿಜ್ಞಾ ಸಮಪ್ಯಚ್ಛುಚ್ಛುಷ್ಠಿತಾ || ೨೯ ||

ತಸ್ಯಾ ಆದೇದಯತ್ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ತತಃ ಸ ಯಮನಂದನಮ್ |
ಉಕ್ತಂ ಚ ಸತ್ಯವಚನಮಾತ್ಮೋಪನಯನಂ ಪ್ರತಿ || ೩೦ ||

ತಮಾಗತಂ ಸಮಾಜ್ಞಾಯ ವೈದರ್ಭೀ ಹೃಷ್ಠಮಾನಸಾ |
ಸ ಪುತ್ರಂತೀ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಯ ಪ್ರಿಯಮನ್ಯನ್ನನಾಮ ಸಾ || ೩೧ ||

ಪ್ರಾಪ್ತೌ ಪುತ್ರಾ ಸ್ವದುಹಿತುರುದ್ವಾಹಪ್ರೇಕ್ಷಣೋತ್ಸುಕೌ |
ಅಭ್ಯಯಾತ್ತೂರ್ಯಫೋಷೇಣ ರಾಮಕೃಷ್ಣೌ ಸಮರ್ಹಣೈಃ || ೩೨ ||

ಮಧುಸರ್ಕಮುಪಾನೀಯ ವಾಸಾಂಸಿ ವಿರಜಾಂಸಿ ಸಃ |
ಉಪಾಯನಾಸ್ತಭೀಷ್ಠಾಸಿ ವಿಧಿವತ್ ಸಮಪೂಜಯತ್ || ೩೩ ||

ತಯೋರ್ನಿವೇಶನಂ ಶ್ರೀಮದುಪಕಲ್ಪ ಮಹಾಮುಖಃ |
ಸಹ್ಯಸ್ಯಯೋಃ ಸಾನುಗಯೋರಾತಿಥ್ಯಂ ವಿದಧೇ ಯಥಾ || ೩೪ ||

ಪರಿಶುದ್ಧ ಹೃದಯನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇನಾದರೂ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಜುಗುಪ್ಸಿತವಾದ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಕಂಡು ನನ್ನ ಪಾಣೈಗ್ರಹಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸದೆ ಇರುವುದು ಅವನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಾರದಿರುವ ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದೇ ? || ೨೪ || ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ನಾನು ದುರ್ಭಾಗ್ಯಳೇ ಸರಿ. ಬ್ರಹ್ಮನಾಗಲೀ, ಪರಶಿವನಾಗಲೀ ನನಗೆ ಅನುಕೂಲರಾಗಿಲ್ಲ. ರುದ್ರಪತ್ನಿಯಾದ ಗಿರಿಜಾಕುಮಾರಿಯಾದ ಪಾರ್ವತಿಯೂ ನನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿಮುಖಳಾಗಿದ್ದಾಳೆಯೋ ಏನೋ ? || ೨೫ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ಗೋವಿಂದನಿಂದ ಅಪಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳ ರುಕ್ಮಿಣೀ ದೇವಿಯು ಹೀಗೆ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ, 'ಇನ್ನೂ ಸಮಯವಿದೆಯಲ್ಲ !' ಎಂದು ತಿಳಿದು ಕಣ್ಣೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ ತನ್ನ ಕಂಗಳನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಮುಚ್ಚಿ ಕೊಂಡಳು. || ೨೬ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ಹೀಗೆ ರುಕ್ಮಿಣಿಯು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಶುಭಾಗಮನವನ್ನು ಪ್ರತೀಕ್ಷೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೇ ಅಕೆಯ ಎದೆ ತೊಡೆ, ಭುಜ, ಕಣ್ಣುಗಳು ಅದುರತೊಡಗಿದವು. ಅವು ಪ್ರಿಯತಮನ ಆಗಮನದ ಪ್ರಿಯವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. || ೨೭ || ಅವರಲ್ಲಿಯೇ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಕಳಿಸಿರುವ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಬಂದು ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿದ್ದ ರಾಜಕುಮಾರಿ ರುಕ್ಮಿಣಿಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಗ್ನಳಾದ ಯಾರೋ ದೇವಿಯೇ ಆಗಿರುವಳೋ ಎಂಬಂತೆ ನೋಡಿದನು. || ೨೮ || ಸಾಧ್ವಿಯಾದ ರುಕ್ಮಿಣಿಯು - ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮುಖವು ಪ್ರಪುರ್ಲಿಖವಾಗಿದೆ. ಮುಖದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಅಳುಕೂ ಇಲ್ಲದ ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ಲಕ್ಷಣಾತ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದ ಅಕೆಯು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯವು ಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿರುವುದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಪ್ರಸನ್ನವದನೆಯಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮನಲ್ಲಿ ಹೋದ ಕಾರ್ಯದೇನಾಯಿತೆಂದು ಕೇಳಿದಳು. || ೨೯ || ಆಗ ಭೂಸುರೋತ್ತಮನು - 'ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ದಯಮಾಡಿಸಿರುವನು' ಎಂದು ನಿವೇದಿಸಿ ಕೊಂಡು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದನು. ರಾಜಕುಮಾರಿಯೇ ! ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದಾಗಿ ಸತ್ಯಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರುವನೆಂದೂ ತಿಳಿಸಿದನು. || ೩೦ || ಭಗವಂತನ ಶುಭಾಗಮನದ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಯು ಹೃದಯ ಅನಂದತುಂದಿಲವಾಯಿತು. ಅಕೆಯು ಇದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಭಗವಂತನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾವುದೂ ಪ್ರಿಯವಲ್ಲದ ಕಾರಣ ದಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಕೇವಲ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದಳು. || ೩೧ ||

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಮತ್ತು ಬಲರಾಮರು ತನ್ನ ಮಗಳ ವಿವಾಹವನ್ನು ನೋಡುವ ಉತ್ಸುಕತೆಯಿಂದ ಕುಂಡಿನ ನಗರಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿರುವರೆಂದು ಕೇಳಿದ ಭೀಷ್ಮನು ಮಂಗಳವಾದ್ಯಗಳ ಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಇದಿರ್ಗೊಂಡನು. || ೩೨ || ಮತ್ತೆ ಮಧುಸರ್ಕದಿಂದಲೂ, ಶುಭ್ರವಸ್ತ್ರಗಳಿಂದಲೂ, ಅಭೀಷ್ಠನಾದ ಕಾಣಿಕೆಗಳಿಂದಲೂ ಅವರನ್ನು ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿದನು. || ೩೩ || ಮೇಧಾವಿಯಾದ ಭೀಷ್ಮನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ-ಬಲರಾಮರಿಗೂ ಮತ್ತು ಅವರೊಡನೆ ಬಂದಿದ್ದ ಸೈನಿಕರಿಗೂ ಸಮಸ್ತ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸುಂದರವಾದ ದಿಹಾರಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಯೋಗ್ಯ ರೀತಿಯಿಂದ ಆತಿಥ್ಯ-ಸತ್ಕಾರ ಮಾಡಿದನು. || ೩೪ ||

ವಿವಂ ರಾಜ್ಯಾಂ ಸಮೇತಾನಾಂ ಯಥಾವೀರ್ಯಂ ಯಥಾವಯಃ |
ಯಥಾಬಲಂ ಯಥಾವಿತ್ತಂ ಸರ್ವೈಃ ಕಾಮೈಃ ಸಮರ್ಹಯತ್ || ೩೫ ||

ಕೃಷ್ಣಮಾಗತಮಾಕರ್ಣ್ಯ ವಿದರ್ಭಪುರವಾಸಿನಃ |
ಆಗತ್ಯ ನೇತ್ರಾಂಜಲಿಭಿಃ ಪಪ್ಪಸ್ತನ್ಮುಖಪಂಕಜಮ್ || ೩೬ ||

ಅಸ್ಯೈವ ಭಾರ್ಯಾ ಭವಿತುಂ ರುಕ್ಮಿಣ್ಯರ್ಹತಿ ನಾಪರಾ |
ಅಸಾವಪ್ಸನವದ್ಯಾತ್ಯಾ ಭೈಷ್ಣಾಃ ಸಮುಚಿತಃ ಪತಿಃ || ೩೭ ||

ಕಂಚಿಪುಚರಿತಂ ಯಸ್ತಸ್ಯೇನ ತುಪ್ಪಸ್ತುಲೋಕಕೃತ್ |
ಅನುಗೃಹ್ಯಾತು ಗೃಹ್ಯಾತು ವೈದರ್ಭ್ಯಾಃ ಪಾಣಮಚ್ಯುತಃ || ೩೮ ||

ವಿವಂ ಪ್ರೇಮಕಲಾಬದ್ಧಾ ವದಂತಿ ಸ್ತೌ ಪುರೋಹತಃ |
ಕನ್ಯಾ ಚಾಂತಃಪುರಾತ್ ಪ್ರಾಗಾದ್ಭೈರ್ಗುಪ್ತಾಂಜಲಯಮ್ || ೩೯ ||

ಪದ್ಮಾಂ ವಿನಿಯಯೌ ದ್ರಷ್ಟುಂ ಭವಾನ್ಯಾಃ ಪಾದಪಲ್ಲವಮ್ |
ಸಾ ಚಾನುಧ್ಯಾಯತೀ ಸಮ್ಯಕ್ ಮುಕುಂದಚರಣಾಂಬುಜಮ್ || ೪೦ ||

ಯತವಾಚ್ಯಾತ್ಯಭಿಃ ಸಾರ್ಥಂ ಸಖೀಭಿಃ ಪರಿವಾರಿತಾ |
ಗುಪ್ತಾ ರಾಜಭಟ್ಟಿಃ ಶೂರೈಃ ಸನ್ನದ್ವೈರುದ್ಯತಾಯುದೈಃ |
ದ್ವಂದಂಗಶಂಖಪಣವಾಸ್ತ್ರಾರ್ಯಭೇರ್ಯಶ್ಚ ಜಘ್ನರೇ || ೪೧ ||

ನಾನೋಪಹಾರಬಲಿಭರ್ವಾರಮುಖ್ಯಾಃ ಸಹಸ್ರತಃ |
ಽಗ್ನಂಧವಸ್ತ್ರಾಪ್ರರಣೈರ್ವಿಜಪತ್ಯಃ ಸ್ವಲಂಕೃತಾಃ || ೪೨ ||

ಗಾಯಂತಶ್ಚ ಸ್ತುವಂತಶ್ಚ ಗಾಯತಾ ವಾಡ್ಯವಾದಕಾಃ |
ಪರಿವಾರ್ಯ ವಧೂಂ ಜಗ್ತುಃ ಸೂತಮೂಗಧವಂದಿನಃ || ೪೩ ||

ಆಸಾದ್ಯ ದೇವೀಸದನಂ ಧೌತಪಾದಕರಾಂಬುಜಾ |
ಕಾಪಸ್ಪೃಶ್ಯ ಕುಚಿಃ ಶಾಂತಾ ಪ್ರವಿವೇಶಾಂಬಿಕಾಂಚಿಕಮ್ || ೪೪ ||

ಹಾಂ ವೈ ಪ್ರವಯಸೋ ಬಾಲಾಂ ವಿಧಿಜ್ಞಾ ವಿಪ್ರಯೋಜಿತಃ |
ಧವಾನೀಂ ವಂದಯಾನ್ ಚಕ್ರುರ್ಭವಪತ್ನೀಂ ಭವಾನ್ವಿತಾಮ್ || ೪೫ ||

ಹೀಗೆ ಭೀಷ್ಮನು ಮಹಾರಾಜನು ತನ್ನ ಆಹ್ವಾನದಂತೆ ಬಂದಿರುವ ರಾಜರಲ್ಲರನ್ನೂ ಅವರವರ ಪರಾಕ್ರಮ, ವಯಸ್ಸು, ಬಲ, ಧನ ಇವುಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಅವರು ಬಯಸಿದ ವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು ಬಹಳವಾಗಿ ಸತ್ಕರಿಸಿದನು. || ೩೫ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತಮ್ಮ ನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವನೆಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ನಗರವಾಸಿಗಳು ಭಗವಂತನ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದು ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳೆಂಬ ಬೊಗಸೆಗಳಿಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮುಖಾರವಿಂದದ ಮಧುರ ಮಕರಂದರಸವನ್ನು ಪಾನಮಾಡತೊಡಗಿದರು. || ೩೬ || ಅವರು ಪರಸ್ಪರ ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು - ನಮ್ಮ ರುಕ್ಮಿಣಿಯು ಇವನ ಅರ್ಧಾಂಗಿಯಾಗಲು ಯೋಗ್ಯಳೇ ಆಗಿದ್ದಾಳೆ. ಈ ಪರಮ ಪವಿತ್ರಮೂರ್ತಿಯಾದ ಶ್ಯಾಮಸುಂದರನೇ ರುಕ್ಮಿಣಿಗೆ ಯೋಗ್ಯಪತಿ ಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. || ೩೭ || ನಾವೇನಾದರೂ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಸತ್ಕರ್ಮಮಾಡಿದ್ದರೆ, ತೈಲೋಕ್ಯ ವಿಧಾತನಾದ ಭಗವಂತನು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಶ್ಯಾಮಸುಂದರ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ವಿದರ್ಭರಾಜಕುಮಾರಿ ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ಪಾಣಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಲಿ. || ೩೮ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಕುಂಡಿನಪುರ ನಿವಾಸಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಪ್ರೇಮ ಪರವಶರಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ರಾಜಭಟರಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಮದುವಣಗಿತ್ತಿಯು ಅಂತಃಪುರದಿಂದ ಹೊರಟು ಅಂಬಿಕಾಲಯಕ್ಕೆ ದೇವಿಯ ಪೂಜೆಗಾಗಿ ಹೊರಟಳು. || ೩೯ || ರುಕ್ಮಿಣಿಯಾದರೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಚರಣಸಮಗಂಧನೇ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾ, ಭಗವತಿ ಭವಾನಿಯ ಪದ ಪಲ್ಲವಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಲು ಕಾಲ್ನಡಿಗೆ ಯಿಂದಲೇ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋದಳು. || ೪೦ || ಮೌನವಾಗಿದ್ದ ಆಕೆಯು ಮಾತೃವರ್ಗದವರಿಂದ ಪರಿವೃತಳಾಗಿದ್ದಳು. ಆಯುಧ ಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಸನ್ನದ್ಧರಾದ ಶೂರ ರಾಜಭಟರು ಸುತ್ತಲೂ ಆಕೆಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಭೇರಿ, ಮೃದಂಗ, ಶಂಖ, ಪಣವ, ತೂರ್ವ - ಮೊದಲಾದ ಮಂಗಳವಾದ್ಯಗಳು ಮೊಳಗುತ್ತಿದ್ದವು. || ೪೧ || ಹಲವಾರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪತ್ನಿಯರು ಪುಷ್ಪಮಾಲೆ ಗಳಿಂದಲೂ, ಚಂದನಾದಿ ಸುಗಂಧ ದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದಲೂ, ಮೃತ್ತಾ ಭರಣಗಳಿಂದಲೂ ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಜೊತೆ-ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು, ಪೂಜಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಸಾವಿರಾರು ವಾರಾಂಗನೆಯರು ವಧುವನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. || ೪೨ || ಗಾಯಕರು ಗಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ವಾದ್ಯಗಾರರು ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತಾ ಸಾಗಿದ್ದರು. ಸೂತ-ಮಾಗಧ-ವಂದೀಜನರು ವಧುವಿನ ಸುತ್ತಲೂ ಜಯಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ ದಿರುದಾವಳಿಗಳನ್ನು ಕಾಪ್ಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. || ೪೩ || ದೇವಿಯ ಮಂದಿರವನ್ನು ತಲುಪಿದ ರುಕ್ಮಿಣಿಯು ಕಮಲದಂತಿರುವ ಸುಕೋಮಲವಾದ ಕೈ-ಕಾಲು ಗಳನ್ನು ತೋಳಿದು, ಆಚಮನ ಮಾಡಿ, ಅಂತರ್ಜಾಹ್ನಕುದ್ವಳಾಗಿ ಶಾಂತಭಾವದಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಅಂಬಿಕೆಯ ಮಂದಿರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಳು. || ೪೪ || ಜೊತೆಗಿದ್ದ ಅನೇಕ ವಿಧಿ-ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲ ಹಿರಿಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮುಕ್ತೈದೆಮರು ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರನ ಅರ್ಧಾಂಗಿನಿಯಾದ ಭವಾನಿಗೆ ಮತ್ತು ಭಗವಾನ್ ಪರಶಿವನಿಗೆ ರುಕ್ಮಿಣಿಯಿಂದ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದರು. || ೪೫ ||

ನಮಸ್ಕೇ ತ್ವಾಂಬಿಕೇಽಭೀಕ್ಷಂ ಸ್ವಂತಾನಯುತಾಂ ಶಿವಾಮ್ |
ಭೂಯಾತ್ ಪತಿರ್ಮೇ ಭಗವಾನ್ ಕೃಷ್ಣಸ್ತದನುಮೋದತಾಮ್

|| ೪೬ ||

ಅದ್ವಿಗ್ಗಂಧಾಕ್ಷತ್ಯಧೂಪೈರ್ವಾಸದ್ರಶ್ಯಾಲ್ಪಭೂಷಣೈಃ |
ಸಾನೋಪಹಾರಬಲಿಭಿಃ ಪ್ರದೀಪಾವಲಿಭಿಃ ಪೃಥಕ್

|| ೪೭ ||

ವಿಪ್ರಸ್ತ್ರಿಯಃ ಪತಿಮತಿರ್ದಹಾ ತೈಃ ಸಮಪೂಜಯತ್ |
ಲವಣಾಪೂಪತಾಂಬೂಲಕಂಠಸೂತ್ರಫಲೇಕ್ಷುಭಿಃ

|| ೪೮ ||

ತಸ್ಯೈ ಸ್ತ್ರಿಯಸ್ತಾಃ ಪ್ರದಮಃ ಶೇಷಾಂ ಯುಯುಜುರಾಶಿಷಃ |
ತಾಭ್ಯೋ ದೇವೈ ನಮಶ್ತ್ರೇ ಶೇಷಾಂ ಚ ಜಗೃಹೇ ವಧೂಃ

|| ೪೯ ||

ಮುನಿದ್ರತಮಥ ತೃಕ್ತ್ವಾ ನಿಶ್ಚಕ್ರಾಮಾಂಬಿಕಾಗೃಹಾತ್ |
ಪ್ರಗೃಹ್ಯ ಪಾಣಿನಾ ಭೃತ್ಯಾಂ ರತ್ನಮುದ್ರೋಪಕೋಭಿನಾ

|| ೫೦ ||

ತಾಂ ದೇವಮಾಯಾಮಿವ ವೀರಮೋಹಿನೀಂ
ಸುಮಧ್ಯಮಾಂ ಕುಂಡಲಮಂಡಿತಾನನಾಮ್ |
ಶ್ಯಾಮಾಂ ನಿಶಂಬಾರ್ಪಿತರತ್ನಮೇಖಲಾಂ
ವ್ಯಂಜಸ್ತನೀಂ ಕುಂಠಲಕಂಕಿತೇಕ್ಷಣಾಮ್ || ೫೧ ||

ಕುಚಸ್ಥಿತಾಂ ಬಿಂಬಫಲಾಧರದ್ಯುತಿ-
ಶೋಣಾಯಮಾನದ್ವಿಜಕುಂದಪುಷ್ಕಲಾಮ್ |
ಪದಾ ಚಲಂತೀಂ ಕಲಹಂಸಗಾಮಿನೀಂ
ಶಿಂಜತ್ಯಲಾನೂಪುರಧಾಮಶೋಭಿನಾ |
ವಿಲೋಕ್ಯ ವೀರಾ ಮುಮುಷುಃ ಸಮಾಗತಾ
ಯಶಸ್ವಿನಸ್ತತ್ಕೃತಹೃಚ್ಛಯಾದಿತಾಃ || ೫೨ ||

ಯಾಂ ವಿಕ್ತ್ಯ ತೇ ಸ್ವಪತಯಸ್ತದುದಾರಹಾಸ-
ಪ್ರೀಡಾವಲೋಕಹೃತಚೇತಸ ಉಜ್ಜಿತಾಸ್ತಾಃ |
ಪೇತುಃ ಕ್ಷಿತೌ ಗಜರಥಾಶ್ವಗತಾ ವಿಮೂಢಾ
ಯಾತ್ರಾಚರೇನ ಪರಯೇಽರ್ಪಯಂತೀಂ ಸ್ಥೋಭಾಮ್ || ೫೩ ||

ರುಕ್ಮಿಣಿಯು ಭಗವತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾಳೆ - ಜಗದಂಬೇ !
ನಿನ್ನ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ ಗಣಪತಿಗೆ ಮತ್ತು ನಿನಗೆ ನಾನು
ಪದೇ-ಪದೇ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ತಾಯೆ ! ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ
ನನ್ನ ಪತಿಯಾಗುವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಆಶೀರ್ವದಿಸು. || ೪೬ ||
ಬಳಿಕ ರುಕ್ಮಿಣಿಯು ಜಲ ಗಂಧ, ಅಕ್ಷತೆ, ವಸ್ತ್ರ, ಪುಷ್ಪಹಾರ,
ಅಭೂಷಣಗಳು, ಧೂಪ, ದೀಪಾದಿಗಳಿಂದಲೂ, ನಾನಾ
ವಿಧವಾದ ನೈವೇದ್ಯಗಳಿಂದಲೂ, ಕಾಣಿಕೆಗಳಿಂದಲೂ, ಮಂಗಳ
ಆರತಿಗಳಿಂದಲೂ ಅಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದಳು. || ೪೭ ||
ಅನಂತರ ಸುಮಂಗಲಿಯರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಮೇಲೆ
ಹೇಳಿದ ಪೂಜಾ-ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಂದಲೂ, ಉಪ್ಪು, ಅವೂಷ,
ತಾಂಬೂಲ, ಕಂಠಸೂತ್ರ, ಹಣ್ಣುಗಳು, ಕಬ್ಬು ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದಲೂ
ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದಳು. || ೪೮ || ಬ್ರಾಹ್ಮಣ
ಸ್ತ್ರೀಯರು ರಾಜಕುಮಾರಿಗೆ ಪ್ರಸಾದವನ್ನಿತ್ತು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದರು.
ಮದುವೆಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯರಿಗೂ, ಜಗದಂಬೆಗೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ
ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದಳು. || ೪೯ || ಬಳಿಕ ರಾಜಕುಮಾರಿಯು
ಮೌನವನ್ನು ಮುರಿದು ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಉಂಗುರದಿಂದ
ಶೋಭಾಯಮಾನವಾದ ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಸೇವಕಿಯೊಬ್ಬಳ ಕೈಯನ್ನು
ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಅಂಬಿಕಾಗುಡಿಯಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದಳು. || ೫೦ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ರುಕ್ಮಿಣಿಯು ಭಗವಂತನ ಮಾಯೆಯಂತೆಯೇ
ವೀರಾದಿವೀರರನ್ನು ವಿಮೋಹಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯ ಕಟ
ಪ್ರದೇಶವು ಸುಂದರವಾಗಿಯೂ, ತೆಳುವಾಗಿಯೂ ಇತ್ತು. ಫಲ
ಫಲಿಸುವ ಕುಂಡಲಗಳಿಂದ ಮುಖಕಮಲವು ಸಮಲಂಕೃತವಾಗಿತ್ತು.
ಯೌವನದ ಹೊಸ್ತಿಲನ್ನು ಆಗತಾನೇ ಮೆಟ್ಟಿದ್ದಳು. ನಿಶಂಬವು
ರತ್ನಮಯವಾದ ಸೊಂಟವೆತ್ತಿಯಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿತ್ತು. ವಕ್ಷಃ
ಸ್ಥಳವು ಆಗತಾನೇ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಮುಂಗುರುಳುಗಳು
ಮುಂದೆ ಚಾಚಿಕೊಂಡು ಇದ್ದುದರಿಂದ ನೋಟವು ಚಂಚಲ
ವಾಗಿತ್ತು. || ೫೧ || ಆಕೆಯ ತುಟಗಳಲ್ಲಿ ಮನೋಹರವಾದ
ಮುಗುಳ್ಳಗೆ ಇತ್ತು. ತೊಂಡಹಣ್ಣಿನಂತಿದ್ದ ಅವಳ ತುಟೆಯ
ಕೆಂಪಿನಿಂದ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮೊಗ್ಗುಗಳಂತಿದ್ದ ಆಕೆಯ ಹಲ್ಲುಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ
ಕೆಂಪಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ಝಣ-ಝಣಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲಂದುಗೆಗಳ
ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಕೋಮಲವಾದ
ಕಾಲುಗಳಿಂದ ರಾಜಹಂಸದಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ರುಕ್ಮಿಣಿಯು
ಅಂತಹ ಅನುಪಮವಾದ ಅಂಗಕಾಂತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ
ಬಂದ ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ಯಶಸ್ವೀ ವೀರರೆಲ್ಲರೂ ಮೋಹಿತ
ರಾದರು. ಮನ್ಮಥನೂ ಭಗವಂತನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ
ಕೊಡಲು ತನ್ನ ಹೂಬಾಣಗಳಿಂದ ಅವರ ಹೃದಯಗಳನ್ನು
ಜರ್ಜರಿತವಾಗಿಸಿದ್ದನು. || ೫೨ || ರುಕ್ಮಿಣಿಯು ಹೀಗೆ ಯಾತ್ರೆಯ
ವ್ಯಾಜದಿಂದ ಮಂದಗತಿಯಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಭಗವಾನ್
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ತನ್ನ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯ
ಲೋಕೋತ್ತರವಾದ ಮುಕ್ತಮಂದಹಾಸವನ್ನು ಹಾಗೂ ಕುಡಿ
ನೋಟವನ್ನು ಕಂಡು ಬುದ್ಧಿಗಟ್ಟಿ ನೆರಪತಿಗಳು ತಾವು ಹಿಡಿದಿದ್ದ
ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಬಿಡಾಡಿ ತಾವು ಕುಳಿತಿದ್ದ ರಥಾಶ್ವ-ಗಜಗಳ
ಮೇಲಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ಹೋದರು. || ೫೩ ||

ಸೈವಂ ಶನೈಶ್ಚಲಯತೀ ಚಲಪದ್ಯಕೋಶೌ
ಪ್ರಾಪ್ತಂ ತದಾ ಭಗವತಃ ಪ್ರಸಮೀಕ್ಷಮಾಣಾ |
ಉತ್ಸಾರ್ಯ ವಾಮಕರಚೈರಲಕಾನಪಾಂಗೈಃ
ಪ್ರಾಪ್ತಾನ್ ಪ್ರಿಯೈಶ್ಚ ನೃಪಾನ್ ದದೃಶಃಚ್ಚತುರಾ || ೫೪ ||

ತಾಂ ರಾಜಕನ್ಯಾಂ ರಥಮಾರುರುಕ್ಷತೀಂ
ಜಹಾರ ಕೃಷ್ಣೋ ದ್ವಿಪತಾಂ ಸಮೀಕ್ಷತಾಮ್ |
ರಥಂ ಸಮಾರೋಪ್ಯ ಸುಪರ್ಣಲಕ್ಷಣಂ
ರಾಜನ್ಯಚಕ್ರಂ ಪರಿಫೂಯ ಮಾಧವಃ || ೫೫ ||

ತತೋ ಯಯೌ ರಾಮಪುರೋಗಮ್ಯ ಶನೈಃ
ಸೃಗಾಲಮಧ್ಯಾವಿವ ಭಾಗಹೃದ್ಧರೀ || ೫೬ ||

ತಂ ಮಾನಿನಃ ಸ್ವಾಭಿಭವಂ ಯಶಸ್ವಯಂ
ಪರೇ ಜರಾಸಂಧವತಾ ನ ಸೇಹಿರೇ |
ಅಹೋ ಧಿಗುಸ್ಮಾನ್ ಯಶ ಆತ್ಮಧನ್ಯನಾಂ
ಗೋಪೈರ್ಹೃತಂ ಕೇಸರಿಣಾಂ ಮೃಗೈರಿವ || ೫೭ ||

ಹೀಗೆ ರುಕ್ಮಿಣಿಯು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಶುಭಾಗಮನವನ್ನು
ವ್ರತಿಸ್ಥಿ ಮೂಡುತ್ತಾ ಕಮಲದಂತಹ ಸುಕೋಮಲವಾದ ಪಾದಪದ್ಮ
ಗಳಿಂದ ಮೆಲ್ಲ-ಮೆಲ್ಲನೆ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮುಖ
ವನ್ನು ಮುಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದ ಮುಂಗುರುಳುಗಳನ್ನು ಎಡಗೈ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ
ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ರಾಜರನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯವಿಡಿದು
ಕೂಡಿದ ಕಡೆಗಳನ್ನಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹಾಗೆಯೇ ಆಕೆಗೆ
ಶ್ಯಾಮಸುಂದರನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ದರ್ಶನವಾಯಿತು. || ೫೪ ||
ರಾಜಕುಮಾರಿ ರುಕ್ಮಿಣಿಯು ರಥದಲ್ಲಿ ಹತ್ತಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಿ
ದ್ದಾಗಲೇ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸಮಸ್ತ ಶತ್ರುಗಳು ನೋಡು
ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ರುಕ್ಮಿಣಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು, ನೂರಾರು
ರಾಜರ ತಲೆಯನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿ, ಗರುಡದ್ವಜದಿಂದ ಕೋಳಿಸುವ ತನ್ನ
ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳಿರಿಸಿಕೊಂಡನು. || ೫೫ || ಬಳಿಕ ನರಿಗಳ ಮಧ್ಯೆ
ದಲ್ಲಿದ್ದ ತನ್ನ ಬೇಟೆಯನ್ನು ಸಿಂಹವು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವಂತೆ
ನರಿಗಳಂತಿದ್ದ ರಾಜರ ಮಧ್ಯದಿಂದ ರುಕ್ಮಿಣಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಬಲರಾಮಾದಿ ಯದುವಂಶೀಯ ವೀರರೊಡನೆ
ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟನು. || ೫೬ || ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಜರಾಸಂಧನ
ವತವರ್ತಿಗಳಾದ ದುರಭಿಮಾನಿ ರಾಜರುಗಳಿಗೆ ಮಿಶ್ರಕೀರ್ತಿ
ನಾಶಕವಾದ ಇಂತಹ ತಿರಸ್ಕಾರವನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಲಿಲ್ಲ.
ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಕೆಳಗೆ ಕೂಗಾಡತೊಡಗಿದರು - ಆಹಾ! ಆಮುಢ
ಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಿಂತಿರುವ ನಮಗೆ ಧಿಕ್ಕಾರವಿರಲಿ. ಸಿಂಹಗಳಿಗೆ
ಸೇರಬೇಕಾದ ಭಾಗವನ್ನು ನರಿಗಳು ಅಪಹರಿಸುವಂತೆ ನಮ್ಮ
ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಸಾಧಾರಣರಾದ ಗೊಲ್ಲರು ಇಂದು ಅಪಹರಿಸಿ
ಬಿಟ್ಟರಲ್ಲ! || ೫೭ ||

ಐವತ್ತಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೫೮ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಉತ್ತರಾರ್ಧಃ
ರುಕ್ಮಿಣೀಹರಣಂ ನಾಮ ತ್ರಿಪಂಚಾಶ್ವತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೫೯ ||

ಐವತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಶಿಶುಪಾಲನ ಅನುಯಾಯಿಗಳ ಮತ್ತು ರುಕ್ಮಿಯ ಪರಾಜಯ - ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ರುಕ್ಮಿಣಿಯರ ವಿವಾಹ

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಇತಿ ಸರ್ವೇ ಸುಸಂರಬ್ಧಾ ವಾಹಾನಾರುಹ್ಯ ದಂಶಿತಾಃ |
ಸ್ಥೈಃ ಸ್ಥೈರ್ಯೈಃ ಪರಿಕ್ರಾಂತಾ ಅನ್ವಿಯುರ್ಧ್ವತಕಾಮುರಾಃ
|| ೧ ||

ತಾನಾಪತತ ಆಲೋಕ್ಯ ಯಾದವಾನೀಕಯೂಥಪಾಃ |
ತಸುಸ್ತತ್ಸಮ್ಮುಖಾ ರಾಜನ್ವಿಸ್ಫುರ್ಗ್ಯ ಸ್ವಧನ್ಯೂಂಷಿ ತೇ
|| ೨ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಎಲೈ ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ |
ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ-ಕೇಳಿ ಎಲ್ಲ ರಾಜರೂ ಕೋಪದಿಂದ ಕಿಡಿ-ಕಿಡಿ
ಯಾದರು. ಕವಚಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ವಾಹನಗಳನ್ನೇರಿದರು. ತಮ್ಮ
ತಮ್ಮ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಧನುಸ್ಸೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಹಿಂಬಾ
ಲಿಸಿದರು. || ೧ || ರಾಜೇಂದ್ರನೇ! ಶತ್ರುಗಳು ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ
ಆಕ್ರಮಿಸಿ ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದ ಯದುವಂಶೀಯರಾದ
ಸೇನಾಪತಿಗಳು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ ಧನಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಬೆಂಕರಿಸುತ್ತಾ
ಶತ್ರುಸೈನ್ಯದ ಇದಿರಾಗಿ ಸಿದ್ಧರಾಗಿ ನಿಂತರು. || ೨ ||

ಅಶ್ವತ್ಥವೇ ಗಜಸ್ಯಂಧೇ ರಥೋಪದೇ ಚ ಕೋವಿದಾಃ |
ಮುಮುಚುಃ ಪರವರ್ಷಾಣಿ ಮೇಘಾ ಅದ್ರಿಷ್ಟವೋ ಯಥಾ || ೩ ||

ಪಕ್ಕುರ್ಬಲಂ ಶರಾಸಾರೈಶ್ಚ ಸ್ತಂ ವೀಕ್ತ್ಯ ಸುಮಧ್ಯಮಾ |
ಸವ್ರೀಡಮೈಕ್ಯತದ್ವಕ್ತಂ ಭಯವಿಹ್ವಲಲೋಚನಾ || ೪ ||

ಪ್ರಹಸ್ಯ ಭಗವಾಸಾಹ ಮಾ ಸ್ಯ ಭೈರ್ವಾಮಲೋಚನೇ |
ವಿನಂಕ್ತ್ಯಧುನೈವೈತತ್ಪಾದಕೈಃ ಶಾತ್ರವಂ ಬಲಮ್ || ೫ ||

ತೇಷಾಂ ತದ್ವಿಕ್ರಮಂ ವೀರಾ ಗದಸಂಕರ್ಷಣಾದಯಃ |
ಅಮೃತ್ಯಮಾಣಾ ನಾರಾಙ್ಗೈರ್ಭರ್ಷಯಗಜಾನ್ ರಥಾನ್ || ೬ ||

ಪೇತುಃ ಶಿರಾಂಶಿ ರಥಿನಾಮಶ್ವಿನಾಂ ಗಜಿನಾಂ ಭುವಿ |
ಸಕುಂಡಲಕಿರೀಟಾನಿ ಸೋಪ್ಲೇಷಾಣಿ ಚ ಕೋಟಿಶಃ || ೭ ||

ಹಸ್ತಾಃ ಸಾಸಿಗದೇಷ್ಟಾಃ ಕರಭಾ ಉರವೋಽಂಘ್ರಯಃ |
ಅಶ್ವಾಶ್ವತರನಾಗೋಷ್ಪಖರಮರ್ಕ್ಯಶಿರಾಂಶಿ ಚ || ೮ ||

ಹಸ್ತಮಾನಬಲಾನೀಕಾ ವೃಷ್ಟಿಭರ್ಷಯಕಾಂಕ್ಷಿಭಿಃ |
ರಾಜಾನೋ ವಿಮುಖಾ ಜಗ್ರುರ್ಭರಾಸಂಧಪುರಸ್ತರಾಃ || ೯ ||

ಶಿಶುಪಾಲಂ ಸಮಭೈಷ್ಯ ಹೃತದಾರಮಿವಾತುರಮ್ |
ಸಪ್ತಶಿಷಂ ಗತೋತ್ಸಾಹಂ ಪುಷ್ಪದ್ವದನಮಬ್ರುವನ್ || ೧೦ ||

ಭೋ ಭೋಃ ಪುರುಷಾರ್ದೂಲ ದೌರ್ಮನಸ್ಕಮಿದಂ ತ್ಯಜ |
ನ ಪ್ರಿಯಾಪ್ರಿಯಯೋ ರಾಜನ್ ನಿಷ್ಕಾದೇಹಿಪು ದೃಶ್ಯತೇ || ೧೧ ||

ಯಥಾ ದಾರುಮಯೀ ಯೋಷಿನ್ಪತ್ಯತೇ ಕುಹಕೇಚ್ಛಯಾ |
ಏವಮೀಶ್ವರತಂತ್ರೋಽಯಮೀಹತೇ ಸುಖದುಃಖಯೋಃ || ೧೨ ||

ಶೌರೇಃ ಸಪ್ತದಶಾಹಂ ವೈ ಸಂಯುಗಾಂಶಿ ಪರಾಜಿತಃ |
ತ್ರಯೋವಿಂಶತಿಭಿಃ ಸೈನ್ಯೈರ್ಜಿಗ್ಮ ಏಕಮಹಂ ಪರಮ್ || ೧೩ ||

ಜರಾಸಂಧನ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಕುದುರೆಗಳ ಮೇಲೆ, ಕೆಲವರು ಆನೆಗಳ ಮೇಲೆ, ಕೆಲವರು ರಥದಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಧನುರ್ವೇದದ ಮರ್ಮಜ್ಞರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಯದುವಂತೀಯರ ಮೇಲೆ - ಮೇಘಗಳು ಪರ್ವತಗಳ ಮೇಲೆ ಮಳೆಗರೆಯುವಂತೆ ಬಾಣಗಳ ವೃಷ್ಟಿಯನ್ನೇ ಸುರಿಸಿಬಿಟ್ಟರು. || ೩ || ಪರಮ ಸುಂದರಿಯಾದ ರುಕ್ಮಿಣಿಯು ತನ್ನ ಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಸೇನೆಯು ಶತ್ರುಪಕ್ಷದವರ ಬಾಣಗಳ ವರ್ಷದಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ ಹೋದುದನ್ನು ಕಂಡು ಲಚ್ಚೆಯೊಂದಿಗೆ ಭಯಗೊಂಡ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದಳು. || ೪ || ಭಗವಂತನು ನಗುತ್ತಾ ಹೇಳಿದನು - ಸುಂದರೀ! ಭಯಪಡಬೇಡ. ನಮ್ಮ ಕಡೆಯ ಸೈನ್ಯವು ಶತ್ರುಸೈನ್ಯವನ್ನು ಈಗಿಂದೀಗಲೇ ಧ್ವಂಸ ಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತದೆ. || ೫ || ಇತ್ತ ಗದ-ಸಂಕರ್ಷಣರೇ ಮೊದಲಾದ ಯದುವಂತೀಯ ವೀರರು ಶತ್ರುಗಳ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ನೋಡಿ ಸಹಿಸದೆ ತಮ್ಮ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಶತ್ರುಗಳ ಗಜಾಶ್ವರಥಗಳನ್ನು ತುಂಡರಿಸ ತೊಡಗಿದರು. || ೬ || ಇವರ ಬಾಣಗಳಿಂದ ರಥ, ಕುದುರೆಗಳ ಮತ್ತು ಆನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತ ಪ್ರತಿಪಕ್ಷದ ವೀರರ ಕುಂಡಲ, ಕಿರೀಟ, ರುಮಾಲುಗಳಿಂದ ಸಮಲಂಕೃತವಾದ ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ ತಲೆಗಳೂ, ಖಡ್ಗ, ಗದೆ, ಧನುಷ್ಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕೈಗಳೂ, ತೊಡೆಗಳೂ, ಕಾಲುಗಳೂ ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಭೂಮಿಗೆ ಬೀಳತೊಡಗಿ ದವು. ಹೀಗೆಯೇ ಕುದುರೆಗಳೂ, ಹೆಸರಕತ್ತೆಗಳೂ, ಒಂಟೆಗಳೂ, ಆನೆಗಳೂ, ಕತ್ತೆಗಳೂ ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯರ ತಲೆಗಳೂ ಲಕ್ಷ-ಲಕ್ಷ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲಕ್ಕುರುಳಿದವು. || ೭-೮ || ವಿಜಯಾಕಾಂಕ್ಷಿಗಳಾದ ಯಾದವರು ಶತ್ರುಸೈನ್ಯವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಧ್ವಂಸಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರು. ಜರಾಸಂಧನೇ ಮೊದಲಾದ ರಾಜರೆಲ್ಲರೂ ಯುದ್ಧದಿಂದ ಪರಾಜ್ಞುಖರಾಗಿ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದರು. || ೯ ||

ಆತ್ತ ಶಿಶುಪಾಲನು ತನ್ನನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಭಾವೀ ಪತ್ನಿಯು ಕೈತಪ್ಪಿಹೋದ ಕಾರಣ ಅತೀವ ದುಃಖಿತನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನ ತರೀರದಲ್ಲಿ ಕಾಂತಿಯೂ, ಉತ್ಸಾಹವೂ ಉಡುಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಮುಖ ಬಾಡಿತ್ತು. ಜರಾಸಂಧನು ಅವನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸುತ್ತಾ ಹೇಳಿದನು. || ೧೦ || ಶಿಶುಪಾಲನೇ! ನೀನಾದರೋ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪುರುಷನಾಗಿರುವೆ ಈ ದುಃಖದ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸು. ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿರಲೇ, ಪ್ರತಿಕೂಲವಾಗಿರಲೇ ಯಾವುದೇ ಮಾತು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಇರುವುದನ್ನು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. || ೧೧ || ಸೂತ್ರದ ಬೊಂಬೆಯು ಆಡಿಸುವ ವನ ಇಚ್ಛೆಗನುಸಾರವಾಗಿಯೇ ಕುಣಿಯುವಂತೆ, ಈ ಜೀವನೂ ಕೂಡ ಭಗವದಿಚ್ಛೆಗೆ ಅಧೀನನಾಗಿ ಸುಖ-ದುಃಖಗಳ ನಡುವೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಕೊಂಡು ಪರಮಾತ್ಮನು ಕುಣಿದಂತೆ ಕುಣಿಯುತ್ತಾ ಇರುತ್ತಾನೆ. || ೧೨ || ಇವತ್ತಮೂರು ಅಕೌಘಿಣೀ ಸೈನ್ಯಸಮೇತನಾದ ನನ್ನನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹದಿನೇಳು ಬಾರಿ ಪರಾಜಯಗೊಳಿಸಿದನು. ಆದರೆ ನಾನು ಧೈರ್ಯ ಗೆಡಲಿಲ್ಲ. ಪದಿನೆಂಟನೆಯ ಬಾರಿ ನಾನು ಅವನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಲಿಲ್ಲವೇ! || ೧೩ ||

ತಥಾಶ್ವಹಂ ನ ಕೋಚಾಮಿ ನ ಪ್ರಹೃಷ್ಯಾಮಿ ಕರ್ಹಚಿತ್ |
ಕಾಲೇನ ದೈವಯುಕ್ತೇನ ಜಾನನ್ ವಿದ್ರಾವಿತಂ ಜಗತ್ || ೧೪ ||

ಅಧುನಾಪಿ ಮಮಂ ಸರ್ವೇ ವೀರಯೂಥಪಯೂಥಪಾಃ |
ಪರಾಜಿತಾಃ ಫಲ್ಲುತಂತ್ಯೈರ್ಯಾದುಭಿಃ ಕೃಷ್ಣಪಾಲಿಶೈಃ || ೧೫ ||

ರಿಪವೋ ಜಿಗ್ರುರಧುನಾ ಕಾಲ ಆತ್ಮಾನುಸಾರಿಣಿ |
ತದಾ ವಯಂ ವಿಜೇಷ್ಯಾಮೋ ಯದಾ ಕಾಲಃ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾ || ೧೬ ||

ಏನಂ ಪ್ರಚೋಧಿತೋ ಮಿಶ್ರೈಶ್ಚ ದ್ಯೋಽಗಾತ್ ಸಾಸುಗಃ ಪುರಮ್ |
ಹತಶೇಷಾಃ ಪುನಶ್ಚೇಽಪಿ ಯಯುಃ ಸ್ತಂ ಸ್ತಂ ಪುರಂ ನೃಪಾಃ || ೧೭ ||

ರುಕ್ಮೀ ತು ರಾಕ್ಷಸೋದ್ವಾಹಂ ಕೃಷ್ಣದ್ವಿಭುಹನ್ ಸ್ವರುಃ |
ಪೃಷ್ಠತೋಽನ್ವಗಮತ್ ಕೃಷ್ಣಮಕೌಹಿಣ್ಯಾ ವೃತೋ ಬಲೀ || ೧೮ ||

ರುಕ್ಮಮರ್ಷೀ ಸುಸಂರ್ದ್ವಾ ತೃಣ್ಣಾಂ ಸರ್ವಫಲೂಭುಜಾಮ್ |
ಪ್ರತಿಜಜ್ಞೇ ಮಹಾಬಾಹುದರ್ಶಂತಿಃ ಸುಪರಾಸನಃ || ೧೯ ||

ಅಹತ್ವಾ ಸಮರೇ ಕೃಷ್ಣಮಪ್ರತ್ಯೂಹ್ಯ ಚ ರುಕ್ಮಿಣೀಮ್ |
ಕುಂಡಿನಂ ನ ಪ್ರವೇಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಸತ್ಯಮೇತದ್ರವೀಮಿ ವಃ || ೨೦ ||

ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ರಥಮಾರುಹ್ಯ ಸಾರಥಿಂ ಪ್ರಾಹ ಸತ್ವರಃ |
ಚೋದಯಾತ್ಮಾನ್ ಯತಃ ಕೃಷ್ಣಸ್ತಸ್ಯ ಮೇ ಸಂಯುಗಂ ಭವೇತ್ || ೨೧ ||

ಅದ್ಯಾಹಂ ನಿಶಿತ್ಯರ್ಬಾಣೈರ್ಗೋಪಾಲಸ್ಯ ಸುಮರ್ಮತೇಃ |
ನೇಷ್ಯೇ ವೀರ್ಯಮುದಂ ಯೇನ ಸ್ತಥಾ ಮೇ ಪ್ರಸುಭಂ ಹೃತಾ || ೨೨ ||

ವಿಕತ್ತಮಾನಃ ಕುಮತಿರೀಶ್ವರಸ್ಯಾಪ್ರಮಾಣವಿತ್ |
ರಥೇನೈಕೇನ ಗೋವಿಂದಂ ತಿಷ್ಠ ತಿಷ್ಠೇತ್ಕಥಾಹ್ವಯತ್ || ೨೩ ||

ಧನುರ್ವಿಕೃತ್ಯ ಸುದೃಢಂ ಜಘ್ನೇ ಕೃಷ್ಣಂ ತ್ರಿಭಿಃ ಶರೈಃ |
ಅಹ ಚಾತ್ರ ಕ್ಷಣಂ ತಿಷ್ಠ ಯದೂನಾಂ ಕುಲಪಾಂಸನ || ೨೪ ||

ಕುತ್ರ ಯಾಸಿ ಸ್ವಸಾರಂ ಮೇ ಮುಷಿತ್ವಾ ಧ್ವಾಂಕ್ಷವದ್ದವಿಃ |
ಹರಿಷ್ಯೇಽದ್ಯ ಮದಂ ಮಂದ ಮಾಯಾಃ ಕೂಟಯೋಧಿನಿ || ೨೫ ||

ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಎಂದೂ ಶೋಕಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಹರ್ಷಿತನಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ, ದೈವಕ್ಕೆ ವಶವಾದ ಕಾಲದಿಂದ ಈ ಜಗತ್ತು ನಡೆಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಅರಿತಿ ದ್ದೇನೆ. || ೧೪ || ನಾವುಗಳು ಮಹಾ-ಮಹಾ ವೀರ ಸೇನಾಪತಿ ಗಳಿಗೂ ಒಡೆಯರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ, ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಈಗ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಂದ ಸುರಕ್ಷಿತವಾದ ಯಾದವರ ಅಲ್ಪ ಸೇನೆಯೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಸೋಲಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. || ೧೫ || ಈ ಸಲ ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳ ವಿಜಯವಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಕಾಲವು ಅವರಿಗೆ ಅನುಕೂಲ ವಾಗಿತ್ತು. ಕಾಲವು ನಮಗೆ ಅನುಕೂಲವಾದಾಗ ನಾವುಗಳೂ ಕೂಡ ಅವರನ್ನು ಗೆಲ್ಲಬಲ್ಲೆವು. || ೧೬ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಜರಾಸಂಧನೇ ಮೊದಲಾದ ಮಿತ್ರರು ಹೀಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿದಾಗ ಚೇದಿರಾಜ ಶಿಶುಪಾಲನು ತನ್ನ ಅನುಯಾಯಿ ಗಳೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಮರಳಿದನು. ಸಾಯದೇ ಉಳಿದಿರುವ ಇತರ ಅವರ ಮಿತ್ರರಾದರೂ ಶಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ನಗರಗಳಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದರು. || ೧೭ ||

ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ಹಿರಿಯಣ್ಣನಾದ ರುಕ್ಮಿಯು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಬಹಳ ವಾಗಿ ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ತನ್ನ ತಂಗಿಯನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಕದ್ದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ರಾಕ್ಷಸವಿಧಿಯಿಂದ ವಿವಾಹವಾಗುವುದನ್ನು ಅವನಿಂದ ಸಹಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ರುಕ್ಮಿಯು ಒಂದು ಆಕೃಷ್ಣ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದನು. || ೧೮ || ಮಹಾ ಬಾಹುವಾದ ರುಕ್ಮಿಯು ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಉರಿಯುತ್ತಾ, ಕವಚವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಧನುಸ್ಸನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಸಮಸ್ತ ರಾಜರ ಮುಂದೆ ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದನು. || ೧೯ || 'ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೊಲ್ಲದೆ, ನನ್ನ ತಂಗಿಯಾದ ರುಕ್ಮಿಣಿಯನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕರೆತರುವ ನಾನು ಕುಂಡಿನ ಪುರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದಿಲ್ಲ'. ಇದ್ದಾದ ಈ ಮಾತನ್ನು ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕ ನಮಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. || ೨೦ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಅವನು ರಥವನ್ನು ಹತ್ತಿ, ಸಾರಥಿಗೆ ಹೇಳಿದನು - 'ಕೃಷ್ಣನಿರುವಲ್ಲಿಗೆ ನನ್ನ ರಥವನ್ನು ಬೇಗಗೇ ಓಡಿರು. ಇಂತು ನಾನು ಅವನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. || ೨೧ || ನನ್ನ ತಂಗಿ ಯನ್ನು ಬಲಾತ್ಕಾರವಾಗಿ ಸೆಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋದ ಆ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯಾದ ಗೋಪಾಲನ ಪರಾಕ್ರಮ ಮದವನ್ನು ತಿಳಿದವಾದ ಬಾಣ ಗಳಿಂದ ತೊಡೆದುಹಾಕುತ್ತೇನೆ.' || ೨೨ || ಪರೀಕ್ಷಿತ ಮಹಾರಾಜ! ಕುಬುದ್ಧಿಯವನಾಗಿದ್ದ ರುಕ್ಮಿಯು ಸರ್ವಶೂರನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರಭಾವವೆಷ್ಟೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದವನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಮನ ಬಂದಂತೆ ಬಡಬಡಿಸುತ್ತಾ ರಥಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಕನಾಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ರಥದ ಇದಿರಿಗೆ ಹೋಗಿ ನಿಲ್ಲು! ನಿಲ್ಲು! ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಅವನನ್ನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಿದನು. || ೨೩ || ಅವನು ಸುದೃಢ ವಾದ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ಸೆಳೆದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ಮೂರು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ, ಹೇಳಿದನು - 'ಯುದ್ಧಕುಲಕಲಂಕನೇ! ಕ್ಷಣಕಾಲ ನಿಲ್ಲು, ಕಾಗೆಯು ಮಂತ್ರಪೂತವಾದ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಎತ್ತಿ ಕೊಂಡು ಹೋಗುವಂತೆ, ನನ್ನ ತಂಗಿಯನ್ನು ಕದ್ದುಕೊಂಡು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವೆ? ಕೂಟ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಣಾತನಾದ, ಮಾಯಾವಿಯಾದ, ಮಂದಬುದ್ಧಿಯವನಾದ ನಿನ್ನ ಮದವನ್ನು ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ. || ೨೪-೨೫ ||

ಯಾವನ್ನ ಮೇ ಹತೋ ಬಾಣೈಃ
ಶಯೀಥಾ ಮುಂಚಿ ದಾರಿಕಾಮ್ |
ಸ್ಯಯನ್ ಕೃಷ್ಣೋ ಧನುಸ್ಪಿತ್ತಾ
ಪರ್ವಿವ್ಯಾಧ ರುಕ್ಮಿಣಾಮ್ || ೨೬ ||

ಅಪ್ಪುಳ್ಳತುರೋ ವಾಹಾನ್ ದ್ವಾಭ್ಯಾಂ ಸೂತಂ ಧ್ವಜಂ ತ್ರಿಭಿಃ |
ಸ ಚಾನ್ಯದ್ವನುರಾಣಾಯ ಕೃಷ್ಣಂ ವಿವ್ಯಾಧ ಪಂಚಭಿಃ
|| ೨೭ ||

ಕೃಪ್ತಾದಿತಃ ಶರೈಃ ಸ್ತು ಚಚ್ಛಿದ ಧನುರಭ್ಯುತಃ |
ಪುನರನ್ಯದುಪಾದತ್ತ ತದಪ್ಯಚ್ಛಿದವ್ಯಯಃ
|| ೨೮ ||

ಪರಿಘಂ ಪಟ್ಟಕಂ ತೂಲಂ ಚರ್ಮಾಸೀ ಶಕ್ತತೋಮುರೌ |
ಯದ್ಯದಾಯುಧಮಾದತ್ತ ತತ್ ಸರ್ವಂ ಸೋಽಚ್ಛಿದದ್ವರಿಃ
|| ೨೯ ||

ತತೋ ರಥಾದವಪ್ಪುತ್ಯ ಖಡ್ಗಪಾರ್ಷ್ವರ್ಥಾಂಸಯಾ |
ಕೃಷ್ಣಮುಚ್ಛಿದದತ್ ಕ್ರುದ್ಧಃ ಪತಂಗ ಇವ ಪಾವನಮ್
|| ೩೦ ||

ತಸ್ಯ ಚಾಪತತಃ ಖಡ್ಗಂ ತಿಲಶತ್ರುರ್ಮ ಚೇಪುಭಿಃ |
ಭಿತ್ತ್ವಾಮಾದದೇ ತಿಗ್ಂ ರುಕ್ಮಿಣಂ ಹಂತುಮುದ್ಯತಃ
|| ೩೧ ||

ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಭ್ರಾತೃವಧೋದ್ಯೋಗಂ ರುಕ್ಮಿಣೇ ಭಯವಿಹ್ವಲಾ |
ಪತಿತ್ವಾ ಪಾದಯೋರ್ಭರ್ತುರುಪಾಚ ಕರುಣಾಂ ಸತೀ
|| ೩೨ ||

ಯೋಗೇಶ್ವರಾಪ್ರಮೇಯಾತ್ಮನ್ ದೇವದೇವ ಜಗತ್ಪತೇ |
ಹಂಪುಂ ನಾರ್ಹಸಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಭ್ರಾತರಂ ಮೇ ಮಹಾಭುಜ
|| ೩೩ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಉವಾಚ

ತಯಾ ಪರಿತ್ಯಾಸವಿಕಂಪಿತಾಂಗಯಾ
ಶುಚಾವಶುಷ್ಣುಖರುದ್ಧಕಂಠಯಾ |
ಕಾತರ್ಯವಿಸ್ತಂಸಿತಹೇಮಮಾಲಯಾ
ಗೃಹೀತಪಾದಃ ಕರುಣೋ ನೃವರ್ತತ || ೩೪ ||

ಚೈಲೇನ ಬದ್ಧಾ ತಮಸಾಧುಕಾರಿಣಂ
ಸತ್ಯಪ್ರಕೇಶಂ ಪ್ರವಪನ್ ವ್ಯರೂಪಯತ್ |
ತಾವನ್ಯಮರ್ಮಃ ಪರಸ್ಯನ್ಯಮದ್ಭುತಂ
ಯಮಪ್ರವೀರಾ ನಲಿನೀಂ ಯಥಾ ಗಜಾಃ || ೩೫ ||

ನೋಡು, ನನ್ನ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಹತನಾಗಿ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ
ಮಲಗುವ ಮೊದಲೇ ನನ್ನ ತಂಗಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗು. ರುಕ್ಮಿಯು
ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ನಗುನಗುತ್ತಲೇ ಅವನ
ಧನಸ್ಸನ್ನು ತುಂಡರಿಸಿ, ಅವನ ಮೇಲೆ ಆರು ಬಾಣಗಳನ್ನು
ಎಸೆದನು. || ೨೬ || ಹಾಗೆಯೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಎಂಟು ಬಾಣಗಳನ್ನು
ಕುದುರೆಗಳ ಮೇಲೆ, ಎರಡು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಸಾರಥಿಗೆ ಹೊಡೆದು,
ಮೂರು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಅವನ ರಥದ ಧ್ವಜವನ್ನು ಕಡೆಹಿಡಿದನು.
ಆಗ ರುಕ್ಮಿಯು ಮತ್ತೊಂದು ಧನುಸ್ಸನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಐದು
ಬಾಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು. || ೨೭ || ಆ ಬಾಣಗಳು
ಬರುತ್ತಿರುವಂತೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅವನ್ನು ತುಂಡರಿಸಿ, ರುಕ್ಮಿಯ ಧನುಷ್ಠ
ವನ್ನೂ ಕತ್ತರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟನು. ಅವನು ಮತ್ತೊಂದು ಧನುಸ್ಸನ್ನು
ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೆದೆಯೇರಿಸುವ ಮೊದಲೇ ಅದನ್ನೂ ತುಂಡರಿಸಿ
ಬಿಟ್ಟನು. || ೨೮ || ಹೀಗೆ ರುಕ್ಮಿಯು ಪರಿಘ, ಪಟ್ಟಕ, ತೂಲ,
ಕತ್ತಿ-ಗುರಾಣಿ, ಶಕ್ತಿ ತೋಮರ ಮೊದಲಾದ ಶಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ
ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪ್ರಹರಿಸುವ ಮೊದಲೇ
ಭಗವಂತನು ಕತ್ತರಿಸಿಹಾಕಿದನು. || ೨೯ || ಆಗ ರುಕ್ಮಿಯು ಅತ್ಯಂತ
ಕ್ರುದ್ಧನಾಗಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ರಥದಿಂದ
ಧುಮುಕಿ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕೊಂದುಬಿಡಬೇಕೆಂಬ ಭಲದಿಂದ ಪತಂಗದ
ಹುಳುವು ಬೆಂಕಿಯ ಕಡೆಗೆ ರಭಸದಿಂದ ಧಾವಿಸುವಂತೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ
ಕಡೆಗೆ ನುಗ್ಗಿದನು. || ೩೦ || ರುಕ್ಮಿಯು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಬೀಳಲು
ರಭಸದಿಂದ ಮುನ್ನುಗ್ಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದ ಭಗವಂತನು
ತನ್ನ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಕತ್ತಿ-ಗುರಾಣಿಗಳನ್ನು ನುಚ್ಚುನೂರಾಗಿ
ಸಿದನು ಹಾಗೂ ಅವನನ್ನು ಕೊಂದೇ ಬಿಡಲು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಖಡ್ಗವನ್ನೆತ್ತಿ
ಕೊಂಡನು. || ೩೧ || ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಅಣ್ಣನಾದ ರುಕ್ಮಿಯನ್ನು
ಕೊಂದೇ ಬಿಡುವನೆಂದು ನೋಡಿದ ರುಕ್ಮಿಣಿಯು ಭಯದಿಂದ
ಕಳವಳಗೊಂಡು ಪ್ರಿಯತಮನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಚರಣ
ಗಳಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಕರುಣಾಸ್ಪರದಿಂದ ಇಂತೆಂದಳು. || ೩೨ || “ದೇವ
ದೇವನೇ! ಜಗತ್ತಿಯೇ! ಯಾರಿಂದಲೂ ತಿಳಿಯಲಾಗದ ಅತ್ಯ
ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವನೇ! ಮಹಾಭುಜನೇ! ಕಲ್ಯಾಣಸ್ವರೂಪನೇ! ಪ್ರಭುವೇ!
ನನ್ನ ಅಣ್ಣನನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವುದು ನಿನಗೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ.” || ೩೩ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ!
ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ಒಂದೊಂದು ಅವಯವಗಳೂ
ಭಯದಿಂದ ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಶೋಕ ಹೆಚ್ಚಳದಿಂದ ಮುಖವು
ಬಾಡಿ, ಗಂಟಲು ಒಣಗಿಹೋಗಿತ್ತು. ಕಾತುರಾದ ಆಕೆಯ ಕೊರಳಿನ
ಸ್ಪರ್ಶಹಾರವು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದುಬಿಟ್ಟಿತು. ಇದೇ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ
ಚರಣಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಪರಮ ದಯಾಳುವಾದ
ಭಗವಂತನು ಭಯಗೊಂಡಿರುವ ಆಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ರುಕ್ಮಿಯನ್ನು
ಕೊಲ್ಲುವ ವಿಚಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟನು. || ೩೪ || ಹೀಗಿದ್ದರೂ
ರುಕ್ಮಿಯು ಕೃಷ್ಣನ ಕುರಿತು ಪ್ರತಿಕಾರ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ.
ಆಗ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅವನ ವಲ್ಲಿಯಿಂದಲೇ ಅವನನ್ನು ಕಟ್ಟಿ
ಗಡ್ಡ-ಮೀಸ-ತಲೆಗೂದಲು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬೋಳಿಸಿ ಕುರೂಪಗೊಳಿಸಿ
ದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಯಾದವವೀರರು ಶತ್ರು ಸೈನ್ಯವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಆನೆಯು
ಕುಲ ವನವನ್ನು ದ್ವಯಮಾಡುವಂತೆ ನರ್ನಾಮಮಾಡಿದರು. || ೩೫ ||

ಕೃಷ್ಣಾಂತಿಕಮುಪವ್ರದ್ಯ ದದೃತುಸ್ತತ್ರ ರುಕ್ಮಿಣಾಮ್ |
ತಥಾಭೂತಂ ಹತಪ್ರಾಯಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಂಕರ್ಷಣೋ ವಿಭುಃ |
ವಿಮುಚ್ಯ ಬದ್ಧಂ ಕರುಣೋ ಭಗವಾನ್ ಕೃಷ್ಣಮಬ್ರವೀತ್ || ೩೬ ||

ಅಸಾದ್ವಿದಂ ತ್ವಯಾ ಕೃಷ್ಣ ಕೃತಮಸ್ತುಷ್ಣುಗುಪ್ತಿತಮ್ |
ವಸನಂ ಶ್ವಪುಕೇಶಾನಾಂ ವೈರೂಪ್ಯಂ ಸುಹೃದೋ ವಧಃ || ೩೭ ||

ಮೈವಾಸ್ಮಾನ್ ಸಾಧ್ವ್ಯಸೂರ್ಯೇಥಾ
ಭ್ರಾತುರ್ವೈರೂಪ್ಯಚಿಂತಯಾ |
ಸುಖದುಃಖದೋ ನ ಚಾನೋಽಸ್ತು
ಯತಃ ಸ್ವತಃಭುಕ್ ಪುಮಾನ್ || ೩೮ ||

ಬಂಧುರ್ವಧಾರ್ಹದೋಽಪಿ ನ ಬಂಧೋರ್ವಧಮರ್ಹತಿ |
ತ್ಯಾಜ್ಯಃ ಸ್ವನೈವ ದೋಷೇಣ ಹತಃ ಕಿಂ ಹನ್ಯತೇ ಪುನಃ || ೩೯ ||

ಕ್ಷತ್ರಿಯಾಣಾಮಯಂ ಧರ್ಮಃ ಪ್ರಜಾಪತಿವಿನಿರ್ಮಿತಃ |
ಭ್ರಾತಾಪಿ ಭ್ರಾತರಂ ಹನ್ಯಾದ್ಧೇನ ಘೋರಕರಸ್ತತಃ || ೪೦ ||

ರಾಜ್ಯಸ್ಯ ಭೂಮೇರ್ವಿತ್ರಸ್ಯ ಸ್ತ್ರಿಯೋ ಮಾನಸ್ಯ ತೇಜಸಃ |
ಮಾನಿನೋಽನ್ಯಸ್ಯ ವಾ ಹೇತೋಃ ಶ್ರೀಮದಾಂಧಾಃ ಕ್ಷಿಣ್ವಯಿ ಹಿ || ೪೧ ||

ತವೇಯಂ ವಿಷಮಾ ಬುದ್ಧಿಃ ಸರ್ವಭೂತೇಷು ದುರ್ಹೃದಾಮ್ |
ಯನ್ಮನ್ಯಸೇ ಸದಾಭದ್ರಂ ಸುಹೃದಾಂ ಭದ್ರಮಜ್ಞಮತ್ || ೪೨ ||

ಅತ್ಯಮೋಹೋ ನೃಣಾಮೇಷ ಕಲ್ಪತೇ ದೇವಮಾಯಯಾ |
ಸುಹೃದ್ವರ್ತೃದುದಾಸೀನ ಇತಿ ದೇಹಾತ್ಮಮಾನಿನಾಮ್ || ೪೩ ||

ಏಕ ಏವ ಪರೋ ಹ್ಯಾತ್ಮಾ ಸರ್ವೇಣಾಮಪಿ ದೇಹಿನಾಮ್ |
ಸಾನೇವ ಗೃಹ್ಯತೇ ಮೂರ್ಛಾರ್ಥಾ ಚೋತಿಯಥಾ ನಭಃ || ೪೪ ||

ಮತ್ತೆ ಅವರು ಮರಳಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ನೋಡುತ್ತಾರೆ ರುಕ್ಮಿಯು ಬಟ್ಟೆಯಿಂದ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟು ಹತಪ್ರಾಯನಾಗಿದ್ದಿದ್ದನು. ಅವನನ್ನು ನೋಡಿದ ಭಗವಾನ್ ಬಲರಾಮನಿಗೆ ದಯೆ ಉಂಟಾಗಿ ಅವನ ಬಂಧವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದನು - || ೩೬ ||
ಕೃಷ್ಣ! ನೀನು ಮಾಡಿದುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಇಂತಹ ನಿಂದಿತ ಕಾರ್ಯವೂ ನಮ್ಮಂತಹವರಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಸಂಬಂಧಿಕರ ಗಡ್ಡ-ಮಿಡೆ ಬೋಳಿಸಿ ವಿರೂಪಗೋಳಿಸುವುದು ಒಂದು ರೀತಿ ಯಿಂದ ವಧೆಯೇ ಆಗಿದೆ. || ೩೭ || ಒಳಕ ಬಲರಾಮನು ರುಕ್ಮಿಣಿಯನ್ನು ಸಂಬೋಧಿಸಿ ಹೇಳಿದನು - ಸಾಧ್ವಿಯೇ! ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ನಿನ್ನನ್ನನ್ನು ವಿರೂಪಗೋಳಿಸಿದನೆಂದು ನಮ್ಮ ಕುರಿತು ನೀನು ದೋಷ ವೇಶಿಸಬೇಡ. ಏಕೆಂದರೆ, ಬೇವಿನಿಗೆ ಸುಖ-ದುಃಖಗಳನ್ನು ಕೊಡುವವನು ಬೇರೆಯಾರೂ ಆಗಿರದೆ ತನ್ನ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೇ ಭೋಗಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. || ೩೮ || ಈಗ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸಂಬೋಧಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ - ಕೃಷ್ಣಾ! ನಮ್ಮ ಸಂಬಂಧಿಯು ವಧಾರ್ಹವಾದ ಅಪರಾಧವನ್ನೇ ಮಾಡಿದ್ದರೂ ನಾವು ಅವನನ್ನು ವಧಿಸಬಾರದು. ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಬೇಕು. ಅವನಾದರೋ ತನ್ನ ಮೋಹವಿಂದಲೇ ಸತ್ತುಹೋಗಿರುವನು. ಅಂತಹವನನ್ನು ಪುನಃ ಸಾಯಿಸಲು ಹೋಗುವುದೇ? || ೩೯ || ಮತ್ತೆ ರುಕ್ಮಿಣಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ಸಾಧ್ವಿಮಣಿಯೇ! ಧರ್ಮರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ನಾವನು ತನ್ನ ಸೋದರನನ್ನೇ ಕೊಲ್ಲಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಹ್ಲಾದಃ ಕ್ಷತ್ರಿಯರಿಗೆ ಈ ಧರ್ಮವನ್ನು ವಿಧಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಕ್ಷತ್ರಿಯಧರ್ಮವು ಅತ್ಯಂತ ಘೋರವಾಗಿದೆ. || ೪೦ || ಪುನಃ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದನು ತಮ್ಮ! ಧನಮದದಿಂದ ಅಂಧರಾದ ಮರಹಂಕಾರಿಗಳು ರಾಜ್ಯ, ಭೂಮಿ, ಧನ, ಸ್ತ್ರೀ, ಮಾನ, ತೇಜಸ್ಸು ಇವುಗಳಿಂದಲೇ ಅಥವಾ ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಕಾರಣದಿಂದ ತನ್ನ ಬಂಧುಗಳನ್ನೇ ತಿವ್ವುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. || ೪೧ || ರುಕ್ಮಿಣಿಯು ಒಳ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ - ಸಾಧ್ವಿ! ನಿನ್ನ ಬಂಧುಗಳು ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ದುರ್ಭಾವನೆ ಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವರು. ನಾವು ಅವರಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಲೆಂದೇ ಈ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಇದನ್ನು ನೀನು ಅರ್ಥವಿಗಳಂತೆ ಅಮಂಗಳವೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಡ. || ೪೨ || ದೇವಿ! ಭಗವಂತನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಿತರಾಗಿ ದೇಹವನ್ನೇ ಆತ್ಮನೆಂದು ತಿಳಿದವರಿಗೆ ಇವನು ಮಿತ್ರನು, ಇವನು ಶತ್ರುವು. ಇವನು ಉದಾಸೀನ ಇಂತಹ ಅತ್ಯಮೋಹ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. || ೪೩ || ಸಮಸ್ತ ದೇಹಧಾರಿಗಳ ಆತ್ಮವು ಒಂದೇ ಆಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಮಾಯೆಯ ಯಾವ ಸಂಬಂಧವೂ ಇಲ್ಲ. ನೀರು, ಘಟ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಭೇದದಿಂದ ಒಂದೇ ಯಾಗಿರುವ ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರರೇ ಮೊದಲಾದ ವ್ಯಕಾಶಮಾನ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಮತ್ತು ಆಕಾಶವು ಭಿನ್ನ-ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ಮೂರ್ಖಜನರು ಶರೀರ ಭೇದದಿಂದ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಭೇದವನ್ನು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. || ೪೪ ||

ದೇಹ ಆದ್ಯಂತವಾನೇಷ ದ್ರವ್ಯಪ್ರಾಣಗುಣಾತ್ಮಕಃ |
ಅತ್ಯನ್ಯವಿದ್ಯಯಾ ಕೃಪ್ತಃ ಸಂಸಾರಯತಿ ದೇಹಿನಮ್ || ೪೫ ||

ಸಾತ್ಯನೋಽನೇನ ಸಂಯೋಗೋ ವಿಯೋಗಶ್ಚಾಯಃ ಸತಿ |
ತದ್ವೇತುತ್ಪಾತ್ಯತ್ಯದ್ವೇರ್ಧ್ಯಗುಪ್ತಾಭ್ಯಾಂ ಯಥಾ ರವೇ || ೪೬ ||

ಜನ್ಮಾದಯಸ್ತು ದೇಹಸ್ಯ ವಿಕ್ರಿಯಾ ಸಾತ್ಯನಃ ಕೃಷ್ಣಃ |
ಕಲಾಸಾಮಿವ ನೈವೇಂದೋರ್ಮೃತಿಹ್ಯಸ್ಯ ಕುಹೂರಿವ || ೪೭ ||

ಯಥಾ ಶಯಾನ ಆತ್ಮಾನಂ ವಿಷಯಾನ್ ಫಲಮೇವ ಚ |
ಅನುಭಂಕ್ತೇಽಪ್ಯುತ್ಕರ್ಷೇ ತಥಾಽಽಪೋತ್ಕಟಭೋ ಭವಮ್ || ೪೮ ||

ತಸ್ಮಾದಜ್ಞಾನಜಂ ಶೋಕದೂಷತೋಷವಿಮೋಹನಮ್ |
ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನೇನ ನಿಹೃತ್ಯ ಸ್ವಸ್ಥಾ ಭವ ಕುಚ್ಛಿತೇ || ೪೯ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಉವಾಚ

ವಿವಂ ಭಗವತಾ ತನ್ವಿ ರಾಮೇಣ ಪ್ರತಿಬೋಧಿತಾ |
ವೈಮನಸ್ಕಂ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಮನೋ ಬುದ್ಧ್ಯಾ ಸಮಾದರ್ಥೇ || ೫೦ ||

ಪ್ರಾಣಾವಶೇಷ ಉತ್ಕ್ಲಷ್ಟೋ ದ್ವಿದ್ವಿಧ್ವಾತುಲಪ್ರಭಃ |
ಸ್ಮರನ್ ವಿದೂಪಕರಣಂ ವಿತಥಾತ್ಮಮನೋರಥಃ || ೫೧ ||

ಚಕ್ರೇ ಭೋಜಕಃ ನಾಮ ನಿವಾಸಾಯ ಮಹತ್ ಪುರಮ್ |
ಅಹತ್ಯಾ ದುರ್ಮತಿಂ ಕೃಷ್ಣಮಪ್ರತ್ಯೂಹ್ಯ ಯಮೀಯೋಮ್ |
ಕುಂಡಿನಂ ನ ಪ್ರವೇಕ್ಷ್ಯಾಮೀತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ತತ್ರಾವಗದ್ವಿಶಾ || ೫೨ ||

ಈ ಶರೀರವು ಆದಿ-ಅಂತ್ಯವುಳ್ಳದ್ದು ಪಂಚಭೂತಗಳು, ಪಂಚ ಪ್ರಾಣಗಳು, ಪಂಚತನ್ಮಾತ್ರಗಳು, ಮತ್ತು ತ್ರಿಗುಣಗಳೇ ಇದರ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿದೆ. ಆತ್ಮನಲ್ಲಿರುವ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಈ ಶರೀರ ಕಲ್ಪಿತವಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನೇ 'ನಾನು-ನನ್ನದು' ಎಂದು ತಿಳಿದು ಹುಟ್ಟು-ಸಾವಿನ ಸಂಸಾರ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತಾನೆ. || ೪೫ || ಸಾಧ್ವಿ! ನೇತ್ರ ಮತ್ತು ರೂಪ ಎರಡೂ ಸೂರ್ಯನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತವೆ. ಸೂರ್ಯನೇ ಅವುಗಳ ಕಾರಣನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅದರಿಂದ ಸೂರ್ಯನೊಂದಿಗೆ ನೇತ್ರ ಮತ್ತು ರೂಪ ಇವುಗಳ ಸಂಯೋಗ-ವಿಯೋಗ ಎಂದೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆಯೇ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಪಂಚದ ಅಸ್ತಿತ್ವವು ಆತ್ಮನ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಪಂಚದ ಪ್ರಕಾಶವು ಆತ್ಮವೇ ಆಗಿದೆ. ಹಾಗಿರುವಾಗ ಆತ್ಮನೊಂದಿಗೆ ಬೇರೆ ಅಸತ್ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಸಂಯೋಗ-ವಿಯೋಗ ಹೇಗಾಗಬಲ್ಲದು? || ೪೬ || ಹುಟ್ಟು ವುದು, ಇರುವುದು, ಬಿಳಿಯುವುದು, ಬದಲಾಗುವುದು, ಕುಗ್ಗುವುದು, ಸಾಯುವುದು - ಈ ವಿಕಾರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಶರೀರದ್ದಾಗಿರುತ್ತವೆ, ಆತ್ಮನದಲ್ಲ. ಕೃಷ್ಣವಕ್ತೃದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನ ಕಲೆಗಳದ್ದೇ ಕ್ಷಯವಾಗುತ್ತದೆ, ಚಂದ್ರನದ್ದಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯದಿನ ಜನರು ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನದೇ ಕ್ಷಯವಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ-ಕೇಳುತ್ತಾ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಹುಟ್ಟು-ಸಾವು ಮುಂತಾದ ವಿಕಾರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಶರೀರದ್ದೇ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಜನರು ಭ್ರಮೆಯಿಂದ ಆತ್ಮನದೇ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. || ೪೭ || ಮಲಗಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಯಾವುದೇ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಇಲ್ಲದೆಯೇ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಭೋಕ್ತಾ, ಭೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಭೋಗರೂಪವಾದ ಫಲಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅಜ್ಞಾನಿ ಜನರು ಮಿಥ್ಯೆಯೇ ಆದ ಸಂಸಾರ ಚಕ್ರವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ. || ೪೮ || ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಧ್ವಿಯೇ! ಅಜ್ಞಾನ ದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಈ ಶೋಕವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸು. ಅದು ಅಂತಃಕರಣ ವನ್ನು ಶೋಷಿಸಿಬಿಡುತ್ತದೆ; ಮೋಹಿತಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಅದುದ ರಿಂದ ಈ ಶೋಕವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನೀನು ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತನಾಗು. || ೪೯ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ವರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಬಲರಾಮನು ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಸಮಜಾಯಿಸಿದಾಗ ಪರಮ ಸುಂದರಿಯಾದ ರುಕ್ಮಿಣಿಯು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಾಂತ್ವನಗೊಳಿಸಿ ವಿವೇಕ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಅದನ್ನು ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸಿದಳು. || ೫೦ || ರುಕ್ಮಿಯ ಸೈನ್ಯ ಮತ್ತು ತೇಜವು ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಕೇವಲ ಪ್ರಾಣಗಳು ಉಳಿದಿದ್ದವು. ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನ ಎಲ್ಲ ಆಸೆ ಆಕಾಂಕ್ಷೆ ಗಳು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದವು. ಶತ್ರುಗಳು ಅವನನ್ನು ಅವಮಾನಿತ ಗೊಳಿಸಿ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ತನ್ನನ್ನು ವಿರೂಪಗೊಳಿಸಿದ ಕಷ್ಟದಾಯಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅವನಿಂದ ಮರೆಯಲಾಗಲಿಲ್ಲ. || ೫೧ || 'ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯಾದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕೊಲ್ಲದೆ, ತಂಗಿಯನ್ನು ಮರಳಿ ತರದೆ ಕುಂಡಿನ ಪುರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಅವನು ಹಿಂದೆಯೇ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ್ದನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಭೋಜಕಟ ಎಂಬ ನಗರವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡು, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುದ್ಧನಾಗಿ ಇರತೊಡಗಿದನು. || ೫೨ ||

ಭಗವಾನ್ ಭೀಷ್ಮಕುತಾಮೇವಂ ನಿರ್ಜಿತ್ಯ ಭೂಮಿಪಾನ್ |
ಪುರಮಾನೀಯಂ ವಿಧಿವದುಪಯೇಮೇ ಕುರೂದ್ವಹ || ೫೩ ||

ತದಾ ಮಹೋತ್ಸವೋ ನೃಣಾಂ ಯದುಪುರ್ಯಾಂ ಗೃಹೇ ಗೃಹೇ |
ಅಭೂದನಸ್ಯಭಾವಾನಾಂ ಕೃಷ್ಣೇ ಯದುಪತೌ ಸೃಪ || ೫೪ ||

ನರಾ ನಾರ್ಯಶ್ಚ ಮುದಿತಾಃ ಪ್ರಮೃಷ್ಣಮುಣಿಕುಂಡರಾಃ |
ಪಾರಿಬರ್ಹಮುಪಾಜಹ್ರುವರಯೋತ್ತಿತ್ತವಾಸೋಃ || ೫೫ ||

ಸಾ ವೃಷ್ಣಿಪುರ್ಯುತ್ಪಭಿತೇಂದ್ರಕೇತುಭಿ-
ರ್ವಿಚಿತ್ರಮಾಲ್ಯಾಂಬರರತ್ನಕೋರಣೈಃ |
ಬಭೌ ಪ್ರತಿದ್ವಾರ್ಯುಪಕೃಪ್ರಮಂಗಲ್ಯ-
ರಾಪೂರ್ಣಕುಂಭಾಗುರುಧೂಪದೀಪಕೈಃ || ೫೬ ||

ಸುತ್ತಮಾರ್ಗಾ ಮದಚ್ಛಿದ್ಧಿರಾಮೂತಪ್ರೇಷ್ಯಭೂಭುಜಾಮ್ |
ಗಜೈರ್ವಾಸ್ತು ಪರಾಮೃಷ್ಪ್ರಂಭಾಪೂಗೋಪತೋಭಿತಾ || ೫೭ ||

ಕುರುಸೃಂಜಯಕೈಕೇಯವಿದರ್ಭಯದುಕುಂತಯಃ |
ಮಿಥೋ ಮುಮುದಿರೇ ತ್ಸುನ್ವಂಭ್ರಮಾತ್ ಪರಿಧಾವತಾಮ್ || ೫೮ ||

ರುಕ್ಮಿಣ್ಯಾ ಹರಣಂ ಕ್ರುತ್ವಾ ಗೀಯಮಾನಂ ತತಸ್ತತಃ |
ರಾಜಾನೋ ರಾಜಕನ್ಯಾಶ್ಚ ಬಭೂವುರ್ಭೃತವಿಸ್ತಿತಾಃ || ೫೯ ||

ದ್ವಾರಕಾಯಾಮಭೂದ್ ರಾಜನ್ ಮಹಾಮೋದಃ
ಪುರೌಕೂಮ್ |
ರುಕ್ಮಿಣ್ಯಾ ಕಮಯೋಪೇತಂ
ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕೃಷ್ಣಂ ತ್ರಿಯಃಪತಿಮ್ || ೬೦ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ರಾಜರನ್ನು
ಗೆದ್ದುಕೊಂಡು ರುಕ್ಮಿಣಿಯನ್ನು ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಕರೆತಂದು ಆಕೆಯನ್ನು
ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವಿವಾಹವಾದನು. || ೫೩ || ರಾಜೇಂದ್ರನೇ!
ಯದುಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಅನನ್ಯವಾದ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಇರಿಸಿ
ಕೊಂಡಿದ್ದ ದ್ವಾರಕಾನಗರದ ನಿವಾಸಿಗಳ ಮನೆ-ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ವಿವಾಹೋತ್ಸವವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದರು. || ೫೪ || ಜಗ
ಜಗಿಸುವ ರತ್ನದ ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ ಅಲ್ಲಿಯ ನರ-ನಾರಿ
ಯರು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ-ರುಕ್ಮಿಣಿಯರ ವಿವಾಹ ಮಹೋತ್ಸವದಿಂದ
ಆನಂದಭರಿತರಾಗಿ ಚಿತ್ರ-ವಿಚಿತ್ರವಾದ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ
ವಧೂ-ವರರಿಗೆ ನಾನಾ ವಿಧವಾದ ಕಾಣಿಕೆ - ಉಡುಗೊರೆಗಳನ್ನು
ತಂದೊಪ್ಪಿದರು. || ೫೫ || ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದ್ವಾರಕಾವಟ್ಟಣವು
ಅಪೂರ್ವವಾದ ಶೋಭೆಯಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಎತ್ತರವಾದ
ಇಂದ್ರದ್ವಜಗಳು ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಹಾರಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಹಲವು
ಬಣ್ಣದ ಪುಷ್ಪಹಾರಗಳ, ವಸ್ತ್ರಗಳ ಮತ್ತು ಮಣಿಗಳ ಶೋಭಾ
ಗಳಿಂದ ಪಟ್ಟಣವು ಸಮಲಂಕೃತವಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರತಿ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲು
ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅರಳು, ಗಿರಿಕೆ, ಹೂವು ಮೊದಲಾದ ಮಂಗಳ
ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಕುಂಭಗಳನ್ನು ಇರಿಸಿದ್ದರು. ಆಗರು-ಧೂಪ
ಗಳಿಂದಲೂ, ಸಾುದೀಪಗಳಿಂದಲೂ ಅಲ್ಲಿಯ ಶೋಭೆಯು
ವಿಲಕ್ಷಣವಾಗಿತ್ತು. || ೫೬ || ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮಿತ್ರ
ರಾಜರ ಮತ್ತೆಗಳ ಮದೋದಕದಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯ ಬೀದಿಗಳು
ತೊಯ್ದು ಹೋಗಿದ್ದವು. ಬಾಗಿಲುಗಳು ಸಾರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಬಾಳೆಯ
ಕಂಬಗಳಿಂದಲೂ, ಹೊಂಬಾಳೆಗಳಿಂದಲೂ, ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು
ಅತ್ಯಂತ ಶೋಭಾಯಮಾನವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. || ೫೭ ||
ಆ ವಿವಾಹಮಹೋತ್ಸವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ
ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದವರಲ್ಲಿ ಕುರು-ಸೃಂಜಯ-ಕೇಕಯ-ವಿದರ್ಭ-ಯದು
ಮತ್ತು ಕುಂತೀದೇಶದ ಅರಸರೂ ಪ್ರಜೆಗಳೂ ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ
ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಆನಂದತುಂದಿಲರಾಗಿದ್ದರು. || ೫೮ ||
ಅಲ್ಲಿ ಗಾಯಕರು ರುಕ್ಮಿಣೀಹರಣ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಮಧುರವಾಗಿ
ಗಾಯನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ರಾಜರೂ ಮತ್ತು
ರಾಜಕನ್ಯೆಯರೂ ಅತ್ಯಂತ ವಿಸ್ಮಿತರಾದರು. || ೫೯ || ರಾಜೇಂದ್ರನೇ!
ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ರುಕ್ಮಿಣೀರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ
ಯಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೊಡನೆ ಸೇರಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ದ್ವಾರಕಾವಾಸಿ
ಗಳಾದ ನರ-ನಾರಿಯರೆಲ್ಲರೂ ಆನಂದ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ
ಹೋದರು. || ೬೦ ||

ಐವತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೫೯ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಕಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಉತ್ತರಾರ್ಧೇ
ರುಕ್ಮಿಣ್ಯುದ್ವಾಹೋತ್ಸವೋ ನಾಮ ಚತುಃಪಂಚಾತ್ಮಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೫೯ ||

ಐವತ್ತೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನ ಜನ್ಮ - ಶಂಬರಾಸುರನ ವಧೆ

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಕಾಮಸ್ತು ವಾಸುದೇವಾಂತೋ ದ್ಯೌಃ ಪ್ರಾಗ್ಭೂತಮನ್ಯುಸಾ |
ದೇಹೋಪಸತ್ತಯೀ ಭೂಯಸ್ತಮೇವ ಪ್ರತ್ಯಪದ್ಯತ
|| ೧ ||

ಸ ಏವ ಜಾತೋ ದೈದರ್ಭ್ಯಾಂ ಕೃಷ್ಣವೀರ್ಯಸಮುದ್ರವಃ |
ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ ಇತಿ ವಿದ್ಯಾತಃ ಸರ್ವತೋಽನವಮಃ ಪಿತುಃ
|| ೨ ||

ತಂ ಶಂಬರಃ ಕಾಮರೂಪೀ ಹೃತ್ಪಾತೋಕಮನಿರ್ವತಮ್ |
ಸ ವಿದಿತಾಶ್ಚನಃ ಪತ್ರಂ ಪ್ರಾಸ್ಯೋದಸ್ತ್ಯಗಾಧ್ವಪಮ್
|| ೩ ||

ತಂ ನಿರ್ಜಗಾರ ಬಲವಾನ್ ಮೀನು ಸೋಽಪ್ಯಪರೈಃ ಸಹ |
ದೃತೋ ಚಾಲೇನ ಧುಹತಾ ಗೃಹೀತೋ ಮತ್ಸ್ಯಚೇವಿಭಿಃ
|| ೪ ||

ತಂ ಶಂಬರಾಯ ಕೈವರ್ತಾ ಉಪಾಜಹ್ನುರುಪಾಯನಮ್ |
ಸೂದಾ ಮಹಾನುಸಂ ನಿತ್ಯಾವದ್ಯನ್ ಸ್ಥಿತಿನಾದ್ಭವಮ್
|| ೫ ||

ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತಮದರೇ ಬಾಲಂ ಮಾಯಾವತ್ಕೈಸ್ಸವೇದಯನ್ |
ನಾರದೋಽಕಥಯತ್ ಸರ್ವಂ ತಾಸ್ಯಾಃ ಶಂಕಿತಚೇತಸಃ |
ಬಾಲಸ್ಯ ತತ್ತ್ವಮುತ್ಪತ್ತಿಂ ಮತ್ಸ್ಯೋದರನಿವೇಶನಮ್
|| ೬ ||

ಸಾ ಚ ಕಾಮಸ್ಯ ವೈ ಪತ್ನೀ ರತಿಸಾರ್ವಾಮ ಯಶಸ್ವಿನೀ |
ಪಶ್ಯುರ್ನಿರ್ದಗ್ಧದೇಹಸ್ಯ ದೇಹೋತ್ಪತ್ತಿಂ ಪ್ರತೀಕ್ಷತೀ
|| ೭ ||

ನಿರೂಪಿತಾ ಶಂಬರೇಣ ಸಾ ಸೂಪೌದಸುಧಾಧನೇ |
ಕಾಮದೇವಂ ಶಿಶುಂ ಬುದ್ಧ್ವಾಚಕ್ರೇ ಸ್ನೇಹಂ ತದಾರ್ಭಕೇ
|| ೮ ||

ನಾತಿದೀರ್ಘೇಣ ಕಾಲೇನ ಸ ಕಾರ್ಪ್ಣೀ ರೂಢಯೌವನಃ |
ಜನಯಾಮಾಸ ನಾರೀಣಾಂ ವೀಕ್ಷಂತೀನಾಂ ಚ ವಿಭ್ರಮಮ್
|| ೯ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ !
ರುದ್ರನಕ್ಷತ್ರೋಧಾಗ್ನಿಯಿಂದ ದ್ಯೌವಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದ ಕಾಮದೇವನು
ಪುನಃ ಶರೀರವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ವಾಸುದೇವನ ಅಂಶನಾದ
ಅವನು ತನ್ನ ಅಂತಃ ಮನುಷ್ಯದೇವನನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿದನು. || ೧ ||
ಅದೇ ಕಾಮದೇವನು ಈ ಬಾರಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಂದ ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಯಲ್ಲಿ
ಹುಟ್ಟಿ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು.
ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದಾಗಲೀ, ವೀರ್ಯ-ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದಾಗಲೀ,
ಸೌಕೀರ್ಯದಿ ಗುಣಗಳಿಂದಾಗಲೀ ಅವನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಂದ ಯಾವ
ವಿಧದಿಂದಲೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. || ೨ || ಬಾಲಕ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ
ನಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಹತ್ತು ದಿನಗಳಾದಾಗಲೇ ಇವನೇ ತನ್ನ ಭಾವೀ
ಶತ್ರುವೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದ ಕಾಮರೂಪಿಯಾದ ಶಂಬರಾಸುರನು
ವೇಷವನ್ನು ಮರೆಸಿ ಸೂತಿಕಾಗೃಹದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಕದ್ದುಕೊಂಡು
ಹೋಗಿ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆಸೆದು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟುಹೋದನು. || ೩ ||
ಬಾಲಕ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನನ್ನು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಮೀನು
ನುಂಗಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವ ಬೆಕ್ಕರು ದೊಡ್ಡದೊಂದು
ಬಲೆಯನ್ನು ಬೀಸಿ ಇತರ ಮೀನುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಈ ಮೀನನ್ನು
ಹಿಡಿದರು. || ೪ || ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನನ್ನು ನುಂಗಿದ ಆ ದೊಡ್ಡ ಮೀನನ್ನು
ಬೆಕ್ಕರು ಶಂಬರಾಸುರನಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಸಿದರು. ಶಂಬ
ರಾಸುರನ ಪಾಚಕರು ಆ ಅದ್ಭುತವಾದ ಮೀನನ್ನು ಅಡಿಗೆ ಮನೆಗೆ
ಕೊಂಡುಹೋಗಿ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಿ ತೊಡಗಿದರು. || ೫ ||
ಅಡಿಗೆಯವರು ಆ ಮೀನಿನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸುಂದರವಾದ
ಬಾಲಕನನ್ನು ನೋಡಿ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಮಾಯಾವತಿ ಎಂಬ ದಾಸಿಗೆ
ಅವನು ಒಪ್ಪಿಸಿದರು. ಆಕೆಗೆ ಈ ಮಗುವು ಯಾರದ್ದಾಗಿರ
ಬಹುದು ? ಎಂಬ ಜಿಜ್ಞಾಸೆ ಉಂಟಾಯಿತು. ಆಗ ನಾರದ
ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಬಂದು ಆ ಮಾಯಾವತಿಗೆ ಈ ಬಾಲಕನು ಸಾಕ್ಷಾತ್
ಕಾಮದೇವನೇ ಅಗಿರುವನು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪತ್ನೀ ರುಕ್ಮಿಣಿಯ
ಗರ್ಭದಿಂದ ಜನಿಸಿದವನು. ಬಳಿಕ ಮೀನಿನ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಸೇರಿದುದನ್ನು
ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು. || ೬ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ಆ ಮಾಯಾ
ವತಿಯು ಕಾಮದೇವನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಯಶಸ್ವಿನೀ ರತಿದೇವಿಯೇ
ಆಗಿದ್ದಳು. ರುದ್ರನ ಕ್ರೋಧಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಕಾಮದೇವನು ಭಸ್ಮ
ವಾದಾಗಿನಿಂದ ಆಕೆಯು ಅನಂಗನಾದ ಅವನು ಸಶರೀರನಾಗಿ
ಪುನಃ ಹುಟ್ಟುವುದನ್ನೇ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. || ೭ || ಶಂಬರಾಸುರನು
ಆಕೆಯನ್ನು ಅನ್ಯ-ತೋಷೆ ಮಾಡುವ ಅಡಿಗೆಯವಳಾಗಿ
ನಿಯಮಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಶಿಶುರೂಪದಿಂದ ಇರುವ ಈ ಮಗುವು
ತನ್ನ ಪತಿಯೇ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಬಹುವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸಿ
ತೊಡಗಿದಳು. || ೮ || ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನುಮಾರ
ನಾದ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನು ಯುವಕನಾದನು. ಅವನ ಅದ್ಭುತವಾದ
ರೂಪ-ಲಾವಣ್ಯಗಳು ಅವನನ್ನು ನೋಡಿದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ
ಕೃಂಗಾರಂಭವು ಉಕ್ಕೇರುತ್ತಿತ್ತು. || ೯ ||

ಸಾ ತಂ ಪತಿಂ ಪದ್ಮದಲಾಯತೇಕ್ಷಣಂ
ಪ್ರಲಂಬ ಬಾಹುಂ ಸರಲೋಕಸುಂದರಮ್ |
ಸಪ್ರೀಡಹಾಸೋತ್ತಭಿತಭ್ರುವೇಕ್ಷತೀ
ಪ್ರೀತ್ಯೋಮತಸ್ತೇ ರತಿರಂಗ ಸೌರಭೈಃ || ೧೦ ||

ಕಾಮಾಹ ಭಗವಾನ್ ಕಾಪ್ಲಮೂತಸ್ತೇ ಮತಿರಸ್ಯಥಾ |
ಮಾತೃಭಾವಮತಿಕ್ರಮ್ಯ ವರ್ತಸೇ ಕಾಮಿನೀ ಯಥಾ
|| ೧೧ ||

ರತಿರವಾಚ

ಭವಾನ್ ನಾರಾಯಣಯುತಃ ಶಂಬರೇಣಾಹೃತೋ ಗೃಹಾತ್ |
ಅಶಂ ತೇಽಧಿಕೃತಾ ಪತ್ನೀ ರತಿಃ ಕಾಮೋ ಭವಾನ್ ಪ್ರಭೋ
|| ೧೨ ||

ಏಷ ತ್ವಾನಿದೃಶಂ ಸುಧಾವಕ್ಷಿಪುತ್ಯುಬರೋಽಸುರಃ |
ಮತ್ಪ್ರೋಽಗ್ರಸೀತ್ತದುರದಾಧಿಹ ಪ್ರಾಪ್ತೋ ಭವಾನ್ ಪ್ರಭೋ
|| ೧೩ ||

ಕಮಿಮಂ ಜಹಿ ದುರ್ಭಾಷ್ಯಂ ದುರ್ಜಯಂ ಶತ್ರುಮಾತ್ಮನಃ |
ಮಾಯಾಶೂವಿದಂ ತ್ವಂ ಚ ಮಾಯಾಭಿಮೋಹನಾದಿಭಿಃ
|| ೧೪ ||

ಪರಿಶೋಚತಿ ತೇ ಮಾತಾ ಕುರರೀವ ಗತಪ್ರಜಾ |
ಪುತ್ರಸ್ತೇಜಾಕುಲಾ ದೀನಾ ಎದತ್ತಾ ಗೌರಿವಾಮರಾ
|| ೧೫ ||

ಪ್ರಭಾಷ್ಯೈವಂ ದದೌ ವಿದ್ಯಾಂ
ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಯ ಮಹಾತ್ಮನೇ |
ಮಾಯಾವತೀ ಮಹಾಮಾಯಾಂ
ಸರ್ವಮಾಯಾವಿನಾಶಿನೀಮ್ || ೧೬ ||

ಸ ಚ ಶಂಬರಮಭ್ಯೇತ್ಯ ಸಂಯುಗಾಯ ಸಮಾಹ್ವಯತ್ |
ಅವಿಷಹ್ಯ ಸ್ತಮಾಕ್ಷೇಪೈಃ ಕ್ಷಿಪುನ್ ಸುಜನಯನ್ ಕಲಿಮ್
|| ೧೭ ||

ಸೋಽಧಿಕ್ಷಿಪ್ತೋ ದುರ್ವಾಚೋಭಃ ಪಾಪಾಹುಃ ಇವೋರಣಿ |
ಸಿಕ್ತಕ್ರಾಮ ಗದಾಪಾಣಿರಮರ್ಷಾತ್ಪ್ರಾಮ್ರಲೋಚನಃ
|| ೧೮ ||

ಗದಾಮಾವಿಧ್ಯ ತರಣಾ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಯ ಮಹಾತ್ಮನೇ |
ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ಯ ವೈನದನ್ನಾದಂ ವಜ್ರವಿಪ್ಲವೇಷನಿಷ್ಕುರಮ್
|| ೧೯ ||

ಕಮಲದಳದಂತೆ ಕೋಮಲವಾದ ಮತ್ತು ವಿಶಾಲವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳು ಉಚ್ಛವನಾಗಿರಲೂ, ಆಕಾಶಬಾಹುಗಳಾಗಿರಲೂ, ಮನುಷ್ಯರೊಳಗದಲ್ಲೇ ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರನೂ ಆಗಿದ್ದ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನನ್ನು ದೆವೇರಿಯು ತನ್ನ ಪತಿಯಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ, ಕಟಾಕ್ಷವಿಟ್ಟೂ, ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಂದಹಾಸ, ತುಬ್ಬು ಹಾರಿಸುವುದು ಮುಂತಾದ ಸುರಕ್ರೀಡಾ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಮೋಹಿಸಿದಳು. || ೧೦ || ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಾದ ಭಗವಾನ್ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನು ಆಕೆಯ ಭಾವಗಳಲ್ಲಿ ಆದ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ - ದೇವಿ! ನಾನಾದರೋ ನನಗೆ ತಾಯಿಯಂತೆವೇ ಇದ್ದೆವೆ. ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯು ಹೀಗೆ ವಿಪರೀತವೇ ಆಯಿತು? ಮಾತೃಭಾವವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕಾಮಿನಿಯಂತಹ ಹಾವ ಭಾವಗಳನ್ನು ನೀನು ಕೋರಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ಹೀಗೆ? || ೧೧ ||

ರತಿಯು ಹೇಳಿದಳು - ಸ್ವಾಮಿಯೇ! ನಿನ್ನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನಾರಾಯಣನ ಪುತ್ರರಾಗಿರುವಿರಿ. ಶಂಬರನುರೂಪ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸೂತಿಕಾಗೃಹದಿಂದ ಕಯ್ದು ತಂದಿದ್ದನು. ನಿನ್ನ ಸ್ವಾ ಪತಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಕಾಮದೇವರೇ ಆಗಿರುವಿರಿ. ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಅಧಿಕೃತ ಪತ್ನಿಯಾದ ರತಿಯಾಗಿರುವೆನು. || ೧೨ || ನನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯೇ! ನಿನ್ನಿಗಿದ್ದ ಹತ್ತು ದಿವಸಗಳು ತುಂಬುವುದರೊಳಗೆ ಈ ಶಂಬರನುರೂಪ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಅವಹರಿಸಿ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಎಸೆದು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ನುಂಗಿಬಿಟ್ಟು, ಅದರ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ತಾವು ಇಬ್ಬರೂ ದೊರೆತಿರುವಿರಿ. || ೧೩ || ಈ ಶಂಬರನುರೂಪ ಮೂಲಾಂವೃತರಾದ ಮಾಯಾವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಅವನನ್ನು ಪಡೆದಳು. ಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಥವಾ ಗೆಲ್ಲುವುದು ಒಬ್ಬ ಕುಟುಂಬದ ಕಾವ್ಯ ಈ ನಿಮ್ಮ ಶತ್ರುವನ್ನು ಮೋಹನವೇ ಮೊದಲಾದ ಮಾರ್ಗಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿ ನಾಶಮಾಡಿಬಿಡಲಿ. || ೧೪ || ಶ್ರೀಮಹಾದೇವಿ! ಮಗುವನ್ನು ಕಳೆದಂತೆ ನಿಮ್ಮ ತಾಯಿಯು-ಮರಿದನ್ನು ಕಳೆದಂತೆ ಕುರಿವೆತ್ತಿಯಂತೆ ಅಥವಾ ಕರುವನ್ನು ಕಳೆದಂತೆ ಕಾವ್ಯವಿವಿಧ ಪುತ್ರಸ್ತೇಹದಿಂದ ವ್ಯಾಕುಲಳಾಗಿ, ದುಃಖಾತುರಳಾಗಿ ಹಗಲು ರಾತ್ರಿ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರುವಳು. || ೧೫ || ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಮಾಮಾಪತಿಮಾಗಿದ್ದ ರತಿಯು ಪರಮಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನಿಗೆ 'ಮಹಾಮಾಯಾ' ಎಂಬ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿಸಿಕೊಟ್ಟಳು. ಕಮಿ ಎಂಬ ಪ್ರಜಾಪದ ಮಾಯೆಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವಂತಹ ವಿದ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. || ೧೬ || ಆಗ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನು ಶಂಬರನುರೂಪ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವನೊಡನೆ ಜಗಳ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಸಹಸರಗಳಾದ ಕುದುರೆಗಳಿಂದ ಅವನನ್ನು ಅಕ್ಷೇಪಿಸಿದನು. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಕೊನೆಗೆ ಅವನನ್ನು ಮುಟ್ಟುತ್ತಾಗಿ ಅಹ್ವಾನಿಸಿಯೇ ಬಿಟ್ಟನು. || ೧೭ ||

ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನ ಕಟುಮತನಗಳಿಂದ ಶಂಬರನುರೂಪ ಕಾರಿನಿಂದ ಮೆಟ್ಟಿನ ಸರ್ಪದಂತೆ ಕೋಪದಿಂದ ಕಿಡಿ-ಕಿಡಿಯಾವನು. ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಕ್ರೋಧಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಕಂಪಾಗಿ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಗದೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಯುದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟೇ ಬಿಟ್ಟನು. || ೧೮ || ಅವನು ತನ್ನ ಗದೆಯನ್ನು ಗರ-ಗಿರನೆ ತಿರುಗಿಸುತ್ತ ವಜ್ರಾಘಾತದಂತೆ ಕರ್ಕಶವಾಗಿ ಸಿಂಹನಾದವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನ ಮೇಲೆ ಆ ಗದೆಯನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು. || ೧೯ ||

ತಾಮಾಪತಂಶೀಂ ಭಗವಾನ್ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನೋ ಗದಯಾ ಗದಾಮ್ |
ಅಪಾಸ್ಯ ಶತ್ರವೇ ಕ್ರುದ್ಯತಾಹಿಣೋಡ್ ಸ್ಥಗದಾಂ ಸೃಪ
|| ೨೦ ||

ಸ ಚ ಮಾಯಾಂ ಸಮಾಶ್ರಿತ್ಯ
ದೈತೇಯೀಂ ಮಯಿದರ್ಶಿತಾಮ್ |
ಮುಮುಚೀಽಸ್ಯಮಯಂ ವರ್ಷಂ
ಕಾಷ್ಠಾಃ ವೈಹಾಯಸೋಽಸುರುಃ || ೨೧ ||

ಬಾಧ್ಯಮಾಸೋಽಸ್ಯವರ್ಷೇಣ ರೌಕ್ಕಿಣೀಯೋ ಮಹಾರಥಃ |
ಸತ್ತಾಸ್ತಿಕಾಂ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಂ ಸರ್ವಮಾಯೋಪಮದಿಗನೀಮ್
|| ೨೨ ||

ತತೋ ಗೌಹ್ಯಕಗಾಂಧರ್ವಭೃತಾಚೌರಗರಾಕ್ಷಸೀಃ |
ಶ್ರಾಯಂತ ಶತತೋ ದೈತಃ ಕಾಷ್ಠಾರ್ಷ್ಯಧಮಯತ್ ಸ ತಾಃ
|| ೨೩ ||

ನಿತಾತಮಸಿಮುದ್ಯಮ್ಯ ಸ ಕಿರೀಟಂ ಸಕುಂಡಲಮ್ |
ಶಂಬರಸ್ಯ ಶಿರಃ ಕಾಯಾತ್ ತಾಮ್ರಶೃಂಗೋಽಜಸಾಹರತ್
|| ೨೪ ||

ಅಕೀರ್ಯಮಾಸೋ ದಿವಿಚ್ಯುಃ ಸ್ತುವದ್ವಿ ಕುರುಮೋದ್ಯರೈಃ |
ಭಾರ್ಯಾಯಾಂಬರಾಚಾರಿಣ್ಯಾ ಪುರಂ ನೀತೋ ವಿಜಾಯಸಾ
|| ೨೫ ||

ಅಂತಃಪುರವರಂ ರಾಜನ್ ಲಲನಾಶತಸಂಕುಲಮ್ |
ವಿವೇಶ ಪಶ್ಯಾ ಗಗನಾದ್ವಿದ್ಯುತೇವ ಬಲಾಹಕಃ
|| ೨೬ ||

ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಜಲದತ್ಯಾಮಂ ಪೀತಕೌಶೇಯವಾಸುಮ್ |
ಪ್ರಲಂಬಬಾಹುಂ ತಾನ್ರೂಕ್ಷಂ ಸುಸ್ಥಿತಂ ರುಚಿರಾಸನಮ್
|| ೨೭ ||

ಸ್ವಲಂಕೃತಮುಖಾಂಭೋಜಂ ನೀಲವಕ್ತ್ರಾಲಕಾಲಿಭಃ |
ಕೃಷ್ಣಂ ಮತ್ಪಾ ಸ್ಪ್ರಿಯೋ ಕ್ರೀತಾ ನಿಲಿಲ್ಪುಸ್ತತ್ರ ತತ್ರ ಹ
|| ೨೮ ||

ಅವಧಾರ್ಯ ತನ್ಯರೀಷದ್ವಲಕ್ಷಣೇನ ಯೋಷಿತಃ |
ಉಪಜಗ್ರುಃ ಪ್ರಮುದಿತಾಃ ಸ್ಮಿರತಂ ಸುವಿಸ್ಮಿತಾಃ
|| ೨೯ ||

ಅಥ ತತ್ಪಾತಾಪಾಂಗೀ ವೈದರ್ಭೀ ವಲ್ಗುಭಾಷಿಣೀಃ |
ಅಗ್ನರಾತ್ ಸ್ವುತಂ ನಷ್ಟಂ ಸ್ನೇಹಸ್ತುತಪಯೋಧರಾ
|| ೩೦ ||

ಪುಣ್ಯತನೇ! ಶಂಬರಾಸುರನ ಗದೆಯು ಅತಿವೇಗವಾಗಿ ತನ್ನೆಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನು ತನ್ನ ಗದೆಯಿಂದ ಹೊಡೆದು ಅವನ ಗದೆಯನ್ನು ಬೀಳಿಸಿ, ಶ್ಲೋಧಗೊಂಡು ಅವನ ಮೇಲೆ ಗದಾಪ್ರಹಾರ ಮಾಡಿದನು. || ೨೦ || ಆಗ ಆ ದೈತ್ಯನು ಮಾಯಾಸುರನು ಕಲಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಆಸುರೀಮಾಯಿಯನ್ನು ಆತ್ಮಯುಃ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನ ಮೇಲೆ ಅಸ್ತು-ಶಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸತೊಡಗಿದನು. || ೨೧ || ಮಹಾರಥನಾದ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನು ಶಂಬರಾಸುರನ ಮಾಯಾಮಯವಾದ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಓಡಿತನಾದಾಗ ಸಮಸ್ತ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಶಾಂತಗೊಳಿಸುವಂತಹ ಸತ್ತ್ವಮಯಿಯಾದ ಮಹಾವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು. || ೨೨ || ಅನಂತರ ಶಂಬರಾಸುರನು ಯಕ್ಷ, ಗಂಧರ್ವ, ಪಿತೃ, ನಾಗ ಮತ್ತು ರಾಕ್ಷಸರ ನೂರಾರು ಮಾಯೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಕುಮಾರ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನು ತನ್ನ ಮಹಾವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ಅದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾಶಮಾಡಿದನು. || ೨೩ || ಬಳಿಕ ಅವನು ಒಂದು ಹರಿತವಾದ ವಿಡ್ಛವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಕಿರೀಟ, ಕುಂಡಲಗಳಿಂದ ಸುಶೋಭಿತವಾದ, ಕಂಪಾದ ಗಡ್ಡ-ಮೀಸೆಗಳಿಂದ ಭಯಂಕರವಾಗಿದ್ದ ಶಂಬರಾಸುರನ ತಲೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕಿದನು. || ೨೪ || ದೇವತೆಗಳು ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನ ಮೇಲೆ ಪುಷ್ಪವೃಕ್ಷ, ಮಾದುಕ್ತಾ, ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಬಳಿಕ ಆಕಾಶಸಂಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದ ರತಿರೇವಿಯು ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನನ್ನು ಆಕಾಶಮಾರ್ಗದಿಂದ ಧಾರಣೆಗೆ ಕೊಂಡುಹೋದಳು. || ೨೫ ||

ಪುಣ್ಯತನೇ! ಮೇಘದೊಡನಿರುವ ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನು ಪಕ್ಷಿ ಸಮೇತನಾಗಿ ಆಕಾಶದಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿದು ನೂರಾರು ಲಲನೆಯರಿಂದ ಸಮಾಕುಲವಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಅಂತಃಪುರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. || ೨೬ || ನೀಲಮೇಘ ಶ್ಯಾಮನಾಗಿರೂ, ರೇಷ್ಮೆಯ ಪೀತಾಂಬರವನ್ನುಟ್ಟಿದ್ದ ಅಜಾಸುಬಾಹುವಾದ, ಎಣ್ಣೆಗಂಪಾದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ಮಂದಹಾರವನ್ನು ದೀರುತ್ತಿದ್ದ ಸುಂದರ ಮುಖಾರವಿಂದನಾಗಿದ್ದ ಕಪ್ಪಾದ ಗುಂಗುರು ಕೂದಲುಗಳಿಂದ ಸಮಲಂಕೃತವಾದ ಮುಖಕಮಲದಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನನ್ನು ಕಂಡು ಅಂತಃಪುರದ ನಾರಿಯರು ಕೃಷ್ಣನೇ ಬಂದನೆಂಬ ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ನಾಚಿಕೆಗೊಂಡು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗಿಕೊಂಡರು. || ೨೭-೨೮ || ಸ್ವಲ್ಪ ಪೂತ್ವಾದ ಬಳಿಕ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ನಿಗಿಂತಲೂ ಇವನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯವಿದ್ದುದರಿಂದ ಇವನು ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು ಅನಂದ-ವಿಷಯದಿಂದ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ನೂತನ ದಂಪತಿಗಳ ಬಳಿಗೆ ಹೋದರು. || ೨೯ || ಅದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ, ಕಪ್ಪಾದ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳ, ಮಧುರಭಾಷಿಯಾದ ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಯು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಳು. ನೂತನ ದಂಪತಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆಯೇ ಆಕೆಗೆ ಕೆಳೆದು ಹೋಗಿದ್ದ ಪುತ್ರನ ಸ್ಥರಣೆಯಾಗಿ, ವಾತ್ಸಲ್ಯಾಧಿಕ್ಯದಿಂದ ಅವಳ ಸ್ತನಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಲು ಸ್ರವಿಸತೊಡಗಿತು. || ೩೦ || ರುಕ್ಮಿಣಿಯು ಹಾಗೆಯೇ ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದಳು. ಈ ರತ್ನ ಪ್ರಾಯನಾದ ಕರುಣನು ಯಾರು? ಕಮಲನಯನನಾದ ಇವನು ಯಾರ ಪುತ್ರನಾಗಿರಬಹುದು? ಯಾವ ಮಹಾಸೌಭಾಗ್ಯವತಿಯು ಇವನನ್ನು

ಕೋ ನ್ನಯಂ ನದದೈದೂರ್ಯಃ ಕಸ್ಯ ವಾ ಕಮಲೇಕ್ಷಣಃ |
ದೃತಃ ಕಯೋ ವಾ ಜತರೇ ಕೇಯಂ ಲಬ್ಧಾ ತ್ವನೇನ ವಾ
|| ೩೦ ||

ಮಮ ಚಾಪ್ಯಾತ್ಮಕೋ ನಷ್ಟೋ
ನೀತೋ ಯಃ ಸೂತಿಕಾಗೃಹಾತ್ |
ಏತತ್ಪುಲ್ಕವಯೋರೂಪೋ
ಯದಿ ಜೇವತಿ ಕುತ್ರಚಿತ್ || ೩೧ ||

ಕಥಂ ತ್ವನೇನ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಂ ಸಾರೂಪ್ಯಂ ಶಾಂಗಧನ್ವನಃ |
ಅಕೃತ್ಯಾವಯವೈರ್ಗತ್ಯಾ ಸ್ವರಹಾಸಾವಲೋಕನೈಃ
|| ೩೨ ||

ಸ ವಿವವಾ ಭವೇಮ್ನಾನಂ ಯೋ ಮೇ ಗರ್ಭೇ ದೃತೋಽಭ್ಯಾಕಃ |
ಅಮುಷ್ಮಿನ್ ಪ್ರೀತಿರಥಿಶಾ ವಾಮುಃ ಸ್ಪೃಶತಿ ಮೇ ಭುವಃ
|| ೩೩ ||

ಏನಂ ಮೀಮಾಂಸಮಾನಾಯಾಂ ವೈದಭ್ಯಾಂ ದೇವಕೀಯತಃ |
ದೇವತ್ಯಾನಕದುಂದುಭ್ಯಾಮುತ್ರಮತ್ಯೋಕ ಆಗಮತ್
|| ೩೪ ||

ವಿಜ್ಞಾತಾಥೋಽಪಿ ಭಗವಾನ್ ತೂಷ್ಟೀಮಾಸ ದನಾದ್ಗನು |
ನಾರದೋಽಕಥಯತ್ ಸರ್ವಂ ಶಂಬರಾಹರಣಾದಿಕಮ್
|| ೩೫ ||

ತುಮ್ಹಿತ್ಯಾ ಮಹದಾಶ್ಚರ್ಯಂ ಕೃಷ್ಣಾಂತಃಪುರಯೋಽಪಿ |
ಅಭ್ಯನಂದನ್ ಬಹೂನಬ್ಧಾನ್ವಪ್ತಂ ಮೃತಮಿವಾಗತಮ್
|| ೩೬ ||

ದೇವಕೀ ವಸುದೇವತ್ ಕೃಷ್ಣರಾಮೌ ತಥಾ ಸ್ತ್ರಿಯಃ |
ದಂಪತೀ ತೌ ಪರಿಷ್ಕನ್ಯ ದುಕ್ಕಿಣೀ ಚ ಯಯುರ್ಮುಧಮ್
|| ೩೭ ||

ನಷ್ಟಂ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಮಾಯಾತ-
ಮಾಕೇರ್ಷ್ಯ ದ್ವಾರಕಾಕುಸು |
ಅತೋ ಮೃತ ಇವಾಯಾತೋ
ಬಾಲೋ ದಿಷ್ಟೇತಿ ಹಾಬ್ರವನ್ || ೩೮ ||

ಮಂ ವೈ ಮುಕುಃ ಪಿತೃಸರೂಪನಿಜೇಶಭಾವಾಃ
ತನ್ಮಾತರೋ ಯದಭಜನ್ ರಹರೂಢಭಾವಾಃ |
ಚಕ್ರಂ ನ ತತ್ ಖಲು ರಮಾಸ್ತದಬಿಂಬಬಿಂಬೀ
ಕಾಮೇ ಸ್ಮರೇತ್ಪವಿಷಯೇ ಕಿಮುತಾನ್ಯವಾಯುಃ || ೪೦ ||

ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ್ದಿರಬಹುದು ? ಯಾವ ಸೌಭಾಗ್ಯವತಿಯು ಇವನನ್ನು ವತಿಯನ್ನಾಗುವೊಲಬಹುದು ? || ೩೦ || ನನ್ನದೊಂದು ಎಳೆ ಗಂಡುಮಗು ಕಳೆದುಹೋಗಿತ್ತು. ಸೂತಿಕಾಗೃಹದಿಂದ ಯಾರು ಅವಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದರೋ ತಿಳಿಯದು. ಅವನೇನಾದರೂ ಬದುಕಿದ್ದರೆ ಇವನಂತೆಯೇ ನವ ಯುವಕನೂ. ರೂಪದಂತನೂ ಆಗಿರುತ್ತಿದ್ದನು. || ೩೧ || ಶಾರ್ಙ್ಗಧನ್ವನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಇದೊಪ್ಪತ್ತ ಇವನಿಗೆ ಹೇಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು ? ಅಕ್ಕತಿಯನ್ನು ಅವನಾದ ಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಗೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಮಂದತಾಸಯುಕ್ತವಾದ ಸೋಪದಲ್ಲಿ ಇವನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಂತೆಯೇ ಇದ್ದಾನಲ್ಲ ? ಇದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು ? || ೩೨ || ಏನೇ ಇರಲಿ, ನಾನು ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ್ದ ಕಿರುಪು ನಿತ್ಯಯವಾಗಿಯೂ ಇವನೇ ಆಗಿರಬಹುದು ! ಇವನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ನನಗೆ ಇವನ ಮೇಲೆ ವಾತ್ಸಲ್ಯವು ಹೊಮ್ಮಿತ್ತಿದ್ದು ಶುಭಗುಣಿತವಾಗಿ ನನ್ನ ಎಡೆಭದ್ರವೂ ಆದಿರುತ್ತದೆ || ೩೩ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ಹೀಗೆ ರುಕ್ಕಿಣಿಯು ತನ್ನ ಮಗನನ್ನರಿಸುವ ಕರ್ತುತನಿರಲಾಗಿ ದೇವಕಿಯ ಮಗನಾದ, ಮತ್ತೆಕಿರ್ತಿಯಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ವಸುದೇವ-ದೇವಕೀಯರೊಡನೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದನು. || ೩೪ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಎಲ್ಲರನ್ನಾಗಿದ್ದರೂ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದೇವುಗಳಾದ ನಾರದರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು - ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನನ್ನು ಕಂಡು ಸುರನು ಅವಹರಿಸಿದುದು, ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಎಸೆದುದು, ಮುಂತಾದ ನಡೆದ ಎಲ್ಲ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ತಿಳಿಯಪಡಿಸಿದನು. || ೩೫ || ನಾರದರಿಂದ ಈ ಅಶ್ವರ್ಯವಾದ ಘಟನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಅಂತಃಪುರದ ನಾರಿಯರು ಅಶ್ವರ್ಯಾಚಿತವಾಗಿ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಕಳೆದುಹೋಗಿ ಮರಳಿ ಬಂದಿರುವ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನನ್ನು ನೋಡಿ ಸತ್ತುಹೋದವನು ಮರಳಿ ಬಂದಂತೆ ಅಭಿನಂದಿಸತೊಡಗಿದರು. || ೩೬ || ಮುಂದೆ ದೇವಕೀಯಾದ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ - ಬಲರಾಮರು, ರುಕ್ಕಿಣೀದೇವಿಯು ಹಾಗೂ ಇತರ ಸ್ತ್ರೀಯರೆಲ್ಲರೂ ನವದಂಪತಿಗಳನ್ನು ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡು ಆನಂದಿಸಲಾರರು. || ೩೭ || ಕಳೆದುಹೋದ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನು ಮರಳಿ ಬಂದಿರುವನೆಂದು ತಿಳಿದಾಗ ದ್ವಾರಕೆಯ ನರ-ನಾರಿಯರು ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡರು : ಆಹಾ ! ಈ ಬಾಲಕನು ಇಷ್ಟು ಮರಳಿ ಬಂದಂತೆಯೇ ಎಂತಹ ಸೌಭಾಗ್ಯವುಂಟಾಗಿದೆ || ೩೮ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನ ರೂಪ-ಸೌಂದರ್ಯಗಳು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ರೂಪ-ಸೌಂದರ್ಯಗಳಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಅನುರೂಪವಾಗಿತ್ತೆಂದರೆ, ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನನ್ನು ನೋಡಿದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪಕ್ಷಿಯಾದ ಕಿಲವೊಮ್ಮೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ಬಂದಿರುವನೆಂದು ಭ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಅಕ್ಕಿದೇವಿಗೆ ಅತ್ತೆಯನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯ ಸ್ಮರಣವಾದ ಕಾಮಾವತಾರನಾದ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನನ್ನು ನೋಡಿದ ಇತರ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸ್ಥಿತಿಯು ವಿಚಿತ್ರವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದೇನಿದೆ ? || ೪೦ ||

ಏವತ್ಪದನಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೫೫ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಶಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮಸ್ಕಂಧೇ ಉತ್ತರಾರ್ಧೇ
ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನೋತ್ಪತ್ತಿನಿರೂಪಣಾಂ ನಾಮ ಪಂಚಮಾಶ್ವತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೫೫ ||

ಐವತ್ತಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಸ್ಯಮಂತಕಮಣಿಯ ಕಥೆ

ಜಾಂಬವತಿ ಮತ್ತು ಸತ್ಯಭಾಮೆಯರೊಡನೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ವಿವಾಹ

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಸತ್ಯಾಜಿತಃ ಸ್ವತನಯಾಂ ಕೃಷ್ಣಾಯ ಕೃತಕರ್ಮಿಣಃ |
ಸ್ಯಮಂತಕೇನ ಮಣಿನಾ ಸ್ವಯಮುದ್ಯಮ್ಯ ದತ್ತವಾನ್ || ೧ ||

ರಾಜೋವಾಚ

ಸತ್ಯಾಜಿತಃ ಕಮಕರೋದ್ಭವ್ಯನ್ ಕೃಷ್ಣಾ ಕೃತ್ವಿಷಮ್ |
ಸ್ಯಮಂತಕಃ ಕುತಸ್ತ್ಯ ಕಸ್ಯಾದ್ವತ್ತಾ ಸುತಾ ಹರೇಃ || ೨ ||

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಅಸೀತ್ಸತ್ಯಾಜಿತಃ ಸೂರ್ಯೋ ಭಕ್ತಸ್ಯ ಪರಮಃ ಸುತಾ |
ಪ್ರೀತ್ಯಸ್ತಸ್ಮೈ ಮಣಿಂ ಪ್ರಾದಾತ್ ಸೂರ್ಯಸ್ತುಪ್ಪು ಸ್ಯಮಂತಕಮ್ || ೩ ||

ಸ ತಂ ಬಿಭ್ರನ್ನಣಂ ಕಂಠೇ ಭ್ರಾಜಮಾನೋ ಯಥಾ ರವಿಃ |
ಪ್ರಪಿಪ್ಲೋ ದ್ವಾರಕಾಂ ರಾಜಂಶ್ಚೇಜಸಾ ನೋವಲಕ್ಷಿತಃ || ೪ ||

ತಂ ವಿಲೋಕ್ಯ ಜಸಾ ದೂರಾಶ್ಚೇಜಸಾ ಮುಷ್ಪದೃಷ್ಟಯಃ |
ದೀನ್ಯತೇಽಕ್ಷೈರ್ಭಗವತೇ ಶತಂಋಃ ಸೂರ್ಯಶಂಕಿತಾಃ || ೫ ||

ನಾರಾಯಣ ನಮಸ್ತೇಽಸ್ಮು ಶಂಖಚಕ್ರಗದಾಧರ |
ದಾಮೋದರಾರವಿಂದಾಕ್ಷ ಗೋವಿಂದ ಯದುನಂದನ || ೬ ||

ಏವ ಆಯಾತಿ ಸವಿತಾ ತ್ವಾ ದಿದೃಕ್ಷುರ್ಭಗವತೇ |
ಮುಷ್ಪಸ್ತಭಸ್ತಿಚಕ್ರೇಣ ನೃಣಾಂ ಚಕ್ಷುಷ್ಯಾ ಕಿಗ್ಗುಃ || ೭ ||

ನನ್ನನ್ನಿಚ್ಛಂತಿತೇ ಮಾರ್ಗಂ ತ್ರಿಲೋಕ್ಯಾಂ ವಿಬುಧರ್ಷಭಾಃ |
ಜ್ಞಾತ್ವಾದ್ಯ ಗೂಢಂ ಯದುಪ ಪ್ರಪ್ನುತ್ವಾಂ ಯಾತ್ಮಜಃ ಪ್ರಭೋ || ೮ ||

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ನಿಶಮ್ಯ ಬಾಲವಚನಂ ಪ್ರಹಸ್ವಾಂಬುಜಲೋಚನಃ |
ಪ್ರಾಹ ನಾಹಿ ರವಿದೇವಃ ಸತ್ಯಾಜಿಸ್ತನನಾ ಜ್ಞಾನ್ || ೯ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಎಲೈ ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಸತ್ಯಾಜಿತನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ಮಿಥ್ಯಾಪವಾದವನ್ನು ಹೊರಿಸಿದ್ದನು. ಮತ್ತೆ ■ ಅವರಾಧದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಲು ಅವನು ತಾನಾಗಿಯೇ ಸ್ಯಮಂತಕ ಮಣಿಯೊಡನೆ ತನ್ನ ಮಗಳಾದ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು. || ೧ ||

ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನು ಹೇಳಿದನು - ಪೂಜ್ಯರೇ! ಸತ್ಯಾಜಿತನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಯಾವ ಅವರಾಧವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದನು? ಅವನಿಗೆ ಸ್ಯಮಂತಕಮಣಿಯು ಹೇಗೆ ದೊರಕಿತ್ತು. ತನ್ನ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಏಕೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು? || ೨ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳಿದರು - ಪರೀಕ್ಷಿತ ಮಹಾರಾಜ! ಸತ್ಯಾಜಿತನು ಸೂರ್ಯನ ಪರಮಭಕ್ತನಾಗಿದ್ದನು. ಸೂರ್ಯ ದೇವನು ಅವನ ಭಕ್ತಿಗೆ ಒಲಿದು ಅವನ ಪರಮ ಮಿತ್ರನೂ ಆದನು. ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣನೇ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಸ್ಯಮಂತಕಮಣಿಯನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ್ದನು. || ೩ || ಸತ್ಯಾಜಿತನು ಆ ಮಣಿಯನ್ನು ಕೊರಳಿನಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ ಸೂರ್ಯನಂತೆಯೇ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಸತ್ಯಾಜಿತನು ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಅತ್ಯಂತ ತೇಜಸ್ವಿಯಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಗುರುತಿಸದೆ ಹೋದರು. || ೪ || ದೂರದಿಂದಲೇ ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ಜನರಿಗೆ ಕಣ್ಣು ಕೆತ್ತಲಾಯಿತು. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣನೇ ಬಂದಿರಬಹುದೇ? ಎಂದು ಜನರು ತಿಳಿದರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಪುಣೆಯಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು. || ೫ || ಶಂಖ-ಚಕ್ರ-ಗದಾಧರನಾದ ನಾರಾಯಣನೇ! ಕಮಲಾಕ್ಷನೇ! ದಾಮೋದರನೇ! ಯದುವಂಶ ತಿರೋಮಣಿಯಾದ ಗೋವಿಂದನೇ! ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. || ೬ || ಜಗದೀಶ್ವರನೇ! ಇದೋ ನೋಡು. ಕೊರೈಸುವ ತನ್ನ ಕರಣಗಳಿಂದ ಮನುಷ್ಯರ ದೃಷ್ಟಿಗಳನ್ನೇ ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತಾ ಪ್ರಚಂಡರಶ್ಮಿಯಾದ ಭಾವಾನ್ ಸೂರ್ಯ ನಾರಾಯಣನು ನಿನ್ನನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಲು ಆಗಮಿಸಿದ್ದಾನೆ. || ೭ || ಸಮಸ್ತ ಶ್ರೇಷ್ಠದೇವತೆಗಳು ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಹೊಂದುವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ನೀನು ಅವರಿಗೆ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ನೀನು ಯಾದವರಲ್ಲಿ ನಿಗೂಢನಾಗಿ ರುವನೆಂದು ತಿಳಿದು ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣನೇ ನಿನ್ನ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. || ೮ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ತಿಳಿವಳಿಕೆಯಿಲ್ಲದ ಜನರ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ನಸುನಗುತ್ತಾ ಕಮಲಾಕ್ಷನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದನು - ಬಂಧುಗಳೇ! ಇವನು ಸೂರ್ಯದೇವನಲ್ಲ. ಸೂರ್ಯಮಣಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಸತ್ಯಾಜಿತನು ಹೀಗೆ ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾಗಿದ್ದಾನೆ. || ೯ ||

ಸತ್ತಾಜಿತ ಸ್ವಗೃಹಂ ತ್ರೀಮತ್ ಕೃತಕೌತುಕಮಂಗಲಮ್ |
ಪ್ರವಿಶ್ಯ ದೇವಸದನೇ ಮಣಿಂ ವಿಶ್ವಸ್ಯ ವೇಶಯತ್ || ೧೦ ||

ದಿನೇ ದಿನೇ ಸ್ವರ್ಣಭಾರಾನಪ್ನೌ ಸ ಸೃಜತಿ ಪ್ರಭೋ |
ದುರ್ಭಿಕ್ಷಮಾರ್ಯಾರಿಷ್ಣಾನಿ ಸರ್ವಾಧಿವ್ಯಾಧಯೋಽಶುಭಾಃ |
ನ ಸಂತಿ ಮಾಯಿನಸ್ತತ್ರ ಯತ್ರಾಸ್ತೇಽಭ್ಯರ್ಚಿತೋ ಮಣಿಃ || ೧೧ ||

ಸ ಯಾಚತೋ ಮಣಿಂ ಕ್ವಾಪಿ ಯದುರಾಜಾಯ ಶೌರಿಣಾ |
ನೈವಾರ್ಥಕಾಮುಜಿ ಪ್ರಾದಾದ್ವಾಂಚಾಭಂಗಮರ್ತಕಯನ್ || ೧೨ ||

ತಮೇಕದಾ ಮಣಿಂ ಕಂಠೇ ಪ್ರತಿಮುಚ್ಯ ಮಹಾಪ್ರಭಮ್ |
ಪ್ರಸೇನೋ ಹಯಮಾರುತ್ಯ ಮೃಗಯಾಂ ವ್ಯಚರದ್ವನೇ || ೧೩ ||

ಪ್ರಸೇನಂ ಸಹಯಂ ಹತ್ವಾ ಮಣಿಮಾಚ್ಛಿಜ್ಯ ಕೇಸರೀ |
ಗಿರಿಂ ವಿಶನ್ ಜಾಂಬವತಾ ನಿಹತೋ ಮಣಿಮಿಚ್ಛತಾ || ೧೪ ||

ಸೋಽಪಿ ಚಕ್ರೇ ಕುಮಾರಸ್ಯ ಮಣಿಂ ಕ್ರೀಡನಕಂ ಬಿಲೇ |
ಅಪತ್ಯನ್ ಭ್ರಾತರಂ ಭ್ರಾತಾ ಸತ್ತಾಜಿತ ಪರ್ಯತಪ್ತತ || ೧೫ ||

ಪ್ರಾಯಃ ಕೃಷ್ಣೇನ ನಿಹತೋ ಮಣಿಗ್ರೀವೋ ವನಂ ಗತಃ |
ಭ್ರಾತಾ ದುರ್ಮತಿ ತುಭ್ಯಾ ಕರ್ಣೇ ಕರ್ಣೇಽಜಪನ್ ಜಪಾಃ || ೧೬ ||

ಭಗವಾಂಸ್ತದುಪಕ್ರುತ್ಯ ದುರ್ಯತೋ ಲಿಪ್ತಮಾತ್ಮನಃ |
ಮಾಘ್ನಂ ಪ್ರಸೇನಸದವೀಮಸ್ವಪದ್ಯತ ನಾಗರೈಃ || ೧೭ ||

ತತಃ ಪ್ರಸೇನಮತ್ತಂ ಚ ವೀಕ್ಷ್ಯ ಕೇಸರಿಣಾ ವನೇ |
ತಃ ಚಾದ್ರಿಪ್ಯಪ್ತೇ ನಿಹತಮೃಕ್ಷೇಣ ದದೃಶುರ್ಜನಾಃ || ೧೮ ||

ಋಕ್ಷರಾಜಬಿಲಂ ಭೀನಮಂಧೇನ ತಮಾಽಽವೃತಮ್ |
ವಿಕೋ ವಿವೇಶ ಭಗವಾನಮ್ಭಾಪ್ಯ ಬಹಿಃ ಪ್ರಜಾಃ || ೧೯ ||

ಬಳಿಕ ಸತ್ತಾಜಿತನು ಸಮೃದ್ಧವಾದ ತನ್ನ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಅವನ ಶುಭಾಗಮನಕ್ಕಾಗಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಗಳೋತ್ಸವವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದರು. ಅವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮೂಲಕ ಸ್ವಮಂತಕಮಣಿಯನ್ನು ದೇವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದನು. || ೧೦ || ರಾಜೇಂದ್ರನೇ! ಆ ಮಣಿಯು ಅನುದಿನವೂ ಎಂಟು ಭಾರಗಳಷ್ಟು ಚಿನ್ನವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಮಣಿಯು ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ದುರ್ಭಿಕ್ಷ, ಮಹಾಮಾರಿ, ಗ್ರಹಪೀಡೆ, ಸರ್ವಭಯ, ಮಾನಸಿಕ ಮತ್ತು ಶಾರೀರಿಕವಾದ ರೋಗಗಳು, ಮಾಟ-ಮಂತ್ರಗಳ ಉಪದ್ರವ ಇಂತಹ ಅಶುಭ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಯಾವುವೂ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. || ೧೧ || ಒಮ್ಮೆ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಪ್ರಸಂಗವಶಾತ್ ಸತ್ತಾಜಿತನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು - 'ನೀನು ನಿನ್ನ ಈ ಮಣಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಣೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಉಗ್ರಸೇನಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡು.' ಆದರೆ ಅರ್ಥಲುಬ್ಧನಾಗಿದ್ದ ಸತ್ತಾಜಿತನು ಭಗವಂತನ ಆಜ್ಞೆಯ ಉಲ್ಲಂಘನೆ ಯಾದೀತೆಂದೂ ಯಾವ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾಡದೆ ಮಣಿಯನ್ನು ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. || ೧೨ ||

ಒಂದು ದಿನ ಸತ್ತಾಜಿತನ ಪುಟ್ಟನಾದ ಪ್ರಸೇನನು ಆ ಪರಮ ಪ್ರಕಾಶಮಯ ಮಣಿಯನ್ನು ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಕುದುರೆ ಯನ್ನೇರಿ ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತಾ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. || ೧೩ || ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಿಂಹವು ಕುದುರೆ ಸಹಿತವಾಗಿ ಪ್ರಸೇನನನ್ನು ಕೊಂದು ಆ ಮಣಿಯನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡಿತು. ಅದು ಇನ್ನೇನು ಮಣಿಯೊಡನೆ ಗುಹೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಬೇಕೆನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಋಕ್ಷರಾಜನಾದ ಜಾಂಬವಂತನು ಮಣಿಗಾಗಿ ಆ ಸಿಂಹವನ್ನು ಕೊಂದುಹಾಕಿದನು. || ೧೪ || ಜಾಂಬವಂತನು ಆ ಮಣಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಗುಹೆಗೆ ಕೊಂಡುಹೋಗಿ ಮಗುವಿಗೆ ಅಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕೊಟ್ಟನು. ಬೇಟೆಯಾಡಲು ಹೋಗಿದ್ದ ಪ್ರಸೇನನು ಬಾರದಿರಲು ಅಣ್ಣನಾದ ಸತ್ತಾಜಿತನು ಬಹುದುಃಖಿತನಾದನು. || ೧೫ || ಅವನು ಹೇಳಿಕೊಡಗಿದನು. 'ಪ್ರಾಯಶಃ ಮಣಿಯ ಆಸೆಯಿಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ನನ್ನ ತಮ್ಮನನ್ನು ಕೊಂದಿರಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವನು ಮಣಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದನು.' ಸತ್ತಾಜಿತನ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ಜವರು ಪರಸ್ಪರ ಪಿಸುಗುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದರು. || ೧೬ || ಇದು (ಕರ್ಣಕರ್ಣಕಿಯಾಗಿ) ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಕಿವಿಗೂ ಬಿತ್ತು. ಸುಳ್ಳು ಅವವಾದವು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ತೀರಾಗ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅವನಾದದಿಂದ ಪಾರಾಗಲು ಹಲವಾರು ನಾಗರಿಕರೊಡನೆ ಪ್ರಸೇನನನ್ನು ಹುಡುಕಲು ವನಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು. || ೧೭ || ಅಲ್ಲಿ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಹುಡುಕುತ್ತಾ-ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಘೋರವಾದ ಅಣ್ಣದಲ್ಲಿ ಸಿಂಹವು ಪ್ರಸೇನನನ್ನೂ, ಅವನ ಕುದುರೆಯನ್ನೂ ಕೊಂದು ಹಾಕಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಅವರು ಸಿಂಹದ ಹೆಚ್ಚೆಯ ಗುರುತನ್ನೇ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಮುಂದುವರಿದಾಗ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕರಡಿಯು ಸಿಂಹವನ್ನೂ ಕೊಂದು ಹಾಕಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರು. || ೧೮ || ಆ ಕರಡಿಯ ಕಾಲುಗಳ ಗುರುತನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಒಂದು ಗುಹಾಪ್ತರಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಜನರೆಲ್ಲರನ್ನು ಆಶ್ಚರ್ಯಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಆ ಘೋರ ಅಂಧಕಾರದಿಂದ ತುಂಬಿದ ಋಕ್ಷರಾಜನ ಭಯಂಕರ ಗುಹೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. || ೧೯ ||

ತತ್ರ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮಗತ್ರೇಷ್ಯಂ ಬಾಲಕ್ರೀಡನಕಂ ಕೃತಮ್ |
ಹರ್ಷಂ ಕೃತಮತಿಸ್ತಸ್ಮಿನ್ನವಶಸ್ವೇಽರ್ಭಕಾಂತಿಕೇ || ೨೦ ||

ತಮಪೂರ್ವಂ ನರಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಧಾತ್ರೀ ಚುಕ್ರೀತ ಭೀತಮ್ |
ತುಪ್ತಶ್ಚಾಭ್ಯದ್ರವತ್ಪುದ್ಧೋ ಜಾಂಬವಾನ್ ಬಲಿನಾಂ ವರಃ || ೨೧ ||

ಸ ವೈ ಭಗವತಾ ತೇನ ಯುಯುಧೇ ಸ್ವಾಮಿನಾಽಽತ್ಮನಃ |
ಪುರುಷಂ ಪ್ರಾಕೃತಂ ಮತ್ಪಾ ಕುಪಮೋ ನಾನುಭಾವಮಿತ್ || ೨೨ ||

ದ್ವಂದ್ವಯುದ್ಧಂ ಸುತುಮುಲಮುಭಯೋರ್ವಿಜೀತೋಽಸ್ಮಿ |
ಅಯುಧಾಶ್ಚದ್ವಯೈರ್ದೋರ್ಭಿಃ ಕ್ರವ್ಯಾರ್ಥೇ ಶ್ವೇನಯೋರಿವ || ೨೩ ||

ಅಸೀತ್ತದಜ್ಞಾನಿಂತಾಹಮಿತರೇತರಮುಪ್ಪಿಃ |
ವಪ್ರನಿಷ್ಪೇಷಪರುಷೈರವಿತ್ರಮಮಹರ್ನಿಶಮ್ || ೨೪ ||

ಕೃಷ್ಣಮುಪ್ಪಿನಿನಿಷ್ಪಾತನಿಪ್ಪಿಶ್ಚಾಗೋರುಬಂಧನಃ |
ಕ್ಷೀಣಸತ್ತ್ವಃ ಸ್ವಿನ್ನಗಾತ್ರಸ್ತಮಾಹಾತೀವ ವಿಷ್ಣುಃ || ೨೫ ||

ಜಾನೇ ತ್ವಾಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ಪ್ರಾಣ ಓಜಃ ಸಹೋ ಬಲಮ್ |
ವಿಷ್ಣುಂ ಪುರಾಣಪುರುಷಂ ಪ್ರಭವಿಷ್ಣುಮಧೀಶ್ವರಮ್ || ೨೬ ||

ತಥಾ ಹಿ ವಿಶ್ವಸೃಜಾಂ ಸ್ರಷ್ಟ್ವಾ ಸೃಜ್ಯಾನ್ವಾಮಪಿ ಯಚ್ಚ ಸತ್ |
ಕಾಲಃ ಕಲಯತಾಮೀತಃ ಪರ ಆತ್ಮಾ ತಥಾಽಽತ್ಮನಾಮ್ || ೨೭ ||

ಯಸ್ಯೇವದುತ್ಕಲಿತರೋಷಕಟಾಕ್ಷಮೋಕ್ಷೈ-
ರ್ವರ್ತಾದಿಶತ್ ಕ್ವುಭಿತನಕ್ರಮಿಂಗಿರೋಽಬ್ಧಿಃ |
ಸೇತುಃ ಕೃತಃ ಸ್ವಯತ ಉದ್ಭೂತಾ ಚ ಲಂಕಾ
ರಕ್ಷುಕಿರಾಸಿ ಭುವಿ ಪೇತುರಿತುಕ್ತತಾನಿ || ೨೮ ||

ಅಲ್ಲಿ ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಮನೆಯು ಮಗುವಿನ ಆಚೆಯಾಗಿರು
ವುದನ್ನು ನೋಡಿದ ಭಗವಂತನು ಅದನ್ನು ತಗೆದುಕೊಂಡು
ಹೋಗುವ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ■ ಮಗುವಿನ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ನಿಂತನು.
|| ೨೦ || ಆ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಂಚಿತನಾದ ಮನುಷ್ಯನೊಬ್ಬನನ್ನು
ಕಂಡು ಆ ಮಗುವಿನ ಸಾಕುತಾಯಿಯು ಭಯಗೊಂಡು ಗುಹೆ
ಯಾಗಿ ಕಿರುಚಿಕೊಂಡಳು. ಆಕೆಯ ಕೂಗನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಹಾ
ಬಲಿಷ್ಠನಾದ ಮಕ್ಕರಾಜ ಜಾಂಬವಂತನು ಕೋಪಗೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಗೆ
ಧಾವಿಸಿ ಬಂದನು. || ೨೧ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಅತ್ಯಂತ ಕುದ್ಧನಾಗಿದ್ದ
ಜಾಂಬವಂತನು ಆ ಭಗವಂತನ ಮಹಿಮೆ, ಪ್ರಭಾವ ಇವುಗಳನ್ನು
ತಿಳಿಯದೇ ಹೋದನು. ಅವನನ್ನು ಒಬ್ಬ ಸಾಧಾರಣನೆಂದು
ತಿಳಿದು ಜಾಂಬವಂತನು ತನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೊಡನೆ
ಯುದ್ಧಮಾಡತೊಡಗಿದನು. || ೨೨ || ಮಾಯದ ಆಸೆಯಿಂದ
ಎರಡು ಗಿಡುಗ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಕಾದಾಡುವಂತೆಯೇ ವಿಜಯಾಭಿಲಾಷಿ
ಗಳಾಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮತ್ತು ಜಾಂಬವಂತನು ಪರಸ್ಪರ ಘೋರವಾದ
ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರು. ಮೊದಲಿಗೆ ಅವರು ಆಸ್ತ್ರ-ಶಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ
ವ್ರಹರಿಸಿದರೆ, ಮತ್ತೆ ಶಿಲೆಗಳೇಡ, ಬಳಿಕ ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ಕಾದಾಡು
ತ್ತಿದ್ದರು. ಕೊನೆಗೆ ಆಸರಲ್ಲಿ ಬಾಹುಯುದ್ಧ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. || ೨೩ ||
ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ವಜ್ರಾಘಾತದಂತೆ ಕಠೋರ ಮುಷ್ಟಿಗಳಿಂದ ಪರಸ್ಪರ
ವಾಗಿ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಅವಿಶ್ರಾಂತವಾಗಿ
ಹಗಲು-ರಾತ್ರಿ ಯುದ್ಧಮಾಡಿದರು. || ೨೪ || ಕೊನೆಗೆ ಭಗವಾನ್
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ವಜ್ರಮುಷ್ಟಿಯ ಏಟುಗಳಿಂದ ಜಾಂಬವಂತನ ಶರೀರದ
ಮೂಳೆಗಳು ಸಡಿಲಗೊಂಡವು. ಅಂಗಾಂಗವೆಲ್ಲವೂ ಶಿಥಿಲ
ವಾಯಿತು, ಉತ್ಸಾಹವು ಉಡುಗಿತು. ಮೈ ಬೆವರುಕೊಂಡಿತು. ಆಗ
ಅವನು ಅತ್ಯಂತ ವ್ಯಥಿತನಾಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದನು. || ೨೫ ||
ಪ್ರಭೋ! ನೀನೇ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಸ್ವಾಮಿಯೂ, ರಕ್ಷಕನೂ,
ಪುರಾಣ ಪುರುಷ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವೇ ಆಗಿರುವೆ ಎಂಬುದನ್ನು
ನಾನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆ. ನೀನೇ ಎಲ್ಲರ ಪ್ರಾಣ, ಇಂದ್ರಿಯಬಲ,
ಮನೋಬಲ ಮತ್ತು ಶರೀರ ಬಲವೂ ಆಗಿರುವೆ. || ೨೬ || ವಿಶ್ವ
ವಸ್ತು ರಚಿಸಿದ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳೂ ನೀನು ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾಗಿರುವೆ.
ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಲು ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸತ್ತಾರೂಪದಿಂದ ನೀನೇ
ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ಕಾಲದ ಅವಯವಗಳೆಲ್ಲದರ ನಿಯಾಮಕ
ನಾದ ಪರಮಕಾಲನೂ ನೀನೇ ಆಗಿರುವೆ. ಶರೀರ ಭೇದದಿಂದ
ಭಿನ್ನ-ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ ಅಂತರಾತ್ಮಗಳ ಪರಮ ಅತ್ಮನೂ
ನೀನೇ ಆಗಿರುವೆ. || ೨೭ || ಪ್ರಭೋ! ನೀನು ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳ
ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಕ್ರೋಧಭಾವದಿಂದ ಸಮುದ್ರದ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿದಾಗ
ಸಮುದ್ರದೊಳಗೆ ವಾಸಿಸುವ ತಿಮಿಂಗಿಲಗಳೂ, ಮೊಸಳೆಗಳೂ,
ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ಮೀನುಗಳೂ ತಲ್ಲಣಿಸಿ ಹೊಯವು ಮತ್ತು
ಸಮುದ್ರರಾಜನು ನಿನಗೆ ದಾರಿಕೊಟ್ಟನು. ಆಗ ನೀನು ಅದರ
ಮೇಲೆ ಸೇತುವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಸುಂದರ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಲಂಕೆ
ಯನ್ನು ಧ್ವಂಸಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ನಿನ್ನ ಬಾಣಗಳು ರಾಕ್ಷಸರ ತಲೆಗಳನ್ನು
ಕಡೆ-ಕಡೆದು ಭೂಮಿಗೆ ಉರುಳುತ್ತಿದ್ದುದು ನನ್ನ ಸ್ಮರಣೆಗೆ
ಬರುತ್ತಾ ಇದೆ. (ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ನೀನು ನನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ
ಶ್ರೀರಾಮನೇ ಈಗ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಾಗಿ ಅವತರಿಸಿರುವೆ.) || ೨೮ ||

ಇತಿ ವಿಜ್ಞಾತವಿಜ್ಞಾನಮೃತ್ಪರಾಜಾನಮಚ್ಚುತಃ |
ವ್ಯಾಧಹಾರ ಮಹಾರಾಜ ಭಗವಾನ್ ದೇವಕೀಸುತಃ || ೨೯ ||

ಅಭಿಮೃತ್ಯಾರವಿಂದಾಕ್ಷಃ ಪಾಣಿನಾ ಶಂಕರೇಣ ತಮ್ |
ಕೃಪಯಾ ಪರಯಾ ಭಕ್ತಂ ಪ್ರೇಮಗಂಭೀರಯಾ ಗಿರಾ || ೩೦ ||

ಮಣಿಹೇತೋರಿಹ ಪ್ರಾಪ್ತಾ ವಯಮೃತ್ಯುಪತೇ ಬಿಲಮ್ |
ಮಿಥ್ಯಾಭಿಶಾಪಂ ಪ್ರಮೃಜನ್ವಾತ್ಮನೋ ಮಣಿನಾಮುನಾ || ೩೧ ||

ಇತ್ಯುಕ್ತಃ ಸ್ವಾ ದುಹಿತರಂ ಕನ್ಯಾಂ ಜಾಂಬವತೀಂ ಮಂದಾ |
ಅರ್ಹಣಾರ್ಥಂ ಸ ಮಣಿನಾ ಕೃಷ್ಣಾಯೋಷಜಹಾರ ಹ || ೩೨ ||

ಅದೃಷ್ಟಾ ನಿರ್ಗಮಂ ಶೌರೇಃ ಪ್ರವಿಷ್ಟಸ್ಯ ಬಿಲಂ ಧನಾಃ |
ಪ್ರತೀಕ್ಷ್ಯ ದ್ವಾರಾಶಾಹಾನಿ ದುಃಖಿತಾಃ ಸ್ವಪುರಂ ಯಯುಃ || ೩೩ ||

ನಿತಮ್ ದೇವಕೀ ದೇವೀ
ರುಕ್ಮಿಣ್ಯಾನಕಮಂದುಭಿಃ |
ಸುಹೃದೋ ಜ್ಞಾತಯೋಽಶೋಚನ್
ಬಲಾತ್ ಕೃಷ್ಣಮನಿರ್ಗತಮ್ || ೩೪ ||

ಸತ್ಯಾಜಿತಂ ಶಪನ್ ತಸ್ಯೇ ದುಃಖಿತಾ ದ್ವಾರಕೀಶಸಃ |
ಉಪಶಮ್ಯುರ್ಮಹಾಮಾಯಾಂ ದುರ್ಗಾಂ ಕೃಷ್ಣೋಪಲಬ್ಧಯೇ || ೩೫ ||

ತೇಜಾಂ ತು ದೇವೈಷ್ಠಾನ್ಯಾತ್ ಪ್ರತ್ಯಾದಿಸ್ಪಾಶಿಷಾ ಸ ಚ |
ಬ್ರಾಹ್ಮಬರ್ಘೂವ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಃ ಸದಾರೋ ಹರ್ಷಯನ್ ಹರಿಃ || ೩೬ ||

ಉಪಲಭ್ಯ ಹೃಷೀಕೇಶಂ ಮೃತಂ ಪುನರಿವಾಗತಮ್ |
ಏಹ ಪತ್ನಾ ಮಣಿಗ್ರೀವಂ ಸರ್ವೇ ಜಾತಮಹೋತ್ಸವಾಃ || ೩೭ ||

ಸತ್ಯಾಜಿತಂ ಸಮಾಹೂಯ ಸುಭಾಯಾಂ ರಾಜಸನ್ನಿಧೌ |
ಪ್ರಾಪ್ತಂ ಚಾಖ್ಯಾಯ ಭಾವಾನ್ ಮಣಿಂ ತಸ್ಮೈ ನೈವೇದಯತ್ || ೩೮ ||

ಽ ಚಾತಿಥೀದಿತೋ ರತ್ನಂ ಗೃಹೀತ್ವಾವಾಚ್ಛುಬ್ರಹ್ಮತಃ |
ಅನಂತವ್ಯಮಾನೋ ಭವನಮಗಮತ್ ಸ್ವೇಹ ಪಾಪೈನಾ || ೩೯ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇಲ ಯಕ್ಷರಾಜನಾದ ಜಾಂಬವಂತನು ಭಗವಂತನನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಕಮಲನಯನ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಪರಮ ಕಲ್ಯಾಣಕಾರವಾದ, ಶೀತಲವಾದ ಕರಕಮಲಗಳಿಂದ ಅವನ ಶರೀರವನ್ನು ನೇವರಿಸಿದನು. ಬಳಿಕ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಭಕ್ತನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪರಮಕೃಪೆಯನ್ನು ತೋರುತ್ತಾ, ಪ್ರೇಮಪೂರ್ಣವಾದ ಗಂಭೀರ ವಾಣಿಯಿಂದ ಭಕ್ತನಾದ ಜಾಂಬವಂತನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದನು. || ೨೯-೩೦ || ಯಕ್ಷರಾಜನಾದ ಜಾಂಬವಂತನೇ! ನಾನು ಮೇಲಾಗಿಯೇ ನಿನ್ನ ಈ ಗುಹೆಗೆ ಬಂದಿರುವೆನು. ಈ ಮಣಿಯಿಂದಾಗಿ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಬಂದಿರುವ ಸುಳ್ಳು ಅವಮಾನವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. || ೩೧ || ಭಗವಂತನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದಾಗ ಜಾಂಬವಂತನು ಅತ್ಯಂತ ಆನಂದದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಪೂಜೆ, ತನ್ನ ಕನ್ಯೆಯಾದ ಜಾಂಬವತಿಯನ್ನು ಮಣಿಯೊಂದಿಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿಸಿದನು. || ೩೨ ||

ಗುಹೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಬರುವುದಕ್ಕೆ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ನಿಂತಿದ್ದ ಪುರಜನರು ಹನ್ನೆರಡು ದಿನವರ್ಗಳವರೆಗೆ ಕಾದಿವುದು. ಒಳಹೋದ ಶೌರಿಯು ಗುಹೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದನಿವನು ಅತಿದುಃಖಿತರಾಗಿ ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು. || ೩೩ || ಹನ್ನೆರಡು ದಿನವರ್ಗಳು ಕಳೆದರೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಗುಹೆಯಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಾರದಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿದ ತಾಯಿಯಾದ ದೇವಕೀದೇವಿ ತಂದೆಯಾದ ವಸುದೇವ, ರುಕ್ಮಿಣೀ, ಸುಹೃದರು, ಪ್ಲಾತೆ ಬಾಂಧವರು - ಎಲ್ಲರೂ ಬಹಳವಾಗಿ ದುಃಖಿಸಿದರು. || ೩೪ || ದ್ವಾರಕಾವಾಸಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖಿತರಾಗಿ ಸತ್ಯಾಜಿತನನ್ನು ತಪಿಸತೊಡಗಿದರು. ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಕ್ಷಮೆಯಿಂದ ಬೇಗಬರಲೆಂದು ಮಹಾಮಾಯೆಯಾದ ದುರ್ಗಾದೇವಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾ, ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡಿದನು. || ೩೫ || ಅವರ ಉಪಾಸನೆಯಿಂದ ದುರ್ಗಾದೇವಿಯು ಪ್ರಸನ್ನಳಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಅಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳು. ಆದೇ ಋತುವಿನಲ್ಲಿ ಅವರ ನಡುವೆಯೇ ಸ್ವಮಂತಕಮಣಿ ಮತ್ತು ಸಮಾಧಾನ ಜಾಂಬವತಿ ಯೊಂದಿಗೆ ಸ್ಥೂಲ ಮನೋರಥನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಪ್ರಕಟನಾಗಿ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಿದನು. || ೩೬ || ಸ್ವಮಂತಕ ಮಣಿಯನ್ನು ಕೊರಳಿನಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿಕೊಂಡ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ವತ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಸ್ವಪನು ಮರಳಿ ಬದುಕಿ ಬಂದಂತೆ ದ್ವಾರಕಾವಾಸಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಪರಮಾನಂದದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋದರು. || ೩೭ ||

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸತ್ಯಾಜಿತನನ್ನು ಉಗ್ರಸೇನ ಮಹಾರಾಜರ ರಾಜಸಭೆಗೆ ಕರೆಸಿದನು ಹಾಗೂ ಮಣಿಯು ಹೇಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತೆಂಬ ಎಲ್ಲ ಕಥೆಯನ್ನೂ ಎಲ್ಲರೊಡನೆ ಹೇಳಿ ಆ ಮಣಿಯನ್ನು ಸತ್ಯಾಜಿತನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದನು. || ೩೮ || ಇದರಿಂದ ಸತ್ಯಾಜಿತನು ಅತ್ಯಂತ ಲಜ್ಜಿತನಾಗಿ ಮಣಿಯನ್ನೇನೋ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡನು; ಆದರೆ ಅವನ ಕತ್ತು ಎಲ್ಲರೊಡನೆ ಬಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ತನ್ನ ಅಪರಾಧದಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಉಂಟಾಗಿ ಹೇಗೋ ಮನೆಯನ್ನು ಸೇರಿಕೊಂಡನು. || ೩೯ ||

ಗೋತನುಧ್ಯಾಯಂಪ್ರದೇವಾಘಂ ಬಲವದ್ವಿಶಾಖುಃ |
ಕಥಂ ಮೃಜಾಮ್ಯಾತ್ಮರಜಃ ಪ್ರಸಾದೇವ್ಯಾಚ್ಚುತಃ ಕಥಮ್ || ೪೦ ||

ಕಂ ಕೃತ್ವಾಸಾಧು ಮಹ್ಯಂ ಪಾಪಂ ಶಬೇದ್ವಾ ಜನೋ ಯಥಾ |
ಅರ್ಥೋದ್ವಿಗ್ನಂ ಕುಪ್ತಂ ಮೂಢಂ ಪ್ರವಿಣೀಯತಮ್ || ೪೧ ||

ವಾಸ್ಯೇ ದುಹಿತರಂ ತಸ್ಯ ಸ್ತ್ರೀಲಕ್ಷಂ ರತ್ನಮೇವ ಚ |
ಉಪಾಯೋದಯಂ ಸಮೀಚೀನಸ್ತಸ್ಯ ಶಾಂತಿನ್ ಚಾನ್ಯಥಾ || ೪೨ ||

ಎವಂ ವ್ಯವಸಿತೋ ಬುದ್ಧಾ ಸತ್ಪ್ರಜಾಃ ಸ್ವಮತಾಂ ಶುಭಾಮ್ |
ಮಣಿಂ ಚ ಸ್ವಮಮುದ್ಯಮ್ಯ ಕೃಷ್ಣಾಯೋಪವಹಾರ ಹ || ೪೩ ||

ತಾಂ ಸತ್ಯಭಾಮಾಂ ಭಗವಾನ್ ಉಪಯೇಮೇ ಯಥಾವಿ |
ಬಹುಭರ್ಯಾ ಚಿತಾಂ ಹೀಲರೂಪೋದಾರ್ಯಗುಣಾನ್ವಿತಾಮ್ || ೪೪ ||

ಭಗವಾನಾಹ ನ ಮಣಿಂ ಪ್ರತಿಚ್ಛಾಮೋ ವಯಂ ನೃಪ |
ತವಾಸ್ತಾಂ ದೇವಭಕ್ತಸ್ಯ ವಯಂ ಚ ಫಲಭಾಗಿನಃ || ೪೫ ||

ಆವನ ಮನುಷ್ಯಲ್ಲಿ ನಿರಯರವಾಗಿ ತನ್ನ ಅಪರಾಧವು ಕುಗ್ಗಿ
ಯುತ್ತಿತ್ತು. ಜೊತೆಗೆ ಬಲಿಷ್ಠರೊಂದಿಗೆ ಉಂಟಾದ ವಿರೋಧ
ದಿಂದಾಗಿ ಭಯ-ಭೀತನೂ ಆದನು. 'ನಾನು ನನ್ನ ಅಪರಾಧವನ್ನು
ಹೇಗೆ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲಿ ? ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಹೇಗೆ
ಪ್ರಸನ್ನನಾದನು ?' ಎಂಬುದಾಗಿ ಸದಾ ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ
ಇದ್ದನು. || ೪೦ || ನನ್ನ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಉಂಟಾಗಿ, ಜವರು ನನ್ನನ್ನು
ನಂದಿರುವೇ ಇರುವಂತಹ ಯಾವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಲಿ ?
ನಿಜವಾಗಿ ನಾನು ಮುಂದಾಲೋಚನೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕುದ್ಡನಾಗಿದ್ದೇನೆ.
ಧನಲೋಭದಿಂದ ನಾನು ಬಹುದೊಡ್ಡ ಮೂಢನಾದ ಕಾರ್ಯ
ವನ್ನು ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟೆಲ್ಲ. || ೪೧ || ಈಗ ನಾನು ದೇವತೆಯರ
ರತ್ನದಂತಿರುವ ನನ್ನ ಕನ್ಯೆಯಾದ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯನ್ನು ಸ್ವಮಂತ
ಮಣಿಯೊಂದಿಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಸಮೀಚೀನ
ವಾದ ಈ ಉಪಾಯದಿಂದ ನನ್ನ ಅಪರಾಧವು ಪರಿವಾರ
ವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಉಪಾಯವೇ ಇಲ್ಲ. || ೪೨ ||
ಸತ್ಪ್ರಜೆಯು ತನ್ನ ವಿವೇಕ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಹೀಗೆ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಕಾರ್ಯ
ಪ್ರವೃತ್ತನಾದನು. ತನ್ನ ಕನ್ಯಾಮಣಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ಸ್ವಮಂತ
ಮಣಿಯನ್ನು ಕೊಂಡುಹೋಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ
ಬಿಟ್ಟನು. || ೪೩ || ಕೀಲ-ಸ್ವಭಾವ, ಸೌಂದರ್ಯ, ಔದಾರ್ಯ
ಮೊದಲಾದ ಸಮ್ಭೂತಗಳಿಂದ ಸಂಪನ್ನಳಾಗಿದ್ದ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯು
ನಮಗೆ ಸಿಗಲಿ ಎಂದು ಬಹಳಷ್ಟು ಜವರು ಆಕಸ್ಮಿಕವಿಧವಾಗಿ
ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನೂ ಮುಂದಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಈಗ ಭಗವಾನ್
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅಕೆಯ ಪಾತ್ರಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿ
ದನು. || ೪೪ || ವರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸತ್ಪ್ರಜೆಯಿಗೆ
ಹೇಳಿದನು- 'ನಾನು ಈ ಸ್ವಮಂತಮಣಿಯನ್ನು ತೆಗೆದು
ಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ನೀನು ಸೂರ್ಯಭಗವಂತನ ಭಕ್ತನಾಗಿರುವೆ.
ಆದ್ದರಿಂದ ಅದು ನಿನ್ನ ಬಾಯಲ್ಲೇ ಇರಲಿ. ನಾವಾದರೋ ಅದರ
ಫಲಕ್ಕೆ ಅರ್ಥಾತ್ ಅದರಿಂದ ದೊರಕುವ ಚಿನ್ನಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರ
ಗಳಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ನಮಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾ ಬಾ. || ೪೫ ||

ಜನ್ಮಾರಣಮು ಅಭ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೫೬ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಭಾರತೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ಚತುರ್ಥೇ ಉತ್ತರಾರ್ಧೇ
ಸ್ವಮಂತೋಪಾಖ್ಯಾಯಿಕೆ ಪೂರ್ವಪಂಚಾತ್ಮಕೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೫೬ ||

ಐವತ್ತೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಶ್ಯಮಂತಕಮಣಿಯ ಹರಣ - ಶತಧನ್ವನ ವಧೆ - ಅಕ್ರೂರನನ್ನು ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಕರೆಸಿಕೊಂಡುದು

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಉವಾಚ

ವಿಚ್ಛಾತಾಘೋರಽಪಿ ಗೋವಿಂದೋ
ದಗ್ಧಾಸ್ತಾಕರ್ಣ್ಯಾ ಹಾಂಡವಾನ್ |
ಕುಂಠೀಂ ಚ ಕುಲ್ಮಕರಣೀ
ಸಹರಾಮೋ ಯಯೌ ಕುರೂನ್ || ೧ ||

ಭೀಷ್ಮ ಕೃಪಂ ಸವಿದುರಂ ಗಾಂಧಾರೀಂ ದ್ರೋಣಮೇವ ಚ |
ಕುಲ್ಮದುಬೌ ಚ ಸಂಗಮ್ಯ ಹಾ ಕಷ್ಟಮಿತಿ ಹೋಚತುಃ || ೨ ||

ಲಬ್ಧ್ವಿತದಂತರಂ ರಾಜನ್ ಶತಧನ್ವಾನಮೂಚತುಃ |
ಅಕ್ರೂರಕೃತಮರ್ಯಾಣೌ ಮಣಿಃ ಕಸ್ಮಾನ್ ಗೃಹ್ಯತೇ || ೩ ||

ಯೋಽಸ್ಥುಚ್ಛಂ ಸಂಪ್ರತಿಪ್ರತ್ಯ ಕನ್ಯಾರತ್ನಂ ವಿಗರ್ಹ್ಯ ನಃ |
ಕೃಷ್ಣಾಯಾದಾನ್ ಸತ್ವಾಜತ್ ಕಸ್ಮಾದ್ವ್ಯಾತರಮನ್ವಿಯಾತ್ || ೪ ||

ವಿವಂ ಭಿಷ್ಮಮತಿಸ್ತಾಭ್ಯಾಂ ಸತ್ವಾಜತಮಸತ್ತಮಃ |
ತಯಾನಮವಧೀರ್ಲೋಭಾತ್ ಸ ಪಾಪಃ ಕ್ಷೀಣಬೇವಿತಃ || ೫ ||

ಸ್ಮಿತಾಂ ವಿಕೋಶಮಾನಾನಾಂ ಕ್ರಂದಂತೀನಾಮನಾಥಮ್ |
ಹತ್ವಾ ಪತುನ್ ಸೌನಿಕವನ್ಮಣಿಮಾದಾಯ ಜಗ್ಮಿವಾನ್ || ೬ ||

ಸತ್ಯಭಾಮಾ ಚ ಪಿತರಂ ಹತಂ ವೀಕ್ಯ ಕುಚಾರ್ಪಿತಾ |
ವೈಲವಕ್ತಾತ ತಾತೇತಿ ಹಾ ಹತಾಸ್ಕೇತಿ ಮುಹ್ಯತೇ || ೭ ||

ಶೈಲದ್ರೋಣಾಂ ಮೃತಂ ಪ್ರಾಶ್ಯ ಜಗಾಮ ಗಜಸಾಹ್ಚಯಮ್ |
ಕೃಷ್ಣಾಯ ವಿದಿತಾರ್ಥಾಯ ತಪ್ತಾಽಽಚುಕ್ಯ ಪಿತುರ್ವಧಮ್ || ೮ ||

ಶ್ರೀಕುಕುಮಾರಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಎದ್ದ ಪರಿಸ್ಥಿತನೇ! ಲಾಕ್ಷಾಗೃಹದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರು ಸುಟ್ಟುಹೋಗಿಲ್ಲವೆಂಬುದಾಗಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ ಕುಂಠೀಕುಟ ಸಾಂಪದವು ಅರಗಿಣಾಂಯದಲ್ಲಿ ಭಸ್ಮವಾಗಿ ಸುಟ್ಟುಹೋದರೆಂದು ದಾತೃ ಕೇಳಿದಾಗ ಕುಲಪರಂಪರೆಯಿಂದ ನಡೆದು ಬಂದಿರುವ ಕುರ್ಮವಾಡು ನಡೆಲು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಬಲರಾಮನೊಂದಿಗೆ ಹಸ್ತಿನಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೋದನು || ೧ || ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಭೀಷ್ಮ, ಕೃಪರು, ದ್ರೋಣ ಗಾಂಧಾರೀ, ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯ ಮುಂತಾದವರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿ, ಅವರೊಂದಿಗೆ ಸಮಾನ ದುಃಖ ಸಹಾನುಭೂತಿ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಾ 'ಅಯ್ಯೋ! ಇದು ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖದ ಪ್ರಸಂಗವಾಗಿದೆ' ಎಂದು ಮರುಗಿದನು. || ೨ ||

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹಸ್ತಿನಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಹೋಗಿದ್ದರಿಂದ ದ್ವಾರಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ರೂರ ಮತ್ತು ಕೃತಮರ್ಯಾಣಿ ಅವಕಾಶ ದೊರೆಯಿತು. ಅವರು ಶತಧನ್ವನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು - 'ನಿಮ್ಮ ಸತ್ವಾಜಿತನಲ್ಲಿರುವ ಮಣಿಯನ್ನು ಏಕೆ ಅವಹೇಳಿಸಿದ್ದೀರಿ?' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. || ೩ || ಸತ್ವಾಜಿತನು ತನ್ನ ಪಿತುವು ಮಗನನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಡುವ ಮಾತು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನು. ಈಗ ಅವನು ಮೃತ್ಯುವು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಎವಾಹಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿರುವುದು. ಈಗ ಸತ್ವಾಜಿತನು ತಮ್ಮನಾದ ಪ್ರಸೇನನಂತೆ ಯಾವುವುದು? ಏಕೆ ತೋರುತ್ತೀರಿ? || ೪ || ಮಹಾಪಾಪಿಷ್ಟವಾದ ಶತಧನ್ವನ ಅಯ್ಯವನು ತೀರಿಹೋಗಿತ್ತು. ಅಕ್ರೂರ-ಕೃತಮರ್ಯಾಣಿ ದ್ವೇಷಿಗಳೆನಿಸುವುದಾಗಿ ಈ ಮಹಾ ದುಷ್ಟನು ಮಣಿಯು ಬೀಳುವುದು ಮುಗಿತ್ತು ಸತ್ವಾಜಿತನನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕಿದನು. || ೫ || ಈ ಮಹಾಪಾಪಿಷ್ಟ ಸತ್ವಾಜಿತನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸ್ವೀಯವು ಅನಾಥವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟದ್ದಾಗಿ ಕೊಗಿಳೊಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ಶತಧನ್ವನು ಅವರ ಕಡೆಗೆ ಗಮನವೇ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಕುಟುಕನು ಮರುಗಳನ್ನು ನಿರ್ದೋಷವಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸುವಂತೆಯೇ ಅವನು ಸತ್ವಾಜಿತನನ್ನು ಕೊಚ್ಚಿಹಾಕಿ ಮರವೊಂದಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಪರಾರಿಯಾದನು. || ೬ ||

ತಂದೆಯು ಹತನಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯು ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖಿತಳಾಗಿ - 'ಅವಳೇ! ತಂದೆಯೇ! ನಿನಗೇನಾದ ಸ್ಥಿತಿಯು ಬರಗಿತು? ನಿನ್ನ ಪುನಃಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಸುತ್ತಂತೆಯೇ ಸರಿ. ಹೀಗೆ ಹೋಕೋಂದು ಗೋಣಾಮುತ್ತ ಮೂರ್ಛೆ ಹೋದಳು ಎಚ್ಚರಗೊಂಡು ಪ್ರಸು ಮುಖವಾದಳು. || ೭ || ಅನಂತರ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯು ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಶವವನ್ನು ಎಣ್ಣೆಯು ಕೊಪ್ಪಿಗೆಯಲ್ಲಿರಿಸಿ ತಾನು ಹಸ್ತಿನಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೋದಳು. ಅವಳು ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖದಿಂದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ತಂದೆಯ ಹತ್ಯೆಯ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದಳು. ಸರ್ವಾಯತಮರ್ಯಾಣಿಮೊದಲಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಾದರೋ ಇದನ್ನು ಮೊದಲೇ ತಿಳಿದಿದ್ದನು. || ೮ ||

ತದಾಕರ್ಣೇತ್ತರೌ ರಾಜನ್ಮನುಸ್ಯತ್ಯ ನೃಲೋಕತಾಮ್ |
ಹೋ ನಃ ಪರಮಂ ಕಷ್ಟಮಿತ್ಯಸ್ಯಾಕ್ನೌ ವಿಲೇಪತುಃ

|| ೯ ||

ಆಗತ್ಯ ಭಗವಾಂಸ್ತಸ್ಯಾತ್ ಸಭಾರ್ಯಃ ಸಾಗ್ರಜಃ ಪುರಮ್ |
ಶತಧನ್ವಾನಮಾರೇಭೇ ಹಂತುಂ ಹರ್ತುಂ ಮನಃ ತತಃ

|| ೧೦ ||

ಸೋಽಪಿ ಕೃಷ್ಣೋದ್ಯಮಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಭೀತಃ ಪ್ರಾಣಪರೀಪ್ಸಯಾ |
ಸಾಹಾಯ್ಯೇ ಕೃತವರ್ಮಾಣಮಯಾಚತ ಸ ಚಾಬ್ರವೀತ್

|| ೧೧ ||

ಸಾಹಮೀಶ್ವರಯೋಃ ಕುರ್ಯಾಂ ಹೇಲನಂ ರಾಮಕೃಷ್ಣಯೋಃ |
ಕೋ ನು ಕ್ಷೇಮಾಯ ಕಲ್ಪಿತತಯೋರ್ವೃದ್ಧಿನಮಾಚರನ್

|| ೧೨ ||

ಕಂಠಃ ಸಹಾಸುಗೋಽಪಿ ಕೋ ಯದ್ವೇಷಾತ್ಕಾಜಿತಾ ತ್ರಿಯಾ |
ಜರಾಸಂಧಃ ಸಪ್ತದಶ ಸಂಯುಗಾನ್ ವಿರಳೋ ಗತಃ

|| ೧೩ ||

ಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾತಃ ಸ ಚಾಕ್ರೂರಂ ಪಾಷ್ಣಿಗ್ರಾಹಮಯಾಚತ |
ಸೋಽಪ್ಯಾಹ ಕೋ ವಿರುದ್ಧೇತ ವಿಧ್ವಾಂಶ್ಚರಯೋರ್ಬಲಮ್

|| ೧೪ ||

ಯ ಇದಂ ಲೀಲಯಾ ವಿಶ್ವಂ ಸೃಜತ್ಯವತಿ ಹಂತಿ ಚ |
ಚೀಶ್ವಾರ ವಿಶ್ವಸೃಜೋ ಯಸ್ಯ ನ ವಿದುರ್ಮೋಹಿತಾಜಯಾ

|| ೧೫ ||

ಯಃ ಸಪ್ತಹಾಯನಃ ಕೈಲಮುತ್ಪಾಕ್ಷೈಕೇನ ಪಾಣಿನಾ |
ದಧಾರ ಲೀಲಯಾ ಬಾಲ ಉಚ್ಛ್ರೀಂಧ್ರಮಿವಾರ್ಭಕಃ

|| ೧೬ ||

ನಮಸ್ತುಗೈ ಭಗವತೇ ಕೃಷ್ಣಾಯಾದ್ಭುತಕರ್ಮಣೇ |
ಅನಂತಾಯಾದಿಭೂತಾಯ ಕೂಟಸ್ಥಾಯಾತ್ಮನೇ ನಮಃ

|| ೧೭ ||

ಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾತಃ ಸ ತೇನಾಪಿ ಶತಧನ್ವಾ ಮಹಾಮನುಷ್ |
ತಸ್ಮಿನ್ ಸ್ತಾಪ್ತಮಾರುಷ್ಯ ಶತಯೋಜನಗಂ ಯಯೌ

|| ೧೮ ||

ಗರುಡಧ್ವಜಮಾರುಷ್ಯ ರಥಂ ರಾಮಜನಾರ್ದನೌ |
ಆಸ್ವಯಾತಾಂ ಮಹಾವೇಗೈರಶ್ಚ ರಾಜನ್ ಗುರುದ್ಭುಜಮ್

|| ೧೯ ||

ವಿರೋಧನೇ ! ಸರ್ವಶಕ್ತನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮತ್ತು ಬಲರಾಮರು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೇಳಿ ಮನುಷ್ಯರಂತೆ ಲೀಲೆಯಾಡುತ್ತಾ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಅಯ್ಯೋ ! ನಮ್ಮಗಳ ಮೇಲೆ ಇದಂತಹ ವಿಷತ್ತು ಒದಗಿಬಂತಲ್ಲ ! ಎಂದು ವಿಲಾಪಿಸಿಕೊಡಗಿದರು. || ೯ ||
ಅನಂತರ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸತ್ಯಭಾಮೆ ಮತ್ತು ಬಲರಾಮರೊಂದಿಗೆ ಹಸ್ತಿನಾಪುರದಿಂದ ಹೊರಟು ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಮರಳಿದರು. ಸತ್ಯಾಜಿತನನ್ನು ಕೊಂದಿರುವ ಶತಧನ್ವನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಅವನಿಂದ ಮಗನನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿಕೊಡಗಿದರು. || ೧೦ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಹೊಂಚುಹಾಕುತ್ತಿರುವನೆಂದು ತಿಳಿದ ಶತಧನ್ವನು ಒಹಳವಾಗಿ ಹೆದರಿ ಹೋದನು. ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವನು ಕೃತವರ್ಮನ ಸಹಾಯವನ್ನು ಬೇಡಿದನು. ಆಗ ಕೃತವರ್ಮನು ಹೇಳಿದನು. || ೧೧ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಮತ್ತು ಬಲರಾಮರು ಸರ್ವಶಕ್ತರಾದ ಈಶ್ವರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ಅವರನ್ನು ಎದುರಿಸಲಾರೆ. ಅವರೊಂದಿಗೆ ವೈರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಕ್ಷೇಮದಿಂದಿರಲು ಯಾರಿಗೆ ತಾನೇ ಸಾಧ್ಯವಾದೀತು ? || ೧೨ || ಕಂಠನು ಅವರಲ್ಲಿನ ದ್ವೇಷದಿಂದಲೇ ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು, ಅನುಯಾಯಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಅವಶಾನ ಹೊಂದಿದನು. ಜರಾಸಂಧನಂತಹ ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ ಹದಿನೇಳು ಬಾರಿ ಸೋತು ರಥವಿಹೀನನಾಗಿ ರೋರಂಗದಿಂದ ಓಡಬೇಕಾಯಿತು. ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿನು ತಿಳಿದೇ ಇರುವೆ || ೧೩ || ಕೊಲೆಗೆ ಪ್ರಚೋದಿಸಿದ ಕೃತವರ್ಮನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಜಾರಿಕೊಳ್ಳಲು, ಶತಧನ್ವನು ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಅಕ್ರೂರನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು. ಅವನಿಂದನು - ಅಯ್ಯಾ ! ಸರ್ವಶಕ್ತನಾದ ಭಗವಂತನ ಬಲ-ಪರಾಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ತಿಳಿದು ಅವನೊಂದಿಗೆ ಯಾರು ತಾನೇ ವೈರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವನು ? ಭಗವಂತನೇ ಲೀಲಾವಿನೋದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಈ ವಿಶ್ವವನ್ನು ರಚಿಸಿ, ರಕ್ಷಿಸಿ, ಸಂಹರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಎಂದು ಎನನ್ನು ಮಾಡಬಯಸುವನೋ ಇದನ್ನು ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಿತರಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳೂ ತಿಳಿಯಲಾರರು. ಇವನು ಬಾಲಕನಾಗಿದ್ದಾಗ ಎಳನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಒಂದೇ ಕೈಯಿಂದ ಗೋವರ್ಧನವನ್ನು ಕಿತ್ತು ಮಗುವೊಂದು ನಾಯಿಕೊಡೆಯನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿಕೊಡಿಯುವಂತೆ, ಲೀಲಾಜಾಲವಾಗಿ ಎಳು ದಿವಸಗಳ ತನಕ ಎತ್ತಿಕೊಡಿದಿದ್ದನು. ಅದ್ಭುತಕರ್ಮಿಯಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ನಾನಾದರೋ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಅವನು ಅನಂತನೂ, ಅನಾದಿಯೂ, ಕೂಟಸ್ಥನೂ, ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪನೂ ಆಗಿರುವನು. ಅಂತಹವನಿಗೆ ನಾನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. || ೧೪-೧೭ || ಹೀಗೆ ಶತಧನ್ವನು ಅಕ್ರೂರನಿಂದಲೂ ತಿರುಳರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ ತನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ಮನೆಯನ್ನು ಅಕ್ರೂರನಲ್ಲಿಯೇ ನ್ಯಾಸವಾಗಿಟ್ಟು ದಿನಕ್ಕೆ ನೂರು ಯೋಜನೆಗಳಷ್ಟು ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುವಂತಹ ಕುದುರೆಯನ್ನೇರಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಬಿಟ್ಟನು. || ೧೮ || ವಿರೋಧನೇ ! ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ-ಬಲರಾಮರು ಶತಧನ್ವನು ದ್ವಾರಕೆಯಿಂದ ಹೊರಟುಹೋದ ಪಾರ್ಶ್ವಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಗರುಡ ಧ್ವಜವಿರುವ ಹಾಗೂ ಮಹಾವೇಗವಾಗಿ ಚಲಿಸುವ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಹೂಡಿದ ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಅವರು ತಮ್ಮ ಮಾವನನ್ನು ಕೊಂದಿರುವ ಶತಧನ್ವನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದರು. || ೧೯ ||

ಮಿಥಿಲಾಯಾಮುಪವನೇ ವಿಸೃಜ್ಯ ಪತಿತಂ ಹಯಮ್ |
ಪದ್ಮಾಮಧಾವತ್ ಸಂತ್ರಸ್ತಃ ಕೃಷ್ಣೋಽಪ್ಯನ್ವದ್ರವದ್ವಾಪಾ
|| ೨೦ ||

ಪದಾತೇರ್ಭಗವಾಂಸ್ತಸ್ಯ ಪದಾತಿಗ್ಗನೇಮಿನಾ |
ಚಕ್ರೇಣ ಶಿರ ಉತ್ಕೃತ್ಯ ವಾಸುಕೋವ್ಯಚನೋನ್ಮನಮ್
|| ೨೧ ||

ಅಲಬ್ಧಮಣಿರಾಗ್ನೌ ಕೃಷ್ಣ ಆಹಾಗ್ರಜಾಂತಿಕಮ್ |
ವೃಥಾ ಹತಃ ಶತಧನುರ್ಮಣಸ್ತತ್ರ ನ ವಿದ್ಯತೇ
|| ೨೨ ||

ತತ ಆಹ ಬಲೋ ನೂನಂ ಸ ಮಣಿಃ ಶತಧನ್ವನಾ |
ಕೃಂತ್ವಿತ್ ಪುರುಷೇ ಸ್ವಸ್ತಮನ್ವೇಷ ಪುರಂ ವ್ರಜ
|| ೨೩ ||

ಅಹಂ ವಿದೇಹಮಿಚ್ಛಾಮಿ ದ್ರಷ್ಟುಂ ಪ್ರಿಯತಮಂ ಮಮ |
ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಮಿಥಿಲಾಂ ರಾಜನ್ ವಿನೇತ ಯದುನಂದನಃ
|| ೨೪ ||

ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಹಸೋತ್ಥಾಯ ಮೈಥಿಲಃ ಪ್ರೀತಮಾಸುಃ |
ಅರ್ಹಯಾಮಾಸ ವಿಧಿವದರ್ಹಗೇಯಂ ಸಮರ್ಹಣೈಃ
|| ೨೫ ||

ಉದಾಸ ತಸ್ಯಾಂ ಕತಿಚನ್ನಿಥಿಲಾಯಾಂ ಸಮಾ ವಿಭುಃ |
ಮಾನಿತಃ ಪ್ರೀತಿಯುಕ್ತೇನ ಜನಕೇನ ಮಹಾತ್ಮನಾ |
ತತೋಽಶಿಕ್ಷದ್ಗದಾಂ ಕಾಲೇ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಃ ಸುಯೋಧನಃ
|| ೨೬ ||

ಕೇಶವೋ ದ್ವಾರಕಾಮೇತ್ಯ ನಿಧನಂ ಶತಧನ್ವನಃ |
ಅಪ್ರಾಪ್ತಂ ಚ ಮಣಿಃ ಪ್ರಾಪ್ತ ಪ್ರಿಯಾಯಾಃ ಪ್ರಿಯಕೃದ್ವಿಭುಃ
|| ೨೭ ||

ಹತಃ ಸ ಕಾರಯಾಮಾಸ ತ್ರಿಯಾ ಬಂಧೋರ್ಹತಸ್ಯ ವೈ |
ನಾಕಂ ಸುಹೃದ್ಭರ್ಗವಾನ್ ಯಾ ಯಾಃ ಸ್ತುಃ ಸಾಂಪರಾಯಿಕಾಃ
|| ೨೮ ||

ಅಕ್ರೂರಃ ಕೃತವರ್ಮಾ ಚ ಶ್ರುತ್ವಾ ಶತಧನೋರ್ವಧಮ್ |
ವ್ಯೂಷತುರ್ಭಯವಿತ್ರಸ್ತೌ ದ್ವಾರಕಾಯಾಃ ಪ್ರಯೋಜಕೌ
|| ೨೯ ||

ಅಕ್ರೂರೇ ಪೋಷಿತೇಽರಿಷ್ಟಾನ್ನಾಸನ್ ವೈ ದ್ವಾರಕಾಕುಲಾಮ್ |
ತಾರೀರಾ ಮಾನಸಾಸ್ತಾಪಾ ಮುಹುರ್ದೈವಿಕಭೌತಿಕಾಃ
|| ೩೦ ||

ಮಿಥಿಲಾಪಟ್ಟಣದ ಉಪವನವೊಂದರಲ್ಲಿ ಶತಧನ್ವನ ಕುದುರೆಯು ಬಿದ್ದು ಹೋಯಿತು. ಆಗ ಅವನು ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅಲ್ಲೇ ಬಹಳ ವಾಗಿ ಭಯಗೊಂಡು ಓಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೂ ಕುದ್ದವಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದನು. || ೨೦ || ಶತಧನ್ವನು ಪದಾತಿಯಾಗಿಯೇ ಓಡುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಭಗವಂತನು ಹಾಗೆಯೇ ರಥವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪದಾತಿಯಾಗಿಯೇ ಓಡಿ ಹೋಗಿ ಹರಿತವಾದ ತನ್ನ ಸುದರ್ಶನದಿಂದ ಅವನ ತಲೆಯನ್ನು ತರಿದು ಅವನು ಉಚ್ಚದ್ದ ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಮಂತಕ ಮಣಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಿದನು. || ೨೧ || ಆದರೆ ಮಣಿಯು ಸಿಗದಿದ್ದಾಗ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅಣ್ಣನಾದ ಬಲರಾಮನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು - ಶತಧನ್ವನನ್ನು ವೃಥಾವಾಗಿ ಕೊಂದಂತಾಯಿತು. ಏಕೆಂದರೆ, ಅವನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಮಂತಕ ಮಣಿಯು ಇರಲೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. || ೨೨ || ಬಲರಾಮನು ಹೇಳಿದನು - ಕೃಷ್ಣ! ಶತಧನ್ವನು ಸ್ವಮಂತಕ ಮಣಿಯನ್ನು ಬೇರೆ ಯಾರಲ್ಲಾದರೂ ಇಟ್ಟಿರಬೇಕು. ನೀನು ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅದು ಯಾರಲ್ಲಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊ. || ೨೩ || ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಮಿತ್ರನಾದ ವಿದೇಹರಾಜನನ್ನು ಕಾಣಲು ನಾನು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಯದುವಂಶ ತಿರೋಮಣಿಯಾದ ಬಲರಾಮನು ಮಿಥಿಲಾ ನಗರಕ್ಕೆ ಹೋದನು. || ೨೪ || ಪರಮಪೂಜನೀಯನಾದ ಬಲರಾಮನು ಆಗಮಿಸಿರುವನೆಂದು ತಿಳಿದ ಮಿಥಿಲಾ ನರೇಶನ ಹೃದಯವು ಆನಂದದಿಂದ ತುಂಬಿಹೋಯಿತು. ಅವನು ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ಆಸನದಿಂದ ಎದ್ದು ಅನೇಕ ಪೂಜಾಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಂದ ಬಲರಾಮನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದನು. || ೨೫ || ಇದಾದ ಬಳಿಕ ಭಗವಾನ್ ಬಲರಾಮನು ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಮಿಥಿಲೆಯಲ್ಲೇ ಇದ್ದು ಬಿಟ್ಟನು. ಮಹಾತ್ಮಾ ಜನಕನು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೇಮಾದರಗಳಿಂದ ಅವನನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಮಗನಾದ ದುರ್ಯೋಧನನು ಮಿಥಿಲೆಗೆ ಬಂದು ಬಲರಾಮನಿಂದ ಗದಾಯುದ್ಧವನ್ನು ಕಲಿತುಕೊಂಡನು. || ೨೬ || ಇತ್ತ ಪ್ರಿಯ ಯಾದ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯು ಪ್ರಿಯಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಮರಳಿ ಬಂದು ಆಕೆಯ ಬಳಿ ಶತಧನ್ವನನ್ನು ಕೊಂದುಹಾಕಿದರೂ ಸ್ವಮಂತಕಮಣಿಯು ಅವನ ಬಳಿ ದೊರಕಲಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸಿದನು. || ೨೭ || ಅನಂತರ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮಾವನಾದ ಸತ್ಯಾಜಿತನಿಗೆ ಪರಲೋಕಸಾಧನವಾದ ಔರ್ಧ್ವ ದೇಹಿಕೃತ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಸುಹೃದರೊಡನೆ ಸೇರಿ ಮಾಡಿದನು. || ೨೮ || ಸತ್ಯಾಜಿತನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಶತಧನ್ವನನ್ನು ಅಕ್ರೂರ ಮತ್ತು ಕೃತವರ್ಮರೇ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿದ್ದರು. ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಶತಧನ್ವನನ್ನು ಕೊಂದಿರುವ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ಅವರು ಬಹಳವಾಗಿ ಭಯಗೊಂಡು ದ್ವಾರಕೆಯಿಂದ ಓಡಿಹೋದರು. || ೨೯ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಅಕ್ರೂರನು ದ್ವಾರಕೆಯಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದ ಬಳಿಕ ದ್ವಾರಕಾನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ಅನಿಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅರಿವುಗಳನ್ನು ಇಂದಿರಿಸಬೇಕಾಯಿತು ಎಂದು ಕೆಲವರು ಭಾಮಿದರು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಹಿಂದೆ ನಡೆದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮಹಾತ್ಮ್ಯ - ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಮರೆತೇ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಮನೋವೃತ್ತಿಗೆ

ಇತ್ಯಂಗೋಪದಿಶಂತ್ಯೇಕೇ ವಿಸ್ತೃತ್ಯ ಪ್ರಾಗುದಾಹೃತಮ್ |
ಮುನಿವಾಸನಿವಾಸೇ ಕಿಂ ಘಟೇತಾರಿಪ್ರದರ್ಶನಮ್ || ೩೦ ||

ದೇವೇನವರ್ಷತಿ ಕಾಶೀಶಃ ಶ್ವಫಲ್ಗುಯಾಗಣಾಯ ವೈ |
ಸ್ಥುತಾಂ ಗಾಂದಿನೀಂ ಪ್ರಾದಾತ್ರತೋನವರ್ಷತ್ಕಾಶೀಶು || ೩೧ ||

ತತುತಸ್ತತ್ಪ್ರಾಪೋನವಕ್ರೂರೋ ಯತ್ರ ಯತ್ರ ಹ |
ದೇವೋನಭಿವರ್ಷತೇ ತತ್ರ ನೋಪತಾಪಾ ನ ಮಾರಿಕಾಃ || ೩೨ ||

ಇತಿ ವೃದ್ಧವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ನೈತಾವದಿಹ ಕಾರಣಮ್ |
ಇತಿ ಮತ್ಕಾಸಮಾಸಾಯ್ ಪ್ರಹಾಕ್ರೂರಂ ಜನಾರ್ದನ || ೩೩ ||

ಪೂಜಯಿತ್ವಾಭಿಭಾಷ್ಯನಂ ಕಥಯಿತ್ವಾ ಪ್ರಿಯಾಃ ಕಥಾಃ |
ವಿಜ್ಞಾತಾಖಿಲಚಿತ್ತಜ್ಞಃ ಸ್ವಯಮಾನ ಉಪಾಚ ಹ || ೩೪ ||

ನನು ವಾನಪತೇ ನೃಸೃಸೃಯ್ಯಾರೇ ಶತಧನ್ವನಾ |
ಸ್ಯಮಂಶೋ ಮಣಿ ಶ್ರೀಮಾನ್ ವಿದಿತಃ ಪೂರ್ವಮೇವ ನ || ೩೫ ||

ಸಕ್ರಾಜಿತೋನಪತ್ಯತ್ವಾದ್ವಹ್ನೀಯುರ್ದುಹಿತುಃ ಸುತಾಃ |
ದಾಯಿಂ ನಿರೀಯಾಪಃ ಪಿಂಡಾನ್ವಿಮುಚ್ಛರ್ಗಾಂ ಚ ಕೇಶಿತಮ್ || ೩೬ ||

ತಥಾಪಿ ದುರ್ಧರಸ್ತನ್ಯೈಸ್ತಯ್ಯಾಸ್ತಾಂ ಸುವ್ರತೇ ಮಣಿಃ |
ಕಿಂತು ಮೂಮಗ್ರಜಃ ಸಮೃದ್ಧಪ್ರತ್ಯೇತಿ ಮಣಿಂ ಪ್ರತಿ || ೩೭ ||

ದರ್ಶಯಸ್ವ ಮಹಾಭಾಗ ಬಂಧೂನಾಂ ಶಾಂತಿಮಾವಹ |
ಅವ್ಯಚ್ಛಿನ್ನಾ ಮಖಾರ್ತೇದ್ಯ ವರ್ತಂತೇ ರುಕ್ಮವೇದಯಃ || ೩೮ ||

ನೆಲೆಯೊಡ್ಡುವ ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನವಾದ ದ್ವಾರಕೆಯಲ್ಲಿ
ಅನಿಷ್ಟಗಳು ಹೇಗೆ ತಾನೆ ಉಂಟಾಗಬಲ್ಲವು? ಎಂದು ಮತ್ತೆ
ಕೆಲವರು ಹೇಳಿಕೊಡಗಿದರು. || ೩೦-೩೧ || “ಒಮ್ಮೆ ಕಾಶೀರಾಜ್ಯ
ದಲ್ಲಿ ಮಳೆಯೇ ಇಲ್ಲದೆ ಕ್ಷಾಮ ತಲೆದೋರಿತ್ತಂತೆ. ಆ ಸಮಯ
ದಲ್ಲಿ ಕಾಶೀರಾಜರು ತನ್ನ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ಅಕ್ರೂರನ ಶಂದೆ
ಯಾದ ಶ್ವಫಲ್ಗುನಿಗೆ ತನ್ನ ಮಗಳಾದ ಗಾಂದಿನಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು
ಮದುವೆಮಾಡಿದೊಡನೆಯೇ ಮಳೆಯಾಯಿತಂತೆ. ಶ್ವಫಲ್ಗುನ ಮಗ
ನಾದ ಅಕ್ರೂರನಲ್ಲಿಯೂ ಇಂತಹುದೇ ಮಹಿಮೆಯಿರುವುದಂತೆ.
ಅವನಿಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಮಳೆ-ಬೆಳೆಗಳು ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ
ಯಾವುದೇ ವಿಧವಾದ ಕಷ್ಟವಾಗಲಿ, ಮಹಾಮಾರಿಯೇ
ಮುಂತಾದ ಉಪದ್ರವಗಳಾಗಲಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲವಂತೆ.” ಹೀಗೆ
ಕೆಲವು ಹಿರಿಯರು ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ!
ಅವರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ಭಗವಂತನು - ಈಗ ತಲೆದೋರಿದ
ಉಪದ್ರವಗಳಿಗೆ ಈ ಕಾರಣವಿರಲಾರದು ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ
ತ್ರಿಕೃಷ್ಣನು ದೂತನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಅಕ್ರೂರನನ್ನು ಶುಡುಕ್ಕಿಸಿ
ಕರೆತಂದು ಅವನೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಿದನು. || ೩೧-೩೪ ||
ಭಗವಂತನು ಅವನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಸ್ವಾಗತ-ಸತ್ಕಾರಮಾಡಿ, ಸವಿ
ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನು. ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಎಲ್ಲರ ಮನಸ್ಸಿನ ಪ್ರತಿ
ಯೊಂದು ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಬಲ್ಲವನಾದ ತ್ರಿಕೃಷ್ಣನು ಮುಗುಳು
ನಗುತ್ತಾ ಅಕ್ರೂರನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. || ೩೫ || ವಾನಪತಿಯಾದ
ಚಿಕ್ಕವನೇ! ಶತಧನ್ವನು ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಮತ್ತು ಸಂವತ್ಸನ್ನು
ಕೊಡುವ ಸ್ಯಮಂಶಕಮಣಿಯನ್ನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಸವಾಗಿ ಇಟ್ಟಿರುವ
ನೆಂಬುದು ನನಗೆ ಮೊದಲೇ ತಿಳಿದಿತ್ತು. || ೩೬ || ಸಕ್ರಾಜಿತನಿಗೆ
ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದುದು ನೀನು ತಿಳಿದೇ ಇರುವೆ. ಆದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನ
ಮಗಳ ಮಕ್ಕಳು ಅವನಿಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಹಿಂಡಪ್ರದಾನ,
ತಿಲಾಂಜಲಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ಕರ್ಮಾಂತರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರು
ವರು. ಅವನ ಋಣವನ್ನು ತೀರಿಸಿರುವರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನಲ್ಲಿರ
ಬಹುದಾದ ಆಸ್ತಿಗೆ ಅವರೇ ಹಕ್ಕುದಾರರಾಗುತ್ತಾರೆ. || ೩೭ ||
ಹೀಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ಆ ಸ್ಯಮಂಶಕ ಮಣಿಯು ನನ್ನ
ಪುತ್ರರಿಗೆ ಲಭಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಆ ದಿವ್ಯಮಣಿಯು ನಿನ್ನ
ಲ್ಲಿಯೇ ಇರಲಿ. ಏಕೆಂದರೆ, ನೀನು ಪ್ರತನಿಷ್ಠನೂ, ಪವಿತ್ರಾತ್ಮನೂ
ಆಗಿರುವೆ. ಇತರರಿಗೆ ಆ ಮಣಿಯನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಷ್ಟವೇ
ಸರಿ. ಆದರೆ ನಮ್ಮಿಗ್ಗಾ ಬಲರಾಮನು ಮಣಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನ
ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇದೇ ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ
ಬಂದಿರುವ ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. || ೩೮ || ಆದ್ದರಿಂದ
ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಯಾದ ಅಕ್ರೂರನೇ! ನೀನು ಆ ಮಣಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ
ನಮ್ಮ ಇಪ್ಪ-ಮಿತ್ರರ, ಬಲರಾಮನ, ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ಮತ್ತು
ಜಾಂಬವತಿಯ ಸಂದೇಹವನ್ನು ದೂರಗೊಳಿಸು ಹಾಗೂ ಅವರ
ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ನೀಡು. ಆ ಮಣಿಯ ಪ್ರಭಾವ
ದಿಂದಲೇ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನೀನು ಸ್ವರ್ಣವೇದಿಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿದ
ಮಹಾಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಎಂಬುದೂ
ನನಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ. || ೩೯ ||

ಏವಂ ಸಾಮಭಿರಾಲಬ್ಧಃ ಶ್ವಫಲ್ಕತನಯೋ ಮಣಿಮ್ |
ಆದಾಯ ವಾಸಸಾಚ್ಛನ್ಮಂ ದದೌ ಸೂರ್ಯಸಮಪ್ರಭಮ್ || ೪೦ ||

ಸ್ಯಮಂತಕಂ ದರ್ಶಯಿತ್ವಾ ಚ್ಛಾತಿಭ್ಯೋ ರಜ ಆತ್ಮನಃ |
ವಿಮೃಷ್ಯ ಮಣಿನಾ ಭೂಯಸ್ತಸ್ಮೈ ಪ್ರತ್ಯರ್ಪಯತ್ ಪ್ರಭುಃ || ೪೧ ||

ಯಸ್ತ್ವೇತದ್ಗವತ ಈಶ್ವರಸ್ಯ ವಿಶ್ವೋ-
ರ್ವೀರ್ಯೋತ್ಥಂ ವೃಜಿಸಹರಂ ಸುಮಂಗಲಂ ಚ |
ಆಖ್ಯಾನಂ ಪಠತಿ ಶೃಣೋತ್ಕನುಸ್ಮರೇದ್ವಾ
ದುಷ್ಕೀರ್ತಿಂ ದುರಿತಮಪೋಷ್ಯ ಯಾತಿ ಶಾಂತಿಮ್ || ೪೨ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದ ಈ ಪ್ರಕಾರದ ಸಾಂತ್ವನದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾದ ಅಕ್ರೂರನು ವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿಟ್ಟ ಸ್ಯಮಂತಕಮಣಿಯನ್ನು ಹೊರ ತೆಗೆದು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. || ೪೦ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಆ ಸ್ಯಮಂತಕ ಮಣಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಜ್ಞಾತಿಬಾಂಧವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ತೋರಿಸಿ, ತನಗೆ ಒಂದೆ ಅವನಾದವನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡನು. ಅದನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ತಾನು ಸಮರ್ಥನಾಗಿದ್ದರೂ ಪುನಃ ಅಕ್ರೂರನಿಗೆ ಆ ಮಣಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. || ೪೧ || ಸರ್ವಶಕ್ತನಾದ, ಸರ್ವವ್ಯಾವಹರನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪರಾಕ್ರಮಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಂಗಳಮಯವಾದ ಈ ಆಖ್ಯಾನವು ಸಮಸ್ತ ಪಾಪಗಳನ್ನೂ, ಅವನಾದಗಳನ್ನೂ, ಕಳಂಕಗಳನ್ನೂ ತೊಡೆದು ಹಾಕುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಪಠಿಸುವವನು, ಶ್ರವಣಿಸುವವನು, ಅಥವಾ ಸ್ಮರಿಸುವವನೂ ಎಲ್ಲ ವಿಧವಾದ ದುಷ್ಕೀರ್ತಿಗಳಿಂದ, ಪಾಪಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಹೊಂದಿ ಪರಮ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. || ೪೨ ||

ಐವತ್ತೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೫೭ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಉತ್ತರಾರ್ಧೇ
ಸ್ಯಮಂತಕೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ಸಪ್ತಪಂಚಾಶತ್ಪದೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೫೭ ||

ಐವತ್ತೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಇತರ ವಿವಾಹ ಮಹೋತ್ಸವಗಳು

ಶ್ರೀಕುಶ ಉವಾಚ

ವಿಕದಾ ಪಾಂಡವಾನ್ ದ್ರಪ್ತುಂ ಪ್ರತೀತಾನ್ ಪುರುಷೋತ್ತಮಃ |
ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥಂ ಗತಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಯುಯುಧಾನಾಂದಿಭಿರ್ವೃತಃ || ೧ ||

ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತಮಾಗತಂ ಪಾರ್ಥಾ ಮುಕುಂದಮುಖಲೇಶ್ವರಮ್ |
ಉತ್ತಸ್ಥುರ್ಯುಗಪದ್ವೀರಾಃ ಪ್ರಾಣಾ ಮುಖ್ಯಮಿವಾಗತಮ್ || ೨ ||

ಪರಿಪ್ಲಕ್ಷ್ಯಾಚ್ಯುತಂ ವೀರಾ ಆಂಗಸಂಗಹತ್ಯನುಃ |
ಸಾನುರಾಗಚ್ಯುತಂ ವಕ್ತ್ರಂ ವೀಕ್ತ್ಯ ತಸ್ಯ ಮುದಂ ಯಯುಃ || ೩ ||

ಮುಧಿಷ್ಠಿರಸ್ಯ ಭೀಮಸ್ಯ ಕೃತ್ವಾ ಪಾದಾಭಿವಂದನಮ್ |
ಘಾಬ್ಗುನಂ ಪರಿರಭ್ಯಾಥ ಯಮಾಭ್ಯಾಂ ಚಾಭಿವಂದಿತಃ || ೪ ||

ಶ್ರೀಕುಶಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಪಾಂಡವರು ಲಾಕ್ಷಾಗೃಹದಲ್ಲಿ ಸುಖ್ಯುಕ್ತರಾಗದೆ ಜೀವಂತವಾಗಿರುವರೆಂಬುದು ಈಗ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಒಂದು ದಿನ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅವರನ್ನು ಭಿಟ್ಟಿಯಾಗಲು ಸಾತ್ಯಕಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ಸುಹೃದರೊಡನೆ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದನು. || ೧ || ಸರ್ವಶಕ್ತನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ದಯಮಾಡಿಸಿರುವ ನೆಂದು ನೋಡಿ ವ್ಯಾಸಸಂಚಾರವಾದೊಡನೆ ಇಂದ್ರಿಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸುತೀತನವಾಗುವಂತೆಯೇ ವೀರವರರಾದ ಪಾಂಡವರೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಬಾರಿಗೆ ಎದ್ದು ನಿಂತರು. || ೨ || ವೀರರಾದ ಪಾಂಡವರು ಭಗವಂತನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಗಾಢವಾಗಿ ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡರು. ಪರಮಾತ್ಮನ ಆಂಗವರ್ತದಿಂದ ಅವರ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪರಿಹಾರವಾದುವು. ಭಗವಂತನ ಪ್ರೀತಿಯ ಮಂದಹಾಸದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮುಖಾರವಿಂದವನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಆನಂದ ತುಂದಿಲರಾದರು. || ೩ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಮತ್ತು ಭೀಮಸೇನನಿಗೆ ಪಾದಾಭಿವಂದನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡನು. ನಕುಲ-ಸಹದೇವರು ಭಗವಂತನ ಪಾದಗಳೆರೆಗಿದರು. || ೪ ||

ಪರಮಾಸನ ಅಸೀನಂ ಕೃಷ್ಣಾ ಕೃಷ್ಣಮನಂದಿತಾ |
ನವೋಧಾ ವ್ರೇದಿತಾ ಕಿಂಚಿತ್ಕೃಷ್ಣೇತ್ಯಾಭ್ಯವಂದತಃ || ೧ ||

ತದೈವ ಸಾತ್ಯಕಿಃ ಪಾರ್ಥೈಃ ಪೂಜಿತಶ್ಚಾಭಿವಂದಿತಃ |
ನಿಷಸಾದಾಸನೇಽನ್ಯೇ ಚ ಪೂಜಿತಾಃ ಪರ್ಯುಪಾಸತಃ || ೨ ||

ಪೃಥಾಂ ಸಮಾಗತ್ಯ ಕೃತಾಭಿವಾದನ-
ಸ್ತಯಾತಿಶಾಢಾರ್ಥ್ಯದೃಶಾಭಿರಂಭಿತಃ |
ಆಪ್ಯಪ್ಪಾಂಸ್ತಾಂ ಕುಶಲಂ ಸಹಯುಷಾಂ
ಸಿತಪೃಷ್ಠಾಕಂ ಪರಿಪೃಪ್ಪಾಂಧವಃ || ೩ ||

ತಮಾಹ ಪ್ರೇಮವೈಕ್ಲವ್ಯರುದ್ಧಕಂಕಾಶ್ರುಲೋಚನಾ |
ಸ್ಮರಂತೀ ತಾನ್ಪ್ರಕೂನ್ ಕ್ಲೇಶಾನ್ ಕ್ಲೇಶಾಶಾಯಾತ್ಮದರ್ಶನಮ್ || ೪ ||

ತದೈವ ಕುಶಲಂ ನೋಽಭೂತ್ ಸನಾಥಾಸ್ತೇ ಕೃತಾ ವಯಮ್ |
ಚ್ಛಾತೀನ್ಯಃ ಸ್ಮರತಾ ಕೃಷ್ಣ ಭ್ರಾತಾ ಮೇ ಪ್ರೇಷಿತಸ್ತ್ವಯಾ || ೫ ||

ನ ತೇಽಪ್ರಸವರಭ್ರಾಂತಿರ್ವಿಶ್ವತ್ಸು ಸುಹೃದಾತ್ಮನಃ |
ತಥಾಪಿ ಸ್ಮರತಾಂ ಪಶ್ಯತ್ ಕ್ಲೇಶಾನ್ ಹಂಪಿ ಹೃದಿ ಸ್ಥಿತಃ || ೧೦ ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ

ಕಿಂ ನ ಆಚರಿತಂ ಶ್ರೇಯೋ
ನ ವೇದಾಹಮಧೀಶ್ವರ |
ಯೋಗೇಶ್ವರಾಣಾಂ ದುರ್ದರ್ಶೋ
ಯಸ್ಮೋ ದೃಷ್ಟಃ ಕುಮೇಧಸಾಮ್ || ೧೧ ||

ಇತಿ ವೈ ವಾರ್ಷಾಣಾಸಾಸ್ತಾಚ್ಛಾ ಸೋಽಭೃಥಿಹಿ ಸುಖಮ್ |
ಜನಯಸ್ ನಯಸಾನಂದಮಿಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥೋಕ್ತಕಾಂ ವಿಭುಃ || ೧೨ ||

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಶ್ರೇಷ್ಠಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನನಾದಾಗ ಆಗ ಶಾಸನೇ ಪಾಂಡವರನ್ನು ವಿಮಾಹವಾಗಿದ್ದ ಪರಮ ಸುಂದರಿಯಾದ ಕೃಷ್ಣೆಯು ನಾಚಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ನಿಧಾನವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡುಬಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದಳು. || ೧ || ಪಾಂಡವರು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಂತೆಯೇ ವೀರ ಸಾತ್ಯಕಿಗೂ ಸ್ವಾಗತ-ಸತ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಅಭಿನಂದಿಸಿ ಒಂದು ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿರಿಸಿದರು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೊಂದಿಗೆ ಬಂದಿರುವ ಇತರ ಯದುವಂತೀಯರನ್ನೂ ಯಥಾಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಸತ್ಕರಿಸಿದರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಕೃಷ್ಣನ ಸುತ್ತಲೂ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. || ೨ || ಬಳಿಕ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಸೋದರತ್ವೆಯಾದ ಕುಂತೀದೇವಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವಳ ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ಕುಂತಿಯೂ ಅತ್ಯಂತ ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿದಳು. ಆಕೆಯ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಆನಂದಾಶ್ರುಗಳು ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವಂತೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತವರಿನ ಬಂಧುಗಳ ಕ್ಷೇಮಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಕೇಳಿದಳು. ಭಗವಂತನು ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ ಕುಂತಿಯಲ್ಲಿ ಆಕೆಯ ಮತ್ತು ಸೋಸೆಯಾದ ದ್ರೌಪದಿಯ ಕುಶಲವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದನು. || ೩ || ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮವಿಹ್ವಲನಾದ ಕುಂತಿಯ ಕಂಠವು ಉಮ್ಮಳಿಸಿ, ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಅಶ್ರುಗಳು ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಭಗವಂತನು ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಿಸಿದಾಗ ಅವಳಿಗೆ ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಅನಂತಕ್ಷೇಶಗಳು ನೆನಪಾದುವು. ಅವಳು ಸಾವರಿಸಿಕೊಂಡು-ದರ್ಶನಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಸಮಸ್ತ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಡಗಿದಳು. || ೪ || ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾ! ನೀನು ನಮ್ಮನ್ನು ತನ್ನವರೆಂದು, ತನ್ನ ಕುಟುಂಬದವರೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ನಮ್ಮ ಯೋಗಕ್ಷೇಮವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಲು ನನ್ನ ಸೋದರನಾದ ಅಕ್ರೂರನನ್ನು ಕಳುಹಿದಾಗಲೇ ನಮ್ಮ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ನಮ್ಮಂತಹ ಅನಾಥರನ್ನು ನೀನು ಸನಾಥರನ್ನಾಗಿಸಿದೆ. || ೫ || ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತಿನ ಪರಮಸುಹೃದನೂ, ಹಿಕ್ಕಿಷಿಯೂ, ಅತ್ಯಸ್ತರೂವನೂ ಆಗಿರುವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಬಲ್ಲೆನು. ಇವನು ನನ್ನವನು, ಇವನು ಪರನು ಎಂಬ ಭ್ರಾಂತಿಯೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಧೈರ್ಯ ಕೃಷ್ಣಾ! ಸದಾಕಾಲ ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುವವನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ನೀನು ನೆಲೆಸಿರುವ ಮತ್ತು ಅವನ ಕ್ಷೇಶ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲವಾಗುವೆ. || ೧೦ ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು - ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ! ನಾವು ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಾಗಲೀ, ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಾಗಲೀ ಯಾವ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರುವೆವೋ ನಮಗೆ ತಿಳಿಯದು. ನಿನ್ನ ದರ್ಶನವು ಮಹಾ-ಮಹಾ ಯೋಗೇಶ್ವರರಿಗೂ ದುರ್ಲಭವೆನಿಸಿರುವಾಗ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯವರಾದ ನಮಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವಾಗಲೇ ನಿನ್ನ ದರ್ಶನವಾಗುತ್ತಿದೆ. || ೧೧ || ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಭಗವಂತನನ್ನು ಹೀಗೆ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾ ಹಲವಾರು ದಿವಸಗಳಾದರೂ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥದಲ್ಲಿ ಇರುವಂತೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡನು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಇದಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥದಲ್ಲಿನ ನರ-ನಾರಿಯರ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಆನಂದೋತ್ಸವವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತಾ ಮಳೆಗಾಲದ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳುಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕಳೆದನು. || ೧೨ ||

ವಿಕದಾ ರಥಮಾರುಹ್ಯ ವಿಜಯೋ ವಾನರಧ್ವಜಮ್ |
ಗಾಂಡೀವಂ ಧನುರಾದಾಯ ತೂಗೌ ಚಾಕ್ಷಯಸಾಯಕೌ

|| ೧೩ ||

ಸಾಕಂ ಕೃಷ್ಣೇನ ಸನ್ನದೋ ವಿಪರ್ಯಂ ವಿಪಿನಂ ಮಹತ್ |
ಬಹುವ್ಯಾಲಮೃಗಾಕೀರ್ಣಂ ಪ್ರಾವಿಶತ್ ಪರವೀರಹಾ

|| ೧೪ ||

ತತ್ರಾವಿದ್ಯಚ್ಛದ್ಯವ್ಯಾಘ್ರಾನೂಕರಾನ್ ಮಹಿಷಾನ್ತುರೂನ್ |
ಶರಭಾನ್ಗವಯಾನ್ಪಶ್ಯಾನ್ ಹರಿಣಾಂಭಶಲ್ಪಕಾನ್

|| ೧೫ ||

ತಾನ್ನಿನ್ಯುಃ ಕಿಂಕರಾ ರಾಜ್ಞೇ ಮೇಧ್ಯಾನ್ವರ್ವಣ್ಯಪಾಗತೇ |
ತೃಪ್ತರೀತಃ ಪರಿತ್ರಾಂತೋ ಬೀಭತ್ಸುರ್ಯಮುನಾಮಗಾತ್

|| ೧೬ ||

ತತ್ತೋಪಸ್ತುತ್ಯ ವಿಶದಂ ಸೀತ್ಲಾ ವಾರಿ ಮಹಾರಥೌ |
ಕೃಷ್ಣೌ ದದೃಶತುಃ ಕನ್ಯಾಂ ಚರಂತೀಂ ಚಾರುದರ್ಶನಾಮ್

|| ೧೭ ||

ತಾಮಾಸಾದ್ಯ ವರಾರೋಹಾಂ ಸುದ್ವಿಜಾಂ ರುಚಿರಾಸನಾಮ್ |
ಪಪ್ರಚ್ಯಪ್ರೇಷಿತಃ ಸಖ್ಯಾ ಫಾಲ್ಗುನಃ ಪ್ರಮದೋತ್ತಮಾಮ್

|| ೧೮ ||

ಕಾ ತ್ವಂ ಕನ್ಯಾಸಿ ಸುಶ್ರೋಣ ಕುಶೋಽಸಿ ಕಿಂ ಚೀರ್ಷಸಿ |
ಮನ್ಯೇ ತ್ವಾಂ ಪತಿಮಿಚ್ಛಂತೀಂ ಸರ್ವಂ ಕಥಯ ಶೋಭನೇ

|| ೧೯ ||

ಕಾಲಿಂದ್ಯವಾಚೆ

ಅಹಂ ದೇವಸ್ಯ ಸವಿತುರ್ಮಹಿತಾ ಪತಿಮಿಚ್ಛತೇ |
ವಿಷ್ಣುಂ ವರೇಣ್ಯಂ ವರದಂ ತಪಃ ಪರಮಮಾಸ್ಥಿತಾ

|| ೨೦ ||

ನಾನ್ಯಂ ಪತಿಂ ವೃಣೇ ವೀರ ತಮೃತೇ ತ್ರೀನಿಕೇತನಮ್ |
ಕುಷ್ಮತಾಂ ಮೇ ಸ ಭಗವಾನ್ ಮುಕುಂದೋಽನಾಥಸಂತ್ರಯಃ

|| ೨೧ ||

ಕಾಲಿಂದೀತೀ ಸಮಾಖ್ಯಾತಾ ಮಾಮಿ ಯಮುನಾಜಲೇ |
ನಿರ್ಮಿತೇ ಭವನೇ ಪಿತ್ರಾ ಯಾವದ್ಭುತದರ್ಶನಮ್

|| ೨೨ ||

ತಥಾವದದ್ಗುಹಾಕೇಶೋ ವಾಸುದೇವಾಯ ಶೋಽಸಿ ತಾಮ್ |
ರಥಮಾರೋಪ್ಯ ತದ್ವಿದ್ವಾನ್ ಧರ್ಮರಾಜಮುಪಾಗಮತ್

|| ೨೩ ||

ಯದೈವ ಕೃಷ್ಣ ಸಂದಿಷ್ಟ ಪಾರ್ಥಾನಾಂ ಪರಮಾದ್ಭುತಮ್ |
ಕಾರಯಾಮಾಸ ನಗರಂ ವಿಚಿತ್ರಂ ವಿಶ್ವಕರ್ಮಣಾ

|| ೨೪ ||

ಒಮ್ಮೆ ವೀರನಾದ ಅರ್ಜುನನು ಗಾಂಡೀವಧನುಸ್ಸನ್ನೂ, ಅಕ್ಷಯ ಬತ್ತಲೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕವಚವನ್ನು ಶೊಟ್ಟು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೊಡನೆ ವಾನರಧ್ವಜವನ್ನೂ, ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಬೇಟೆಯಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಸರ್ವಗಳಿಂದಲೂ, ಸಿಂಹಗಳಿಂದಲೂ, ವ್ಯಾಘ್ರಗಳಿಂದಲೂ, ಕೂಡಿದ ಅತ್ಯಂತ ಧಯಂಕರವಾದ ಅರಣ್ಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. || ೧೩-೧೪ || ಆ ಮಹಾರಣ್ಯದಲ್ಲವನು ತನ್ನ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ದುಷ್ಟ ಕಾಡುಮೃಗಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದನು. || ೧೫ || ಪರ್ವಕಾಲವು ಸ್ನಿಹಿತವಾಗಿರಲಾಗಿ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಹಲವಾರು ನಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಸೇವಕರು ಮಹಾರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗಾಗಿ ಒಯ್ದರು. ಅರ್ಜುನ-ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರಿಗೆ ಬಾಯಾರಿಕೆ ಉಂಟಾದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಯಮುನಾತೀರಕ್ಕೆ ಹೋದರು. || ೧೬ || ಮಹಾರಥರಾದ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನರು ಯಮುನಾನದಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕೈ-ಕಾಲುಗಳನ್ನು ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ನಿರ್ಮಲವಾದ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿದು, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕಪ್ಪು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಪರಮಸುಂದರಳಾದ ಕನ್ಯೆಯೋರ್ವಳನ್ನು ನೋಡಿದರು. || ೧೭ || ಆ ಸುಂದರಿಯು ತೊಡೆ, ಹಲ್ಲು ಮತ್ತು ಮುಖಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರವಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರಿಯಮಿತ್ರನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಂದ ಕಳುಹಲ್ಪಟ್ಟ ಅರ್ಜುನನು ಆಕೆಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ವಿಚಾರಿಸಿದನು. || ೧೮ || ಎಲೈ ಸುಂದರಿಯೇ! ನೀನು ಯಾರಾಗಿದ್ದೆ? ಯಾರ ಪುತ್ರಿ ಯಾಗಿರುವೆ? ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿರುವೆ? ನಿನ್ನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿರುವೆ? ನೀನು ನಿನಗೆ ಯೋಗ್ಯನಾದ ಪತಿಯನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಿರುವೆ ಎಂದು ನಾನು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ. ಓ ಕನ್ಯಾಣಿಯೇ! ನೀನು ನಿನ್ನ ಎಲ್ಲ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಸು. || ೧೯ ||

ಕಾಲಿಂದಿಯು ಹೇಳಿದಳು - ನಾನು ಭಗವಾನ್ ಸೂರ್ಯ ನಾಯಕನ ಪುತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠ ಪರವಾಯಕನಾದ ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ಪಡೆಯಲು ಬಯಸುತ್ತಿರುವೆನು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಇಂತಹ ಕಠೋರ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. || ೨೦ || ವೀರವರನಾದ ಅರ್ಜುನ! ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗೆ ಪರಮಾಶ್ರಯನಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ದಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾರನ್ನೂ ಪತಿಯಾಗಿ ನಾನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅನಾಥರಿಗೆ ವಿಷಮಾತ್ರ ಆರೋಗ್ಯದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಾಪ್ತನಾಗಲಿ. || ೨೧ || ನನ್ನ ಹೆಸರು ಕಾಳಿಂದೀ ಎಂದಾಗಿದೆ. ಯಮುನಾಜಲದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ಸೂರ್ಯನು ನನಗಾಗಿ ಒಂದು ಭವನವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವನು. ಅದರಲ್ಲೇ ನಾನಿರುವುದು. ಭಗವಂತನ ದರ್ಶನ ವಾಗುವವರೆಗೆ ನಾನು ಇಲ್ಲೇ ಇರುವೆನು. || ೨೨ || ಅರ್ಜುನನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದನು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಾದರೂ ಈ ವಿಷಯಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮೊದಲೇ ತಿಳಿದಿದ್ದನು. ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನರಿಬ್ಬರೂ ಕಾಳಿಂದಿಯನ್ನು ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಧರ್ಮರಾಜನ ಬಳಿಗೆ ಹೋದರು. || ೨೩ || ಪಾಂಡವರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಂತೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಪಾಂಡವರ ವಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಪರಮಾದ್ಭುತವಾದ ಮತ್ತು ವಿಚಿತ್ರವಾದ ನಗರವೊಂದನ್ನು ವಿಶ್ವಕರ್ಮನಿಂದ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. || ೨೪ ||

ಭಗವಾಂಸ್ತತ್ರ ನಿವಸನ್ ಸ್ವಾಸ್ಥಾಂ ಪ್ರಿಯಚೇತೀರ್ಷಯಾ |
ಅಗ್ನಯೇ ಪಾಂಡವಂ ದಾತುಮರ್ಜುನಸ್ಯಾಸ ಸಾರಥೀ || ೨೫ ||

ಸೋಽಗ್ನಿಪ್ರಪ್ನೋ ಧನುರದಾದ್ಯಯಾನ್ ಶೈತಾನೃಥಂ ನೃಪ |
ಅರ್ಜುನಾಯಾಕ್ಷಯೌ ತೂಷೌ ಮರ್ಮ ಚಾಭೇದ್ಯಮಪ್ಪಿಛಃ || ೨೬ ||

ಮಯಶ್ಚ ಮೋಚಿತೋ ವಶೈಃ ಸಭಾಂ ಸಖ್ಯ ಉಪಾಹರತ್ |
ಯಸ್ಮಿನ್ ದುರ್ಯೋಧನಸ್ಯಾಸೀದ್ಬಲಸ್ತಲದ್ವತಿಪ್ರಮಃ || ೨೭ ||

ಸ ತೇನ ಸಮನುಜ್ಞಾತಃ ಸುಹೃದ್ಭಿಶ್ಚಾನುಮೋದಿತಃ |
ಆಯಯೌ ದ್ವಾರಕಾಂ ಭೂಯಃ ಸಾತ್ಯಕಿಪ್ರಮುಖೈರ್ವೃತಃ || ೨೮ ||

ಅಥೋಪಯೇಮೇ ಕಾಲಿಂದೀಂ ಸುಪುಣ್ಯತ್ವೌಕ್ಷ ಉರ್ಜಿತೇ |
ವಿತಸ್ತನ್ ಪರಮಾನಂದಂ ಸ್ವಾಸ್ಥಾಂ ಪರಮಮಂಗಲಮ್ || ೨೯ ||

ವಿಂದಾನುವಿಂದಾವಾಪಂತ್ಯೌ ದುರ್ಯೋಧನವಶಾನುಗೌ |
ಸ್ವಯಂವರೇ ಸ್ವಭಗಿನೀಂ ಕೃಷ್ಣೇ ಸಕ್ರಾಂ ನೃಪೇಧತಾಮ್ || ೩೦ ||

ರಾಜಾಧಿದೇವ್ಯಾಸ್ತನಯಾಂ ಮಿತ್ರವಿಂದಾಂ ಪಿತೃಪ್ತುಃ |
ಪ್ರಸಕ್ತೃ ಹೃತವಾನ್ ಕೃಷ್ಣೋ ರಾಜನ್ ರಾಜ್ಯಾಂ ಪ್ರಪಶ್ಯತಾಮ್ || ೩೧ ||

ನಗ್ನಜಿನ್ಯಾಮ ಕೌಶಲ್ಯ ಆಸೀದ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಧಾರ್ಮಿಕಃ |
ತಸ್ಯ ಸತ್ಕಾಛಮತ್ ಕನ್ಯಾ ದೇವೀ ನಾಗ್ನಜಿತಿ ನೃಪ || ೩೨ ||

ನ ತಾಂ ಶೇಕುರ್ನೃಪಾ ಮೋಢ-
ಮದಿತ್ಯಾ ಸಪ್ತ ಗೋವೃಷಾನ್ |
ತೀಕ್ಷ್ಣಶೃಂಗಾನ್ ಸುದುರ್ಧರ್ಷಾನ್
ವೀರಗಂಧಾಸಹಾನ್ವಲಾನ್ || ೩೩ ||

ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂಬ ಆಶಯದಿಂದಲೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಕೆಲವುಕಾಲ ಅಲ್ಲೇ ವಾಸವಾಗಿದ್ದನು. ಈ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವವನವನ್ನು ಅಗ್ನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಸಾರಥಿಯೂ ಆದನು. || ೨೫ || ಪಾಂಡವವನದ ಧೋಜವದಿಂದ ಸಂತ್ಯಪ್ತನಾದ ಅಗ್ನಿದೇವನು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಗಾಂಡೀವನೆಂಬ ಧನಸ್ಸನ್ನೂ ನಾಲ್ಕು ಬಿಳಿಯ ಕುದುರೆಗಳನ್ನೂ ಒಂದು ರಥವನ್ನೂ ಎರಡು ಆಕ್ಷೆಯಿವಾದ ಬತ್ತಳಿಕೆಗಳನ್ನೂ ತತ್ಪುಗಳಿಂದ ಅಭೇದ್ಯವಾದ ಕವಚವನ್ನೂ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಕೊಟ್ಟನು. || ೨೬ || ಪಾಂಡವ ದಾಹದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನು ಮಯನೆಂಬ ದಾನವನನ್ನು ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ಪಾರಾಗಿಸಿದ್ದನು. ಅದರಿಂದ ಅವನು ಅರ್ಜುನನೊಂದಿಗೆ ಮೈತ್ರಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ಪಾಂಡವರ ಸಲುವಾಗಿ ಒಂದು ಅದ್ಭುತವಾದ ಸಭಾಭವನವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಅದೇ ಸಭಾಭವನದಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನನು ನೆಲ-ಜಲದ ಭ್ರಮೆಯಿಂದಾಗಿ ಅವಮಾನಿತ ನಾಗಿದ್ದನು. || ೨೭ ||

ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳ ಬಳಿಕ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅರ್ಜುನನಿಂದ ಹಾಗೂ ಇತರ ಸಂಬಂಧಿಕರಿಂದ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು, ಸಾತ್ಯಕಿಯೇ ಮೊದಲಾದವರೊಂದಿಗೆ ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಹಿಂದಿರಿದನು. || ೨೮ || ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಋತು-ನಕ್ಷತ್ರ-ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಸ್ವಜನರಿಗೆ ಅನಂದವನ್ನೂ ಕುಭವನ್ನೂ ಮಂಗಳವನ್ನೂ ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಾ ಕಾಳಿಂದಿಯನ್ನು ಎಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವಿವಾಹವಾದನು. || ೨೯ || ಅವಂತಿ ದೇಶಕ್ಕೆ (ಉಜ್ಜೈನಿ) ರಾಜನಾಗಿದ್ದ ಎಂದಾನುವಿಂದರು ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ಸಾಮಂತರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಮಿತ್ರವಿಂದಾ ಎಂಬ ತಂಗಿಯಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯು ಸ್ವಯಂವರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನೇ ತನ್ನ ಪತಿಯಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ವಿಂದ-ಅನುವಿಂದರು ತಂಗಿಯನ್ನು ತಡೆದರು. || ೩೦ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಮಿತ್ರವಿಂದೆಯು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಸೋದರತ್ತೆಯಾದ ರಾಜಾಧಿದೇವಿಯ ಮಗಳಾಗಿದ್ದಳು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ರಾಜರಿಂದ ತುಂಬಿದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತರಾಜರು ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಆಕೆಯನ್ನು ಬಲವಂತವಾಗಿ ಅವಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದನು. || ೩೧ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಕೋಸಲದೇಶದಲ್ಲಿ ನಗ್ನಜಿತನೆಂಬ ಧಾರ್ಮಿಕನಾದ ರಾಜನಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಕೆಡುಚೆಲುವೆಯಾದ ಸತ್ಯಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಕನ್ಯೆಯಿದ್ದಳು. ನಗ್ನಜಿತನ ಮಗಳಾದ್ದರಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ನಾಗ್ನಜಿತಿ ಎಂಬ ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಸರಿತ್ತು. ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ರಾಜನ ವೀರ್ಯಶುಲ್ಕ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಅವನಲ್ಲಿದ್ದ ಬಲಿಷ್ಠವಾದ ವಿಳುಗೂಕಗಳನ್ನು ಯಾವ ರಾಜಕುಮಾರನೂ ಜಯಿಸಲಿಲ್ಲವಾದ ಕಾರಣ ರಾಜಕುಮಾರರು ಆಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗದೇ ಹೋದರು. ಏಕೆಂದರೆ, ■ ಗೂಳಿಗಳ ಕೊಂಬುಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಚೂವಾಗಿದ್ದುವು. ಯಾರಿಂದಲೂ ಎದುರಿಸಲು ಅವು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿದ್ದವು. ವೀರಪುರುಷರ ವಾಸನೆಯನ್ನು ಅವು ಸಹಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. || ೩೨-೩೩ ||

ತಾಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ವೃಷಜಿಲ್ಲಭ್ಯಾಂ ಭಗವಾನ್ ಸಾತ್ತ್ವಿಕಾಂ ಪತಿಃ |
ಜಗಾಮ ಕೌಸಲ್ಯಪುರಂ ಸೈನ್ಯೇನ ಮಹತಾ ವೃತಃ || ೩೪ ||

ಸ ಕೋಸಲಪತಿಃ ಪ್ರೀತಃ ಪ್ರಶ್ನುತ್ವಾನಾಸನಾದಿಭಿಃ |
ಅರ್ಹಣೇನಾಪಿ ಗುರುಣಾ ಪೂಜಯನ್ ಪ್ರತಿನಂದಿತಃ || ೩೫ ||

ವರಂ ವಿಲೋಕ್ಯಾಭಿಮತಂ ಸದ್ಭಾಗತಂ
ನರೇಂದ್ರಕನ್ಯಾ ಚಕಮೇ ರಮೂಪತಿಮ್ |
ಭೂಯಾದಯಂ ಮೇ ಪತಿರಾಶಿಷೋಽನುರಾಃ
ಕರೋತು ಸತ್ಯಾ ಯದಿ ಮೇ ವೃತೋ ವ್ರತೈಃ || ೩೬ ||

ಯತ್ಪಾದಪಂಕಜರಜಃ ಶಿರಸಾ ಬಿಭರ್ತಿ
ಶ್ರೀರಬ್ಜಜಃ ಸಗಿರಿಶಃ ಸಹಲೋಕಪಾಲ್ಯೈಃ |
ಲೀಲಾತನೂಃ ಸ್ವತಃಸೇತುಪರೀಪ್ಸಯೀಶಃ
ಕಾಲೇ ದಧೌ ಸ ಭಗವಾನ್ ಮಮಕೇಸಕುಷ್ಮೇಶ್ || ೩೭ ||

ಅರ್ಚಿತಂ ಪುನರಿತ್ಯಾಹ ನಾರಾಯಣ ಜಗತ್ಪತೇ |
ಆತ್ಮಾನಂದೇನ ಪೂರ್ಣಸ್ಯ ಕರವಾಣ ಕಿಮಲ್ಪತಃ || ೩೮ ||

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ತಮಾಹ ಭಗವಾನ್ ಹೃಪ್ತ ಕೃತಾಸನಪಂಗ್ರಹಃ |
ಮೇಘಗಂಭೀರಯಾ ವಾಚಾ ಸ್ತುತಂ ಕುರುನಂದನ || ೩೯ ||

ಶ್ರೀಭಗವಾನುವಾಚ

ನರೇಂದ್ರಯಾಂಚಾ ಕವಿಭಿರ್ವಿಗರ್ಹಿತಾ
ರಾಜಸ್ಯಬಂಧೋರ್ನಿಜಧರ್ಮವರ್ತಿನಃ |
ತಥಾಪಿ ಯಾಚೇ ತವ ಸೌಹೃದೇಚ್ಛಯಾ
ಕನ್ಯಾಂ ತದ್ವೀಯಾಂ ನ ಹಿ ಶುಲ್ಕದಾ ವಯಮ್ || ೪೦ ||

ರಾಜೋವಾಚ

ಕೋಽನ್ಯಸ್ಯೇಽಭ್ಯಧಿಕೋ ನಾಥ ಕನ್ಯಾವರ ಇಹೇಷ್ಟತಃ |
ಗುಣೈಕಧಾಮ್ನೋ ಯಸ್ಯಾಂಗೇ ಶ್ರೀರ್ಮಸತ್ಯನಪಾಯಿನೀ || ೪೧ ||

‘ಅಂತಹ ಕೊಬ್ಬಿದ ಗೋಳಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದವನಿಗೇ ರಾಜಕನ್ಯೆ ದೊರೆಯುವಳು’ ಎಂಬುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಯುದುವಂಶಶಿರೋಮಣಿ ಯಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅಪಾರವಾದ ಸೈನ್ಯದೊಡನೆ ಕೋಸಲಪುರಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದನು. || ೩೪ || ಕೋಸಲರಾಜನಾದ ನಗ್ನಜಿತನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿ ಸುಪ್ರೀತನಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಆದರದಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸಿ ಸತ್ಕರಿಸಿದನು. ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೂ ಕೂಡ ರಾಜನನ್ನು ಯಥಾಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಅಭಿನಂದಿಸಿದನು. || ೩೫ || ಬಹಳ ದಿವಸ ಗಳಿಂದಲೂ ತಾನು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದ ರಮಾರಮಣನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ಆಗಮಿಸಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಆನಂದತುಂದಿಲಳಾದ ಸತ್ಕೈಯು ಅವನನ್ನೇ ತನ್ನ ಪತಿಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದಳು. ‘ನಾನು ವ್ರತನಿಯಮಾದಿಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾ ಇವನನ್ನೇ ಸದಾಕಾಲ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು ಸತ್ಯವಾದರೆ ಇವನೇ ನನಗೆ ಪತಿಯಾಗಲಿ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಶುದ್ಧವಾದ ಲಾಲಸೆಗಳು ಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳಲಿ’ ಎಂದು ಹರಿಸಿಕೊಂಡಳು. || ೩೬ || ನಾಗ್ನಜಿತೀ ಸತ್ಕೈಯು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದಳು - ಯಾರ ಪಾದಧೂಳಿಯನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮೀ ದೇವಿ, ಬ್ರಹ್ಮ-ರುದ್ರರು, ಸಮಸ್ತ ಲೋಕಪಾಲರು ಮತ್ತು ದೇವಾಧಿ ದೇವತೆಗಳು ತಮ್ಮ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಧರಿಸುವರೋ, ಯಾವನು ತಾನೇ ಕಲ್ಪಿಸಿದ ಲೋಕಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಸಂಪನ್ನ ಗೊಳಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಆಗಾಗ ಅನೇಕ ಲೀಲಾವತಾರಗಳನ್ನು ತಾಳುವನೋ, ಅಂತಹ ಪ್ರಭುವು ನನ್ನ ಯಾವ ವ್ರತ ನಿಯಮ ಗಳಿಂದ ತಾನೇ ಪ್ರಸನ್ನನಾದನು ? ಕೇವಲ ಅವನ ಕೃಪೆಯಿಂದಲೇ ನನ್ನನ್ನು ವರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. || ೩೭ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ನಗ್ನಜಿತರಾಜನು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿ ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು - ‘ನಾರಾಯಣ ! ಜಗತ್ಪತಿಯೇ ! ನೀನು ಆತ್ಮಾನಂದದಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣನಾಗಿರುವೆ. ನಾನಾದರೋ ಅಲ್ಪ ಮನುಷ್ಯನು. ನಾನು ನಿನ್ನ ಯಾವ ಸೇವೆ ಮಾಡಲಿ ?’ || ೩೮ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ನಗ್ನಜಿತ ಮಹಾರಾಜನು ಇತ್ತ ಆಸನ, ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅತ್ಯಂತ ಸಂತುಷ್ಟನಾದನು. ಅವನು ಮುಗುಳ್ಳುಗುತ್ತಾ ಮೇಘಗಂಭೀರವಾಣಿಯಿಂದ ಇಂತೆಂದನು. || ೩೯ ||

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದನು - ರಾಜನೇ ! ತನ್ನ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ನೆರೆಯಾಗಿ ನಿಂತ ಕ್ಷತ್ರಿಯನು ಏನನ್ನೂ ಬೇಡುವುದು ಉಚಿತವಲ್ಲ. ಧರ್ಮಜ್ಞರಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅವನೇ ಈ ಕರ್ಮ ವನ್ನು ನಿಂದಿಸಿರುವರು. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ನಾನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮ ಸೌಹಾರ್ದದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ನಿನ್ನ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ನಾವು ಕನ್ಯಾಶುಲ್ಕವನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕವರಲ್ಲ. || ೪೦ ||

ನಗ್ನಜಿತರಾಜನು ಹೇಳಿದನು - “ಪ್ರಭುವೇನ ನೀನು ಸಮಸ್ತ ಗುಣಗಳಿಗೆ ಪರಮಾಶ್ರಯನಾಗಿರುವೆ. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯೇ ನಿನ್ನ ವಕ್ಷಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ನನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ನಿನಗಿಂತಲೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ವರನು ಬೇರೆ ಯಾರು ತಾನೇ ಇರಬಲ್ಲನು ? || ೪೧ ||

ಕಿಂ ತ್ವಸ್ಮಾಭಿಃ ಕೃತಃ ಪೂರ್ವಂ ಸಮಯಃ ಸಾತ್ತ್ವಿಕಃ |
ಪುಂಸಾಂ ವೀರ್ಯಪರೀಕ್ಷಾರ್ಥಂ ಕನ್ಯಾವರಪರೀಪ್ಸಯಾ

|| ೪೨ ||

ಸಪ್ತಕೇ ಗೋವೃಷಾ ನೀರ ದುರ್ದಾಂತಾ ದುರವಗ್ರಹಾಃ |
ದಿತ್ಯರ್ಥಗ್ನಾಃ ಸುಬಹವೋ ಭಿಕ್ಷುಗಾತ್ರಾ ನೃಪಾತ್ಮಜಾಃ

|| ೪೩ ||

ಯದಿಮೇ ನಿಗ್ರಹಿತಾಃ ಸ್ತುಪ್ತಯೈವ ಯದುನಂದನ |
ವರೋ ಭವಾನಭಿದುತೋ ದುಹಿತುರ್ಮೇ ತ್ರಿಯಃ ಪತೇ

|| ೪೪ ||

ಏವಂ ಸಮಯಮಾರ್ಗ್ಯಾ ಬದ್ಧಾ ಪರಿಕರಂ ಪ್ರಭುಃ |
ಆತ್ಮಾನಂ ಸಪ್ತಧಾ ಕೃತ್ವಾ ನೃಗೃಹ್ಣಾಲ್ಲಿಲಯೈವ ತಾನ್

|| ೪೫ ||

ಬದ್ಧಾ ತಾನ್ ದಾಮುಭಿಃ ಕೌರಿ-
ಭಗವದರ್ಪಾನ್ ಹತೌಜಸಃ |
ವ್ಯಕರ್ಷಲ್ಲಿಲಯಾ ಬದ್ಧಾನ್-
ಬಲೋ ಧಾರುಮಯಾನ್ ಯಥಾ || ೪೬ ||

ತತಃ ಪ್ರೀತಃ ಸುತಾಂ ರಾಜಾ ದದೌ ಕೃಷ್ಣಾಯ ವಿಸ್ತುತಃ |
ತಾಂ ಪ್ರತ್ಯಗೃಹ್ಣಾದ್ಭಗವಾನ್ ವಿಧಿವತ್ಸದ್ವಿತಿಂ ಪ್ರಭುಃ

|| ೪೭ ||

ರಾಜಪತ್ನೀಶ್ಚ ದುಹಿತುಃ ಕೃಷ್ಣಂ ಲಬ್ಧ್ವಾ ಪ್ರಿಯಂ ಪತಿಮ್ |
ಲೇಭಿರೇ ಪರಮಾನಂದಂ ಜಾತಶ್ಚ ಪರಮೋತ್ತಮಃ

|| ೪೮ ||

ಶಂಖಭೇರ್ಯಾನಕಾ ನೇದುರ್ಗೀತವಾದ್ಯದ್ವಿಜಾತಿಷಃ |
ನರಾ ನಾರ್ಯಃ ಪ್ರಮುಂದಿತಾಃ ಸುವಾಸು ಸ್ತಗಲಂಕೃತಾಃ

|| ೪೯ ||

ದಶಧೇನುಸಹಸ್ರಾಣಿ ಪಾರಿಬರ್ಹಮದಾದ್ವಿಧುಃ |
ಯುವತೀನಾಂ ತ್ರಿಸಾಹಸ್ರಂ ನಿಷ್ಕಗ್ರೀಮಯಾವಾಸುಮ್

|| ೫೦ ||

ನವನಾಗುಹಸ್ರಾಣಿ ಸಾಗಾಚ್ಛ್ರಗುಣಾಸ್ತಥಾನ್ |
ರಥಾಚ್ಛ್ರಗುಣಾಸಶ್ವಾಸಶ್ವಾಚ್ಛ್ರಗುಣಾನ್ ನರಾನ್

|| ೫೧ ||

ದಂಪತೀ ರಥಮಾರೋಷ್ಯ ಮಹತ್ಯಾ ಸೇನಯಾ ವೃತೌ |
ಸೇಹಪ್ರಕ್ಷಿನ್ನಹೃದಯೋ ಯಾಪಯಾಮಾಸ ಕೋಸಲಃ

|| ೫೨ ||

ಆದರೆ ಯದುವಂಶ ಶಿರೋಮಣಿಯೇ ! ಕನ್ನೆಗೆ ಅನುರೂಪ ನಾದ ವರನು ಯಾರೊಬ್ಬನನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಮತ್ತು ವೇದನ ಶೌರ್ಯ-ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಒಂದು ನಿಯಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. || ೪೨ || ವಿರತ್ತಚ್ಛಾದ ತ್ರಿಶೃಷ್ಣ ! ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಎದಿರಿಸಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಮತ್ತು ಹಿಡಿಯಲು ದುಸ್ಸಾಧ್ಯವಾದ ಏಳು ಕೊಬ್ಬಿದ ಗೂಳಿಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸಲು ಹೋಗಿ ಹಲವಾರು ರಾಜಕುಮಾರರು ಕೈ-ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಮುರಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. || ೪೩ || ಯದುನಂದನನೇ ! ತ್ರಿಯಃಪತಿಯೇ ! ನಿನ್ನಿಂದೇನಾದರೂ ಈ ಏಳು ಗೂಳಿಗಳೂ ನಿಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟರೆ ಆಗ ನೀನು ನನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ಅನುರೂಪ ನಾದ, ಅಭೀಷ್ಟವಾದ ವರವಾಗುವೆ" || ೪೪ || ಸರ್ವಶಕ್ತನಾದ ತ್ರಿಶೃಷ್ಣನು ನಗ್ನಜನ ಈ ಪೂವನ್ನು ಕೇಳಿ ತನ್ನನ್ನು ಏಳು ರೂಪವಾಗಿ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ನಡೆಸುತ್ತಾನೆ ಬಿಗಿದು ರೀಲಾಪಾಲವಾಗಿ ಆ ಏಳು ಗೂಳಿಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿದನು. || ೪೫ || ಅವುಗಳಿಗೆ ಮೂಗು ದಾರವನ್ನು ಹಾಕಿ, ಹಗ್ಗದಿಂದ ಬಿಗಿದು, ದರ್ಪವನ್ನು ಕಳೆದು ಕೊಂಡಿದ್ದ ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿಗುಂದಿದ್ದ ಆ ಗೂಳಿಗಳನ್ನು ಬಾಲಕರು ಮರದ ಒಪವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿ ಎಳೆದಾಡುವಂತೆಯೇ ಎಳೆದಾಡಿದನು. || ೪೬ || ವಿಸ್ತುತನಾದ ನಗ್ನಜನ ಮಹಾರಾಜನು ತ್ರಿಶೃಷ್ಣನ ವೀರ್ಯ-ಸಾಹಸವನ್ನು ನೋಡಿ ಸುಪ್ರೀತನಾಗಿ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ತ್ರಿಶೃಷ್ಣನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಭಗವಂತನು ತನಗೆ ಅನುರೂಪ ಳಾಗಿದ್ದ ಸತ್ಯಯನ್ನು ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣಮಾಡಿ ಕೊಂಡನು. || ೪೭ || ತಮ್ಮ ಮಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯನಾಗಿದ್ದ ತ್ರಿಶೃಷ್ಣನು ಪತಿಯಾಗಿ ದೊರೆತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದ ರಾಜಪತ್ನಿಯರು ಪರಮಾನಂದವನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. ಕಲ್ಯಾಣಮಹೋತ್ಸವವು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಜರುಗಿತು. || ೪೮ || ಶಂಖ, ಡೋಲು, ಭೇರಿ, ನಾಗರಿಗಳು ಮೊಳಗಿದವು. ಎಲ್ಲೆಡೆ ಗಾಯನ, ವಾದ್ಯ ಘೋಷಗಳು ನಡೆದವು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಆಶೀರ್ವದಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸುಂದರವಾದ ಮೃದ್ವಾಪರಣಗಳಿಂದ, ಹೂವಿನ ಹಾರಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿ ಕೊಂಡು ನಗರದ ನರ-ನಾರಿಯರು ಅನಂದ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಕೊಂಡರು. || ೪೯ || ನಗ್ನಜನರಾಜನು ಹತ್ತುಸಾವಿರ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಸುಂದರವಾದ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ, ಸ್ವರ್ಣ ಹಾರಗಳನ್ನೂ ಧರಿಸಿದ ಮೂರುಸಾವಿರ ನವಯುತಿಯರಾದ ದಾಸಿಯರನ್ನು ಬಳುವಳಿಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟನು. ಜೊತೆಗೆ ಒಂಭತ್ತು ಸಾವಿರ ಆನೆಗಳು, ಒಂಭತ್ತು ಲಕ್ಷ ರಥಗಳು, ಒಂಭತ್ತು ಕೋಟಿ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಒಂಭತ್ತು ಅರ್ಬುದ ಸೇವಕರನ್ನು ಬಳುವಳಿಯಾಗಿ ನೀಡಿದನು. || ೫೦-೫೧ || ಕೋಸಲದ ರಾಜನಾದ ನಗ್ನಜನನು ಮಗಳು-ಅಳಿಯನನ್ನು ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಒಂದು ಬೃಹತ್ತಾದ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟನು. ಆಗ ಅವನ ಹೃದಯವು ಸ್ನೇಹ-ವಾತ್ಸಲ್ಯದ ಉದ್ರೇಕದಿಂದ ಅರ್ಧವಾಯಿತು. || ೫೨ ||

ಪುತ್ಯೈತದ್ವೈರುಧುಭೂಷಾ ನಯಂತಂ ಪಥಿ ಕನ್ಯಕಾಮ್ |
ಭಗ್ನವೀರ್ಯಾಃ ಸುಮರ್ಷಾ ಯದುಭಿರ್ಗೋವೃಷೈಃ ಪುರಾ
|| ೫೩ ||

ತಾನಸ್ಯತಃ ಶರವ್ರಾತಾನ್ ಬಂಧುಪ್ರಿಯಕೃದರ್ಜುನಃ |
ಗಾಂಡೀವೀ ಕಾಲಯಾಮಾಸ ಸಿಂಹಃ ಕ್ಷುದ್ರಮೃಗಾನಿವ
|| ೫೪ ||

ಪಾರಿಬರ್ಹಮುಪಾಗೃಹ್ಯ ದ್ವಾರಕಾಮೇಷ್ಯ ಸತ್ಯಯಾ |
ರೇಮೀ ಯದೂನಾಮೃಷಘೋ ಭಗವಾನ್ ದೇವಕೀಸುತಃ
|| ೫೫ ||

ಪುತಕೀರ್ತೇಃ ಸುತಾಂ ಭದ್ರಾಮುಪಯೇಮೇ ಪಿತೃಪುರುಃ |
ಕೈಕೇಯೀಂ ಭಾತೃಭಿರ್ದರ್ಶ್ಯಾಂ ಕೃಷ್ಣ ಸಂತರ್ಧನಾದಿಭಿಃ
|| ೫೬ ||

ಸುತಾಂ ಚ ಮದ್ರಾಧಿಪತೀರ್ಲಕ್ಷ್ಮಣಾಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣೈರ್ಯುತಾಮ್ |
ಸ್ವಯಂವರೇ ಜಹಾರ್ಜಕಃ ಸ ಸುಪರ್ಣಾಃ ಸುಧಾಮಿವ
|| ೫೭ ||

ಅನ್ಯಾಶ್ಚೈವಂವಿಧಾ ಭಾರ್ಯಾಃ ಕೃಷ್ಣಾಸ್ತಾನ್ ಸಹಸ್ರತಃ |
ಭೌಮಂ ಹತ್ವಾ ತನ್ನಿರೋಧಾದಾಹೃತಾಶ್ಚಾರುರ್ದರ್ಶನಾಃ
|| ೫೮ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಯದುವಂತೀಯರಿಂದಲೂ, ನಗ್ನಜನನ ಏಳು ಗೋಳಿಗಿಂದಲೂ ಭಗ್ನವೀರ್ಯರಾಗಿದ್ದ ರಾಜಸುಮಾರರು - ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸತ್ಯೆಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿರುವನೆಂಬ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಅಸಹನತೀಲರಾಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ರಥವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿದರು. || ೫೩ || ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ವೇಗವಾಗಿ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಸುರಿಸತೊಡಗಿದರು. ಆಗ ಪಾಂಡವವೀರನಾದ ಅರ್ಜುನನು ಗೆಲೆಯನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಪ್ರಿಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಲು ಗಾಂಡೀವ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಸಿಂಹವು ಕ್ಷುದ್ರ ಮೃಗಗಳನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡುವಂತೆ ಆ ರಾಜಕುಮಾರರನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡಿಬಿಟ್ಟನು. || ೫೪ || ಅನಂತರ ಯದುವಂಶ ತಿರೋಮಗಯಾದ ದೇವಕೀನಂದನ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ■ ಬರುವಳಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ಸತ್ಯೆಯನ್ನು ಜೊತೆಸೇರಿ ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಬಂದು, ಅಲ್ಲಿ ಗೃಹಸ್ಥೋಚಿತವಾಗಿ ವಿಹರಿಸತೊಡಗಿದನು. || ೫೫ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಸೋದರತ್ವಯಾದ ಪುತಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿಯರಾಜನು ವಿವಾಹವಾಗಿದ್ದನು. ಅವಳಿಗೆ ಭದ್ರಾ ಎಂಬ ಮಗಳಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯ ಸೋದರರಾದ ಸಂತರ್ಧನರೇ ಮೊದಲಾದವರು ಭದ್ರೆಯನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದರು. ಅವನು ಆಕೆಯ ಪಾಣಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿದನು. || ೫೬ || ಮದ್ರದೇಶದ ರಾಜನಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ಎಂಬ ಅತ್ಯಂತ ಸುಲಕ್ಷಣಕಾದ ಕನ್ಯೆಯೊಬ್ಬಳಿದ್ದಳು. ಗರುಡನು ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ಅಮೃತವನ್ನು ಹರಣಮಾಡಿದಂತೆಯೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸ್ವಯಂವರದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಿಗಿಗನಾಗಿ ಆಕೆಯನ್ನು ಆವಹರಿಸಿ ತಂದನು. || ೫೭ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಹೀಗೆಯೇ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಸಾವಿರಾರು ಪತ್ನಿಯರಿದ್ದರು. ■ ವರಮಸುಂದರಿಯನ್ನು ಭೌಮಾ ಸುರನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಅವನ ಕಾರಾಗೃಹದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿ ತಂದಿದ್ದನು. || ೫೮ ||

ಐವತ್ತೊಂಬನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೫೮ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಣೀ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಕಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಉತ್ತರಾರ್ಧೇ
ಅಷ್ಟಮಹಿಷ್ಯುದ್ವಾತೋ ಸಾಮೋಽಪ್ಸಸಂಚಾತೃಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೫೮ ||

ಐವತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ನರಕಾಸುರನ ಸಂಹಾರ

ಹದಿನಾರು ಸಾವಿರದ ನೂರುಮಂದಿ ರಾಜಕನ್ಯೆಯರೊಡನೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ವಿವಾಹ

ರಾಜೋವಾಚ

ಯಥಾ ಹತೋ ಭಗವತಾ ಭೌಮೋ ಯೇನ ಚ ತಾಃ ಸ್ತ್ರೀಯಃ |
ನಿರುದ್ಧಾ ಏತದಾಚಕ್ಷುಃ ವಿಕ್ರಮಂ ಶಾರ್ಙ್ಗಧನುಷಃ
|| ೧ ||

ಪರೀಕ್ಷಿದ್ವಾಜನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ - ಪೂಜ್ಯರೇ! ಸಾವಿರಾರು ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಬಂಧನದಲ್ಲಿರಿಸಿದ ಭೌಮಾಸುರ (ನರಕಾಸುರ)ನನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಗೆ ಸಂಹರಿಸಿದನು? ಶಾರ್ಙ್ಗಧನುಸ್ಸನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಈ ವಿಚಿತ್ರ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿರಿ. || ೧ ||

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಇಂದ್ರೇಣ ಹೃತಚ್ಛ್ರೇಣ ಹೃತಕುಂಡಲಬಂಧನಾ |
ಹೃತಾಮರಾದ್ರಿಸ್ಥಾನೇನ ಚ್ಛಾಪಿತೋ ಭೌಮಚೇಷ್ಟಿತಮ್ |
ಸುಭಾರ್ಯೋ ಗರುಡಾರೂಢಃ ಪ್ರಾಗ್ಲೋಕಿಷ್ಠಪುರಂ ಯಯೌ || ೨ ||

ಗಿರಿದುರ್ಗೈಃ ಶಸ್ತ್ರದುರ್ಗೈರ್ಜಲಾಗ್ನ್ಯನಿಲದುರ್ಗಮಮ್ |
ಮುರಪಾಶಾಯುಷ್ಯಭೋರೈರ್ಧೃತ್ಯೈಃ ಸರ್ವತ ಆವೃತಮ್ || ೩ ||

ಗದಯಾ ನಿರ್ಮಿಭೇವಾದ್ರೀನ್ ಶಸ್ತ್ರದುರ್ಗಾನ್ ಸಾಯುಷ್ಯೈಃ |
ಚಕ್ರೇಣಾಗ್ನಿಂ ಜಲಂ ವಾಯುಂ ಮುರಪಾಶಾನ್ವಹಾಸಿನಾ || ೪ ||

ಶಂಖನಾದೇನ ಯಂತ್ರಾಣಿ ಹೃದಯಾನಿ ಮನ್ವಿಸ್ತನಾಮ್ |
ಪ್ರಾಕಾರಂ ಗದಯಾ ಗುರ್ವ್ಯಾ ನಿರ್ಮಿಭೇದ ಗದಾಧರಃ || ೫ ||

ಪಾಂಚಜನ್ಯಧ್ವನಿಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಯುಗಾಂತಾಶನಿಭೀಷಣಮ್ |
ಮುರಃ ಶಯಾನ ಉತ್ತಸ್ಥೌ ದೈತ್ಯಃ ಪಂಚಶಿರಾ ಜಲಾತ್ || ೬ ||

ತ್ರಿಶೂಲಮುಡ್ಯಮ್ಯ ಸುಧುರ್ನಿರೀಕ್ಷಣೋ
ಯುಗಾಂತಸೂರ್ಯಾನಲರೋಚಿರುಲ್ಪಣಃ |
ಗ್ರಸಂಪ್ರಿಲೋಕೀಮಿವ ಪಂಚಭಿರ್ಮುಖೈಃ-
ರಭ್ಯದ್ರವತ್ಪಾಕ್ಷ್ಮಸುತಂ ಯಥೋರಗಃ || ೭ ||

ಅವಿಧ್ಯ ಶೂಲಂ ತರಸಾ ಗರುಢತೇ
ನಿರಸ್ಯ ವಶ್ತೃವ್ಯನದತ್ ಸ ಪಂಚಭಃ |
ಸ ರೋದೋ ಸರ್ವದಿತೋಽಂತರಂ ಮಹಾ-
ನಾಪೂರಯನ್ನಂಡಕಟಾಪಮಾವೃಣೋತ್ || ೮ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳಿದರು - ಎಲೈ ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ !
ಭೌಮಾಸುರನು ವರುಣನ ಭಕ್ತವನ್ನೂ ಅಡಿಯ ಕುಂಡಲ
ಗಳನ್ನು ಮೇರು ಪರ್ವತದಲ್ಲಿರುವ ದೇವತೆಗಳ ಮಣಿಪರ್ವತ
ವೆಂಬ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಆವರಿಸಿದ್ದನು. ಇದರಿಂದ ದೇವೇಂದ್ರನು
ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಬಂದು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಭೌಮಾಸುರನ
ಉಪಚರವೆಲ್ಲವನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿಕೊಂಡನು. ಆಗ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸತ್ಯ
ಭಾಮೆಯೊಡನೆ ಗರುಡನನ್ನೇರಿ ಭೌಮನ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ
ಪ್ರಾಗ್ಲೋಕಿಷ್ಠಪುರಕ್ಕೆ ಹೋದನು. || ೨ || ಆ ಪುರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸು
ವುದು ಅತ್ಯಂತ ಕಠಿಣವಾಗಿತ್ತು. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಆ ಪಟ್ಟಣದ
ಸುತ್ತಲೂ ಪರ್ವತಗಳಿದ್ದೇ ಕೋಟೆಯಿತ್ತು. ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶಸ್ತ್ರದುರ್ಗ
ದಿಂದಲೂ, ಜಲದುರ್ಗದಿಂದಲೂ, ಅಗ್ನಿದುರ್ಗದಿಂದಲೂ,
ವಾಯುದುರ್ಗದಿಂದಲೂ ಸಮಾವೃತವಾಗಿತ್ತು. ಇದೆಲ್ಲ ಕಳೆದ
ಬಳಿಕ ಮುರನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನು ಹತ್ತುಸಾವಿರ ಕಟ್ಟಣದ ಸರಪಳಿಗಳ
ದೃಢವಾದ ಜಾಲವನ್ನು ಹರಡಿದ್ದನು. || ೩ || ಭಗವಾನ್
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಕೌಮೋದಕೀಗದೆಯಿಂದ ಪರ್ವತ ಪ್ರಾಕಾರಗಳನ್ನು
ಭೇದಿಸಿದನು. ಬಾಣಗಳಿಂದ ಶಸ್ತ್ರದುರ್ಗವನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡಿ
ದನು. ಸುರಶನ ಚಕ್ರದಿಂದ ಅಗ್ನಿ, ಜಲ, ವಾಯು ದುರ್ಗಗಳನ್ನು
ನಾಶಮಾಡಿದನು. ನಂದಕವೆಂಬ ಖಡ್ಗದಿಂದ ಮುರಾಸುರನ ಪಾಶ
ಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕಿದನು. || ೪ || ಪಾಂಚಜನ್ಯ ಶಂಖದ ಧ್ವನಿ
ಯಿಂದ ಯಂತ್ರ-ಶಂತ್ರ-ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಧೈರ್ಯಶಾಲಿಗಳಾದ
ರಾಕ್ಷಸರ ಮನುಷ್ಯನು ಭೇದಿಸಿದನು ಮತ್ತು ನಗರದ ಕೋಟೆಯನ್ನು
ಗದಾಧರನಾದ ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಗದೆಯಿಂದ ಧ್ವಂಸಗೊಳಿಸಿ
ದನು. || ೫ ||

ಭಗವಂತನ ಪಾಂಚಜನ್ಯದ ಧ್ವನಿಯು ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಸಿಡಿಲಿ
ನಂತೆ ಮಹಾಭಯಂಕರವಾಗಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ನೀರಿನಲ್ಲಿ
ನಿದ್ದಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಐದು ತಲೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮುರನೆಂಬ ದೈತ್ಯನು
ಎಚ್ಚರಗೊಂಡು ಎದ್ದು ಬಂದನು. || ೬ || ಮಹಾದೈತ್ಯನು
ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಸೂರ್ಯಾಗ್ನಿಗಳಂತೆ ಪ್ರಚಂಡ ಕೇಜ್ಜಿಯಾಗಿ
ದ್ದನು. ಅವನನ್ನು ಕಣ್ಣಿತ್ತಿ ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಲೂ ಯಾರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯ
ವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಣಬಿಡಲು ಇಚ್ಛಿಸಿದ ಸರ್ವವು ಗರುಡನ
ಬಳಿಗೆ ಧಾವಿಸುವಂತೆ ಮುರಾಸುರನು ತ್ರಿಶೂಲವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಬಳಿಗೆ ಧಾವಿಸಿದನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಐದು
ಮುಖಗಳಿಂದ ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ನುಂಗಿಬಿಡುವನೋ
ಎಂಬಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದನು. || ೭ || ಮಹಾಸುರನು ತನ್ನ ತ್ರಿಶೂಲ
ವನ್ನು ರಥದಿಂದ ತಿರುಗಿಸಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ವಾಹನವಾದ ಗರುಡನ
ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ತನ್ನ ಐದು ಮುಖಗಳಿಂದಲೂ ಸಿಂಹನಾದ
ವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಆ ಸಿಂಹ ನಾದದ ಮಹಾಶಬ್ದವು ಪೃಥಿವಿ,
ಆಕಾಶ, ಪಾತಾಳ ಮತ್ತು ಹತ್ತುದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತುಂಬಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ
ವನ್ನೇ ವ್ಯಾಪಿಸಿತು. || ೮ ||

ತದಾಪತದ್ವೈ ತ್ರಿಶಿಖಂ ಗರುತ್ಮತೇ
ಪರಿಃ ಪರಾಭ್ಯಾಮಭಿನಕ್ತಿಶ್ಚೈವಾ |
ಮುಖೇಶು ತಂ ಚಾಪಿ ಶರೈರತಾರಯತ್
ತಸ್ಯೈ ಗದಾಂ ಸೋಽಪಿ ರುಷಾ ವ್ಯಮುಂಚತ || ೯ ||

ತಾಮಾಪತಂತೀಂ ಗದಯಾ ಗದಾಂ ಮೃಧೇ
ಗದಾಗ್ರಜೋ ನಿರ್ಬಿಭಿದೇ ಸಹಸ್ರಧಾ |
ಉದ್ಯಮ್ಯ ಬಾಹೂನಭಿಧಾವತೋಽಜಿತಃ
ಶಿರಾಂ ಚಕ್ರೇಣ ಜಹಾರ ಲೀಲಯಾ || ೧೦ ||

ವ್ಯಸುಃ ಪಪಾತಾಂಭು ಕ್ಷತ್ತಶೀರ್ಷೋಃ
ನಿಕ್ಷತ್ತಶೃಂಗೋಽದ್ವಿರಿವೇಂದ್ರತೇಜಸಾ |
ಶಶ್ಯಾತ್ಮಜಾಃ ಸಸ್ರ ಪಿಪರ್ವಧಾತುರಾಃ
ಪ್ರತಿತ್ತಿಯಾಮರ್ಷಜುಷುಃ ಸಮುದ್ಯತಾಃ || ೧೧ ||

ತಾಮ್ರೋಽಂತರಿಕ್ಷಃ ಪ್ರವಗೋ ವಿಭಾಮಯಿ-
ವಗುರ್ನಭಸ್ತಾನರುಣಶ್ಚ ಸಪ್ತಮಃ |
ಪೀತಂ ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯ ಚಮೂಪತಿಂ ಮೃಧೇ
ಭೂಮಸ್ತ್ರಯುಕ್ತಾ ನಿರಗನ್ ದೃತಾಯುಧಾಃ || ೧೨ ||

ಶ್ವಾಯುಂಜತಾಸಾದ್ಯ ಶರಾನಸೀನ್ ಗದಾಃ
ಶಕ್ತ್ಯಪ್ಪಿಶೂಲಾಸ್ತಜತೇ ರೂಪೋಲ್ಪಣಾಃ |
ತಚ್ಚಕ್ರಕೂಟಂ ಭಗವಾನ್ ಪ್ಲುಮಾರ್ಗಣೈ-
ರಮೋಘವೀರ್ಯಸ್ತುಲಶಶ್ಚಕರ್ಷ || ೧೩ ||

ತಾನ್ ಪೀತಮುಖ್ಯಾನನಯದ್ಯಮಕ್ಷಯಂ
ನಿಕ್ಷತ್ತಶೀರ್ಷೋರುಭುಜಾಂಘ್ರವರ್ಮಣಾಃ |
ಸ್ಥಾನೀಕಪಾನಚ್ಯುತಚಕ್ರಸಾಯಕೈ-
ಸ್ತಥಾ ನಿರಸ್ತಾನ್ ಸರಶೋ ಧರಾಸುತಃ || ೧೪ ||

ನಿರೀಕ್ಷ್ಯ ದುರ್ಮರ್ಷಣ ಆಶ್ರವಣೈಃ-
ಗರ್ಜೈಃ ಪಯೋಧಿಪ್ರಭವೈರ್ನಿರಾಕ್ರಮತ್ |
ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸುಭಾಯಾಂ ಗರುಡೋಪರಿ ಸ್ಥಿತಂ
ಸೂರ್ಯೋಪರಿಷ್ಠಾತ್ ಸತಡಿದ್ವಗಂ ಯಥಾ |
ಕೃಷ್ಣಂ ಸ ತಸ್ಯೈ ವ್ಯಸೃಜಚ್ಚತಃಪ್ಲೀಂ
ಯೋಧಾಶ್ಚ ಸರ್ವೇ ಯುಗಪತ್ ಸ್ಯುವೈವಧುಃ || ೧೫ ||

ಮುರಾಸುರನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ ತ್ರಿಶೂಲವು ಮೇಗಮಾಗಿ ಗರುಡನ ಕಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಹಸ್ತಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ತೋರುತ್ತಾ, ಎರಡು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಆ ತ್ರಿಶೂಲವನ್ನು ಮೂರು ತುಂಡಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕಿದನು. ಮರುಕ್ಷಣದಲ್ಲೇ ಮುರಾಸುರನ ಐದು ಮುಖಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭಗವಂತನು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು. ಇದರಿಂದ ಆತಿ ಕ್ರುದ್ಧನಾದ ಮುರಾಸುರನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಗದೆಯನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು. || ೯ || ಆದರೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಗದಾ ಪ್ರಹಾರದಿಂದ ಮುರಾಸುರನ ಗದೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬರುವ ಮೊದಲೇ ನುಚ್ಚುನೂರಾಗಿಸಿದನು. ಈಗ ಅವನು ನಿಶಸ್ತನಾದ್ದರಿಂದ ತನ್ನ ಭುಜಗಳನ್ನು ಚಾಚಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಕಡೆಗೆ ನುಗ್ಗಿದನು. ತತ್ಕಕ್ಷಣ ಆಜಿತನಾದ ಭಗವಂತನು ಚಕ್ರಾಯುಧದಿಂದ ರಾಕ್ಷಸನ ಐದು ತಲೆಗಳನ್ನು ಲೀಲಾಜಾಲವಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕಿದನು. || ೧೦ || ಇಂದ್ರನ ಪಚ್ಚಾಯುಧದಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪರ್ವತವು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವಂತೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಚಕ್ರದಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಶಿರಸ್ಸು ರೂಪವಾಗಿದ್ದ ಮುರಾಸುರನ ಶರೀರವು ಪ್ರಾಣರೂಪವಾಗಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಹೋಯಿತು. ಮುರಾಸುರನಿಗೆ - ತಾವು, ಅಂತರಿಕ್ಷ ಶ್ರವಣ, ವಿಭಾವಸು, ವರು, ನಭಸ್ವಾನ್ ಮತ್ತು ಆರುಣನೆಂಬ ಏಳು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಮೃತ್ಯುವಿನಿಂದಾಗಿ ಆತ್ಮಂತ ಶೋಕಾಕುಲರಾಗಿ, ಸೇಡು ಕೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಆತ್ಮಂತ ಕ್ರುದ್ಧರಾಗಿ ಭೂಮಾಸುರನ ಆದೇಶದಿಂದ ಶ್ವಾಸ್ತಗಳಿಂದ ಸುಸಜ್ಜಿತರಾಗಿ ಪೀತನೆಂಬ ದೈತ ನನ್ನು ತಮ್ಮ ಸೇನಾಪತಿಯನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದರು. || ೧೧-೧೨ || ಅವರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಭಯಂಕರ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ಬಾಣ, ವಿಷ್ಣು ಗದೆ, ಶಕ್ತಿ, ಋಷ್ಮಿ ತ್ರಿಶೂಲ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಚಂಡ ಶಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಮಳೆಗರೆದರು. ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಭಗವಂತನ ಶಕ್ತಿಯು ಅಮೋಘವೂ, ಅನಂತವೂ ಆದುದು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಹಲವಾರು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಅವರ ಕೋಟಿ-ಕೋಟಿ ಶ್ವಾಸ್ತಗಳನ್ನು ನುಚ್ಚುನೂರಾಗಿಸಿದನು. || ೧೩ || ಭಗವಂತನು ಶಸ್ತ್ರಪ್ರಹಾರದಿಂದ ಸೇನಾಪತಿ ಪೀತ ಮತ್ತು ಅವನ ಸೈನಿಕರ ತಲೆಗಳು, ತೊಡೆಗಳು, ಭುಜಗಳು, ಕಾಲುಗಳು, ಕವಚಗಳು ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನು ತುಂಡು ತುಂಡಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿ ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನು ಯಮಪದನಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದನು. ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಚಕ್ರಾಯುಧದಿಂದಲೂ, ಬಾಣಗಳಿಂದಲೂ ತನ್ನ ಸೇನೆ ಮತ್ತು ಸೇನಾಪತಿಗಳ ಸಂಹಾರವನ್ನು ಕಂಡು ಭೂಮಿಪುತ್ರನಾದ ನರಾಸುರನು ಕ್ರುದ್ಧನಾದನು. ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದ ಅನೇಕ ಮದಭರಿತ ಆನೆಗಳ ಸೃನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ನಗರದಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದನು. ಸೂರ್ಯನ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮರ್ಷಾಕಾಲದ ಶ್ಯಾಮಲ ಮೇಘದಂತೆ ಪತ್ತಿಯೊಡನೆ ಗರುಡಾರೂಢನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನರಕನು ನೋಡಿದನು. ಅವನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಭೂಮಾಸುರನು ಭಗವಂತನ ಮೇಲೆ ತಹಳ್ಳಿ ಎಂಬ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು ಮತ್ತು ಅವನ ಸೈನಿಕರು ಒಪ್ಪಿಗೆ ಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ಆಸ್ತು-ಶಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದರು. || ೧೪-೧೫ ||

ತದ್ವೈಮುಸ್ಯಸ್ಯಂ ಭಗವಾನ್ ಗದಾಗ್ರಚೋ
ವಿಚಿತ್ರವಾಚ್ಯನಿಶಿತ್ಯಃ ಶಿಲೀಮುಖೈಃ |
ನಿಶ್ಚಿತ್ತಬಾಹೂದುಶಿರೋಧ್ರವಿಗ್ರಹಂ
ಚಕಾರ ತರ್ಹೀವ ಹತಾಶ್ಚುಂಜರಮ್ || ೧೬ ||

ಯಾನಿ ಯೋಧೈಃ ಪ್ರಯುಕ್ತಾನಿ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ಕುರೂದ್ಧವ |
ಹರಿಸ್ತಾನ್ಯಭ್ರನ್ತೀಶ್ಚೈವ ಶರೈರೈಕತುಭ್ಜಃ
|| ೧೭ ||

ಉದ್ಯಮಾನಃ ಸುಪರ್ಣೇನ ಪಕ್ಷಾಭ್ಯಾಂ ನಿಘ್ನತಾ ಗಜಾನ್ |
ಗರುಕ್ಷತಾ ಹಸ್ಯಮಾನಾಸ್ತುಂಡಪಕ್ಷಸಖೈರ್ಗಜಾಃ
|| ೧೮ ||

ಪುರಮೇವಾವಿಶನ್ನಾತ್ಮಾ ನರಕೋ ಯುಧ್ಯಯುಧತ |
ದೃಷ್ಟ್ವಾವಿದ್ರಾವಿತಂ ಸೈನ್ಯಂ ಗರುಡೇನಾದಿಹಂ ಸ್ಥಮ್
|| ೧೯ ||

ತಂ ಭೌಮಃ ಪ್ತಾಹರಚ್ಚಕ್ಷಾ ವಜ್ರಃ ಪ್ರತಿಹತೋ ಯತಃ |
ನಾಕಂಪತ ತಯಾ ವಿದೋ ಮೂಲಾಹತ ಇವ ದ್ವಿಧಃ
|| ೨೦ ||

ಕೂಲಂ ಭೌಮೋಽಬ್ಯುತಂ ಹಂಕುಮಾದದೇ ವಿಶ್ವೋದ್ಯಮಃ |
ತದ್ವಿಸರ್ಗಾತ್ ಪೂರ್ವಮೇವ ನರಕಸ್ಯ ಶಿರೋ ಹರಿಃ |
ಅಪಾಹರದ್ಗಜಸ್ಥಸ್ಯ ಚಕ್ರೇಣ ಕ್ಷುರನೇಮಿನಾ
|| ೨೧ ||

ಸಕುಂಡಲಂ ಚಾರುಕಿರೀಟಭೂಷಣಂ
ಬಭೌ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ಪತಿತಂ ಸಮುಜ್ಜಲ್ಮತ್ |
ಹಾ ಹೇತಿ ಸಾಧ್ವಿತ್ಯುಪಯಃ ಸುರೇಶ್ವರಾ
ಮಾಲ್ಯೈರ್ಮುಕುಂದಂ ವಿಕಿರಂತ ಈಡಿರೇ || ೨೨ ||

ತತಶ್ಚ ಭೂಃ ಕೃಷ್ಣಮುಪೇತ್ ಕುಂಡಲೇ
ಪ್ರತಪ್ತಚಾಂಬೂನದರತ್ನಭಾಸ್ವರೇ |
ಸವೈಜಯಂತ್ಯಾ ವನಮಾಲಯಾರ್ಪಯತ್
ಪ್ರಾಚೇತಸಂ ಭಕ್ತಮಥೋ ಮಹಾಮುನಿಮ್ || ೨೩ ||

ಅಸ್ತೌಷೀದಥ ವಿಶ್ವೇಶಂ ದೇವೀ ದೇವವರಾರ್ಚಿತಮ್ |
ಪ್ರಾಂಜಲಿಃ ಪ್ರಣತಾ ರಾಜನ್ ಭಕ್ತಪ್ರವಣಯಾ ಧಿಯಾ
|| ೨೪ ||

ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೂ ಕೂಡ ಚಿತ್ರ-ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಗರಿಕಟ್ಟಾದ ಶಿಕ್ಷಣವಾದ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು. ಇವುಗಳಿಂದ ಆಗಲೇ ಭೌಮಾಸುರ ಸೈನಿಕರ ಭುಜಗಳು, ಕೊಡೆಗಳು, ತಲೆಗಳು ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಕೊಪ-ಕೊಪನೆ ನೆಲಕ್ಕುರುಳಿದವು ಮತ್ತು ಅಸಂಖ್ಯಾತವಾದ ಆನೆ, ಕುದುರೆಗಳೂ ಅಸುನೀಗಿದವು. || ೧೬ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ನರಕಾಸುರನ ಸೈನಿಕರು ಭಗವಂತನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ ಅಸ್ತ್ರ-ಶಸ್ತ್ರಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮೂರು-ಮೂರು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕಿದನು. || ೧೭ || ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಗರುಡಾರೂಢನಾಗಿದ್ದನು ಹಾಗೂ ಗರುಡನೂ ತನ್ನ ಬಲಿಷ್ಠವಾದ ರೆಕ್ಕೆಗಳಿಂದ ಗಜಸೈನ್ಯವನ್ನು ಬಡಿದು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದನು. ಕೊಕ್ಕಿನಿಂದ ಕುಕ್ಕಿ ಪಂಜಗಳಿಂದ, ರೆಕ್ಕೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಎಟುಗಳನ್ನು ಹಾಲಾರದೆ ಆನೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಂಕಟಪಡುತ್ತಾ, ಕಿರಿಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯಿಂದ ಓಡಿ ಹೋಗಿ ನಗರವನ್ನು ಹೊಕ್ಕವು. ಆಗ ಭೌಮಾಸುರನು ಒಬ್ಬರಿಗಿಗಿ ನಾಗಿ ಕಾದಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಗರುಡನ ಎಟುಗಳಿಂದ ಪೀಡಿತವಾಗಿ ತನ್ನ ಸೇನೆಯು ಓಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ನರಕನು ಪ್ರಜಾಯುಧವನ್ನೂ ವಿಫಲಗೊಳಿಸಿದ ಭಾರೀ ಶಕ್ತಿಯೊಂದನ್ನು ಗರುಡನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಆ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಗರುಡನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ವಿಚಲಿತನಾಗದೆ ಯಾರಾದರೂ ಆನೆಯನ್ನು ಹೊವಿನ ಹಾರದಿಂದ ಹೊಡೆದಂತೆ ನಿಶ್ಚಲನಾಗಿದ್ದನು. || ೧೮-೨೦ || ತಾನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ ಆಯುಧಗಳೆಲ್ಲವೂ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿರಲು ಆತಿಕ್ರೂರವಾದ ನರಕಾಸುರನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕೊಂದುಹಾಕಲು ಒಂದು ತ್ರಿಶೂಲವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡನು. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸ ಬೇಕೆನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಖಡ್ಗದಂತೆ ಹರಿತವಾಗಿದ್ದ ಅಂಬುಳೆ ಚಕ್ರಾಯುಧದಿಂದ ಗಜಾರೂಢನಾದ ಭೌಮಾಸುರನ ತಲೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕಿದನು. || ೨೧ || ಸುಂದರವಾದ ಕಿರೀಟ ಕುಂಡಲಗಳಿಂದ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಅವನ ಶಿರಸ್ಸು ನೆಲಕ್ಕೆ ಉರುಳಿತು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿದ ನರಕಾಸುರನ ಸಂಬಂಧಿಗಳು ಆಯೋ! ನಮ್ಮ ಗತಿ ಏನು? ಎಂದು ಕಿರುಚಿಕೊಂಡರು. ಋಷಿ-ಮುನಿಗಳು ಸಾಧು! ಸಾಧು! ಎಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದರು. ದೇವತೆಗಳು ಅವನ ಮೇಲೆ ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಗರೆಯುತ್ತಾ ಸ್ತುತಿಸಿ ಕೊಡಗಿದರು. || ೨೨ ||

ಬಳಿಕ ನರಕಾಸುರನ ತಾಯಿಯಾದ ಭೂದೇವಿಯು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಅವನ ಕೊರಳಿಗೆ ವೈಜಯಂತಿ ಯೊಂದಿಗೆ ವನ ಮಾಲೆಯನ್ನು ತೊಡಿಸಿದಳು ಮತ್ತು ಪುಟಕ್ಕೆ ಹಾಕಿದ ಬಂಗಾರ ದಿಂದಲೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ರತ್ನಗಳಿಂದಲೂ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದ ಅದಿಕಿಯ ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಭಗವಂತನಿಗೆ ನೀಡಿದಳು. ಜೊತೆಗೆ ವರುಣನ ಧತ್ರವನ್ನೂ ಒಂದು ಮಹಾಮುನಿಯನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದಳು. || ೨೩ || ರಾಜೇಂದ್ರನೇ! ಬಳಿಕ ಭೂದೇವಿಯು ದೇವಶ್ರೇಷ್ಠರಿಂದ ಆರ್ಚಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದ ವಿಶ್ವೇಶನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮಗೈದು, ಕೈಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ಭಕ್ತಭಾವದಿಂದ ತುಂಬಿದ ಹೃದಯದಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿಕೊಡಗಿದಳು. || ೨೪ ||

ಭೂಮಿರುವಾಚ

ನಮಸ್ತೇ ದೇವದೇವೇಶ ಶಂಖಚಕ್ರಗದಾಧರ !
ಭಕ್ಷೀಭ್ಯೋಪಾತ್ತರೂಪಾಯ ಪರಮಾತ್ಮಾ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ
|| ೨೫ ||

ನಮಃ ಪಂಕಜನಾಭಾಯ ನಮಃ ಪಂಕಜಮಾಲಿನೇ !
ನಮಃ ಪಂಕಜನೇತ್ರಾಯ ನಮಸ್ತೇ ಪಂಕಜಾಂಘ್ರಯೇ
|| ೨೬ ||

ನಮೋ ಭಗವತೇ ತುಭ್ಯಂ ವಾಸುದೇವಾಯ ವಿಷ್ಣುಪೇ !
ಪುರುಷಾಯಾದಿಬೀಜಾಯ ಪೂರ್ಣಬೋಧಾಯ ತೇ ನಮಃ
|| ೨೭ ||

ಅಜಾಯ ಜನಯಿತ್ರೇಽಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಣೇಽನಂತಶಕ್ತಯೇ !
ಪರಾವರಾತ್ಮಾ ಭೂತಾತ್ಮಾ ಪರಮಾತ್ಮಾ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ
|| ೨೮ ||

ತ್ವಂ ವೈ ಸಿವ್ಯಕ್ಷ್ಮಾ ರಜ ಉತ್ಕಟಂ ಪ್ರಭೋ
ತಮೋ ನಿರೋಧಾಯ ಬಿಭರ್ಷ್ಯಸಂವೃತಃ !
ಸ್ಮಾಸ್ತಾಯ ಸತ್ತಂ ಜಗತೋ ಜಗತ್ಪತೇ
ಕಾಲಃ ಪ್ರಧಾನಂ ಪುರುಷೋ ಭವಾನ್ತರಃ || ೨೯ ||

ಅಹಂ ಪಯೋ ಜ್ಯೋತಿರಥಾನಿರೋ ನಭೋ
ಮಾತ್ರಾಣಿ ದೇವಾ ಮನ ಇಂದ್ರಿಯಾಣಿ !
ಕರ್ತಾ ಮಹಾನಿತ್ಯಖಿಲಂ ಚರಾಚರಂ
ತ್ವಯ್ಯದ್ವಿತೀಯೇ ಭಗವನ್ನಯಂ ಭ್ರಮಃ || ೩೦ ||

ತುಷ್ಕಾತ್ಮಜೋಽಯಂ ತವ ಪಾದಪಂಕಜಂ
ಭೀತಃ ಪ್ರಪನ್ನಾರ್ತಹರೋಪಸಾದಿತಃ !
ತಪ್ತಾಲಯ್ವೀಣಂ ಕುರು ಹಸ್ತಪಂಕಜಂ
ಶಿರಸ್ಯಮುಷ್ಕಾಖಿಲಕಲ್ಮಷಾಪಹಮ್ || ೩೧ ||

ಪೃಥಿವಿದೇವಿಯು ಹೇಳಿದಳು - ಶಂಖಚಕ್ರಗದಾಧರನೇ !
ದೇವದೇವೇಶ್ವರನೇ ! ನಾನು ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಪರ
ಮಾತ್ಮನೇ ! ನೀನು ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲು
ಅದಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ರೂಪಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವಂತಹ ನಿನಗೆ
ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. || ೨೫ || ಪ್ರಭುವೇ ! ನಿನ್ನ ನಾಭಿಯಿಂದ
ಕಮಲವು ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ನೀನು ಕಮಲದ ಮಾಲೆಯನ್ನು
ಧರಿಸಿರುವೆ. ನಿನ್ನ ನೇತ್ರಗಳು ಕಮಲದಂತೆ ಆರೇ ಶಾಂತಿದಾಯಕ
ಗಳಾಗಿವೆ. ನಿನ್ನ ಚರಣಗಳು ಕಮಲದಂತೆ ಸುಕೋಮಲ ಮತ್ತು
ಭಕ್ತರ ಹೃದಯಗಳನ್ನು ಹಿಡಲಗೊಳಿಸುವಂತಹವುಗಳು. ಅಂತಹ
ನಿನಗೆ ಪದೇ-ಪದೇ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. || ೨೬ || ನೀನು ಸಮಗ್ರ
ಇತ್ತರ್ಯ, ಧರ್ಮ, ಯಶ, ಸಂಪತ್ತು, ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ವೈರಾಗ್ಯ
ಇವುಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯನಾಗಿರುವೆ. ನೀನು ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕನಾಗಿದ್ದರೂ
ಮುದೇವನ ನಂದನನಾಗಿ ಪ್ರಕಟನಾಗುವೆ. ನಾನು ನಿನಗೆ
ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಪುರುಷೋತ್ತಮನಾಗಿರುವ, ಸಮಸ್ತ ಕಾರಣ
ಗಳಿಗೂ ಪರಮಕಾರಣನಾದ, ಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನಾದ ನಿನಗೆ
ನಾನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. || ೨೭ || ನೀನು ಜನ್ಮರಹಿತನಾದರೂ
ಈ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಜನ್ಮದಾತನಾಗಿರುವೆ. ನೀನೇ ಅನಂತ ಶಕ್ತಿಗಳಿಗೆ
ಆಶ್ರಯನಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮನಾಗಿರುವೆ. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವ ಕಾರ್ಯ
ಕಾರಣರೂಪಗಳೂ, ಚರಾಚರಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವೇ ಆಗಿದೆ.
ಪರಮಾತ್ಮನೇ ! ನಿನಗೆ ಪುನಃ ಪುನಃ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು. || ೨೮ ||
ಪ್ರಭುವೇ ! ನೀನು ಜಗತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಲು ಇಚ್ಛಿಸಿದಾಗ
ಉತ್ಕಟವಾದ ರಜೋಗುಣವನ್ನು ಅದನ್ನು ಪ್ರಳಯ ಮಾಡಲು
ಬಯಸಿದಾಗ ತಮೋಗುಣವನ್ನು ಹಾಗೂ ಅದನ್ನು ಪಾಲಿಸಲು
ಬಯಸಿದಾಗ ಸತ್ವಗುಣವನ್ನು ಸ್ಥಿರಿಸುವೆ. ಆದರೆ ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ
ಮಾಡಿಯೂ ನೀನು ಗುಣಗಳಿಂದ ಲಿಪ್ತನಾಗುವುದಿಲ್ಲ.
ಜಗತ್ತಿಯೇ ! ನೀನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪ್ರಕೃತಿ, ಪುರುಷ ಮತ್ತು ಎರಡರ
ಸಂಯೋಗ-ವಿಯೋಗಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಕಾಲ್ಪರೂಪನೂ
ಆಗಿರುವೆ ; ಅವುಗಳಿಂದ ಬೇರೆಯೂ ಆಗಿರುವೆ. || ೨೯ ||
ಭಗವಂತ ! ಭೂಮಿಯಾದ ನಾನು, ಜಲ, ಅಗ್ನಿ, ವಾಯು, ಆಕಾಶ,
ಪಂಚತನ್ಮಾತ್ರಗಳು, ಮನಸ್ಸು ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಮತ್ತು ಇವುಗಳ
ಅಧಿಪ್ತಾತ್ಮ ದೇವತೆಗಳು, ಅಹಂಕಾರ, ಮಹತ್ತ್ವ, ಸಮಸ್ತ
ಚರಾಚರ ಜಗತ್ತು - ಇವೆಲ್ಲವೂ ಅದ್ವಿತೀಯನಾದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಛಾಯೆ
ಯಿಂದಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಮೃತಃ ಇವೆಲ್ಲವೂ
ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವೇ ಆಗಿದೆ. || ೩೦ || ಶರಣಾಗತ ಭಯಭಂಜನ
ನಾದ ಪ್ರಭುವೇ ! ನನ್ನ ಪುತ್ರನಾದ ಭೂಮಾಸುರನ ಮಗ
ಭಗದತ್ತನು ಅತ್ಯಂತ ಭಯಗೊಂಡಿರುವನು. ನಾನು ಇವನನ್ನು ನಿನ್ನ
ಚರಣಾರವಿಂದಗಳ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಬೇಡಲು ಕರೆತಂದಿರುವೆನು.
ಪ್ರಭೋ ! ನೀನು ಇವನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು ಮತ್ತು ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತಿನ
ಪಾಪ-ಪಾಪಗಳನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುವಂತಹ ನಿನ್ನ ಕರಕಮಲವನ್ನು
ಇವನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಇರಿಸು. || ೩೧ ||

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಇತಿ ಭೂಮ್ಯಾರ್ಥಿತೋ ವಾಗ್ವಿಭಾಗವಾನ್ ಭಕ್ತಿನಮ್ರಯಾ |
ದತ್ತಾಭಯಂ ಭೌಮಗೃಹಂ ಪ್ರಾವಿಶತ್ ಸಕಲದ್ವಿಮತ್ || ೩೨ ||

ತತ್ರ ರಾಜಸ್ಯಕನ್ಯಾಸಾಂ ಪಟ್ಟಹಸ್ತಾರ್ಥಿಕಾಯುತಮ್ |
ಭೌಮಾಹೃತಾಸಾಂ ವಿಕ್ರಮ್ಯ ರಾಜಭೋಜ್ಯಾದೃಶೇ ಹರಿಃ || ೩೩ ||

ತಂ ಪ್ರವಿಷ್ಟಂ ಸ್ತ್ರೀಯೋ ವಿಕ್ತ್ವ ಸರವೀರಂ ವಿಮೋಹಿತಾಃ |
ಮನಸಾ ಪಪ್ರೀರೇಽಭೀಷ್ಟಂ ಪತೀಂ ದೈವೋಪಾಧಿತಮ್ || ೩೪ ||

ಭೂಯಾತ್ ಪತಿರಯಂ ಮತ್ಯಂ ಭಾತಾ ತದನುಮೋದತಾಮ್ |
ಇತಿ ಸರ್ವಾಃ ಪೃಥಕ್ ಕೃತ್ವೇ ಭಾವೇನ ಹೃದಯಂ ದಧುಃ || ೩೫ ||

ತಾಃ ಪ್ರಾಹಿಣೋದ್ವಾರಮತೀಂ
ಸುಮೃಪ್ರವಿರಜೋಽಂಬರಾಃ |
ನರಯಾಸ್ತಮಹಾಕೋಶಾನ್
ರಥಾಶ್ವಾನ್ ದ್ರವಿಣಂ ಮಹತ್ || ೩೬ ||

ಐರಾವತಕುಲೇಭಾಂಶ್ಚ ಚತುರ್ದಂತಾಂಶ್ಚರಸ್ವಿನಃ |
ಪಾಂಡುರಾಂಶ್ಚ ಚತುಃಪದ್ವಿಂಶೇಶಯಾಮಾಸ ಕೇಕಮಃ || ೩೭ ||

ಗತ್ತಾ ಸುರೇಂದ್ರಭವನಂ ದತ್ತಾದಿತ್ಯೈ ಚ ಕುಂಡಲೇ |
ಪೂಜಿತಸ್ತದಶೇಂದ್ರೇಣ ಸಹೇಂದ್ರಾಣ್ಯಾ ಚ ಸಪ್ತಯಃ || ೩೮ ||

ಚೋದಿತೋ ಭಾರ್ಯಾಯೋತ್ಪಾಟ್ಯ ಪಾರಿಜಾತಂ ಗರುತ್ಮತಿ |
ಅರೋಷ್ಯ ಸೇಂದ್ರಾನ್ವಿಭುಧಾನಿರ್ಜಿಹ್ಯೋಪಾನಯತ್ ಪುರಮ್ || ೩೯ ||

ಸ್ವಾಪಿತಃ ಸತ್ಯಭಾಮಾಯಾ ಗೃಹೋದ್ಯಾನೋಪಶೋಭನಃ |
ಅನ್ವುರ್ದ್ಧಮರಾಃ ಸ್ವರ್ಗಾತ್ ತದ್ಗಂಧಾಸವಲಂಪುಟಾಃ || ೪೦ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಭೂದೇವಿಯು ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ, ವಿನಮ್ರಳಾಗಿ ಹೀಗೆ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಾಗ ಅವನು ಭಗವತ್ಪ್ರಿಯೆಗೆ ಅಭಯ ದಾನವನ್ನು ಇತ್ತು ಭೌಮಾಸುರನ ಸಮಸ್ತ ಸಂಪತ್ಕಮೃದ್ವಾದ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು || ೩೨ || ಭಗವಂತನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಿದನು - ಭೌಮಾಸುರನು ಬಲಾತ್ಕಾರವಾಗಿ ರಾಜರಿಂದ ಹದಿನಾರು ಸಾವಿರ ರಾಜಕುಮಾರಿಯರನ್ನು ಅವಹರಿಸಿ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದನು || ೩೩ || ಅಂತಃಪುರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ನರಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಆ ರಾಜಕುಮಾರಿಯರು ಮೋಹಿತರಾಗಿ ಭಗವಂತನ ಅಪೈತುಕ ವಾದ ದಯೆ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಸೌಭಾಗ್ಯವೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ ಮನಸ್ಸು ನಲ್ಲಿಯೇ ಅವನನ್ನು ಪರಮಪ್ರಿಯತಮ ಪತಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವರಿಸಿದರು || ೩೪ || ಆ ರಾಜಕುಮಾರಿಯರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬಳೂ ಬೇರೆ-ಬೇರೆಯಾಗಿ - 'ಈ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ನನಗೆ ಪತಿಯಾಗಲಿ ಹಾಗೂ ವಿಧಾತನು ನನ್ನ ಈ ಅಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲಿ' ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಅವರು ಪ್ರೇಮಭಾವದಿಂದ ತಮ್ಮ ಹೃದಯಗಳನ್ನು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿಬಿಟ್ಟರು || ೩೫ || ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೆ ಅಭಯವನ್ನಿತ್ತನು. ಸುಂದರವಾದ ಮ್ಯಾಭರಣಗಳಿಂದ ಸಮಲಂಕೃತೆಯರಾಗಿದ್ದ ಆ ರಾಜಕುಮಾರಿ ಯರನ್ನು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ದ್ವಾರಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಜೊತೆಗೆ ನರಾಕುಸರನಲ್ಲಿದ್ದ ಅತುಲವಾದ ಭಂಡಾರವನ್ನು ರಥಾಶ್ವಗಳನ್ನೂ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನೂ ದ್ವಾರಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದನು || ೩೬ || ಐರಾವತದ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ, ಅತ್ಯಂತ ವೇಗವುಳ್ಳ, ನಾಲ್ಕು ನಾಲ್ಕು ದಂತಗಳುಳ್ಳ ಬಿಳಿಯ ಬಣ್ಣದ ಅರವತ್ತನಾಲ್ಕು ಆನೆಗಳನ್ನು ಭಗವಂತನು ಅಲ್ಲಿಂದ ದ್ವಾರಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದನು || ೩೭ ||

ಅನಂತರ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸತ್ಯಭಾಮೆಯೊಂದಿಗೆ ಅಮರಾವತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ದೇವೇಂದ್ರನ ಅರಮನೆಗೆ ಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಶುಕದೇವಿಯೊಡನೆ ಸತ್ಯಭಾಮೆ ಯನ್ನೂ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿ ದನು. ಬಳಿಕ ಭಗವಂತನು ಅದಿತಿಯ ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು || ೩೮ || ಅಲ್ಲಿಂದ ಮರಳುವಾಗ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ಪ್ರೇರಣೆಯಂತೆ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ನಂದನವನದ ಪಾರಿಜಾತ ವನ್ನು ಕಿತ್ತು ಗರುಡನ ಹೆಗಲೇರಿಸಿ, ದೇವೇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿ ಅವನ್ನು ದ್ವಾರಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದನು || ೩೯ || ಭಗವಂತನು ಅವನ್ನು ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ಅರಮನೆಯ ಹೂದೋಟದಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟನು. ಇದರಿಂದ ಉದ್ಯಾನದ ಶೋಭೆಯು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದೊಂದಿಗೆ ಅದರ ಹೂಗಳ ಮತ್ತು ಮಕರಂದದ ಲೋಭಿಗಳಾದ ದುಂಬಿಗಳು ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ದ್ವಾರಕ್ಕೆ ಬಂದುಬಿಟ್ಟವು || ೪೦ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಇಂದ್ರನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಂದ ಯಾವುದಾದರೂ ಕೇಳುವಾಗದೇಕಾದಾಗ ಅವನು ತಲೆಯನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಿ ಕಿರೀಟದ ತುದಿಯಿಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಚರಣಗಳನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿ ಅವನಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷೆ

ಯಯಾಚ ಆನಮ್ ಕಿರೀಟಕೋಟಿಭಿಃ
ಪಾದೌ ಸ್ಪೃಶನ್ನಭ್ಯುತಮರ್ಥಸಾಧನಮ್ |
ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಏತೇನ ವಿಗೃಹ್ಯತೇ ಮಹಾ-
ನಕೋ ಮರಾಣಾಂ ಚ ತಮೋ ಧಿಗಾತ್ಮತಾಮ್ || ೪೦ ||

ಅಥೋ ಮುಹೂರ್ತ ಏಕಸ್ಮಿನ್
ನಾಣಾಗಾರೆಷು ತಾಃ ಸ್ವಯಃ |
ಯಥೋಪಯೋಮೇ ಭಗವಾಂ-
ಸ್ತಾವದ್ರೂಪಧರೋಽವ್ಯಯಃ || ೪೧ ||

ಗೃಹೇಷು ತಾಸಾಮನಪಾಯುತರ್ಕ್ಕಾಕ್ಶ-
ನ್ನಿರಸ್ತಸಾಮ್ಯಾತಿಶಯೇಷ್ಟವಸ್ತುತಃ |
ರೇಮೇ ರಮಾಭಿನಿಬಜಕಾಮಸಂಪ್ಪತ್ತೋ
ಯಥೇತರೋ ಗಾರ್ಹಕಮೇಧಿಕಾಂಶ್ಚರನ್ || ೪೨ ||

ಅತ್ಥಂ ರಮಾಪತಿಮವಾಪ್ಯ ಪತಿಂ ಸ್ವಯಸ್ತಾ
ಬ್ರಹ್ಮಾದಯೋಽಪಿ ನವಿಮುಪವೀಂಯದೀಯಾಪ್ |
ಭೇಜುರ್ಯದಾವಿರತಮೇಧಿತಯಾನುರಾಗ-
ಹಾಸಾವಲೋಕನವಸಂಗಮಜಲ್ಪಲಜ್ಞಾಃ || ೪೩ ||

ಪ್ರತ್ಯುದ್ಗಮಾಸನವರಾರ್ಹಣಪಾದಶೌಚ-
ತಾಂಬೂಲವಿತ್ರಮಣವೀಜನಗಂಧಮಾಲ್ಯೈಃ |
ಕೇಶಪ್ರಸಾರಶಯನಸ್ಪೃಷ್ಣೋಪಹಾರ್ಯೈಃ-
ದರ್ಶಿಸತಾ ಅಪಿ ವಿಭೋವಿದಧುಃ ಸ್ವದಾಸ್ಯಮ್ || ೪೪ ||

ನೇಡಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಕೆಲಸವಾದಮೇಲೆ ಅವನು ಅದೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ
ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಲು ಹಿಂದು ಮುಂದು ನೋಡಲಿಲ್ಲ.
ನಿಜವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಈ ದೇವತೆಗಳೂ ಕೂಡ ಭಾರೀ ತಮೋ
ಗುಣಗಳು ಸ್ವಾರ್ಥಿಗಳು ಮತ್ತು ಅವರಲ್ಲಿರುವ ದೊಡ್ಡ ದೋಷ
ವೆಂದರೆ ಧನಾತ್ಮಕತೆ. ಇಂತಹ ಧನಾತ್ಮಕತೆಗೆ ಧಿಕ್ಕಾರವಿರಲಿ. || ೪೦ ||
ಅನಂತರ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಒಂದೇ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ
ಪ್ರತ್ಯೇಕ-ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಭವನಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ-ಬೇರೆಯ ರಾಜಕನ್ಯೆಯರಿಗೆ
ಅಭೀಷ್ಟವಾದ ಅಷ್ಟು ರೂಪಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಒಂದೇ
ಬಾಗಿಗೆ ಹದಿನಾರುಸಾವಿರ ಕನ್ಯೆಯರ ಪಾಣಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿದನು.
ಸರ್ವಶಕ್ತನಾದ ಅವನು ಭಗವಂತನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಶ್ಚರ್ಯದ
ಮಾತೇನಿದೆ ? || ೪೧ || ಭಗವಂತನ ಪತ್ನಿಯರ ಬೇರೆ-ಬೇರೆ
ಭವನಗಳಲ್ಲಿ ಜಾತ್ಯನಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಸರಿಸಮಾನವಾದ ಯಾವುದೇ
ಸಾಮಗ್ರಿಗಳೂ ಎಲ್ಲಿಯೂ, ಇಲ್ಲದಿರುವಂತಹ ದಿವ್ಯ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು
ತುಂಬಿದ್ದವು. ಆ ಅರಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಮತ್ತಿಗೆ
ನಿಲುಕದೆ ಲೀಲೆಯನ್ನು ತೋರುವ ಅವಿವಾಹಿ ಭಗವಾನ್
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಆತ್ಮಾನಂದದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿರುತ್ತಾ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ
ಅಂತರೂಪರಾದ ಆ ಪತ್ನಿಯರೊಂದಿಗೆ - ಸಾಧಾರಣ ಗೃಹಸ್ಥ
ನಂತೆ ಗೃಹಸ್ಥ ಧರ್ಮಕ್ಕನುಸಾರ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ
ಎಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. || ೪೨ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಶ್ರೇಷ್ಠದೇವತೆ
ಗಳೂ ಕೂಡ ಭಗವಂತನ ವಾಸ್ತವಿಕವಾದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಮತ್ತು
ಅದನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನೂ ತಿಳಿಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ ರಮಾ
ರಮಣವಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಆ ಪತ್ನಿಯರು ಪತಿಯಾಗಿ
ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಈಗ ನಿತ್ಯ-ನಿರಂತರ ಅವರ ಪ್ರೇಮಾನಂದ
ಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರು ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಕೂಡಿದ
ಮಂದಹಾಸದಿಂದಲೂ ಮಧುರವಾದ ನೋಟದಿಂದಲೂ,
ನೂತನ ಸಮಾಗಮ ದಿಂದಲೂ, ಪ್ರೇಮಾಲಾಪ ಹಾಗೂ ಪ್ರೇಮ
ಭಾವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಲಜೆಯಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲ
ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಭಗವಂತನ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. || ೪೩ ||
ಅವರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಪತ್ನಿಯರೊಂದಿಗೂ ಸೇವೆ ಮಾಡುವ ಸಾವಿರಾರು
ದಾಸಿಯರು ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಅವರ ಅರಮನೆಗೆ
ಭಗವಂತನು ದಯಮಾಡಿಸಿದಾಗ ಅವರು ಸ್ವತಃ ಮುಂದೆ ಬಂದು
ಅದರದಿಂದ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿರಿಸಿ
ಉತ್ತಮ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸುವರು. ಚರಣಶಮಲಗಳನ್ನು
ತೊಳೆದು ಸುವಾಸಿತವಾದ ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ನೀಡುವರು.
ಕಾಲೊತ್ತುತ್ತಾ ಒಳಲಿಕೆಯನ್ನು ದೂರಮಾಡುವರು. ಗಾಳಿ ಬೀಸು
ವರು. ಚಂದನ ಮುಂತಾದ ಪರಿಮಳ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂಸುವರು.
ಹೂವಿನ ಹಾರಗಳನ್ನು ತೊಡಿಸಿ, ಕೂದಲು ಸರಿಪಡಿಸುವರು.
ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸುವರು, ಮಲಗಿಸುವರು, ಬಗೆ-ಬಗೆಯ ಭೋಜನ
ಮಾಡಿಸುವರು - ಹೀಗೆ ತಮ್ಮ ಕೈಗಳಿಂದಲೇ ಭಗವಂತನ ಸೇವೆ
ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. || ೪೪ ||

ಏವಾಕ್ರೋಭಕ್ತನಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೫೯ ||

ಈ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಭಾರತೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಉತ್ತರಾರ್ಧೇ
ಪಾರಿಪಾತಕರಣವರಕವರ್ಧೋ ನಾಮೈಕೋನವಿಂಶತ್ತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೫೯ ||

ಅರವತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ-ರುಕ್ಮಿಣೀ-ಸಂವಾದ

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಉವಾಚ

ಕರ್ಹಿಚತ್ ಸುಖಮಾಸೀನಂ ಸ್ವತಲ್ಪಸ್ಥಂ ಜಗದ್ಗುರುಮ್ |
ಪತಿಂ ಪರ್ಯಚರದ್ವೈಶ್ವೇ ವ್ಯಜನೇನ ಸಖೇಜನ್ಯಃ || ೧ ||

ಯಶ್ಚೈತಲ್ಲಿಲಯಾ ವಿಶ್ವಂ ಸೃಜತ್ಕೃತ್ಯವತೀಶ್ವರಃ |
ಸ ಹಿ ಜಾತಃ ಸ್ವಸೇತೂನಾಂ ಗೋಪೀಥಾಯ ಯದುಷ್ಠಜಃ || ೨ ||

ತಸ್ಮಿನ್ನಂತರ್ಗೃಹೇ ಭ್ರಾಜನ್ಮುಕ್ತಾದಾಮವಿಲಂಬಿನಾ |
ವಿರಾಜತೇ ವಿಶಾನೇನ ದೀಪ್ಯಮಗಮಯೈರಪಿ || ೩ ||

ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾಭಃ ಪುಷ್ಪದ್ವೀರೇಫಕುಲನಾದಿತ್ಯಃ |
ಜಾಲರಂಧ್ರಪ್ರವಿಷ್ಟೈಶ್ಚ ಗೋಭಿಶ್ಚಂದ್ರಮಸೋಽಮರೈಃ || ೪ ||

ಪಾರಿಜಾತವನಾಮೋದವಾಯುನೋದ್ಯಾನತಾಲಿನಾ |
ಧೂಪೈರಗುರುಚೈ ರಾಜನ್ ಜಾಲರಂಧ್ರವಿನಿರ್ಗತೈಃ || ೫ ||

ಪಯಃಫೇನನಿಭೇ ಪುಚ್ಛೇ ಪರ್ಯಂಕೇ ಕಪಿಪೂತ್ರಮೇ |
ಉಪಾತಸ್ಥೇ ಸುಖಾಸೀನಂ ಜಗದಾಮೀಶ್ವರಂ ಪತಿಮ್ || ೬ ||

ಜಾಲವ್ಯಜನಮಾದಾಯ ರತ್ನದಂಡಂ ಸಖೇಕರಾತ್ |
ತೇನ ವೀಜಯತೀ ದೇವೀ ಉಪಾಸಾಂಜಕ್ತ ಈಶ್ವರಮ್ || ೭ ||

ಸೋಜಾಚ್ಯುತಂ ಕ್ಷಯತೀ ಮಣಿಸೂಪುರಾಭಾಂ
ರೇಜೇಽಂಗುಲೀಯವಲಯವ್ಯಜನಾಗ್ರಹಸ್ತಾ |
ಮಾಸ್ತೌತಗೂಢಕುಚಕುಂಕುಮತೋಣಾಹಾರ-
ಭಾಸಾ ನಿತಂಬಧೃತಯಾ ಚ ಪರಾರ್ಥಕಾಂಕ್ಷಾ || ೮ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಎಲೈ ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ |
ಹೀಗೆ ಇರುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಒಂದು ದಿನ ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತಿಗೂ ಗುರುವಾದ
ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ಮಂಚದಮೇಲೆ ಸುಖವಾಗಿ
ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಯು ತನ್ನ ಸಖೆಯರೊಂದಿಗೆ ಸ್ವಾಮಿಗೆ
ಗಾಳಿ ಬೀಸುತ್ತಾ ಉಪಾಸೆಯುಕ್ತಿದ್ದಳು. || ೧ || ಸರ್ವಶಕ್ತನಾದ
ಭಗವಂತನು ಲೀಲೆಯಿಂದ ಈ ವಿಶ್ವವನ್ನು ಸೃಜಿಸಿ, ರಕ್ಷಿಸಿ,
ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಳಯವನ್ನೂ ಮಾಡುವನು. ಅಂತಹ ಹುಟ್ಟು
ಸಾವುಗಳಲ್ಲದ ಪ್ರಭುವು ತಾನೇ ಕಲ್ಪಿಸಿದ ಧರ್ಮಮರ್ಯಾದೆಗಳ
ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಯದುವಂಶದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದ್ದನು. || ೨ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ |
ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ಆ ಅಂತಃಪುರವು ಬಹು ಸುಂದರವಾಗಿತ್ತು. ವಸ್ತ್ರ
ಗಳಿಂದ ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದ ಮೇಲುಭಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಫಳ-ಫಳಿಸುವ ಮುಕ್ತಿನ
ಸರಗಳನ್ನು ತೊಗುಲಾಡಿದ್ದರು. ಮಣಮಯವಾದ ದೀಪಗಳು
ಝುಗ-ಝುಗಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. || ೩ || ದುಂಬಿಗಳ ನಿನಾದದಿಂದ
ಕೂಡಿದ ಜಾಜಿ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂವುಗಳ ಹಾರಗಳಿಂದಲೂ ಅಂತಃ
ಪುರವು ಸಮಲಂಕಿತವಾಗಿತ್ತು. ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನ ಶುಭ್ರವಾದ
ಕಿರಣಗಳು ಕಿಟಕಿಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ಹರಡಿ
ದ್ದವು. || ೪ || ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಪಾರಿಜಾತ ಪುಷ್ಪಗಳ ಮೇಲೆ ಬೀಸಿದ
ಸುಗಂಧಮಯ ಮಂದಾನಿಲವು ಎಲ್ಲೆಡೆ ವಸರಿಸಿತ್ತು. ಅಗೆರು
ಧೂಪಗಳ ಪರಿಮಳವು ಕಿಟಕಿಯ ರಂಧ್ರಗಳಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ
ಹರಡುತ್ತಿತ್ತು. || ೫ || ಅಂತಹ ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ಹಾಲಿನ ನೊರೆ
ಯಂತೆ ಶುಭ್ರವಾದ ಹಂಸತೂರಿಕಾಶಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಆನಂದ ತುಂಬಿಲ
ನಾಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಯು ತ್ರಿಲೋಕಾ
ಧೀಶನನ್ನು ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅವನ ಸೇವೆ ಮಾಡು
ತ್ತಿದ್ದಳು. || ೬ || ಲಕ್ಷ್ಮೀಸ್ವರೂಪಿಣಿಯಾದ ರುಕ್ಮಿಣಿ ದೇವಿಯು
ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಹಿಡಿಯುಳ್ಳ ಮನೋಹರವಾದ ಜಾಮರವನ್ನು
ಸಖೆಯ ಕೈಯಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತಾನೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಬೀಸುತ್ತಾ
ಆವನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. || ೭ || ಆಕೆಯ ಕರಕಮಲ
ಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಗಳಿಗಿಳಿಸಿ, ಉಂಗುರಗಳೂ, ರತ್ನ ಖಚಿತ ಬಳೆಗಳೂ,
ಜಾಮರವೂ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ ಮಣಿಖಚಿತ
ನೂಪುರಗಳು ಝುಗ-ಝುಗಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಸರಗಿನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ್ದ
ಸ್ತನಗಳ ಕುಂಕುಮಕೇಸರದ ಬಣ್ಣದಿಂದ ಕೊರಳ ಹಾರಗಳು
ಕೇಜಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾ, ಜಾಮರ ಬೀಸುವಾಗ ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದವು.
ಸೊಂಟದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ್ದ ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಹಾಲಿನ ಸರಗಳು
ನಿತಂಬಗಳ ಮೇಲೆ ಜೋರಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಹೀಗೆ ಆಕೆಯು
ಭಗವಂತನ ಬಳಿಯಲ್ಲೇ ಇದ್ದು ಅವನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನ
ಳಾಗಿದ್ದಳು. || ೮ ||

ತಾಂ ರೂಪಿಣೀಂ ತ್ರಿಯಮನನ್ಯಗತಿಂ ನಿರೀಕ್ಷ್ಯ
ಯಾ ಲೀಲಯಾ ಧೃತನೋರನುರೂಪರೂಪಾಃ |
ಪ್ರೀತಃ ಸ್ವಯನ್ನಲಕುಂಡಲನಿಷ್ಕಕಂಠ-
ವಕ್ತ್ರೋಲ್ಲಸತ್ತುರುಧಾಂ ಹರಿರಾಬಭಾಷೇ || ೯ ||

ತ್ರೀಭಗವಾನುವಾಚ

ರಾಜಪುತ್ರೀಸ್ತು ಭೂಪೈರ್ಲೋಕಪಾಲವಿಭೂತಿಭಿಃ |
ಮಹಾನುಭಾವೈಃ ತ್ರೀಮದ್ಭಿಃ ರೂಪೌದಾರ್ಯಬಲೋರ್ಜಿತೈಃ
|| ೧೦ ||

ತಾನ್ ಪ್ರಾಪ್ತಾಸರ್ಥಿನೋ ಹಿತ್ವಾ
ಚೈದ್ಯಾದೀಸ್ಸ ರದುರ್ಮದಾನ್ |
ದತ್ತಾ ಭ್ರಾತ್ರಾ ಸ್ವಪಿತ್ರಾ ಚ
ಕಸ್ಯಾನ್ನೋ ವಪ್ಯಪೇಽಸಮಾನ್ || ೧೧ ||

ರಾಜಭೋಜಿ ಭಿಕ್ಷುಃ ಸುಭ್ರಾಃ ಸಮುದ್ರಂ ತರಣಂ ಗತಾನ್ |
ಬಲವದ್ಭಿಃ ಕೃತದ್ವೇಷಾನ್ಮಾಯಿಸ್ತು ಕೃತ್ಯಪಾಸನಾನ್
|| ೧೨ ||

ಅಸ್ತತ್ಪ್ರಮಾಣಾಂ ಪುಂಸಾಮಲೋಕಸಂಘಮೀಯುಷಾಮ್ |
ಅಸ್ತಿತಾಃ ಪದವೀಂ ಸುಭ್ರಾಃ ಪ್ರಾಯಃ ಸೀದಂತಿ ಯೋಷಿತಃ
|| ೧೩ ||

ನಿಷ್ಕಿಂಚನಾ ವಯಂ ಶಶ್ವನ್ನಿಷ್ಕಿಂಚನಜನಪ್ರಿಯಾಃ |
ತಸ್ಮಾತ್ ಪ್ರಾಯೇಣ ನ ಹ್ಯಾಥ್ಯಾ ಮಾಂ ಭಜಂತಿ ಸುಮಧ್ಯಮೇ
|| ೧೪ ||

ಯಯೋರಾತ್ಮಸಮಂ ವಿತ್ತಂ ಜನ್ಮೈಶ್ಚರ್ಯಾಕೃತಿರ್ಭವಃ |
ತಯೋರ್ವಿವಾಹೋ ಮೃತ್ತೀ ಚ ಸೋತ್ರಮಾಧನಯೋಃ ಕ್ಷಿಣಿಕ್
|| ೧೫ ||

ವೈದರ್ಭ್ಯೇತದವಿಚ್ಛಾಯ ತ್ವಯಾದೀರ್ಭಾಸಮೀಕ್ಷಯಾ |
ವೃತಾ ವಯಂ ಗುಣೈರ್ಹೀನಾ ಭಿಕ್ಷುಭಿಃ ಶ್ಲಾಘಿತಾ ಮುಧಾ
|| ೧೬ ||

ಅಥಾತ್ಮನೋಽನುರೂಪಂ ವೈ ಭವ್ಯ ಕೃತ್ತಿಯರ್ಷಭಮ್ |
ಯೇನ ತ್ವಮಾಶಿಷಃ ಸತ್ಯಾ ಇಹಾಮುತ್ರ ಚ ಲಪ್ಸ್ಯಸೇ
|| ೧೭ ||

ಚೈದ್ಯತಾಲ್ಪಜರಾಸಂಧದಂತವಕ್ತ್ರಾದಯೋ ನೃಪಾಃ |
ಮಮ ದ್ವಿಷಂತಿ ವಾಮೋರು ರುಕ್ಕೀ ಚಾಪಿ ತವಾಗ್ರಜಃ
|| ೧೮ ||

ಲೀಲೆಗಾಗಿ ಮನುಷ್ಯರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಬಂದಿರುವ ತನಗೆ
ಅನುರೂಪಳಾಗಿರುವ, ಅನನ್ಯ ಶರಣಾಗಿರುವ, ಕಡು
ಚೆಲುವೆಯಾದ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಸ್ವರೂಪಳೇ ಆಗಿರುವ, ಮುಂಗುರುಳು
ಗಳಿಂದಲೂ, ಕುಂಡಲಗಳಿಂದಲೂ, ಕನಕಹಾರಗಳಿಂದಲೂ
ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಮಂದಹಾಸವೆಂಬ ಅಮೃತವನ್ನು
ಸುರಿಸುತ್ತಿರುವ ರುಕ್ಕೀಣೀದೇವಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಸುಪ್ರೀತನಾದ
ತ್ರೀಹರಿಯು ಅವಳಲ್ಲಿ ಇಂತೆಂದನು - || ೯ ||

ಭಗವಾನ್ ತ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದನು - ರಾಜಕುಮಾರಿ |
ಐಶ್ವರ್ಯದಲ್ಲಿ ಲೋಕಪಾಲರಂತಿದ್ದ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿ
ಗಳಾಗಿದ್ದ ತ್ರೀಮಂತರಾಗಿದ್ದ ರೂಪ-ತೀದಾರ್ಯ-ಬಲದಲ್ಲಿ
ಅಧಿಕರಾಗಿದ್ದ ಹಲವಾರು ರಾಜರು ನಿನ್ನನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗಲು
ಆಪೇಕ್ಷಿಸಿದ್ದರು. || ೧೦ || ನಿನ್ನ ತಂದೆ ಮತ್ತು ಅಣ್ಣಂದಿರು ಶಿಶು
ಪಾಲನೊಂದಿಗೆ ನಿನ್ನ ಮದುವೆಮಾಡುವುದಾಗಿ ವಾಗ್ದಾನವನ್ನೂ
ಮಾಡಿದ್ದರು. ಕಾಮೋನ್ಮತ್ತರಾದ ಶಿಶುಪಾಲನೇ ಮೊದಲಾದವರು
ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾಚಿಸಲೂ ಬಂದಿದ್ದರು. ಅಂತಹವರೆಲ್ಲರನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ,
ನಿನಗೆ ಸರಿದೂಗದಿರುವ ನನ್ನನ್ನೇ ನೀನು ಮದುವೆಯಾದೆ ?
ಸುಂದರಿ ! ನೋಡು, ಜರಾಸಂಧನೇ ಮೊದಲಾದ ಶತ್ರುರಾಜರಿಗೆ
ಹೆದರಿ ನಾವು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮನೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇದ್ದೇವೆ.
ಬಲವ್ಯರೊಡನೆ ನಾವು ವೈರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಮೇಲಾಗಿ
ನಾವು ರಾಜಸಿಂಹಾಸನದ ಅಧಿಕಾರದಿಂದಲೂ ವಂಚಿತರಾಗಿ
ದ್ದೇವೆ. || ೧೧ || ಸುಂದರಿಯೇ ! ಅಸ್ತತ್ಪ್ರಮಾರ್ಗವುಳ್ಳ ಲೋಕದ
ಜನರ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅನುಸರಿಸದೆ, ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು
ಹಿಡಿದಿರುವ ನಮ್ಮಂತಹ ಪುರುಷರ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದ
ಸ್ತ್ರೀಯರು ಪ್ರಾಯಶಃ ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ. || ೧೨ ||
ಸುಂದರಳೇ ! ನಾವು ಯಾವಾಗಲೂ ಯಾವುದೇ ಕಾಮನೆ ಇಲ್ಲದ
ವರು ಆದುದರಿಂದ ನಮಗೆ ಅಂಥ ನಿಷ್ಕಂಚನರನ್ನು ಕಂಡರೆ ಬಹಳ
ಪ್ರೀತಿ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಪ್ರಾಯಶಃ ಧನಿಕರಾದವರು ನನ್ನನ್ನು
ಆಶ್ರಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ. || ೧೩ || ಧನ, ಕುಲ, ಐಶ್ವರ್ಯ, ಸೌಂದರ್ಯ,
ಆದಾಯ - ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ಸಮಾನರಾದವರೊಂದಿಗೆ
ವಿವಾಹ ಮತ್ತು ಮೈತ್ರಿಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬೆಳೆಸಬೇಕು. ತನ್ನಿಂದ
ಶ್ರೇಷ್ಠ ಆಫವಾ ಕನಿಷ್ಠರೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಸ
ಬಾರದು. || ೧೪ || ವಿದರ್ಭರಾಜಕುಮಾರೀ ! ನೀನು ದೂರದೃಷ್ಟಿ
ಯಿಲ್ಲದೆ ಈ ವಿಷಯಗಳ ಕುರಿತು ವಿಚಾರಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಎನ್ನೂ
ತೀಯದ ಭಿಕ್ಷುಕರಿಂದ ನನ್ನ ಪ್ರಶಂಸೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಗುಣಹೀನ
ನಾದ ನನ್ನನ್ನು ಪರಿಸಿದೆ. || ೧೫ || ರೇವಿ ! ಈಗಲೂ ಕಾಲಮಿಂಚಿ
ಹೋಗಿಲ್ಲ. ನೀನು ನಿನಗೆ ಅನುರೂಪನಾದ, ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಕೃತ್ತಿಯ
ಕುಮಾರನನ್ನು ಈಗಲೂ ವರಿಸಬಹುದು. ಇದರಿಂದ ಇಹಲೋಕ-
ವರಲೋಕಗಳ ಸಮಸ್ತ ಅಸ-ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳು ಈಡೇರುತ್ತವೆ. || ೧೬ ||
ಸುಂದರೀ ! ಶಿಶುಪಾಲ, ಶಾಲ್ಯ, ಜರಾಸಂಧ, ದಂತವಕ್ತ್ರ
ಮುಂತಾದ ರಾಜರು ಮತ್ತು ನಿಮ್ಮಣ್ಣ ರುಕ್ಕಿಯೂ ಸದಾಕಾಲ
ನನ್ನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತಾರೆ - ಇದು ನಿನಗೆ ತಿಳಿದೇ ಇದೆ. || ೧೮ ||

ತೇಷಾಂ ವೀರ್ಯಮದಾಂಧಾನಾಂ ದೃಷ್ಟಾನಾಂ ಸ್ಥಯನುತ್ಥಯೇ |
ಅನೀತಾಸಿ ಮಯಾ ಭದ್ರೇ ತೇಜೋಽಪಹರತಾ ಸತಾಮ್ || ೧೯ ||

ಉದಾಸೀನಾ ವಯಂ ನೂನಂ ನ ಸ್ತೃಪತ್ಯಾರ್ಥಕಾಮುಕಾಃ |
ಆತ್ಮಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ಪೂರ್ಣಾ ಗೇಹಯೋಚ್ಛೋತಿರಕ್ರಿಯಾಃ || ೨೦ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಉವಾಚ

ದಿತಾದದುಕ್ತ್ವಾ ಭಗವಾನಾತ್ಮಾನಂ ವಲ್ಲಭಾಮಿವ |
ದುಸ್ಸಮಾನಾಮಪಿಶ್ಲೇಷಾತ್ ತದ್ವರ್ತಭ್ಯ ಉಪಾರಮತ್ || ೨೧ ||

ಇತಿ ತ್ರಿಲೋಕೇಶವತೇಸ್ತದಾಽಽತ್ಮನಃ
ಪ್ರಿಯಸ್ಯ ದೇವ್ಯಪ್ತಕಪೂರ್ವಮಪ್ರಿಯಮ್ |
ಆಶ್ರುತ್ಯ ಭೀತಾ ಹೃದಿ ಜಾತವೇಶಭುಃ
ಚಿಂತಾಂ ದುರಂತಾಂ ರುದತೀ ಜಗಾಮ ಹ || ೨೨ ||

ಪದಾ ಸುಣಾತೇನ ಸೂಾರುಗಾತ್ರಿಯಾ
ಭಾವಂ ರಿಖಂತ್ಯಪ್ತಭಿರಂಜನಾಸಿಷೈಃ |
ಅಸಿಂಹತೀ ಕುಂಕುಮರೂಪಿತೌ ಸ್ತನೌ
ತಸ್ಯಾವಧೋಮುಖ್ಯತಿರುಖರುದ್ಧವಾಕ್ || ೨೩ ||

ತಸ್ಯಾಃ ಸುದುಃಖಭಯತೋಕವಿಸಪ್ಪಬುದ್ಧೇ-
ರ್ಹಸ್ತಾಚ್ಚ ಭದ್ವಲ್ಲಯತೋ ವ್ಯಜನಂ ಪಪಾತ |
ದೇಹಶ್ಚ ವಿಕ್ಲವಧಿಯಃ ಸಹ್ಯೈವ ಮುಹ್ಯನ್
ರಂಭೇವ ವಾಯುವಿಹತಾ ಪ್ರವೀರ್ಯಕೇತಾನ್ || ೨೪ ||

ತದ್ವತ್ತ್ವಾ ಭಗವಾನ್ ಕೃಷ್ಣಃ ಪ್ರಿಯಾಯಾಃ ಪ್ರೇಮಬಂಧನಮ್ |
ಹಾಸ್ಯಪ್ರೌಢಿಮಜಾನಂತ್ಯಾಃ ಕರುಣಾಃ ಸೋಽನ್ತಕಂಪತಃ || ೨೫ ||

ಪರ್ಯಂಕಾದವರುತ್ಥಾಶು ತಾಮುತ್ಥಾಶ್ಚ ಚತುರ್ಭುಜಃ |
ಕೇತಾನ್ ಸಮುಹ್ಯ ತದ್ವಕ್ತ್ರಂ ಪ್ರಾಮೃಷತ್ ಪದ್ಮಪಾಣಿನಾ || ೨೬ ||

ಕಲ್ಯಾಣೇ ಅವರೇಲ್ಲರೂ ಬಲ-ವರಾಕ್ರಮದ ಮದದಿಂದ ಕುರುಡರಾಗಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಯಾರನ್ನೂ ಲೆಕ್ಕಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ ದುಷ್ಟರ ಗರ್ವವನ್ನೂ ಮುರಿಯಲಿಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಅವಹರಿಸಿ ತಂದಿರುವೆನು. ಇದಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ಕಾರಣವೂ ಇಲ್ಲ. || ೧೯ || ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ನಾವು ಉದಾಸೀನರು. ನಮಗೆ ಪತ್ನಿ-ಪುತ್ರರಲ್ಲಾಗಲೀ, ಧನದಲ್ಲಾಗಲೀ ಲಾಲಸೆಯಿಲ್ಲ. ಪತ್ನಿ-ಪುತ್ರರನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಕಾಮನೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ದೇಹದಲ್ಲಿಯೂ ದೀಪತಿಪೆಯಂತೆ ಸಾಕ್ಷಿಭೂತರಾಗಿ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯರಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದೇವೆ. ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದು ಪೂರ್ಣಕಾಮರಾಗಿ ಕೃತಕೃತರಾಗಿದ್ದೇವೆ. || ೨೦ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿಸೇ! ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಅರೇಕ್ಷಣವೂ ಬಿಟ್ಟರಲ್ಲಾರದೇ ಇರುವ ರುಕ್ಕಿಣಿಯಲ್ಲಿ - ನಾನು ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸನ್ನ ಇನಿಯನಿಗೆ ಪ್ರಿಯಳಾಗಿದ್ದೇನೆ' ಎಂಬ ಅಭಿಮಾನ ಉಂಟಾಗಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಗರ್ವವನ್ನು ಕಳೆಯಲಿಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಭಗವಂತನು ಇಷ್ಟನ್ನು ಹೇಳಿ ಸುಮ್ಮನಾದನು. || ೨೧ || ರಾಜೇಂದ್ರನೇ! ರುಕ್ಕಿಣೀದೇವಿಯು ತನ್ನ ಪರಮ ಪ್ರಿಯತಮನೂ, ತ್ರಿಲೋಕನಾಥನೂ ಆದ ಭಗವಂತನ ಇಂತಹ ಅಪ್ರಿಯವಾದ ಮಾತನ್ನು ಹಿಂದೆ ಎಂದೂ ಕೇಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಅತ್ಯಂತ ಭಯಗೊಂಡಳು. ಹೃದಯವು ನಡುಗತೊಡಗಿತು. ಬಿಕ್ಕಿ-ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳುತ್ತಾ ಆಗಾಧವಾದ ಚಿಂತಾಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಹೋದಳು. || ೨೨ || ಆಕೆಯು ಕಿಮಲದಂತೆ ಕೋಮಲವಾದ ಹಾಗೂ ಸುಗಂಧವಾದ ಉಗುರುಗಳುಳ್ಳ ಮದದಿಂದ ನೆಲವನ್ನು ಕೆರೆಯುತ್ತಾ, ಕಾಡಿಗೆಯಿಂದ ಕಪ್ಪಾದ ಕಣ್ಣರಿಂದ ಕುಂಕುಮಾಂಕವಾದ ಸ್ತನಗಳನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತಾ, ತಲೆಯನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಿ ನಿಂತಿದ್ದಳು. ಅತೀವ ದುಃಖದಿಂದಾಗಿ ಆಕೆಯ ಕಂಠವು ಬಿಗಿದು ಮಾತುನಿಂತು ಹೋಗಿತ್ತು. || ೨೩ || ಅತ್ಯಂತ ವ್ಯಥೆ, ಭಯ, ಶೋಕದ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ವಿಚಾರ ಶಕ್ತಿಯು ಲುಪ್ತವಾಗಿತ್ತು. ಪತಿಯ ವಿಯೋಗವು ಸಂಭವಿಸಿ ಒಹುದೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೃಶಳಾಗಿ, ಕೈಯು, ಕಂಕಣಗಳು ಉದುರಿಹೋದವು. ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಚಾಮರವು ಕೈಯಿಂದ ಪಾರಿತು. ತಲೆಯು ಕೆದರಿತ್ತು. ಕಳವಳಗೊಂಡ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ದೇಹವು ಬಿರುಗಾಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಬಾಳೆಯಾಗಿಡವು ಬುಡಮೇಲಾಗಿ ಬೀಳುವಂತೆ ಪ್ರಕ್ಷಾಹೀನಳಾಗಿ ನೆಲಕ್ಕುರುಳಿದಳು. || ೨೪ || ಹಾಸ್ಯದ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನರಿಯದೆ ಪ್ರೇಯಸಿಯ ಪ್ರೇಮವಾಶದ ದಾರ್ಡ್ಡ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಪರಮ ಕಾರುಣಿಕನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಹೃದಯವು ರುಕ್ಕಿಣಿಯ ಕುರಿತು ಕರುಣೆಯಿಂದ ತುಂಬಿಹೋಯಿತು. || ೨೫ || ಮರಕ್ಷಣದಲ್ಲೇ ಮಂಚದಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿದು ತನ್ನ ನಾಲ್ಕು ಕೈಗಳಿಂದಲೂ ಪ್ರೇಯಸಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದತ್ತಿ ಕಿರಿದುಬೋಗಿದ್ದ ಆಕೆಯ ಕೇಶಪಾಶಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿ ತನ್ನ ಶೀತಲವಾದ ಕಂಕಮಲಗಳಿಂದ ಆಕೆಯ ಮುಖವನ್ನು ನೇವರಿಸಿದನು. || ೨೬ ||

ಪ್ರಮೃಚ್ಛಾಶ್ರುಕಲೇ ನೇತ್ರೇ ಸ್ತನೌ ಚೋಪಹತೌ ಶುಭಾ |
ಆಶ್ಲಿಷ್ಠ ಬಾಹುನಾ ರಾಜಸ್ತನಸ್ತವಿಷಯಾಂ ಸತೀಮ್ || ೨೭ ||

ಸಾಂತ್ವಯಾಮಾಸ ಸಾಂತ್ವಷ್ಟುಃ ಕೃಪಯಾ ಕೃಪಣಾಂ ಪ್ರಭುಃ |
ಹಾಸ್ಯಪ್ರೌಢಿಭ್ರಮಚ್ಛ್ರಾಮತದರ್ಹಾಂ ಸತಾಂ ಗತಿಃ || ೨೮ ||

ಶ್ರೀಭಗವಾನುವಾಚ

ಮಾ ಮಾ ವೈದರ್ಭ್ಯಸೂಯೇಥಾ
ಚಾನೇ ತ್ವಾಂ ಮತ್ಪರಾಯಣಾಮ್ |
ತದ್ವಚಃ ಶ್ರೋತುಕಾಮೇನ
ಕ್ಷೀಲ್ಯಾಽಽಚರಿತಮಂಗನೇ || ೨೯ ||

ಮುಖಂ ಚ ಪ್ರೇಮಸಂರಂಭಸ್ಪುರಿತಾಧರಮೀಕ್ಷಿತುಮ್ |
ಕಟಾಕ್ಷೇವಾರುಣಾಪಾಂಗಂ ಸುಂದರಭೃಕುಟೀತಟಮ್ || ೩೦ ||

ಅಯಂ ಹಿ ಪರಮೋ ಲಾಭೋ
ಗೃಹೇಷು ಗೃಹಮೇಧಿನಾಮ್ |
ಯಸ್ತಸ್ಮೈರ್ನೀಯತೇ ಯಾಮಃ
ಪ್ರಿಯಯಾ ಭೀರು ಭಾಮಿನಿ || ೩೧ ||

ಶ್ರೀಶುಕಃ ಉವಾಚ

ಸೈವಂ ಭಗವತಾ ರಾಜನ್ ವೈದರ್ಭೀ ಪರಿಪಾಂತ್ರಿತಾ |
ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಪತ್ತರಿತಾಗೋಕ್ತಂ ಪ್ರಿಯತ್ಯಾಗಭಯಂ ಜಹೌ || ೩೨ ||

ಒಭಾಪ ಖುಷ್ಕಂ ಪುಷಾಂ ವಿಕ್ಷಂತೀ ಭಗವಾನ್ಮುಖಮ್ |
ಸಪ್ರೀಡಹಾಸರುಚಿರಸ್ವಿಗ್ಧಾಪಾಂಗೇನ ಭಾರತ || ೩೩ ||

ರುಕ್ಮಿಣ್ಯುವಾಚ

ನನ್ನೇವಮೇತದರವಿಂದವಿಲೋಚನಾಹ
ಯದ್ವೈ ಭವಾನ್ ಭಗವತೋಽಸದೃಶೀ ವಿಭೂಮ್ನುಃ |
ಕೃತ್ಯೇ ಮಹಿಮ್ನುಭಿರತೋ ಭಗವಾನ್ಪ್ರಧೀತಃ
ಕ್ವಾಹಂ ಗುಣಪ್ರಕೃತಿರಜ್ಞಗೃಹೀತಪಾದಾ || ೩೪ ||

ಭಗವಂತನು ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಕಣ್ಣೀರಿನಿಂದ ನೆನೆದಿದ್ದ ಸ್ತನಗಳನ್ನು ಒರೆಸಿ, ತನ್ನಲ್ಲಿ ಅನನ್ಯ ಪ್ರೇಮಭಾವವುಳ್ಳ ಆ ಸಾಧ್ವಿಯಾದ ರುಕ್ಮಿಣಿಯನ್ನು ಗಾಢವಾಗಿ ಆಲಿಂಗಿಸಿ ಕೊಂಡನು. || ೨೭ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸಾಂತ್ವನಗೊಳಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಕುತಲನಾಗಿದ್ದನು ಮತ್ತು ತನ್ನ ಪ್ರೇಮಿ ಭಕ್ತರಿಗೆ ವಿಕರ್ಮಾತ್ರ ಆಶ್ರಯನಾಗಿದ್ದನು. ಹಾಸ್ಯದ ಗಂಭೀರತೆಯಿಂದಾಗಿ ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ಒುದ್ಧಿಯು ಭ್ರಮಿಸಿ ಅತ್ಯಂತ ದೀನಳಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಪ್ರೇಮಿಯನ್ನು ನಯದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸಿದನು. || ೨೮ ||

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದನು - ವಿದರ್ಭನಂದಿನಿಯೇ ! ನನ್ನಲ್ಲಿ ನೀನು ದೋಷವೇನಿಸಬೇಡ. ನೀನು ವಿಕರ್ಮಾತ್ರ ನನ್ನಲ್ಲೇ ಪರಾಯಣಳಾಗಿರುವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಬಲ್ಲೆನು. ಪ್ರಿಯ ಸಹಚರಿಯೇ ! ನಿನ್ನ ಪ್ರೇಮಪೂರ್ಣವಾದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಲೆಂದೇ ನಾನು ವಿನೋದಕ್ಕಾಗಿ ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡಿದೆ. || ೨೯ || ಸುಂದರಿಯೇ ! ಪ್ರಣಯಕೋವದಿಂದ ನಿನ್ನ ಕಂಪಾದ ತುಟಿಗಳು ಅದುರುವುದನ್ನೂ ನಸುಗೆಂಪಾದ ಕಡೆಗಣ್ಣು ನೋಟವನ್ನೂ ಗಂಟಕ್ಕಿದ ಸುಂದರವಾದ ಹುಬ್ಬುಗಳನ್ನು ಮುನಿಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮುದ್ದುಮುಖವನ್ನೂ ನೋಡಬೇಕೆಂದೇ ನಾನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದೆ. || ೩೦ || ಪರಮಪ್ರಿಯಳಾದ ಭಾಮಿನಿಯೇ ! ಮನೆಯ ಕೆಲಸ-ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಗಲು-ರಾತ್ರಿಯೂ ತೊಡಗಿರುವ ಗೃಹಸ್ಥರಿಗೆ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯತಮೆಯಾದ ಅರ್ಧಾಂಗಿಯೊಡನೆ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲವಾದರೂ ಪರಿಹಾಸ-ವಿನೋದದಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುವುದೇ ಮಹತ್ತರವಾದ ಒಂದು ಲಾಭವಲ್ಲವೇ ? || ೩೧ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ರಾಜೇಂದ್ರನೇ ! ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಪ್ರೇಮಿಯನ್ನು ಹೀಗೆ ನಯವಿನ ಯವಾದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸಲು, ತನ್ನ ಪ್ರಿಯ ಕರನು ಹೇಳಿದುದು ಹಾಸ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಎಂದು ತಿಳಿದ ರುಕ್ಮಿಣಿಯು ತನ್ನನ್ನು ಪರಿತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿಬಿಡುವನೋ ಎಂಬ ಭಯವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ನಿಶ್ಚಿಂತಳಾದಳು. || ೩೨ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ಈಗ ಆಕೆಯು ನಾಚಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪ್ರೇಮಪೂರ್ಣವಾದ ಕಡೆಗಣ್ಣು ನೋಟದಿಂದ ಪುರುಷ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಎಣ್ಣಿಸುತ್ತಾ ಮಧುರವಾದ ಮಾತಿನಿಂದ ಇಂತೆಂದಳು. || ೩೩ ||

ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಯು ಹೇಳಿದಳು - ಕಮಲಾಕ್ಷನೇ ! ನೀನು ಹೇಳಿರುವುದು ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಒಹಳ ದೊಡ್ಡವನಾದ ನಿನಗೆ ನಾನು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಸಮಾನಳಲ್ಲ. ಆಚಾರವಾದ ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳ ಸ್ವಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಆನಂದವನ್ನು ಹೊಂದುವ, ತ್ರಿಗುಣಗಳಿಗೆ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ, ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಸೇವಿತನಾದ ಷಡ್ಗುಣೈಶ್ವರ್ಯ ಸಂಪನ್ನನಾದ ನೀನಲ್ಲಿ? ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕ ಪ್ರಕೃತಿಯಾಗಿ ಭಲಾವೇಶ್ವಿಗಳಾದ ಮೂಢರಿಂದ ಮಂದಿಸಲ್ಪಡುವ ಪಾದಗಳುಳ್ಳ ನಾನಲ್ಲಿ? || ೩೪ ||

ಸತ್ಯಂ ಭಯಾದಿವ ಗುಣೇಭ್ಯ ಉರುಕ್ರಮಾಂತು
ತೇತೇ ಸಮುದ್ರ ಉಪಲಂಭಸಮಾತ್ರ ಆತ್ಮಾ ।

ನಿತ್ಯಂ ಕದಿಂದ್ರಿಯಗಣೈಃ ಕೃತವಿಗ್ರಹಸ್ತಂ
ಕ್ಷಣೈವೈಕೈರ್ವ್ಯಪಪದಂ ವಿಧುತಂ ತದೋಽಂಧಮ್ ॥ ೩.೫ ॥

ತ್ವತ್ಪಾದಪದ್ಮನುಕರಂದಜುಷಾಂ ಮುನೀನಾಂ
ವತ್ಸ್ಯಾಸ್ತುಪುಂ ಸೃಪಕುಫರ್ಗನು ದುರ್ವಿಭಾವ್ಯಮ್ ।

ಯಸ್ಮಾದಲೌಕಿಕಮಿವೇಹಿತಮೀಶ್ವರಸ್ಯ
ಭೂಮಂಸ್ತವೇಹಿತಮುಕ್ತೋ ಅನು ಯೇ ಭವಂತಿಮ್ ॥ ೩.೬ ॥

ನಿಷ್ಕುಂಚನೋ ನನು ಭವಾನ್ ನ ಯತೋಽಸ್ತಿ ಕುಂಚಿದ್
ಯಸ್ಯೈಬಲಿಂ ಬಲಿಭುಜೋಽಪಿ ಹರಂತ್ಯಕಾಡ್ಯಾಃ ।

ನ ತ್ವಾ ವಿದಂತ್ಯಸುತೃಪೋಽಂಕಕಮಾಡ್ಯತಾಂಧಾಃ
ಪ್ರೇಷೋ ಭವಾನ್ ಬಲಿಭುಜಾಮಪಿ ತೇಽಪಿ ಕುಚ್ಯಮ್
॥ ೩.೭ ॥

ತ್ವಂ ವೈ ಸಮಸ್ತಪುರುಷಾರ್ಥಮಯಃ ಫಲಾತ್ಮಾ
ಯದ್ಬಾಂಭಯಾ ಸುಮತಯೋ ವಿಸೃಜಂತಿ ಕೃತ್ಯಮ್ ।

ತೇಷಾಂ ವಿಭೋ ಸಮುಚಿತೋ ಭವತಃ ಸಮಾಜಃ
ಪುಂಸಃ ಸ್ತ್ರಿಯಾಶ್ಚ ರಾಜಯೋಃ ಸುಖದುಃಖೋರ್ನ
॥ ೩.೮ ॥

ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಸ್ವರೂಪನೇ | 'ರಾಜರಿಗೆ ಹೆದರಿ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುವೆವು' ಎಂದು ನೀನು ಹೇಳಿದುದು ಸರಿಯೇ; ಆದರೆ ರಾಜರೆಂದರೆ ಭೂಮಂಡಲದ ರಾಜರಲ್ಲ, ಸತ್ತ್ವರಜಸ್ತಮ ಗಳೆಂಬ ಮೂವರು ರಾಜರು ಅವರಿಗೆ ಹೆದರಿ ನೀನು ಅಂತಃಕರಣರೂಪವಾದ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಮಯ ವಾದ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ರಾರಾಜಿಸುತ್ತಿರುವೆ. 'ಬಲಿಷ್ಠರೊಡನೆ ದ್ವೇಷವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡವರು' ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡೆ. ಇದೂ ನಿಜವೇ. ಮಹಾಬಲಿಷ್ಠವಾದುದು ಈ ಇಂದ್ರಿಯಗಳೇ. ಅವ ರೊಂದಿಗೆ ನಿನ್ನ ವೈರವಿದ್ದೇ ಇದೆ. 'ರಾಜಸಿಂಹಾಸನದಿಂದ ವಂಚಿತರಾದವರು' ಎಂದು ಹೇಳಿದುದೂ ಸರಿಯೇ. ನಿನ್ನ ಪಾದ ಸೇವಕರೂ ಕೂಡ ರಾಜಪದವಿಯನ್ನು ಅಜ್ಞಾನಾಂಧಕಾರಮಯ ವಾದುದೆಂದು ಧಿಕ್ಕರಿಸುವಾಗ, ನಿತ್ಯತ್ವವೂ ಅವಕಾಶವೂ ಆದ ನಿನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದೇನಿದೆ ? ॥ ೩.೫ ॥ ನಾವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲದವರೆಂದೂ, ಲೌಕಿಕ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸತಕ್ಕ ವರಲ್ಲವೆಂದೂ, ಹೇಳಿಕೊಂಡೆ; ಇದೂ ಯಥಾರ್ಥವೇ ಆಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ನಿನ್ನ ಪಾದಪದ್ಮಗಳ ಮಕರಂದವನ್ನು ಸೇವಿಸುವವರ ಮಾರ್ಗವೂ ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಮೈಮರಳ ನಡವಡುಗಳಿಂದ ಆದನ್ನು ಉಂಟು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ೬. ಅನಂತನೇ! ನಿನ್ನ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರ ಚೇಷ್ಟೆಗಳೂ ಪ್ರಾಯಶಃ ಅಲೌಕಿಕವಾಗಿರುವಾಗ ಸಮಸ್ತ ಶಕ್ತಿಗಳ ಮತ್ತು ಐಶ್ವರ್ಯಗಳ ಆಶ್ರಯವಾದ ನಿನ್ನ ಚೇಷ್ಟೆಗಳು ಅಲೌಕಿಕವಾಗಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದೇನಿದೆ ? ॥ ೩.೬ ॥ ನಾವು ಅಕಿಂಚನರು ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡೆ. ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಅಕಿಂಚನತೆ ದಂಡಿತೆಯಲ್ಲ, ನೀನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ಮೃತವೂ ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲವೂ ನೀನೇ ಆಗಿರುವೆ ಎಂಬುದೇ ಅರ್ಥವಾಗಿದೆ. ನಿನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಏನೂ ಇಲ್ಲ, ಆದರೆ ಯಾರು ಪ್ರಹ್ಲಾದಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುವರೋ, ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವರೋ ■ ಜನರೇ ನಿನ್ನನ್ನೂ ಪೂಜಿಸುತ್ತರೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ನೀನು ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಿಯನಾಗಿರುವೆ, ಅವರು ನಿನಗೆ ಪ್ರಿಯರಾಗಿರುವರು. ಧನಾಡ್ಯರಾದವರು ನನ್ನನ್ನು ಭಜಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ನೀನು ಹೇಳಿದುದೂ ಉಚಿತವೇ ಆಗಿದೆ. ತಮ್ಮ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಕುರುಡರಾಗಿ, ಇಂದ್ರಿಯ ಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುವುದರಲ್ಲೇ ತೊಡಗಿರುವವರು ನಿನ್ನನ್ನು ಭಜಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಸೇವಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ನೀನೇ ಮೃತ್ಯು(ಕಾಲ)ರೂಪ ದಿಂದ ಅವರ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿರುವೆ ಎಂಬುದನ್ನೂ ಅವರು ತಿಳಿಯರು. ॥ ೩.೭ ॥ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಜೀವಿಯ ಪಾಂಥನೀಯವಾದ ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮ, ಮೋಕ್ಷ - ಇವೆಲ್ಲದರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನೀನೇ ಪ್ರಕಟನಾಗಿರುವೆ. ಸಮಸ್ತ ವೃತ್ತಿ-ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು, ಸಾಧನೆಗಳು, ಸಿದ್ಧಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಧ್ಯಗಳು ಇವೆಲ್ಲದರ ಫಲಸ್ವರೂಪ ನೀನೆ ಆಗಿರುವೆ. ವಿಚಾರಶೀಲರಾದ ಜನರು ನಿನ್ನನ್ನು ಪಡೆಯಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಭಗವಂತಾ! ಅಂತಹ ವಿವೇಕಿ ಜನರೊಂದಿಗೆ ನಿನ್ನ ಸಂಬಂಧವಾಗಬೇಕು. ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷರ ಸಹವಾಸದಿಂದ ದೊರಕುವ ಸುಖ ಅಥವಾ ದುಃಖಗಳಿಗೆ ವತೀಭೂತರಾದ ಜನರು ಎಂದಿಗೂ ನಿನ್ನೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ದಿಕೆಸಲು ಯೋಗ್ಯರಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ॥ ೩.೮ ॥

ಶ್ಲಂ ನೃಪದಂಡಮುನಿಭಿರ್ಗದಿತಾನುಭಾವ
ಆತ್ಮಾಽಽತ್ಮದಶ್ಚ ಜಗತಾಮಿತಿ ಮೇ ವೃತೋಽಸಿ |

ಹಿತ್ವಾ ಭವದ್ಭವ ಉದೀರಿತಕಾಲವೇಗ-
ಧ್ವಾಶಿಷೋಽಬ್ಜವನಾಕಶತೇನ್ ಕುತೋಽನ್ಯೇ || ೩೯ ||

ಜಾಡ್ಯಂ ವಚಸ್ತವ ಗದಾಗ್ರಜ ಯದ್ವ ಭೂಪಾನ್
ವಿದ್ರಾವ್ಯ ಶಾರ್ಙ್ಗನಿನದೇನ ದಹರ್ಥ ಮಾಂತ್ಯಮ್ |

ಹಿಂಜೋ ಯಥಾ ಸ್ಥೂಲಮಿತಿ ಪೂನ್ ಸ್ವಭಾಗಂ
ತೇಭ್ಯೋ ಭಯಾದ್ಯದುದಧಿಂ ಶರಣಂ ಪ್ರಪನ್ನಃ || ೪೦ ||

ಯದ್ವಾಂಭಯಾ ನೃಪಶಿಖಾಮಣಿಯೋಽಂಗವೈಷ್ಣ-
ಜಾಯಂತನಾಹುಷಗಯಾದಯಿ ಐಕದಶ್ಯಮ್ |

ರಾಜ್ಯಂ ವಿಸೃಜ್ಯ ವಿವಿಶುರ್ವನಮಂಬುಜಾಶ್ಚ
ಸೀದಂತಿ ತೇಽನುಪದವೀಂ ತ ಇಹಾಸ್ಥಿತಾಃ ಕಿಮ್ || ೪೧ ||

ಕಾನ್ಯಂ ಪ್ರಯೇತ ತವ ಸಾದಸರೋಜಗಂಧಮ್
ಅಥ್ರಾಯ ಸನ್ಮುಖರಿತಂ ಜನತಾಪವರ್ಗಮ್ |

ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಲಯಂ ತ್ವಗಿಣಯ್ಯ ಗುಣಾಲಯಶ್ಚ
ಮರ್ತ್ಯಾ ಸದೋಲಭಯಮರ್ಥವಿವಿಕ್ತದೃಷ್ಟಿ || ೪೨ ||

ತಂ ತ್ವಾನುರೂಪಮಭಜಂ ಜಗತಾಮಧೀಶ-
ಮಾತ್ಮಾನಮತ್ರ ಚ ಪರತ್ರ ಚ ಕಾಮಪೂರಮ್ |

ಸ್ವಾನ್ಯೇ ತಮಾಂಶ್ಚರಣಂ ಸ್ತುತಿಭಿರ್ಭ್ರಮಂತಾ
ಯೋ ವೈ ಭಜಂತಮುಪಯಾತ್ಮನೃತಾಪವರ್ಗಃ || ೪೩ ||

ಭಕ್ತುಕರಿಂದ ವೃಥಾವಾಗಿ ಪ್ರಶಂಸಿಸಲ್ಪಡುವವನು ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವೆ. ಆದರೆ ಯಾವ ಭಕ್ತುಕರು? ಪರಮ ಶಾಂತರೂ, ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳೂ, ಮಹಾವರಾಧಿಯನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸಬಾರದು ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡವರೂ ಆದ ಮಹಾತ್ಮರು ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿರುವರು. ನಾನು ದೂರದರ್ಶಿತ್ವವಿಲ್ಲದೆ ನಿನ್ನನ್ನು ವರಿಸಲಿಲ್ಲ. ನೀನು ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತಿನ ಆತ್ಮನಾಗಿರುವೆ. ನಿನ್ನ ಪ್ರೇಮಿಗಳಿಗೆ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಕೊಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿವೆ. ನೀನು ಕೇವಲ ಹುಬ್ಬನ್ನು ಹಾರಿಸಿದ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾದ ಕಾಲವು ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರಾದಿಗಳ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನೂ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳನ್ನೂ ಧ್ವಂಸಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ತಿಳಿದೇ ನಾನು ಅವರನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡಿರುವೆನು. ಹಾಗಿರುವಾಗ ಬೇರೆಯವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದೇನಿದೆ? || ೩೯ ||

ಗದಾಗ್ರಜನೇ! ಸಿಂಹವು ತನ್ನ ಗರ್ಜನೆಯಿಂದ ಕಾಡಿನ ಮೃಗಗಳನ್ನು ಓಡಿಸಿ, ಆದರೆ ಭಾಗವನ್ನು ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವಂತೆ ಕೇವಲ ಶಾರ್ಙ್ಗಧನುಸ್ಸಿನ ಟಂಕಾರದಿಂದಲೇ ಸಮಸ್ತ ರಾಜರನ್ನು ಓಡಿಸಿ, ನಿನ್ನ ದಾಸಿಯಾದ ನನ್ನನ್ನು ಆಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ನಾನೇ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ರಾಜರಿಗೆ ಹದರಿ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವೆನು ಎಂಬ ನಿನ್ನ ಮಾತು ಯುಕ್ತಿಯುಕ್ತವಾಗಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. || ೪೦ || ಕಮಲನಯನ! 'ನನ್ನನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದವರು ಪ್ರಾಯಶಃ ಕಷ್ಟವನ್ನೇ ಪಡುತ್ತಾರೆ' ಎಂದು ನೀನು ಹೇಗೆ ಹೇಳಬಲ್ಲೆ? ಹಿಂದೆ ಅಂಗ, ಪೃಥ್ವಿ, ಭರತ, ಯಯಾತಿ, ಗಯ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ರಾಜಾಧಿರಾಜರು ತಮ್ಮ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪರಿತ್ಯಜಿ ಕೇವಲ ನಿನ್ನನ್ನು ಸೇರಬೇಕೆಂಬ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯಿಂದ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಲು ಆರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ನಿನ್ನನ್ನು ಅನುಸರಣೆ ಮಾಡಿದ ಅವರು ಏನಾದರೂ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವರೇ? || ೪೧ || ಬೇರೆ ಯಾರಾದರೂ ರಾಜಕುಮಾರನನ್ನು ಪರಿಸೇವು ನೀನು ನನಗೆ ಸಲಹೆ ಮಾಡಿದೆ. ಭಗವಂತಾ! ನೀನು ಸಮಸ್ತ ಗುಣಗಳಿಗೆ ಏಕಮಾತ್ರ ಆಶ್ರಯನಾಗಿರುವೆ. ಸತ್ಪುರುಷರು ನಿನ್ನ ಚರಣಕಮಲಗಳ ಗಂಧವನ್ನು ಆಘ್ರಾಣಿಸಿ ಅವನ್ನು ಗಾನಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ದಿವ್ಯವಾದ || ನಿನ್ನ ಚರಣಕಮಲಗಳ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದೊಡನೆಯೇ ಸಂಸಾರದ ಪಾಪ-ತಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಸದಾಕಾಲ ಅವುಗಳಲ್ಲೇ ನಿವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ. ತನ್ನ ಸ್ವಾರ್ಥ ಪರಮಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಬಿನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿರುವ ಯಾವ ಸ್ತ್ರೀಯೂ ಕಾನೇ ಒಮ್ಮೆ ಅಂತಹ ಚರಣಕಮಲಗಳ ಗಂಧವನ್ನು ಆಘ್ರಾಣಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಅದನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಹುಟ್ಟು-ಸಾವುಗಳ, ರೋಗ-ರುಜಿನಗಳ ಭಯದಿಂದ ಪೀಡಿತರಾದ ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಪರಿಸೆಯಾಳು? ಬುದ್ಧಿವಂತೆಯಾದ ಯಾವ ಸ್ತ್ರೀಯೂ ಹಾಗೆ ಮಾಡಲಾರಳು. || ೪೨ || ಪ್ರಭುವೇ! ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತಿಗೂ ನೀನೇ ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿರುವೆ. ನೀನು ಇಹ-ಪರಲೋಕಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸಮಸ್ತ ವ್ಯಾಸಗಳ ಆಸೆ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವವನೂ ಮತ್ತು ಆತ್ಮನೂ ಆಗಿರುವೆ. ಅಂತಹ ನಿನ್ನನ್ನು ಅತ್ಯರೂಪನೆಂದೇ ತಿಳಿದು ನಾನು ವರಿಸಿರುವೆನು. ನನ್ನ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಬೇರೆ-ಬೇರೆ

ತಸ್ಯಾಃ ಸ್ತುತೃಭಿಃ ಸ್ತುತಾ ಭವತೋಪದಿಷ್ಟಾಃ
ಸ್ವೀಕಾಂ ಗೃಹೇಷು ವಿರಗೋತ್ಪದಿಷಾಂಚಿತಾಃ ।

ಯತ್ಕರ್ತೃಮೂಲಮರಿಷಾಃ ನೋಪಯಾಯಾತ್
ಯುಕ್ತಕೃತಾನ್ಮುಷವಿರಿಂಚಸಭಾಸು ಗೀತಾ ॥ ೪೪ ॥

ತತ್ಕೃತುರೋಮನಖೇತಪಿಸದ್ಧಮಂತ್-
ರ್ಮಾಂಸಾಸ್ತುರೈಶ್ಚಮಿವಿಪ್ಸುಫಪಿತ್ತವಾತಮ್ ।

ಜೀವಭೃಗಂ ಭಜತಿ ಕಾಂತಮತಿರ್ವಿಮೂಢಾ
ಯಾ ತೇ ಪದಾಬ್ಜಮಕರಂದಮಜಿಘ್ರತಿ ಸ್ಯ ॥ ೪೫ ॥

ಅಸ್ತೌಬುಚಾಕ್ಷಮಮ ತೇ ಚರಣಾನುರಾಗ
ಆತ್ಮಸ್ತುತೃ ಮಯಿ ಚಾನತಿರ್ದೃಷ್ಟಃ ।

ಯತ್ಕೃತ್ಯ ವೃದ್ಧಯ ಉಪಾಸ್ತರೋಽತಿಮಾಶ್ರೀ
ಮಾಮೀಕ್ಷಣೇ ತದು ಹ ನಃ ಪರಮಾನುಕಂಪಾ ॥ ೪೬ ॥

ನೈವಾಲೀಕಮಹಂ ಮನ್ಯೇ ವಚಸ್ತೇ ಮಧುಸೂದನ ।
ಅಂಬಾಯಾ ಇವ ಹಿ ಪ್ರಾಯಃ ಕನ್ಯಾಯಾಃ ಸ್ಯಾದ್ರತಿಃ ಕ್ಷುತಿಃ ॥ ೪೭ ॥

ವೃಥಾಧ್ಯಾತ್ಮಾಪಿ ಪುಂಶ್ಚಲ್ಯಾ ಮಸೋಽಭ್ಯೇತಿ ನವಂ ನವಮ್ ।
ಬುಧೋಽಸತೀಂ ನ ಬಿಭೃಯಾತ್ ತಾಂ ಬಿಭ್ರದುಭಯಾಹ್ನುತಃ ॥ ೪೮ ॥

ಶ್ರೀಭಗವಾನುವಾಚ

ಸಾಧ್ವೇತಾಪ್ತೋತುಕಾಮೈಶ್ಚ ರಾಜಪುತ್ರಿ ಪ್ರಲಂಬಿತಾ ।
ಮಯೋದಿತಂ ಯದನ್ಯಾತ್ ಸರ್ವಂ ತತ್ ಸತ್ಯಮೇವ ಹಿ ॥ ೪೯ ॥

ಯೋನಿಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಬೇಕಾದರೂ ನಾನು ಆ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸು
ವುದಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನನ್ನು ಸದಾ ಭಜಿಸುವವರ ಮಿಥ್ಯಾಸಂಸಾರವನ್ನು
ನಾಶಗೊಳಿಸುವ ನಿನ್ನ ಚರಣಕಮಲಗಳೇ ನನಗೆ ಎಲ್ಲ ಜನ್ಮ
ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆಶ್ರಯವಾಗಿರಲೆಂಬ ಒಂದೇ ಅಭಿಲಾಷೆ
ಇರುವುದು. ॥ ೪೩ ॥ ಆಚ್ಯುತನೇ! ಶತ್ರುದ್ವಂಸನೇ! ಕೃತ್ಯಗಳಂತೆ,
ಎತ್ತುಗಳಂತೆ, ಕುದುರೆಗಳಂತೆ, ಬೆಕ್ಕುಗಳಂತೆ ಮತ್ತು ಭೃತ್ಯರಂತೆ
ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಂಟರ ಸೇವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ರಾಜರ
ಕುರಿತು ವರಿಸಲು ನೀನು ಸಂಕೇತ ಮಾಡಿರುವೆ. ಆದರೆ ಶಂಕರ,
ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಗಾನಮಾಡಲ್ಪಡುವ ನಿನ್ನ
ಲೀಲಾಕಥೆಗಳು ಯಾರ ಕಿವಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಲಿಲ್ಲವೋ
ಅಂತಹ ಮರ್ಛಾಗೃಹಾದ ಸ್ವಯರೇ ಆ ರಾಜರನ್ನು
ವರಿಸಲಿ. ॥ ೪೪ ॥ ಈ ಮನುಷ್ಯ ಶರೀರವು ಜೀವಿಸಿದ್ದರೂ
ಹೆಣದಂತೆ ಇದೆ. ಮೇಲಿನಿಂದ ಚರ್ಮ, ಗಡ್ಡ-ಮೀಸೆ, ರೋಮ,
ನಖ, ಕೂದಲುಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇದರೊಳಗೆ
ಮಾಯ, ಎಲುಬು, ರಕ್ತ, ಕ್ರಿಮಿ, ಮಲಮೂತ್ರ, ಕಫ-ಪಿತ್ತ
ವಾತಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದೆ. ಎಂದಿಗೂ ನಿನ್ನ ಚರಣಾರವಿಂದದ
ಮಕರಂದವನ್ನು ಆಘ್ರಾಣಿಸದ ಮೂಢ ಸ್ವಯರೇ ಇಂತಹವರನ್ನು
ತಮ್ಮ ಪ್ರಿಯತಮನೆಂದು ತಿಳಿದು ಸೇವಿಸುತ್ತಿರುವರು. ॥ ೪೫ ॥
ಕಮಲಾಕ್ಷನೇ! ನೀನು ಆತ್ಮಾರಾಮನಾಗಿರುವೆ. ನಾನು ಸುಂದರ
ಳಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಗುಣಮತಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಇದರ ಕಡೆಗೆ ನಿನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯೇ
ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನು ಉದಾಸೀನನಾಗಿರುವುದು
ಸ್ವಾಭಾವಿಕವೇ ಆಗಿದೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ನಿನ್ನ ಚರಣಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ
ಅನುರಾಗವು ಸುಧೃಢವಾಗಿರಲೆಂದೇ ನನಗೆ ಅಭಿಲಾಷೆಯು.
ನೀನು ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಅಧಿಪತ್ಯಕ್ಕೆ ಉತ್ಕಟ ರಜೋಗುಣವನ್ನು
ಪ್ರೀತಿಸಿ ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿದಾಗಲೇ ನಿನ್ನ ಪರಮಾನುಗ್ರಹ
ವಾಗಿದೆ. ॥ ೪೬ ॥ ಮಧುಸೂದನ! 'ನಿನಗೆ ಅನುರೂಪನಾದ
ಕೃತ್ತಿಯ ಶ್ರೇಷ್ಠನನ್ನು ನೀನು ಸೇವಿಸು' ಎಂದೂ ನೀನೇ ಹೇಳಿದೆ. ನಿನ್ನ
ಮಾತು ಸುಲೈಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಲವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ
ಇದು ನಿಜ. ಕಾಶೀರಾಜನ ಮಗಳಾದ ಅಂಬೆಯು ಮೊದಲು
ಒಬ್ಬನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿ, ಅನಂತರ ಮತ್ತೊಬ್ಬನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿದಳು.
ಹಾಗೆಯೇ ಕೆಲವು ಕನ್ಯೆಯರು ಮೊದಲು ಒಬ್ಬನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿದ್ದು
ಬಳಿಕ ಬೇರೆಯವರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಬಹುದು. ॥ ೪೭ ॥ ಕುಲಟೆ
ಯಾದ ಸ್ವಿಯರ ಮನಸ್ಸು ವಿವಾಹವಾದ ಬಳಿಕವೂ ಹೊಸ-
ಹೊಸ ಪುರುಷರ ಕಡೆಗೆ ಸೆಳೆಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಬುದ್ಧಿವಂತನಾದವನು
ಇಂತಹ ಕುಲಟೆಯಾದ ಸ್ವಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಅಂತಹ
ವಳನ್ನು ತನ್ನವಳನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರು ಇಹ-ಪರ ಎರಡೂ ಲೋಕ
ಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವರು. ಉಭಯ ಭ್ರಷ್ಟರಾಗುವರು. ॥ ೪೮ ॥

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದನು - ಸಾಧ್ವಿಯೇ! ರಾಜ
ಕುಮಾರಿಯೇ! ನಿನ್ನ ಇಂತಹ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದೇ
ನಾನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಪರಿಹಾಸದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದೆ. ನಾನು
ಹೇಳಿದುದಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ಸಮಂಜಸವಾಗಿದೆ. ಸತ್ಯ
ವಾಗಿಯೂ ಇದೆ. ॥ ೪೯ ॥

ಯಾನ್ ಯಾನ್ ಕಾಮಯೇ ಕಾಮಾನ್ಯುಕಾಮಾಯ ಭಾವಿಸಿ |
ಸಂತಿ ಹೇಕಾಂತಭಕ್ತಾಯಾ ಸ್ತವ ಕಲ್ಯಾಣೇ ನಿತ್ಯದಾ || ೫೦ ||

ಉಪಲಬ್ಧಂ ಪತಿಪ್ರೇಮ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯಂ ಚ ಕೇತನಘೇ |
ಯದಾಕ್ಷೈಶ್ಚಾಲ್ಪಮಾನಾಯಾ ನ ಧೀರ್ಮಯೈಪಕರ್ಷಿತಾ || ೫೧ ||

ಯೇ ಮಾಂ ಭಜಂತಿ ದಾಂಪತೀ ಕಪಸಾ ವ್ರತಚರ್ಯಯಾ |
ಕಾಮಾತ್ಮಾನೋಽಪಮರ್ಗೇತು ಮೋಹಿತಾ ಮಮ ಮಾಯಯಾ || ೫೨ ||

ಮಾಂ ಶ್ವಾಪ್ಯ ಮಾನಿಷ್ಯಪವರ್ಗಸಂಪದಂ
ವಾಂಛಂತಿ ಯೇ ಸಂಪದ ಏವ ತತ್ಪತಿಮ್ |
ತೇ ಮಂದಭಾಗ್ಯಾ ನಿರಯೇಽಪಿ ಯೇ ನೃಣಾಂ
ಮಾತ್ಮಾತ್ಮಕತ್ವಾನ್ನಿರಯಃ ಸುಸಂಗಮಃ || ೫೩ ||

ದಿಷ್ಟಾ ಗೃಹೇಶ್ವರ್ಯಸ್ಯ ನೈವ ತ್ವಯಾ
ಕೃತಾನುವೃತ್ತಿಭವಮೋಚನೀ ಖಿಲ್ವಿಃ |
ಸುಮುಷ್ಯರಾಸೌ ಸುತರಾಂ ದುರಾತಿಷೋಃ
ಹೃದುಂಭರಾಯಾ ನಿಕ್ಯತುಂಜುಷಃ ಸ್ತ್ರಿಯಾಃ || ೫೪ ||

ನ ಶ್ವಾದೃಶೀಂ ಪ್ರಗಯಿನೀಂ ಗೃಹೀಣೀಂ ಗೃಹೇಷು
ಪಶ್ಯಾಮಿ ಮಾನಿನಿ ಯಯಾ ಸ್ವನಿವಾಹಕಾಲೇ |
ಪ್ರಾಪ್ತಾನ್ತು ಪಾನವಗಯ್ಯ ರಹೋಪರೋ ಮೇ
ಪ್ರಸ್ಥಾಪಿತೋ ದ್ವಿಜ ಉಪಕ್ರುತುಷ್ಯಥಸ್ಯ || ೫೫ ||

ಭ್ರಾತುರ್ವಿರೂಪಕರಣಂ ಯುಧಿ ನಿರ್ಜಿತಸ್ಯ
ಪ್ರೋದ್ವಾಹಪರ್ವಣಿ ಚ ತದ್ವಧಮಕ್ಷಗೋಷ್ಠಾಮ್ |
ದುಷಿಂ ಸುಮುಕ್ತಮುಪೋಽಸ್ಯದಯೋಗಭಿತ್ಯಾ
ನೈವಾಬ್ರವೀಃ ಕಿಮಪಿ ತೇನ ಪಯಾಂ ಜಿತಾರ್ಥೇ || ೫೬ ||

ಸುಂದರೀ | ನೀನು ನನ್ನ ಅನನ್ಯ ಪ್ರೇಮಿಯಾಗಿರುವೆ. ನಿನಗೆ ನನ್ನಲ್ಲಿಯೂ ಅನನ್ಯ ಪ್ರೀತಿಯಿದೆ. ನೀನು ನನ್ನಿಂದ ಒಯಸುವುದಿಲ್ಲವೂ ನಿನಗೆ ಸರ್ವದಾ ಸಿದ್ಧವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಅಧಿರಾಜೆಗಳು ಸಾಂಸಾರಿಕ ಕಾಮನೆಗಳಂತೆ ಒಂಧನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕಾಂತ ಭಕ್ತಿಯಾದ ನಿನಗೆ ಇತರ ಎಲ್ಲ ಕಾಮನೆಗಳನ್ನು ನಿವೃತ್ತಿಗೊಳಿಸಿ ನನ್ನನ್ನೇ ಸೇರಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ || ೫೦ || ಪುಣ್ಯಾಕ್ಷಣೀ! ನಾನು ನಿನ್ನ ಪತಿಪ್ರೇಮವನ್ನೂ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯವನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಂಡುಕೊಂಡೆ. ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕೆಡಲಿಸಬಹುದಾದ ನನ್ನ ಮಾತುಗಳಿಂದಲೂ ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯು ನನ್ನಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ವಿಚಲಿತವಾಗಲಿಲ್ಲ || ೫೧ || ಪ್ರಿಯೀ! ನಾನು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಶ್ವಾಮಿಯಾಗಿರುವೆನು. ಜನರನ್ನು ಸಂಸಾರ ಸಾಗರದಿಂದ ಪಾರುಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನಾನಾ ವಿಧದ ವ್ರತ, ಕಪು, ಮಾತುತ್ವ ದಾಂಪತ್ಯ ಜೀವನದ ವಿಷಯ-ಸುಖದ ಅಧಿರಾಜೆಯಿಂದ ನನ್ನ ಭಜನೆ ಮಾಡುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪುರುಷರು ನನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಿತರಾಗಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ || ೫೨ || ಮಾನಿನಿಯೇ! ನಾನು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ಸಮಸ್ತ ಸಂಪತ್ತುಗಳಿಗೂ ಅಧೀಶ್ವರನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಪರಮಾತ್ಮನಾದ ನನ್ನನ್ನು ಪಡೆದ ಬಳಿಕವೂ ಯಾರು ಕೇವಲ ವಿಷಯಸುಖದ ಸಾಧನವಾದ ಸಂಪತ್ತನ್ನೇ ಬಯಸುತ್ತಾರೋ, ನನ್ನ ಪರಾಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಒಯಸುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅವರು ಮಂದಭಾಗ್ಯರೇ ಸರಿ, ಏಕೆಂದರೆ, ವಿಷಯಸುಖವಾದರೋ ನರಕದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ನರಕಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಹಂದಿ, ನಾಯಿ ಮೊದಲಾದ ಯೋನಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದೊರಕಬಲ್ಲವು. ಆದರೆ ■ ಜನರ ಮನಸ್ಸು ವಿಷಯಗಳಲ್ಲೇ ತೊಡಗಿರುತ್ತದೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದೂ ಒಳ್ಳೆಯದೆ ಇನ್ನುತ್ತದೆ || ೫೩ || ಗೃಹೇಶ್ವರಿಯೇ! ಪ್ರಾಣಪ್ರಿಯರೇ! ನೀನು ಅದೃಷ್ಟವಶದಿಂದ ಸಂಸಾರಬಂಧನದಿಂದ ವಿಮುಕ್ತಗೊಳಿಸುವ ನನ್ನ ಸೇವೆಯನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ. ದುಷ್ಟರಾದವರು ಹೀಗೆಂದೂ ಮಾಡಲಾರರು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ದುಷ್ಟನಾದ ಕಾಮನೆಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಹೋಗುವ ಮನುಷ್ಯ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ತೃಪ್ತಿಗಾಗಿ ಅನೇಕ ವಂಚನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಹೆಂಗಸಿಗೆ ಇಂತಹ ನಿಷ್ಠಾವು ಸೇವೆಯನ್ನಂತೂ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ || ೫೪ || ಮಾನಿನಿಯೇ! ನಿನಗೆ ನನ್ನ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಂತೆ ಪ್ರೇಮಿಸುವ ಭಾರ್ಯೆ ಬೇರೆಯಾರೂ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, (ವಿವಾಹದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ) ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ, ಕೇವಲ ನನ್ನ ಪ್ರಕಂಠೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೆಯಷ್ಟೆ. ಆಗಲೂ ನಿನ್ನ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ರಾಜರನ್ನು ಉಪೇಕ್ಷೆಮಾಡಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮೂಲಕ ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಗುಪ್ತ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಕೊಡಿದ್ದೆ || ೫೫ || ನಿನ್ನನ್ನು ಅವಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವಾಗ ನಿನ್ನ ಅಣ್ಣನನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದು ವಿರೂಪಗೊಳಿಸಿದ್ದೆ ಹಾಗೂ ಅನಿರುದ್ಧನ ವಿವಾಹ ಮಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಪಗಡೆಯಾಡುವಾಗ ಬಲರಾಮನು ದುಕ್ಕಿಯನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕಿದನು. ಆದರೆ ನನ್ನಿಂದ ವಿಯೋಗವಾಗುವ ಧಯದಿಂದ ನೀನು ಮೌನವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಮಾಖವನ್ನು ನುಂಗಿಕೊಂಡೆ. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾತೂ ಆಡಲಿಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಈ ಗುಣದಿಂದ ನಾನು ನಿನ್ನ ವಶನಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ || ೫೬ ||

ಮೂರ್ತ್ಯಯಾಽಽತ್ಮಲಭನೇ ಸುವಿವಿಕ್ತಮಂತ್ರಃ
ಪ್ರಸಾದಿತೋ ಮಯಿ ಚರಾಯತಿ ಕೂಷ್ಮದೇವತಾ ।
ಮತ್ಪಾದಪಾಸಾದಮಂಗಮನಸ್ಸಯೋಗ್ಯಂ
ತಿಷ್ಠೇತ ಪ್ತಯಿ ವಯಂ ಪ್ರತಿನಂದಯಾಮಃ ॥ ೫೭ ॥

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ದಿವಂ ಸೌರತಸಂಲಾಪ್ಯಭಗವಾನ್ ಜಗದೀಶ್ವರಃ ।
ಪ್ತುತೋ ರಮಯಾ ರೇಮೇ ನರಲೋಕಂ ವಿಡಂಬಯನ್
॥ ೫೮ ॥

ತಥಾನ್ಯಾಸಾಮಪಿ ವಿಭುರ್ಗೃಹೇಶು ಗೃಹವಾನಿವ ।
ಅಪ್ತೋ ಗೃಹಮಧೀಯಾಂಧಮಾರ್ಗೋಲ್ಲೇಕುರುರ್ಹರಿಃ
॥ ೫೯ ॥

ನೀನು ನನ್ನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮೂಲಕ ಗುಪ್ತ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಕಳಿಸಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ನಾನು ತಲುಪಲು ಸ್ವಲ್ಪ ತಡವಾದಾಗ ನಿನಗೆ ಇಡೀ ಜಗತ್ತೇ ಶೂನ್ಯವಾದಂತಾಗಿತ್ತು. ■ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಈ ಸರ್ಮಾಂಗ ಸುಂದರ ಶರೀರವನ್ನು ಬೇರೆ ಯಾರಿಗೂ ಅರ್ಪಿಸುವುದು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುವ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಿದೆ. ನಿನ್ನ ■ ಪ್ರೇಮಭಾವವು ನಿನ್ನೊಳಗೆ ಇರಲಿ. ಇದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ನಾನು ವಿನಯ ಕೊಡಲಾರೆ. ಸರ್ವೋಚ್ಚವಾದ ನಿನ್ನ ಈ ಪ್ರೇಮಭಾವವನ್ನು ನಾನು ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತೇನೆ. ॥ ೫೭ ॥

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಜಗದೀಶ್ವರನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅಕ್ಕಾರಾಮನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಮನುಷ್ಯರೆಂತೆ ಲೀಲೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಅದರಲ್ಲಿ ದಾಂವಕ್ಕೆ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವ ವಿನೋದದಿಂದ ತುಂಬಿದ ಮಾತು-ಕತೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಮತ್ತು ಹೀಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀರೂಪವಾದ ರುಕ್ಮಿಣಿಯೊಂದಿಗೆ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ॥ ೫೮ ॥ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಾವನ್ನು ಕೊಡುವ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕ ನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಹೀಗೆಯೇ ಇತರ ಪತ್ನಿಯರ ಅರಮನೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಗೃಹಪುರಂಶ ಇರುತ್ತಾ ಗೃಹೋಲ್ಲೇಖವಾದ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ॥ ೫೯ ॥

ಅರವತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. ॥ ೬೦ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸುಹಿಮಯಾಂ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಉತ್ತರಾರ್ಧೇ
ಕೃಷ್ಣರುಕ್ಮಿಣೀಸಂವಾದೋ ನಾಮ ಪಚ್ಚತ್ತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥ ೬೦ ॥

ಅರವತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಭಗವಂತನ ಸಂತತಿಯ ವರ್ಣನೆ - ಅನಿರುದ್ಧನ ವಿವಾಹ - ರುಕ್ಮಿಯ ವಧೆ

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ವಿಶ್ವಕಶಸ್ತ್ವಾಃ ಕೃಷ್ಣಸ್ತು ಪುತ್ರಾನ್ ದಶ ದತಾಬಲಾಃ ।
ಅಜೀಜನಸ್ತನವಮಾಸ್ತುಃ ಸರ್ವಾತ್ಮಸಂಪದಾ
॥ ೧ ॥

ಗೃಹಾದನಪಗಂ ವಿಕ್ತ್ಯ ರಾಜಪುತ್ರೋಽಭಿಷಂ ಪ್ತುಮ್ ।
ಪ್ರೇಷಂ ಸ್ಯಮಂಸತ ಸ್ಥಂ ಸ್ಥಂ ನ ತತ್ಪ್ರವಿದಃ ಸ್ವಯಃ
॥ ೨ ॥

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಎಲೈ ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರತಿಯೋರ್ವ ಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಪುತ್ರರು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ರೂಪ, ಬಲಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬೆಯಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗಿಂತ ಯಾವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ॥ ೧ ॥ ತಮ್ಮ ಭವನದಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ಹೊರಕ್ಕೆ ಹೋಗದೆ ತಮ್ಮೊಡನೆಯೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನ ಎಲ್ಲ ಪತ್ನಿಯರು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನೊಬ್ಬಳನ್ನೇ ಬಹಳವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿರುವನೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ನಜವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕಾದರೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ತತ್ವವನ್ನು ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿದವರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ॥ ೨ ॥

ಚಾರ್ವಾಕೋಽಶ್ವಮನಾಂಯತಬಾಹುನೇತ್ರ-

ಸಪ್ರೇಮಹಾಸರಸವೀಕ್ಷಿತವಲ್ಲುಜಲ್ಪೈಃ |

ಸಮೋಹಿತಾ ಭಗವತೋ ನಮನೋ ವಿಚೇತುಂ

ಸ್ವೈರ್ವಿಭ್ರಮೈಃ ಸಮಶೇಷನನಿತಾ ವಿಭೂಮ್ನಾ || ೩ ||

ಸ್ವಾಯಾವಲೋಕಲವರ್ತತಫಾವಹಾರಿ-

ಭ್ರೂಮಂಡಲಪ್ರಹಿತಸೌರತಮಂತ್ರತೌಂಡೈಃ |

ಪಶ್ಯತ್ಯು ಪೋಡತಸಹಸ್ರಮನಂಗಬಾಣೈಃ-

ಯಸ್ಯೇಂದ್ರಿಯಂ ವಿಮುಢಿತುಂಕರಣೈರ್ನ ತೇಷು || ೪ ||

ಇತ್ಥಂ ರಮಾಪತಿಮವಾಪ್ಯ ಪತಿಂ ಸ್ವಯಂಪ್ತಾ

ಬ್ರಹ್ಮಾದಯೋಽಪಿ ನ ವಿಮು ಪದವೀಂ ಯದೀಯಾನ್ |

ಭೇಜುರ್ಮುಧಾವಿರತಮೇಧಿತಯಾನುರಾಗ-

ಹಾಸಾವಲೋಕನನಸಂಗಮಲಾಲಸಾದ್ಯಮ್ || ೫ ||

ಪ್ರತ್ಯುದ್ಗಮಾಸನವರಾರ್ಪಣಪಾದಶೌಚ-

ತಾಂಬೂಲವಿಶ್ರಮಣವೀಜನಗಂಧಮಾಲೈಃ |

ಕೇತಪ್ರಸಾರಶಯನಸ್ಪೃಶನೋಪಹಾರ್ಯೈಃ

ದಾಸೀಶತಾ ಅಪಿ ವಿಘೋರ್ವಿದಧುಃ ಸ್ವದಾಸ್ಯಮ್ || ೬ ||

ತಾಸಾಂ ಯಾ ದಪುತ್ರಾಣಾಂ ಕೃಷ್ಣಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ಪುರೋದಿತಾಃ |

ಅಪ್ಸೌಮಹಿಪ್ರಕುಪ್ತಾನ್ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾದೀನ್ ಗೃಣಾಮಿ ತೇ

|| ೭ ||

ಚಾರುದೇಷ್ಠಃ ಸುದೇಷ್ಠ ಚಾರುದೇಹಶ್ಚ ವೀರ್ಯವಾನ್ |

ಸುಚಾರುಶ್ಚಾರುಗುಪ್ತಶ್ಚ ಭದ್ರಚಾರುಸ್ತಫಾಪರಃ

|| ೮ ||

ಚಾರುಚಂದ್ರೋ ವಿಚಾರುಶ್ಚ ಚಾರುಶ್ಚ ದಶಮೋ ಜರೇ |

ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಪ್ರಮಂಜಾ ಚಾತಾ ರುಕ್ಮಿಣ್ಯಾಂ ನಾವಮಾಃ ಪಿತುಃ

|| ೯ ||

ಆ ಸುಂದರಿಯರು - ತನ್ನ ಆತ್ಮಾನಂದದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಕೆಮಲದ ಮೊಗ್ಗಿನಂತಹ ಸುಂದರ ಮುಖ, ನೀಳವಾದ ಬಾಹುಗಳು, ಕೆಮಲದಂಥ ವಿಚಾಲನೇತ್ರಗಳು, ಪ್ರೇಮ ತುಂಬಿದ ಮಂದಹಾಸ, ರಸಮಯ ಕುಡಿನೋಟ, ಮಧುರವಾದ ಮಾತು - ಇವುಗಳಿಂದ ಸ್ವತಃ ಮೋಹಿತರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಶೃಂಗಾರ ಸಂಬಂಧವಾದ ಹಾವ-ಭಾವಗಳಿಂದ ಅವನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಸೆಳೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಮರ್ಥರಾಗಲಿಲ್ಲ || ೩ ||

ಅವರು ಹದಿನಾರು ಸಾವಿರಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಮಂದವಾದ ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯಿಂದ, ಸಿರನೋಟದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹುಬ್ಬುಗಳ ಸಂಕೇತದಿಂದ, ಕಾಮ-ಕಲೆಯಾಭಾವಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಪ್ರೇಮಬಾಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಯಾವುದೇ ಎಥರಿಂದ, ಯಾವುದೇ ಸಾಧನೆಯಿಂದ ಅವರು ಭಗವಂತನ ಮನ-ಇಂದ್ರಿಯಗಳಲ್ಲಿ ಚಂಚಲತೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಲು ಆಸಮರ್ಥರಾಗಿದ್ದರು || ೪ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ!

ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಮಹಾ-ಮಹಾ ದೇವತೆಗಳೂ ಕೂಡ ಭಗವಂತನ ಪಾಸ್ತವಿಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅಥವಾ ಅವನನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ ರಮಾರಮಣ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಆ ಸ್ವಯಂರಿಗೆ ಪತಿಯಾಗಿ ದೊರಕಿದ್ದನು. ಈಗ ಇತ್ಯ-ನಿರಂತರ ಅವರ ಪ್ರೇಮ-ಆನಂದದ ಅಭಿವ್ಯದ್ವಿಯಾಗುತ್ತರೇ ಇತ್ತು. ಅವರು ಪ್ರೇಮತುಂಬಿದ ಮಂದಹಾಸದಿಂದ, ಕುಡಿನೋಟದಿಂದ, ನವ ಸಮಾಗಮದ ಲಾಲನೆಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದರು || ೫ ||

ಅವರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಪತ್ನಿಯರೊಂದಿಗೆ ಸೇವೆಮಾಡುವಂತಹ ನೂರಾರು ದಾಸಿಯಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಅವರ ಅರಮನೆಗೆ ಭಗವಂತನು ದಯಮಾಡಿಸಿದಾಗ ಅವರು ಸ್ವತಃ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಆದರದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಸ್ನಾಗತಿಸಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿರಿಸಿ, ಉತ್ತಮ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಂದ ಅವನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, ಚರಣಕಮಲಗಳನ್ನು ತೊಳೆದು ತಾಂಬೂಲವನ್ನಿತ್ತು, ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಒತ್ತಿ ಅವನ ಬಳಲಿಕೆಯನ್ನು ದೂರಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಬೀಸಣಿಕೆಯಿಂದ ಗಾಳಿಹಾಕಿ, ಸುಗಂಧ ದ್ರವ್ಯ-ಚಂದನವನ್ನು ಪೂಸುವರು. ಕೂವಿನ ಹಾರವನ್ನು ತೊಡಿಸುವರು. ಕೂದಲನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸುವರು. ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸುವರು, ಮಲಗಿಸುವರು. ಪದ್ಮ ಸೋಪೇತವಾದ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿಸುವರು - ಹೀಗೆ ತಮ್ಮ ಕೈಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು || ೬ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರತಿಯೋರ್ವ ಪತ್ನಿಯರಲ್ಲಿ ಹತ್ತುತ್ತು ಪುತ್ರರು ಹುಟ್ಟಿದರೆಂದು ನಾನು ತೇಜಬಟ್ಟಿದ್ದೆ. ಆ ರಾಣಿಯರಲ್ಲಿ ಎಂಟು ಮಂದಿ ಪಟ್ಟಿದರಸಿಯರಿದ್ದರು. ಅವರ ಎವಾಹದ ಕಥೆಯನ್ನು ಮೊದಲೇ ವರ್ಣಿಸಿರುವೆನು. ಈಗ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನೇ ಮುಂತಾದ ಅವನ ಪುತ್ರರನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವೆನು || ೭ ||

ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ, ಚಾರುದೇಷ್ಠ, ಸುದೇಷ್ಠ, ಪರಾಶ್ರಮಿ, ಚಾರುದೇಹ, ಸುಚಾರು, ಚಾರುಗುಪ್ತ, ಭದ್ರಚಾರು, ಚಾರುಚಂದ್ರ, ವಿಚಾರು ಮತ್ತು ಚಾರು ಎಂಬ ಹತ್ತು ಪುತ್ರರು ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ಗರ್ಭದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ತಂದೆಯಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಯಾವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ || ೮-೯ ||

ಭಾನುಃ ಸುಭಾನುಃ ಸ್ವಭಾನುಃ ಪ್ರಭಾನುರ್ಭಾನುಮಾಯಾಧಾ |
ಚಂದ್ರಭಾನುರ್ಬೃಹದ್ಭಾನುರತಿಭಾನುಸ್ತಥಾಪ್ತಮಃ |

|| ೧೦ ||

ಶ್ರೀಭಾನುಃ ಪ್ರತಿಭಾನುಶ್ಚ ಸತ್ಯಭಾಮಾಶ್ಚಜಾ ದಶ |
ಸಾಂಬಾ ಸುಮಿತ್ರಃ ಪುರುಜಿಬೃಹಜಿಬೃಹ ಸಹಸ್ರಜಿತ್ |

|| ೧೧ ||

ವಿಜಯಶ್ಚಿತ್ತಕೇತುಶ್ಚ ವಸುಮಾನ್ ದ್ರವಿಡಃ ಕ್ರತುಃ |
ಜಾಂಬವತ್ಯಾಃ ಸುತಾ ಜೈತೇ ಸಾಂಬಾದ್ಯಾಃ ಪಿತೃಸಮೃತಾಃ |

|| ೧೨ ||

ವೀರಶೃಂಗೋಽಶ್ವಸೇನಶ್ಚ ಚಿತ್ರಗುರ್ವೇಗವಾನ್ಶ್ವಪಾಃ |
ಆಮಃ ಶಂಕುರ್ಮಸುಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಕುಂಟಿನಾರ್ಗ್ವತೇಃ ಸುತಾಃ |

|| ೧೩ ||

ಪುತಃ ಕವಿವೃಷೋ ವೀರಃ ಸುಬಾಹುರ್ಭದ್ರ ವಿಕಲಃ |
ಶಾಂತಿದರ್ಶಕಃ ಪೂರ್ಣಮಾಷ ಕಾಲಿಂದ್ಯಾಃ ಸೋಮಕೋಽವಶಃ |

|| ೧೪ ||

ಪ್ರಥೋಽಪೋ ಗಾತ್ರವಾನ್ಸಿಂಹೋ ಬಲಃ ಪ್ರಬಲ ಉರ್ಧ್ವಗಃ |
ಮಾದ್ರ್ಯಾಃ ಪುತ್ರಾ ಮಹಾಶಕ್ತಃ ಸಹ ಓಷೋಽಪರಾಜಿತಃ |

|| ೧೫ ||

ವೃಷೋ ಪರ್ವೋಽನಿರೋ ಗೃಧ್ರೋ ಪರ್ವಸೋಽನ್ವಾದವಿವ ಚ |
ಮಹಾಶಃ ಪಾವನೋ ವಹ್ನಿರ್ಮಿತ್ರವಿಂದಾತ್ಮಜಾಃ ಕುಧಿಃ |

|| ೧೬ ||

ಸಂಗ್ರಾಮಜಿದ್ವಹತ್ಸೇನಃ ಶೂರಃ ಪ್ರಹರಣೋಽರಿಜಿತ್ |
ಜಯಃ ಸುಭದ್ರೋ ಭದ್ರಾಯಾ ವಾಮ ಆಯುಶ್ಚ ಸತ್ಯಕಃ |

|| ೧೭ ||

ದೀಪ್ತಿಮಾಂಸ್ತಾಮೃತಸ್ತಾದ್ಯಾ ರೋಹಿಣ್ಯಾಸ್ತನಯಾ ಹರೇಃ |
ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಚ್ಚಾನಿರುದ್ಧೋಽಭಿಧ್ರುಕ್ಮತ್ಯಾಂ ಮಹಾಬಲಃ |

|| ೧೮ ||

ಪುತ್ರಾಂಶು ರುಕ್ಮಿಣೋ ರಾಜನ್ ನಾಮ್ನಾ ಭೋಜಕಪೀಪುರೇ |
ವಿತೇಪಾಂ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾಶ್ಚ ಬಭೂವುಃ ಕೋಟಿಕೋ ನೃಪಃ |

ಮಾತರಃ ಕೃಷ್ಣಾತಾನಾಂ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಚ ತೋಡಶ |

|| ೧೯ ||

ರಾಜೋವಾಚ

ಕಥಂ ರುಕ್ಮಿರಿಪುತ್ರಾಯ ಪ್ರಾದಾದ್ಬಹಿಷಕರಂ ಯುಧಿ |
ಕೃಷ್ಣೇನ ಪರಿಭೂತಸ್ತಂ ಹಂಕುಂ ರಂಧ್ರಂ ಪ್ರತಿಗತೇ |

ವಿತದಾಪ್ಯಾಹಿಮೇ ವಿದ್ವಾನ್ ದ್ವಿಜೋವೈವಾಹಿಕಂ ಮಿಥಃ |

|| ೨೦ ||

ಅಗಾಗತಮತೀತಂ ಚ ವರ್ತಮಾನಮತೀಂದ್ರಿಯಮ್ |
ವಿಪ್ರಕೃಪ್ತಂ ವ್ಯವಹಿತಂ ಸಮ್ಯಕ್ ಪಶ್ಯಂತಿ ಯೋಗಿನಃ |

|| ೨೧ ||

ಸತ್ಯಭಾಮಯಲ್ಲಿಯೂ ಭಾನು, ಸುಭಾನು, ಸ್ವಭಾನು, ಪ್ರಭಾನು, ಭಾನಮಂಷ, ಚಂದ್ರಭಾನು, ಬೃಹದ್ಭಾನು, ಅತಿಭಾನು, ಶ್ರೀಭಾನು ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಭಾನು ಎಂಬ ಹತ್ತು ಪುತ್ರರು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಜಾಂಬವತಿಯಲ್ಲಿಯೂ - ಸಾಂಬ, ಸುಮಿತ್ರ, ಪುರುಜಿತ್, ಶಕಜಿತ್, ಸಹಸ್ರಜಿತ್, ವಿಜಯ, ಚಿತ್ರಕೇತು, ವಸುಮಾನ್, ದ್ರವಿಡ ಮತ್ತು ಕ್ರತು ಎಂಬ ಹತ್ತು ಪುತ್ರರು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಪ್ರಿಯರಾಗಿದ್ದರು. || ೧೦-೧೨ || ನಾಗ್ಜಿಜಿ ಸತ್ಯಯಲ್ಲಿಯೂ ವೀರ, ಚಂದ್ರ, ಅಶ್ವಸೇನ, ಚಿತ್ರಗು, ವೇಗವಾನ್, ವೃಷ, ಆಮ, ಶಂಕು, ಮಸು ಮತ್ತು ಪರಮತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ಕುಂಟಿ ಎಂಬ ಹತ್ತು ಮಕ್ಕಳಾದರು. || ೧೩ || ಕಾಲಿಂದಿಗೆ ಶ್ರುತ, ಕವಿ, ವೃಷ, ವೀರ, ಸುಬಾಹು, ಭದ್ರ, ಶಾಂತಿ, ದರ್ಶ, ಪೂರ್ಣಮಾಷ ಮತ್ತು ಸೋಮಕ ಎಂಬ ಪುತ್ರರಿದ್ದರು. || ೧೪ || ಮದ್ರರೇಶದ ರಾಜಕುಮಾರಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣೆಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ-ಪ್ರಥೋಷ, ಗಾತ್ರವಾನ್, ಸಿಂಹ, ಬಲ, ಪ್ರಬಲ, ಉರ್ಧ್ವಗ, ಮಹಾಶಕ್ತಿ, ಸಹ, ಓಷ ಮತ್ತು ಅಪರಾಜಿತರೆಂಬ ಹತ್ತು ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. || ೧೫ || ಮಿತ್ರ ವಿಂದೆಯಲ್ಲಿ ವೃಕ, ಹರ್ಷ, ಅನಿಲ, ಗೃಧ್ರ, ವರ್ಧನ, ಅನ್ನಾದ, ಮಹಾಶ, ಪಾವನ, ವಹ್ನಿ ಮತ್ತು ಕುಧಿ ಎಂಬ ಹತ್ತು ಪುತ್ರರು ಹುಟ್ಟಿದರು. || ೧೬ || ಭದ್ರಾ ಎಂಬುವಳಲ್ಲಿ - ಸಂಗ್ರಾಮಜಿತ್, ಬೃಹತ್ಸೇನ, ಶೂರ, ಪ್ರಹರಣ, ಅರಿಜಿತ್, ಜಯ, ಸುಭದ್ರ, ವಾಮ, ಆಯು ಮತ್ತು ಸತ್ಯಕ ಎಂಬ ಹತ್ತು ಪುತ್ರರು ಹುಟ್ಟಿದರು. || ೧೭ || ಈ ಎಂಟು ಪುತ್ರರಾಗಿಯರಲ್ಲದೆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ರೋಹಿಣಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ಹದಿನಾರು ಸಾವಿರದ ಒಂದು ನೂರು ಇನ್ನೂ ಪತ್ತಿಯಿದ್ದರು. ರೋಹಿಣಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ದೀಪ್ತ ಮಾನ್, ತಾಮ್ರತಪ್ತ ಮೊದಲಾದ ಹತ್ತು-ಹತ್ತು ಮಂದಿ ಪುತ್ರರು ಹುಟ್ಟಿದರು. ರುಕ್ಮಿಣಿ ನಂದನನಾದ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನಿಗೆ ಮಾಯಾವತಿ ಯಲ್ಲದೆ ಭೋಜಕನು ನಿವಾಸಿಯಾದ ರುಕ್ಮಿಯ ಮಗಳಾದ ರುಕ್ಮವತಿ ಯೊಡನೆಯೂ ವಿವಾಹವಾಗಿತ್ತು. ಪರಿಣಿತನೇ! ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮಕ್ಕಳ ತಾಯಂದಿರೇ ಹದಿನಾರು ಕಾವಿರಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದರು. ಅದರಿಂದ ಅವನ ಪುತ್ರರು-ಪೌತ್ರರು ಇವರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಕೋಟಿಯನ್ನೂ ಮೀರಿತ್ತು. || ೧೮-೧೯ ||

ಪರಿಣಿತನಾದನು ಕೇಳಿದನು - ಮಹಾಮುನಿಗಳೇ! ನೀವೀಗ ರುಕ್ಮಿಯ ಮಗಳೊಡನೆ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನ ವಿವಾಹವಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳಿದಿರಿ. ಪರಮ ಶತ್ರುವಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮಗನಿಗೆ ಏಕೆ ರುಕ್ಮಿಯು ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳು? ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಂದ ಪರಾಜಿತನಾಗಿ ಅವಮಾನಿತನಾಗಿದ್ದ ಅವನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನೇ ಸಂಹರಿಸಲು ಸಮಯ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಇಬ್ಬರು ವೈರಿಗಳ ನಡುವೆ ವಿವಾಹ ಸಂಬಂಧವು ಹೇಗೆ ಎರ್ಪಟ್ಟಿರಬಹುದೆಂದು ದಯಮಾಡಿ ಹೇಳಿ. || ೨೦ || ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಶ್ರೇಷ್ಠರೇ! ಯೋಗಿಗಳಾದವರು ಭೂತ-ಭವಿಷ್ಯದ್ವರ್ತಮಾನಗಳನ್ನು ತಿಳಿದವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಗೋಚರಿಸದೇ ಇರುವುದನ್ನು, ದೂರದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನೂ, ಮರೆಯಾಗಿರುವುದನ್ನೂ ತಿಳಿಯಲು ಅವರು ಸಮರ್ಥರು. ತಮ್ಮಂತಹ ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಯದೇ ಇರುವ ವಿಷಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ನಿಗೂಢವಾಗಿರುವ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ನನಗೆ ಹೇಳಿ. || ೨೧ ||

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ವೃತಃ ಸ್ವಯಂವರೇ ಸಾಕ್ಷಾದನಗೋಽಂಗಯುತಪ್ರಯಾ |
ರಾಜ್ಞಃ ಸಮೇತಾನಿರ್ಜಿತೃ ಜಹಾರೈಕರಥೋ ಯುಧಿ || ೨೨ ||

ಯದ್ಯಪ್ಯನುಸ್ಮರಣಂ ವೈರಂ ರುಕ್ಕೇ ಕೃಷ್ಣಾವಮಾನಿತಃ |
ವೃತರದ್ಭಾಗಿನೀಯೂಯ ಸುತಾಂ ಕುರ್ವನ್ ಸ್ವಯಃ ಪ್ರಿಯಮ್ || ೨೩ ||

ರುಕ್ಕಿಣ್ವಾಸ್ತನಯಾಂ ರಾಜನ್ ಕೃತವರ್ಮಸುತೋ ಬಲೀ |
ಉಪಯೇಮೇ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷ್ಯಂ ಕನ್ಯಾಂ ಚಾರುಮತೀಂ ಕಲ || ೨೪ ||

ದೌಹಿತ್ರಾಯಾನಿರುದ್ಧಾಯ ಪೌತ್ರೀಂ ರುಕ್ಕದದಾದ್ವರೇಃ |
ರೋಚನಾಂ ಬದ್ಧವೈರೋಽಪಿ ಸ್ವಯಃ ಪ್ರಿಯಚಿಕೀರ್ಷಯಾ |
ಜಾತನ್ನಧರ್ಮಾಂ ತದ್ಭೌತಂ ಸ್ನೇಹಪಾತಾನುಬಂಧನಃ || ೨೫ ||

ತಸ್ಮಿನ್ನಭ್ಯುದಯೇ ರಾಜನ್ ರುಕ್ಕಿಣೇ ರಾಮಕೇತವೌ |
ಪುರಂ ಭೋಜಕಟಂ ಜಗ್ತುಃ ಸಾಂಬಪ್ತದ್ಯುಮ್ನಕಾದಯಃ || ೨೬ ||

ತಸ್ಮಿನ್ ನಿವೃತ್ತ ಉದ್ವಾಹೇ ಕಾಲಿಂಗಪ್ರಮುಖಾ ನೃಪಾಃ |
ದೃಷ್ಟಾಸ್ತೇ ರುಕ್ಕಿಣಾಂ ಪ್ರೋಚುರ್ಬಲಮಕ್ಮದ್ವಿನಿರ್ಜಯ || ೨೭ ||

ಅನಕ್ಷತ್ಯೋ ಜ್ಯಯಂ ರಾಜನ್ಸಪಿ ತದ್ವ್ಯಸನಂ ಮಹತ್ |
ಇತ್ಯುಕ್ತೋ ಬಲಮೂಹೂಯ ತೇನಾಕ್ಷಿ ರುಕ್ಕದೀವೃತ || ೨೮ ||

ತತಂ ಸಂಪ್ರಮಯಿತಂ ರಾಮಶ್ವತ್ತಾದದೇ ಪೂಮ್ |
ತಂ ತು ರುಕ್ಕಜಯತ್ರತ ಕಾಲಿಂಗಃ ಪ್ರಾಪ್ತವದ್ಬಲಮ್ |
ದಂತಾನ್ ಸಂದರ್ಶಯನ್ನುಚ್ಚಿನ್ವಾಮೃಷ್ಣತ್ರದ್ಭಲಾಯುಧಃ || ೨೯ ||

ತೋ ಲಕ್ಷಂ ರುಕ್ಕಗೃಹ್ಣಾದ್ ಗೃಹಂ ತತ್ರಾಜಯದ್ಬಲಃ |
ಚಿತವಾಸಪಮಿತ್ಯಾಹ ರುಕ್ಕೇ ಕೃತವಮಾಶ್ರಿತಃ || ೩೦ ||

ಶ್ರೀಕಾಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನು ಮೂರ್ತಿಮಂತನಾದ ಕಾಮದೇವನೇ ಆಗಿದ್ದನು. ಅವನ ಸೌಂದರ್ಯ ಮತ್ತು ಗುಣಗಳಿಗೆ ಮಾರುಹೋಗಿ ರುಕ್ಕವತಿಯು ಸ್ವಯಂವರದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ವರಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಿದಳು. ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನು ಒಬ್ಬಂಟಿಗನಾಗಿ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ರಾಜರನ್ನು ಗೆದ್ದು ರುಕ್ಕವತಿಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದನು. || ೨೨ || ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಂದ ಅವಮಾನಿತನಾದ ಕಾರಣ ರುಕ್ಕಿಯು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಕ್ರೋಧಾಗ್ನಿಯು ಇನ್ನೂ ಅರಿತಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೂ ಅವನೊಂದಿಗೆ ವೈರವನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದನು. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ತನ್ನ ತಂಗಿ ರುಕ್ಕಿಣಿಯನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ತನ್ನ ಸೋದರಳಿಯನಾದ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನಿಗೆ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು. || ೨೩ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಹತ್ತು ಪುತ್ರರಲ್ಲದೆ ರುಕ್ಕಿಣಿಗೆ ಪರಮ ಸುಂದರಳಾದ ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳ ಚಾರುಮತಿ ಎಂಬ ಕನ್ಯೆಯೋರ್ವಳಿದ್ದಳು. ಕೃತವರ್ಮನ ಪುತ್ರನಾದ ಒಲಿಯು ಆಕೆಯೊಂದಿಗೆ ವಿವಾಹವಾಗಿದ್ದನು. || ೨೪ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ರುಕ್ಕಿಗೆ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೊಂದಿಗೆ ಹಳೆಯ ವೈರವಿದ್ದರೂ ತನ್ನ ತಂಗಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲು ಅವನು ತನ್ನ ಮೊಮ್ಮಗಳಾದ ರೋಚನೆಯ ವಿವಾಹವನ್ನು ರುಕ್ಕಿಣಿಯ ಮೊಮ್ಮಗನಾದ ಅನಿರುದ್ಧನೊಂದಿಗೆ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟನು. ಈ ಪ್ರಕಾರದ ವಿವಾಹವು ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಸ್ನೇಹಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಬಂಧಿತನಾದ ರುಕ್ಕಿಯು ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದ್ದನು. || ೨೫ || ರಾಜೇಂದ್ರನೇ! ಅನಿರುದ್ಧನ ವಿವಾಹ ಮಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಲು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಬಲರಾಮ, ರುಕ್ಕಿಣಿ, ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ, ಕಾಂಬ ಮೊದಲಾದ ದ್ವಾರಕಾ ನಿವಾಸಿಗಳು ಭೋಜಕಟ ನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದರು. || ೨೬ || ವಿವಾಹ ಮಹೋತ್ಸವವು ಸಾಂಗವಾಗಿ ನೆರವೇರಿದ ನಂತರ ಗರ್ವಿಷ್ಠರಾಗಿದ್ದ ಕೇಂಗನೇ ಮೊದಲಾದ ರಾಜರು ಪಗಡೆಯಾಟದಲ್ಲಿ ಬಲರಾಮನನ್ನು ಸೋಲಿಸುವಂತೆ ರುಕ್ಕಿಯನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸಿದರು. || ೨೭ ||

ಬಲರಾಮನು ಪಗಡೆಯಾಟದಲ್ಲಿ ಚತುರನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವನಿಗೆ ಅಟವಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಅಸಕ್ತಿ ಇತ್ತು. ಕೇಂಗನೇ ಮೊದಲಾದ ರಾಜರ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ರುಕ್ಕಿಯು ಬಲರಾಮನನ್ನು ಅಟಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಿ ಬಲರಾಮನೊಂದಿಗೆ ಪಗಡೆಯಾಡತೊಡಗಿದನು. || ೨೮ || ಬಲರಾಮನು ಮೊದಲಿಗೆ ನೂರು, ಮತ್ತೆ ಸಾವಿರ, ಬಳಿಕ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಪರಹಗಳನ್ನು ಪಣಕ್ಕೊಡಿದನು. ಅವನು ರುಕ್ಕಿಯು ಗೆದ್ದುಕೊಂಡನು. ರುಕ್ಕಿಯು ಗೆದ್ದಾಗ ಕೇಂಗನರೇತನು ಹತ್ತಿರದ ಗಹ-ಗಹಿ ನಗುತ್ತಾ ಬಲರಾಮನ ಉಪಹಾಸ ಮಾಡಿದನು. ಬಲರಾಮನಿಗೆ ಆ ನಗುವು ಸಹಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಾಧನು. || ೨೯ || ಅನಂತರ ರುಕ್ಕಿಯು ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಪರಹ ಪಣಕ್ಕೊಡಿದನು. ಅದನ್ನು ಬಲರಾಮನು ಗೆದ್ದುಕೊಂಡನು. ಆದರೆ ಧೂರ್ತನಾದ ರುಕ್ಕಿಯು 'ನಾನೇ ಗೆದ್ದೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಡಗಿದ. || ೩೦ ||

ಮನ್ಯುನಾ ಕ್ರುಧಿತಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಸಮುದ್ರ ಇವ ಪರ್ವಣಿ |
ಚಾತ್ಯಾ ದುಃಖಾಕ್ಷೋಽತಿರುಷಾ ನೃಬೃದಂ ಗ್ವಹಮಾದದೇ |

|| ೩೦ ||

ತಂ ಚಾಪಿ ಜಹವಾನ್ ರಾಮೋ ಧರ್ಮೇಣ ಚೈವಮಾಶ್ರಿತಃ |
ರುಕ್ಮೀ ಜಿತಂ ಮಯಾತ್ರೇಮೇ ವದಂತು ಪ್ರಾಶ್ನಿಕಾ ಇತಿ |

|| ೩೧ ||

ತದಾಬ್ರವೀನ್ನಭೀರಾಗೇ ಬಲೇನ್ಯವ ಜಿತೋ ಗ್ಲಹಃ |
ಧರ್ಮತೋ ವಚನೇನ್ಯವ ರುಕ್ಮೀ ವದತಿ ವೈ ಮೃಷಾ |

|| ೩೨ ||

ಶಾಮನಾದೃತ್ಯ ವೈದರ್ಭೋ ದುಷ್ಪ್ರರಾಜಸ್ವಚೋದಿತಃ |
ಸಂಕರ್ಷಣಂ ಪರಿಪುಷನ್ ಬಭಾಷೇ ಕಾಲಚೋದಿತಃ |

|| ೩೩ ||

ನೈವಾಕ್ಷುರೋವಿದಾ ಯೂಯಂ ಗೋಪಾರಾ ವನಗೋಚರಾಃ |
ಅಕ್ಷೈರ್ದೀವ್ಯಂಕಿ ರಾಜಾಣೋ ಬಾನ್ಯೈಶ್ಚ ನ ಭವಾದೃಶಾಃ |

|| ೩೪ ||

ರುಕ್ಮೀವಮಧಿಕ್ಷಪ್ತೋ ರಾಜಭಿಕ್ಷೋಪಹಾಸಿತಃ |
ಕ್ರುದ್ಧಃ ಪರಿಘಮುಡ್ಯಮ್ನ ಜಘ್ನೇ ತಂ ನೃಮ್ಲಸಂಸದಿ |

|| ೩೫ ||

ಕಲಿಂಗರಾಜಂ ತರಸಾ ಗೃಹೀತ್ವಾ ದಹಮೇ ಪದೇ |
ದಂತಾನಪಾತಯತ್ಪುದ್ಧೋ ಯೋಽಹಸದ್ವಿವೃತ್ಪ್ರದ್ವಿಚ್ಯಃ |

|| ೩೬ ||

ಅನ್ಯೇ ನಿರ್ಭಿನ್ನಬಾಹೂರುಶಿರೋ ರುಧಿರೋಕ್ಷಿತಾಃ |
ರಾಜಾಣೋ ದುದ್ರವ್ವಾಭೀತಾ ಬಲೇನ ಪರಿಘಾದೀತಾಃ |

|| ೩೭ ||

ನಿಹತೇ ರುಕ್ಮಿಣಿ ತ್ಯಾಲೇ ನಾಬ್ರವೀತ್ ಸಾಧ್ವಸಾಧು ವಾ |
ರುಕ್ಮಿಣೇಬಲಯೋ ರಾಜನ್ ಸ್ನೇಹಭಂಗಭಯಾದ್ಧಿಃ |

|| ೩೮ ||

ತತೋಽನಿರುದ್ಧಂ ಸಹಸ್ರೋರ್ಯಯಾ ಪರಂ
ರಥಂ ಕಮಾರೋಷ್ಯ ಯಯುಃ ಕುಶಸ್ಥಲೀಮ್ |

ರಾಮಾದಯೋ ಭೋಜಕುಟಾದ್ಧಾಹಾರ್ಃ
ಸಿದ್ಧಾಖಿಲಾರ್ಥಾ ಮಧುಸೂದನಾಶ್ರಯಾಃ || ೪೦ ||

ಇದರಿಂದ ಬಲರಾಮನು ಕಿಂಡಾಮಂಡಲನಾದನು ಪೂರ್ವಮಂತ್ರ
ದಿನ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಭರ್ತಿಬರುವಂತೆ ಅವನು ಕೋಭೆಗೊಂಡನು.
ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ಕಿಂಪಾಗಿದ್ದ ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಕ್ರೋಧದಿಂದ
ಕಿಡಿಪಾರಿದವು. ಈಗ ಅವನು ಹತ್ತು ಕೋಟಿ ವರಪ್ರಾಪ್ತರನ್ನು ಪಣಕ್ಕೆ
ಒಡ್ಡಿದನು. || ೩೦ || ಈ ಬಾರಿಯೂ ದ್ಯುತದ ನಿಯಮದಂತೆ
ಬಲರಾಮನೇ ಗೆದ್ದನು. ಆದರೆ ರುಕ್ಮಿಯು 'ನಾನೇಗಿದ್ದೆ' ಎಂದು
ಬೊಬ್ಬ ಹಾಕುತ್ತಾ ಈ ವಿಷಯದ ವಿಶೇಷವನ್ನಾದ ಕಳಿಂಗರಾಜನೇ
ಇದನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಲಿ ಎಂದು ಹಟುಡಿದನು. || ೩೧ || ಆ
ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶವಾಣಿಯೊಂದು ಮೊಳಗಿತು - ಧರ್ಮ
ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕಾದರೆ ಬಲರಾಮನೇ ಈ ಆಟವನ್ನು
ಗೆದ್ದಿರುವನು. ನಾನು ಗೆದ್ದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವ ರುಕ್ಮಿಯ ಮಾತು
ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸುಳ್ಳಾಗಿದೆ. || ೩೨ || ರುಕ್ಮಿಯ ಕರೆಯ ಮೇರೆ
ಮೃತ್ಯು ಕುಣಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಜೊತೆಗೆ ಸಂಗಡಿಗರಾದ ದುಷ್ಪ್ರರಾಜರು
ಅವನನ್ನು ಎತ್ತಿಕಟ್ಟಿದರು. ಇದರಿಂದ ಅವನು ಆಕಾಶವಾಣಿಯನ್ನು
ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿ ಬಲರಾಮನನ್ನು ಅಪಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾ ಹೀಗೆ
ಹೇಳಿದನು. || ೩೩ || ಎಲೈ ಬಲರಾಮಾ! ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹುರುಳನ್ನು
ಮೇಯಿಸುತ್ತಾ ಸಂಚರಿಸುವ ನಿಷ್ಠು ಅಶ್ವವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಬಲ್ಲವರಲ್ಲಿ
ಪಗಡೆಕಾಯಿಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಸಮ್ಮಂಥ ರಾಜರೇ
ಅಟವಾಡುತ್ತಾ ಇರುತ್ತೇವೆ. ನಿಮ್ಮಂಥ ಗೋಪಾಲಕರನ್ನಾ || ೩೪ ||
ರುಕ್ಮಿಯು ಮಾಡಿದ ಆಕ್ಷೇಪದಿಂದ ಮತ್ತು ರಾಜರುಗಳ ಉಪಹಾಸ
ದಿಂದ ಬಲರಾಮನು ಅತ್ಯಂತ ಕ್ರುದ್ಧನಾಗಿ ಒಂದು ಪರಿಘಾಯುಧ
ವನ್ನೆತ್ತಿ ಆ ವಿವಾಹದ ಸಭೆಯಲ್ಲೇ ರುಕ್ಮಿಯನ್ನು ಕೊಂದು
ಹಾಕಿದನು. || ೩೫ || ಕಳಿಂಗ ರಾಜನು ಮೊದಲು ಹಲ್ಲೆರಿದು
ನಕ್ಕಿದ್ದನು. ಬಲರಾಮನ ಸಿಟ್ಟನ್ನು ನೋಡಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಓಡಿದನು ;
ಆದರೆ ಬಲರಾಮನು ಪತ್ತೇ ಹೆಜ್ಜೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಹಿಡಿದು
ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಅವನ ಹಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಉದುರಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. || ೩೬ ||
ಬಲರಾಮನು ತನ್ನ ಪರಿಘಾಯುಧದ ಎಟುಗಳಿಂದ ಇತರ ರಾಜರ
ಭುಜ, ತೊಡೆ, ತಲೆಗಳನ್ನು ಬಡಿದುಹಾಕಿದನು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ರಕ್ತ
ದಿಂದ ತೊಯ್ದುಕೊಳ್ಳಿ ಭಯದಿಂದ ಅಲ್ಲಿಂದ ಓಡಿ
ಹೋದರು. || ೩೭ || ಪರಿಣಿತನೇ! ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು -
ಬಲರಾಮನನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿದರೆ ರುಕ್ಮಿಣಿಗೆ ಆಸಮಾಧಾನವಾಗ
ಬಹುದು. ರುಕ್ಮಿಯ ವರ್ಧೆಯು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ
ಬಲರಾಮನು ಸಿಟ್ಟಾಗುವನು. ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಭಾವ
ಮೈದುನನ ಮೃತ್ಯುವಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಏನನ್ನೂ ಹೇಳದೆ ಮೌನ
ವಾಗಿದ್ದನು. || ೩೮ || ಹೀಗೆ ಅನಿರುದ್ಧನ ವಿವಾಹವೂ, ಶತ್ರುವಿನ
ವರ್ಧೆಯೂ ಅದನಂತರ ಭಗವಂತನ ಆಶ್ರಿತನಾದ ಬಲರಾಮನೇ
ಮೊದಲಾದ ಯದುವಂಶೀಯರು ನವವಂಶವಾದ ರೋಚನ
ಯೊಂದಿಗೆ ಅನಿರುದ್ಧನನ್ನು ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಭೋಜಕುಟ
ನಗರದಿಂದ ದ್ವಾರಕಾವುರಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದರು. || ೪೦ ||

ಅರವಸ್ತಂಧನಯಿ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೬೦ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮೆ ಸ್ಕಂಧೇ ಉತ್ತರಾರ್ಧೇ

ಅನಿರುದ್ಧನಿವಾಹಃ ಕುಶವರ್ಧೋ ನಾಮೈಕವ್ಯವೃತ್ತತೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೬೦ ||

ಅರವತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಉಷಾ - ಅನಿರುದ್ಧರ ಮಿಲನ

ರಾಜೋವಾಚ

ಬಾಣಸ್ಯ ತನಯಾಮೂಷಾಮುಖಯೇಮೇ ಯದೂತ್ತಮಃ |
ತತ್ರ ಯುದ್ಧಮಭೂದ್ಭೂರಂ ಹರಿಕಂಕರಯೋರ್ಮಹತ್ |
ಏತಸ್ಸರ್ವಂ ಮಹಾಯೋಗಿನ್ ಸಮಾಖ್ಯಾತುಂ ತ್ವಮರ್ಹಸಿ || ೧ ||

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಬಾಣಃ ಪುತ್ರಶತಶ್ಚೇಷೋ ಬಲೇರಾಸೀಸ್ತಪಾತ್ಮನಃ |
ಯೇನ ವಾಮನರೂಪಾಯ ಹರಯೇನ ದಾಯಿ ಮೇದಿನೀ || ೨ ||

ತಸ್ಮೈರಸು ಸುತೋ ಬಾಣಃ ಶಿವಭಕ್ತರಃ ಸದಾ |
ಮಾನ್ಯೋ ವದಾನ್ಯೋ ಧೀಮಾನ್ಯಸತ್ಯಸಂಧೋ ದೃಢವ್ರತಃ || ೩ ||

ತೋಷತಾಪ್ತೇ ಪುರೇ ರಮ್ಯೇ ಸ ರಾಜ್ಯಮಕರೋತ್ತರಾ |
ತಸ್ಯ ಶಂಭೋಃ ಪ್ರಸಾದೇನ ಕಿಂಕರಾ ಇವ ತೇನಮರಾಃ |
ಸಹಸ್ರಬಾಹುರ್ವಾದ್ಯೇನ ತಾಂಹವೇತೋಷಯನ್ವದಮ್ || ೪ ||

ಭಗವಾನ್ ಸರ್ವಭೂತೇಶಃ ಶರಣೋ ಭಕ್ತವತ್ಸಲಃ |
ವರೇಣಚ್ಛಿದಯಾಮಾಸ ಸ ತಂ ವಪ್ರೇ ಪುರಾಧಿಪಮ್ || ೫ ||

ಸ ವಿಕದಾಂತಹ ಗಿರಿಶಂ ಪಾರ್ತ್ವಸ್ಯ ವೀರ್ಯದುರ್ಮದಃ |
ಕಿರೀಟೇನಾಕರ್ವಣೇನ ಸಂಸ್ಪೃತಂಸ್ತತ್ಪದಾಂಬುಜಮ್ || ೬ ||

ನಮಸ್ಯೇ ತ್ವಾಂ ಮಹಾದೇವ ಲೋಕಾನಾಂ ಗುರುಮೀಶ್ವರಮ್ |
ವೈಯಾಮುಪೋಗೀತಾದಾನಾಂ ಕಾಮಪೂರಾಮರಾಂಭ್ರಪಮ್ || ೭ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತ್ವಾಜನು ಕೇಳಿದನು - ಮಹಾಯೋಗಿಗಳಾದ ಶುಕಮಹರ್ಷಿಗಳೇ! ಯದುವಂಶ ಶಿರೋಮುಖ ಅನಿರುದ್ಧನು ಬಾಣಸುತನ ಮಗಳಾದ ಉಷೆಯೊಂದಿಗೆ ವಿವಾಹವಾದನು ಮತ್ತು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೂ ಹಾಗೂ ಶಂಕರನಿಗೂ ಘೋರವಾದ ಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಿತೆಂದು ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ ತಾವು ದಯಮಾಡಿ ಈ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಿರಿ. || ೧ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳಿದರು - ಪರೀಕ್ಷಿತ ಮಹಾರಾಜ! ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಬಲಿಯ ಕಥೆಯನ್ನು ನೀನು ಈಗಾಗಲೇ ಕೇಳಿರುವೆ. ಅವನು ವಾಮನರೂಪವಾದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಇಡೀ ಭೃಥಿವಿಯನ್ನೇ ದಾನಮಾಡಿದ್ದನು. ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ ನೂರು ಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು, ಅವರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯವನೇ ಬಾಣಸುತ. || ೨ || ದೃತ್ಯರಾಜನಾದ ಬಲಿಯ ಔರಸ ಪುತ್ರನಾದ ಬಾಣಸುತನು ಶಿವನಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸದಾಕಾಲ ನಿರತನಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಸಮಸ್ತರಿಗೂ ಮಾನ್ಯನಾಗಿದ್ದನು; ಉದಾರಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಮಹಾಬುದ್ಧಿ ಶಾಲಿಯೂ, ಸತ್ಯಸಂಧನೂ, ದೃಢವಾದ ವ್ರತಾನುಷ್ಠಾನ ಉಳ್ಳವನೂ ಆಗಿದ್ದನು. || ೩ || ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಣಸುತನು ಪರಮರಮಣೀಯವಾದ ಶೋಷಿತಪುರದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರನ ವರಪ್ರಾದದಿಂದ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಸೇವಕರಂತೆ ಅವನ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವನಿಗೆ ಸಾವಿರ ತೋಳುಗಳಿದ್ದವು. ಒಂದು ದಿನ ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರನು ತಾಂಡವನೃತ್ಯವನ್ನಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅವನು ತನ್ನ ಸಾವಿರ ಕೈಗಳಿಂದ ಅವನೇ ವಿಧವಾದ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ನುಡಿಸಿ ಮೃದನವು ಪ್ರಸನ್ನಗೊಳಿಸಿದನು. || ೪ || ಭಗವಂತನಾದ ಶಂಕರನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಭಕ್ತವತ್ಸಲನೂ, ಶರಣಾಗತ ರಕ್ಷಕನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ವಿಹಮಾತ್ರ ಈಶನಾದ ಪ್ರಭುವು ಬಾಣಸುತನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದನು - 'ನಿನಗೆ ಇಚ್ಛಿಸುವಾದ ವರವನ್ನು ಬೇಡು'. ಆಗ ಬಾಣಸುತನು - 'ಭಗವಂತಾ! ನೀನು ನನ್ನ ನಗರವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ಇಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕೆಂಬುದು ನನ್ನ ಆಸೆ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕೊಂಡನು. || ೫ ||

ಒಂದು ದಿನ ಬಲ-ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಕೊಬ್ಬುಹೋದ ಬಾಣಸುತನು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಪಾದ ಕಮಲಗಳನ್ನು ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಕಿರೀಟದಿಂದ ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿ ನಮಸ್ಕಾರಗೈದು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು. || ೬ || ದೇವಾಧಿ ದೇವಾ! ನೀನು ಸಮಸ್ತ ಚರಾಚರ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಗುರುವೂ, ಸ್ವಾಮಿಯೂ ಆಗಿರುವೆ. ನಾನು ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಯಾರ ಮನೋರಥಗಳು ಇದುವರೆಗೆ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿಲ್ಲವೋ ಅಂತಹ ವರ ಮನೋರಥಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಡುವುವರಲ್ಲಿ ನೀನು ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದಂತೆ ಇರುವೆ. || ೭ ||

ದೋಷಸ್ತಂ ತ್ವಯಾ ದ್ವಂ ಪರಂ ಭಾರಾಯ ಮೇಽಭವತ್ |
ತ್ರಿಲೋಕ್ಯಾಂ ಪ್ರತಿಯೋದ್ಧಾರಂ ನ ಬಾಹೇ ತ್ವದ್ಭವೇ ಸಮಮ್ |
|| ೮ ||

ಕಂಡೂತ್ಯಾ ನಿಭೃತ್ಯೋರ್ಭಯೋರ್ಯುಕ್ತುರ್ನಿಗ್ಧಾನ್ಯಮ್ |
ಅದ್ಭಾಯಾಂ ಚೂರ್ಣಯನ್ದ್ರೇನ್ ಭಿಷಾಪ್ತೇಽಪಿ ಪ್ರದುದ್ರವುಃ |
|| ೯ ||

ತುಕ್ತುತ್ಯಾ ಭಗವಾನ್ ಕ್ರುದ್ಧಃ ಕೇತುಸ್ತೇ ಭಜ್ಯತೇ ಯದಾ |
ತ್ವದ್ವರ್ತಫ್ನಂ ಭವೇನ್ನೂಢಂ ಸಂಯುಗಂ ಮತ್ಸಮೇನ ತೇ |
|| ೧೦ ||

ಅತ್ಯುಕ್ತಃ ಕುಮತಿರ್ಹೃಷ್ಣಃ ಸ್ವಗೃಹಂ ಪ್ರಾವಿಶಸ್ತಪಃ |
ಪ್ರತೀಕ್ಷನ್ ಗರಿಶಾದೇಶಂ ಸ್ವನೀರ್ಯನಶನಂ ಕುಧೀಃ |
|| ೧೧ ||

ತಸ್ಯೋಷಾ ನಾಮ ದುಹಿತಾ ಸ್ವಜ್ಞಃ ಪ್ರಾದ್ಯುಮ್ನಾ ರಚಿಮ್ |
ಕನ್ಯಾಲಭತ ಕಾಂತೇನ ಪ್ರಾಗದೃಷ್ಟಪ್ರತೇನ ಸಾ |
|| ೧೨ ||

ಸಾ ತತ್ರ ಕಮಚ್ಯುತೀ ಕ್ಷುಬ್ಧಾ ಕಾಂತೇತಿ ವಾದಿನೀ |
ಸಖೀನಾಂ ಮಧ್ಯ ಉತ್ತಸ್ಥಾ ಎಹಲ್ವಾ ಪ್ರೀಡಿತಾ ಭೃಶಮ್ |
|| ೧೩ ||

ಬಾಣಸ್ಯ ಮಂತ್ರೀ ಕುಂಭಾಂಡಚಿತ್ರಲೇಖಾ ಚ ತತ್ಸುತಾ |
ಸಖ್ಯಪೃಚ್ಛತಖೀಮೂಷಾಂ ಕೌತೂಹಲಸಮನ್ವಿತಾ |
|| ೧೪ ||

ಕಂ ತ್ವಂ ಮೃಗಯಸೇ ಸುಪ್ರೂಃ ಕೀದೃತಸ್ತೇ ಮನೋರಥಃ |
ಹಸ್ತಗ್ರಾಹಂ ನ ತೇಽದ್ಯಾಪಿ ರಾಜಪುಷ್ಪಪಲಕ್ಷಯೇ |
|| ೧೫ ||

ಉಪೋವಾಚ

ದೃಷ್ಟಃ ಕಶ್ಚಿನ್ನರಃ ಸ್ವಜ್ಞಃ ಶ್ಯಾಮಃ ಕಮಲಲೋಚನಃ |
ಪೀತವಾಸಾ ಬೃಹದ್ಭಾಕುರ್ಯೋಽಪಿತಾಂ ಪ್ರಚಯಂಗಮಃ |
|| ೧೬ ||

ತಮಹಂ ಮೃಗಯೇ ಕಾಂತಂ ಪಾಯಯಿತ್ವಾಧರಂ ಮಥು |
ಕ್ಷಾಪಿ ಯಾತಃ ಸ್ವಹಯತೀಂ ಕ್ಷಿಪ್ತ್ವಾ ಮಾಂ ವೃಜಿನಾರ್ಗವೇ |
|| ೧೭ ||

ಭಗವಂತಾ ! ನೀನು ನನಗೆ ಸಾವಿರ ಬಾಹುಗಳನ್ನು ಕರುಣಿಸುವೆ. ಆದರೆ ಅವು ನನಗೆ ಭಾರವೇ ಆಗುತ್ತಿವೆ ಎಕೆಂದರೆ ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಲಿಖ್ತು ನನಗೆ ಸಂಸಾರಮಾನವಾಗಿ ನನ್ನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡುವಂತಹ ಯಾವ ಯೋಧನೂ ನನಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ || ೮ || ಆದಿದೇವಾ ! ಒಮ್ಮೆ ನನ್ನ ಬಾಹುಗಳಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವ ತೀರ್ತಿಯುಂಟಾಗಿ ಅದನ್ನು ಕಡೆಯಲಾರದೆ ದಿಗ್ವಿಜಯೋದಿಗೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಲು ಹೊರಟೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಆವುಗಳೂ ಭಯದಿಂದ ಓಡಿಹೋದವು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಬಾಹುಗಳ ಆಘಾತದಿಂದ ಅನೇಕ ಪರ್ವತಗಳನ್ನು ಪುಡಿ-ಪುಡಿಮಾಡಿದೆನು. || ೯ || ಬಾಣಸುರನ ಈ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ತಿವನು ಸ್ವಲ್ಪ ಬೇಸರದಿಂದಲೇ ಹೇಳಿದನು - ಎಲೈ ಮೂರ್ಖ ! ನಿನ್ನ ರಥದ ಭಜವು ಮುರಿದುಬಿದ್ದಾಗ ನನಗೆ ಸಮಾನನಾದ ಯೋಧನೊಂದಿಗೆ ನಿನ್ನ ಯುದ್ಧ ನಡೆಯುವುದು ಮತ್ತು ಆ ಯುದ್ಧವು ನಿನ್ನ ದರ್ಪವನ್ನು ಮುಚ್ಚು ಸೂರಾಗುವುದು. || ೧೦ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರನ ಮಾತುಕೇಳಿ ಬುದ್ಧಿಹಿಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದ ಅವನಿಗೆ ಹರ್ಷವುಂಟಾಗಿ ಮನಗೆ ಮರಳಿದನು. ಈಗ ಆ ಮೂರ್ಖನು ಪರಿಶೀಲನ ಆರೋಪದಂತ ಅವನ ಬಲ-ಪರಾಕ್ರಮಗಳ ಸಾಕವಾಗುವಂತಹ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಇದಿರುಸೋಡುತ್ತಿದ್ದನು. || ೧೧ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತ ಮಹಾರಾಜ ! ಬಾಣಸುರನಿಗೆ ಉಷಾ ಎಂಬ ಕನ್ಯೆಯೋರ್ವಳಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಇನ್ನೂ ಕುಮಾರಿಯೇ ಆಗಿದ್ದಾಗ ಒಂದು ದಿನ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಪರಮ ಸುಂದರ ಅನಿರುದ್ಧನೊಡನೆ ಅವಳ ಸಮಾಗಮವಾದಂತೆ ಕಂಡಳು. ಅಚ್ಚರಿಯ ವಿಷಯವೆಂದರೆ ಅವಳು ಅದುವರೆಗೂ ಅನಿರುದ್ಧನನ್ನು ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ ; ಅವನ ಹೆಸರೂ ಕೇಳಿರಲಿಲ್ಲ || ೧೨ || ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಅನಿರುದ್ಧನನ್ನು ಕಂಡು ಬಳಿಕ ಕಾಣದಿರುವಾಗ 'ಪ್ರಾಣಾತ್ಮಯನೇ ! ನೀನು ಎಲ್ಲಿರುವೆ ?' ಎಂದೆನ್ನುತ್ತಾ ಥಟ್ಟನೆ ಎದ್ದು ಕುಳಿತಳು. ತಾನು ಸಖಿಯರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಆಕೆಯು ಬಹಳವಾಗಿ ನಾಚಿಕೊಂಡಳು. || ೧೩ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ಬಾಣಸುರನಿಗೆ ಕುಂಭಾಂಡ ಪೆಂಬ ಮಂತ್ರಿಯಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಚಿತ್ರಲೇಖಾ ಎಂಬ ಕನ್ಯೆಯೊಬ್ಬಳಿದ್ದಳು. ಉಷಾ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರಲೇಖೆಯು ಪರಸ್ಪರ ಸಖಿಯರಾಗಿದ್ದರು. ಚಿತ್ರಲೇಖೆಯು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಉಷೆಯ ಬಳಿ ಕೇಳಿದಳು. || ೧೪ || ಸುಂದರಿಯೇ ! ರಾಜಕುಮಾರಿಯೇ ! ಇದುವರೆಗೂ ಯಾರೂ ನಿನ್ನ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣವನ್ನೇ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ನೀನು ಯಾರನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿರುವೆ ? ನಿನ್ನ ಮನೋರಥವೇನು ? ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮರೆಮಾಚದೆ ನನಗೆ ಹೇಳು. || ೧೫ ||

ಉಷೆಯು ಹೇಳಿದಳು - ಚಿತ್ರಲೇಖೆ ! ನಾನು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಅತೀವ ಸುಂದರನಾದ ಪುರುಷನನ್ನು ಕಂಡೆನು. ಅವನು ಶ್ಯಾಮಲವರ್ಣದವನಾಗಿದ್ದು, ಕಮಲಾಕ್ಷನಾಗಿದ್ದನು. ಪೀತಾಂಬರವನ್ನು ಉಟ್ಟಿದ್ದನು. ಆಕಾಶಬಾಹುವಾಗಿದ್ದನು. ಸ್ವಯರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವಷ್ಟು ಚೆಲುವನಾಗಿದ್ದನು. || ೧೬ || ಅವನು ಮೊದಲಿಗೆ ಅಥರಗಳ ಮಥುವನ್ನು ನನಗೆ ಕುಡಿಸಿದನು. ನಾನೂ ಅವನ ಅಥರಗಳ ಮಥುವನ್ನು ಕುಡಿಯಬೇಕೆನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ದುಬ್ಬಿ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿ ಮಾಯವಾಗಿದಿಟ್ಟನು. ಆ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣವಲ್ಲವನ್ನು ಆಗಿನಿಂದಲೂ ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದೇನೆ || ೧೭ ||

ಚಿತ್ರಲೇಖೋವಾಚ

ವ್ಯಸನಂ ತೇಽಪಕರ್ಷಾಮಿ ತ್ರಿಲೋಕ್ಯಾಂ ಯದಿ ಭಾವ್ಯತೇ |
ತಮಾನೇಷೈಃ ನರಂ ಯಶ್ವೇ ಮನೋಹರ್ತಾ ತಮಾದಿತ || ೧೮ ||

ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ದೇವಗಂಧರ್ವಸಿದ್ಧಚಾರಣಪನ್ನಗಾನ್ |
ದೈತ್ಯವಿದ್ಯಾಧರಾನ್ ಯಕ್ಷಾನ್ ಮನುಜಾಂಶ್ಚ ಯಥಾಲಿಖತ್ || ೧೯ ||

ಮನುಜೇಷು ಚ ಸಾ ವೃಕ್ಷೀನ್ ಶೂರಮಾನಕದುಂದುಭಿಮ್ |
ಷ್ಯಲಿಖಿದ್ರಾಮಕೃಷ್ಣಾ ಚ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ವೀಕ್ತ್ಯ ಲಚ್ಛಕಾ || ೨೦ ||

ಅನಿರುದ್ಧಂ ವಿಲಿಖಿತಂ ವೀಕ್ಷೋಜಾವಾಚ್ಛುಖೀ ಹ್ರಿಯಾ |
ಸೋಽಸಾವಸಾವಿತಿ ಪ್ರಾಹ ಸ್ಯಯಮೂನಾ ಮಹೀಪತೇ || ೨೧ ||

ಚಿತ್ರಲೇಖಾ ತಮಾಚ್ಛಾಯ ಪೌತ್ರಂ ಕೃಷ್ಣಸ್ಯ ಯೋಗಿನೀ |
ಯಯೌ ವಿಹಾಯಸಾ ರಾಜನ್ ದ್ವಾರಕಾಂ ಕೃಷ್ಣಪಾಲಿತಾಮ್ || ೨೨ ||

ತತ್ರ ಸುಪ್ತಂ ಸುಪರ್ಯಂತೇ ಪ್ರಾದ್ಯುಮ್ನಿಂ ಯೋಗಮಾಸ್ತುತಾ |
ಗೃಹೀತ್ವಾ ಶೋಣಿತಪುರಂ ಸಚ್ಛೈ ಪ್ರಿಯಮದರ್ಶಯತ್ || ೨೩ ||

ಸಾ ಚ ತಂ ಸುಂದರವರಂ ವಿಲೋಕ್ಯ ಮಂದಿತಾನನಾ |
ದುಷ್ಯೇಕ್ಷೈಃ ಸ್ವಗೃಹೇ ಪುಂಭೀ ರೇಮೇ ಪ್ರಾದ್ಯುಮ್ನನಾ ಸಮಮ್ || ೨೪ ||

ಪರಾರ್ಥವಾಸಃ ಸ್ವಗ್ಗಂಧಧೂಪದೀಪಾಸನಾದಿಭಃ |
ಪಾನಭೋಜನಭಕ್ಷ್ಯಶ್ಚ ವಾಕ್ಯೈಃ ಕುಶ್ಲಾಪಯಾಚರ್ತುಃ || ೨೫ ||

ಗೂಢಃ ಕನ್ಯಾಪುರೇ ಶಶ್ವತ್ಪ್ರವೃದ್ಧಶ್ಚೇಹಯಾ ತಯಾ |
ನಾಹರ್ಗಣಾನ್ ಸಬುಬುಧೇ ಉಪಯಾಪಹೃತೇಂದ್ರಿಯಃ || ೨೬ ||

ಚಿತ್ರಲೇಖೆಯು ಹೇಳಿದಳು - ಸಖಿಯೇ! ನಿನ್ನ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಅವಹರಿಸಿದವನು ಮೂರುಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆ ಇದ್ದರೂ, ನೀನು ಗುರುತಿಸುವೆಯಾದರೆ ನಾನು ನಿನ್ನ ವಿರಹವ್ಯಥೆಯನ್ನು ಕಳೆಯ ಬಲ್ಲೆನು. ನಾನು ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ನಿನ್ನ ಇನಿಯನನ್ನು ಗುರುತಿಸದೆಳು. ಮತ್ತೆ ಅವನು ಎಲ್ಲೆ ಇದ್ದರೂ ನಾನು ಅವನನ್ನು ನಿನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಕರೆತರುವೆನು. || ೧೮ || ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಚಿತ್ರಲೇಖೆಯು ಮಾತು-ಮಾತಿನಲ್ಲೇ ಬಹಳಷ್ಟು ದೇವತೆಗಳ, ಗಂಧರ್ವರ, ಸಿದ್ಧರ, ಚಾರಣರ, ಪನ್ನಗರ, ದೈತ್ಯರ, ವಿದ್ಯಾಧರರ, ಯಕ್ಷರ ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯರ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆದು ತೋರಿಸಿದಳು. || ೧೯ || ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಆಕೆಯು ವೃಕ್ಷಿವಂಶದ ಶೂರಸೇನ, ವಸುದೇವ, ಬಲರಾಮ ಮತ್ತು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಇವರ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದಳು. ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನ ಚಿತ್ರವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಉಷೆಯು ನಾಚಿಕೊಂಡಳು. || ೨೦ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಆಕೆಯು ಅನಿರುದ್ಧನ ಚಿತ್ರವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಲಜ್ಜೆಯಿಂದ ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿದಳು. ತಗ್ಗಿದ ತಲೆ ಎತ್ತಲೇ ಇಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಮಂದಹಾಸವನ್ನು ಬೀರುತ್ತಾ ಮೆಲ್ಲನೆ ಹೇಳಿದಳು - 'ನನ್ನ ಪ್ರಿಯತಮನು ಇವನೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ, ಇವನೇ.' || ೨೧ ||

ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನೇ! ಯೋಗಿನಿಯಾದ ಚಿತ್ರಲೇಖೆಗೆ ಈ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿರುವವನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮೊಮ್ಮಗನೆಂದು ತಿಳಿದು ಹೋಯಿತು. ಆಕೆಯು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲೇ ಆಕಾಶಮಾರ್ಗದಿಂದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಂದ ರಕ್ಷಿತವಾದ ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಬಂದಳು. || ೨೨ || ಅಲ್ಲಿ ಅನಿರುದ್ಧನು ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ಸುಂದರವಾದ ಮಂಚದಲ್ಲಿ ಪವಡಿಸಿದ್ದನು. ಯೋಗಸಿದ್ಧಿಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಚಿತ್ರಲೇಖೆಯು ಅನಿರುದ್ಧನನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಶೋಣಿತಪುರಕ್ಕೆ ತಂದು ತನ್ನ ಗಳಿತಿ ಯಾದ ಉಷೆಗೆ ಆಕೆಯ ಪ್ರಿಯಕರನ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಸಿದಳು. || ೨೩ || ತನ್ನ ಪರಮ ಸುಂದರ ಪ್ರಾಣವಲ್ಲಭನನ್ನು ಪಡೆದು ಆನಂದದಿಂದ ಉಷೆಯ ಮುಖವರಳಿತು. ಆಕೆಯು ಅನಿರುದ್ಧನೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ಎಹರಿಸ ತೊಡಗಿದಳು. ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಆಕೆಯ ಅಂತಃಪುರವು ಯಾವನೇ ಪುರುಷನು ಇವಳಿನೋಡಲೂ ಕೂಡ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿತ್ತು. || ೨೪ ||

ಉಷಾ-ಅನಿರುದ್ಧರ ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರೀತಿಯು ದಿನ-ದಿನಕ್ಕೂ ವೃದ್ಧಿಹೊಂದುತ್ತಿತ್ತು. ಉಷೆಯು ಬಹುಮೂಲ್ಯ ವಸ್ತುಗಳಿಂದಲೂ, ಪುಷ್ಪಹಾರಗಳಿಂದಲೂ, ಗಂಧ-ಧೂಪ-ದೀಪ, ಆಸನಾದಿಗಳಿಂದಲೂ, ಸುಮಧುರ ವಾನೀಯಗಳಿಂದಲೂ, ಭಕ್ಷ್ಯ-ಧೋಷ್ಯಗಳಿಂದಲೂ, ಮೃದು-ಮಧುರ ಮಾತಿನಿಂದಲೂ, ಸೇವಾಶುಕ್ರೋಷಗಳಿಂದಲೂ ಅನಿರುದ್ಧನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಸತ್ಕರಿಸಿದಳು. ಆಕೆಯು ತನ್ನ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಅನಿರುದ್ಧನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯ ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ನಿಗೂಢನಾಗಿದ್ದ ಅನಿರುದ್ಧನು ತನ್ನನ್ನೇ ತಾನು ಮರೆತು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು. ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಎಷ್ಟು ದಿನಗಳಾದವು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಹೋದನು. || ೨೫-೨೬ ||

ತಾಂ ತಥಾ ಯದುವೀರೇಣ ಭುಜ್ಯಮಾನಾಂ ಹತವ್ರತಾಮ್ |
ಹೇತುಭರ್ತೃತ್ವಯಾನ್ ಚಕ್ರರಾಪ್ತೀತಾಂ ದುರವಚ್ಛದೈಃ || ೨೭ ||

ಭಟಾ ಆನೇದಯಾನ್ ಚಕ್ರ ರಾಜಂಸ್ತೇ ದುಹಿತುರ್ವಯಮ್ |
ವಿಚೇಷ್ಟಿತಂ ಲಕ್ಷಯಾಮಃ ಕನ್ಯಾಯಾಃ ಕುಲದೂಷಣಮ್ || ೨೮ ||

ಅನಪಾಯಿಭರಸ್ಥಾಭಿಗುಪ್ತಾಯಾಶ್ಚ ಗೃಹೇ ಪ್ರಭೋ |
ಕನ್ಯಾಯಾ ದೂಷಣಂ ಪುಂಭರ್ತೃತ್ವೇತ್ಯಾಯಾ ನ ವಿದ್ವತ್ || ೨೯ ||

ತತಃ ಪ್ರವೃತ್ತಿಶೋ ಬಾಣೋ ದುಹಿತುಃ ಶ್ರುತದೂಷಣಃ |
ಶ್ಲಾಘತಃ ಕನ್ಯಕಾಗಾರಂ ಪ್ರಾಪ್ತೋಽದ್ರಾಕ್ಷ್ಯದ್ಯದೂದ್ವಹಮ್ || ೩೦ ||

ಕಾಮಾತ್ಮಜಂ ತಂ ಭುವನ್ಯಕಸುಂದರಂ
ಶ್ಯಾಮಂ ಪಿಶಂಗಾಂಬರಮಂಬುಜೇಕ್ಷಣಮ್ |
ಬೃಹದ್ಭುಜಂ ಕುಂಡಲಕುಂಠಲಕ್ಷಿತಾ
ಸ್ಥಿತಾವಲೋಕೇನ ಚ ಮಂಡಿತಾನನಮ್ || ೩೧ ||

ದೀಪ್ಯಂತಮಶ್ವೈಃ ಪ್ರಿಯಯಾಭಿಸ್ತಮ್ಲಯಾ
ತದಂಗಸಂಗ್ರಹನಕುಂಕುಮಸ್ರಜಮ್ |
ಬಾಹ್ಯೋರ್ಧ್ವಧಾನಂ ಮಧುಮಲ್ಲಿಕಾರ್ತಿಕಾಂ
ತಸ್ಯಾಗ್ರ ಆಸೀನಮವೇಕ್ಷ್ಯ ವಿಸ್ಮಿತಃ || ೩೨ ||

ಸ ತಂ ಪ್ರವಿಷ್ಟೌ ವೃತಮಾತತಾಯುಭಿ-
ರ್ಭಟ್ಟಿರನೀಕೈರವಲೋಕ್ಯ ಮಾಧವಃ |
ಉದ್ಯಮ್ಯ ಮೌರ್ವಂ ಪರಿಘಂ ವ್ಯವಸ್ಥಿತೋ
ಯಥಾಂತಕೋ ದಂಡಧರೋ ಚಪಾಂಶಯಾ || ೩೩ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಯದುಕುಮಾರ ಅನಿರುದ್ಧನ ಸಹವಾಸದಿಂದ ಉಷೆಯ ಕನ್ಯತ್ವವು ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಆಕೆಯ ಕರೀರದಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಚಿಹ್ನೆಗಳು ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಅಡಗಿಸಲಾರದಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ಉಷೆಯು ಒಹಳವಾಗಿ ಪ್ರಸನ್ನವಾಗಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇವಳಿಗೆ ಯಾರೋ ಪುರುಷನೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧವು ಏಂಡಿತವಾಗಿ ಉಂಟಾಗಿದೆ ಎಂದು ಕಾವಲುಗಾರರು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು. ಅವರು ಬಾಣಾಸುರನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ನಿವೇದಿಸಿಕೊಂಡರು - ಮಹಾರಾಜರೇ! ಕುಲಕ್ಕೆ ಕಳಂಕ ತರುವಂತಹ ನಿಮ್ಮ ಅವಿವಾಹಿತಳಾದ ರಾಜಕುಮಾರಿಯ ಚೇಷ್ಟೆಗಳನ್ನು ನಾವು ನೋಡಿದೆವು. || ೨೭-೨೮ || ಪ್ರಭುಗಳೇ! ನಾವು ಕ್ರಮಕ್ರಮದ ಹಗಲೂ-ರಾತ್ರಿ ಕಾವಲು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಮಗಳನ್ನು ಹೊರಗಿನ ಮನುಷ್ಯರು ನೋಡಲೂ ಕೂಡ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಅವಳು ಕೆಳಂಕಿತ ಹೇಗಾದಳು? ಇದರ ಕಾರಣ ನಮಗೆ ತಿಳಿಯದಾಗಿದೆ. || ೨೯ ||

ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನೇ! ತನ್ನ ಕನ್ಯೆಯ ಚರಿತ್ರವು ದೂಷಿತವಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಕಾವಲುಗಾರರಿಂದ ತಿಳಿದ ಬಾಣಾಸುರನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪೀಡೆ ಉಂಟಾಯಿತು. ಅವನು ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ಆಕೆಯ ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಅನಿರುದ್ಧನು ಕುಳಿತಿದ್ದನು. || ೩೦ || ಪ್ರಿಯ ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಅನಿರುದ್ಧನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಕಾಮದೇವರ ಅವತಾರನಾಗಿದ್ದ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನ ಪುತ್ರನಾಗಿದ್ದನು. ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅವನಂತಹ ಸುಂದರನು ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಶ್ಯಾಮಲ ಕರೀರದ ಮೇಲೆ ಪಿಶಾಂಬರವು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಕಮಲದ ಎಸಳಿನಂತಹ ವಿಶಾಲಕೋಮಲ ಕಣ್ಣುಗಳು, ಆಜಾನುಬಾಹುಗಳು, ಕಪೋಲಗಳ ಮೇಲೆ ಮುಂಗುರುಳು ಮತ್ತು ಕುಂಡಲಗಳು ಝುಗ-ಝುಗಿಸುವ ಜೋಡಿ. ತುಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಂದವಾದ ಮಂದಹಾಸ. ಕಡೆಗಣ್ಣು ನೋಟದಿಂದ ಅವನ ಮುಖದ ಶೋಭೆಯು ವಿಲಕ್ಷಣವಾಗಿತ್ತು. || ೩೧ || ಆಗ ಅನಿರುದ್ಧನು ಸರ್ವಾಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಭೂಷಿತಳಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುವ ಪ್ರಿಯತಮೆ ಉಷೆಯೊಂದಿಗೆ ಪಗಡೆ ಯಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಕೆಯ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಸುಶೋಭಿತವಾದ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಹೂವಿನ ಹಾರವು ಸ್ತನಮಂಡಲದ ಕುಂಕುಮದಿಂದ ಕೇವಲ ಹೋಗಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಉಷೆಯ ಎದುರಿನಲ್ಲೇ ಕುಳಿತು ಆಟವಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅನಿರುದ್ಧನನ್ನು ಕಂಡು ಬಾಣಾಸುರನು ಚಕಿತನಾದನು. || ೩೨ || ತನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಆಯುಧಪಾಣಿಗಳಾದ ಸಾವಿರಾರು ರಾಜಭಟರೊಡನೆ ಬಾಣಾಸುರನು ಬಂದು ದನ್ನು ನೋಡಿದ ಅನಿರುದ್ಧನು. ಒಡನೆಯೇ ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಲೋಹಮಯವಾದ, ಅತಿಭಯಂಕರವಾಗಿದ್ದ ಪರಿಣಾಯುಧವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕಾಲದಂಡ ವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಕಾಲಯಮನೇ ನಿಂತಿರುವನೋ ಎಂಬಂತೆ ಯುದ್ಧಸನ್ನದ್ಧವಾಗಿ ನಿಂತನು. || ೩೩ ||

ಜಿಘೃಕ್ಷಯಾ ತಾನ್ವರಿತಃ ಪ್ರಸರ್ಪತಃ
ಶುನೋ ಯಥಾ ಸೂಕರಯೂಥಭೋಽಹನತ್ |
ತೇ ಹಸ್ತಮಾನಾ ಭವನಾದ್ವಿನಿರ್ಗತಾ
ನಿರ್ಭಿನ್ನಮೂರ್ಧೋರುಭುಜಾಃ ಪ್ರದುದ್ರುವುಃ || ೩೪ ||

ತಂ ನಾಗಪಾಶೈರ್ಬಲಿನಂದನೋ ಬಲೀ
ಘ್ನಂತಂ ಸ್ವಸ್ಥೆನ್ನಂ ಕುಪಿತೋ ಬಬಂಧ ಹ |
ಉಷಾ ಭೃಶಂ ಶೋಕವಿಷಾದವಿಹ್ವಲಾ
ಬದ್ಧಂ ನಿಶಮ್ಯಾಶ್ರುಕಲಾಕ್ಷ್ಮರೌದಿಷೀತ್ || ೩೫ ||

ಬಲಿ ನಾಯಕನು ಗುಂಪನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡುವ ಕಾಡುಹಂದಿ
ಯಂತೆ ಅನಿರುದ್ಧನು ತನ್ನನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಮುನ್ನುಗ್ಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ
ಸ್ಥನಿಕರಲ್ಲರನ್ನು ಪರಿಘಾಯುಧದಿಂದ ಧ್ವಂಸಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟನು.
ಅನಿರುದ್ಧನ ಪ್ರಹಾರದಿಂದ ಹಲವಾರು ಸೈನಿಕರ ತಲೆಗಳು,
ಭುಜಗಳು, ಶೂಡಗಳು ಮುರಿದು, ಕಳಚಿ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಕೆಲವರು
ಪ್ರಾಣದ ಆಸೆಯಿಂದ ಅಲ್ಲಿಂದ ಓಡಿ ಹೋದರು. || ೩೪ ||
ಅನಿರುದ್ಧನು ತನ್ನ ಸೈನಿಕರಲ್ಲರನ್ನು ಸಂಹಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು
ನೋಡಿದ ಬಾಣಾಸುರನು ಕ್ರೋಧೋನ್ಮತ್ತನಾಗಿ ನಾಗಪಾಶದಿಂದ
ಅನಿರುದ್ಧನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ತನ್ನ ಪ್ತಿಯತಮನನ್ನು ಬಂಧಿ
ಸಿರುವುದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಉಷೆಯು ಅತ್ಯಂತ ಶೋಕ, ವಿಷಾದಗಳಿಂದ
ವಿಹ್ವಲಳಾದಳು. ಆಕೆಯ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ನೀರು
ಹರಿಯುತ್ತಾ ಅಳುತ್ತಿದ್ದಳು. || ೩೫ ||

ಅರವತ್ತರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೬೨ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮತಃ ದುಶಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಉತ್ತರಾರ್ಧೇ
ಅನಿರುದ್ಧಬಂಧೋ ನಾಮ ದ್ವಿಫಲಶ್ಲೋಕೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೬೨ ||

ಅರವತ್ತಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೊಂದಿಗೆ ಬಾಣಾಸುರನ ಯುದ್ಧ

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಉವಾಚ

ಅಪಶ್ಯತಾಂ ಚಾನಿರುದ್ಧಂ ತದ್ವಂಧೂನಾಂ ಚ ಭಾರತ |
ಚಕ್ಷಾರೋ ವಾರ್ಷ್ಣೀ ಮಾಸಾ ವ್ಯತಿಿಯುರನುಶೋಚತಾಮ್
|| ೧ ||

ನಾರದಾತ್ಮದುಪಾಕರ್ಣ್ಯ ವಾರ್ತಾಂ ಬದ್ಧಸ್ಯ ಕರ್ಮ ಚ |
ಪ್ರಯಯುಃ ಶೋಣಿತಪುರಂ ವೃಷಯಃ ಕೃಷ್ಣದೇವತಾಃ
|| ೨ ||

ಪ್ರಮ್ಯಮ್ನೋ ಯುಯುಧಾನ್ಶು ಗದಃ ಸಾಂಭೋಽಥ ಸಾರಣಃ |
ನಂದೋಪನಂದಭದ್ರಾದ್ಯಾ ರಾಮಕೃಷ್ಣಾನುವರ್ತಿನಃ
|| ೩ ||

ಅಕ್ಶೌಹಿಣೀಭಿದ್ವಾರ್ಷದಾಭಿಃ ಸಮೇತಾಃ ಸರ್ವಕೋದಿತಮ್ |
ದುರುಧುರ್ಬಾಣನಗರಂ ಸಮಂತಾತ್ ಶಾತ್ವತರ್ಷಭಾಃ
|| ೪ ||

ಭಜ್ಯಮಾನಪುರೋದ್ಯಾನಪ್ರಾಕಾರಾಟ್ಮಾಲ್ಪಗೋಪುರಮ್ |
ಪ್ರೇಕ್ಷಮಾಣೋ ದುಷಾವಿಷ್ಟುಲ್ಬಸ್ಯಮ್ನೋಽಭಿನರ್ಯಯೌ
|| ೫ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪುಷ್ಕಿತ ಮಹಾರಾಜ !
ಮಳೆಗಾಲದ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳುಗಳು ಕಳೆದು ಹೋದುವು. ಅನಿರುದ್ಧನು
ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದನು ? ಎಲ್ಲಿರುವನೆಂಬುದೇ ಯಾರಿಗೂ
ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಬಂಧುಗಳು ಈ ಘಟನೆಯಿಂದ ಶೋಕಾಕುಲ
ರಾದರು. || ೧ || ಒಂದು ದಿನ ನಾರದ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ದ್ವಾರಕೆಗೆ
ಬಂದು, ಯೋಗಿನಿಯು ಅನಿರುದ್ಧನನ್ನು ಶೋಣಿತಪುರಕ್ಕೆ ಕೊಂಡು
ಹೋದುದು. ಬಾಣಾಸುರನ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡಿದುದು,
ನಾಗಪಾಶದಿಂದ ಬಂಧಿತನಾದುದು ಎಲ್ಲ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ
ನಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದರು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಆರಾಧ್ಯದೇವನೆಂದು
ಭಾವಿಸಿದ್ದ ಯದುವಂಶೀವೀರರು ಶೋಣಿತಪುರಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ
ಮಾಡಿದರು. || ೨ || ಒಲರಾಮ-ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರ ಜೊತೆಗೆ ಅವರ ಅನು
ಯಾಯಿಗಳಾದ ಪ್ರಮ್ಯಮ್ನು, ಸಾತ್ವಕಿ, ಗದ, ಸಾಂಭ, ಸಾರಣ,
ನಂದ, ಉಪನಂದ ಮತ್ತು ಭದ್ರ ಮೊದಲಾದ ಯಾದವರ
ಹನ್ನೆರಡು ಅಕ್ಶೌಹಿಣಿ ಸೈನ್ಯ ಸಮೇಶರಾಗಿ ಶೋಣಿತಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ,
ಆ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಗಳಿಂದಲೂ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದರು.
|| ೩-೪ || ಪಟ್ಟಣದ ಕುದ್ಯಾನವನಗಳನ್ನೂ, ಕೋಟೆ-ಕೊತ್ತಲು
ಗಳನ್ನು ಮಹಾದ್ವಾರಗಳನ್ನು ಯಾದವ ಸೈನಿಕರು ಧ್ವಂಸಮಾಡು
ತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಕುಪಿತನಾದ ಬಾಣಾಸುರನು ಅಷ್ಟೇ
ಸಂಖ್ಯೆಯ ಹನ್ನೆರಡು ಅಕ್ಶೌಹಿಣಿ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಪಟ್ಟಣದಿಂದ
ಹೊರಬಂದನು. || ೫ ||

ಬಾಣಾರ್ಥೇ ಭಗವಾನ್ ರುದ್ರಃ ಸುಕುಶೈಃ ಪ್ರಮಥೈರ್ವೃತಃ |
ಆದುತ್ಯ ನಂದಿವೃಷಭಂ ಯುಯುಧೇ ರಾಮಕೃಷ್ಣಯೋಃ || ೬ ||

ಅಸೀತ್ ಸುಕುಮುಲಂ ಯುದ್ಧಮದ್ಭುತಂ ರೋಮಹರ್ಷಣಮ್ |
ಕೃಷ್ಣಶಂಕರಯೋ ರಾಜನ್ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಗುಹಯೋರಪಿ || ೭ ||

ಕುಂಭಾಂಡಕೂಪಕರ್ಣಾಭ್ಯಾಂ ಬಲೇನ ಸಹ ಸಂಯುಗು |
ಸಾಂಬತ್ಯ ಬಾಣಪುತ್ರೇಣ ಬಾಣೇನ ಸಹ ಸಾತ್ಯಕೇಃ || ೮ ||

ಬ್ರಹ್ಮಾದಯಃ ಸುರಾಧೀಶಾ ಮನಯಃ ಸಿದ್ಧಚಾರಣಾಃ |
ಗಂಧರ್ವಾಪ್ಸರಯೋ ಯಕ್ಷಾ ವಿಮಾನೈರ್ದ್ರ ಪುಷ್ಪಮಾಗಮನ್ || ೯ ||

ಶಂಕರಾನುಚರಾನ್ ತೌರಿರ್ಭೂತಪ್ರಮಥಗುಹ್ಯಕಾನ್ |
ಡಾಕಿನೀರ್ಯಾತುಧಾನಾಂಶ್ಚ ವೇತಾಲಾನ್ಸ್ವಪಿನಾಯಕಾನ್ || ೧೦ ||

ಪ್ರೇತಮಾತೃಪಿತಾಚಾಂಶ್ಚ ಕೂಷ್ಮಾಂಡಾನ್ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸಾನ್ |
ದ್ರಾವಯಾಮಾಸ ತೀಕ್ಷ್ಣಗ್ನಿಃ ಶರೈಃ ಕಾರ್ಜುಣಸುಪ್ತೈಃ || ೧೧ ||

ಪೃಥಗ್ವಿಧಾನಿ ಪ್ರಾಯುಂಕ್ತ ಪಿಸಾಕೈಸ್ತಾನ್ ಶಾರ್ಙ್ಗಣೇ |
ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೈಃ ಶಮಯಾಮಾಸ ಶಾರ್ಙ್ಗಪಾಣರವಿಸ್ಥಿತಃ || ೧೨ ||

ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತು ಚ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತು ವಾಯುಸ್ತು ಚ ಸಾರ್ವತಮ್ |
ಆಗ್ನೇಯಸ್ತು ಚ ಪಾರ್ವತ್ಯಂ ನೈಜಂ ಪಾಶುಪತಸ್ತು ಚ || ೧೩ ||

ಮೋಹಯಿತ್ವಾ ಹಿ ಗಿರಿತಂ ಜ್ಯಂಭಣಾಶ್ವೇಣ ಜ್ಯಂಭತಮ್ |
ಬಾಣೈಃ ಸ್ವತನಾಂ ಶೌರ್ಜಿಭಾಣಾಪಿಗದೇಪುಭಃ || ೧೪ ||

ಸ್ಯಂದಃ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಬಾಣೌಘೈರರ್ಧ್ರಮಾನುಃ ಸಮಂತತಃ |
ಅಶ್ವಗ್ವಿಯುಂಚನ್ ಗಾತ್ರೇಭ್ಯಃ ಪಿವಿಸಾಪಾತ್ರಮದ್ರಣಾತ್ || ೧೫ ||

ಕುಂಭಾಂಡಃ ಕೂಪಕರ್ಣಶ್ಚ ಪೇತಕುರ್ಮಸರಾದಿತ್ |
ದುದ್ರವುಸ್ತದನೀಕಾನಿ ಹತನಾಥಾನಿ ಸರ್ವತಃ || ೧೬ ||

ವಿಹೀರ್ಯಮಾಣಂ ಸ್ವಬಲಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಬಾಣೋಽತ್ಯಮರ್ಷಣಃ |
ಕೃಷ್ಣಮಭ್ಯದ್ರವತ್ ಸಂಖ್ಯೇ ರಥೇ ಹಿತ್ವೈವ ಸಾತ್ಯಕಿಮ್ || ೧೭ ||

ಬಾಣಾಸುರನ ಸಹಾಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ರುದ್ರದೇವನೇ
ಪ್ರವೇಶಾರೂಢನಾಗಿ ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಕಾರ್ತಿಕೇಯನಿಂದಲೂ,
ಪ್ರಮಥಗಣಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಗಣಭೂಮಿಗೆ ಬಂದು
ಬಲರಾಮ-ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರೊಡನೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೊಡಗಿದನು. || ೬ ||
ಪರೀಕ್ಷಿತನಾಗಿ ಶಂಕರನಿಗೂ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೂ, ಕಾರ್ತಿಕೇಯ
ಮತ್ತು ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನಿಗೂ, ಆತ್ಮಯ ಭಯಂಕರವೂ, ಅತ್ಯದ್ಭುತವೂ,
ರೋಮಾಂಚಕಾರಿಯೂ ಆದ ಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಿತು. || ೭ ||
ಬಲರಾಮನೊಡನೆ ಕುಂಭಾಂಡ-ಕೂಪಕರ್ಣರು ಯುದ್ಧಮಾಡು
ತ್ತಿದ್ದರು. ಬಾಣಾಸುರನ ಮಗನೊಡನೆ ಸಾಂಬನೂ,
ಬಾಣಾಸುರನೊಡನೆ ಸಾತ್ಯಕಿಯೂ ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. || ೮ ||
ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಮೊದಲಾದ ಸುರಾಧೀಶರೂ, ಋಷಿ-ಮುನಿಗಳೂ,
ಸಿದ್ಧ-ಚಾರಣರೂ, ಗಂಧರ್ವಾಪ್ಸರೆಯರೂ, ಯಕ್ಷರೂ ■
ಯುದ್ಧವನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ವಿಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕೂತು
ಆಗಮಿಸಿದರು. || ೯ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಶಾರ್ಙ್ಗ
ಧನುಸ್ಸಿನಿಂದ ಹರಿಹವಾದ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಾ
ಶಂಕರನ ಅನುಚರರಾದ ಭೂತ, ಪ್ರೇತ, ಪ್ರಮಥ, ಗುಹ್ಯಕ,
ಡಾಕಿನೀ, ಯಾತುಧಾನ, ವೇತಾಲ, ವಿನಾಯಕ, ಪ್ರೇತಗಣ, ಮಾತೃ
ಗಣ, ಪಿತಾಚ, ಕೂಷ್ಮಾಂಡ ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ - ಇವರೆಲ್ಲರನ್ನು
ಓಡಿಸಿ ಬಿಟ್ಟನು. || ೧೦-೧೧ || ಪಿಸಾಕವಾಣಿಯಾದ ಶಂಕರನು
ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರದ ಅಸ್ತ್ರ-ಶಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು
ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಯಾವುದೇ ವಿಸ್ಮಯವಿಲ್ಲದೆ
ಅವುಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿ, ತನ್ವಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಉಪಶಮನ ಮಾಡಿ
ದನು. || ೧೨ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರದ ಉಪಶಮನಕ್ಕೆ
ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರವನ್ನೂ, ವಾಯುವ್ಯಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ವರ್ಷಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಆಗ್ನಿ
ಯಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ವರ್ಷನ್ಯಾಸ್ತ್ರವನ್ನು, ವಾತುಪಾಸ್ತ್ರಕ್ಕಾಗಿ ನಾರಾಯಣಾಸ್ತ್ರ
ವನ್ನೂ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿದನು. || ೧೩ || ಇದಾದ ನಂತರ
ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಜ್ಯಂಭಣಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಮಹಾದೇವನನ್ನು
ಮೋಹಿತಗೊಳಿಸಿದನು. ಅವನು ಯುದ್ಧದಿಂದ ನಿವೃತ್ತನಾಗಿ ಅಕಳ
ಸುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕಾಯಿತು. ಆಗ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಕತ್ತಿ-ಗದೆ-ಬಾಣ
ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಆಯುಧಗಳಿಂದ ಬಾಣಾಸುರನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು
ಧ್ವಂಸಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟನು. || ೧೪ || ಇತ್ತ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನು ಬಾಣಗಳ
ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸಿ ಕಾರ್ತಿಕೇಯ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಘಾತಿಸೋಳಿಸಿ
ದನು. ಅವನು ರಣರಂಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನವಿಲಿನ ಮೇಲೆ ಕೂತು
ಓಡಿ ಹೋದನು. || ೧೫ || ಬಲರಾಮನು ತನ್ನ ಹಲಾಯುಧ
ದಿಂದ ಕುಂಭಾಂಡನನ್ನು ಮತ್ತು ಕೂಪಕರ್ಣನನ್ನು ಗಾಯಗೊಳಿಸಿ
ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಕೊಂದುಕೊಡಹಿ ಹಾಕಿದನು. ಹೀಗೆ ತನ್ನ
ಸೇನಾವತಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗುವುದನ್ನು ಕಂಡ ಬಾಣಾಸುರನ ಸಮಸ್ತ
ಸೇನೆಯೂ ಚಲ್ಲಾ-ಪಿಲ್ಲಿಯಾಗಿ ಹೋಯಿತು. || ೧೬ ||

ರಥಾರೂಢನಾದ ಬಾಣಾಸುರನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾದಿಗಳ ಪ್ರಹಾರ
ದಿಂದ ತನ್ನ ಸೇನೆಯು ಚಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಯಾಗಿ ನಾಶ ಹೊಂದಿರುವುದನ್ನು
ನೋಡಿ ಅತ್ಯಂತ ಕ್ರೋಧಗೊಂಡನು. ಅವನು ಕಿರಣ ಸಾತ್ಯಕಿಯನ್ನು
ಬಿಟ್ಟು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಲು ಅವನಿಡೆಗೆ
ಧಾವಿಸಿದನು. || ೧೭ ||

ಧನೂಂಷಾಕೃತ್ಯ ಯುಗಪದ್ವಾಃ ಪಂಚತತಾನಿ ವೈ |
ಏಕೈಕಸ್ಮಿನ್ ಶರೌ ದೌ ದೌ ಸಂದರ್ಥೇ ರಣದುರ್ಮದಃ
|| ೧೮ ||

ತಾನಿ ಚಿಚ್ಛೇದ ಭಗವಾನ್ ಧನೂಂಷಿ ಯುಗಪದ್ವರಿಃ |
ಸಾರಥಿಂ ರಥಮಶ್ವಾಂಶ್ಚ ಹತ್ವಾ ಶಂಖಮಪೂರಯತ್
|| ೧೯ ||

ತನ್ಮಾತಾ ಕೋಟಿರಾ ನಾಮ ನಗ್ನಾ ಮುಕ್ತಶಿರೋರುಹಾ |
ಪುರೋಽವತಸ್ಥೇ ಕೃಷ್ಣಸ್ಥ ಪುತ್ರಪ್ರಾಣಿರಕ್ಷಯಾ
|| ೨೦ ||

ತತ್ಪ್ರಿಯಾಬ್ಜುಯೋ ನಗ್ನಾದುನಿರೀಕ್ಷನ್ನದಾಗ್ರಜಃ |
ಬಾಣಶ್ಚ ತಾವದ್ವಿರಥಶ್ಚಿನ್ನಧನ್ವಾನಿಶ್ವರಮ್
|| ೨೧ ||

ವಿದ್ರಾವಿತೇ ಭೂತಗಣೇ ಜ್ವರವು ತ್ರಿಶಿರಾಸ್ತಿಸಾತ್ |
ಅಭ್ಯಧಾಪಿತ ದಾಶಾರ್ಹಂ ದಹನ್ನಿವ ದಿಶೋ ದಶ
|| ೨೨ ||

ಅಥ ನಾರಾಯಣೋ ದೇವತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವೈಷ್ಣವಜ್ವರಮ್ |
ಮಾಹೇಶ್ವರೋ ವೈಷ್ಣವಶ್ಚ ಯುಯುಧಾತೇ ಜ್ವರಾವುಭೌ
|| ೨೩ ||

ಮಾಹೇಶ್ವರಃ ಸಮಾಕ್ರಂವನ್ ವೈಷ್ಣವೇನ ಬಲಾದಿಹಃ |
ಅಲಬ್ಧ್ವಾ ಭಯಮುನ್ಯತ್ರ ಭೀತೋ ಮಾಹೇಶ್ವರೋ ಜ್ವರಃ |
ಶರಣಾರ್ಥೀ ಹೃಷೀಕೇಶಂ ಶುಷ್ಕಾನ್ ಪ್ರಯತಾಂಜಲಿಃ
|| ೨೪ ||

ಜ್ವರ ಉವಾಚ

ನಮಾಮಿ ಶ್ವಾಸಂಶಕ್ತಿಂ ಪರೇಶಂ
ಸರ್ವಾತ್ಮಾಸಂ ಕೇವಲಂ ಜ್ಞಪ್ತಿಮಾತ್ರಮ್ |
ವಿಶ್ವೋತ್ತಮಾಸ್ಥಾನಸಂರೋಧಹೇತುಂ
ಯತ್ತದ್ಭಕ್ತ ಬ್ರಹ್ಮಲಿಂಗಂ ಪ್ರಶಾಂತಮ್ || ೨೫ ||

ಕಾಲೋ ದೈವಂ ಕರ್ಮ ಜೀವಃ ಸ್ವಭಾವೋ
ದ್ರವ್ಯಂ ಕ್ಷೇತ್ರಂ ಪ್ರಾಣ ಆತ್ಮಾ ವಿಕಾರಃ |
ತತ್ಸಂಘಾತೋ ಬೀಜರೋಹಪ್ರವಾಹ-
ಸ್ತನ್ಮಾಯೈಷಾ ತನ್ನಿಷೇಧಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ || ೨೬ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ರಣೋನ್ಮತ್ತನಾದ ಬಾಣಾಸುರನು ತನ್ನ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಕೈಗಳಿಂದ ಒಂದೇ ಬಾರಿಗೆ ಐದುನೂರು ಧನಸ್ತುಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಸೈನಿಕರ ಮೇಲೂ ಎರಡೆರಡು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು. || ೧೮ || ಆದರೆ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಒಂದೇ ಬಾರಿಗೆ ಬಾಣಾಸುರನ ಐದುನೂರು ಧನಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ, ಸಾರಥಿ, ರಥ, ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ನೆಲಸಮಾಡಿದನು ಹಾಗೂ ಪಾಂಚಜನ್ಯ ಶಂಖವನ್ನೂದಿದನು. || ೧೯ || ಕೋಟಿರಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ದೇವತಾ ಸ್ತ್ರೀಯು ಬಾಣಾಸುರನಿಗೆ ಧರ್ಮಮಾತೆಯಾಗಿದ್ದಳು. ಅವಳು ತನ್ನ ಉಪಾಸಕ ಪುತ್ರನ ಪ್ರಾಣಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಕೂದಲು ಕೆದರಿಕೊಂಡು ಬೆತ್ತಲೆಯಾಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಂತಳು. || ೨೦ || ಆಗ ಗದಾಗ್ರಜ ನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಬೆತ್ತಲೆಯಾದ ಅಕೆಯನ್ನು ನೋಡಬಾರದೆಂದು ಮುಖವಿರಿಸಿ ನಿಂತನು. ಅವರಲ್ಲಿ ಧನಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ರಥವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಬಾಣಾಸುರನು ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು. || ೨೧ ||

ಇತ್ತಲಾಗಿ ಶಂಕರನ ಭೂತಗಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಮೂರು ತಲೆಗಳನ್ನೂ ಮೂರು ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಮಾಹೇಶ್ವರ ಜ್ವರವು ಹತ್ತು ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ದಿಟು ಬಿಡುವುದೋ ಎಂಬಂತೆ ಆರ್ಭಟಿಸುತ್ತಾ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಿತು. || ೨೨ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಧಾವಿಸಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ಮಾಹೇಶ್ವರ ಜ್ವರವನ್ನು ನೋಡಿ ಅದನ್ನು ಎದುರಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ವೈಷ್ಣವಜ್ವರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟನು. ಈಗ ವೈಷ್ಣವಜ್ವರ ಮತ್ತು ಮಾಹೇಶ್ವರ ಜ್ವರಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಕಾದಾಡ ತೊಡಗಿದವು. || ೨೩ || ಕೊನೆಗೆ ವೈಷ್ಣವ ಜ್ವರದ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಮಾಹೇಶ್ವರ ಜ್ವರವು ಸೀಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ಭಯಗೊಂಡಿದ್ದ ಅದಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಆಭಯ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅದು ಕೈ ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನೇ ಶರಣುಹೊಂದಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿತು. || ೨೪ ||

ಮಾಹೇಶ್ವರ ಜ್ವರವು ಹೇಳಿತು - ಪ್ರಭುವೇ ! ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿಯು ಅನಂತವಾಗಿದೆ. ನೀನು ಬ್ರಹ್ಮೇಶ್ವರರಿಗಿಂತಲೂ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಈಶ್ವರ ನಾಗಿರುವೆ. ಸಮಸ್ತರ ಆತ್ಮನೂ ನೀನೇ. ಅದ್ವಿತೀಯನೂ ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನೂ ನೀನೇ ಆಗಿರುವೆ. ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿ-ಸ್ಥಿತಿ-ಲಯಗಳಿಗೆ ಕಾರಣನು ನೀನೇ. ಕ್ರುತಿಗಳ ಮೂಲಕ ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ, ಅನುಮಾನಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಮಸ್ತ ವಿಕಾರಗಳಿಂದಲೂ ರಹಿತವಾದ ಶುದ್ಧಬ್ರಹ್ಮವೂ ನೀನೇ ಆಗಿರುವೆ. ಅಂತಹ ನಿನಗೆ ನಾನು ಸಮಸ್ತರಿಸುತ್ತೇನೆ. || ೨೫ || ಕಾಲ, ಅದೃಷ್ಟ, ಕರ್ಮ, ಜೀವ, ಸ್ವಭಾವ, ಸೂಕ್ಷ್ಮಭೂತ, ಶರೀರ, ಸೂತ್ರಾತ್ಮಾ ಪ್ರಾಣ, ಅಹಂಕಾರ, ವಿಕಾರಶ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಮತ್ತು ಪಂಚಭೂತಗಳು ಇವುಗಳ ಸಂಘಾತದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಲಿಂಗಶರೀರ, ಬೀಜಾಂಕುರ ನ್ಯಾಯ ದಂತೆ ಅದರ ಕರ್ಮ ಮತ್ತು ಕರ್ಮದಿಂದ ಪುನಃ ಲಿಂಗಶರೀರದ ಉತ್ಪತ್ತಿ - ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯೇ ಆಗಿದೆ. ಈ ಮಾಯೆಗೆ ದೊರನಾಗಿ ಅದನ್ನು ನಿವಾರಣೆ ಮಾಡುವ ನಿನಗೆ ಶರಣಾಗಿದ್ದೇನೆ. || ೨೬ ||

ನಾನಾಭಾವೈರ್ಲೀಲಯೈವೋಪಪನ್ನೈ-

ದೇವಾನಾನ್ಮಾಧೂನ್ ಲೋಕೋತ್ತಮಸ್ಥಿರ್ಘ್ನಃ ।

ಹಂಸುನ್ಮಾರ್ಗಾನ್ ಹಿಂಸಯಾ ಮರ್ತಮಾನಾನ್

ಜನ್ಮತತ್ಕೇ ಭಾರತಾರಾಯ ಭೂಮೇಃ ॥ ೨೭ ॥

ತಪೋಽಹಂ ತೇ ತೇಜಸಾ ದುಸ್ಸಹೇನ

ಶಾಂತೋಗ್ರೇಣಾತ್ಮುಪ್ಪಣೇನ ಜ್ವರೇಣ ।

ತಾಮ್ರಾಪೋ ದೇಹಿನಾಂ ತೇಽಂಘ್ರಮೂಲಂ

ನೋ ಸೇವೇರನ್ಯಾವದಾಶಾಸುಬದ್ಧಾಃ ॥ ೨೮ ॥

ಶ್ರೀಭಗವಾನುವಾಚ

ತ್ರಿಶಿರಸ್ತೇ ಪ್ರಸನ್ನೋಽಸ್ಮಿ ವೈತು ತೇ ಮಜ್ಜರಾದ್ವಯಮ್ ।

ಯೋ ನೌ ಸ್ಮರತಿ ಸಂವಾದಂ ತಸ್ಯ ತ್ವನ್ನ ಭವೇದ್ವಯಮ್

॥ ೨೯ ॥

ಇತ್ಯುಕ್ತೋಽಚ್ಯುತಮಾನಮ್ ಗತೋ ಮಾಹೇಶ್ವರೋ ಜ್ವರಃ ।

ಬಾಣಸುರಫಮಾರೂಢಾ ಪ್ರಾಗಾದ್ಭೋತ್ಸನ್ ದನಾರ್ದನಮ್

॥ ೩೦ ॥

ತತೋ ಬಾಹುಸಹಸ್ರೇಣ ನಾನಾಯುಧಧರೋಽಸುರಃ ।

ಮುಮೋಚ ಪರಮುಕ್ತದ್ವೋ ಬಾಣಾಂಶ್ಚಕ್ರಾಯುಧೇ ಸ್ತಪಃ

॥ ೩೧ ॥

ತಸ್ಯಾಸ್ಯತೋಽಸ್ಯಾಸ್ಯಕೃಚ್ಛ್ರೇಣ ಕ್ಷುರನೇಮಿನಾ ।

ಚಿಚ್ಛೇದ ಭಗವಾನ್ಪಾಶೂನ್ ಶಾಖಾ ಇವ ವನಸ್ಪತೇಃ

॥ ೩೨ ॥

ಬಾಹುಮುಚ್ಛಿದ್ಯಮಾನೇಷು ಬಾಣಸ್ಯ ಭಗವಾನ್ ಭವಃ ।

ಭಕ್ತಾನುಕಂಪ್ಯಪ್ರವೃಜ್ಯ ಚಕ್ರಾಯುಧಮುಭಾಷತ

॥ ೩೩ ॥

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಉವಾಚ

ಶ್ವಂ ಹಿ ಬ್ರಹ್ಮಪರಂ ಜ್ಯೋತಿರ್ಗೌಢಂ ಬ್ರಹ್ಮಣ ವಾಚ್ಮಯೇ ।

ಯಂ ಪಶ್ಯಂತ್ಯಮಲಾತ್ಮಾನ ಆಕಾಶಮಿವ ಕೇವಲಮ್

॥ ೩೪ ॥

ನಾಭಿರ್ನಭೋಽಗ್ನಿರ್ಮುಖಮಂಬು ರೇತೋ

ದ್ಯೌಃ ತೀರ್ಷ್ಣಮಾಶಾ ಶ್ರುತಿರಂಘ್ರಿರುರ್ವೀ ।

ಚಂದ್ರೋ ಮನೋ ಯಸ್ಯ ದೃಗರ್ಕ ಆತ್ಮಾ

ಅಹಂ ಸಮುದ್ರೋ ಜಲರಂ ಭುಜೇಂದ್ರಃ ॥ ೩೫ ॥

ರೋಮಾಣಿ ಯಸ್ಯೌಪಧಯೋಽಂಬುವಾಹಾಃ

ಕೇತಾ ವಿರಿಂಚೋ ಧಿಪತಾ ವಿರ್ಸಗಃ ।

ಪ್ರಜಾಪತಿರ್ಹೃದಯಂ ಯಸ್ಯ ಧರ್ಮಃ

ಸ ವೈ ಭವಾನ್ಪುರುಷೋ ಲೋಕಕಲ್ಪಃ ॥ ೩೬ ॥

ಪ್ರಭೋ! ನೀನು ಲೀಲೆಯಿಂದಲೇ ಅನೇಕ ರೂಪಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ದೇವತೆಗಳ, ಸಾಧುಗಳ ಮತ್ತು ಲೋಕಮರ್ಯಾದೆಯ ಮಾಲನೆ-ಪೋಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ. ಲೋಕಕಂಟಕರಾದ ದುರ್ಮಾರ್ಗಿಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಅವತಾರ ಗಳೆಲ್ಲವೂ ಭೂಭಾರಹರಣಕ್ಕಾಗಿ ಆಗಿವೆ. ॥ ೨೭ ॥ ಪ್ರಭುವೇ! ಶಾಂತವಾದಂತೆ ಕಂಡರೂ ಉಗ್ರವಾಗಿರುವ ನಿನ್ನ ಅತ್ಯಂತ ಭಯಾನಕವಾದ ಮತ್ತು ದುಸ್ಸಹವಾದ ಜ್ವರದಿಂದ ನಾನು ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ದೇಹಧಾರಿಗಳಾದ ಜೀವರು ಆಸೆಯಿಂದ ಬಂಧಿತರಾಗಿ ನಿನ್ನ ಪಾದ ಕಮಲವನ್ನು ಸೇವಿಸುವವರೆಗೂ ತಾವ-ಸಂತಾನದಲ್ಲಿ ಬೇಯುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ॥ ೨೮ ॥

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದನು - ತ್ರಿಶಿರಸನೇ! ನಾನು ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿರುವೆನು. ಈಗ ನೀನು ನನ್ನ ಜ್ವರದಿಂದ ನಿರ್ಭಯನಾಗು. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಈ ಸಂವಾದವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುವವರಿಗೆ ನಿನ್ನಿಂದ ಯಾವುದೇ ಭಯ ಇರಲಾರದು. ॥ ೨೯ ॥ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದಾಗ ಮಾಹೇಶ್ವರಜ್ವರವು ಅವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಹೊರಟುಹೋಯಿತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬಾಣಾಸುರನು ರಥಾರೂಢನಾಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಲು ಆಗಮಿಸಿದನು. ॥ ೩೦ ॥ ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಬಾಣಾಸುರನು ತನ್ನ ಸಾವಿರ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ನಾನಾ ವಿಧವಾದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದನು. ಅತ್ಯಂತ ಕೋಪಾವಿಷ್ಟನಾದ ಅವನು ಚಕ್ರವಾಣ ಭಗವಂತನ ಮೇಲೆ ಬಾಣಗಳ ಮಳೆಯನ್ನೇ ಸುರಿಸಿದನು. ॥ ೩೧ ॥ ಬಾಣಾಸುರನ ಬಾಣಗಳ ಮಳೆಯನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ವೃಕ್ಷಗಳ ಕೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುವಂತೆ ಅತ್ಯಂತ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಅಲಗಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸುರರ್ಶನ ಚಕ್ರದಿಂದ ಬಾಣಾಸುರನ ದಾಹುಗಳು ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಡುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರನು ಚಕ್ರಧಾರಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಅವನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ ತೊಡಗಿದನು. ॥ ೩೨-೩೩ ॥

ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರನು ಹೇಳಿದನು - ಪ್ರಭೋ! ನೀನು ವೇದ ಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತಾತ್ಪರ್ಯರೂಪದಿಂದ ಅಡಗಿರುವ ಪರಮ ಜ್ಯೋತಿಬ್ರಹ್ಮರೂಪ ಪರಬ್ರಹ್ಮನಾಗಿರುವೆ. ಶುದ್ಧತ್ವದಯಗಳ ಮಹಾತ್ಮರು ನಿನ್ನ ಆಕಾಶದಂತೆ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಿಕಾರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ॥ ೩೪ ॥ ಆಕಾಶವು ನಿನ್ನ ನಾಥಿಯಾಗಿದೆ. ಅಗ್ನಿಯು ಮುಖ ಮತ್ತು ಜಲವು ವೀರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಸ್ವರ್ಗವು ತಲೆಯು, ದಿಕ್ಕುಗಳೇ ಕಿವಿಗಳು, ಪೃಥ್ವಿಯೇ ಚರಣಗಳಾಗಿವೆ. ಚಂದ್ರನೇ ಮನಸ್ಸು, ಸೂರ್ಯನೇ ಕಣ್ಣುಗಳು, ಶಿವನಾದ ನಾನು ನಿನ್ನ ಅಹಂಕಾರನಾಗಿರುವೆನು. ಸಮುದ್ರವೇ ನಿನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯು ಮತ್ತು ಇಂದ್ರನು ನಿನ್ನ ಭುಜವಾಗಿದ್ದಾನೆ. ॥ ೩೫ ॥ ಧಾನ್ಯಾದಿ ಔಷಧಿಗಳು ನಿನ್ನ ರೋಮಗಳು, ಮೇಘಗಳೇ ತಲೆ ಕೊದಲು, ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಬುದ್ಧಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಪ್ರಜಾಪತಿಯೇ ನಿನ್ನ ಲಿಂಗವು. ಧರ್ಮವು ಹೃದಯವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಸಮಸ್ತ ಲೋಕ-ಲೋಕಾಂತರಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಯಾರ ಶರೀರದ ಶುಲನೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೋ ಆ ಪರಮಪುರುಷನು ನೀನೇ ಆಗಿರುವೆ. ॥ ೩೬ ॥

ತವಾವತಾರೋಽಯಮಕುಂತಧಾಮನ್
ಧರ್ಮಸ್ಯ ಗುಪ್ತೈಃ ಜಗತೋ ಭವಾಯ |
ವಯಂ ಚ ಸರ್ವೇ ಭವತಾನುಭಾವಿತಾ
ವಿಭಾವಯಾಮೋ ಭುವನಾನಿ ಸಪ್ತ || ೩೭ ||

ಹೃಮೇಕ ಆದ್ಯಃ ಪುರುಷೋಽದ್ವಿತೀಯ-
ಸ್ತುರ್ಯಃ ಸ್ವದ್ಭಗ್ಯೈತುರಹೇತುರೀಶಃ |
ಪ್ರತೀಯಸೇಽಥಾಪಿ ಯಥಾವಿಕಾರಂ
ಸ್ವಮಾಯಯಾ ಸರ್ವಗುಣಪ್ರಸಿದ್ಧೈಃ || ೩೮ ||

ಯಥೈವ ಸೂರ್ಯಃ ಪಿಹಿತಶ್ಚಾಯಯಾ ಸ್ವಯಾ
ಭಾಯಾಂ ಚ ರೂಪಾಣಿ ಚ ಸಂಚಿಕಾಸ್ತಿ |
ಏವಂ ಗುಣೇನಾಪಿಹಿತೋ ಗುಣಾಂಸ್ತ-
ಮಾತ್ಮಪ್ರದೀಪೋ ಗುಣನಶ್ಚ ಭೂಮನ್ || ೩೯ ||

ಯನ್ಮಾಯಾಮೋಹಿತಧಿಯಃ ಪುತ್ರದಾರಗೃಹಾದಿಷು |
ಉನ್ಮಜ್ಜಂತಿ ನಿಮಜ್ಜಂತಿ ಪ್ರಸಕ್ತಾ ವೃಜಿನಾರ್ಗವೇ
|| ೪೦ ||

ದೇವದತ್ತಮಿಮಂ ಲಬ್ಧ್ವಾ ನೃಲೋಕಮಚತೇಂದ್ರಿಯಃ |
ಯೋ ನಾನ್ದ್ರಿಯೇತತ್ಪ್ರಾಪ್ತೌ ಸಶೋಚ್ಯೋ ಹ್ಯಾತ್ಮವಂಚಕಃ
|| ೪೧ ||

ಯಸ್ತಾಂ ವಿಶ್ವಜತೇ ಮರ್ತ್ಯ ಆತ್ಮಾನಂ ಪ್ರಿಯಮೀಶ್ವರಮ್ |
ವಿಶರ್ಯಾಯೇಂದ್ರಿಯಾರ್ಥಾರ್ಥಂ ವಿಷಮತ್ಕಮೃತಂ ತೃಪನ್
|| ೪೨ ||

ಅಹಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಥ ವಿಬುಧಾ ಮುನಯಶ್ಚಾಮಲಾಶಯಾಃ |
ಸರ್ವಾತ್ಮನಾ ಪ್ರಪನ್ನಾಸ್ತಾ ಮಾತ್ಮಾನಂ ಪ್ರೇಷ್ಯಮೀಶ್ವರಮ್
|| ೪೩ ||

ತಂ ತ್ವಾ ಜಗತ್ಪ್ರಾಪ್ತೌದಯಾಂತಹೇತುಂ
ಸಮಂ ಪ್ರಶಾಂತಂ ಸುಹೃದಾತ್ಮದೈವಮ್ |
ಅನನ್ಯಮೇಕಂ ಜಗದಾತ್ಮಕೇತಂ
ಭವಾಪವರ್ಗಾಯ ಭಜಾಮ ದೇವಮ್ || ೪೪ ||

ಅಖಂಡ ಜ್ಯೋತಿಷ್ವರೂಪನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನೇ | ನಿನ್ನ ಈ ಅವತಾರವು ಧರ್ಮರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಪಂಚದ ಅಭ್ಯುದಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿಯೇ ಆಗಿರುವುದು. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ನಿನ್ನ ಪ್ರಭಾವ ದಿಂದಲೇ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿ ಏಳು ಧುವನಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿ ರ್ತೇವೆ || ೩೭ || ಪ್ರಭೋ! ನೀನು ಸಜಾತೀಯ, ವಿಜಾತೀಯ ಮತ್ತು ಸ್ವಗತಭೇದ ರಹಿತನಾದ ಅದ್ವಿತೀಯ - ಆದಿಪುರುಷ ನಾಗಿರುವೆ. ಮಾಯಾಕೃತವಾದ ಜಾಗೃತ್, ಸ್ವಪ್ನ ಸುಷುಪ್ತಿ ಎಂಬ ಮೂರು ಅವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಗತವಾದ ಮತ್ತು ಅವುಗಳಿಂದ ಅತೀತ ತುರೀಯ ಶ್ವಪ್ನಾ ನೀನೇ ಆಗಿರುವೆ. ನೀನು ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಮಧುವಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿತನಾಗದೆ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶನಾಗಿರುವೆ. ನೀನು ಎಲ್ಲದರ ಕಾರಣನಾಗಿದ್ದರೂ ನಿನಗೆ ಯಾವ ಕಾರಣವೂ ಇಲ್ಲ ಭಗವಂತನೇ! ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ತ್ರಿಗುಣಗಳ ವಿಭಿನ್ನ ವಿಷಮತೆ ಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಿತಗೊಳಿಸಲು ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದಲೇ ದೇವತೆ, ವಚು-ಪಕ್ಷಿ ಮನುಷ್ಯ ಮುಂತಾದ ಶರೀರಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಬೇರೆ-ಬೇರೆ ರೂಪಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ವಿಶ್ವರೂಪನಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುವೆ || ೩೮ || ಪ್ರಭುವೇ! ಸೂರ್ಯನು ತನ್ನ ನೆರಳಾದ ಮೇಘಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಹೋಗುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಆ ಮೋಡಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಬೇರೆ-ಬೇರೆ ರೂಪಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವಂತೆಯೇ ನೀನಾದರೂ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶನಾಗಿದ್ದರೂ ಗುಣಗಳ ಮೂಲಕ ಮುಚ್ಚಿಹೋಗುವೆ ಮತ್ತು ಸಮಸ್ತ ಗುಣಗಳನ್ನು ಗುಣಾಭಿ ಮಾನಿಗಳಾದ ಜೀವರನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ನೀನು ಅನಂತನಾಗಿರುವೆ || ೩೯ ||

ಭಗವಂತಾ! ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಿತರಾದ ಜನರು ಪತ್ತಿ-ಪುತ್ರ, ದೇಹ-ಗೃಹ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾಗಿ, ಮತ್ತೆ ದುಖದ ಅಪಾರ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುತ್ತಾರೆ || ೪೦ || ಜಗತ್ತಿನ ಮಾನವರಿಗೆ ಈ ಮನುಷ್ಯ ಶರೀರವನ್ನು ನೀನು ಮಹತ್ಕರ ಕೃಪೆಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿರುವೆ. ಇದನ್ನು ಪಡೆದರೂ ಕೂಡ ತನ್ನ ಇಂದ್ರಿಯ ಗಳನ್ನು ಯಾವನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲವೋ, ನಿನ್ನ ಚರಣ ಕಮಲಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಅವನ್ನು ಸೇವಿಸುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಂತಹ ಮನುಷ್ಯನ ಜೀವನವು ಅತ್ಯಂತ ಶೋಚನೀಯ ವಾಗಿದೆ. ಅವನು ಸ್ವತಃ ತನ್ನನ್ನು ವಂಚಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ || ೪೧ || ಪ್ರಭುವೇ! ನೀನು ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಆತ್ಮನೂ, ಪ್ರಿಯತಮನೂ, ಈಶ್ವರನೂ ಆಗಿರುವೆ. ಮೃತ್ಯುಧರ್ಮವುಳ್ಳ ಮನುಷ್ಯನು ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅನಾತ್ಮವೂ, ದುಃಖರೂಪವೂ, ತುಚ್ಛವೂ ಆದ ವಿಷಯ ಗಳಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಮೂರ್ಖನು ಅಮೃತವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವಿಷವನ್ನು ಕುಡಿದಂತೆಯೇ ಆಗಿದೆ || ೪೨ || ಸರ್ವೇಶ್ವರನೇ! ನಾನು, ಬ್ರಹ್ಮಾ ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳು ಮತ್ತು ಕುದ್ರಾತ್ಮರಾದ ಋಷಿ-ಮುನಿಗಳು ಸರ್ವಾತ್ಮಭಾವದಿಂದ ನಿನಗೆ ಶರಣಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ನೀನೇ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಆತ್ಮನೂ, ಪ್ರಿಯತಮನೂ, ಈಶ್ವರನೂ ಆಗಿರುವೆ || ೪೩ || ನೀನು ಜಗತ್ತಿನ ಉತ್ಪತ್ತಿ-ಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರಳಯಗಳಿಗೆ ಕಾರಣನಾಗಿರುವೆ. ನೀನು ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿ ಸಮನೂ, ಪರಮಶಾಂತನೂ, ಎಲ್ಲರ ಸುಹೃದನೂ, ಆತ್ಮನೂ, ಇಷ್ಟದೇವನೂ ಆಗಿರುವೆ. ನೀನು ಅನನ್ಯನೂ, ಅದ್ವೀತಿ ಯನೂ, ಜಗದಾಧಾರನೂ, ಅಧಿಷ್ಠಾನನೂ ಆಗಿರುವೆ. ಪ್ರಭೋ! ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಪ್ರಪಂಚದಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗಲಿಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಭಜಿಸು ತ್ತೇವೆ || ೪೪ ||

ಅಯಂ ಮಮೇಷ್ಟೋ ದಯಿತೋಽನುವರ್ತಿತಃ
ಮಯಾಭಯಂ ದತ್ತಮಮುಷ್ಯ ದೇವ ।
ಸಂಪಾದ್ಯತಾಂ ತದ್ಭವತಃ ಪ್ರಸಾದೋ
ಯಥಾ ಹಿ ತೇ ದೈತ್ಯಸೌ ಪ್ರಸಾದಃ ॥ ೪೫ ॥

ಶ್ರೀಭಗವಾನುವಾಚ

ಯದಾತ್ಮ ಭಗವಂಸ್ತಸ್ತು ಕರವಾಮ ಪ್ರಿಯಂ ತವ ।
ಭವತೋ ಯದ್ವ್ಯವಸಿತಂ ತನ್ಮೇ ಸಾಧ್ಯಮೋದಿತಮ್
॥ ೪೬ ॥

ಅಪಘ್ನೋಽಯಂ ಮಮಾಪ್ಯೇಷ
ದೈರೋಚನಿಸುತೋಽಸುರಃ ।
ಪ್ರಹ್ಲಾದಾಯ ವರೋ ದತ್ತೋ
ನ ವಘ್ನೋ ಮೇ ತವಾಸ್ತಮಃ ॥ ೪೭ ॥

ವರ್ಷೋಪಶಮನಾಯಾಸ್ಯ ಪ್ರವೃತ್ತ್ಯಾ ಚಾಪವೋ ಮಯಾ ।
ಸೂದಿತಂ ಚ ಬಲಂ ಭೂರಿ ಯಚ್ಚ ಭಾರಾಯಿತಂ ಭವಃ
॥ ೪೮ ॥

ಚಕ್ವಾರೋಽಸ್ಯ ಭುಜಾಃ ಶಿಷ್ಟಾ ಭವಿಷ್ಯತ್ಯಜರಾಮರಾಃ ।
ಪಾರ್ಷ್ವದಮುಖೋ ಭವತೋ ನ ಕುತಶ್ಚಿದ್ವರೋಽಸುರಃ
॥ ೪೯ ॥

ಇತಿ ಲಬ್ಧ್ವಾಽಭಯಂ ಕೃಷ್ಣಂ ಪ್ರಣಮ್ಯ ಶಿರಸಾಸುರಃ ।
ಪ್ರಾದ್ಯಮ್ನಿಂ ರಥಮಾರೋಪ್ಯ ಸವಧ್ವಾಸಮುಪಾಸಯತ್
॥ ೫೦ ॥

ಅಶ್ವಿಹಿಣ್ಯಾ ಪರಿವೃತಂ ಸುವಾಸಸಮಲಂಕೃತಮ್ ।
ಸಪತ್ನೀಕಂ ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯ ಯಯೌ ರುದ್ರಾನುಮೋದಿತಃ
॥ ೫೧ ॥

ಸ್ವರಾಜಧಾನೀಂ ಸಮಲಂಕೃತಾಂ ಧೃಷ್ಟಿಃ
ಸತೋರಣೈರುಕ್ಷಿತಮೂರ್ಗಚಕ್ವರಾಮ್ ।
ವಿವೇಶ ತಂಪಾಸಕದಂದುಭಿವೃದ್ಧೈಃ
ರಭ್ಯುದ್ಭವಃ ಪೌರಸುಹೃದ್ವಿಜಾತಿಭಿಃ ॥ ೫೨ ॥

ಯ ವಿವಂ ಕೃಷ್ಣವಿಜಯಂ ಶಂಕರೇಣ ಚ ಸಂಯುಗಮ್ ।
ಸಂಸ್ಕರೇತ್ಪಾತ್ರರುತ್ಥಾಯ ನ ತಸ್ಯ ಸ್ನಾತ್ ಪರಾಜಯಃ
॥ ೫೩ ॥

ದೇವಾ ! ಈ ಬಾಣಾಸುರನು ನನಗೆ ಪರಮಪ್ರಿಯನೂ, ಕೃಪಾ ಪಾತ್ರನೂ, ಸೇವಕನೂ ಆಗಿರುವನು. ನಾನು ಇವನಿಗೆ ಅಭಯ ದಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವನು. ಪ್ರಭೋ ! ಇವನ ಮುಕ್ತಾಂತನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಮೇಲೆ ಹೇಗೆ ನೀನು ಕೃಪೆಯನ್ನು ತೋರಿದೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಇವನ ಮೇಲೆಯೂ ನೀನು ಕೃಪೆಯನ್ನು ತೋರು. ॥ ೪೫ ॥

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಬೇರಿದನು - ಭಗವಂತನಾದ ರುದ್ರನೇ ! ನಿನ್ನ ಮಾತಿನಂತೆ ನಾನು ಇವನನ್ನು ನಿರ್ಭಯನನ್ನಾಗಿಸುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ಹಿಂದೆ ಇವನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿರುವುದನ್ನೇ ನಾನು ಇವನ ಭುಜಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಅನುಮೋದಿಸಿದ್ದೇನೆ. ॥ ೪೬ ॥ ಬಾಣಾಸುರನು ದೈತ್ಯರಾಜ ಬಲಿಯ ಮಗನಾಗಿರುವುದನ್ನು ನಾನು ಬಲ್ಲೆನು. ಆದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಇವನನ್ನು ವಧಿಸಲಾರೆ ; ಏಕೆಂದರೆ, ನಾನು ಪ್ರಹ್ಲಾದನಿಗೆ - 'ನಿನ್ನ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಯಾವ ದೈತ್ಯ ನನ್ನೂ ನಾನು ವಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ' ಎಂಬ ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವೆನು. ॥ ೪೭ ॥ ಇವನ ದರ್ಪವನ್ನು ಮುರಿಯುವ ಸಲುವಾಗಿ ನಾನು ಇವನ ತೋಳುಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕಿದೆನು. ಇವನ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಸೈನ್ಯವು ಭೂಮಿಗೆ ಭಾರವಾಗಿತ್ತು. ಆದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಅದನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವೆನು. ॥ ೪೮ ॥ ಈಗ ಇವನಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಭುಜಗಳು ಉಳಿದಿವೆ. ಅವು ಅಜರಾಮರವಾಗಿರುವವು. ಈ ಬಾಣಾಸುರನು ನಿನ್ನ ಪಾರ್ಷ್ವದರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯನಾಗಿರುವನು. ಇನ್ನು ಇವನಿಗೆ ಯಾರಿಂದಲೂ, ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಭಯವು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ॥ ೪೯ ॥

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಂದ ಹೀಗೆ ಅಭಯದಾನವನ್ನು ಪಡೆದು ಬಾಣಾ ಸುರನು ಅವನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಶಿರಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ, ಅನಿರುದ್ಧನನ್ನು, ತನ್ನ ಪುತ್ರಿಯಾದ ಉಷೆಯನ್ನು ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿ ರಿಸಿಕೊಂಡು ಭಗವಂತನ ಬಳಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದನು. ॥ ೫೦ ॥ ಅನಂತರ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮಹಾದೇವನಿಂದ ಅನುಮತಿ ಯನ್ನು ಪಡೆದು ಒಂದು ಅಶ್ವಿಹಿಣಿ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಮ್ಮಾಲ್ವಂಕಾರ ಭೂಪಿತರಾದ ಉಷ - ಅನಿರುದ್ಧರನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದನು. ॥ ೫೧ ॥ ಇತ್ತ ದ್ವಾರಕೆಯಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರೇ ಮೊದಲಾದವರ ಶುಭಾಗಮನದ ಸಮಾ ಚಾರವನ್ನು ಕೇಳಿ ನಗರವಾಸಿಗಳು ತಳೆರು-ತೋರಣಗಳಿಂದ ನಗರದ ಮೂಲೆ-ಮೂಲೆಗಳನ್ನು ಸಿಂಗರಿಸಿದರು. ರಾಜಬೀದಿ ಗಳನ್ನು ಚೌಕಗಳನ್ನೂ ಗುಡಿಸಿ-ಸಾರಿಸಿ ಸುಗಂಧಿತ ನೀರನ್ನು ಸಿಂಪಡಿಸಿದರು. ನಗರದ ನಾಗರಿಕರೂ, ಬಂಧು-ಬಾಂಧವರೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ ಮುಂದೆ ಬಂದು ವೈಭವದಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದರು. ಆಗ ಶಯಿ, ಮೃದಂಗ, ನಗಾರಿ, ಕಹಳೆ ಮೊದಲಾದ ವಾದ್ಯಗಳು ಮೊಳಗುತ್ತಿರಲು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ನಗರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ॥ ೫೨ ॥ ಪರಿಣಿತನೇ ! ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ - ಶಂಕರರ ಈ ಯುದ್ಧ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಮುತ್ತು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ವಿಜಯದ ಕಥೆಯನ್ನು ಬೆಳಗಿದ್ದೊಡನೆ ಸ್ಮರಿಸುವ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಯಾವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲೂ ಪರಾಜಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ॥ ೫೩ ॥

ಅರವ್ಹಮೂರಣಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. ॥ ೬೩ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಉತ್ತರಾರ್ಧೇ

ಅನಿರುದ್ಧಾಸಯನಂ ನಾಮ ತ್ರಿವಿಂಶತ್ಯೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥ ೬೩ ॥

ಅರವತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಸ್ವಗರಾಜನ ಕಥೆ

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ವಿಕದೋಪವನಂ ರಾಜನ್ ಜಗ್ನ್ಯೂರ್ಮದುಕುಮಾರಕಾಃ |
ವಿಹರ್ತುಂ ಸಾಂಬ್ರದ್ಯದ್ಯಮ್ಬಾಭಾಭಾನುಗದಾದಯಃ

|| ೧ ||

ಶ್ರೀಡಿತ್ವಾ ಸುಚರಂ ತತ್ರ ವಿಚಿನ್ವತಃ ಪಿಪಾಸಿತಾಃ |
ಜಲಂ ನಿರುದ್ಧೇ ಕೂಪೇ ದದೃಶುಃ ಸತ್ತಮದ್ಭುತಮ್

|| ೨ ||

ಕೃಕಲಾಸಂ ಗಿರಿನಿಭಂ ವೀಕ್ಷ್ಯ ವಿಸ್ಮಿತಮಾನಸಾಃ |
ತಸ್ಯ ಚೋದ್ದರಣೇ ಯತ್ನಂ ಚಕ್ರುಃ ಕೃಪಯಾನ್ವಿತಾಃ

|| ೩ ||

ಚರ್ಮಚ್ಯವಾಂಶವೈಃ ಪಾಶೈರ್ಬದ್ಧ್ವಾ ಪತಿತಮರ್ಭಕಾಃ |
ಸಾಶಕ್ತುವನ್ ಸಮುದ್ಧರ್ತುಂ ಕೃಷ್ಣಾಯಾಚಮ್ಬಿದುತ್ತುಕಾಃ

|| ೪ ||

ತತ್ರಾಗತ್ಯಾರವಿಂದಾಕ್ಷೋ ಭಗವಾನ್ ವಿಶ್ವಭಾವನಃ |
ವೀಕ್ಷೋಜ್ವಹಾರ ವಾಮೇನ ತಂ ಕರೇಣ ಸ ಲೀಲಯಾ

|| ೫ ||

ಸ ಉತ್ತಮತೋಕಕರಾಭಿದ್ಯುಷ್ಯೋ
ವಿಹಾಯ ಸದ್ಯಃ ಕೃಕಲಾಸರೂಪಮ್ |

ಸಂತಪ್ತಚಾಮೀಕರಚಾರುವರ್ಣಃ
ಸ್ವರ್ಗದ್ಭುತಾಲಂಕರಣಾಂಬರಶ್ಚಕ್

|| ೬ ||

ಪಪ್ರಚ್ಛ ವಿದ್ವಾಸುಃ ತನ್ನಿದಾನಂ
ಜನೇಷು ವಿಖ್ಯಾಪಯಿತುಂ ಮುಖಂದಃ |

ಕಸ್ತಂ ಮಹಾಭಾಗ ವರೇಣ್ಯರೂಪೋ
ದೇವೋತ್ತಮಂ ತ್ವಾಂ ಗಣಯಾಮಿ ನೂನಮ್ || ೭ ||

ದಶಾಮಿಮಾಂ ವಾ ಕತಮೇನ ಕರ್ಮಣಾ
ಸಂಪ್ರಾಪಿತೋಽಸ್ತದರ್ಹಃ ಸುಭದ್ರ |

ಆತ್ಮಾನಮಾಖ್ಯಾಹಿ ವಿವಿತ್ಸತಾಂ ನೋ
ಯನ್ಮನ್ಯಗೇ ನಃ ಕ್ಷಮಮತ್ರ ವತ್ತುಮ್ || ೮ ||

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಇತಿ ಸ್ಮ ರಾಜಾ ಸಂಪ್ರಪ್ತಃ ಕೃಷ್ಣೇನಾನಂತಮೂರ್ತಿನಾ |
ಮಾಧವಂ ಪ್ರಣವತ್ಯಾಹ ಕಿರೀಟೇನಾರ್ಕವರ್ಚಸಾ

|| ೯ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತ ಮಹಾರಾಜ ! ಒಂದು ದಿನ ಸಾಂಘ ಪ್ರದ್ಯಮ್ಬ ಚಾರುಭಾನು ಮತ್ತು ಗದ ಮೊದಲಾದ ಯದುವಂಶೀಯ ರಾಜಕುಮಾರರು ವಿಹಾರಾರ್ಥ ವಾಗಿ ಉಪವನಕ್ಕೆ ಹೋದರು. || ೧ || ಅವರು ಅಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ಆಟವಾಡುತ್ತಾ ಬಳಲಿ, ಬಾಯಾರಿಕೆ ಉಂಟಾಗಿ, ನೀರನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೊರಟರು. ಅವರು ಒಂದು ಬಾವಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಿದಾಗ ಅದರಲ್ಲಿ ನೀರಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ದೊಡ್ಡದಾದ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಜೀವವು ಕಂಡುಬಂತು. || ೨ ||

■ ಜೀವಿಯು ಪರ್ವತಾಕಾರದ ಒಂದು ಓತಿಕೇಹವಾಗಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತರಾಗಿ ಮರುಕಗೊಂಡು ಅವರು ■ ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. || ೩ || ರಾಜಕುಮಾರರು ತೊಗಲು ಮಿಣಗೊಂಡ, ನೂಲು ಹಗ್ಗಗಳಿಂದ ಆ ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎತ್ತಲಾರದೆ ಹೋದರು. ಆಗ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಅವರು ಈ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಬಳಿಗೆ ಒಂದು ನಿವೇದಿಸಿಕೊಂಡರು. || ೪ || ವಿಶ್ವಭಾವನನಾದ, ಕಮಲಾಕ್ಷನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಬಾವಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಆ ಮಹಾಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ಎಡಗೈಯಿಂದ ಲೀಲಾಜಾಲವಾಗಿ ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿದನು. || ೫ ||

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಕರಕಮಲಗಳ ಸ್ಪರ್ಶವಾಗುತ್ತಲೇ ಅದರ ಓತಿಕಾತದ ರೂಪವು ಹೊರಟುಹೋಗಿ ಒಬ್ಬ ಸ್ವರ್ಗೀಯ ದೇವತೆಯಂತೆ ರೂಪವಂತನಾದನು. ಅವನ ಕರೀರದ ಬಣ್ಣವು ಕಾದ ಚಿನ್ನದಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಕರೀರದ ಮೇಲೆ ಅದ್ಭುತವಾದ ವಸ್ತ್ರಗಳು, ಆಭರಣಗಳು ಮತ್ತು ಪುಷ್ಪಹಾರಗಳು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. || ೬ || ಅಂತಹ ದಿವ್ಯವುರುಷನಿಗೆ ಓತಿಕಾತ ಜನ್ಮವು ಏಕೆ ಬಂತು ಎಂಬುದು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ತಿಳಿದಿತ್ತಾದರೂ ಸಮಸ್ತರಿಗೂ ಈ ವಿಷಯವು ತಿಳಿಯಲೇಬ ಆಶಯದಿಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಆ ದಿವ್ಯ ವುರುಷನನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು - ಮಹಾಭಾಗನೇ ! ನೀನು ಯಾರು ? ನಿನ್ನ ರೂಪವಾದರೋ ಬಹಳ ಸುಂದರ ವಾಗಿದೆ. ನೀನು ಶ್ರೇಷ್ಠದೇವತೆಯಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. || ೭ || ಕಲ್ಯಾಣಮೂರ್ತಿಯೇ ! ನೀನು ಯಾವ ಕರ್ಮವಿಷಾಕದಿಂದ ಇಂತಹ ಜನ್ಮವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ? ವಾಸ್ತವ ವಾಗಿ ನೀನು ಇಂತಹ ಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುಬಾರದಿತ್ತು. ನಿನ್ನ ಜನ್ಮ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ನಿನಗೆ ಉಚಿತವೆನಿಸಿದರೆ ನಮಗೆ ಅದನ್ನು ತಿಳಿಸು. ನಾವು ಅದನ್ನು ಕೇಳ ಬಯಸುತ್ತೇವೆ. || ೮ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ಅನಂತಮೂರ್ತಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ನೈಗಲಿ (ವಿಕಂದರೆ ಅವನು ಅದೇ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದ್ದನು) ಹೀಗೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಾಗ ಸೂರ್ಯತೇಜಸ್ಸಿನಂತೆ ಜಗ-ಜಗಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಿರೀಟದೊಡನೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ದೇವಸದೃಶನಾದ ಅವನು ಇಂತೆಂದನು. || ೯ ||

ಸ್ವಗ ಉವಾಚ

ಸೃಗೋ ನಾಮ ಸರೇಂದ್ರೋಽಹಮಿತ್ಯಾಶ್ಚತನಯಃ ಪ್ರಭೋ |
ದಾನಿಷ್ಟಾನ್ಯಾಯಮಾನೇಪು ಯದಿತೇ ಕೋಮದ್ವತ್ಮ

|| ೧೦ ||

ಕಿಂ ನು ತೇಽವಿದಿತಂ ನಾಥ ಸರ್ವಭೂತಾತ್ಮನಾಕ್ಷಣಃ |
ಕಾಲೇನಾವ್ಯಾಪಕದೃಶೋ ವತ್ಸೇಽಥಾಪಿ ತವಾಜ್ಞಯಾ

|| ೧೧ ||

ಯಾವತ್ಯಃ ಸಕತಾ ಭೂಮೀರ್ಯಾವತ್ಕೋ ದಿವಿ ತಾರಕಾಃ |
ಯಾವತ್ಕೋ ದರ್ಶಧಾರಾಶ್ಚ ತಾವತೀರದದಾಂ ಸ್ಥ ಗಾಃ

|| ೧೨ ||

ಪಯಸ್ವಿನೀಸ್ತರುಣೀಃ ಶೀಲರೂಪ-
ಗುಣೋಪಶಸ್ತಾಃ ಕಪಿಲಾ ಹೇಮಶೃಂಗೀಃ |
ನ್ಯಾಯಾರ್ಜಿತಾ ರೂಪ್ಯಮಿರಾಃ ಸವತ್ಸಾ
ದುಕ್ತೂಲಮಾಲಾಭವಣಾ ದದಾವಾಹಮ್ || ೧೩ ||

ಸ್ವಲಂಕಿತೇಭ್ಯೋಃ ಗುಣಶೀಲವದ್ಭುಃ |
ಸೀದತ್ಕುಟುಂಬೇಭ್ಯಃ ಏನಿತವ್ರತೇಭ್ಯಃ |
ತಪಸ್ವಿತ್ಪ್ರಹ್ಲವದಾನ್ಯಸದ್ಭುಃ
ಪ್ರಾದಾಂ ಯುವಭ್ಯೋಃ ದ್ವಿಜಪುಂಗವೇಭ್ಯಃ || ೧೪ ||

ಗೋಘೋಹರಣ್ಯಾಯತನಾಶ್ವತ್ಥನಃ
ಕನ್ಯಾಃ ಸದಾಸಿಲ್ವಲರೂಪ್ಯಶಯ್ಯಾಃ |
ವಾಸಾಂಸಿ ರತ್ನಾನಿ ಪರಿಚ್ಛದಾನ್ವಹಾ-
ನಿಪ್ತಂ ಚ ಯಚ್ಛೈಶ್ವರಿಕಂ ಚ ಪೂರ್ವಮ್ || ೧೫ ||

ಕಸ್ಯಚಿದ್ವಿಜಮುಖೈಸ್ಕ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಗೌರವಮ ಗೋಧನೇ |
ಸಂಪೃಕ್ತಾಽವಿರುಷಾ ಸಾ ಚ ಮಯಾ ದತ್ತಾ ದ್ವಿಜಾತಯೇ

|| ೧೬ ||

ತಾಂ ನೀಯಮಾಣಾಂ ತತ್ಸಾಮೀ
ದೃಷ್ಟೋವಾಚ ಮಮೇತಿ ತಮ್ |
ಮಮೇತಿ ಪ್ರತಿಗ್ರಾಹ್ಯಾಹ
ಸೃಗೋ ಮೇ ದತ್ತವಾನಿತಿ || ೧೭ ||

ಏಪೌ ವಿವದಮಾಣೌ ಮಾಮೂಚತುಃ ಸ್ವಾರ್ಥಸಾಧಕೌ |
ಭವಾನ್ ದಾತಾಪಹರ್ತೇತಿ ತಬ್ಬತ್ಯಾಮೇಽಭವದ್ಭವಃ

|| ೧೮ ||

ಸ್ವಗದಾಜನು ಹೇಳಿದನು - ಪ್ರಭೋ ! ನಾನು ಇಷ್ಟಾನು ಮಹಾ-
ರಾಜನ ಪುತ್ರನಾದ ಸೃಗನಾಗಿಯುವೆನು. ವಿಶ್ವವಿಖ್ಯಾತನಾದ ದಾನಿ-
ಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ನನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ನೀನು ಕೇಳಿರ-
ಬಹುದು. || ೧೦ || ಪ್ರಭೋ ! ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಿ-
ಯಾಗಿರುವ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯದಿರುವ ವಿಷಯವು ಯಾವುದು ತಾನೇ
ಇರುವುದು ? ನಿನ್ನ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಕಾಲದ ತಡೆಯಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ನಿನ್ನ
ಆಜ್ಞಾನುಸಾರವಾಗಿ ನನ್ನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. || ೧೧ ||
ಭಗವಂತಾ ! ಪೃಥಿವಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಧೂಳಿನ ಕಣಗಳೆಷ್ಟು ಆಕಾಶ
ದಲ್ಲಿರುವ ತಾರೆಗಳೆಷ್ಟು, ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ಬೀಳುವ ನೀರಧಾರೆಗಳೆಷ್ಟು
ಸಂಖ್ಯೆಯ ಗೋವುಗಳನ್ನು ನಾನು ದಾನಮಾಡಿದ್ದೆನು. || ೧೨ ||
ಆವೆಲ್ಲ ಗೋವುಗಳೂ ಹಾಲು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದು ಎಳೆಪ್ರಾಯದ,
ಶಿಲ, ರೂಪ ಗುಣಗಳಿಂದ ಸಂಪನ್ನವಾದ ಕಪಿಲಾ ಗೋವುಗಳಾಗಿ-
ದ್ದವು. ಅವೆಲ್ಲವನ್ನು ನಾನು ನ್ಯಾಯದಿಂದಲೇ ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದೆನು.
ಎಲ್ಲವೂ ಕರುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದವು. ಅವುಗಳ ಕೊಂಬುಗಳಿಗೆ ಚಿನ್ನದ
ಕಲಶಗಳಿದ್ದು ಗೊರಸುಗಳಿಗೆ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಕವಚಗಳಿರುತ್ತಿದ್ದವು.
ಅವನ್ನು ಮೃದ್ವಾಶರಣಗಳಿಂದಲೂ ಹೂವಿನ ತಾರೆಗಳಿಂದಲೂ
ಅಲಂಕರಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಅಂತಹ ಗೋವುಗಳನ್ನು ನಾನು ದಾನ
ಮಾಡಿದ್ದೆನು. || ೧೩ || ಭಗವಂತಾ ! ಯುವಕರಾದ ಸದುಗ್ರ-
ಗಳಾದ, ಶೀಲಸಂಪನ್ನರಾದ, ಸಂಸಾರವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸ ಲಾರದೆ
ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಅದಾಂಭಕರಾದ, ತಪಸ್ವಿಗಳಾದ, ವೇದಾಧ್ಯಯನ
ಶೀಲರಾದ, ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ವಿದ್ಯಾಪಾನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸತ್ಪುರುಷರಿಗೆ
ಅವರನ್ನು ವಸ್ತ್ರಾಭರಣ ಮಾಣಿಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿ ದಾನಮಾಡು-
ತ್ತಿದ್ದೆನು. || ೧೪ || ಗೋದಾನ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಭೂಮಿ, ಚಿನ್ನ ಮನೆ,
ಕುದುರೆ, ಆನೆ, ಕನ್ಯೆ, ಎಳ್ಳು, ಬೆಳ್ಳಿ, ಹಾಸಿಗೆ, ಪಕ್ಕ, ರತ್ನಗಳಿಂದ
ಸಮಲಂಕಿತವಾದ ರಥ - ಇವೇ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ಆಯಾಯ
ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ದಾನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಯಜ್ಞಂಯಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ಇಷ್ಟಾ-
ಪೂರ್ತ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆನು. || ೧೫ ||

ಒಂದು ದಿನ ಯಾರೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಶ್ರೇಷ್ಠನೊಬ್ಬನ ಒಂದು
ಹಸುವು ತಪ್ಪುಕೊಂಡು ನನ್ನ ಹಸುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸೇರಿಕೊಂಡಿತು.
ಇದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ನಾನು ಆ ಗೋವನ್ನು ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ
ದಾನಮಾಡಿಬಿಟ್ಟೆ. || ೧೬ || ನನ್ನಿಂದ ದಾನ ಪಡೆದ ■ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು
ಹಸುವನ್ನು ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಆ ಗೋವಿನ
ಹಿಂದಿನ ಒಡೆಯನು 'ಇದು ನನ್ನ ಹಸು' ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.
ದಾನಪಡೆದವನು - ಇದು ನನ್ನದೇ ಹಸು ಆಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಸೃಗ
ದಾಜನು ನನಗೆ ಇದನ್ನು ದಾನಮಾಡಿರುವನು. || ೧೭ || ಅವರು
ಇಬ್ಬರೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಪರಸ್ಪರ ಜಗಳಾಡುತ್ತಾ ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ
ವಾದವನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ನನ್ನ ಒಳಗೆ ಬಂದರು. ನನ್ನಿಂದ
ದಾನ ಪಡೆದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ನನ್ನ ವಾದವನ್ನು ಮುಂದಿಡುತ್ತಾ - ಈ
ಹಸುವನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ನೀನು ದಾನ ಮಾಡಿರುವೆ. ಇದು ನನಗೆ
ಸೇರಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ಹೇಳಿದನು. - ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಹೇಳುತ್ತಿರು-
ವುದು ನಿಶ್ಚಯವಾದರೆ ನೀನು ನನ್ನ ಹಸುವನ್ನು ಕದ್ದಿರುವೆ.
ಭಗವಂತಾ ! ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಬ್ಬರ ಮಾತು ಕೇಳಿ ನನ್ನ ಚಿತ್ತವು
ಭ್ರಮಿತವಾಯಿತು. || ೧೮ ||

ಅನುನೀತಾವುಭೌ ವಿಪ್ರಿ ಧರ್ಮಕೃಚ್ಛಗತೇನ ವೈ |
ಗವಾಂ ಲಕ್ಷಂ ಪ್ರಕೃತ್ಯಾಸಾಂ ದಾಸ್ಯಾನ್ಮೇಷಾ ಪ್ರದೀಯತಾಮ್

|| ೧೯ ||

ಭವಂತಾವನುಗೃಹ್ಣೀತಾಂ ಕಿಂಕರಸ್ಯಾವಿಜಾನತಃ |
ಸಮುದ್ಧರತ ಮಾಂ ಕೃಚ್ಛಾತ್ಪತಂತಂ ನಿರಯೇತುಚ್ಛಿ

|| ೨೦ ||

ನಾಹಂ ಪ್ರತೀಚ್ಛೇ ದೈ ರಾಜನಿತ್ಯುಕ್ತ್ಯಾ ಸ್ವಾಮ್ಯಪಾತ್ರಮತ್ |
ನಾಸ್ಯದ್ಗವಾಮಪ್ಯಯುತಮಿಚ್ಛಾಮೀತ್ಯಪರೋ ಯಯೌ

|| ೨೧ ||

ಏತಸ್ಮಿನ್ನಂತರೇ ಯಾಮೈರ್ದೂರ್ಯೈರ್ನೀತೋ ಯಮತ್ಪಯಮ್ |
ಯದೇನ ಪೃಪ್ತುಕ್ತಾಹಂ ದೇವದೇವ ಜಗತ್ಪತೇ

|| ೨೨ ||

ಪೂರ್ವಂ ತ್ವದುಕುಭಂ ಭುಂಕ್ತೇ ಉತಾಹೋ ನೃಪತೇ ಕುಭಮ್ |
ನಾಂತಂ ದಾನಸ್ಯ ಧರ್ಮಸ್ಯ ಪತ್ಯೇ ಲೋಕಸ್ಯ ಭಾಸ್ವತಃ

|| ೨೩ ||

ಪೂರ್ವಂ ದೇವಾಕುಭಂ ಭುಂಜ ಇತಿ ಪ್ರಾಹ ಪತೇತಿ ಸಃ |
ತಾವದದ್ರಾಕ್ಷಮಾತ್ಮಾನಂ ಕೃಕಲಾಸಂ ಪತಸ್ತಪೋ

|| ೨೪ ||

ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಸ್ಯ ವದಾಸ್ಯಸ್ಯ ತವ ದಾಸ್ಯ ಕೇಶವ |
ಸ್ತುತೀರ್ನಾದ್ಯಾಪಿ ವಿಧ್ವಂಸಾ ಭವತ್ಪಂದರ್ಶನಾರ್ಥಿನಃ

|| ೨೫ ||

ಸ ತ್ವಂ ಕಥಂ ಮಮ ವಿಭೋಽಕ್ಷಿಪಥಃ ಪರಾತ್ಮಾ
ಯೋಗೇಶ್ವರೈಃ ಸ್ತುತಿದೃಶಾಮಲಹೃದ್ವಿಭಾವೈಃ |

ಸಾಕ್ಷಾದ್ಧೋಕ್ಷಜ ಉರುವ್ಯಸನಾಂಧುಬದ್ಧೇಃ
ಸ್ಯಾನ್ಮೇಽನುದೃಶ್ಯ ಇಹ ಯಸ್ಯ ಭವಾಪವರ್ಗಃ || ೨೬ ||

ದೇವದೇವ ಜಗನ್ನಾಥ ಗೋವಿಂದ ಪುರುಷೋತ್ತಮ |
ನಾರಾಯಣ ಹೃಷೀಕೇಶ ಪುಣ್ಯಶೋಕಾಚ್ಯುತಾವ್ಯಯ

|| ೨೭ ||

ಅನುಜಾನೀಹಿ ಮಾಂ ಕೃಷ್ಣ ಯಾಂತಂ ದೇವಗತಿಂ ಪ್ರಭೋ |
ಯತ್ರ ಕ್ವಾಪಿ ಸತಶ್ಚೇತೋ ಭೂಯಾನ್ತೇ ತ್ವತ್ಪದಾಸ್ತದಮ್

|| ೨೮ ||

ನಾನು ಧರ್ಮಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಅವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಅನುನಯಗಳಿಂದ ಬೇಡಿಕೊಂಡೆನು - 'ನಾನು ಇದರ ಬದಲಿಗೆ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಉತ್ತಮ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ತಾವು ಆ ಹೂವನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡಿರಿ. || ೧೯ || ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಸೇವಕ ನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಈ ಅಪರಾಧವು ನನ್ನಿಂದ ನಡೆದು ಹೋಯಿತು. ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೃಪೆದೋರಿ, ಈ ಘೋರ ಕಷ್ಟದಿಂದ ಮತ್ತು ಪರಕದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡಿರಿ. || ೨೦ || ರಾಜನೇ! ನಾನು ಇದರ ಬದಲಿಗೆ ಬೇರೆ ಏನನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೂವಿನ ಒಡೆಯ ಹೊರಟುಹೋದ. ದಾನಪಡೆದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೂ - 'ನೀನು ಇದರ ಬದಲಿಗೆ ಒಂದು ಲಕ್ಷವಲ್ಲ ಆದರೆ ಮೇಲೆ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೂ ನನಗೆ ಬೇಡ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವನೂ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟನು. || ೨೧ || ದೇವಾಧಿ ದೇವ! ಜಗದೀಶ್ವರನೇ! ಇದಾದ ಬಳಿಕ ನನ್ನ ಅಯುಸ್ಸು ಮುಗಿದಾಗ ಯಮದೂತರು ಬಂದು ನನ್ನನ್ನು ಯಮಪುರಿಗೆ ಕೊಂಡುಹೋದರು. ಅಲ್ಲಿ ಯಮನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದನು. || ೨೨ || ರಾಜನೇ! ನೀನು ಮೊದಲಿಗೆ ನಿನ್ನ ಪಾಪದ ಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವೆಯಾ? ಅಥವಾ ಪುಣ್ಯದ್ವ್ಯೋ? ನೀನು ಮಾಡಿದ ದಾನ ಧರ್ಮದ ಫಲವಾಗಿ ನಿನಗೆ ಅಸೀಮವಾದ ತೇಜೋಮಯವಾದ ಲೋಕಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವವು. || ೨೩ || ಭಗವಂತಾ! ಅದಕ್ಕೆ ನಾನು ಮೊದಲಿಗೆ ಪಾಪದ ಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವೆ ಎಂದು ಯಮರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳಿದೆನು. ಯಮರಾಜನು - ನಿನ್ನ ಪಾಪದ ಫಲವಾಗಿ 'ನೀನು ನೀಚ ಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಳು' ಎಂದು ಹೇಳಿ ದೊಡ್ಡನೆಯೇ ನಾನು ಒಕಿಕ್ಕಾತನಾಗಿ ಈ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದೆನು. || ೨೪ || ಪ್ರಭೋ! ನಾನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಸೇವಕನೂ, ಉದಾರದಾನಿಯೂ, ನಿನ್ನ ಭಕ್ತನೂ ಆಗಿದ್ದೆ. ನಿನ್ನ ದರ್ಶನವಾಗ ಬೇಕೆಂಬ ಉತ್ಕಟ ಅಭಿಲಾಷೆಯಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ನಿನ್ನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ನನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದ ಸ್ತುತಿಯು ನಾಶವಾಗಿರಿಲ್ಲ. || ೨೫ || ಪ್ರಭುವೇ! ನೀನು ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಆಗಿರುವೆ. ಶುದ್ಧ ಹೃದಯರಾದ ಮಹಾ ಯೋಗಿಗಳು ವೇದಾಂತಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ತಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಇಂದ್ರಿಯಾತೀತನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನೇ! ನೀನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ನನಗೆ ಹೇಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡೆ? ನಾನಾದರೋ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದ ವ್ಯಸನಗಳಿಂದ ಕುರುಡನಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆನು. ಸಂಸಾರಸಾಗರದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯ ಸಮಯವು ಸನ್ನಿಹಿತವಾದಾಗಲೇ ನಿನ್ನ ದರ್ಶನವಾಗುವುದು. || ೨೬ || ದೇವತೆಗಳ ಆದಾಧ್ಯನಾದ ದೇವಾ ದೇವನೇ! ಜಗನ್ನಾಥನೇ, ಗೋವಿಂದನೇ, ಪುರುಷೋತ್ತಮನೇ! ನಾರಾಯಣನೇ! ಹೃಷೀಕೇಶನೇ! ಪುಣ್ಯ ಶೋಕನೇ! ಆಚ್ಯುತನೇ! ಅವ್ಯಯನೇ! ನೀನೇ ಸಮಸ್ತ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿರುವೆ. || ೨೭ || ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ! ನಾನು ಈಗ ದೇವತೆಗಳ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ಅನುಮತಿಯನ್ನು ನೀಡು. ನಾನು ಎಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದರೂ, ಯಾವುದೇ ಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೂ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಸದಾಕಾಲವೂ ನಿನ್ನ ಚರಣಕಮಲಗಳಲ್ಲೇ ರೀನವಾಗುವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸು. || ೨೮ ||

ನಮಶ್ಚೇ ಸರ್ವಭಾವಾಯ ಬ್ರಹ್ಮಣೇಽನಂತತಯೇ |
ಕೃಷ್ಣಾಯ ವಾಸುದೇವಾಯ ಯೋಗಾನಾಂ ಪತಯೇ ನಮಃ |

|| ೨೯ ||

ಇಹ್ಯಕ್ಷಾತಂ ಪರಿತ್ರಮ್ ಪಾದೌ ಸ್ಪಷ್ಟಾ ಸ್ವಮೌಲಿನಾ |
ಅನುಚ್ಛಾತೋ ವಿಮಾಣಾಗ್ನಿಮಾರುಹಾ ಪಶ್ಯತಾಂ ನೃಣಾಮ್ |

|| ೩೦ ||

ಕೃಷ್ಣ ಪರಿಜನಂ ಪ್ರಾಹ ಭಗವಾನ್ ದೇವಕೇಸುತಃ |
ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯದೇವೋ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ರಾಜನ್ಯಾನುಕಿಷ್ಕಯಾನ್ |

|| ೩೧ ||

ದುರ್ಜಯಂ ಬಹು ಬ್ರಹ್ಮಸ್ತಂ ಭುಕ್ತಮಗ್ನೇರ್ಮನಾಗಮಿ |
ತೇಜೋಯೋಽಪಿ ಕಿಮುತ ರಾಜ್ಯಾಪಿಞ್ಚರಮಾನಿನಾಮ್ |

|| ೩೨ ||

ಸಾಹಂ ಹಾಲಾಹಲಂ ಮಗ್ನೇ ವಿಷಂ ಯಸ್ಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಾ |
ಬ್ರಹ್ಮಸ್ತಂ ಹಿ ವಿಷಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ನಾಸ್ಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಭೂವಿ |

|| ೩೩ ||

ಹಿಂಸ್ರಿ ವಿಷಮತ್ತಾರಂ ವಹ್ನಿರದ್ಭಿಃ ಪ್ರಶಾಮ್ಯತಿ |
ಕುಲಂ ಸಮೂಲಂ ದಹತಿ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವಾರಣಸಾವಕಃ |

|| ೩೪ ||

ಬ್ರಹ್ಮಸ್ತಂ ದುರನುಚ್ಛಾತಂ ಭುಕ್ತಂ ಪಂತಿ ತ್ರಿಪೂರುಷಮ್ |
ಪ್ರಸಹ್ಯತು ಬಲಾದುಕ್ತಂ ದಶ ಪೂರ್ವಾನ್ ದಶಾಪರಾನ್ |

|| ೩೫ ||

ರಾಜಾಣೋ ರಾಜಲಕ್ಷ್ಮಾಂಧಾ ನಾತ್ಮಪಾತಂ ವಿಚಕ್ಷತೇ |
ನಿರಯಂ ಯೇಽಭಿಮನ್ಯಂತೇ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ತಂ ಸಾಧು ಬಾಲಿತಾಃ |

|| ೩೬ ||

ಗೃಹ್ಣಂತಿ ಯಾವತಃ ಪಾಂಸೂನ್ಯಂದತಾಮುಪ್ರಬಿಂದಸಃ |
ವಿಪ್ರಾಣಾಂ ಪೃತಪ್ತತೀಣಾಂ ವದಾನ್ಯಾಸಾಂ ಕುಟುಂಬಿನಾಮ್ |

|| ೩೭ ||

ರಾಜಾಣೋ ರಾಜಕುಲ್ಯಾಪ್ತ ತಾವತೋಽಬ್ಧಾನ್ನಿರಂಕುತಾಃ |
ಕುಂಭೇಪಾಕೇಷು ಪಚ್ಯಂತೇ ಬ್ರಹ್ಮದಾಯಾಪಹಾರಿಣಃ |

|| ೩೮ ||

ಸರ್ವಸ್ವರೂಪನೇ! ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪನೇ! ಅನಂತವಾದ ಶಕ್ತಿ
ಯುಳ್ಳವನೇ! ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಸ್ವರೂಪ
ನಾದ ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿ ವಾಸುದೇವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ! ಸಮಸ್ತ
ಯೋಗಿಗಳಿಗೂ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಯೋಗೇಶ್ವರನೇ! ನಾನು ನಿನಗೆ
ಪುನಃ ಪುನಃ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ || ೨೯ ||

ನೃಗರಾಜನು ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಮಾಡಿ ತನ್ನ ಕಿರೀಟ
ದಿಂದ ಅವನ ಚರಣಗಳನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ಮತ್ತೆ
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಂದ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಎಲ್ಲರೂ ನೋಡುತ್ತಿರು
ವಂತೆಯೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ
ಹೊರಟು ಹೋದನು || ೩೦ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ನೃಗರಾಜನು ಹೊರಟುಹೋದ ಬಳಿಕ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಪರಮಪ್ರಿಯನಾದ ಧರ್ಮಾತ್ಮನಾದ ದೇವಕಿ
ನಂದನ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಕ್ಷತ್ರಿಯರಿಗೆ ಉಪದೇಶವನ್ನು
ಕೊಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದ್ದ ತನ್ನ ಕುಟುಂಬ ವರ್ಗದ
ಜನರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದನು || ೩೧ || ಬಂಧುಗಳೇ! ಅಗ್ನಿಯಂತಹ
ತೇಜಸ್ವಿಗಳೂ ಕೂಡ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಅತ್ಯಲ್ಪವಾದ ಧನವನ್ನೂ ಅರಗಿಸಿ
ಕೊಳ್ಳಲಾರರು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ತಾವೇ ಈಶ್ವರರೆಂದು ಭಾವಿಸಿ
ಕೊಂಡಿರುವ ದುರಭಿಮಾನಿಗಳಾದ ರಾಜರೇ ಅಗಿದ್ದರೂ ಅವರ
ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದೇನಿದೆ? || ೩೨ || ನಾನು ಹಾಲಾಹಲ
ವಿಷವನ್ನೂ ವಿಷವೆಂದು ಭಾವಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ಅದರ
ಚಿಕಿತ್ಸೆಯೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಧನವೇ ಪರಮ
ವಿಷವಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಅರಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ಯಾವುದೇ ಚಿಕಿತ್ಸವೂ,
ಉಪಾಯವೂ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲ || ೩೩ || ಹಾಲಾಹಲ ವಿಷವು
ಕೇವಲ ತಿಂದವನನ್ನೇ ಕೊಲ್ಲುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ನೀರಿನಿಂದ
ಆರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಧನದೊಪ್ಪಾದ ಆರಣ
ಯಿಂದ ಉಂಟಾದ ಅಗ್ನಿಯು ಇಡೀ ಕುಲವನ್ನೇ ಸಮೂಲವಾಗಿ
ಸುಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತದೆ || ೩೪ || ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯದೆ
ಅವನ ಧನವನ್ನು ಉಪಭೋಗಿಸಿದವರು ಮಕ್ಕಳು, ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು
ಹೀಗೆ ಮೂರು ತಲೆಮಾರುಗಳು ವಿನಾಶಹೊಂದುವರು. ಇನ್ನು
ಬಲಾತ್ಕಾರವಾಗಿ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಭೋಗಿಸಿದರೆ ಹಿಂದಿನ
ಹತ್ತು ತಲೆಮಾರಿನವರು, ಮುಂದಿನ ಹತ್ತು ತಲೆಮಾರಿನವರು
ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ || ೩೫ || ಮೂರ್ಖನಾದ ರಾಜನು ತನ್ನ
ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಮದದಿಂದ ಕುರುಡನಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಧನವನ್ನು
ಇವಳಿಸಲು ಬಯಸುವವನು ನರಕದ ದಾರಿಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡ
ನೆಂದೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಅವರು ಎಂತಹ ಅಧಃಪತನದ ಹೊಂಡ
ದಲ್ಲಿ ಬೀಳಲಿದ್ದೇವೆ ಎಂಬುದನ್ನೂ ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ || ೩೬ ||
ಉದಾರಹೃದಯರಾದ, ಕುಟುಂಬಗಳಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು
ಕಿತ್ತುಕೊಂಡಾಗ, ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಅಳುವಾಗ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಬಿದ್ದ
ಕಣ್ಣೀರಿನಿಂದ ಭೂಮಿಯ ಎಷ್ಟು ಕಣಗಳು ನೆನೆಯುವುವೋ ಅಷ್ಟು
ಮರ್ಷಗಳೆಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸ್ವತ್ತನ್ನು ಅವಹರಿಸಿದ ಉಚ್ಛ್ರಾಖಿಲ
ರಾಜನು ಮತ್ತು ಅವನ ವಂಶಜರು ಕುಂಭೇಪಾಕ ನರಕದಲ್ಲಿ
ದುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ || ೩೭-೩೮ ||

ಸ್ವದತ್ತಾಂ ಪರದತ್ತಾಂ ವಾ ಬ್ರಹ್ಮವೃತ್ತಿಂ ಹರೇಚ್ಚ ಯಃ |
ಪಪ್ಲಿವರ್ಷಸಹಸ್ರಾಣಿ ವಿಷ್ಣುಯಾಂ ಜಾಯತೇ ಕೃಮಿಃ || ೩೯ ||

ನ ಮೇ ಬ್ರಹ್ಮಧನಂ ಭೂಯಾ-
ದ್ಯದ್ವದ್ವಾಲ್ವಾಯುಷೋ ನೃಪಾಃ |
ಪರಾಜಿತಾಶ್ಚ ತಾ ರಾಜ್ಯಾದ್
ಭವಂತ್ಯುದ್ವೇಚಿನೋಽಪಯಃ || ೪೦ ||

ವಿಪ್ರಂ ಕೃತಾಗಮಹಿ ನೈವ ದ್ರುಶ್ಯತ ಮಾಮಹಾಃ |
ಫುಂತಂ ಬಹು ಶಪಂತಂ ವಾ ನಮಸ್ಕುರುತ ನಿತ್ಯತಃ || ೪೧ ||

ಯಥಾಹಂ ಪ್ರಣಮೇ ವಿಶ್ವಾನನುಕಾಲಂ ಸಮಾಹಿತಃ |
ತಥಾ ನಮತ ಯೂಯಂ ಚ ಯೋಽಸ್ಯಥಾ ಮೇ ಸ ದಂಡಫಾಲ್ || ೪೨ ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾರ್ಥೋ ಹೃಪಹೃತೋ ಹರ್ತಾರಂ ಪಾತಯತ್ಯಥಃ |
ಅಜಾನಂತಮಹಿ ಹೇನಂ ನೃಗಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗೌರಿವ || ೪೩ ||

ದಿವಂ ವಿಶ್ವಾಪ್ಸ ಭಗವಾನ್ ಮುಕುಂದೋ ದ್ವಾರಗೌಳಸಃ |
ಪಾವನಃ ಸರ್ವಲೋಕಾನಾಂ ವಿವೇಶ ನಿಜಮಂದಿರಮ್ || ೪೪ ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ತಾನು ಕೊಟ್ಟದ್ದಾಗಲೀ, ಬೇರೆಯವರು ಕೊಟ್ಟದ್ದಾಗಲೀ ಬೇವನಾಧಾರವಾದ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು (ಧನವನ್ನು) ಹಿತ್ತುಕೊಳ್ಳುವ ರಾಜನು ಅರವತ್ತು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಮಲದ ಕೃಮಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. || ೩೯ || ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಸ್ವತ್ತಿಗೆ ಆಸೆಪಡುವುದರಿಂದಲೇ ರಾಜನು ಅಲ್ಪಾಯುವಾಗುತ್ತಾನೆ. ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಪರಾಜಿತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ರಾಜ್ಯಭ್ರಷ್ಟನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಸತ್ತನಂತರವೂ ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಕಷ್ಟಕೊಡುವಂತಹ ಹಾವಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಯಾವುದೇ ಕಾರಣದಿಂದಲೂ ನನಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಸ್ವತ್ತು ಬೇಡ. || ೪೦ || ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಆತ್ಮೀಯರೇ! ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಅವರಾಧವನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಅವನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಬೇಡಿರಿ. ಅವನು ಹೊಡೆದರೂ, ಬಹಳವಾಗಿ ಬೈದರೂ, ಶಪಿಸಿದರೂ ನೀವು ಅವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇರಿ. || ೪೧ || ನಾನು ಬಹಳ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಮೂರು ಹೊತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುವಂತೆಯೇ ನೀವೂ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇರಿ. ನನ್ನ ಈ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸುವವನನ್ನು ನಾನು ಕ್ಷಮಿಸದೆ, ಶಿಕ್ಷಿಸಬಿಡುತ್ತೇನೆ. || ೪೨ || ಅವಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಐಶ್ವರ್ಯವು ಅಪಹಾರಿಯನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಸ್ವತ್ತೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಅವನು ಆ ಅವರಾಧವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಹಸುವು ನೃಗಮಹಾರಾಜನನ್ನು ನರಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿದಂತೆ ಅಧವಾತನಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. || ೪೩ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಸಮಸ್ತ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸುವಂತಹ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ದ್ವಾರಕಾವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಹೀಗೆ ಉಪದೇಶಮಾಡಿ ತನ್ನ ಅರಮನೆಗೆ ಹೊರಟುಹೋದನು. || ೪೪ ||

ಅರಮ್ಭನಾಲ್ಪನಯಿ ಅಧ್ಯಾಯಃ ಮುಗಿಯಿತು. || ೬೪ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಕಮ ಸ್ತಂಭೇ ಉತ್ತರಾರ್ಧೇ
ನೃಗೋಪಾಖ್ಯಾನಂ ನಾಮ ಚತುಃಪ್ರಶ್ನೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೬೪ ||

ಅರವತ್ತ್ವದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಬಲರಾಮನು ವ್ರಜಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದುದು

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಉವಾಚ

ಬಲಭದ್ರಃ ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠ ಭಗವಾನ್ ರಥಮಾಸ್ತುತಃ |
ಋಷ್ಯದ್ವಿದ್ಯಕುರುತ್ಯಂತಃ ಪ್ರಯಯೌ ನಂದಗೋಕುಲಮ್ || ೧ ||

ಪರಿವ್ರಜ್ಯಶ್ಚಿರೋತ್ಕಂಠೈರ್ಗೋಪೈರ್ಗೋಪೀಭರೇವ ಚ |
ರಾಮೋಽಭಿವಾಡ್ಯ ಪಿತರಾವಾಶೀರ್ಭಿರಭಿನಂದಿತಃ || ೨ ||

ಶ್ರೀಕುಕುಮಾರಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಭಗವಾನ್ ಬಲಭದ್ರನು ನಂದಗೋಪನೇ ಮೊದಲಾದ ಸುಹೃದರನ್ನು ನೋಡುವ ತವಕದಿಂದ ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ದ್ವಾರಕೆಯಿಂದ ನಂದಗೋಕುಲಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದನು. || ೧ || ಇತ್ತ ಬಲರಾಮ - ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ವ್ರಜವಾಸಿಗಳಾದ ಗೋಪ-ಗೋಪಿಯರೂ ಬಹಳ ದಿವ್ಯಗಳಿಂದ ಉತ್ಕಂಠಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಬಲರಾಮನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಆನಂದ ತುಂದಿಲರಾಗಿ ಬಲರಾಮನನ್ನು ಗಾಢವಾಗಿ ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡರು. ಬಲರಾಮನೂ ಕೂಡ ತಾಯಿಯಾದ ಯಶೋದೆಗೂ, ನಂದ ರಾಜನಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿದನು. ಅವರು ಆಶೀರ್ವದಿಸುತ್ತಾ ಅವನನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಿದರು. || ೨ ||

ಚರಂ ನಃ ಪಾಹಿ ದಾಶಾರ್ಹ ಸಾನುಜೋ ಜಗದೀಶ್ವರಃ |
ಇತ್ಯಾರೋಪ್ಯಾಂಕಮಾಲಿಂಗ್ಯ ನೇತ್ಯಃ ಸ್ವಪುಷ್ಪರೂಪಃ || ೩ ||

ಗೋಪವೃದ್ಧಾಂಶ್ಚ ವಿಧಿವದ್ಯವಿಜ್ಞೇಯವಂದಿತಃ |
ಯಥಾವಯೋ ಯಥಾಸಂಖ್ಯಂ ಯಥಾಸಂಬಂಧಮಾತ್ಮನಃ || ೪ ||

ಸಮುಪೇತ್ಯಾಥ ಗೋಪಾಲಾನ್ವಾಶ್ಚಹಸ್ತಗ್ರಹಾದಿಭಿಃ |
ವಿಶ್ರಾಂತಂ ಸುಖಮಾಸೀನಂ ಪತ್ರಚ್ಛ್ರಪ್ಯ ಪರ್ಯುಪಾಗತಾಃ || ೫ ||

ಭೃಷಾತ್ಯಾಸಾಮಯಂ ಸ್ವೇಷು ಪ್ರೇಮಗದ್ಗದಯಾ ಗಿರಾ |
ಕೃಷ್ಣೇ ಕಮಲಪತ್ರಾಕ್ಷೇ ಸಂಸ್ಪೃಶ್ವಾಖಿಲರಾಧನಾಃ || ೬ ||

ಕಚ್ಚನ್ನೋ ಬಾಂಧವಾ ರಾಮ ಸರ್ವೇ ಕುಶಲಮಾಸತೇ |
ಕಚ್ಚಿತ್ತ ರಥ ನೋ ರಾಮ ಯೂಯಂ ದಾರುತಾನ್ವಿತಾಃ || ೭ ||

ದಿಷ್ಟಾ ಕಯೋ ಹುಃ ಪಾಪೋ ದಿಷ್ಟಾ ಮುಕ್ತಾಃ ಸುಹೃದ್ಭವಾಃ |
ನಿಹತ್ಯ ನಿರ್ಜಿತ್ಯ ರಿಪೂನ್ ದಿಷ್ಟಾ ದುರ್ಗಂ ಸಮೂತ್ತಿತಾಃ || ೮ ||

ಗೋಪೋ ಹುಂತ್ಯಃ ಪತ್ರಚ್ಛ್ರಪ್ಯ ರಾಮಸಂದರ್ಶನಾದೃತಾಃ |
ಕಚ್ಚಿದಾಸ್ತೇ ಸುಖಂ ಕೃಷ್ಣ ಪುರಸ್ಕೃಜನವಲ್ಲಭಃ || ೯ ||

ಕಚ್ಚಿತ್ತ ರತಿ ವಾ ಬಂಧೂನ್ನಿತರಂ ಮಾತರಂ ಚ ಸಃ |
ಅಪ್ಯಸೌ ಮಾತರಂ ದ್ರಷ್ಟುಂ ಸಕೃದಪ್ಯಾಗಮಿಷ್ಯತಿ |
ಅಸಿ ವಾ ಸ್ವರತೇಽಸ್ಯಾಕಮನುಸೇವಾಂ ಮಹಾಭುಜಃ || ೧೦ ||

'ದಾಶಾರ್ಹನೇ! ನೀನು ಜಗದೀಶ್ವರನಾಗಿರುವೆ. ನಿನ್ನ ಕಮ್ಮನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೊಡನೆ ಸದಾ ನೀನು ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಅವನನ್ನು ತೊಡೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸೊಂಡು ಅನಂದ ಬಾಷ್ಪದಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿದರು || ೩ || ಬಳಿಕ ಬಲರಾಮನು ಹಿರಿಯ ಗೋಪರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ತಿರಿಯರು ಅವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದರು. ಹೀಗೆ ಬಲರಾಮನು ಗೋಪಾಲಕರ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ, ಅವರೊಡನೆ ತನಗಿದ್ದ ಮೈತ್ರಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ನೆಂಬ್ಬುಕೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಸಮಾದರಿಸಿದನು || ೪ || ಬಲರಾಮನು ಗೋಪಾಲಕರ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕೆಲವರನ್ನು ಕೈಕುಲುಕಿದನು. ಕೆಲವರಲ್ಲಿ ಎನೋದದ ಮಾತುಗಳ ನ್ನಾಡಿದನು. ಕೆಲವರನ್ನು ನಗು-ನಗುತ್ತಾ ಅಪ್ಪಿರಿಸಿದನು. ಇದಾದ ಬಳಿಕ ಬಲರಾಮನು ಬಳಲಿಕೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಸುಖಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವಾಗ, ಕಮಲನಯನ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ಭೋಗಗಳನ್ನೂ, ಸ್ವರ್ಗ, ಮೋಕ್ಷವನ್ನೂ ತ್ಯಜಿಸಿದ ಗೋಪಾಲಕರು ಬಲರಾಮನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದರು. ಬಲರಾಮನು ಅವರ ಮನೆಯವರ ಕುರಿತು ಕುಶಲ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ಅವರು ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಉಕ್ಕುಬರುತ್ತಿದ್ದ ಕಣ್ಣಿರಿಸಿಂದಾಗಿ, ಗದ್ಗದವಾಗಿದ್ದ ಸ್ವರದಿಂದ ಅವನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಭವಿತು || ೫-೬ || ಬಲರಾಮನೇ! ವಸುದೇವನೇ ಮೊದಲಾದ ನಮ್ಮ ಬಂಧುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಕ್ಷೇಮವಾಗಿರುವರೇ? ಈಗ ನೀವು ಪತ್ನಿ-ಪುತ್ರರೊಂದಿಗೆ ಅನಂದದಿಂದ ಸಂಹಾರವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವಿರಿ. ಎಂದಾದರೂ ನಿಮಗೆ ನಮ್ಮಗಳ ಸ್ಮರಣೆಯುಂಟಾಗುವುದೇ? || ೭ || ಪಾಪಿಯಾದ ಕಂಸ ನನ್ನು ನೀವು ಸಂಹಾರಮಾಡಿದಿರಿ. ಇದು ದೊಡ್ಡ ಸೌಭಾಗ್ಯದ ಮಾತಾಗಿದೆ. ನಿಮ್ಮ ಸುಹೃದ್ - ಸಂಬಂಧಿಗಳನ್ನು ಕಷ್ಟ-ಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳಿಂದ ಕಾಪಾಡಿದಿರಿ. ನೀವು ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕಿದಿರಿ, ಗೆದ್ದುಕೊಂಡಿರಿ ಇದು ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಅನಂದದ ವಿಷಯವೇ ಆಗಿದೆ. ಈಗ ನೀವುಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಸುರಕ್ಷಿತವಾದ ಸಮುದ್ರ ಮಧ್ಯದ ದ್ವಾರಕೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವಿರಿ || ೮ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಭಗವಾನ್ ಬಲರಾಮನ ದರ್ಶನದಿಂದ, ಅವನ ಪ್ರೇಮಪೂರ್ಣ ಸೇವದಿಂದ ಗೋಪಿಯರು ಮಾರು ಹೋದರು. ಅವರು ನಗುತ್ತಾ ಕೇಳುತ್ತಾರೆ - ಬಲರಾಮನೇ! ನಗರದ ನಾರಿಯರಿಗೆ ವ್ಯಾಸವಲ್ಲಭನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಕುಶಲಿಯಾಗಿರುವನಲ್ಲ? || ೯ || ಎಂದಾದರೂ ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಬಂಧುಗಳ, ತಂದೆ-ತಾಯಿಯರ ನೆನಪು ಬರುತ್ತದೆಯೇ? ಅವನು ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಬಲ್ಲನೇ? ಮಹಾಬಾಹುವಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಎಂದಾದರೂ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಮಾಡಿದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಿರುವನೇ? || ೧೦ || ಬಲ ಭದ್ರನೇ! ಸ್ವಜರನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವುದು ಎಷ್ಟು ದುಸ್ತರವಾದುದು ಎಂಬುದು ನಿನಗೆ ತಿಳಿದ ಇದೆ. ಆದರೂ ನಾವು ನಮ್ಮ ಪ್ರಿಯ ತಮ್ಮನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗಾಗಿ ತಂದೆ-ತಾಯಿಯರನ್ನೂ, ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರನ್ನೂ ಪತಿ-ಪುತ್ರ ಮತ್ತು ಸಹೋದರಿಯರನ್ನು ಪುತ್ರಿ

ಮಾತರಂ ಪಿತರಂ ಭ್ರಾತೃವೃತ್ತೀನ್ ಪುತ್ರಾನ್ ಸ್ವರ್ಧೃಷಿ |
ಯಿದರ್ಥೇ ಜಹಿಮ ದಾತಾರ್ಹ ದುಸ್ತೃಜಾನ್ತೃಜಾನ್ ಪ್ರಭೋ || ೧೧ ||

ತಾ ನಃ ಸದ್ಯಃ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಗತಃ ಸಂಭಿಕ್ಷುಸೌಹೃದಃ |
ಕಥಂ ನು ತಾದೃಶಂ ಸ್ವಿಭಿರ್ನ ತ್ರದ್ವೀಯೇತ ಭಾಷಿತಮ್ || ೧೨ ||

ಕಥಂ ನು ಗೃಹ್ಣಂತ್ಯನವಸ್ಥಿತಾತ್ಮನೋ
ವಚಃ ಕೃತಘ್ನಸ್ಯ ಬುಧಾಃ ಪುರಸ್ಕಿಯಃ |
ಗೃಹ್ಣಂತಿ ವೈ ಚಿತ್ರಕಥಸ್ಯ ಸುಂದರ-
ಸ್ಥಿತಾವಲೋಕೋಚ್ಚ ಸಿತಸ್ಥರಾತುರಾಃ || ೧೩ ||

ಕಿಂ ನಸ್ತತ್ಕಥಯಾ ಗೋಷ್ಯಃ ಕಥಾಃ ಕಥಯತಾಪರಾಃ |
ಯಾತ್ಯಸ್ಯಾಭಿವಿಙ್ಗಾ ಕಾಲೋ ಯದಿ ತಸ್ಯ ತಪೈವ ನಃ || ೧೪ ||

ಇತಿ ಪ್ರಹುತಂ ಶೌರೇರ್ಜಲಿಪ್ತಂ ಚಾರುವೀಕ್ಷಿತಮ್ |
ಗತಿಂ ಪ್ರೇಮಪರಿಪ್ಲಂಗಂ ಸ್ಮರಂತೋ ರುರುದುಃ ಸ್ವಯಃ || ೧೫ ||

ಸಂಕರ್ಷಣಸ್ತ್ರಾಃ ಕೃಷ್ಣಸ್ಯ ಸಂದೇಶೈರ್ಹೃದಯಂಗಮೈಃ |
ಸಾಂತ್ವಯಾಮಾಸ ಭಗವಾನ್ ನಾನಾನುನಯಕೋವಿದಃ || ೧೬ ||

ದ್ವೌ ಮಾಸೌ ತತ್ರ ಚಾವಾತ್ಸೀನ್ನಧುಂ ಮಾಧವಮೇವ ಚ |
ರಾಮಃ ಕ್ಷಪಾಸು ಭಗವಾನ್ ಗೋಪೀನಾಂ ರತಿಮಾವಹನ್ || ೧೭ ||

ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರಕಲಾಮೃಜೈಃ ಕೌಮುದಿಲಂಘವಾಯುನಾ |
ಯಮುನೋಪವನೇ ರೇಮೇ ಸೇವಿತೇ ಸ್ವಿಗಣೈರ್ವೃತಃ || ೧೮ ||

ವರುಣಪ್ರೇಷಿತಾ ದೇವೀ ವಾರುಣೇ ವೃಕ್ಷಕೋಟರಾತ್ |
ಪತಂತೀ ತದ್ವನಂ ಸರ್ವಂ ಸ್ವಗಂಧೇನಾದ್ಯವಾಸಯತ್ || ೧೯ ||

ಯರನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಬಿಟ್ಟೆವು. ಆದರೆ ಪ್ರಭೋ ! ಅವನು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿ, ನಮ್ಮ ಸೌಹಾರ್ದವನ್ನೂ ಪ್ರೇಮ ಬಂಧನವನ್ನೂ ಕತ್ತರಿಸಿಹಾಕಿ ಹೊರಟೇ ಹೋದನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾವು ಬಯಸಿದ್ದರೆ ತಡೆಯುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಆದರೆ ಅವನು 'ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಋಣಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ತೀರಿಸಲಾರನು. ಬೇಗನೇ ನಿಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ ಬರುವೆನು' ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಬಿನ್ನಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ಯಾವ ಸ್ವಿಯು ತಾನೇ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನಿಡದೇ ಇದ್ದಾಳು ? || ೧೧-೧೨ || ಆಗ ಒಬ್ಬ ಗೋಪಿಯು ಹೇಳಿದಳು - ಬಲರಾಮನೇ ನಾವೇನೋ ಹಕ್ಕುಗರು. ಏನೂ ತಿಳಿಯದವರು. ಅವನ ಮೃದು ಮಧುರವಾದ ಮಾತನ್ನು ನಂಬಬಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಚತುರರಾದ ನಗರದ ಸ್ವಿಯರು ಚಂಚಲನೂ, ಕೃತಘ್ನನೂ ಆದ ತ್ರಿಕ್ಷಪ್ಪನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಎಳೆ ನಂಬುತ್ತಾರೆ ? ಅವರನ್ನು ಇವನು ಮೋಸಗೊಳಿಸಲಾರನು. ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಗೋಪಿಯು ಹೇಳಿದಳು - ಸಖೀಯರೇ ! ಯಾರಾದರೇನು ? ನಮ್ಮ ಪ್ರಿಯತಮನು ಕಿರುನಗೆಯನ್ನು ಬೀರುತ್ತಾ, ಕಡೆಗಣ್ಣುಗಳೊಡನೆ ನೋಡಿದಾಕ್ಷಣ ನಗರದ ಸ್ವಿಯರೂ ಕೂಡ ಪ್ರೇಮವಶರಾಗಿ ವ್ಯಾಕುಲರಾಗುವರು. ಅವರು ಬಿಂಡಿತವಾಗಿ ಅವನ ಮಾತನ್ನು ನಂಬಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು. || ೧೩ || ಮೂರನೆಯ ಗೋಪಿಯು ಹೇಳಿದಳು - ಗೋಪಿಯರೇ ! ಅವನ ಕಥೆಯಿಂದ ನಮಗೇನು ಆಗಬೇಕಾಗಿದೆ ? ಬೇರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಪ್ರಸಂಗವಿದ್ದರೆ ಹೇಳಿರಿ. ನಾವಿಲ್ಲದೆ ಅವನು ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯಬಹುದಾದರೆ ಅವನಿಲ್ಲದೆ ನಾವೂ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯೋಣ. || ೧೪ || ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಗೋಪಿಯರು ಪ್ರಿಯತಮನಾದ ತ್ರಿಕ್ಷಪ್ಪನ ನಗು, ಸಮೀಪಿಗಳು, ಬೇತೋಪಾರಿಯಾದ ಸುಂದರನೋಟ, ಅಂದವಾದ ನಡಿಗೆ, ಪ್ರೇಮಾಲಿಂಗನ ಇವುಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಕ್ಕಿ-ಬಕ್ಕಿ ಅತ್ತುಬಿಟ್ಟರು. || ೧೫ ||

ಪರಿಕ್ಷಿತನೇ ! ಬಗೆ-ಬಗೆಯ ಸಾಂತ್ವನದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಚತುರನಾದ ಬಲರಾಮನು ತ್ರಿಕ್ಷಪ್ಪನು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದ ಹೃದಯಂಗಮವಾದ ಸಂದೇಶಗಳಿಂದ ಆ ಗೋಪಿಕೆಯರನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿದನು. || ೧೬ || ಹೀಗೆ ವಸಂತ ಋತುವಿನ ಚೈತ್ರ-ವೈಶಾಖ ಈ ತಿಂಗಳು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಬಲರಾಮನು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಗೋಪಿಯರಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಾ ಗೋಕುಲದಲ್ಲಿದ್ದನು. || ೧೭ || ಆಗ ಕುಮುದ ಪುಷ್ಪದ ಸುಗಂಧವನ್ನು ಕೂಡು ತಂಗಾಳಿಯು ಮೆಲ್ಲ-ಮೆಲ್ಲನೆ ಬೀಸುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನ ಬೆಳದಿಂಗಳಿನಿಂದ ಜಾಜ್ಜಲಮಾನಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಯಮುನಾ ತಟದ ಉಪವನದಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಬಲರಾಮನು ಗೋಪಿಯರೊಂದಿಗೆ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. || ೧೮ || ವರುಣ ದೇವನು ಕಳಿಸಿದ ವಾರುಣಯು ಒಂದು ಮರದ ಪೊಟರೆಯಿಂದ ಪರಿದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾ ■ ಉಪವನವೆಲ್ಲವನ್ನು ಸುಗಂಧದಿಂದ ಸುವಾಸಿತಗೊಳಿಸಿದಳು. || ೧೯ ||

ತಂ ಗಂಧಂ ಮಧುಧಾರಾಯಾ ವಾಯುಗೋಪಹೃತಂ ಬಲಃ |
ಆಘ್ರಾಯೋಪಗಂಧಸ್ತತ್ರ ಲಲನಾಭಿಃ ಸಮಂ ಪಪೌ || ೨೦ ||

ಉಪಗೀಯಮಾನಚರಿತೋ ವನಿತಾಭಿರ್ಹಲಾಯುಧಃ |
ವನೇಷು ವ್ಯಚರತ್ ಕ್ಷೀಣೋ ಮದವಿಹ್ವಲೋಚನಃ || ೨೧ ||

ಸ್ವಗ್ನೇಕಕುಂಡಲೋ ಮತ್ತೋ
ದೈದಯಿತ್ಯಾ ಚ ಮಾಲಯಾ |
ಬಿಭ್ರತ್ ಸ್ಥಿತಮುಖಾಂಭೋಜಂ
ಸ್ವೇದಪ್ರಾಲೇಯಘೋಷಮ್ || ೨೨ ||

ಸ ಆಜುಹಾಪ ಯಮುನಾಂ ಜಲಕ್ರೀಡಾರ್ಥಮೀಶ್ವರಃ |
ನಿಜಂ ವಾಕ್ಯಮನಾದೃತ್ಯ ಮತ್ತ ಇತ್ಯಾಪಗಾಂ ಬಲಃ |
ಅನಾಗತಾಂ ಹಲಾಗ್ರೇಣ ಕುಟಿತೋ ವಿಚಿರಪಃ ಹ || ೨೩ ||

ಪಾಶೇ ತ್ವಂ ಮಾಮವಚ್ಛಾಯ ಯಸ್ಯಾಯಾಃ ಮಯಾಽಽಹುತಾ |
ಸೇಷ್ಯೇ ತ್ವಾಂ ಲಾಂಗಲಾಗ್ರೇಣ ಶಕಧಾ ಕಾಮಚಾರಿಣೀಮ್ || ೨೪ ||

ವಿವಂ ನಿರ್ಭಕ್ತಿತಾ ಭೀತಾ ಯಮುನಾ ಯದುಸಂದೇಹಮ್ |
ಉವಾಚ ಚಕಿತಾ ವಾಚಂ ಪತಿತಾ ಪಾದಯೋರ್ನೃಪ || ೨೫ ||

ಯಮುನೋವಾಚ

ರಾಮ ರಾಮ ಮಹಾಬಾಹೋ ನ ಜಾನೇ ತವ ವಿಕ್ರಮಮ್ |
ಯಶ್ಯೇಕಾಂತೇನ ವಿದ್ಯತಾ ಜಗತೀ ಜಗತಃ ಪತೇ || ೨೬ ||

ಪರಂ ಭಾವಂ ಭಾವತೋ ಭಗವನ್ ಮಾಮುಪಾಸತೀಮ್ |
ಮೋಕ್ಷಮರ್ಹಸಿ ವಿಶ್ವಾತ್ಮನ್ ಪ್ರಪನ್ನಾಂ ಭಕ್ತವತ್ಸಲ || ೨೭ ||

ತತೋ ವ್ಯಮುಂಚಿದ್ಧಮುನಾಂ ಯಾಚತೋ ಭಗವಾನ್ಮಃ |
ವಿಜಗಾಹ ಜಲಂ ಸ್ತುಭಿಃ ಕರೇಣುಭಿರಿವೇಭರಾಟ್ || ೨೮ ||

ಕಾಮಂ ವಿಹೃತ್ಯ ಸಲಿಲಾದುತ್ತೀರ್ಣಾಯಾಸಿತಾಂಬರೇ |
ಭೂಷಣಾನಿ ಮಹಾರ್ಹಾಣಿ ದದೌ ಕಾಂಠಿ ಶುಭಾಂ ಸ್ತುಜಮ್ || ೨೯ ||

ವಾಯುವಿನಿಂದ ತರಲಟ್ಟ ಆ ಮಧುಧಾರೆಯ ವಾಸನೆಯನ್ನು ಬಲರಾಮನು ಆಘ್ರಾಣಿಸಿ ವಾರುಣಮಧುವು ಸುರಿಯುತ್ತಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಗೋಪಿಯರೊಂದಿಗೆ ಅದನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿದನು. || ೨೦ || ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಗೋಪಿಯರು ಬಲರಾಮನ ಸುತ್ತಲೂ ನೆರೆದು ಅವನ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಧುವಾನಂದಿನ ಅಮಲೇರಿ ಬಂದು ಬಲರಾಮನು ಆ ವನದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಆನಂದಮದದಿಂದ ವಿಹ್ವಲವಾಗಿದ್ದವು. || ೨೧ || ಮತ್ತನಾದ ಅವನು ಕೊರಳಲ್ಲಿ ವೈಜಯಂತಿ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದನು. ಅವನ ಒಂದೇ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಕುಂಡಲವಿತ್ತು. ಹಿಮದ ಹನಿಗಳಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ದೇವರಿನಿಂದ ವಿಭೂಷಿತನಾಗಿ, ಮಂದ ಹಾಸದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮುಖಮಲದಿಂದ ಬಲರಾಮನು ಅತ್ಯಂತ ಶೋಭಾಯಮಾನನಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದನು. || ೨೨ || ಸರ್ವಶಕ್ತಿ ಸಂಪನ್ನನಾದ ಬಲರಾಮನು ಜಲಕ್ರೀಡೆಗಾಗಿ ಯಮುನೆಯನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಯಮುನೆಯು ಇವನು ಮದಮತ್ತ ನಾಗಿರುವನೆಂದು ತಿಳಿದು ಅವನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿ ಅವನ ಬಳಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಬಲರಾಮನು ಕ್ರೋಧಗೊಂಡು ತನ್ನ ಹಲಾಯುಧದಿಂದ ಆಕೆಯನ್ನು ತನ್ನತ್ತ ಸೆಳೆದುಕೊಂಡನು. || ೨೩ || ಹಾಗೂ ಹೇಳಿದನು - ಪಾಪಿಷ್ಠೇ | ನಾನು ಜಲಕ್ರೀಡೆಗಾಗಿ ಕರೆದರೂ ನೀನು ನನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಸೈನ್ಯಪಾರಿಣಿಯಾದ ನಿನನ್ನು ಈಗಲೇ ಹಲಾಯುಧದ ಅಗ್ರಭಾಗ ದಿಂದ ನೂರಾರು ತುಂಡುಗಳಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿದಿರುತ್ತೇನೆ. || ೨೪ || ಬಲರಾಮನು ಯಮುನೆಯನ್ನು ಹೀಗೆ ಗದರಿಸಿದಾಗ ಭಯ ಗೊಂಡು ಆಕೆಯು ಬಲಭದ್ರನ ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು ದೈನ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಳು. || ೨೫ ||

ಯಮುನೆಯು ಹೇಳಿದಳು - ಮಹಾಬಾಹುವಾದ ಬಲರಾಮನೇ! ನಾನು ನಿನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಮರೆತುಹೋಗಿದ್ದೆ ಜಗತ್ತಿಂತೆಯೇ. ನಿನ್ನ ಒಂದಂಶನಾದ ಶೇಷನು ಇಡೀ ಜಗತ್ತನ್ನೇ ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಹಾಗಿರುವಾಗ ಪೂರ್ಣಾಂಶನಾದ ನಿನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಮಿತಿಯುಂಟೆ ? || ೨೬ || ಭಗವಂತಾ! ನೀನು ಪರಮ ವಶ್ಯಯುಕ್ತಾಲಿಯಾಗಿರುವೆ. ನಿನ್ನ ನಿಜವಾದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯದ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ನನ್ನಿಂದ ಇಂತಹ ಅಪರಾಧ ನಡೆದುಹೋಯಿತು. ಸರ್ವಸ್ವರೂಪನಾದ ಭಕ್ತವತ್ಸಲನೇ! ನಾನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ನನ್ನ ತಪ್ಪನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ, ಕ್ಷಮಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು. || ೨೭ ||

ಯಮುನೆಯು ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಭಗವಾನ್ ಬಲರಾಮನು ಆಕೆಯನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿ, ಗಜರಾಜನು ಹೆಣ್ಣಾನೆ ಗಳೊಂದಿಗೆ ಕ್ರೀಡಿಸುವಂತೆಯೇ ಅವನು ಗೋಪಿಕೆಯರೊಂದಿಗೆ ಜಲಕ್ರೀಡೆಯಾಡಿದನು. || ೨೮ || ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಜಲಕ್ರೀಡೆ ಯಾಡಿ ಬಲರಾಮನು ನೀರಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದಾಗ, ವರುಣ ನಿಂದ ಕಳುಹಲ್ಪಟ್ಟ ಕಾಂತೀದೇವಿಯು ಅವನಿಗೆ ನೀಲಾಂಬರವನ್ನು ಬಹುಮೂಲ್ಯವಾದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಸುಂದರವಾದ ಚಿನ್ನದ ಹಾರವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದಳು. || ೨೯ ||

ಮೆತ್ವಾ ವಾಸೋ ನೀಲೇ ಮಾಲಾಮಾಮುಚ್ಯ ಕಾಂಠನೀಮ್ |
ರೇಚೇ ಸ್ವಲಂಕೃತೋ ಲಿಪ್ತೋ ಮಾಹೇಂದ್ರ ಇವ ವಾರಣಃ || ೩೦ ||

ಅದ್ಯಾಪಿ ದೃಶ್ಯತೇ ರಾಜನ್ ಯಮುನಾಽಽಕೃಷ್ಣವರ್ಣಾ |
ಬಲಸ್ಯಾಸಂಹವೀರ್ಯಸ್ಯ ವೀರ್ಯಂ ಸೂಚಯತೀವ ಹಿ || ೩೧ ||

ಏದಂ ಸರ್ವಾ ನಿಶಾ ಯಾತಾ ಏಕೇವ ರಮತೋ ವ್ರಜೇ |
ರಾಮಸ್ಯಾಕ್ಷಿಪ್ತಚಿತ್ತಸ್ಯ ಮಾಧುರ್ಯೈರ್ವ್ರಜಯೋಽಪಿತಾಮ್ || ೩೨ ||

ಬಲರಾಮನು ನೀಲಾಂಬರವನ್ನುಟ್ಟು ಬಂಗಾರದ ಮಾಲೆ
ಯನ್ನು ತೊಟ್ಟುಕೊಂಡನು. ಅಂಗರಾಗವನ್ನು ಮೈಗೆ ಪೂಸಿಕೊಂಡು,
ಸುಂದರ ಭೂಷಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಇಂದ್ರನ ಬಳಿ
ಯಾದ ಐರಾವತದಂತೆ ಶೋಭಿಸಿದನು. || ೩೦ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ |
ಅನಂತವೀರ್ಯನಾದ ಬಲರಾಮನ ವೀರ್ಯ - ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು
ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ ಈಗಲೂ ಯಮುನಾನದಿಯು
ನೇಗಿಲಿನಿಂದ ಸೆಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲೇ ಹರಿಯುತ್ತಿದೆ. || ೩೧ ||
ವ್ರಜವಾಸಿನಿಯರಾದ ಗೋಪಿಯರ ಮಾಧುರ್ಯ, ಬೆಡಗು
ಬಿನ್ನಾಣಗಳಿಂದ ಬಲರಾಮನ ಮನಸ್ಸು ಅಪಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು.
ಹಲವಾರು ರಾತ್ರಿಗಳು ಒಂದೇ ರಾತ್ರಿಯಂತೆ ಕಳೆದುಹೋದ
ಸಮಯವು ಅವರ ಅರಿವಿಗೆ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಬಲರಾಮನು
ವ್ರಜದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. || ೩೨ ||

ಅರವತ್ಪ್ರದೇಸಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೬೫ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಗವತೇ ಮಹಾಭಾರತೇ ಪಾರುಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಕಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಉತ್ತರಾರ್ಧೇ
ಬಲದೇವವಿಜಯೇ ಯಮುನಾಕರ್ಷಣಂ ನಾಮ ಪಂಚಚಪ್ತಿಕೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೬೫ ||

ಅರವತ್ತಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಪೌಂಡ್ರಕ ಮತ್ತು ಕಾಶಿರಾಜನ ಉದ್ಧಾರ

ಶ್ರೀಕುಕ ಉವಾಚ

ನಂದವ್ರಜಂ ಗತೇ ರಾಮೇ ಕರೂಪಾಧಿಪತಿರ್ನೃಪ |
ವಾಸುದೇವೋಽಹಮಿತ್ಯಚ್ಛೋ ದೂತಂ ಕೃಷ್ಣಾಯ ಪ್ರಾಹೀಣೋತ್ || ೧ ||

ತ್ವಂ ವಾಸುದೇವೋ ಭಗವಾನವತೀರ್ಣೋ ಜಗತ್ಪತಿಃ |
ಇತಿ ಪ್ರಸ್ತೋಭಿತೋ ಬಾಲ್ಮೀಕೀನ ಆತ್ಮಾನಮಚ್ಯುತಮ್ || ೨ ||

ದೂತಂ ಚ ಪ್ರಾಹೀಣೋನ್ಮಂದಃ ಕೃಷ್ಣಾಯಾವೃತವರ್ಣನೇ |
ದ್ವಾರಕಾಯಾಂ ಯಥಾ ಬಾಲೋ ನೃಪೋ ಬಾಲಕೃತೋಽಬುಧಃ || ೩ ||

ದೂತಂ ದ್ವಾರಕಾಮೇತ್ಯ ಸ್ಥಾನಾಯಾಮಾಸ್ತುತಂ ಪ್ರಭುಮ್ |
ಕೃಷ್ಣಂ ಕಮಲಪತ್ರಾಕ್ಷಂ ರಾಜಸಂದೇಶಮಬ್ರವೀತ್ || ೪ ||

ಶ್ರೀಕುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಎಲೈ ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ |
ಬಲರಾಮನು ನಂದಗೋಕುಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕರೂಪ
ದೇಶದ ಮೂರ್ಖನಾದ ಪೌಂಡ್ರಕನೆಂಬ ರಾಜನು ತಾನೇ ವಾಸು
ದೇವನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಬಳಿಗೆ ದೂತನೊಬ್ಬನನ್ನು
ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. || ೧ || ■ ದೇಶದ ಮೂರ್ಖಜನರು ರಾಜ
ನನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಲು ಅವನನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ - 'ನೀನೇ
ಭಗವಂತನಾದ ವಾಸುದೇವನಾಗಿರುವೆ. ಜಗತ್ತಿನ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ
ನೀನಿಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿರುವೆ' ಎಂದು ಹೊಗಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರಿಂದ ■
ಮೂರ್ಖರಾಜನು ತಾನೇ ಭಗವಾನ್ ಆಚ್ಯುತನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ
ಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟನು. || ೨ || ಹುಡುಗರು ಪರಸ್ಪರ ಅಜವಾಡುವಾಗ
ಒಬ್ಬನನ್ನು ರಾಜನನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಅವನನ್ನು
ರಾಜನೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ ವ್ಯವಹರಿಸುವಂತೆ - ಪೌಂಡ್ರಕನ ಪ್ರಜೆಗಳೂ
ಅಟಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮ ರಾಜನನ್ನು ವಾಸುದೇವನೆಂದೇ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.
ಇದನ್ನು ಅರ್ಥವಿಸದೆ ಆ ಮಂದಮತಿ ಅಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಪೌಂಡ್ರ
ಕನು ಅಚಿಡ್ಡಗತಿಯಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಲೀಲಾ ರಹಸ್ಯ
ಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ, ಅವನ ಬಳಿಗೆ ದೂತನನ್ನು ಕಳಿಸಿ
ಕೊಟ್ಟನು. || ೩ || ಪೌಂಡ್ರಕನ ದೂತನು ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಬಂದು,
ರಾಜಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ ಕಮಲಾಕ್ಷನಾದ ಭಗವಾನ್
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ತನ್ನ ರಾಜನ ಸಂದೇಶವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನು. || ೪ ||

ವಾಸುದೇವೋಽವತೀರ್ಣೋಽಹಮೇಕ ಏವ ನ ಚಾಪರಃ |
ಭೂತಾನಾಮನುಕಂಪಾರ್ಥಂ ತ್ವಂ ತು ಮಿಥ್ಯಾಭಿಧಾಂತ್ಯಹ
|| ೨ ||

ಯಾನಿ ತ್ವದುಸ್ತುಚ್ಚಿಹ್ನಾಸಿ ಮೌಢ್ಯಾದ್ಭರ್ತುಃ ಸಾಕ್ಷತಃ |
ತ್ವಕ್ಷ್ಮಹಿ ಮಾಂ ತ್ವಂ ಶರಣಂ ನೋ ಚೇದ್ವೇಹಿ ಮಮಾಹವಮ್
|| ೩ ||

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ್

ಕಷ್ಟನಂ ತದುಪಾಕರ್ಣ್ಯ ಪೌಂಡ್ರಕಸ್ಯಾಲಮೇಧಸಃ |
ಉಗ್ರಸೇನಾದಯಃ ಸಭ್ಯಾ ಉಚ್ಚಕ್ಷೇಪ್ಯಹಮಸ್ತದಾ
|| ೪ ||

ಉವಾಚ ದೂತಂ ಭಗವಾನ್ ಪರಿಹಾಸಕಥಾಮನು |
ಉತ್ಕೇ ಮೂಢ ಚಿಹ್ನಾಸಿ ಯೈಸ್ತಮೇವಂ ವಿಕೃತೇ
|| ೫ ||

ಮುಖಂ ತದಪಿಥಾಯಾಜ್ಞ ಕಂಕಗೃಧ್ರವಟ್ಟಿವ್ಯಕಃ |
ತಯಿಷ್ಯಸೇ ಹಸ್ತತ್ರ ಭವಿತಾ ಶರಣಂ ತುನಾಮ್
|| ೬ ||

ಇತಿ ದೂತಸ್ತದಾಕ್ಷೇಪಂ ಸ್ವಾಮಿನೇ ಸರ್ವಮಾಹರಾಃ |
ಕೃಷ್ಣೋಽಪಿ ರಥಮಾಸ್ಥಾಯ ಕಾಶೀಮುಪಜಗಾಮ ಹ
|| ೧೦ ||

ಪೌಂಡ್ರಕೋಽಪಿ ತದುದ್ಯೋಗಮುಪಲಭ್ಯ ಮಹಾರಥಃ |
ಅಕ್ಸೌಹಿಣೀಭ್ಯಾಂ ಸಂಯುಕ್ತೋ ನಿಶ್ಚಕ್ರಾಮ ಪುರಾದ್ರುತಮ್
|| ೧೧ ||

ತಸ್ಯ ಕಾಶಿಪತಿರ್ಮಿತ್ರಂ ಪಾಷ್ಣಿಗ್ರಾಹೋಽನ್ವಯಾನ್ವಪ |
ಅಕ್ಸೌಹಿಣೀಭಿಸ್ತಸ್ಯಭಿರಪತ್ಯತ್ ಪೌಂಡ್ರಕಂ ಹರಿಃ
|| ೧೨ ||

ಶಂಖಾಯುಗದಾಶಾರ್ಙ್ಗಶ್ಚಿವತ್ಸಾದ್ಯುಪಲಕ್ಷಿತಮ್ |
ಬಿಭ್ರಾಣಂ ಕೌಸ್ತುಭಮಣಂ ವನಮಾಲಾವಿಭೂಷಿತಮ್
|| ೧೩ ||

ಕೌಶೇಯವಾಸಸೀ ಪೀತೇ ಮಾನಂ ಗರುಡಧ್ವಜಮ್ |
ಅಮೂಲ್ಯಮೌಲ್ಯಾಭರಣಂ ಸ್ಫುರನ್ನಕರಕುಂಡಲಮ್
|| ೧೪ ||

ವಾಸುದೇವನೇಯುವನು ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಆಗಿದ್ದೇನೆ. ಬೇರೆ ಯಾವನೂ ಇಲ್ಲ. ಪ್ರಾಣಗಳ ಮೇಲೆ ಕೃಪೆದೊರಲು ನಾನೇ ಅವತರಿಸಿರುವೆನು. ನೀನು ಸುಳ್ಳು-ಸುಳ್ಳನೇ ನಿನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ವಾಸುದೇವನೆಂದು ಇಟ್ಟು ಕೊಂಡಿರುವೆ. ಈಗ ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು. || ೨ ||

ಯದುವಂತೀಯನೇ! ನೀನು ಮೂರ್ಖತೆಯಿಂದ ಶಂಖ ಚಕ್ರ ಮೊದಲಾದ ನನ್ನ ಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನನಗೆ ಶರಣುಬಾ. ನನ್ನ ಮಾತು ನಿನಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಯಾಗಲಿಲ್ಲವಾದರೆ ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧಮಾಡು. || ೩ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರಿಕ್ಷಿತನೇ! ಮಂದಮತಿಯಾದ ಪೌಂಡ್ರಕನ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಉಗ್ರಸೇನರೇ ಮೊದಲಾದ ಸಭಾಸದರು ಗಹ-ಗಹಿಸಿ ನಗತೊಡಗಿದರು. || ೪ ||

ಅವರೆಲ್ಲರ ನಗುವು ನಿಂತ ಮೇಲೆ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ದೂತನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದನು - ನೀನು ಹೋಗಿ ನಿಮ್ಮ ರಾಜನಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳು - 'ಎಲೈ ಮೂರ್ಖನೇ! ನಾನು ನನ್ನ ಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಬಿಡುತ್ತೇನೆ ಮತ್ತು ನೀನು ಯಾರ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಈ ಪ್ರಕಾರ ಗಳಹುತ್ತಿರುವೆಯೋ ಅವರ ಮೇಲೆಯೂ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವೆನು. ಎಲೈ ಮೂಢನೇ! || ೫ ||

ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನೀನು ನನ್ನಿಂದ ಹತನಾಗಿ ಮುಖವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹದ್ದು, ರಣಹದ್ದು ಮುಂತಾದ ಮಾಂಸವನ್ನು ತಿನ್ನುವ ಪಕ್ಷಿಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿದು ಮಲಗಿಬಿಡುವೆ. ನೀನು ನನಗೆ ರಕ್ಷಕನಾಗುವುದಿರಲಿ, ನಾಯಿಗಳಿಗಂತೂ ರಕ್ಷಕನಾಗುವುದು ನಿಜ. ನಿನ್ನ ಮಾಂಸವನ್ನು ನಾಯಿಗಳು ತಿಂದು ತೇಗುವವು'. || ೬ ||

ಪರಿಕ್ಷಿತನೇ! ಭಗವಂತನ ಇಂತಹ ತಿರಸ್ಕಾರ ಪೂರ್ಣ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಪೌಂಡ್ರಕನ ದೂತನು ತನ್ನ ಒಡೆಯನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ನಿವೇದಿಸಿಕೊಂಡನು. ಇತ್ತ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೂ ಕೂಡ ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕಾಶಿಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದನು. ಏಕೆಂದರೆ, ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕರೂಷದ ರಾಜನು ತನ್ನ ಮಿತ್ರನಾದ ಕಾಶಿರಾಜನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿದ್ದನು. || ೧೦ ||

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಆಶ್ರಮದ ಸಮಾಚಾರ ತಿಳಿದ ಮಹಾರಥಿ ಪೌಂಡ್ರಕನೂ ಕೂಡ ಎರಡು ಅಕ್ಸೌಹಿಣಿ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ನಗರದಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದನು. || ೧೧ || ಕಾಶಿರಾಜನು ಪೌಂಡ್ರಕನನ್ನು ಮಿತ್ರನಾಗಿದ್ದನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನೂ ಕೂಡ ಮಿತ್ರನಿಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡಲು ಮೂರು ಅಕ್ಸೌಹಿಣಿ ಸೇನೆಯೊಡನೆ ಪೌಂಡ್ರಕನನ್ನ ಹಿಂದಾಲಿಸುತ್ತಾ ಬಂದನು. ಪರಿಕ್ಷಿತನೇ! ಆಗ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಪೌಂಡ್ರಕನನ್ನು ನೋಡಿದನು. || ೧೨ ||

ಪೌಂಡ್ರಕನೂ ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಖಡ್ಗ ಗದೆ ಶಾರ್ಙ್ಗಧನುಸ್ಸನ್ನು ಶ್ರೀವತ್ಸ ಚಿಹ್ನೆ ಮೊದಲಾದವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದನು. ಅವನು ವಕ್ಷಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕೃತ್ತಿಮವಾದ ಕೌಸ್ತುಭ ಮಣಿಯಿಂದಲೂ ವನಮಾಲೆಯಿಂದಲೂ ವಿಭೂಷಿತನಾಗಿದ್ದನು. || ೧೩ || ಅವನು ಪೀತಾಂಬರವನ್ನು ಉಟ್ಟಿದ್ದನು. ರಥದ ಧ್ವಜದಲ್ಲಿಯೂ ಗರುಡನ ಚಿಹ್ನೆಯೇ ಇತ್ತು. ಅವನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಬಹುಮೂಲ್ಯ ಕಿರೀಟವೂ, ಕಿವಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಕರಾಕೃತಿಯ ಕುಂಡಲಗಳೂ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. || ೧೪ ||

ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತಮಾತ್ಮನಸ್ತುಲ್ಕವೇಷಂ ಕೃತ್ರಿಮಮಾಸ್ತಿತಮ್ |
ಯಥಾ ನಟಂ ರಂಗಗತಂ ವಿಜಹಾಸ ಭೃತಂ ಹರಿಃ || ೧೫ ||

ಕೂರೈರ್ಗದಾಭಿಃ ಪರಿಭೈಃ ಶಕ್ತುಃ ಸ್ವಿಶ್ವಾಸತೋಮದೈಃ |
ಅಸಿಭಿಃ ಪಟ್ಟಿಪ್ಪರ್ಬಾಣೈಃ ಪ್ರಾಹರನ್ಮರಯೋಃ ಹರಿಮ್ || ೧೬ ||

ಕೃಷ್ಣರು ತಪ್ಪೊಡ್ಡಕಾಶಿರಾಜಯೋಃ-
ಬಲಂ ಗಜಸ್ಯಂದನವಾಜಪತ್ತಿಮತ್ |
ಗದಾಸಿಚ್ಛೇಷುಭಿರಾದ್ಯಯದ್ ಭೃತಂ
ಯಥಾ ಯುಗಾಂತೇ ಹುತಭಿಃ ಪೃಥಕ್ ಪ್ರಜಾಃ || ೧೭ ||

ಅಯೋಧನಂ ತದ್ರಥವಾಜಕುಂಬರ-
ದ್ವಿಶತ್ಪರೋತ್ಕೃರರಿಣಾವಖಂಡಿತ್ಯೈಃ |
ಬಭೌ ಚಿತಂ ಮೋದದಹಂ ಮನಸ್ವಿನಾ-
ಮಾಕ್ರೇಡನಂ ಭೂತಪತೇಂದ್ರೋಲ್ಲಾಸಮ್ || ೧೮ ||

ಅಥಾಹಪೌಂಡ್ರಕಮ್ ಪೌಂಢೋಃ ಭೋಃ ಪೌಂಡ್ರಕಯದ್ಧಮಾನ್ |
ದೂತವಾಕ್ಯೇನ ಮಾಮಾಹ ತಾನ್ಮಸ್ಯಾನ್ಯುತ್ಪಜಾಮಿ ತೇ || ೧೯ ||

ಶ್ಯಾಜಯಿಷ್ಯೇಽಭಿಧಾನಂ ಮೇ ಯತ್ಸರ್ವಯಾತ್ಮಮೃತಾ ದೃತಮ್ |
ವ್ರಜಾಮಿ ಶರಣಂ ತೇಽದ್ಯ ಯದಿ ನೇಚ್ಛಾಮಿ ಸಂಯುಗಮ್ || ೨೦ ||

ಇತಿ ಕ್ಷಿಪ್ತ್ವಾ ಶಿಷ್ಯರ್ಬಾಣೈರ್ವಿರಥೀಕೃತ್ ಪೌಂಡ್ರಕಮ್ |
ಶಿರೋಽವೃತ್ತದ್ವಧಾಂಗೇನ ವಜ್ರೇಣೇಂದ್ರೋ ಯಥಾ ಗಿರೇಃ || ೨೧ ||

ತಥಾ ಕಾಶಿಪತೇಃ ಕಾಯಾಚ್ಛಿರ ಉತ್ಕೃತ್ ಪತ್ರಿಭಿಃ |
ನೃಪಾತಯತ್ ಕಾಶಿಪುರ್ಯಾಂ ಪದ್ಮಕೋಶಮಿವಾನಿಲಃ || ೨೨ ||

ಏವಂ ಮತ್ಸರಿಣಂ ಹತ್ವಾ ಪೌಂಡ್ರಕಂ ಸುಖಂ ಹರಿಃ |
ದ್ವಾರಕಾಮಾವಿಶತ್ ಸಿದ್ಧಿರ್ಗೀಯಮಾನಕಥಾಮೃತಃ || ೨೩ ||

ಸ ನಿತ್ಯಂ ಭಗವದ್ಭಾನಪ್ರದ್ಯಷ್ಟಾಖಿಲಬಂಧನಃ |
ಬಿಭ್ರಾಣತ್ವಹರೇ ರಾಜನ್ ಸ್ವರೂಪಂ ತನ್ಮಯೋಽಭವತ್ || ೨೪ ||

ಅವನ ಇದೆಲ್ಲ ವೇಷವೂ ಕೃತ್ರಿಮವಾದುದೇ ಆಗಿತ್ತು. ಯಾರೋ ನಟನು ರಂಗದಲ್ಲಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅಭಿನಯಿಸಲು ಸಿಂಗರಿಸಿ ಕೊಂಡು ಬಂದಂತಿತ್ತು. ಅವನ ವೇಷ-ಭೂಷಣಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ತ್ರಿಶ್ಯುಷ್ಣನು ಗಹ-ಗಹಿಸಿ ನಗತೊಡಗಿದನು. || ೧೫ || ಆಗ ಶತ್ರುಗಳು ಭಗವಾನ್ ತ್ರಿಶ್ಯುಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ತ್ರಿಕೂಲ, ಗದೆ, ಮುದ್ದರೆ, ಶಕ್ತಿ, ಋಷ್ಮಿ, ಪ್ರಾಸ, ತೋಮರ, ಖಡ್ಗ, ಪಟ್ಟಿ, ಬಾಣ ಮುಂತಾದ ಅಸ್ತ್ರ-ಶಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಪ್ರಹಾರಮಾಡಿದರು. || ೧೬ || ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯು ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಹಾಕುವಂತೆಯೇ ಭಗವಾನ್ ತ್ರಿಶ್ಯುಷ್ಣನೂ ಕೂಡ ಗದೆ, ಖಡ್ಗ, ಚಕ್ರ ಮತ್ತು ಬಾಣಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಪೌಂಡ್ರಕ ಹಾಗೂ ಕಾಶಿರಾಜನ ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ರಥ, ಪದಾತಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಚತುರಂಗ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಧ್ವಂಸಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟನು. || ೧೭ || ಭಗವಂತನ ಚಕ್ರದಿಂದ ತುಂಡು-ತುಂಡಾದ ರಥ, ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ಮನುಷ್ಯರು, ಕತ್ತೆ, ಒಂಟೆ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ರಣರಂಗವು ತುಂಬಿಹೋಯಿತು. ಅದು ಭೂತನಾಥನಾದ ಶಿವನ ಭಯಂಕರವಾದ ಆಡುಂಬೊಲದಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿದ ಶೂರರ ಉತ್ಸಾಹವು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿತ್ತು. || ೧೮ ||

ಬಳಿಕ ಭಗವಾನ್ ತ್ರಿಶ್ಯುಷ್ಣನು ಪೌಂಡ್ರಕನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದನು ಎಲವೋ ಪೌಂಡ್ರಕನೇ! ನನ್ನ ಅಸ್ತ್ರ-ಶಸ್ತ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಲು ನೀನು ದೂತನ ಮೂಲಕ ಹೇಳಿಕೊಡೆ. ಸರಿ ಈಗ ನಾನು ಅವನ್ನು ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. || ೧೯ || ನೀನು ಸುಳ್ಳು-ಸುಳ್ಳೆ ನನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮೂರ್ಖನೇ! ಈಗ ನಾನು ನಿನ್ನಿಂದ ಆ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಇನ್ನು ಉಳಿದಿರುವುದು ಶರಣಾಗುವ ಮಾತು - ನಾನು ನಿನ್ನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಲಾಗದಿದ್ದಾಗ ನಿನಗೆ ಶರಣು ಬರುವೆನು. || ೨೦ || ತ್ರಿಶ್ಯುಷ್ಣನು ಹೀಗೆ ಪೌಂಡ್ರಕನನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾ ತನ್ನ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಅವನ ರಥವನ್ನು ಮುರಿದು ಹಾಕಿ, ಇಂದ್ರನು ವಜ್ರಾಯುಧದಿಂದ ಪರ್ವತಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕುವಂತೆ ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರದಿಂದ ಅವನ ತಲೆಯನ್ನು ಹಾರಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. || ೨೧ || ಹಾಗೆಯೇ ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಕಾಶಿನರೇಶನ ತಲೆಯನ್ನು ಹಾರಿಸಿ ಗಾಳಿಯು ಕಮಲದ ಹೂವನ್ನು ಹಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವಂತೆ ಕಾಶಿನಗರದಲ್ಲಿ ಬೀಳಿಸಿದನು. || ೨೨ || ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಕನ್ನೊಡನೆ ದ್ವೇಷವನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪೌಂಡ್ರಕನನ್ನು ಮತ್ತು ಅವನ ಸ್ನೇಹಿತನಾದ ಕಾಶಿರಾಜನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ ಭಗವಾನ್ ತ್ರಿಶ್ಯುಷ್ಣನು ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧರು ಭಗವಂತನ ಕಥಾಮೃತವನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. || ೨೩ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಪೌಂಡ್ರಕನು ಭಗವಂತನ ರೂಪವನ್ನು ಯಾವುದೇ ಭಾವದಿಂದಲೂ ಸದಾಕಾಲ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದನು. ಇದರಿಂದ ಅವನ ಎಲ್ಲ ಬಂಧನಗಳು ಹರಿದುಹೋಯಿತು. ಅವನು ಭಗವಂತನಂತೆಯೇ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದರಿಂದ ಪದೇ-ಪದೇ ಅವನ ಸ್ಮರಣೆಯಾಗುವುದರಿಂದ ಅವನು ಭಗವಂತನ ಸಾರೂಪ್ಯಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ತೊಂದಿದನು. || ೨೪ ||

ಶಿರಃ ಪತಿತಮಾಲೋಕ್ಯ ರಾಜದ್ವಾರೇ ಸುಖಂಡಲಮ್ |
ಕಿಮಿದಂ ಕಸ್ಯ ವಾ ವಕ್ತೃಮಿತಿ ಸಂಶಿಶಿರೇ ಜನಾಃ || ೨೫ ||

ರಾಜ್ಞಃ ಕಾಶಿಪತೇರ್ಜ್ಯಾತ್ವಾ ಮಹಿಷ್ಯಃ ಪುತ್ರಬಾಂಧವಾಃ |
ಪೌರಾಶ್ವ ಹಾ ಹತಾ ರಾಜಸ್ ನಾಥ ನಾಥೇತಿ ಪ್ರಾರುದನ್ || ೨೬ ||

ಸುದಕ್ಷಿಣಶ್ಚ ಸುತಃ ಕೃತ್ವಾ ಸಂಸ್ಥಾವಿಧಿಂ ಪಿಪುಃ |
ನಿಹತ್ಯ ಪಿತೃಹಂತಾರಂ ಯಾಸ್ಯಾಮೃಪಚಿತಿಂ ಪಿಪುಃ || ೨೭ ||

ಇತ್ಯಾತ್ಮನಾಭಿಸಂಧಾಯ ಸೋಪಾಧ್ಯಾಯೋ ಮಹೇಶ್ವರಮ್ |
ಸುದಕ್ಷಿಣೋಽರ್ಚಯಾಮಾಸ ಪರಮೇಣ ಸಮಾಧಿನಾ || ೨೮ ||

ಪ್ರೀತೋಽವಿಮುಕ್ತೇ ಭಗವಾನ್ಪ್ರಶ್ನೈ ದರಮದಾದ್ಧನಃ |
ಪಿತೃಹಂತೃವಧೋಪಾಯಂ ಸ ವಪ್ರೇ ವರಮೀಪ್ಸಿತಮ್ || ೨೯ ||

ದಕ್ಷಿಣಾಗ್ನಿಂ ಪರಿಚರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಃ ಸಮಮೃತ್ತಿಜಮ್ |
ಅಭಿಚಾರವಿಧಾನೇನ ಸ ಚಾಗ್ನಿಃ ಪ್ರಮಥೈರ್ವೃತಃ || ೩೦ ||

ಸಾಧಯಿಷ್ಯತಿ ಸಂಕಲ್ಪಮಬ್ರಹ್ಮಣೈಃ ಪ್ರಯೋಜಿತಃ |
ಇತ್ಯಾದಿಪ್ರಪ್ತಕಾ ಚಕ್ರೇ ಕೃಷ್ಣಾಯಾಭಿಚರನ್ ಪ್ರತೀ || ೩೧ ||

ತತೋಽಗ್ನಿರುತ್ತಿಃ ಕುಂಭಾನ್ಮೂರ್ತಿಮಾನತಿಭೀಷಣಃ |
ತಪ್ತತಾಮ್ರಪಿಪಾಶ್ಚಪುರಂಗಾರೋದ್ಗಾರಿಯೋಚನಃ || ೩೨ ||

ದಂಷ್ಠೋಗ್ರಭುಕುಟೀದಂಡಕತೋರಾಸ್ಯಃ ಸ್ವಪ್ನಹೃಯಾ |
ಅಲಿಹನ್ಸಕ್ಶಿಣೇ ನಗ್ನೋ ವಿಧುಸ್ಸಂಪ್ರಿಶ್ಠಿಖಂ ಜ್ವಲನ್ || ೩೩ ||

ಪದ್ಮಾಂ ಹಾಲಪ್ರಮಾಣಾಭ್ಯಾಂ ಕಂಪಯಿಷ್ಯದೇವಲಮ್ |
ಸೋಽಭ್ಯಧಾವದ್ವತೋ ಭೂತೈರ್ವಾರ್ತಾಂ ಪ್ರದಹಂದಿಶಃ || ೩೪ ||

ತಮಾಭಿಚಾರದಹನಮಾಯಾಂತಂ ದ್ವಾರಕಾಕಸಃ |
ವಿಲೋಕ್ಯ ತತ್ರಃ ಸರ್ವೇ ವನದಾಹೇ ಮೃಗಾ ಯಥಾ || ೩೫ ||

ಇತ್ತ ಕಾಶಿಯ ಆರಮನೆಯ ಮಹಾದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಕುಂಡಲ ಮಂಡಿತವಾದ ಒಂದು ಮುಂಡವನ್ನು ನೋಡಿ ಜನರು 'ಇದು ಯಾರ ತಲೆಯಾಗಿರಬಹುದು? ಎಂದು ನಾನಾ ರೀತಿಯಿಂದ ತರ್ಕಿಸತೊಡಗಿದರು. || ೨೫ || ಇದಾದರೋ ಕಾಶಿ ರಾಜನ ತಲೆ ಎಂದು ತಿಳಿದಾಗ ರಾಣಿಯರು, ರಾಜಕುಮಾರರು, ರಾಜಪರಿವಾರದ ಜನರು ಹಾಗೂ ನಾಗರಿಕರು ಅರುತ್ತಾ ಅಯ್ಯೋ! ಸ್ವಾಮಿ! ನಮ್ಮ ಸರ್ವನಾಶವಾಯಿತೆಂದು ಗೋಳಾಡಿದರು. || ೨೬ || ಕಾಶಿರಾಜನ ಮಗನಾದ ಸುದಕ್ಷಿಣನು ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಅಂತ್ಯೇಷ್ಟಿಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿ, ನನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ಕೊಂದಿರುವವನನ್ನು ಕೊಂದೇ ತಂದೆಯ ಮರಣದಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗುವೆನು ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅದರಂತೆ ಅವನು ತನ್ನ ಕುಲ-ಪುರೋಹಿತ ಮತ್ತು ಆಚಾರ್ಯರೊಡನೆ ಅತ್ಯಂತ ವಿಕಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ಭಗವಂತನಾದ ಶಂಕರನನ್ನು ಆರಾಧಿಸತೊಡಗಿದನು. || ೨೭-೨೮ || ಕಾಶೀ ನಗರದಲ್ಲಿ ಅವನ ಆರಾಧನೆಯಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರನು ಅವನಲ್ಲಿ ವರವನ್ನು ಬೇಡಲು ಹೇಳಿದನು. ಸುದಕ್ಷಿಣನು - 'ನನಗೆ ನನ್ನ ಪಿತೃಘಾತಿಯ ಪಥೆಯ ಉಪಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂಬ ವರವನ್ನು ಬೇಡಿದನು. || ೨೯ || ಪರಿಶಿವನು ಹೇಳಿದನು - 'ನೀನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿ ಯಜ್ಞದ ದೇವತೆಯಾದ ಋತ್ವಿಗ್ರೂಪವಾದ ದಕ್ಷಿಣಾಗ್ನಿಯನ್ನು ಅಭಿಚಾರವಿಧಿಯಿಂದ ಆರಾಧಿಸು. ಇದರಿಂದ ಆ ಅಗ್ನಿಯು ಪ್ರಮಥಗಣಗಳೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಭಕ್ತರಲ್ಲದವರ ಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದರೆ ಅದು ನಿನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಸಿದ್ಧಿಸಿಕೊಡುವುದು. ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರನ ಇಂತಹ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ವಹೆದುಕೊಂಡು ಸುದಕ್ಷಿಣನು ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಸ್ಥಿರಿಸಿ, ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗಾಗಿ ಅಭಿಚಾರ (ಮಾರಣದ ಪುರಶ್ಚರಣ)ವನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿದನು. || ೩೦-೩೧ || ಅಭಿಚಾರ ಹೋಮವು ಪೂರ್ಣವಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಯಜ್ಞಕುಂಡದಿಂದ ಅತಿ ಭೀಷಣವಾದ ಅಗ್ನಿಯು ಮೂರ್ತಿಮತ್ತಾಗಿ ಪ್ರಕಟನಾದನು. ಅವನ ಕೂದಲು, ಗಡ್ಡೆ-ಮೀಸೆಗಳು ಕಾಯಿಸಿದ ತಾಮ್ರದಂತೆ ಕೆಂಪಾಗಿದ್ದವು. ಕಣ್ಣುಗಳು ಕೆಂಪವನ್ನು ಉಗುಳುತ್ತಿವೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ ಇತ್ತು. || ೩೨ || ಕೋರಿದಾಡಗಳಿದ್ದು ವಕ್ರವಾದ ಹುಬ್ಬುಗಳಿಂದಾಗಿ ಮುಖವು ಅತ್ಯುಗ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ತನ್ನ ಕೆನ್ನಾಲಿಗೆ ಯಿಂದ ಕಟವಾಯಿಗಳನ್ನು ನೆಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಬೆತ್ತಲಾಗಿದ್ದನು. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿಯ ಜ್ವಾಲೆಗಳು ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತಿದ್ದ ತ್ರಿಶೂಲವೊಂದನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ತಿರುಗಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದನು. || ೩೩ || ಹಾಲೆಮರದಂತೆ ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ಕಾಲುಗಳಿದ್ದವು. ಅವನು ನಡೆಯುವಾಗ ಭೂಮಿಯನ್ನು ನಡುಗಿಸುತ್ತಾ, ತನ್ನ ಜ್ವಾಲೆಗಳಿಂದ ಹತ್ತು ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಸುಡುತ್ತಾ ದ್ವಾರಕೆಯ ಕಡೆಗೆ ಧಾವಿಸಿದನು. ಅವನೊಡನೆ ಅನೇಕ ಭೂತಗಳೂ ಇದ್ದವು. || ೩೪ || ಆ ಅಭಿಚಾರವಾದ ಅಗ್ನಿಯು ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ದ್ವಾರಕಾ ನಿವಾಸಿಗಳು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿಯು ಹೊತ್ತಿಕೊಂಡಾಗ ಜಿಂಕೆಗಳು ಹೆದರುವಂತೆ ಹೆದರಿಹೋದರು. || ೩೫ ||

ಅಕ್ಷೈಃ ಸಭಾಯಾಂ ತ್ರೀದಂತಂ ಭಗವಂತಂ ಭಯಾತುರಾಃ |
ತ್ರಾಹಿ ತ್ರಾಹಿ ತ್ರಿಯೋಕೇಶ ವಹ್ನೇಃ ಪ್ರದಹತಃ ಪುರಮ್ || ೩೬ ||

ಶ್ರುತ್ವಾ ತಜ್ಜನವೈಕ್ಲವ್ಯಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸ್ವಾನ್ವಾಂ ಚ ಸಾಧ್ವಸಮ್ |
ಶರಣ್ಯಃ ಸಂಪ್ರಹಸ್ಯಾದ ಮಾ ಭೈಷ್ಠೈತ್ಯವಿತಾಸ್ತುಹಮ್ || ೩೭ ||

ಸರ್ವಸ್ಯಾಂತರ್ಯಾಮಾಕ್ಷೀ ಕೃತ್ಯಾಂ ಮಾಹೇಶ್ವರೀಂ ವಿಭುಃ |
ವಿಜ್ಞಾಯ ತದ್ವಿಭಾತಾರ್ಥಂ ಪಾರ್ಶ್ವಸ್ಥಂ ಚಕ್ರಮಾದಿತತ್ || ೩೮ ||

ತತ್ಸೂರ್ಯಕೋಟಿಪ್ರತಿಮಂ ಸುದರ್ಶನಂ
ಜಾಡ್ವಲ್ಯಮಾನಂ ಪ್ರಲಯಾನಲಪ್ರಭಮ್ |
ಸ್ವಕೇಜಸಾ ಖಂ ಕಕುಭೋಽಥ ಕೋದಪೀ
ಚಕ್ರಂ ಮುಕುಂದಾಸ್ತಮಥಾಗ್ನಿಮಾರ್ದಯತ್ || ೩೯ ||

ಕೃತ್ಯಾನಲಃ ಪ್ರತಿಹತಃ ಸ ರಥಾಂಗಪಾಣೇ-
ರಸ್ಮೌಜಸಾ ಸ ನೃಪ ಭಗ್ನಮುಖೋ ನಿವೃತ್ತಃ |
ವಾರಾಣಸೀಂ ಪರಿಸಮೇತ್ಯ ಸುದಕ್ಷಿಣಂ ತಂ
ಸುಪ್ತಿಗ್ಗ್ವನಂ ಸಮದಹತ್ ಕ್ವತೋಽಭಿಚಾರಃ || ೪೦ ||

ಚಕ್ರಂ ಚ ವಿಜ್ಞೋಸ್ತದನುಪ್ರವಿಷ್ಟಂ
ವಾರಾಣಸೀಂ ಸಾಪ್ತಸಭಾಲಯಾಪಣಾಮ್ |
ಸಗೋಪುರಾಟ್ಮಾಲಕೋಷ್ಯಸಂಕುಲಾಂ
ಸಕೋಶಹಸ್ತಶ್ಚರಥಾನ್ತಾಲಾಮ್ || ೪೧ ||

ದ್ವಾ ದ್ವಾರಾಣಸೀಂ ಸರ್ಮಾಂ ವಿಜ್ಞೋಚ್ಚಕ್ರಂ ಸುದರ್ಶನಮ್ |
ಭೂಯಃ ಪಾರ್ಶ್ವಮುಪಾತಿಷ್ಠತ್ ಕೃಷ್ಣಾಕ್ಷಿಷ್ಠರ್ಮಣಃ
|| ೪೨ ||

ಯ ವಿತಚ್ಚಾವಯೇನ್ಯರ್ತ್ಯ ಉತ್ತಮಶ್ಲೋಕವಿಕ್ರಮಮ್ |
ಸಮಾಹಿತೋ ವಾ ತ್ಯಣಯಾತ್ ಸರ್ವಪಾಪೈಃ ಪ್ರಮುಚ್ಯತೇ
|| ೪೩ ||

ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಭಯಗೊಂಡು ಭಗವಂತನ ಬಳಿಗೆ ಓಡಿ ಬಂದರು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಆಗ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಪಗಡೆಯಾಡು ತಿದ್ದಿದನು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು - ತ್ರಿಲೋಕೇಶನೇ ! ಭಯಂಕರ ವಾದ ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ದ್ವಾರಕಾಪಟ್ಟಣವು ಸುಡುತ್ತಿದೆ. ಕಾಪಾಡು ! ಕಾಪಾಡು ! || ೩೬ || ದ್ವಾರಕಾವಾಸಿಗಳೂ ಸ್ವಜನರೂ ದುಃಖ ಪಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಭಯದಿಂದ ನಡುಗುತ್ತಾ ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ನೋಡಿದ ಶರಣಾಗತವತ್ಸಲನಾದ ಭಗವಂತನು ನಗುತ್ತಾ ಹೇಳಿದನು - ಹೆದರಬೇಡಿ. ನಾನು ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ. || ೩೭ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ಭಗವಂತನು ಸಮಸ್ತರ ಹೊರಗಿನ-ಬಳಗಿನ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇದು ಕಾಶಿಯಿಂದ ಬಂದಿರುವ ಮಾಹೇಶ್ವರೀ ಕೃತ್ಯೆಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಅವನು ಅದರ ಪ್ರತೀಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಯಲ್ಲೇ ವಿರಾಜಮಾನವಾಗಿದ್ದ ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರಕ್ಕೆ ಅಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. || ೩೮ || ಭಗವಾನ್ ಮುಕುಂದನ ಪ್ರಿಯವಾದ ಅಸ್ತ ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರವು ಕೋಟಿ-ಕೋಟಿ ಸೂರ್ಯ ನಂತೆ ತೇಜಸ್ವಿತ್ವದ್ದು ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ಜಾಡ್ವಲ್ಯ ಮಾನವಾಗಿತ್ತು. ಅದರ ತೇಜದಿಂದ ಆಕಾಶ, ದಿಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ಅಂತರಿಕ್ಷವು ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಅದು ಅಭಿಚಾರ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಸಿದನು. || ೩೯ || ರಥಾಂಗಪಾಣಿಯಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಅಸ್ತವಾದ ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರದ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೃತ್ಯಾಗ್ನಿಯ ಮುಖಭಂಗವಾಯಿತು. ಅದರ ತೇಜವು ನಷ್ಟವಾಗಿ, ಶಕ್ತಿಯು ಕುಂದಿಹೋಗಿ ಅದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಕಾಶಿಗೆ ಬಂದು ಋತ್ವಿಜ ಆಚಾರ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಸುದಕ್ಷಿಣನನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಮಾಡಿತು. ಹೀಗೆ ಅಭಿಚಾರವು ಅವನಿಗೆ ಮುಳು ವಾಯಿತು. || ೪೦ || ಕೃತ್ಯಾಗ್ನಿಯ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಸುದರ್ಶನವು ಕಾಶಿಗೆ ಬಂದು, ವಿಶಾಲವಾದ ಆ ನಗರಿಯ ದೊಡ್ಡ - ದೊಡ್ಡ ಉಪರಿಗೆ ಮನೆಗಳನ್ನೂ, ಸಭಾಭವನಗಳನ್ನು, ಅಂಗಡಿಮುಂಗಟ್ಟುಗಳನ್ನು, ನಗರದ್ವಾರಗಳನ್ನೂ, ಗೋಪುರಗಳನ್ನೂ, ಪ್ರಾಕಾರಗಳನ್ನೂ, ಭಂಡಾರಗಳನ್ನೂ ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ರಥಗಳನ್ನು, ಅನ್ನ ತಾಲೆಗಳನ್ನೂ ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಬೂದಿಮಾಡಿ, ಮತ್ತೆ ಅದು ಪರಮಾನಂದ ಮಯವಾದ ಶೀಲೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಂತಹ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿತು. || ೪೧-೪೨ ||

ಪುಣ್ಯಕೀರ್ತಿಯಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಈ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಏಕಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ಹೇಳುವ, ಕೇಳುವ ಮನುಷ್ಯನು ಎಲ್ಲ ಪಾಪ ಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. || ೪೩ ||

ಅರವತ್ತಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೬೬ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಉತ್ತರಾರ್ಧೇ
ಪೌಂಡ್ರಕಾದಿವರ್ಧೋ ನಾಮ ಷಟ್ಪತ್ವಿಂಶಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೬೬ ||

ಅರವತ್ತೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಬಲರಾಮನಿಂದ ದ್ವಿವಿಧನ ಸಂಹಾರ

ದಾಚೋಪಾಚ

ಭೂಯೋಽಹಂ ಕ್ರೋಧಮಿಚ್ಛಾಮಿ ರಾಮಸ್ಯಾಪ್ತಕರ್ಮಣಃ |
ಅನಂತಸ್ಯಾಪ್ರಮೇಯಸ್ಯ ಯದನ್ಯತ್ಕೃತವಾನ್ ಶ್ರುತಃ || ೧ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಉವಾಚ

ನರಕಸ್ಯ ಸಮಾ ಕೃದ್ಧಿವಿದೋ ನಾಮ ವಾನರಃ |
ಸುಗ್ರೀವಾಚಿವಃ ಸೋಽಥ ಭ್ರಾತಾ ಮೈಂದಸ್ಯ ವೀರ್ಯವಾನ್ || ೨ ||

ಸಖ್ಯಃ ಸೋಽಪುಚ್ಛಂ ಕುರ್ದನ್ಯಾಸೋ ರಾಷ್ಟ್ರವಿಷ್ಣುವಾನ್ |
ಪುರಗ್ರಾಮಾಕರಾನ್ಯೋಪಾಸದಹದ್ಭೂಮುತ್ಸೃಜನ್ || ೩ ||

ಕೃಷಿಶ್ಚ ಕೈರಾನುತ್ಪಾಟ್ಯ ಕೈರ್ದೇಶಾನ್ಸಮಚೂರ್ಣಯತ್ |
ಅನರ್ತಾನ್ಸುತರಾಮೇವ ಯತ್ರಾಸ್ತೇ ಮಿತ್ರಹಾ ಪರಿಃ || ೪ ||

ಕೃಷಿಶ್ಚಮುದ್ರಮಧ್ಯಸ್ಥೋ ದೋರ್ಭ್ಯಾಮುಕ್ತ್ಯಿತ್ಯ ತಜ್ಜಲಮ್ |
ದೇಶಾನ್ಯಾಗಾಯುಷಾಸ್ತ್ರಾಕೋ ವೇರಾಕೂಲಾನಮಜ್ಜಯತ್ || ೫ ||

ಆಶ್ರಮಾನ್ಯುಪಮುಖ್ಯಾನಾಂ ಕೃತ್ವಾ ಭಗ್ನವನ್ಸಪ್ತೀನ್ |
ಅದೂಪಯಚ್ಛಸ್ತನ್ಮೂತ್ಸರಗ್ನೀಸ್ತೌತಾನಿಕಾನ್ಯಲಃ || ೬ ||

ಪುರುಷಾನ್ಯೋಪಕೋ ದ್ವಷ್ಟಾ ಕ್ವಾಛ್ಛದ್ವೋಗೇಗುಹಾಸು ಸಃ |
ವಿಕ್ಲಿಷ್ಟ ಚಾಪ್ಯಧಾಚ್ಛೈಲ್ಯಃ ಪೇತಸ್ಯಾರೀವ ಕೇಟಕಮ್ || ೭ ||

ವಿವಂ ದೇಶಾನ್ವಿತ್ರಕುರ್ವನ್ದೂಪಯಂತ್ಯ ಕುಲಸ್ಥಿರಯಃ |
ಪುತ್ರಾ ಸುಲಲಿತಂ ಗೀತಂ ಗಿರಿಂ ರೈವತಕಂ ಯಯೌ || ೮ ||

ತತ್ರಾಪ್ಯಪ್ಯದುಪಹಿಂ ರಾಮಂ ಪುಷ್ಕರಮಾಲಿನಮ್ |
ಸುನರ್ತನೀಯಸರ್ವಾಂಗಂ ಲಲನಾಯೋಥಮಧ್ಯಗಮ್ || ೯ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತವಾಹನು ಕೇಳವನು - ಪೂಜ್ಯರೇ! ಭಗವಾನ್ ಬಲರಾಮನು ಅದ್ಭುತ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವನೂ, ಅನಂತನೂ, ಅಪ್ರಮೇಯನೂ ಆಗಿರುವನು. ಅಂತಹ ಬಲಭದ್ರನು ಮಾಡಿದ ಇತರ ಸಾಹಸ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೇಳಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ದಯಮಾಡಿ ಹೇಳಿರಿ. || ೧ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತ ಮಹಾರಾಜ! ದ್ವಿವಿಧನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ವಾನರನಿದ್ದನು. ಅವನು ಭೌಮಾಸುರನ ಮಿತ್ರನೂ, ಸುಗ್ರೀವನ ಮಂತ್ರಿಯೂ, ಶತ್ರುಕಾಲಿಯೂ, ಮೈಂದನಿಗೆ ಸಹೋದರನೂ ಆಗಿದ್ದನು. || ೨ || ತನ್ನ ಮಿತ್ರನಾದ ಭೌಮಾ ಸುರನನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸಂಹರಿಸಿದನೆಂಬ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ದ್ವಿವಿಧನು ತನ್ನ ಮಿತ್ರನ ಮಿತ್ರಯಣವನ್ನು ತೀರಿಸದೇಕೆಂದು ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಭವವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲು ತೊಡಗಿದನು. ಆ ವಾನರನು ನಗರಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನೂ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನೂ ಗೋಪಾಲಕರ ಹಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಸುಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. || ೩ || ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅವನು ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ಪರ್ವತಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ಊರುಗಳ ಮೇಲೆ ಗ್ರಾಮಗಳ ಮೇಲೆ ಎಸೆದು ಪುಡಿ-ಪುಡಿ ಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅವನು ಅನರ್ತ ದೇಶದಲ್ಲಿಯೇ ಇಂತಹ ಉತ್ತಾಪಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಏಕೆಂದರೆ, ತನ್ನ ಮಿತ್ರಹಂತಕನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅಲ್ಲೇ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. || ೪ || ದ್ವಿವಿಧನಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಆನೆಗಳ ಬಲವಿತ್ತು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಆ ದುಷ್ಟನು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಕೈಗಳಿಂದ ನೀರನ್ನು ಮೊಗೆದು ಸಮುದ್ರತಟದಲ್ಲಿದ್ದ ಊರುಗಳನ್ನೇ ಮುಳುಗಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನು. || ೫ || ಆ ದುಷ್ಟನು ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಋಷಿಮುನಿಗಳ ಆಶ್ರಮದ ಸುಂದರವಾದ ಲತಾ-ಮನುಷ್ಯಿಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವರ ಯಜ್ಞಕುಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಮೂತ್ರ ಪುರೀಷಗಳನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸಿ ಆಗ್ನಿಗಳನ್ನು ಕಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. || ೬ || ಕೂಡದ ಹುಳುವು ಬೇರೊಂದು ಕ್ರಮಿಯನ್ನು ತಂದು ತನ್ನ ಗೂಡಿನಲ್ಲಿಟ್ಟು ಮುಚ್ಚಿಬಿಡುವಂತೆಯೇ || ೭ || ಮದೋನ್ಮತ್ತನಾದ ವಾನರನು ಸ್ವಿಯರನ್ನು ಪುರುಷರನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಪರ್ವತಗಳ ಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಹಾಕಿ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂಡೆಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನು. || ೮ || ಹೀಗೆ ಅವನು ದೇಶವಾಸಿಗಳನ್ನು ಕಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾ ಕುಲೀನ ಸ್ವಿಯರನ್ನು ಕಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಒಂದು ದಿನ ಆ ದುಷ್ಟನು ಕಾರ್ಕಾಸಂವಕರವಾದ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಕೇಳಿ ರೈವತ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೋದನು. || ೯ ||

ಅಲ್ಲಿ ಯದುವಂಶ ತಿರೋಮಣಿ ಬಲರಾಮನು ಸುಂದರವಾದ ಯುವತಿಯರೊಂದಿಗೆ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಅವನು ನೋಡಿದನು. ಬಲರಾಮನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅಂಗಾಂಗಗಳು ಸುಂದರವೂ, ದರ್ಶನೀಯವೂ ಆಗಿದ್ದು ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಕಮಲ ಪುಷ್ಪಗಳ ಮಾಲೆಯು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. || ೯ ||

ಗಾಯಂತಂ ವಾರುಣೇಂ ಪಿತ್ವಾ ಮದವಿಹ್ವಲೋಚನಮ್ |
ವಿಭ್ರಾಜಮಾನಂ ವಪುಷಾ ಪ್ರಭಿನ್ನಮಿವ ವಾರಣಮ್ || ೧೦ ||

ದುಷ್ಯತಾಸಾಮ್ಯಗಃ ತಾಸಾ ಮಾರೂಢಃ ಕಂಪಯನ್ ದ್ರುಮಾನ್ |
ಚಕ್ರೇ ಕಿಲಕಿಲಾಶಬ್ಧ ಮಾತ್ಮಾನಂ ಸಂಪ್ರದರ್ಶಯನ್ || ೧೧ ||

ಹೃದ್ಯ ಧಾಪ್ಸ್ಯಂ ಕುರೇವಿಕ್ಷ್ಯ ತರುಣೋ ಜಾತಿಚಾಪಠಾಃ |
ಹಾಸ್ಯಪ್ರಿಯಾ ವಿಜಹುರಬಲದೇವಪರಿಗ್ರಹಾಃ || ೧೨ ||

ತಾ ಹೇಲಯಾಮಾಸ ಕಪಿಭ್ರೂಕ್ವೇಜೈಃ ಸಮುಖಾದಿಭಿಃ |
ದರ್ಶಯನ್ ಸ್ವಗುದಂ ತಾಸಾಂ ರಾಮಸ್ಯ ಚ ನಿರೀಕ್ಷತಃ || ೧೩ ||

ತಂ ಗ್ರಾಹ್ಯಾ ಪ್ರಾಹರತ್ಕುದೋ ಬಲಃ ಪ್ರಹರತಾಂ ಪರಃ |
ಸ ಪಂಚಯುತ್ಯಾ ಗ್ರಾವಾಣಾಂ ಮದಿರಾಕಲಶಂ ಕಪಿ || ೧೪ ||

ಗೃಹೀತ್ವಾ ಹೇಲಯಾಮಾಸ ಧೂರ್ತಸ್ತಂ ಕೋಪಯಿಷ್ವಹಮ್ |
ನಿರ್ಭಿದ್ಯ ಕಲಶಂ ದುಷ್ಕೋ ವಾಸಾಂಸ್ಕಾಸ್ತಾಲಯದ್ವಲಮ್ || ೧೫ ||

ಕದರ್ಥೀಕೃತ್ ಬಲವಾನ್ವಿಪ್ರಚಕ್ರೇ ಮದೋದ್ವತಃ |
ತಂ ತಸ್ಯಾವಿನಯಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ದೇಶಾಂಶ್ಚ ತದುಪದ್ರುತಾನ್ || ೧೬ ||

ಬ್ರುದೋ ಮುಸಲಮಾದತ್ತ ಹಲಂ ಚಾರಿಜಘಾಂಸಯಾ |
ದ್ವಿದೋಽಪಿ ಮಹಾವೀರ್ಯಃ ಕಾಲಮುದ್ಯಮ್ನ ಪಾಣಿನಾ || ೧೭ ||

ಅಭ್ಯೇತ್ಯ ತರಸಾ ತೇನ ಬಲಂ ಮೂರ್ಧನ್ಯತಾಡಯತ್ |
ತಂ ತು ಸಂಕುರ್ಚ್ಯೋ ಮೂರ್ಧ್ನಿ ಪತಂತಮಚರೋ ಯಥಾ || ೧೮ ||

ಪ್ರತಿಜಗ್ರಾಹ ಬಲವಾನುನ್ಮಂದೇನಾಹನಚ್ಚ ತಮ್ |
ಮುಸಲಾಹತಮ್ನಿಷ್ಕೋ ವಿರೇಜೇ ರಕ್ತಧಾರಯಾ || ೧೯ ||

ಗಿರಿಯಥಾ ಗೌರಿಕಯಾ ಪ್ರಹಾರಂ ನಾನುಚಿಂತಯನ್ |
ಪುನರನ್ಯಂ ಸಮುತ್ಥಿಪ್ತ್ಯ ಕೃತ್ವಾ ನಿಷ್ಪತ್ತಮೋಜಸಾ || ೨೦ ||

ತೇನಾಹನತ್ಸುಸಂಕ್ರಬ್ಧಸ್ತಂ ಬಲಃ ಶತಧಾಚ್ಛಿನ್ಯತ್ |
ತತೋಽನ್ಯೇನ ಯಸಾ ಷಘ್ನೇ ತಂ ಚಾಪಿ ಶತಧಾಚ್ಛಿನ್ಯತ್ || ೨೧ ||

ಅವನು ಮಧುವಾನ ಮಾಡಿ ಮಧುರವಾಗಿ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಅನಂದೋನ್ಮಾದದಿಂದ ವಿಹ್ವಲವಾಗಿದ್ದವು. ಅವನ ಶರೀರವು ಮತ್ತೆಗಜದಂತೆ ಶೋಭಾಯಮಾನವಾಗಿತ್ತು. || ೧೦ || ಆ ಮಹಾವಾನರನು ಬಲರಾಮನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಮರದ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿ ಕೊಂಬೆಗಳನ್ನು ರಭಸದಿಂದ ಅಲ್ಲಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಸ್ವೀಯರ ಮುಂದೆ ನಿಂತು ಕೆಲ-ಕೆಲಶಬ್ದ ಮಾಡುತ್ತಾ ತಾನಿರುವುದನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು. || ೧೧ || ಯುವತಿಯರು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಚಂಚಲೆಯರೂ ಹಾಸ್ಯಪ್ರಿಯರೂ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ. ದ್ವಿವಿದನ ಕಪಿಚೇಷ್ಟೆಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಬಲರಾಮನ ಪ್ರೇಯಸಿಯರು ಪಕ-ಪಕನೆ ನಗತೊಡಗಿದರು. || ೧೨ || ಈಗ ಆ ವಾನರನು ಬಲರಾಮನು ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಸ್ವೀಯರನ್ನು ಹಲ್ಲುಕಿರಿಯುತ್ತಾ, ಗರ್ಜಿಸುತ್ತಾ, ಹುಬ್ಬುಗಳನ್ನು ಹಾರಿಸುತ್ತಾ, ಆಣಕಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅವರಿಗೆ ಗುದವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಅವಹೇಳನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. || ೧೩ || ವೀರಶಿರೋಮಣಿ ಬಲರಾಮನು ಅವನ ಇಂಕಹ ಚೇಷ್ಟೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಕ್ರೋಧಿತನಾಗಿ ಅವನ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಕಲ್ಲನ್ನು ಎಸೆದನು. ಆದರೆ ದ್ವಿವಿದನು ಅದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು, ಬಲರಾಮನ ಬಳಿಯಿದ್ದ ಮಧುಕಲಶವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಬಲರಾಮನನ್ನು ಆಣಕಿಸಿದನು. ■ ಧೂರ್ತನು ಮಧುಕಲಶವನ್ನು ಒಡೆದು ಹಾಕಿದನು ಮತ್ತು ಸ್ವೀಯರ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಹರಿದು ಹಾಕಿದನು. ಈಗ ಅವನು ಗಹ-ಗಹಿ ನಗುತ್ತಾ ಬಲರಾಮನನ್ನು ಕ್ರೋಧಿತಗೊಳಿಸತೊಡಗಿದನು. || ೧೪-೧೫ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಬಲಿಷ್ಠನೂ, ಮದೋನ್ವತ್ತನೂ ಆದ ದ್ವಿವಿದನು ಬಲರಾಮನನ್ನು ಆಣಕಿಸುತ್ತಾ, ತಿರಸ್ಕರಿಸತೊಡಗಿದಾಗ, ಬಲರಾಮನು ಅವನ ಉದ್ವಿಗತನವನ್ನು ನೋಡಿ, 'ಅವನಿಂದ ಓಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ದೇಶಗಳ ದುರ್ದಶೆಯ ಕುರಿತು ವಿಚಾರಮಾಡಿ ಆ ಶತ್ರುವನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕುವುದೆಂದು ಕ್ರೋಧಗೊಂಡು ಹಲಾಯುಧವನ್ನು ಎತ್ತಿದನು. ಮಹಾವೀರ್ಯನಾದ ದ್ವಿವಿದನು ಸಾಲವ್ಯಕ್ತವೊಂದನ್ನು ಕಿತ್ತು ಕೊಂಡು ರಭಸದಿಂದ ಬಲರಾಮನ ತಲೆಯಮೇಲೆ ಪ್ರಹರಿಸಿದನು. ಪರ್ವತದಂತೆ ಅಚಲನಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದ ಬಲರಾಮನು ತನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಬೀಳಲಿದ್ದ ಮರವನ್ನು ಹಿಡಿದನು. ಬಳಿಕ ಸುನಂದವೆಂಬ ಮುಸಲಾಯುಧದಿಂದ ದ್ವಿವಿದನನ್ನು ಪ್ರಹರಿಸಿದನು. ಮುಸಲಾಯುಧದ ಎಚ್ಚಿನಿಂದ ದ್ವಿವಿದನ ತಲೆಯು ಒಡೆದು ರಕ್ತದ ಧಾರೆಯೇ ಹರಿಯಿತು. ಆಗ ಅವನು ಗೌರಿಕಾದಿ ಧಾತುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪರ್ವತದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದನು. ತಲೆಯೊಡೆದು ರಕ್ತವು ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಕೋಪಗೊಂಡು ಇನ್ನೊಂದು ಮರವನ್ನು ಕಿತ್ತು ತನ್ನ ಭುಜಬಲದಿಂದ ಅದನ್ನು ಪತ್ರರಹಿತವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಅದರಿಂದ ಬಲರಾಮನನ್ನು ಜೋರಾಗಿ ಪ್ರಹರಿಸಿದನು. ಬಲರಾಮನು ಆ ವೃಕ್ಷವನ್ನು ಮುಸಲಾಯುಧದಿಂದ ನೂರು ಚೂರುಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ಮತ್ತೆ ದ್ವಿವಿದನು ಮತ್ತೊಂದು ವೃಕ್ಷವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು. ಅದನ್ನು ಬಲರಾಮನು ಚೂರು-ಚೂರು ಮಾಡಿದನು. || ೧೬-೨೦ ||

ಏವಂ ಯುಧ್ಯನ್ಯವತಾ ಭಗ್ನೇ ಭಗ್ನೇ ಪುನಃ ಪುನಃ |
ಅಕೃತ್ಯ ಸರ್ವತೋ ವೃಕ್ಷಾನ್ವಿವೃಕ್ಷಮಕರೋದ್ವನಮ್ || ೨೨ ||

ತೋಽಮುಂಚ್ಯತೀವರ್ಷಂ ಬಲಶ್ಶೋಷಯಾಮಪಿಃ |
ತತ್ಸರ್ವಂ ಚರ್ಣಯಾಮಾಸ ರೀಲಯಾ ಮುಸಲಾಯುಧಃ || ೨೩ ||

ಸ ಬಾಹೂ ತಾಲಸಂಕಾಶೌ ಮುಷ್ಕೈಶ್ಚ ಕಪೀಶ್ವರಃ |
ಅಸಾಧ್ಯ ರೋಹಿಣೀಪುತ್ರಂ ತಾಭ್ಯಾಂ ವಕ್ಸ್ಯದೂರುಜಾ || ೨೪ ||

ಯಾದವೇಂದ್ರೋಽಪಿತುರ್ದೋರ್ಭ್ಯಾಂತ್ಯಕ್ತಾ ಮುಖಲಾಂಗರೇ |
ಜಕ್ತಾವಭ್ಯದ್ವಯಶ್ಚುದ್ಧಃ ಶೋಽಪತದ್ರಧಿರಂ ವಮನ್ || ೨೫ ||

ಚಕಂಠೇ ತೇನ ಪತತಾ ಸಟಂಕಃ ಸವನಸ್ತಪಿಃ |
ಪರ್ವತಃ ಕುರುತಾದೂಲ ವಾಯುನಾ ನೌರಿವಾಂಭು || ೨೬ ||

ಜಯಶಬ್ದೋ ನಮಚ್ಚಾಪ್ತಃ ಸಾಧು ಸಾಧ್ವಿ ಚಾಂಬರೇ |
ಸುರಸಿದ್ಧಮುನೀಂದ್ರಾಣಾಮಾಪಿಶ್ಚುಮವರ್ಷಿಣಾಮ್ || ೨೭ ||

ಏವಂ ನಿಜತ್ಯ ದ್ವಿವಿಧಂ ಜಗದ್ವೃತಕರಾವಹಮ್ |
ಸಂಸ್ತೂಯಮಾನೋ ಭಗವಾನ್ ಜನ್ಯಃ ಸ್ವಪುರಮಾವಿಶತ್ || ೨೮ ||

ಹೀಗೆ ಯುಧ್ಯಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಒಂದು ಮರ ಪುಡಿ-ಪುಡಿ
ಯಾಗಿ ಹೋದರೆ ಮತ್ತೊಂದು, ಇನ್ನೊಂದು ಹೀಗೆ ಮರಗಳ
ಮೇಲೆ ಮರಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ಪ್ರಹರಿಸುವನು. ಬಲರಾಮನು ಪುಡಿ
ಮಾಡುವನು ಆಗ ಆ ಪರ್ವತವು ವೃಕ್ಷರಹಿತವಾಯಿತು. || ೨೨ ||
ಮರಗಳೇ ಸುಗದಿದ್ದಾಗ ದ್ವಿವಿಧನ ಕ್ರೋಧವು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಆಗ
ಕೆಲಸ ಆತನು ಬಲರಾಮನ ಮೇಲೆ ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ಬಂಡೆಗಳ
ಮಳೆಯನ್ನೇ ಸುರಿಸಿದನು. ಬಲಭದ್ರನು ರೀಲಾಜಾಲವಾಗಿ ತನ್ನ
ಮುಸಲಾಯುಧದಿಂದ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನುಚ್ಚು-ನೂರಾಗಿಸಿ
ಬಿಟ್ಟನು. || ೨೩ || ಬಂಡೆಗಳೂ ಮುಗಿದು ಹೋದಾಗ ಕಪಿ
ಶ್ವರನು ಹಾಳೆಯ ಮರಕ್ಕಿಂತ ಉದ್ದವಾಗಿದ್ದ ತನ್ನ ಕೈಗಳ ಮುಷ್ಟಿ
ಬಿಗಿದುಕೊಂಡು ಬಲರಾಮನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವನ ಎದೆಗೆ
ಪ್ರಹರಿಸಿದನು. || ೨೪ || ಇದರಿಂದ ಪರಮ ಕ್ರುದ್ಧನಾದ ಯದು
ವಂಶ ಶಿರೋಮುಗಿ ಬಲರಾಮನು ಮುಸಲಾಯುಧ ಮತ್ತು ಹಲಾ
ಯುಧಗಳಿಂದ ದ್ವಿವಿಧನ ಹೆಗಲಿಗೆ ಬಲವಾಗಿ ಪ್ರಹರಿಸಿದನು.
ಒಡನೆಯೇ ಕಪಿಶ್ವರನು ರಕ್ತವನ್ನು ಕಾರುತ್ತಾ ಕೆಳಗೆಬಿದ್ದನು. || ೨೫ ||
ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಬಿರುಗಾಳಿ ಬಂದಾಗ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿರುವ
ನಾವೆಯು ಅಳಿದುಹೋದಂತೆ ಅವನು ನೆಲಕ್ಕೆ ಬೀಳುತ್ತಲೇ ವೃಕ್ಷಗಳ
ಸಹಿತವಾಗಿ ರೈವತಕ ಪರ್ವತವು ನಡುಗಿಹೋಯಿತು. || ೨೬ ||
ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು ಬಲರಾಮನಿಗೆ ಜಯವಾಗಲೀ, ಜಯ
ವಾಗಲೀ ಎಂದು ಜಯಘೋಷ ಮಾಡಿದರು. ಸಿದ್ಧರು ನಮೋ
ನಮಃ ಎಂದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು. ಮುಷಿ-ಮುನಿಗಳು ಭಲೇ!
ಬಲರಾಮ! ಭಲೇ!! ಎಂದು ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತಾ ಅವನ ಮೇಲೆ ಹೂ
ಮಳೆಗರೆದರು. || ೨೭ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಭಾರೀ ಉಪ
ದ್ರವಸ್ತುಂಟುಮಾಡಿದ ದ್ವಿವಿಧನನ್ನು ಭಗವಾನ್ ಬಲರಾಮನು
ಸಂಹರಿಸಿ ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪುರ
ಜನರು-ಪರಿಜನರು ಅವನನ್ನು ವಿಧ-ವಿಧವಾಗಿ ಕೊಂಡಾಡಿ
ದರು. || ೨೮ ||

ಅದ್ವೈತನಿಲಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೬೬ ||

೪೬ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಯ್ಯಾಂ ಸಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಉತ್ತರಾರ್ಧೇ
ದ್ವಿವಿಧವಧೋ ನಾಮ ಸಪ್ತಪಿಞ್ಚಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೬೬ ||

ಅರವತ್ತೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಕೌರವರ ಮೇಲೆ ಬಲರಾಮನ ಕೋಪ ಮತ್ತು ಸಾಂಬನ ವಿವಾಹ

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ದುರ್ಯೋಧನಸುತಾಂ ರಾಜನ್ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾಂ ಸಮಿತಿಂಜಯಃ |
ಸ್ವಯಂವರಸ್ತಾಮಹರತ್ನಾಂಜೋ ಜಾಂಬವತೀಸುತಃ || ೧ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಎಲೈ ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ!
ಹಲವಾರು ವೀರರನ್ನು ಗೆದ್ದಿರುವ ಮಹಾಶೂರನಾದ ಜಾಂಬ
ವತಿಯ ಮಗನಾದ ಸಾಂಬನು ಸ್ವಯಂವರ ಮಂಟಪದಿಂದ
ಕೌರವನ ಮಗಳಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ಎಂಬುವಳನ್ನು ಅವಹರಿಸಿಕೊಂಡು
ಹೋದನು. || ೧ ||

ಕೌರವಾಃ ಕುಪಿತಾ ಉಚುರ್ದುರ್ವಿನೀತೋಽಯಮರ್ಭಾಃ |
ಕದರ್ಭೀಕೃತ್ ಸಃ ಕನ್ಯಾಮಕಾಮಾಮಹದದ್ವಲಾತ್ || ೨ ||

ಬದ್ಧೀತೇಮಂ ದುರ್ವಿನೀತಂ ಕಿಂ ಕರಿಷ್ಯಂತಿ ವೃಷ್ಣಯಃ |
ಯೇಽಸ್ತತ್ಪ್ರಸಾದೋಪಕಾಂಕ್ಷಾಂನೋ ಭುಂಜೇ ಮಹೀಮ್ || ೩ ||

ನಿಗೃಹೀತಂ ಸುತಂ ಕ್ರುತ್ವಾ ಯದ್ಧೇಷ್ಯಂತೀಹ ವೃಷ್ಣಯಃ |
ಭಗ್ನದರ್ಶಾಃ ಶಮಂ ಯಾಂತಿ ಪ್ರಾಣಾ ಇವ ಸುಸಂಯತಾಃ || ೪ ||

ಇತಿ ಕರ್ಣಃ ಶಯೋ ಭೂರಿಯೌಜ್ಜ್ವಲೇತುಃ ಸುಯೋಧನಃ |
ಸಾಂಬಮಾರೇಭಿರೇ ಬದ್ಧಂ ಕುರುವೃದ್ಧಾನುಮೋದಿತಾಃ || ೫ ||

ದೃಷ್ಟ್ವಾನುಧಾವತಃ ಸಾಂಬೋ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಾನ್ಮಹಾರಥಃ |
ಪ್ರಗೃಹ್ಯ ರುಚಿರಂ ಚಾಪಂ ತಸ್ಮೈ ಸಿಂಹ ಇವೈಕಃ || ೬ ||

ತಂ ತೇ ಜಿಘೃಕ್ಷವಃ ಕ್ರುದ್ವಾಸ್ತಿತ್ವ ತಿಷ್ಠೇತಿ ಭಾಷಿಣಃ |
ಆಸಾಧ್ಯ ಧನ್ಯಸೌ ಬಾಣೈಃ ಕರ್ಣಾಗ್ರಾಃ ಸಮಾಕರನ್ || ೭ ||

ಸೋಽಪವಿದ್ಧಃ ಕುರುತ್ರೇಷ್ಠ ಕುರುಭರ್ಯದುನಂದನಃ |
ನಾಮೃತ್ಯತದಚಿಂತಾಭಃ ಸಿಂಹಃ ಕ್ರುದ್ರಮೃಗೈರಿವ || ೮ ||

ವಿಸ್ತೂರ್ಯ ರುಚಿರಂ ಚಾಪಂ ಸರ್ವಾನ್ವಿವ್ಯಾಧ ಸಾಯಕೈಃ |
ಕರ್ಣಾದೀನ್ ಪದ್ಮಧಾನ್ ವೀರಾಯ್ತಾವದ್ವಿರ್ಯುಗಪ್ತಾಥ್ || ೯ ||

ಚುರುಭಿಶ್ಚತುರೋ ವಾಹಾನೇಕೈಕೇನ ಚ ಸಾರಥೀನ್ |
ರಥಿನಶ್ಚ ಮಹೇಷ್ವಾಸಾಂಸ್ತಸ್ಯ ತತ್ತೇಽಭ್ಯವೂಜಯನ್ || ೧೦ ||

ತಂ ತು ತೇ ವಿರಥಂ ಚಕ್ರುಶ್ಚತ್ವಾರ್ಶತುರೋ ಹಯಾನ್ |
ವಿಕೃಪ್ತ ಸಾರಥಿಂ ಜಘ್ನೇ ಚಿತ್ರಿದಾನ್ಯಃ ಕರಾಸನಮ್ || ೧೧ ||

ಇದರಿಂದ ಕುಪಿತರಾದ ಕೌರವರು ಮನಬಂದಂತೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ 'ಈ ಬಾಲಕನು ಎಷ್ಟು ಉದ್ವಿಗ್ನನಾಗಿದ್ದಾನೆ! ನೋಡಿದಿರಾ? ನಮ್ಮನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ನಮ್ಮ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಅವಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ದ್ವಾನೆ. ಅಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮ ಕನ್ಯೆಯೂ ಅವನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. || ೨ || ಆದ್ದರಿಂದ ದುರ್ವಿನೀತನಾದ ಇವನನ್ನು ಈಗಲೇ ಬಂಧಿಸಿರಿ. ವೃಷ್ಣವಂಶೀಯರಾದರೂ ಏನು ಮಾಡುವರು? ನೋಡೋಣ. ಅವರಾದರೂ ನಾವು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಧನ-ಧಾನ್ಯಗಳಿಂದ ಸಮೃದ್ಧವಾದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನಮ್ಮ ಕೃಪೆಯಿಂದಲೇ ಆಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. || ೩ || ತಮ್ಮ ಪುತ್ರನ ಬಂಧನವನ್ನು ಕೇಳಿ ವೃಷ್ಣಗಳೇನಾದರೂ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರೆ ನಾವುಗಳು ಅವರ ದರ್ಪವನ್ನು ಪುಡಿ-ಪುಡಿಮಾಡಿ ಬಿಡುವೆವು. ಸಂಯಮಿಗಳಾದ ಜನರ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಪ್ರಾಣಾಯಾಮದಿಂದ ಶಾಂತವಾಗಿರುವಂತೆ ಅವರ ಅಹಂಕಾರವು ಶಾಂತವಾಗುವುದು. || ೪ || ಕರ್ಣ, ಶಬ, ಭೂರಿಶ್ರವ, ಯಜ್ಞಕೇತು, ಸುಯೋಧನ ಮೊದಲಾದ ವೀರರು ಹೀಗೆ ಯೋಚಿಸಿ, ಕುರುವೃದ್ಧರ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಸಾಂಬನನ್ನು ಬಂಧಿಸಲು ಅನುವಾದರು. || ೫ ||

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಪುತ್ರರು ತನ್ನನ್ನು ಹಿಂಬಾರಿಸಿ ಒಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂದು ನೋಡಿದ್ದಾಗ ಮಹಾರಥಿಯಾದ ಸಾಂಬನು ಸುಂದರವಾದ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಸಿಂಹದಂತೆ ಏಕಾಕಿಯಾಗಿ ಕೌರವರನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ನಿಂತನು. || ೬ || ಕರ್ಣನನ್ನು ಮುಂದಾಳಾಗಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಕೌರವವೀರರು ಧನುಸ್ಸನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಸಾಂಬನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು, ಅವನನ್ನು ಹಿಡಿಯಲಿಕ್ಕಾಗಿ ನಿಲ್ಲು! ನಿಲ್ಲು! ಎಂದು ತೊಗುತ್ತಾ ಪರಮಕ್ರುದ್ಧರಾಗಿ ಅವನ ಮೇಲೆ ಬಾಣಗಳ ಮಳೆಯನ್ನೇ ಸುರಿಸಿದರು. || ೭ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಯದುನಂದನ ಸಾಂಬನು ಅಚಿಂತ್ಯಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪುತ್ರನಾಗಿದ್ದನು. ಕೌರವರ ಪ್ರಹಾರಗಳಿಂದ ಅವನು ಕ್ರುದ್ರಮೃಗಗಳಿಂದ ಆಕ್ರಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸಿಂಹದಂತೆ ಕೆರಳಿ ಪರಮಕ್ರುದ್ಧನಾದನು. || ೮ || ಸಾಂಬನು ತನ್ನ ಸುಂದರವಾದ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಬಿಚಾರಮಾಡಿ ದೇರೆ-ಬೇರೆ ರಥಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಕರ್ಣನೇ ಮೊದಲಾದ ಆರು ವೀರರ ಮೇಲೆ ಒಂದೇ ಬಾರಿಗೆ ಆರು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ-ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು. || ೯ || ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು-ನಾಲ್ಕು ಬಾಣಗಳು ಕುದುರೆಗಳ ಮೇಲೂ, ಒಂದೊಂದು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಸಾರಥಿಗಳ ಮೇಲೂ, ಒಂದೊಂದು ಬಾಣವನ್ನು ಆ ಆರುಮಂದಿ ಧನುಷ್ಯಂಕರಾದ ಮಹಾರಥಿಗಳ ಮೇಲೂ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು. ಸಾಂಬನ ಈ ಅದ್ಭುತವಾದ ಕೆರಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ವೀರರೂ ಕೂಡ ಮುಕ್ತಕಂಠದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದರು. || ೧೦ || ಬಳಿಕ ಕುಪಿತರಾದ ಆ ಆರುಮಂದಿ ವೀರರು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿ ಸಾಂಬನನ್ನು ರಥಹೀನನ್ನಾಗಿಸಿದರು. ನಾಲ್ಕು ವೀರರು ಒಂದೊಂದು ಬಾಣದಿಂದ ಅವನ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕಿದರು. ಒಬ್ಬನು ಸಾರಥಿಯನ್ನು ಕೊಂದು ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಸಾಂಬನ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ತುಂಡರಿಸಿದನು. || ೧೧ ||

ತಂ ಬದ್ಧಾ ವಿರಥೀಕೃತ್ ಕೃಚ್ಛೇಣ ಕುರವೋ ಯುಧಿ |
ಕುಮಾರಂ ಸ್ವಸ್ತ ಕನ್ಯಾಂ ಚ ಸ್ವಪುರಂ ಜಯಿಸೋಽವಿತನ್ |

|| ೧೨ ||

ಶುಕ್ರುತ್ವಾ ನಾರದೋಕ್ತೇನ ರಾಜನ್ ಸಂಜಾತಮಣ್ವವಃ |
ಕುರೂನ್ ಪ್ರಹೃದ್ಯಮಂ ಚಕ್ರುರುಗ್ರಸೇನಪ್ರಚೋದಿತಾಃ |

|| ೧೩ ||

ಸಾತ್ವಯಿತ್ವಾತು ತಾನ್ ರಾಮಃ ಸಂನದ್ಯಾನ್ ವೃಷ್ಟಿಪುಂಗವಾನ್ |
ಸೈಚ್ಛಕ್ಯರೂಢಾಂ ವೃಷ್ಟೀನಾಂ ಕಲಿಂ ಕಲಿಮಲಾಪಜಃ |

|| ೧೪ ||

ಜಗಾಮ ಹಾಸಿನಪುರಂ ರಥೇನಾದಿತ್ಯವರ್ಚಸಾ |
ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಃ ಕುಲವೃದ್ಧೈಶ್ಚ ವೃತಾತ್ಪಂದ್ರ ಇವ ಗೃಹೈಃ |

|| ೧೫ ||

ಗತ್ವಾ ಗಜಾಹ್ವಯಂ ರಾಮೋ ಬಾಹ್ಯೋಪವನಮಾಸ್ತಿಕಃ |
ಉದ್ವದಂ ಪ್ರೇಷಯಾಮಾಸ ದೃತರಾಷ್ಟ್ರಂ ಬುಭುತ್ಸಯಾ |

|| ೧೬ ||

ಸೋಽಭಿನಂದ್ಯಾಂಬಿಕಾಪುತ್ರಂ

ಭೀಷ್ಮಂ ದ್ರೋಣಂ ಚ ಬಾಹ್ಯಕುಮ್ |

ದುರ್ಯೋಧನಂ ಚ ವಿಧಿವದ್ರಾ-

ಮಮಾಗತಮಾಬ್ರವೀತ್ |

|| ೧೭ ||

ತೇಽತಿಪ್ರೀತಾಸ್ತಮಾಕರ್ಣ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ರಾಮಂ ಸುಹೃತ್ತಮಮ್ |
ತಮರ್ಚಯಿತ್ವಾಭಯಯುಃ ಸರ್ವೇ ಮಂಗಲಜಾಣಯಃ |

|| ೧೮ ||

ತಂ ಸಂಗಮ್ಯ ಯಥಾನ್ಯಾಯಂ ಗಾಮರ್ಥ್ಯಂ ಚ ಸ್ವವೇದಯನ್ |
ತೇಷಾಂ ಯೇ ತತ್ಪ್ರಭಾವಜ್ಞಾಃ ಪ್ರಣೇಮುಃ ಶಿರಸಾ ಬಲಮ್ |

|| ೧೯ ||

ಬಂಧೂನ್ ಕುಶಲಿನ್ ಪ್ರತ್ಯಾಪ್ಯತ್ವಾ ಶಿವಮಸಾಮಯಿಮ್ |
ಪರಾಕ್ಷರಮಥೋ ರಾಮೋ ಬಭಾಷೇಽವಿಕ್ಲೇಶಂ ವಚಃ |

|| ೨೦ ||

ಉಗ್ರಸೇನಃ ಕ್ಷಿತಿಶೇಖೋ ಯದ್ವ ಆಜ್ಞಾಪಾಯತ್ಪಮುಃ |
ತದವ್ಯಗ್ರಧಿಯಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಕುರುಧ್ವಂ ಮಾವಿಲಂಬಿತಮ್ |

|| ೨೧ ||

ಯದ್ಯಯಂಬಹವ್ಯೈಕಂ ಜಿತ್ವಾ ಧರ್ಮೇಣ ಧಾರ್ಮಿಕಮ್ |
ಅಬದ್ಧೀತಾಥ ತಸ್ಮೈಶ್ಚೇ ಬಂಧೂನಾಮೃತ್ಯುಕಾಮ್ಯಯಾ |

|| ೨೨ ||

ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಕೌರವರು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಕಷ್ಟವನ್ನು
ಸಾಂಬವನ್ನು ರಥವಿಹಿಣನ್ನಾಗಿಸಿ ಬಂಧಿಸಿದರು. ಅನಂತರ
ಅವನನ್ನೂ ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ಮಗಳಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಣೆಯನ್ನೂ ಕರೆಕೊಂಡು
ಹಸ್ತಿನಾವತಿಗೆ ಮರಳಿದರು || ೧೨ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ | ನಾರದ ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಂದ ಈ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು
ಕೇಳಿದ ಯಾದವವೀರರು ಪರಮಕೃದ್ಧರಾದರು. ಅವರು
ಉಗ್ರಸೇನ ಮಹಾರಾಜರ ಪ್ರೇರಣೆಯಂತೆ ಕೌರವರೊಡನೆ
ಯುದ್ಧಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧರಾದರು || ೧೩ || ಕಲಹ ಪ್ರಧಾನವಾದ
ಕಲಿಯುಗದ ಸಮಸ್ತ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ
ಅತ್ಯಂತ ಸಮರ್ಥನಾದ ಬಲರಾಮನಿಗೆ ವೃಷ್ಟಿ-ಕೌರವರೊಳಗೆ
ಯುದ್ಧವಾಗುವುದು ಇಷ್ಟವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಯಮವಂಶೀಯರು
ಯುದ್ಧದ ಸಿದ್ಧತೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅವರನ್ನು ಸಮಾಧಾನ
ಪಡಿಸಿ ಸೂರ್ಯನ ತೇಜಸ್ಸಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು
ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ಪರಿವೃತನಾದ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದಲೂ
ಕುಲವೃದ್ಧರಿಂದಲೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಹಸ್ತಿನಾವತಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ
ಮಾಡಿದನು || ೧೪-೧೫ || ಹಸ್ತಿನಾವತಿಗೆ ತಲುಪಿ ನಗರದ
ಹೊರ ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ತಂಗಿದ ಬಲರಾಮನು ಕೌರವರ ಆಶಯ
ವೇನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಉದ್ವವನನ್ನು ದೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಬಳಿಗೆ
ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟನು || ೧೬ ||

ಉದ್ವವನು ಕೌರವರ ದಾಜಸಭೆಗೆ ಹೋಗಿ ದೃತರಾಷ್ಟ್ರ, ಭೀಷ್ಮ,
ದ್ರೋಣ, ಬಾಹ್ಯಕ, ದುರ್ಯೋಧನ ಇವರನ್ನು ಯುಧಾಯೋಗ್ಯ
ವಾಗಿ ಅಭಿನಂದಿಸಿ ಬಲರಾಮನು ಬಂದಿರುವ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು
ತಿಳಿಸಿದನು || ೧೭ || ತಮಗೆ ಪರಮ ಹಿತೈಷಿಯೂ, ಪ್ರಿಯ
ತಮನೂ ಆದ ಬಲರಾಮನ ಬರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೌರವರು ಆನಂದ
ಗೊಂಡರು. ಅವರು ಉದ್ವವನನ್ನು ಇತ್ಯರಿಸಿ ಬಲರಾಮನನ್ನು
ಸ್ವಾಗತಿಸಲು ಮಂಗಳ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನಿತ್ತಿಕೊಂಡು ಅವನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ
ಬಂದರು || ೧೮ || ಬಲರಾಮನನ್ನು ಕಂಡು ಕೌರವ ಪ್ರಮುಖರು
ಅವನಿಗೆ ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಗೋವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿ ಅರ್ಘ್ಯ
ಪಾದ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಅವನನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿದರು. ಅವನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು
ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿದ್ದ ಕೌರವ ಪ್ರಮುಖರು ಬಲರಾಮನಿಗೆ ತಲೆಬಾಗಿ
ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು || ೧೯ || ಅನಂತರ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಪರಸ್ಪರ
ಕುಶಲಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಪ್ಲಾಶ್ಚಿ-ಬಂಧುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ
ಯೋಗ-ಕ್ಷೇಮವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಬಲರಾಮನು
ಗಂಧೀರವಾಗಿ ದಿಟ್ಟನದಿಂದಲೇ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು || ೨೦ ||
ಸರ್ವಸಮರ್ಥನಾದ ಉಗ್ರಸೇನ ಮಹಾರಾಜನು ನಿಮಗೆ ಅಷ್ಟ
ಯನ್ನು ಕೇಳಿರುವನು. ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಏಕಾಗ್ರತೆಯಿಂದಲೂ ಸಾವ
ಧಾವತೆಯಿಂದಲೂ ಕೇಳಿ ಹಾಗೂ ವಿಳಂಬವಿಲ್ಲದೆ ಅದನ್ನು
ಪಾಲಿಸಿರಿ || ೨೧ || ಉಗ್ರಸೇನನು ಹೇಳಿರುವನು - ಕಲವಾರು
ಮಂದಿ ಮಹಾರಥರು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿ ಏಕಾಕಿಯಾಗಿದ್ದ ಧಾರ್ಮಿಕ
ನಾದ ಸಾಂಬವನ್ನು ಅಧರ್ಮದಿಂದ ಪರಾಜಯಗೊಳಿಸಿ ಬಂಧಿ
ಸಿರಿವಿರಿ. ಬಂಧುಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಏಕೈಕಮತ್ಸರವಿರಬೇಕೆಂಬ ಆಶಯ

ವೀರ್ಯಶೌರ್ಯಬಲೋನ್ನದ್ವಿಮಾತ್ಮಕಸಮಂ ವಚಃ |
ಕುರವೋ ಬಲದೇವಸ್ಯ ನಿಶಮ್ಯೋಚುಃ ಪ್ರಕೋಪಿತಾಃ || ೨೩ ||

ಅಹೋ ಮಹಚ್ಛಿತ್ತಮಿದಂ ಕಾಲಗತ್ಯಾ ದುರತ್ಯಯಾ |
ಅರುರುಕ್ಷುಷಾಸದ್ವಿ ಶಿರೋ ಮುಕುಟಪೇವಿತಮ್ || ೨೪ ||

ಏಕೇ ಯೌನೇನ ಸಂಬದ್ಧಾಃ ಸಹಶಯ್ಯಾಸನಾಶನಾಃ |
ವೃಷ್ಣಯುಕ್ತುಲ್ಕತಾಂ ನೀತಾ ಅಸ್ತದ್ವಿಷ್ಣುಸಾಸನಾಃ || ೨೫ ||

ಚಾಮರವ್ಯಜನೇ ಶಂಖಮೂತಾಶ್ವತ್ಥಂ ಚ ಪಾಂಡುರವತ್ |
ಕಿರೀಟಮಾಸನಂ ಶಯ್ಯಾಂ ಭುಜವ್ಯಸ್ಥದುಪೇಕ್ಷಯಾ || ೨೬ ||

ಅಲಂ ಯದೂನಾಂ ನರದೇವಲಾಂಛನೈ-
ರ್ದಾತುಃ ಪ್ರತೀಪೈಃ ಫಣಿನಾಮಿವಾಮೃತಮ್ |
ಯೇಽಸ್ಮತ್ಪ್ರಸಾದೋಪಾಸಿತಾ ಹಿ ಯಾದವಾ
ಅಶ್ವಾಪಯಂತ್ಯದ್ವ ಗತತ್ರಪಾ ಬಹ || ೨೭ ||

ಕಥಮಿಂದ್ರೋಽಪಿ ಕುರುಭಿರ್ಭೀಷ್ಮದ್ರೋಣಾರ್ಜುನಾದಿಭಿಃ |
ಅದತ್ತಮವರುಂಧಿತ ಸಿಂಹಗ್ರಸ್ತಮಿವೋರಣಾಃ || ೨೮ ||

ಶ್ರೀಕುಲ ಉವಾಚ

ಪನ್ನಬಂಧುತ್ರಿಯೋನ್ನದ್ವಿಮದಾಶ್ವೇ ಭರತರ್ಷಭ |
ಆಶ್ರವ್ಯ ರಾಮಂ ದುರ್ವಾಚ್ಯಮಶಭಾಃ ಪುರಮಾವಿಶನ್ || ೨೯ ||

ದಿಂದ ಈ ಶಿರಸ್ಕಾರವನ್ನು ಇಷ್ಟರವರೆಗೆ ನಾವು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡೆವು. ಸಾಂಬನನ್ನು ಕೂಡಲೇ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿ ನವವಧುವಿನೊಡನೆ ಅವನನ್ನು ಕಳಿಸಿಕೊಡದೆ ಇದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ಸ್ವರಣೆಯು ಹೀಗೆಯೇ ಉಳಿಯಲಾರದು. || ೨೨ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಬಲರಾಮನ ವಾಣಿಯು ಅತನ ವೀರ್ಯ ಶೌರ್ಯ-ಬಲ-ಪೌರುಷ-ಉತ್ಸಾಹ ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಅನುರೂಪ ವಾಗಿತ್ತು. ಬಲರಾಮನ ನಿಷ್ಕುರವಾದ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಕುಪಿತ ರಾದ ಕೌರವರು ಅತನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರು - || ೨೩ || ನಿಶ್ಚಯ ವಾಗಿಯೂ ಇದು ಎಂತಹ ಅಚ್ಚರಿಯ ಸಂಗತಿ! ಮೀರಿನಡೆಯಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಕಾಲಗತಿಯಿಂದಾಗಿ ಕಾಲಿನಲ್ಲಿರಬೇಕಾದ ಪಾದ ರ್ಲೆಯು ಕಿರೀಟವಿರುವ ಶಲೆಯನ್ನೆರಲು ಹಡಕುಹತ್ತಿದೆಯಲ್ಲ! || ೨೪ || ಯದುವಂಶೀಯರು ರಾಜಮನೆತನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರೆಲ್ಲನಾದರೂ ನಾವು ಇವರೊಡನೆ ವಿವಾಹ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬಿಳಿಸಿದೆವು. ಇದ ರಿಂದ ಇವರು ನಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಮಲಗುವುದು- ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು ಮತ್ತು ಸಹಪಂಕ್ತಿಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಇವರಿಗೆ ನಾವೇ ರಾಜಸಿಂಹಾಸನವನ್ನತ್ತು ನಮಗೆ ಸಮಾನರನ್ನಾಗಿ ಸಿದ್ಧವು. || ೨೫ || ಈ ಯದುವಂಶೀಯರು ರಾಜೋಚಿತವಾದ ಚಾಮರ, ವ್ಯಜನ, ಶಂಖ, ಶ್ವೇತಚ್ಛತ್ರ, ಕಿರೀಟ, ರಾಜಸಿಂಹಾಸನ, ರಾಜೋಚಿತವಾದ ಹಡಕುಲಿಕಾಶಲ್ಮ - ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಉಪಭೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಾವುಗಳು ಬೇಕೆಂತಲೇ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಉಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಇದ್ದೇವೆ. || ೨೬ || ಇನ್ನು ಸಾಕು! ಸಾಕು! ಯದುವಂಶೀಯರಲ್ಲಿ ರಾಜಚಿಹ್ನೆಗಳು ಇರುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯ ಯಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕು. ಹಾವಿಗೆ ಪಾಲುವುದು ವವನಿಗೇ ಘಾತಕವಾಗುವಂತೆಯೇ ನಾವು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ರಾಜಚಿಹ್ನೆ ಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಈ ಯದುವಂಶೀಯರು ನಮಗೆ ಪ್ರತಿಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆಲ್ಲ! ಅಯ್ಯೋ! ನಮ್ಮ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಇವರು ನಿರ್ಲಿಜ್ಜರಾಗಿ ನಮಗೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡುವ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವರಲ್ಲ. || ೨೭ || ಸಿಂಹದ ಪಾಲನ್ನು ಕುರಿಮರಿಯು ಹೇಗೆ ಕೆತ್ತುಕೊಳ್ಳಲಾರದೋ ಹಾಗೆಯೇ ಭೀಷ್ಮ ದ್ರೋಣಾರ್ಜುನರೇ ಮೊದಲಾದ ಕೌರವರು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡದೇ ಇರುವ ವಸ್ತುವನ್ನು ದೇವೇಂದ್ರನಾದರೂ ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಕುಡು ಕೊಂಡು ಹೋದಾನು? ಹಾಗಿರುವಾಗ ಸಾಂಬನನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಕೊಂಡು ಕೋಗುವುದು ಯಾದವರಿಗೆ ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗು ವುದು? || ೨೮ ||

ಶ್ರೀಕುಲಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಕೌರವರು ತಮ್ಮ ಕುಲೀನತೆಯಿಂದ, ತಮಗಿದ್ದ ಮಹಾಶೂರರಾದ ಬಂಧುವರ್ಗದವರಿಂದ, ಬಲದಿಂದ, ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಮದೋದ್ವಿತ ರಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವರು. ಅವರು ಸಾಧಾರಣ ಶಿಷ್ಯಾಭಾರವನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಅಸಭ್ಯವರ್ತನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದವರಾಗಿ ಬಲರಾಮನೊಂದಿಗೆ ಇಂತಹ ದುರ್ವಚನಗಳನ್ನಾಡಿ ಹೃನ್ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿರುಗಿ ದರು. || ೨೯ ||

ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕುರೂಣಾಂ ದೌಃಖಿಲ್ಯಂ ಕ್ರುತ್ವಾ ವಾಚ್ಯಾನಿ ಚಾಚ್ಯುತಃ |
ಅನ್ಯೋಚತ್ಯೋಪಸಂರಮ್ಯೋ ದುಷ್ಪ್ರೇಕ್ಷಃ ಪ್ರಹಸನ್ಮತುಃ || ೩೦ ||

ನೂನಂ ನಾನಾಮದೋನ್ನದ್ವಾಃ ಶಾಂತಿಂ ನೇಚ್ಛತ್ಯಸಾಧವಃ |
ತೇಷಾಂ ಹಿ ಪ್ರತಮೋ ದಂಡಃ ಪತೂಷಾಂ ಲಗುರೋ ಯಥಾ || ೩೧ ||

ಅಹೋ ಯದೂನ್ಮಸಂರಬ್ಧಾನ್ ಕೃಷ್ಣಂ ಚ ಕುಪಿತಂ ಶನೈಃ |
ಸಾಂತ್ವಯಿತ್ವಾ ಹಮೇತೇಷಾಂ ಶಮಮಿಚ್ಛನ್ನಿಹಾಗತಃ || ೩೨ ||

ತ ಇಮೇ ಮಂದಮತಯಃ ಕಲಹಾಭಿರಹಾಃ ಪಿರಾಃ |
ತಂ ಮಾಮವಚ್ಛಾಯ ಮುಷುರ್ದುಃ-
ಭಾಗಶಾನ್ ಮಾನಿನೋಽಬ್ರವನ್ || ೩೩ ||

ನೋಗ್ರಸೇನಃ ಕಿಲ ವಿಭುರ್ಭೋಜವೃಷ್ಟ್ಯಂಧಕೇಶ್ವರಃ |
ಶಕ್ತಾದಯೋ ಲೋಕಪಾಲಾ ಯಸ್ಯಾದೇಶಾನುವರ್ತಿತಃ || ೩೪ ||

ಸುಧರ್ಮಾಽಽಕ್ರಮ್ಯತೇ ಯೇನ ಪಾರಿಜಾತೋಽಮರಾಂಘ್ರತಃ |
ಅನೀಯ ಭುಜ್ಯತೇ ಸೋಽಸೌ ನ ಕಿಲಾಧ್ಯಾಸನಾರ್ಹತಃ || ೩೫ ||

ಯಸ್ಯ ಪಾದಯುಗಂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರೀರುಪಾಶ್ಚೋಽಖಿಲೇಶ್ವರಃ |
ಸ ನಾರ್ಹತಿ ಕಿಲ ಶ್ರೀಶೋಃ ಸರದೇವಪರಿಚ್ಛವಾನ್ || ೩೬ ||

ಯಸ್ಯಾಂಘ್ರಪಂಕಜದಚೋಽಖಿಲಲೋಕಪಾಲೈಃ-
ಮೌಲ್ಯುಕ್ತಮೈರ್ಯಮುಜಾಪಿತೀರ್ಥತೀರ್ಥಮ್ |
ಬ್ರಹ್ಮಾ ಭವೋಽಹಮಸಿ ಯಸ್ಯ ಕಲಾಃ ಕಲಾಯಾಃ
ಶ್ರೀಶ್ಲೋದ್ಧಾರೇಮ ಚರಮಸ್ಯ ನೃಪಾಸನಂ ಕ್ವ || ೩೭ ||

ಭುಂಜತೇ ಕುರುಭಿರ್ದತ್ತಂ ಭೂಖಂಡಂ ವೃಕ್ಷಯಃ ಕಿಲ |
ಉಪಾಸಹಃ ಕಿಲ ವಯಂ ಸ್ವಯಂ ತು ಕುರಮಃ ತಿರಃ || ೩೮ ||

ಬಲರಾಮನು ಕೌರವರ ದುಷ್ಪ್ರೇಯನ್ಯೂ ಅಶಿಷ್ಠಯನ್ನು ನೋಡಿ, ದುರ್ವಚನಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನು ಕರಣ ಕೋಪದಿಂದ ಕಿರಿ-ಕಿರಿಯಾದನು. ಅವನನ್ನು ನೋಡಲೂ ಕೂಡ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಪುನಃ ಪುನಃ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಗುತ್ತಾ ಹೇಳತೊಡಗಿದನು - || ೩೦ ||
ನಿಜ! ಅವರುಷರು ಕುಲಮದ, ಧನಮದ, ವೀರ್ಯಮದ ಮೊದಲಾದ ಮದಗಳಿಂದ ಕೊಬ್ಬಿದವರಾಗಿ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ. ಪಶುಗಳನ್ನು ಹತೋಬಯಲಿಡಲು ದೊಣ್ಣೆಯೇ ಅವಶ್ಯಕವಿರುವಂತೆ, ಇಂತಹ ದುಷ್ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಹತೋಬಿಗೆ ತರಲು ದಂಡೋಪಾಯವೇ ಸೂಕ್ತವಾದುದು. || ೩೧ || ನೋಡಿರಲ್ಲ! ಎಲ್ಲ ಯದುಪೀರರೂ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೂ ಕೂಡ ಕೊಡುಗೊಡು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದರು. ನಾನು ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನು ಸಮಾಧಾನವಡಿಸಿ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಒಯಸಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆನು. || ೩೨ || ಆದರೆ ಈ ಕೌರವರು ಶಾಂತಿಯಿರಲಿಲ್ಲ ಮಂದಬುದ್ಧಿಯವರು. ಕಲಹಪ್ರಿಯರು, ನಿಜರು ದುರುಭಿಮಾನಿಗಳು. ನನ್ನನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾ ಕಿಟ್ಟ-ಕಿಟ್ಟ ಮಾತುಗಳನ್ನೇ ಆಡಿದರು. || ೩೩ || ಇಂದ್ರನೇ ಮೊದಲಾದ ಲೋಕಪಾಲರು ಯಾರ ಆದೇಶವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿಕೊಂಡು ವಾರಿಸುವರೋ ಅಂತಹ ಭೋಜ, ವೃಷ್ಟಿ ಅಂಧಕವಂಶೀಯರಿಗೆ ರಾಜನಾದ ಉಗ್ರಸೇನ ಮಹಾರಾಜರು ರಾಜನಲ್ಲವಂತೆ! ಇದಂತಹ ಮಾತು! || ೩೪ || ಯಾರು ಸುಧರ್ಮಾ ಎಂಬ ದೇವಸಭೆಯನ್ನಾಶ್ರಮಿಸಿ ದೇವತಾವೃಕ್ಷವಾದ ಪಾರಿಜಾತವನ್ನು ಹಿತ್ತು ತಂದು ಆದರ ಫಲವನ್ನಿಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವನೋ ಅಂತಹ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ರಾಜಸಿಂಹಾಸನಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಯಲ್ಲವಂತೆ! ಇರಲಿ. || ೩೫ || ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತಿಗೂ ಒಡೆಯನಾದ ಭಗವತಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ದೇವಿಯೇ ಯಾರ ಚರಣಕಮಲಗಳನ್ನು ಉಪಾಸಿಸುತ್ತಿರುವಳೋ ಅಂತಹ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ರಾಜೋಚಿತವಾದ ಭಕ್ತ, ಚಾಮರಾದಿಗಳು ಸಲ್ಲಿಸುವುದಿಲ್ಲವಂತೆ! || ೩೬ || ಸರಿಯಪ್ಪಾ! ಸರಿ! ಯಾರ ಚರಣಕಮಲಗಳ ಧೂಳಿಯು ಸುತ್ತುವರಿಂದ ಸೇವಿಸಲ್ಪಡುವ ಗಂಗೆಯೇ ಮೊದಲಾದ ತೀರ್ಥಗಳಿಗೂ ತೀರ್ಥರೂಪವಾಗಿರುವುದೋ ಅಂತಹ ಪಾದಧೂಳಿಯನ್ನು ಸಮಸ್ತ ಲೋಕಪಾಲರೂ ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ಕಿರೀಟಗಳಲ್ಲಿ ಧರಿಸುವರೋ, ನಾನು, ಬ್ರಹ್ಮ, ಶಂಕರ, ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿ ಇವರೇ ಮೊದಲಾದ ವಿಧೂತಿಗಳು ಯಾರ ಅಂಶಾಂಶ ಭೂತರಾಗಿರುವೆವೋ ಹಾಗೂ ಯಾರ ಚರಣಧೂಳಿಯನ್ನು ಸಹಾ ಕಿರದಲ್ಲಿ ಧರಿಸುವೆವೋ ಅಂತಹ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕೊಳ್ಳುವ ಅರ್ಹತೆಯಿಲ್ಲವಂತೆ! ಎಂತಹ ಸೊಗಸಾದ ಮಾತು! || ೩೭ || ಕೌರವರು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಭೂಮಿಯ ತುಂಡನ್ನು ಬಡವಾಯಿಗಳಾದ ಯಾದವರು ಉಪಭೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರಂತೆ. ನಾವು ಪಾದರಕ್ಷಿಗಳಂತೆ! ಕುರುಗಳು ತಲೆಯಂತೆ! ಎಂತಹ ಹೋಲಿಕೆ! || ೩೮ ||

ಅಹೋ ಏಶ್ವರ್ಯಮತ್ತಾನಾಂ ಪುತ್ರಾಣಾಮಿವ ಮಾನಸಾಮ್ |
ಅಸಂಬದ್ಧಾ ಗಿರೋ ರೂಢಾಃ || ಸರ್ವತಾನುಶಾಸಿತಾ ||
|| ೩೯ ||

ಅದ್ವ ನಿಷ್ಕಾರವೀಂ ಪೃಥ್ವಿಂ ಕರಿಷ್ಯಾಮೀತ್ಯಮರ್ಷಿತಃ |
ಗೃಹೀತ್ವಾ ಹಲಮುತ್ರಸ್ಮಾ ದಹನ್ನವ ಜಗತ್ತಯಮ್ || ೪೦ ||

ಲಾಂಗಲಾಗ್ರೇಣ ಸಗರಮುದ್ವಿದಾಯ್ ಗಜಾಪ್ತಯಮ್ |
ವಿಲಕರ್ಷ ಸ ಗಂಗಾಯಾಂ ಪ್ರಹರಿಷ್ಯನ್ನಮರ್ಷಿತಃ || ೪೧ ||

ಜಲಯಾನಮಿವಾಘೋರ್ಣಂ ಗಂಗಾಯಾಂ ನಗರಂ ಪತತ್ |
ಅಕೃಷ್ಯಮೂಗಮಾಪೋಃ ಕೌರವಾ ಜಾತಸಂಭ್ರಮಾಃ || ೪೨ ||

ತಮೇವ ಶರಣಂ ಜಗ್ತುಃ ಸಕುಟುಂಬಾ ಜಿಜೀವಿಷಮಃ |
ಸಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯ ಸಾಂಬಂ ಪ್ರಾಂಜಲಯಃ ಪ್ರಭುಮ್ || ೪೩ ||

ರಾಮ ರಾಮಖಿಲಾರ್ಥಾಃ ಪ್ರಭಾವಂ ನ ವಿದಾಮ ತೇ |
ಮೂರ್ಧಾಣಾಂ ನ ಕುಬುದ್ಧೀಣಾಂ ಕ್ಷುಮಮರ್ಹಸ್ಯತಿಕ್ರಮಮ್ || ೪೪ ||

ಸ್ವಿತ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಣಪ್ರಯಾನಾಂ ತಮೇಕೋ ಹೇತುರ್ನಿರಾಶ್ರಯಃ |
ಲೋಕಾನ್ ತ್ರೀಡನಕಾನೀಶ ತ್ರೀಡತಸ್ತೇ ವದಂತಿ ಹಿ || ೪೫ ||

ತಮೇವ ಮೂರ್ಧ್ನೀದಮನಂತ ಲೀಲಯಾ
ಭೂಮಂಡಲಂ ಬಿಭರ್ಷಿ ಸಹಸ್ರಮೂರ್ಧನ್ |
ಅಹೇ ಚ ಯಃ ಸ್ವಾತ್ಮನಿ ರುದ್ಧವಿಕ್ಟಃ
ಶೇಷೇಽದ್ವಿತೀಯಃ ಪರಿಶಿಷ್ಯಮಾಣಃ || ೪೬ ||

ಕೋಪಸ್ತೇಽವಿಲಿಖ್ಯಾರ್ಥಂ ನ ದ್ವೇಷಾನ್ ಚ ಮತ್ಸರಾತ್ |
ಬಿಭೃತೋ ಭಗವನ್ತುಂ ಸ್ಥಿತಿಕಾಲಸತತಃ || ೪೭ ||

ನಮಸ್ತೇ ಸರ್ವಭೂತಾತ್ಮನ್ ಸರ್ವಶಕ್ತಿಧರಾವ್ಯಯ |
ವಿಶ್ವಕರ್ಮನ್ ನಮಸ್ತೇಽಸ್ಮು ತ್ವಾಂ ಪಯಂ ಶರಣಂ ಗತಾಃ || ೪೮ ||

ಏಶ್ವರ್ಯಮದಿಂದ ಉನ್ನತರಾಗಿ ದರ್ಶಿಪ್ಪಾಗಿರುವ ಈ ಕೌರವರು ಮುಚ್ಚರಂಜಿಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಒಂದೊಂದು ಮಾತೂ ಕಡೋರವಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ತಲೆ-ಬುಡ ಇಲ್ಲದ್ದಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ವರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸಲು, ಇವರನ್ನು ದಂಡಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳ ನನ್ನಂತ ಹವನು ಇಂತಹ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಹೇಗೆ ಸಹಿಸ ಬಲ್ಲನು ? || ೩೯ || 'ಇಂದು ನಾನು ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ಕೌರವ ರಿಂದ ರಹಿತನ್ನಾಗಿಸಬಹುದು' ಎಂದೆನ್ನುತ್ತಾ ಅತ್ಯಂತ ಕ್ಷುದ್ಧ ನಾದ ಜಲರಾಮನು ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟುಹೂವನೋ ಎಂಬಂತೆ ಹಲಾಯುಧವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮೇಲಕ್ಕಿದ್ದನು. || ೪೦ || ಬಳಿಕ ಆತನು ನೇಗಿಲತುದಿಯಿಂದ ಹಸ್ತಿನಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಕಿತ್ತು ಅದನ್ನು ಮುಳುಗಿಸಿಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಗಂಗೆಯ ಕಡೆಗೆ ಸೆಳೆಯ ತೊಡಗಿದನು. || ೪೧ ||

ಹಲಾಯುಧದಿಂದ ಸೆಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟಾಗ ಹಸ್ತಿನಾವತಿಯು ನೀರಿ ನಲ್ಲಿರುವ ದೋಣಿಯು ಅಲ್ಲಾಡುವಂತೆ ನಡುಗತೊಡಗಿತು. ತಮ್ಮ ನಗರವಾದರೋ ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುತ್ತಾ ಇದೆ; ಎಂದು ನೋಡಿದ ಕೌರವರು ಗಾಬರಿಗೊಂಡರು. || ೪೨ || ಮತ್ತೆ ಕೌರವರು ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಜೊತೆಗೆ ಸಾಂಬನನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ಕಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಕುಟುಂಬ ಸಹಿತ ಕೈ ಚೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ಸರ್ವಶಕ್ತನಾದ ಭಗವಾನ್ ಜಲರಾಮನಿಗೆ ಶರಣಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು. || ೪೩ || ಲೋಕಾಭಿರಾಮನಾದ ಜಲರಾಮನೇ! ನೀನು ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತಿಗೂ ಆಧಾರಭೂತನಾದ ಶೇಷನೇ ಆಗಿರುವೆ. ನಾವು ನಿನ್ನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿದವರಲ್ಲ ನಾವು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಮೂರ್ಖರು. ಕುಚ್ಛಿತವಾದ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ವರು. ನಾವು ಮಾಡಿದ ಅವರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿಬಿಡು. || ೪೪ || ಪ್ರಭುವೇ! ನೀನು ಜಗತ್ತಿನ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಲಯಗಳಿಗೆ ಏಕಮಾತ್ರ ಕಾರಣನಾಗಿರುವೆ. ನೀನು ನಿದಾಧಾರನು. ಲೋಕಗಳನ್ನೇ ಆಚೆ ಗಳನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ನೀನು ಆಜಿವಾಡುವೆಯೆಂದು ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಋಷಿ-ಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. || ೪೫ || ಅನಂತನೇ! ನಿನಗೆ ಸಾವಿರ ತಲೆಗಳಿವೆ. ನೀನು ಆಜಿವಾಡುತ್ತಲೇ ಈ ಅಖಂಡ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ನಿನ್ನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸುವೆ. ಪ್ರಳಯಕಾಲವು ಸನ್ನಿಹಿತವಾದಾಗ ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತನ್ನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಲೀನಗೊಳಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವೆ. || ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿರುವ ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಅರ್ದಿತೀಯ ರೂಪದಿಂದ ಸುವರ್ಷಿವೆ. || ೪೬ || ಭಗವಂತನೇ! ನೀನು ಜಗತ್ತಿನ ಸ್ಥಿತಿ ಮತ್ತು ಪಾಲನಾಗಿ ಕುದ್ಧಸ್ತ ಮಯವಾದ ಶರೀರ ವನ್ನು ಗ್ರಹಣಮಾಡುವೆ. ನಿನ್ನ ಈ ಕ್ರೋಧವು ದ್ವೇಷ ಅಥವಾ ಮತ್ಸರದ ಕಾರಣದಿಂದ ಉಂಟಾದುದಲ್ಲ. ಇದಾದರೋ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಶಿಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. || ೪೭ || ಸಮಸ್ತ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸತಕ್ಕವನೇ! ಸಮಸ್ತ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗಳ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪನೇ ಅವಿನಾಶಿಯೇ! ಭಗವಂತನೇ! ನಾವು ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಸಮಸ್ತ ವಿಶ್ವವನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಗೊಳಿಸಿದ ದೇವನೇ! ನಾವು ಪುನಃ ಪುನಃ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇವೆ. ನಾವು ನಿನಗೆ ಶರಣಾಗಿದ್ದೇವೆ. ನೀನು ದಯಮಾಡಿ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು. || ೪೮ ||

ಶ್ರೀಮತ ಉವಾಚ

ಏವಂ ಪ್ರಪಂಚಃ ಸಂವಿಗ್ಧೈರ್ವೇಷಮಾನಾಯುರ್ನೈರ್ಬಲಃ |
ಪ್ರಕಾದಿಹಃ ಸುಪ್ರಸನ್ನೋ ಮಾ ಭೈಷ್ಣೇತ್ಯಭಯಂ ದದೌ || ೪೯ ||

ದುರ್ಯೋಧನಃ ಪಾರಿಬರ್ಹಂ ಕುಂಭರಾನ್ ಪ್ಲಪ್ತಹಾಯನಾನ್ |
ದದೌ ಚ ದ್ವಾರಕಾಕತಾನ್ಯಯುತಾನಿ ತುರಂಗಮಾನ್ || ೫೦ ||

ರಥಾನಾಂ ಪಟಿಸಮ್ರಾಣ ರೌಢ್ಯಾಣಾಂ ಸೂರ್ಯವರ್ತಸಾಮ್ |
ದಾಸೀಣಾಂ ನಿಷ್ಯಕಂಠೀಣಾಂ ಸಹಸ್ರಂ ದುಹಿತೃವತ್ಸಲಃ || ೫೧ ||

ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯ ತು ತತ್ಸರ್ವಂ ಭಗವಾನ್ ಸಾತ್ವತ್ಸರ್ವಭಃ |
ಸುರುತಃ ಸುರುಪಃ ಪ್ರಾಗಾಪ್ತಾಪ್ಯದ್ವಿರಭಿನಂದಿತಃ || ೫೨ ||

ತತಃ ಪ್ರವಿಷ್ಟಃ ಸ್ವಪುರಂ ಹಲಾಯುಧಃ
ಸಮೀತ್ಯ ಬಂಧೂನನುರಕ್ತಚೇತಸಃ |
ಶತಂಶ ಸರ್ವಂ ಯದುಪುಂಗವಾನಾಂ
ಮಧ್ಯೇ ಸ್ಥಾಯಾಂ ಕುರುಪು ಸ್ವಕೇಷ್ಟಿತಮ್ || ೫೩ ||

ಅದ್ಯಾಪಿ ಚ ಪುರಂ ಹೈತತ್ಕೂಚಯದ್ರಾಮವಿಕ್ರಮಮ್ |
ಸಮುನ್ನತಂ ದಕ್ಷಿಣತೋ ಗಂಗಾಯಾಮನುದೃಶ್ಯತೇ || ೫೪ ||

ಶ್ರೀಮತುಮಹಾಕುಮಾರಿಣಿಃ ಹೇಳುಕ್ತಾರೆ - ಪರಿಣಿತನೇ !
ಕೌರವರ ಗಜಪುರಿಯು ನಡುಗುತ್ತಾ ಇದ್ದು ಅವರು ಅತ್ಯಂತ
ಗಾಬರಿಗೊಂಡಿದ್ದರು. ಸಮಸ್ತ ಕುರುವಂಶೀಯರು ಹೀಗೆ
ಭಗವಾನ್ ಬಲರಾಮನಿಗೆ ಶರಣಾಗಿ, ಅವನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಾಗ
ಅವನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ - 'ತದರಬೇಡಿರಿ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವರಿಗೆ
ಅಭಯವನ್ನು ನೀಡಿದನು. || ೪೯ || ಪರಿಣಿತನೇ ! ಅನಂತರ
ಮಗಳನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದ ದುರ್ಯೋಧನನು ಅರವತ್ತು
ವರ್ಷವಯಸ್ಸಿನ ಹನ್ನೆರಡು ನೂರು ಆನೆಗಳನ್ನು ಹತ್ತ ಸಾವಿರ
ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಸೂರ್ಯಾಸಂಜೆ ಹೊಳೆಯುವ ಚಿನ್ನದ ಆರು
ಸಾವಿರ ರಥಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸುಮಾರು ಹಾಡುಗಳಿಂದ ಸಮಲಂಕೃತ
ಯರಾದ ಒಂದು ಸಾವಿರ ದಾಸಿಯರನ್ನು ಮಗಳಿಗೆ ಬಳುವಳಿ
ಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟನು. || ೫೦-೫೧ || ಯದುವಂಶ ಶಿರೋಮಣಿ
ಯಾದ ಬಲರಾಮನು ಸಮಸ್ತವಾದ ಬಳುವಳಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ
ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಮತ್ತು ಸಾಂಬರೊಂದಿಗೆ ಕೌರವರ ಅಭಿನಂದನೆಗಳನ್ನು
ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದನು. || ೫೨ ||

ಬಲರಾಮನು ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಹೋಗಿ ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಅನುರಕ್ತ
ರಾಗಿದ್ದ ಹಾಗೂ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಉತ್ಸುಕರಾದ
ಬಂಧುಗಳೊಡನೆ ಸೇರಿ, ಯದುಪುಂಗವರ ಸಭಾಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ
ತಾನು ಕೌರವರೊಂದಿಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸಿದ ಸಕಲ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು
ಸಮ್ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೇಳಿದನು. || ೫೩ || ಪರಿಣಿತನೇ ! ಹಸ್ತಿನಾ
ಪುರವು ಈಗಲೂ ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಎತ್ತರವಾಗಿದ್ದು ಗಂಗಾ
ನದಿಯ ಕಡೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವಾಲಿಕೊಂಡಿದೆ. ಹೀಗೆ ಅದು ಭಗವಾನ್
ಬಲರಾಮನ ಅಶುಲಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. || ೫೪ ||

ಅರವತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೬೮ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವತ್ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಉತ್ತರಾರ್ಧೇ
ಹಸ್ತಿನಾಪುರಕರ್ತೃ ಗುರುಪುರುಷಾರ್ಥಗುಣವಿಜಯೋ ನಾಮ ಅಷ್ಟಕಷ್ಟಕವೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೬೮ ||

ಅರವತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ದೇವರ್ಷಿ ನಾರದರು ಭಗವಂತನ ಗೃಹಕ್ಕೆ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ನೋಡಿದುದು

ಶ್ರೀಮತ ಉವಾಚ

ನರಕಂ ನಿಹತಂ ಪ್ರತ್ಯಾ ತಥೋದ್ಭವಂ ಚ ಯೋಷಿತಾಮ್ |
ಕೃಷ್ಣೇನೈಕೇನ ಬಹ್ವಾಣಾಂ ತದ್ವಿದ್ಯುಃ ಸ್ವ ನಾರದಃ || ೧ ||

ಚತ್ರಂ ಬಹ್ಮತದೇಕೇನ ವಪುಷಾ ಯುಗಪತ್ ಪೃಥಕ್ |
ಗೃಹೇಷು ದ್ವಪ್ತಾಹಸ್ರಂ ಸ್ತ್ರಿಯ ಏಕ ಉದಾವಹತ್ || ೨ ||

ಶ್ರೀಮತುಮಹಾಕುಮಾರಿಣಿಃ ಹೇಳುಕ್ತಾರೆ - ಎಲೈ ಪರಿಣಿತನೇ !
ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ನರಕಾಸುರನನ್ನು ಕೊಂದು ಒಬ್ಬನೇ
ಸಾವಿರಾರು ರಾಜಕುಮಾರಿಯರೊಂದಿಗೆ ವಿವಾಹವಾದನಂತೆ
ಕೇಳಿದ ನಾರದಮಹರ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಭಗವಂತನು ಅವರೊಂದಿಗೆ ಗೃಹ
ಚರ್ಯೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ನಡೆಸುವನೆಂದು ನೋಡುವ ಬಯಕೆ
ಉಂಟಾಯಿತು. || ೧ || ಅವರು ಹೀಗೆ ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡಾಗ
ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಒಂದೇ ತರೀರದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ
ಹದಿನಾರು ಸಾವಿರ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆ-ಬೇರೆಯಾಗಿ ಹದಿ
ನಾರು ಸಾವಿರ ರಾಜಕುಮಾರಿಯರೊಂದಿಗೆ ಹೇಗೆ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ
ಮಾಡಿದನು ? ಇದು ಪರಮಾತ್ಮರ್ಥವಾಗಿದೆ. || ೨ ||

ಇತ್ಯುಕ್ತೋ ದ್ವಾರವೇಂ ದೇವರ್ಷಿರ್ವಾಪ್ತಮಾಗಮತ್ |
ಪ್ರಸ್ತೋಪದನಾರಾಮದ್ವಿಜಾಲಿಕುಲನಾದಿತಾಮ್

|| ೩ ||

ಉತ್ಪಲ್ಲೇಂದೀವರಾಂಭೋಜಕಪ್ಲಾರಕುಮುದೋತ್ಪಲ್ಲೇ |
ಭುರಿತೇಷು ಸರಸ್ವತ್ಯೈಃ ಕೂಜಿತಾಂ ಹಂಸಾದಯೈಃ

|| ೪ ||

ಪ್ರಾಸಾದಲಕ್ಷ್ಮೀರ್ನವಭಿರ್ಬುಷ್ಣಾ ಸ್ವಾತಿಕರಾಜಯೈಃ |
ಮಹಾಮರಳಪ್ರಭೈಃ ಸ್ವರ್ಗದತ್ತಪರಿಚ್ಛದೈಃ

|| ೫ ||

ವಿಭಕ್ತರಥಾಪಕಚಕ್ರರಾಪಣೈಃ
ಶಾಲಾಸಭಾಭೀ ರುಚಿರಾಂ ಸುರಾಲಯೈಃ |

ಸಂಸಿಕ್ತಮಾರ್ಗಾಂಗಣವೀಧಿರೇಹರೀಂ
ಪತತ್ವತಾಕಾದ್ವಜವಾರಿತಾತಪಾಮ್

|| ೬ ||

ತಸ್ಯಾಮಂತಃಪುರಂ ಶ್ರೀಮದರ್ಚಿತಂ ಸರ್ವಧಿಷ್ಠಪೈಃ |
ಹರೇಃ ಸ್ಥಳಶಲಂ ಯತ್ರ ತ್ವಷ್ಟಾ ಕಾಶ್ಚೇನ ದರ್ಶಿತಮ್

|| ೭ ||

ಕತ್ರ ಪೋಚಶಭಿಃ ಸದ್ಭುಷಣೈಃ ಸಮಲಂಕೃತಮ್ |
ವಿವೇಶೈಕತಮಂ ಶೌರೇಃ ಪತ್ತೀನಾಂ ಭವನಂ ಮಹತ್

|| ೮ ||

ವಿಷ್ಣುಂ ವಿದ್ರುಮಸ್ತಂಭೈರ್ವೈದೂರ್ಯಫಲಕೋತ್ತಮೈಃ |
ಇಂದ್ರನೀಲಮಯೈಃ ಕುಡ್ಯೈರ್ಬಗತ್ಯಾ ಚಾಪಪತ್ರಿಪಾ

|| ೯ ||

ವಿತಾನೈರ್ನಿರ್ಮಿತೈಸ್ತಪ್ತಾ ಮುಕ್ತಾಬಾಮವಿಲಂಬಿಭಿಃ |
ದಾಂತ್ಯರಾಸನಪರ್ಯಂಕೈರ್ಮಣ್ಣುಕ್ತಮಪರಿಷ್ಕೃತೈಃ

|| ೧೦ ||

ದಾಸೀಭಿರ್ನಿಷ್ಕರಂಜಿಭಿಃ ಸುವಾಸೋಭಿರಲಂಕೃತಮ್ |
ಪುಂಭಿಃ ಸಕಂಚುಕೋಪ್ಲೀಪುನವಸ್ತ್ರಮಣಿಕುಂಡಲೈಃ

|| ೧೧ ||

ರತ್ನಪ್ರದೀಪನಿಕರದ್ಭೂತಿಭಿರ್ನಿರಸ್ತ-
ಧ್ಯಾನಂ ವಿಚಿತ್ರವಲಭೀಷು ಶಿಖಂಡಿನೋಽಂಗ |

ಸೃತ್ಯಂಶಿ ಯತ್ರ ವಿಹಿತಾಗುರುಧೂಪಮುಕ್ತೈಃ-
ನಿರ್ಯಾಂತಮಿತ್ಯು ಫಣುಧೂಯ ಉನ್ನದಂತಃ || ೧೨ ||

ದೇವಮುಖ್ಯ ನಾರದರು ಈ ಉತ್ಪಲ್ಲೇಂದಿಯಿಂದ ಪ್ರೇರಿತರಾಗಿ ಭಗವಂತನ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ನೋಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಬಂದರು. ಅಲ್ಲಿನ ವನ-ಉಪವನಗಳಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣ-ಬಣ್ಣದ ಅರಣ್ಯದ ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ವೃಕ್ಷಗಳು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ನಾನಾ ರೀತಿಯ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಚಿಲಿ-ಚಿಲಿಗುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದವು. ಮಂದಗಳು ಝೇಂಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. || ೩ || ನಿರ್ಮಲವಾದ ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ ಸರೋವರಗಳಲ್ಲಿ ನೀಲಿ, ಕೆಂಪು, ಬಿಳಿ ಬಣ್ಣಗಳ ಕಮಲ ನೈದಿಲಿ, ಕೆನ್ನದಿಲಿ ಮೊದಲಾದ ಸುಗಂಧಯುಕ್ತವಾದ ಪುಷ್ಪಗಳಿದ್ದವು. ಆ ಪುಷ್ಪಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಂಸ-ಕಾರಂಡವ ಮೊದಲಾದ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಕೆಲರವ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. || ೪ || ದ್ವಾರಕೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಿಕರ ಮತ್ತು ಬೆಳ್ಳಿಯಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಒಂಭತ್ತು ಲಕ್ಷ ಅರಮನೆಗಳಿದ್ದವು. ಅವುಗಳ ನೆಲಗಳು ಮರಳತಮನೆಗಳ ಪ್ರಭೆಯಿಂದ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದವು ಮತ್ತು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನ ಹಾಗೂ ವಜ್ರಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ ಪರಿಕರಗಳಿಂದ ಸಂವನ್ಮವಾಗಿದ್ದವು. || ೫ || ಅಲ್ಲಿಯ ರಾಜಬೀದಿಗಳು, ಗಲ್ಲಿಗಳು, ಚೌಕಗಳು, ವೇಟೆಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರವಾಗಿದ್ದವು. ಅಶ್ವಕಾಲೆಗಳು, ಗೋಕಾಲೆಗಳು, ಸಭಾಭವನಗಳು, ದೇವ ಮಂದಿರಗಳು ಇವುಗಳೆಂದಾಗಿ ಅದರ ಸೌಂದರ್ಯವು ಇನ್ನೂ ಬೆಳಗುತ್ತಿತ್ತು. ದ್ವಾರಕೆಯ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಚೌಕಗಳಲ್ಲಿ ಓಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಗಿಲುಗಳಲ್ಲಿ ಸುಗಂಧ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಪಡಿಸಿತ್ತು. ಹಾರಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಧ್ವಜ-ಮಹಾಕೆಗಳು ಬಿಸಿಲಿನ ಶಾವನನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. || ೬ ||

■ ದ್ವಾರಕೆಯ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ವಿಶಾಲವಾದ ಸುಂದರವಾದ ಲೋಕವಾಲರಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಅಂತಃಪುರವಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ಕಲಾ-ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದನು. || ೭ || ಅತ್ಯಂತ ದೊಡ್ಡದಾದ ಆ ಅಂತಃಪುರವು ಹದಿನಾರು ಸಾವಿರ ಉಪಾಂತಃಪುರಗಳಿಂದ ಸಮಲಂಕೃತವಾಗಿತ್ತು. ಶೌರಿಯ ಆಪ್ತ ಅಂತಃಪುರಗಳಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡದಾದ ಭವನದಲ್ಲಿ ನಾರದರು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. || ೮ || ಆ ಭವನದಲ್ಲಿ ವೈದೂರ್ಯದ ಬೋದಿಗುಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹವಳದ ಕಂಬಗಳು, ಇಂದ್ರನೀಲಮಣಿಯ ಗೋಪೆಗಳು ಮತ್ತು ನೆಲಗಳು ಘಟ-ಘಟುತ್ತಿದ್ದವು. || ೯ || ಮುತ್ತಿನ ಸರಗಳಿಂದ ಸಮಲಂಕೃತವಾದ ಅನೇಕ ಚಪ್ಪರಗಳು ವಿಶ್ವಕರ್ಮನಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಹೃದಂತದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಆಸನಗಳೂ ಮತ್ತು ಮಂಚಗಳಿದ್ದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಮಣಿ-ರತ್ನಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿದ್ದರು. || ೧೦ || ಸುಂದರವಾದ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನುಟ್ಟು ಚಿನ್ನದ ಸರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ ನೂರಾರು ದಾಸಿಯರಿಂದ ಆ ಭವನವು ಸಮಲಂಕೃತವಾಗಿತ್ತು. ಅಂಗಿ-ವೇಟ-ಸುಂದರವಾದ ಸಮವಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಮಣಿಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ ಸೇವಕರೂ ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ವ್ಯಸ್ತರಾಗಿದ್ದು ಭವನದ ಶೋಭೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದ್ದರು. || ೧೧ || ಅನೇಕ ರತ್ನದೀಪಗಳು ತಮ್ಮ ಪ್ರಭೆಯಿಂದ ಕೆತ್ತಲನ್ನು ಓಡಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಆಗರು ಧೂಪದ ಹೊಗೆಯು ಕಿಡಿಕೆಗಳಿಂದ ಮೊರಸೂಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿದ ನವರುಗಳು ಮೋಡಗಳೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ ಕೇಕೆಹಾಕಿ ಕುಣಿಯುತ್ತಿದ್ದವು. || ೧೨ ||

ತಸ್ಮಿನ್ ಸಮಾನಗುಣರೂಪವಯಸ್ಸವೇಷ-
ದಾಸೀಸಹಸ್ರಯುಷಯೋನುಸಂಪದಂ ಗೃಹೀತ್ಯಾ |
ವಿಪ್ರೋ ದದರ್ಶ ಚಮರವ್ಯಜನೇನ ರುಕ್ಮ-
ದಂಡೇನ ಸಾತ್ತ್ವಿಕಪತಿಂ ಪರಿವೀಜಯಂತ್ಯಾ || ೧೩ ||

ತಂ ಸ್ನೋತ್ಕೃ ಭಗವಾನ್ ಸಂಪೂರ್ಣಶ್ರೀ-
ಪರ್ಯುಷತಃ ಸಕಲಧರ್ಮಭೃತಾಂ ಪರಿಷ್ಕಾ |
ಅನಮ್ನ ಪಾದಯುಗಲಂ ಶಿರಸಾ ಕಿರೀಟ-
ಜುಷ್ಪೇನ ಸಾಂಜಲಿರವೀವಿತದಾಸನೇ ಸ್ತೌ || ೧೪ ||

ತಸ್ಯಾಪನಿದ್ಯ ಚರಣೌ ತದಾಪು ಸ್ತಮೂರ್ಧ್ನಾ
ಬಿಭ್ರಜ್ಜಗದ್ಗುರುತರೋಽಪಿ ಸತಾಂ ಪತಿರ್ಹಿ |
ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯದೇವ ಇತಿ ಯದ್ಗುಣನಾಮ ಯುಕ್ತಂ
ತಸ್ಯೈವ ಯಚ್ಚರಣೌಚಮತೇಷ್ವತೀರ್ಥಮ್ || ೧೫ ||

ಸಂಪೂಜ್ಯ ದೇವಯುಷಿವರ್ಯಮೃಷಃ ಪುರಾಣೋ
ನಾರಾಯಣೋ ನರಸೂೋ ವಿಧಿಪೋದಿತೇನ |
ನಾಣ್ಯಾಭಿಭಾಷ್ಯ ಮಿತಯಾಮೃತಮಿಷ್ಟಯಾ ತಂ
ಪ್ರಾಹ ಪ್ರಭೋ ಭಗವತೇ ಕರವಾಮ ದೇ ಕಿಮ್ || ೧೬ ||

ನಾರದ ಉವಾಚ

ನೈವಾದ್ವೈತಂ ತ್ವಯಿ ವಿಭೋಽಖಿಲಲೋಕಪಾಥೇ
ಮೈತ್ರೀ ಜನೇಷು ಸಕಲೇಷು ದಮಃ ಖಿಲಾನಾಮ್ |
ನಿತ್ಯೇಯಸಾಯ ಹಿ ಜಗತ್ಸಿತ್ತಿರಕ್ಷಣಾಭ್ಯಾಂ
ಸ್ವರಾವತಾರ ಉರುಗಾಯ ವಿಧಾಮ ಸುಪ್ತು || ೧೭ ||

ದೃಷ್ಟಂ ತವಾಂಘ್ರಿಯುಗಲಂ ಜನತಾಪವರ್ಗಂ
ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಭಿರ್ಹೃದಿ ವಿಚಿಂಶಮಗಾಧಮೋದೈ |
ಸಂಸಾರಕೂಪಪತಿಕೋತ್ತರಣಾವಲಂಬಂ
ಧ್ಯಾಯೇಶ್ವರಾಪ್ಯನುಗೃಹಾಣ ಯಥಾ ಸ್ವಪಿಃ ಸ್ವಾತ್ || ೧೮ ||

ಅಂತಹ ದಿವ್ಯವಾದ ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ರೂಪ-ಗುಣ
ವಯಸ್ಸು-ವೇಷ-ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಸಮಾನರಾಗಿದ್ದ ಸಾವಿರಾರು
ದಾಸಿಯರಿಂದ ಪರಿವೃತನಾದ ರುಕ್ಮೀಂದೇವಿಯು ಚಿನ್ನದ ಹಿಡಿ
ಯುಳ್ಳ ಬೀಸಣಿಕೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಪರ್ಯುಷಕದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಗಾಳಿ ಬೀಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನಾರದರು ನೋಡಿ-
ದರು. || ೧೩ ||

ನಾರದ ಮಹರ್ಷಿಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಲೇ ಸಮಸ್ತ ಧಾರ್ಮಿಕರ
ಮುಕುಟಮಂಗಳಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ರುಕ್ಮೀನಿಯ
ಪರ್ಯುಷಕದಿಂದ ಮೇಲೆದ್ದು ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ಅವರ ಚರಣ
ಕಮಲಗಳಿಗೆ ಕಿರೀಟದಿಂದ ಕೂಡಿದ ತಲೆಯಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ
ಕೈಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅವರನ್ನು ತನ್ನ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ-
ದನು. || ೧೪ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಚರಾಚರ
ಜಗತ್ತಿಗೆ ಪರಮಗುರುವಾಗಿದ್ದು, ಅವನ ಚರಣಕಮಲಗಳಿಂದ
ಹುಟ್ಟಿದ ಗಂಗೆಯು ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನು ಪಾವನಗೊಳಿಸು-
ವೆಂತಹುದು. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಅವನು ಪರಮಭಕ್ತವತ್ಸಲನೂ, ಸಂತರ
ಪರಮ ಆದರ್ಶನೂ, ಸಂತರ ಸ್ವಾಮಿಯೂ ಆಗಿರುವನು.
ಅವನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯದೇವ ಎಂಬುದೊಂದು ಅಸಾಧಾರಣ ಹೆಸರೂ
ಕೂಡ ಇದೆ. ಅವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನೇ ತನ್ನ ಆರಾಧ್ಯರೆಂದು
ಭಾವಿಸುವನು. ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯದೇವ ಎಂಬ ನಾಮವು ಅವನ ಗುಣಗಳಿಗೆ
ಅನುರೂಪವೇ ಆಗಿದ್ದು ಉಚಿತವೂ ಆಗಿದೆ. ಅದರಿಂದಲೇ
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ನಾರದರ ಕಾಲನ್ನು ತೊಳೆದು ಆ ಚರಣೋದಕವನ್ನು ತನ್ನ
ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿಕೊಂಡನು. || ೧೫ || ಹೀಗೆ ಅರ್ಜುನನ
ಮಿತ್ರನೂ, ಸಮದರ್ಶಿಯೂ ಪುರಾಣಪುರುಷನೂ ಆದ ಭಗ-
ವಾನ್ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣನು ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಿಧಿಯಿಂದ ದೇವರ್ಷಿ
ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ನಾರದರನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ಅಮೃತ
ಕೃಂತಲೂ ಮಧುರವಾದ, ಮಿತವಾದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಅವರನ್ನು
ಸ್ವಾಗತಿಸಿ-ಸತ್ಕರಿಸಿ, ಕೇಳಿದನು - ಪ್ರಭುಗಳೇ! ಜಡ್ಯುಚ್ಯುತಾರ್ಯ
ಸಂಪನ್ನರಾದ ನಿಮಗೆ ನಾನು ಯಾವ ಸೇವೆ ಮಾಡಲಿ ? || ೧೬ ||

ದೇವರ್ಷಿ ನಾರದರು ಹೇಳಿದರು - ಭಗವಂತಾ! ನೀನು
ಸಮಸ್ತ ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಎಕಮಾತ್ರ ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿರುವ. ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ
ಪ್ರೇಮ, ದುಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದಂಡವೆಂಬುದು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾದ
ವಿಷಯವೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಪರಮದುಃಸ್ವಿಯಾದ ಪ್ರಭೋ! ನೀನು
ಜಗತ್ತಿನ ಸ್ಥಿತಿ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣೆಯ ಮೂಲಕ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ
ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ಸೃಷ್ಟಿಯಿಂದ
ಅವತಾರವೆತ್ತುವೆ. ಉರುಗಾಯನೇ! ನಾವು ಈ ವಿಷಯವನ್ನು
ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿರುತ್ತೇವೆ. || ೧೭ || ಇಂದು ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಚರಣ
ಕಮಲಗಳ ದರ್ಶನವಾದುದು ದೊಡ್ಡ ಸೌಭಾಗ್ಯದ ಮಾತಾಗಿದೆ.
ನಿನ್ನ ಈ ಚರಣಕಮಲಗಳು ಸಮಸ್ತ ಜನರಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು
ಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥವಾಗಿವೆ. ಅಸೀಮವಾದ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳ
ಬ್ರಹ್ಮಾ ಶಂಕರರೇ ಮೊದಲಾದವರು ಸದಾಕಾಲ ತಮ್ಮ ಹೃದಯ
ದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ ಇರುತ್ತಾರೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಆ
ಶ್ರೀಚರಣಗಳೇ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ದ್ದಿರುವ ಜನರನ್ನು
ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಲೂ ಅಧಾರಭೂತವಾಗಿದೆ. ನಿನ್ನ ಆ ಚರಣಕಮಲಗಳ
ಸ್ಪರ್ಶಯು ನನಗಿರಲಿ ಮತ್ತು ನಾನು ಎಲ್ಲೆ ಇದ್ದರೂ, ಹೇಗಿದ್ದರೂ
ಅವುಗಳ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲೇ ತ್ಯಯನಾಗಿರುವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸು. || ೧೮ ||

ತತೋಽನ್ಯದಾವಿತದ್ಗೇಹಂ ಕೃಷ್ಣಪತ್ನಾಃ ಸ ನಾರದಃ |
ಯೋಗೇಶ್ವರೇಶ್ವರಾಂಗಾಂ ಯೋಗಮಾಯಾವಿವಿತ್ಯಯಾ
|| ೧೯ ||

ದೀವ್ಯಂಕಮಕ್ಷೈಸ್ತತ್ರಾಪಿ ಪ್ರಿಯಯಾ ಚೋದ್ಧವೇನ ಚ |
ಪೂಜಿತಃ ಪರಯಾ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಪ್ರತುತ್ಪಾದನಾಸನಾದಿಭಿಃ
|| ೨೦ ||

ಪೃಷ್ಠಶ್ಚಾಪಿದುಷೇವಾಸೌ ಕದಾಽಽಯಾತೋ ಭವಾನಿತಿ |
ಕ್ರಿಯತೇ ಕಿಂ ನು ಪೂರ್ಣಾನಾಮಪೂರ್ಣೈರಸ್ತದಾದಿಭಿಃ
|| ೨೧ ||

ಅಥಾಪಿ ಬ್ರೂಹಿ ನೋ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ತನ್ಮೈತಚ್ಛೋಭನಂ ಕುರು |
ಸ ತು ವಿಸ್ಥಿತ ಉತ್ಪಾದಯ ತೂಷ್ಣೀಮನ್ಯದಗಾದ್ಗೃಹಮ್
|| ೨೨ ||

ತತ್ರಾಪ್ಯಚಕ್ಷುಗೋವಿಂದಂ ಲಾಲಯಂತಂ ಸುತಾನ್ವಿಶೂನ್ |
ತತೋಽನ್ಯಸ್ಮಿನ್ಮಹೇಽಪಶ್ಯನ್ನೃಜ್ಞನಾಯ ಕೃತೋದ್ಯಮಮ್
|| ೨೩ ||

ಜುಹ್ವತಂ ಚ ವಿತಾನಾಗ್ನೀನ್ ಯಜಂತಂ ಪಂಚಭಿರ್ಮುಖೈಃ |
ಭೋಜಯಂತಂ ದ್ವಿಜಾನ್ ಕ್ವಾಪಿ ಭುಂಜಾನಮವಶೇಷಿತಮ್
|| ೨೪ ||

ಕ್ವಾಪಿ ಸಂಧ್ಯಾಮುಪಾಸೀನಂ ಜಪಂತಂ ಬ್ರಹ್ಮವಾಗ್ಮತಮ್ |
ಏಕತ್ರ ಚಾಸಿಚರ್ಮಭ್ಯಾಂ ಚರಂತಮಸಿವರ್ತಮ್
|| ೨೫ ||

ಅಶ್ವೈರ್ಗಚ್ಛ ರಥೈಃ ಕ್ವಾಪಿ ವಿಚರಂತಂ ಗದಾಗ್ರಜಮ್ |
ಕೃಚಿಚ್ಛಯಾನಂ ಪರ್ಯಂಕೇ ಸ್ತೂಯಮಾನಂ ಚ ವಂದಿಭಿಃ
|| ೨೬ ||

ಮಂತ್ರಯಂತಂ ಚ ಕಸ್ತಿಂಶ್ಚಿನ್ಮಂತ್ರಿಭಿಶ್ಚೋದ್ಧವಾದಿಭಿಃ |
ಜಲಕ್ರೀಡಾರತಂ ಕ್ವಾಪಿ ನಾರಮುಖಾಬಲಾವೃತಮ್
|| ೨೭ ||

ಕುತ್ರಚಿದ್ವಿಜಮುಖೈರ್ಭೋಜದಂತಂ ಗಾಃ ಸ್ವಲಂಕೃತಾಃ |
ಇತಿಹಾಸಪುರಾಣಾನಿ ಶೃಣ್ವಂತಂ ಮಂಗಲಾನಿ ಚ
|| ೨೮ ||

ಹಸಂತಂ ಹಾಸ್ಯಕಥಯಾ ಕದಾಚಿತ್ ಪ್ರಿಯಯಾ ಗೃಹೇ |
ಕ್ವಾಪಿ ಧರ್ಮಂ ಸೇವಮಾನಮರ್ಥಕಾಮೌ ಚ ಕುತ್ರಚಿತ್
|| ೨೯ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ಅನಂತರ ನಾರದ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಯೋಗೇಶ್ವರ ರಿಗೂ ಈಶ್ವರನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಯೋಗಮಾಯೆಯ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಪಕ್ಷಿಯ ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಹೋದರು. || ೧೯ || ಅಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರು ತನ್ನ ಪ್ರಿಯೆಯೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತು ಉದ್ಧವನೊಂದಿಗೆ ಪಗಡೆಯಾಡುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಅಲ್ಲಿಯೂ ಭಗವಂತನು ಎದ್ದುನಿಂತು ನಾರದರನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿ, ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿರಿಸಿ ಬಗೆ-ಬಗೆಯ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಂದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಿದನು. || ೨೦ || ಒಳಗೆ ಭಗವಂತನು ಎನೂ ತಿಳಿಯದವನಂತೆ ಕೇಳಿದನು. ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ ! ಯಾವಾಗ ತಾವು ದಯೆ ಮಾಡಿಸಿದಿರಿ ? ನೀವಾದರೋ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಆತ್ಮಾರಾಮರಾಗಿ ರುವಿರಿ. ಆಪೂರ್ಣರಾದ ನಾವು ನಿಮ್ಮ ಯಾವ ಸೇವೆ ಮಾಡ ಬಲ್ಲೆವು ? || ೨೧ || ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪರಾದ ನಾರದರೇ ! ಯಾವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡಿದಿರಿ. ತಮ್ಮ ಸೇವೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ನಮ್ಮ ಜನ್ಮವನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸಿರಿ. ಇದನ್ನು ನೋಡಿದ ನಾರದರು ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತರಾದರು. ಅವರು ಅಲ್ಲಿಂದಿದ್ದು ಎನೂ ಮಾತನಾಡದೆ ಇನ್ನೊಂದು ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು. || ೨೨ || ಆ ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಎಳೆಯ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅಡಿಸುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೊಂದು ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸ್ನಾನದ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರು. || ೨೩ || (ಹೀಗೆಯೇ ದೇವರ್ಷಿ ನಾರದರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅಂತಃಪುರಗಳಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಬೇರೆ-ಬೇರೆ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರು) - ಕೆಲವು ಕಡೆ ಅವನು ಯಜ್ಞಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಹೋಮಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಕೆಲವೆಡೆ ಪಂಚಮಹಾ ಯಜ್ಞಗಳಿಂದ ದೇವತೆ ವೊಡಲಾದವರನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಕೆಲವೆಡೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಭೋಜನಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಕೆಲವೆಡೆ ಯಜ್ಞ ಶೇಷವನ್ನು ಭುಂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. || ೨೪ || ಕೆಲವೆಡೆ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಕೆಲವೆಡೆ ಮೌನವಾಗಿ ಗಾಯತ್ರೀ ಜಪಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಕೆಲವೆಡೆ ಕತ್ತಿ-ಗುರಾಣಿ ಹಿಡಿದು ಶಸ್ತ್ರಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. || ೨೫ || ಕೆಲವುಕಡೆ ಅನೆ, ಕುದುರೆ, ರಥಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಕೆಲವೆಡೆ ಮಂಚದಲ್ಲಿ ಪವಡಿಸಿದ್ದರೆ, ಕೆಲವೆಡೆ ಮಂದಿ-ಮಾಗಧರು ಸುತ್ತಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ. || ೨೬ || ಯಾವುದೋ ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ಉದ್ಧವಾದಿ ಮಂತ್ರಿಗಳೊಡನೆ ಗಂಭೀರವಾದ ಮಂತ್ರಾವಲೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಕೆಲವೆಡೆ ಉತ್ತಮೋತ್ತಮ ವಾರಾಣಸಿಯರೊಡನೆ ಜಲಕ್ರೀಡೆಯಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. || ೨೭ || ಕೆಲವೆಡೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಗೋವುಗಳನ್ನು ದಾನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಕೆಲವೆಡೆ ಮಂಗಳಮಯ ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಕವನರೂಪ ತ್ತಿದ್ದನು. || ೨೮ || ಕೆಲವು ವತ್ಸಿಯರ ಅಂತಃಪುರಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪ್ರೇಮಸಿಯರೊಡನೆ ಹಾಸ್ಯ-ವಿನೋದದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಾ ನಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಕೆಲವೆಡೆ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿದ್ದರೆ, ಕೆಲವೆಡೆ ಅರ್ಥಸಂಗ್ರಹದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮಂತ್ರಿಗಳೊಡನೆ ಸಮಾಲೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಕೆಲವು ಕಡೆ ಧರ್ಮಾನುಕೂಲ ಗೃಹಸ್ಥೋಚಿತ ವಿಷಯಭೋಗಗಳನ್ನು ಆನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. || ೨೯ ||

ಧ್ಯಾಯಂತಮೇಕಮಾಸೀನಂ ಪುರುಷಂ ಪ್ರಕೃತೇಃ ಪರಮ್ |
ಕುಶ್ರುಷಂತಂ ಗುರೂನ್ ಕ್ವಾಪಿ ಕಾಮೈರ್ಭೋಗೈಃ ಸಪರ್ಯಯಾ || ೩೦ ||

ಕುರ್ವಂತಂ ವಿಗ್ರಹಂ ಕೈಶ್ಚಿತ್ಸಂಧಿಂ ಚಾನ್ಯತ್ರ ಕೇಶವಮ್ |
ಕುಕ್ರಾಪಿ ಸಹ ರಾಮೇಣ ಚಿಂತಯಂತಂ ಸತಾಂ ಶಿವಮ್ || ೩೧ ||

ಪ್ರತ್ಯಾಣಾಂ ದುಹಿತ್ಯಾಣಾಂ ಚ ಕಾಲೇ ವಿಧ್ಯಪಯಾಶನಮ್ |
ದಾರ್ಶವರ್ಪಸ್ತತ್ಪ್ರಶಸ್ತೈಃ ಕಲ್ಪಯಂತಂ ವಿಭೂತಿಭಿಃ || ೩೨ ||

ಪ್ರಸ್ಥಾಪನೋಪಾಸನಯನ್ನೈರಪತ್ಯಾಣಾಂ ಮಹೋತ್ಸವಾನ್ |
ವೀಕ್ಷ್ಯ ಯೋಗೇಶ್ವರೇಶಸ್ತು ಯೇಷಾಂ ರೋಕಾ ವಿಷ್ಕೀರೇ || ೩೩ ||

ಯಜಂತಂ ಸಕಲಾನ್ ದೇವಾನ್ ಕ್ವಾಪಿ ಕೃತುಧರೂರ್ಧ್ವೈಃ |
ಪೂರ್ತಯಂತಂ ಕೃಚಿದ್ವರ್ಮಂ ಕೂಪಾರಾಮಮತಾದಿಭಿಃ || ೩೪ ||

ಚರಂತಂ ಮೃಗಯಾಂ ಕ್ವಾಪಿ ಹಯಮಾರುತ್ಯ ಸೈಂಧವಮ್ |
ಘ್ನಂತಂ ತತಃ ಪಶೂನ್ ಮೇಧ್ಯಾನ್ ಪರೀತಂ ಯದುಪುಂಗವೈಃ || ೩೫ ||

ಅವೃಕ್ಷಲಿಂಗಂ ಪ್ರಕೃತಿಷ್ಠತಃ ಪುರಗೃಹಾದಿಷು |
ಕೃಚಿಚ್ಛರಂತಂ ಯೋಗೇಶಂ ತತ್ತದ್ವಾನ್ಮುಖಾಭಿಷ್ಠಯಾ || ೩೬ ||

ಅಭೋವಾಚಿ ಹೃಷೀಕೇಶಂ ನಾರದಃ ಪ್ರಹಸನ್ನಿವ |
ಯೋಗಮಾಯೋದಯಂ ವೀಕ್ಷ್ಯ ಮನುಷ್ಯಮೀಯಮೋ ಗಿಮ್ || ೩೭ ||

ವಿದಾಮ ಯೋಗಮಾಯೋಗೇ ದುರ್ದರ್ಶಾ ಅಪಿ ಮಾಯಿನಾಮ್ |
ಯೋಗೇಶ್ವರಾತ್ಮನ್ ನಿರ್ಭಾತಾ ಭವತ್ಪಾದನಿಷೇವಯಾ || ೩೮ ||

ಅನುಜಾನೀಹಿ ಮಾಂ ದೇವ
ಯೋಕಾಂಶ್ವೇ ಯತಾಽಽಪ್ನುತಾನ್ |
ಪರ್ಯಟಾಮಿ ತವೋದ್ಗಾಯನ್
ಲೀಲಾಂ ಭುವನಪಾವನೀಮ್ || ೩೯ ||

ಶ್ರೀಭಗವಾನುವಾಚ

ಬ್ರಹ್ಮನ್ ಧರ್ಮಸ್ತು ವಕ್ತಾಹಂ ಕರ್ತಾ ಶವನುಮೋದಿತಾ |
ತಚ್ಚಕ್ಷಯನೋಕ್ತಮಿಮಮಾಸ್ತಿತಃ ಪುತ್ರ ಮಾ ಶಿದಃ || ೪೦ ||

ಕೆಲವೆಡೆ ವಿಹಾಂತದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಅತೀತನಾದ ಪುರಾಣ ಪುರುಷನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಕೆಲವೆಡೆ ಗುರು-ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಇಚ್ಛಿತ ಭೋಗ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನಿತ್ತು ಅವರ ಸೇವೆ-ಕುಶ್ರುಷ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. || ೩೦ || ದೇವಮುಷಿ ನಾರದರು ನೋಡುತ್ತಾರೆ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಯಾರೊಂದಿಗೋ ಯುದ್ಧದ ಮಾತನ್ನಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಯಾರೊಂದಿಗೋ ಸಂಧಿಯ ಪ್ರಸ್ತಾವನನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಕೆಲವು ಕಡೆ ಬಲರಾಮನೊಂದಿಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಸತ್ಪುರುಷರ ಕಲ್ಯಾಣದ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. || ೩೧ || ಕೆಲವೆಡೆ ಉಚಿತ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪುತ್ರ-ಪುತ್ರಿಯರು ಆವರಿಗೆ ಅನುರೂಪರಾದ ವಧೂ-ವರರೊಂದಿಗೆ ಸಂಭವದಿಂದ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ವಿವಾಹ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. || ೩೨ || ಕೆಲವು ಕಡೆ ವಿವಾಹಿತ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಆತ್ಮ ಮನೆಗೆ ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಕೆಲವೆಡೆ ಕನ್ಯೆಯರನ್ನು ಕರೆಸುವ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಯೋಗೇಶ್ವರ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಈ ವಿವಿಧ ಉತ್ಸವವನ್ನು ನೋಡಿ ಎಲ್ಲ ಜನರು ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. || ೩೩ || ಕೆಲವೆಡೆ ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ಯಜ್ಞಗಳ ಮೂಲಕ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಕೆಲವು ಕಡೆ ಬಾವಿ, ಉದ್ಯಾನ, ಆಗ್ರಹಾರ ಮುಂತಾದವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಇಷ್ಟಾಪೂರ್ತ ಧರ್ಮವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. || ೩೪ || ಕೆಲವೆಡೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಯಾದವರಿಂದ ಸುಶ್ರುವರು ಸಿಂಧುದೇಶದ ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತಾ ಯಜ್ಞಕ್ಕಾಗಿ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾ || ೩೫ || ಕೆಲವೆಡೆ ಅಂತಃಪುರಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರಜೆಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ವೇಷವನ್ನು ಬದಲಿಸಿ ಅಡಗಿ ಕೊಂಡು ಎಲ್ಲರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮಹಾಯೋಗಿಯಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ನೋಡಿ ನಾರದರು ಮೂಕರಾದರು. || ೩೬ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಹೀಗೆ ಮನುಷ್ಯರಂತೆ ಲೀಲೆ ಮಾಡುವ ಹೃಷೀಕೇಶ ಭಗವಂತನ ಯೋಗಮಾಯೆಯ ವೈಭವವನ್ನು ನೋಡಿ ದೇವರ್ಷಿ ನಾರದರು ಮುಗುಳ್ಳುಗುತ್ತಾ ಹೇಳಿದರು - || ೩೭ || ಯೋಗೇಶ್ವರರಿಗೂ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪನಾದವನೇ! ನಿನ್ನ ಯೋಗಮಾಯೆಯನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಮಹಾ-ಮಹಾ ಮಾಯಾವಿಗಳಿಗೂ ತಿಳಿಯಲು ಆಗದ್ದು ವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಚರಣಕಮಲಗಳ ಸೇವೆಯಿಂದ ನಾವು ಆ ಯೋಗಮಾಯೆಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆವು. || ೩೮ || ದೇವ ದೇವನೇ! ನನಗೆ ಹೋಗಲು ಅನುಮತಿಯನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸು. ನಿನ್ನ ಯಶಸ್ಸಿನಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುವ ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ತ್ರಿಭುವನ ವಾವನಿಯಾದ ನಿನ್ನ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾ ಸಂಚರಿಸುತ್ತೇನೆ. || ೩೯ ||

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದನು - ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಶ್ರೇಷ್ಠನೇ! ನಾನೇ ಧರ್ಮದ ಉಪದೇಶಕನೂ, ಪಾಲನೆ ಮಾಡುವವನೂ, ಅದನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುವವರನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸುವವನೂ ಆಗಿದ್ದೇನೆ. ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಧರ್ಮದ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆನ್ನುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಲೇ ನಾನು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಧರ್ಮವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಪ್ರಿಯ ಪುತ್ರನೇ! ನೀನು ನನ್ನ ಈ ಯೋಗ ಮಾಯೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಮೋಹಿತನಾಗಬೇಡ. || ೪೦ ||

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಅತ್ಯಾಚರಂತಂ ಸದ್ಭರ್ಮಾನ್ ಪಾವನಾನ್ಸಹಮೇಧಿರಾಮ್ |
ತಮೇವ ಸರ್ವಗೇಹೇಶು ಸಂತಮೇಕಂ ದದರ್ಶ ಹ
|| ೪೦ ||

ಕೃಷ್ಣಾನ್ತವೀರ್ಯಸ್ಯ ಯೋಗಮಾಯಾಮಹೋದಯಮ್ |
ಮುಹುರ್ಭಾಷ್ಣಾ ಋಷಿರಭೂದ್ವಿತೋ ಚಾತಕೌತುಕಃ
|| ೪೧ ||

ಅತ್ಯರ್ಥಕಾಮಧರ್ಮೇಷು ಕೃಷ್ಣೇನ ಶ್ರದ್ಧಿತಾತ್ಮನಾ |
ಸಮ್ಯಕ್ಭಾಷತಃ ಶ್ರೀತಸ್ತಮೇವಾನುಸ್ಮರನ್ಯಯೌ
|| ೪೨ ||

ಏವಂ ಮನುಷ್ಯಪದವೀಮನುವರ್ತಮಾನೋ
ನಾರಾಯಣೋಽಖಿಲಭವಾಯ ಗೃಹೇತತ್ಕೃತಃ |
ರೇಮೇಂಗೆ ಪೋಷಶಸಹಸ್ರವರಾಂಗನಾನಾಂ
ಸನ್ನೀಡಸೌಹೃದನಿರೀಕ್ಷಣಹಾಸಜುಷ್ಠಃ
|| ೪೩ ||

ಯಾನೀಹ ವಿಶ್ವವಿಲಯೋದ್ಭವವೃತ್ತಿಹೇತುಃ
ಕರ್ಮಾಣ್ಯನನ್ಯವಿಷಯಾಣಿ ಹರಿಶ್ಚಕಾರ |
ಯಿಷ್ಟ್ವಂಗಗಾಯತಿ ಶೃಣೋತ್ಕನುಮೋದತೀ ವಾ
ಭಕ್ತಿಭರ್ವೇದ್ಯಗಮತಿ ಹೃಪವರ್ಗಮಾರ್ಗೇ || ೪೪ ||

ಅರವತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೬೯ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮಸ್ಕಂಧೇ ಉತ್ತರಾರ್ಧೇ
ಕೃಷ್ಣಗಾರ್ಹಸ್ಥ್ಯದರ್ಶನಂ ನಾಮೃಕೋನಸಪ್ತತಿಹಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೬೯ ||

ಎಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ದಿನಚರ್ಮಿ ಮತ್ತು ಜರಾಸಂಧನ ಬಂದಿಗಳಾಗಿದ್ದ ರಾಜರ ದೂತನ ಆಗಮನ

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಅಭೋಷಯುಪವೃತ್ತಾಯಾಂ ಕುಕ್ಕುಟಾನ್ ಕೂಜತೋಽಕಪನ್ |
ಗೃಹೀತಕಂಠ್ಯಃ ಪತಿಭಿರ್ಮಾಧವ್ಯೋ ವಿರಹಾತುರಾಃ
|| ೧ ||

ಶ್ರೀಕುಕುಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಹೀಗೆ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಗೃಹಪಾತ್ರಮಿಗಳನ್ನು ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸುವ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು - ಅವನು ಒಬ್ಬನೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ನಾರದ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಅವನನ್ನು ಅವನ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಪತ್ನಿಯರ ಅಂತಃಪುರಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ-ಬೇರೆಯಾಗಿ ನೋಡಿದರು. || ೪೦ || ಅನಂತಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಯೋಗಮಾಯೆಯು ಪರಮೃತ್ವರ್ಯವನ್ನು ಪದೇ-ಪದೇ ನೋಡಿ ದೇವರ್ಷಿ ನಾರದರು ಕುತೂಹಲವಿಪ್ಲವಾಗಿ ವಿಸ್ಮಿತರಾದರು. || ೪೧ || ದ್ವಾರಕೆಯಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಗೃಹಸ್ಥರಂತೆಯೇ ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮಗಳೆಂಬ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ದೇವರ್ಷಿ ನಾರದರನ್ನು ಒಹಳವಾಗಿ ಸನ್ಮಾನಿಸಿದನು. ನಾರದರು ಸುಪ್ರೀತರಾಗಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದರು. || ೪೨ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತ ಮಹಾರಾಜ! ಭಗವಾನ್ ನಾರಾಯಣನು ಅಖಿಲ ಜಗತ್ತಿನ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಅಚಿಂತ್ಯ ಮಹಾಶಕ್ತಿಯಾದ ಯೋಗ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಮನುಷ್ಯರಂತೆ ರೀತಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಹದಿನಾರು ಸಾವಿರಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದ ಪತ್ನಿಯರು ಲಕ್ಷ್ಯ ಸೌಹಾರ್ದ, ಕಟಾಕ್ಷವೀಕ್ಷಣೆ, ಮಂದಹಾಸ ಇವುಗಳಿಂದ ಅವನ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂತಹ ತನ್ನ ಪ್ರೇಮಸಿಯರೊಡನೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ವಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. || ೪೩ || ಮಹಾರಾಜ! ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮಾಡಿಕೊಂಡ ರೀತಿಗಳನ್ನು ಬೇರೆಯಾರೂ ಮಾಡಲಾರರು. ಅವನೇ ವಿಶ್ವದ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಪ್ರಳಯಗಳಿಗೆ ಪರಮ ಕಾರಣನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ರೀತಿಗಳನ್ನು ಹಾಡುವವನು, ಕೇಳುವವನು ಮತ್ತು ಗಾನಮಾಡಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವವನು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗಸ್ವರೂಪನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಪರಮ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗುವನು. || ೪೪ ||

ಶ್ರೀಕುಕುಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿದ್ವಾಜನೇ! ಬೆಳಗಾಗಿ ಕೋಳಿ ಕೂಗುತ್ತಲೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಚಾಕುಲತಗಳಿಂದ ಬಳಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕಂಠಗಳುಳ್ಳ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪತ್ನಿಯರು ಕಾಂತನು ನಮ್ಮನ್ನು ಆಗಲುವನೆಂಬ ಆಶೆಯಿಂದ ವ್ಯಾಕುಲರಾಗಿ ಕೋಳಿಗಳನ್ನೇ ಬೈಯುತ್ತಿದ್ದರು. || ೧ ||

ದದೌ ರೂಪ್ಯಮಿರಾಗ್ರಾಣಾಂ ಕೌಮಾರಜನತಿಲೈಃ ಸಹ |
ಅಲಂಕೃತೇಭ್ಯೋ ವಿಶ್ವೇಭ್ಯೋ ಬದ್ಧಂ ಬದ್ಧಂ ದಿನೇ ದಿನೇ
|| ೯ ||

ಗೋವಿಪ್ರದೇವತಾವೃದ್ಧಗುರೂನ್ ಭೂತಾನಿ ಸರ್ವಶಃ |
ನಮಸ್ಕೃತ್ಯಾತ್ಮಸಂಭೂತೀರ್ಮಂಗಲಾನಿ ಸಮುಪ್ಪಶತ್
|| ೧೦ ||

ಆತ್ಮಾನಂ ಭೂಜಯಾಮಾಸ ನರರೋಕವಿಭೂಷಣಮ್ |
ವಾಸೋಭಿರ್ಭೂಷಣೈಃ ಸ್ವೀಯೈರ್ದಿವ್ಯಸ್ತ್ರಗನುಲೇಪನೈಃ
|| ೧೧ ||

ಅವೇಕ್ಷ್ಯಾತ್ಮ್ಯಂ ತಥಾಽಽದರ್ಶಂ ಗೋವೃಷದ್ವಿಜದೇವತಾಃ |
ಕಾಮಾಂಶ್ಚ ಸರ್ವವರ್ಣಾನಾಂ ಪೌರಾಣ್ಯಪುರಚಾರಿಣಾಮ್ |
ಪ್ರದಾಶ್ಚ ಪ್ರಕೃತಿಃ ಕಾಮೈಃ ಪ್ರತೋಷ್ಯ ಪ್ರತ್ಯನಂದತಃ
|| ೧೨ ||

ಸಂವಿಭಜ್ಯಾಗ್ರತೋ ವಿಶ್ವಾನ್ ಶ್ವಕ್ತಾಂಬೂಲಾನುಲೇಪನೈಃ |
ಸುಹೃದಃ ಪ್ರಕೃತೀರ್ದಾರಾನುಪಾಯುಂಕ್ತ ತತಃ ಸ್ವಯಮ್
|| ೧೩ ||

ತಾವತ್ಕೂತ ಉಪಾನೀಯ ಸ್ಕಂದನಂ ಪರಮಾದ್ಭುತಮ್ |
ಸುಗ್ರೀವಾದ್ಭೃತಯೈರ್ಯುಕ್ತಂ ಪ್ರಣಮ್ಯಾನ್ಯತೋಽಗ್ರತಃ
|| ೧೪ ||

ಗೃಹೀತ್ವಾ ಪಾಣನಾ ಪಾಣೇ ಸಾರಥೇಶ್ವರಮಥಾರುಹತ್ |
ಸಾತ್ಯಕುಂಭವಸಂಯುಕ್ತಃ ಪೂರ್ವಾದ್ರಿಮಿವ ಭಾಸ್ವರಃ
|| ೧೫ ||

ತಸ್ಮಿಂತೋಽಂತಪುರಸ್ತ್ರಿಣಾಂ ಸಪ್ರೀಡಪ್ರೇಮವೀಕ್ಷಿತೈಃ |
ಕೃಚ್ಛಾದ್ವಿಸ್ಪಷ್ಟೋ ನಿರಗಾಚ್ಛಾತಹಾಸೋ ಹರನ್ ಮನಃ
|| ೧೬ ||

ಸುಧರ್ಮಾಖ್ಯಾಂ ಸಭಾಂ ಸರ್ವೈರ್ವೃಷ್ಟಿಭಿಃ ಪರಿವಾರಿತಃ |
ಪ್ರಾವಿಶದ್ವನ್ನಿವಿಷ್ಣಾನಾಂ ನ ಸಂತ್ಯಂಕ ಪಡೂರ್ಮಯಃ
|| ೧೭ ||

ತಸ್ಮೋಪವಿಷ್ಯ ಪರಮಾಸನೇ ವಿಭು-
ರ್ಬಭೌ ಸ್ವಭಾಸಾ ಕುಂಭೋಽವಭಾಸಯನ್ |
ವೃತೋ ನೃಸಿಂಹೈರ್ಯದುಭಯದೂತಮೋ
ಯಥೋಡುರಾಚೋ ದಿವಿ ತಾರಕಾಗಣೈಃ || ೧೮ ||

ಗಳನ್ನು ತೊಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಮಾತ್ರ
ಭೂಷಣಗಳಿಂದ ಸಜ್ಜಿಸಿ, ರೇಷ್ಮೆ ವಸ್ತ್ರ, ಮೃಗಚರ್ಮ ಮತ್ತು ಎಳ್ಳಿ
ನೊಂದಿಗೆ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಹದಿ ಮೂರುಸಾವಿರದ ಎಂಭತ್ತನಾಲ್ಕು
(ಒಂದು ಬದ್ಧ) ಗೋವುಗಳನ್ನು ದಾನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. || ೭-೯ ||
ಒಳ ತನ್ನ ವಿಭೂತಿರೂಪವಾದ ಗೋವು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ದೇವತೆ,
ಕುಲವೃದ್ಧರು, ಗುರುಗಳು ಮತ್ತು ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ
ಮಾಂಗಲಿಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. || ೧೦ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ |
ಭಗವಂತನ ಶರೀರದ ಸಹಜ ಸೌಂದರ್ಯವೇ ಮನುಷ್ಯಲೋಕದ
ಅಲಂಕಾರವಾಗಿದ್ದರೂ ಅವನು ಪೀತಾಂಬರವೇ ಮೊದಲಾದ ದಿವ್ಯ
ವಸ್ತುಗಳನ್ನು, ಕೌಸ್ತುಭಾದಿ ಅಭೂಷಣಗಳನ್ನು, ಪುಷ್ಪಹಾರಗಳನ್ನು
ಧರಿಸಿಕೊಂಡು, ಚಂದನವೇ ಮುಂತಾದ ದಿವ್ಯ ಪರಿಮಳ ದ್ರವ್ಯ
ಗಳಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. || ೧೧ || ಮತ್ತೆ ಅವನು
ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿಯೂ, ದರ್ಪಣದಲ್ಲಿಯೂ ತನ್ನ ಮುಖಾರವಿಂದವನ್ನು
ನೋಡಿಕೊಂಡು, ಗೋ, ವೃಷಭ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ದೇವತಾ ಪ್ರತಿಮೆ
ಗಳನ್ನು ದರ್ಶಿಸುವನು. ಪುನಃ ಪುರವಾಸಿಗಳ ಮತ್ತು ಅಂತಃಪುರ
ದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣದ ಜನರುಗಳ ಅಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು
ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿ, ಅವರನ್ನು ಸಂತುಷ್ಟಗೊಳಿಸಿ, ಬೇರೆ ಗ್ರಾಮವಾಸಿ
ಪ್ರಜೆಗಳ ಕಾಮನಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿ, ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲರನ್ನು
ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿ, ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ ತಾನು ಸಂತೋಷ ಗೊಳ್ಳು
ವನು. || ೧೨ || ಅವನು ಪುಷ್ಪಮಾಲೆ, ತಾಂಬೂಲ, ಚಂದನ ಮತ್ತು
ಅಂಗರಾಗ ಮೊದಲಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮೊದಲಿಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ,
ಸ್ವಜನ-ಸಂಬಂಧಿಗಳಿಗೆ, ಮಂತ್ರಿ, ರಾಣಿಯರಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಟ್ಟು
ಉಳಿದುದನ್ನು ತಾನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. || ೧೩ || ಭಗ
ವಂತನು ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಮಾಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸಾರಥಿಯಾದ ದಾರುಕನು
ಸುಗ್ರೀವಾದಿ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ತೂಡಿದ ಅತ್ಯಂತ ಅದ್ಭುತವಾದ
ರಥವನ್ನು ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ವಂದಿಸಿ ಅವನ ಮುಂದೆ
ನಿಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದನು. || ೧೪ || ಅನಂತರ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸಾತ್ಯಕಿ
ಮತ್ತು ಉದ್ಧವರೊಂದಿಗೆ ಸಾರಥಿಯ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು
ಭುವನ ಭಾಸ್ವರ ಭಗವಾನ್ ಸೂರ್ಯನು ಉದಯಾಚಲದಲ್ಲಿ
ಆರೂಢನಾಗುವಂತೆಯೇ ರಥಾರೂಢನಾಗುವನು. || ೧೫ ||
ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ರಾಣಿವಾಸದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ನಾಚಿಕೆ ಮತ್ತು ಪ್ರೇಮ
ಪೂರ್ಣವಾದ ನೋಟದಿಂದ ಅವನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಬಹಳ ಕಷ್ಟ
ದಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಭಗವಂತನು ಅವರ ಚಿತ್ತವನ್ನು ಅಪ
ಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಆರಮಣೆಯಿಂದ ಹೊರಡುತ್ತಿದ್ದನು. || ೧೬ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ | ಅನಂತರ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸಮಸ್ತ ಯದು
ವಂಶೀಯರೊಂದಿಗೆ ಸುಧರ್ಮಾ ಎಂಬ ಸಭೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸು
ವನು. ಆ ಸಭೆಯ ಮಹಿಮೆ ಎಂದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವವರಿಗೆ
ಹಸಿವು-ಬಾಯಾರಿಕೆ, ಶೋಕ-ಮೋಹ, ಜರಾಮೃತ್ಯುವೆಂಬ ಆರು
ಲೂರ್ಮಿಗಳು ಬಾಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ. || ೧೭ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು
ತನ್ನ ಅಂಗಕಾಂತಿಯಿಂದ ದಶದಿಕ್ಪುಗಳನ್ನು ಬೆಳಗಿಸುತ್ತಾ ಶ್ರೇಷ್ಠ
ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಿಸುವನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಯದು
ವಂಶೀಯ ವೀರರ ನಡುವೆ ಯದುವಂಶಶರೋಮಣಿ ಭಗವಾನ್
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ತಾರೆಯರಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಚಂದ್ರ
ನಂತೇ ಆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. || ೧೮ ||

ಹಸ್ತೋಪಮಂತ್ರಣೋ ರಾಜನ್ ಸಾನಾಹಾಸ್ಯರಸೈವ ಭುಮ್ |
ಉಪತುರ್ನ್ಯಟಾಟಾಯೋ ನರ್ತಕಸ್ತಾಂಧವೈಃ ಪೃಥಕ್ || ೧೯ ||

ಮೃದಂಗವೀಣಾಮುರಜನೇಣುಕಾಲದರಸ್ಥನೈಃ |
ನಸ್ತುಕುರ್ಜಗುಪ್ತುಪ್ಪುನುತ್ ಸೂತಮಾಗಧವಂದಿನಃ || ೨೦ ||

ತತ್ರಾಹುರ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಕೇಳಿದಾಸೀನಾ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿನಃ |
ಪೂರ್ವೇಷಾಂ ಪುಣ್ಯಯತುಷಾಂ ರಾಜ್ಞಾಂ ಚಾಕಥಯನ್ವಢಾಃ || ೨೧ ||

ತತ್ಕೃಕು ಪುರುಷೋ ರಾಜನ್ಯಾಗತೋಽಪೂರ್ವದರ್ಶನಃ |
ವಿಜ್ಞಾಪಿತೋ ಭಗವತೇ ಪ್ರತೀಹಾಭೈಃ ಪ್ರವೇಶಿತಃ || ೨೨ ||

ಸ ನಮಸ್ಕೃತ್ ಕೃಷ್ಣಾಯ ಪರೇಶಾಯ ಕೃತಾಂಜಲಿಃ |
ರಾಜ್ಞಾನಾವೇದಯದ್ಬುದ್ಧಿವಿಂ ಜರಾಸಂಧನಿರೋಧಜಮ್ || ೨೩ ||

ಯೇ ಚ ದಿಗ್ವಿಜಯೇ ತಸ್ಯ ಸಂಸತಿಂ ನ ಯಯುರ್ನ್ಯಪಾಃ |
ಪ್ರಸಹ್ಯ ರುದ್ರಾಸ್ತೇನಾಸನ್ನಯುತೇ ದ್ವೇ ಗಿರಿವ್ರಜೇ || ೨೪ ||

ಕೃಷ್ಣ ಕೃಷ್ಣಾಪ್ರಮೇಯಾತ್ಮನ್ ಪ್ರಪನ್ನಭಯಭಂಜನಃ |
ನಯಂ ತ್ವಾಂ ಶರಣಂ ಯಾಮೋ ಭವಭೀತಾಃ ಪೃಥಗ್ವಿಯಃ || ೨೫ ||

ಲೋಕೋ ವಿಕರ್ಮನಿರತಃ ಕುಶಲೇ ಪ್ರಮತ್ತಃ
ಕರ್ಮಗ್ನಿಯಂ ತ್ವಮಿದಿಕೇ ಭವದರ್ಶನೇ ಸ್ಥಿ |
ಯಸ್ತಾವದಸ್ಯ ಬಲವಾನಿಹ ಜೀವಿತಾಶಾಂ
ಸದ್ಯಪ್ತಿಃ ಸತ್ಕರ್ಮಮಿಷಾಯ ನಮೋಽಸ್ಮು ತಸ್ಮೈ || ೨೬ ||

ಲೋಕೇ ಭವಾನ್ತಗದಿನಃ ಕಲಯಾವತೀರ್ಣಾಃ
ಸದ್ರಕ್ಷಣಾಯ ಬಲನಿಗ್ರಹಣಾಯ ಚಾಸ್ಯಃ |
ಕಕ್ಷಿತ್ ದೀಯಮತಿಯಾತಿ ನಿರೇತಮೀಶ
ಕಿಂ ವಾ ಜನಃ ಸ್ತುತಮೃಚ್ಛತಿ ತನ್ನ ವಿಧಃ || ೨೭ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಎರೂಪಹರು ನಾನಾ ವಿಧದ ಹಾಸ್ಯಚಟಾಕಗಳಿಂದ, ನಾಟ್ಯಚಾರ್ಯರು ನಟನೆಯಿಂದ, ನರ್ತಕಿಯರು ಬೇರೆ-ಬೇರೆ ಗುಂಪು-ಗುಂಪಾಗಿ ಕಲಾವರ್ಣ ಸೃಷ್ಟಿಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. || ೧೯ || ಆಗ ಮೃದಂಗ, ವೀಣೆ, ಪಖವಾಜ್, ಕೊಳಲು, ಕರತಾಳ, ಶಂಖ ಮೊದಲಾದ ವಾದ್ಯಗಳು ಮೂಳಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಸೂತ-ಮಾಗಧ ಮಂದಿ ಜನರು ಹಾಡುತ್ತಾ-ಕುಣಿಯುತ್ತಾ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. || ೨೦ || ಕೆಲವು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಕುಶಲರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಅಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಬ್ರಹ್ಮಕೃತ್ವವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಪೂರ್ವಕಾಲದ ಪವಿತ್ರಕೀರ್ತಿಗಳಾದ ರಾಜರ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆಯೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ದಿನಚರಿಯು ಅನುದಿನವೂ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. || ೨೧ ||

ಹೀಗೆಯೇ ಒಂದು ದಿನ ಭಗವಂತನು ಸುಧರ್ಮಾ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಾಸನಾರೂಢನಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುವಾಗ ಸಭಾಧ್ಯಾಪಕರೊಬ್ಬ ಅಪರಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಬಂದನು. ದ್ವಾರಪಾಲಕರು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಇದರ ಸೂಚನೆಯಿತ್ತು ಅವನನ್ನು ಸಭೆಗೆ ಕರೆತಂದರು. || ೨೨ || ಆ ಮನುಷ್ಯನು ಪರಮೇಶ್ವರನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಕೈಜೋಡಿಸಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಜರಾಸಂಧನಿಂದ ಸೆರೆಹಿಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ರಾಜರಿಗೆ ಗುಂಟಾದ ಮೂವನನ್ನು ಎವರಿಸಿ ಹೇಳಿದನು. ಜರಾಸಂಧನು ದಿಗ್ವಿಜಯದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆತನಿಗೆ ಕಲೆಬಾಗದಿದ್ದ ರಾಜರನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪರಾಜಯಗೊಳಿಸಿ ಗಿರಿವ್ರಜದ ಸೆರೆಮನೆಯಲ್ಲಿಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಂತಹವರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಇವತ್ತು ಸಾವಿರದಷ್ಟಿದೆ. ಅಂತಹ ರಾಜರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಹೀಗೆ ಕಳಿಸಿದ್ದಾರೆ - || ೨೩-೨೪ || ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ! ಆಪ್ರಮೇಯಾತ್ಮನೇ! ಶರಣಾಗತರಾದವರ ಭಯವನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡುವವನೇ! ನಮ್ಮ ಭೇದ ಬುದ್ಧಿಯು ಅಳಿಸಿಹೋಗಿಲ್ಲ ನಾವು ಜನ್ಮ-ಮೃತ್ಯುರೂಪವಾದ ಸಂಸಾರಚಕ್ರದಿಂದ ಭಯಗೊಂಡು ನಿನಗೆ ಶರಣು ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. || ೨೫ || ಭಗವಂತಾ! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾಂಶ ಜನರು ಸಕಾಮಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ನಿಷಿದ್ಧಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದು ಕ್ಷೇಮಕರವಾದ ಸ್ವಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ವಿಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವರು. ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ವಾಂಕರಾತ್ರಾದ್ಯ ಗಮದ ಮೂಲಕ ನಿನ್ನ ಪೂಜಾದ್ವೈಪಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರಾಗುವುದಿಲ್ಲ ನೀನು ಮಹಾಬಲಿಷ್ಠನಾಗಿರುವೆ. ಕಾಲರೂಪದಿಂದ ನೀನು ಸದಾ-ಸರ್ವದಾ ಸಾವಧಾನ ದಿಂದಿರುತ್ತಾ ಅಂಶಹವರ ಆಶಾಲಕೆಯನ್ನು ಕ್ಷಾಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕುವೆ. ಅಂತಹ ಕಾಲರೂಪವಾದ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸು ತ್ತೇವೆ. || ೨೬ || ಪ್ರಭುವೇ! ನೀನು ಜಗದೀಶ್ವರನೇ ಆಗಿರುವೆ. ಸತ್ತಿರುವವರ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿಯೂ, ದುಷ್ಟರ ನಿಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಜ್ಞಾನ-ಬಲ ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಕಲೆಗಳೂಡನೆ ನೀನು ಅವತರಿಸಿರುವೆ. ಇಂಥಹ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಜರಾಸಂಧನಾಗಲೀ ಇತರ ರಾಜರಾಗಲೀ ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆಗೆ ಮತ್ತು ಆಜ್ಞೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಹೀಗೆ ತೊಂದರೆಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ? ಇದನ್ನು ನಾವು ಅರಿಯುವೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ 'ಜರಾಸಂಧನು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿಲ್ಲ ಅವನ

ಸ್ಥಪ್ನಾಯಿತಂ ನೃಪಸುಖಂ ಪರಹಂತ್ರಮೀಶ
ಶಶ್ವದ್ಧರ್ಮೀನ ಮೃತಕೇನ ಧುರಂ ವಹಾಮಃ |
ಹಿತ್ವಾ ತದಾತ್ಮನಿ ಸುಖಂ ತದನೀಜಲಭ್ಯಂ
ಕೃತ್ವಾಮಹೇತಿ ಕೃಪಣಾಸ್ತವ ಮಾಯಯೇತ || ೨೮ ||

ತನ್ನೋ ಭವಾನ್ಯಗತತೋಕಹರಾಂಘ್ರಿಯುಗ್ಗೋ
ಬದ್ಧಾನ್ವಿಯುಂಕ್ತ ಮಗಧಾಹೃಯಕರ್ಮಪಾಶಾತ್ |
ಯೋ ಭೂಭೂಷೋಽಯುತಮತಂಗಜವೀರ್ಯಮೇಕೋ
ಬಿಭ್ರದ್ರುರೋಧ ಭವನೇ ಮೃಗರಾಡಿವಾವೀಃ
|| ೨೯ ||

ಯೋ ವೈ ತ್ವಯಾ ದ್ವಿನವಕೃತ್ ಉದಾತ್ತಚಕ್ರ
ಭಗ್ನೋ ಮೃಧೇ ಖಲು ಭವಂತಮನಂತವೀರ್ಯಮ್ |
ಜಿತ್ವಾ ಸ್ಮರೋಕನಿರತಂ ಸಕೃದೂರ್ಧವಪೂರ್ಣ
ಯುಷ್ಮತ್ಕೃಚಾ ರುಜತಿ ನೋಽಜಿತ ತದ್ವಿಧೇಹಿ
|| ೩೦ ||

ದೂತ ಉವಾಚ

ಇತಿ ಮಾಗಧಸಂರುದ್ಧಾ ಭವದ್ವರ್ತನಕಾಂಕ್ಷಿಣಃ |
ಪ್ರಪಣ್ಣಾಃ ಶಾದಮೂಲಂ ತೇ ದೀನಾನಾಂ ಶಂ ವಿಧೀಯತಾಮ್
|| ೩೧ ||

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ರಾಜದೂತೇ ಬ್ರುವತ್ಕೇವಂ ದೇವರ್ಷಿಃ ಪರಮದ್ಭುತಿಃ |
ಬಿಭ್ರತ್ ಪಿಂಗಜಟಾಭಾರಂ ಪ್ರಾದುರಾಸೀದ್ಯಥಾ ರಮಿಃ
|| ೩೨ ||

ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಭಗವಾನ್ ಕೃಷ್ಣಃ ಸರ್ವಲೋಕೇಶ್ವರೇಶ್ವರಃ |
ವವಂದ ಉತ್ತಿತಃ ಶೀರ್ಷ್ಣಾ ಸುಭೃಃ ಸಾನುಗೋ ಮುದಾ
|| ೩೩ ||

ರೂಪದಿಂದ, ಅವನನ್ನು ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಅಶುಭ ಕರ್ಮಗಳೇ ನಮಗೆ ದುಃಖತೊಡುತ್ತಿವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೂ ಇದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ನಾವುಗಳು ನಿನ್ನವರಾದಾಗ ನಮ್ಮ ದುಷ್ಕರ್ಮಗಳು ನಮಗೆ ಫಲಕೊಡಲು ಹೇಗೆ ಸಮರ್ಥ ವಾದಾವು? ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನು ದಯತೋರಿ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸು. || ೨೮ || ಪ್ರಭುವೇ! ರಾಜ ಸೌಖ್ಯವೆಂಬುದು ಸ್ವಪ್ನಪ್ರಾಯವಾದುದು ಮತ್ತು ಪರಾಧೀನ ವಾದುದು. ರಾಜಸುಖವನ್ನು ಉಪಭೋಗಿಸುವ ಈ ಶರೀರವು ಜೀವಚ್ಛವದಂತಿದೆ. ಸದಾ ಭಯಗೊಂಡೇ ಹೆಣದಂತಿರುವ ಈ ಶರೀರದಿಂದ ರಾಜ್ಯದ ಹೊರೆಯನ್ನು ಹೊರುತ್ತೇವೆ. ನಿನ್ನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ನಿಷ್ಕಾಮಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಆತ್ಮಸುಖವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ನಾವು ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ವಿಮೋಹಿತರಾಗಿ ಬಹಳವಾಗಿ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. || ೨೯ || ಭಗವಂತ! ನಿನ್ನ ಚರಣಕಮಲ ಗಳು ಶರಣಾಗತರಾದವರ ಸಮಸ್ತ ಶೋಕಗಳನ್ನೂ ಮೋಹಗಳನ್ನೂ ನಾಶಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಜರಾಸಂಧರೂಪವಾದ ಕರ್ಮ ಬಂಧನದಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸು. ಪ್ರಭೋ! ಈ ಜರಾ ಸಂಧನು ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಆನೆಗಳ ಬಲವನ್ನು ಒಬ್ಬನೇ ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ. ಸಿಂಹವು ಕುರಿಗಳನ್ನು ತಡೆಹಿಡಿದಿರುವಂತೆ ಇವನು ನಮ್ಮನ್ನು ಬಂಧನದಲ್ಲಿರಿಸಿದ್ದಾನೆ. || ೩೦ || ಚಕ್ರಪಾಣಿಯೇ! ಜರಾಸಂಧನು ಹದಿನೆಂಟು ಬಾರಿ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ಹದಿನೇಳು ಬಾರಿ ಪರಾಜಿತನಾಗಿ ಓಡಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೇ ಒಂದೇ ಸಲ ನಿನ್ನನ್ನು ಗೆದ್ದಿರು ವನು. ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿ-ಬಲ-ಪೌರುಷಗಳು ಅನಂತವಾಗಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಬಲ್ಲೆವು. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಮನುಷ್ಯರಂತೆ ಆಚರಿಸಿ ನೀನೇ ಸೋತ ವನಂತೆ ಅಭಿನಯಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಇದರಿಂದ ಅವನ ಅಹಂಕಾರವು ಬೆಳೆದು ಹೋಯಿತು. ಓ ಅಜಿತನೇ! ನಾವೆಲ್ಲರೂ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರಾಗಿ ಇದ್ದೇವೆ. ನಿನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳಾಗಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ತಿಳಿದು ನಮಗೆಲ್ಲ ಇನ್ನೂ ಜ್ಞಾತಿ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಈಗ ನಿನಗೆ ಉಚಿತವೆನಿಸಿದಂತೆ ಮಾಡು. || ೩೧ ||

ದೂತನು ಹೇಳಿದನು - ಭಗವಂತಾ! ಜರಾಸಂಧನಲ್ಲಿ ಬಂದಿ ಯಾದ ರಾಜರು ಹೀಗೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ನಿನ್ನ ಚರಣಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ದರ್ಶನವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನೀನು ದಯತೋರಿ ಆ ದೀನರಿಗೆ ಸುಖವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡು. || ೩೧ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾತಮನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರಿಣಿತನೇ! ರಾಜದೂತನು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಪರಮ ತೇಜಸ್ವಿಗಳಾದ ನಾರದಮಹರ್ಷಿಗಳು ಹೊಂಬಣ್ಣದ ಜಟಾಭಾರವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ತೇಜಃಪುಂಜರಾಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಸಭೆಗೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. || ೩೨ || ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ತ ಲೋಕ ವಾಲರಿಗೂ ಎಕಮಾತ್ರಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ನಾರದರನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಹರ್ಷಗೊಂಡು ಸೃಷ್ಟರೋಡನೆಯೂ, ಸೇವಕ ರೋಡನೆಯೂ ಎದ್ದುನಿಂತು ತಲೆಬಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. || ೩೩ ||

ಸಭಾಜಯಿತ್ಯಾ ವಿಧಿವತ್ ಕೃತಾಸನಪರಿಗ್ರಹಮ್ |
ಬಭಾಷೇ ಸೂನೃತ್ಯವಾಗ್ತ್ಯೈಃ ಶ್ರದ್ಧಯಾ ತರ್ಜಯನ್ ಮುನಿಮ್ || ೩೪ ||

ಅಪಿ ಪ್ಲಿದದ್ಯ ಲೋಕಾನಾಂ ತ್ರಯಾಣಾಮಕುಲೋಭಯಮ್ |
ನನು ಭೂಯಾನ್ ಭಗವತೋ ಲೋಕಾಸ್ಪರ್ಯಟತೋ ಗುಣಃ || ೩೫ ||

ನ ಹಿ ತೇಽವಿದಿತಂ ತಿಂಚತ್ ಲೋಕೇಶ್ವರಚಕ್ರಕೃಷು |
ಅಥ ಪೃಚ್ಛಾಮಹೇ ಯುಷ್ಮಾನ್ ಪಾಂಡವಾನಾಂ ಚಿಕೀರ್ಷಿತಮ್ || ೩೬ ||

ಶ್ರೀನಾರದ ಉವಾಚ

ದೃಷ್ಟ್ವಾಮಯಾ ತೇ ಬಹುಶೋ ದುರತ್ಯಯಾ
ಮಾಯಾ ವಿಘೋ ವಿಶ್ವಸೃಜಶ್ಚ ಮಾಯಿನಃ |
ಭೂತೇಷು ಭೂಮಂಶ್ಚರತಃ ಸ್ವತತ್ತಿಥಿ-
ವರ್ಚ್ಷೇರಿವಚ್ಛನ್ನರುಚೋ ನ ಮೇಽದ್ಭುತಮ್ || ೩೭ ||

ತವೇಹಿತಂ ಕೋಽರ್ಹತಿ ಸಾಧು ವೇದಿಕುಂ
ಸ್ವಮಾಯಯೇದಂ ಸೃಜತೋ ನಿಯಚ್ಛತಃ |
ಯದ್ವಿದ್ಯ ಮಾಸಾತ್ಮತಯಾವಭಾಸತೇ
ತಸ್ಮೈ ನಮಸ್ತೇ ಸ್ವವಿಲಕ್ಷಣಾತ್ಮನೇ || ೩೮ ||

ಜೀವಸ್ಯ ಯಃ ಸಂಸರತೋ ವಿಮೋಕ್ಷಣಂ
ನ ಜಾನತೋಽನರ್ಥವಹಾಚ್ಛ್ರೀರತಃ |
ಲೀಲಾವತಾರೈಃ ಸ್ವಯತಃ ಪ್ರದೀಪಕಂ
ಪ್ರಾಚ್ಛಾಲಯಿತ್ವಾ ತಮಹಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ || ೩೯ ||

ಅಥಾಪ್ಯಾಶ್ರಾವಯೇ ಬ್ರಹ್ಮ ನರಲೋಕವಿಹಂಬನಮ್ |
ರಾಜ್ಞಃ ಪೈತೃಪ್ತನೇಯಸ್ಯ ಭಕ್ತಸ್ಯ ಚ ಚಿಕೀರ್ಷಿತಮ್ || ೪೦ ||

ನಾರದಮಹರ್ಷಿಗಳು ಆಸನವನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿ ಆಸೀನರಾದ ನಂತರ ಭಗವಂತನು ಅವರನ್ನು ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿ ಸಂತುಷ್ಟಗೊಳಿಸಿ ಸವಿಯಾದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು - || ೩೪ || ದೇವರ್ಷಿಗಳೇ! ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಲೋಕಗಳೂ ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ಸಕುಶಲರಾಗಿರುವುದಲ್ಲವೇ? ನಿನ್ನ ತ್ರಿಲೋಕ ಸಂಚಾರಿಗಳು ಇದರಿಂದ ನಮಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದೇ ಎಲ್ಲ ಸಮಾಚಾರಗಳು ತಿಳಿಯುತ್ತಿರುವುದು ದೊಡ್ಡಲಾಭವಾಗಿದೆ. || ೩೫ || ಈಶ್ವರನಿಂದ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಯದಿರುವ ಯಾವುದೇ ವಿಷಯವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಾದಿ ಪಾಂಡವರು ಈಗ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿರುವರು? ಇದನ್ನು ನಿಮ್ಮಿಂದ ತಿಳಿಯಲು ನಾನು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. || ೩೬ ||

ದೇವರ್ಷಿಗಳಾದ ನಾರದರು ಹೇಳಿದರು - ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕನಾದ ಅನಂತನೇ! ವಿಶ್ವಕರ್ತೃವಾದ ನೀನು ಮಹಾಮಾಯಾವಿಯು. ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಮೊದಲಾದ ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ಮಾಯಾವಿಗಳೂ ಕೂಡ ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯ ಕೊನೆಯನ್ನು ಕಾಣರು. ಕಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯು ಅಡಗಿರುವಂತೆಯೇ ನೀನು ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಶರೀರಗಳಲ್ಲಿ ಅಚಿಂತ್ಯ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತನಾಗಿರುವೆ. ಆದರೆ ಜನರ ದೃಷ್ಟಿಯು ಸ್ವಾದಿಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಇರುವ ನಿನ್ನನ್ನು ಅವರು ಕಾಣಲಾರರು. ನಾನು ಒಂದಲ್ಲ ಅನೇಕ ಬಾರಿ ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಕಂಡಿರುವೆನು. ಆದರಿಂದ ನೀನು ಏನೂ ತಿಳಿಯದವರಂತೆ ಪಾಂಡವರ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಕೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಅದ್ಭುತವೇನೂ ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ. || ೩೭ || ಭಗವಂತಾ! ನೀನು ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದಲೇ ಈ ಜಗತ್ತನ್ನು ರಚಿಸಿ, ಸಂಹಾರಮಾಡುವೆ. ಇದು ಮಿಥ್ಯೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದಾಗಿ ಸತ್ಯವಾಗಿರುವಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ನೀನು ಯಾವಾಗ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿರುವೆಯೋ ಇದನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಯಾರು ತಾನೇ ಬಲ್ಲರು? ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವು ಸರ್ವಥಾ ಅಚಿಂತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅಂತಹ ಸರ್ವವಿಲಕ್ಷಣನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಪದೇ-ಪದೇ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. || ೩೮ || ಶರೀರ ಮತ್ತು ಇದರೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಾಸನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಂಡ ಜೀವನು ಜನ್ಮ-ಮೃತ್ಯುರೂಪವಾದ ಸಂಸಾರಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಅಲೆಯುತ್ತಾ ಇದ್ದು ಈ ಶರೀರದಿಂದ ಹೇಗೆ ಮುಕ್ತನಾಗುವೆ ಎಂಬುದು ತಿಳಿಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಜೀವಿಗಳ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನೀನು ವಿವಿಧ ಲೀಲಾವತಾರಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ನಿನ್ನ ಪವಿತ್ರಕೀರ್ತಿಯ ಉಜ್ವಲವಾದ ದೀಪವನ್ನು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವೆ. ಅಂತಹ ನಿನಗೆ ಸರ್ವಾತ್ಮನಾ ಕರಣಾಗಿದ್ದೇನೆ. || ೩೯ || ಪ್ರಭೋ! ನೀನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪರಬ್ರಹ್ಮನಾಗಿದ್ದರೂ ಮನುಷ್ಯರಂತಹ ಲೀಲಾನಾಟಕವನ್ನಾಡುತ್ತಾ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕೇಳುತ್ತಿರುವೆಯಲ್ಲ! ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನ ಸೋದರಳಿಯನೂ, ಪ್ರೇಮಿ ಭಕ್ತನೂ ಆದ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿರುವನೋ ಅದನ್ನು ನಾನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. || ೪೦ ||

ಯಶ್ವತಿ ತ್ವಾ ಮುಖೇಂದ್ರೇಣ ರಾಜಸೂಯೇನ ಪಾಂಡವಃ |
ಪಾರಮೇಷ್ಟ್ಯಕಾಮೋ ನೃಪತಿಶ್ಚದ್ರವಾನುಮೋದಕಾಮಃ
|| ೪೦ ||

ತಸ್ಮಿನ್ ದೇವ ಕ್ರತುವರೇ ಭವಂತಂ ವೈ ಸುರಾದಯಃ |
ದಿದೃಕ್ಷವಃ ಸಮೇಷ್ಟಂತಿ ರಾಜಾಣಶ್ಚ ಯಶಸ್ವಿನಃ
|| ೪೧ ||

ಶ್ರವಣಾತ್ಮೀರ್ತನಾತ್ ಧ್ಯಾನಾತ್ ಪೂಯಂತ್ಯೇತೇಮಾ ಯನಃ |
ತವ ಬ್ರಹ್ಮಮಯಸ್ಯೇತ ಕಿಮುತೇಶ್ವಾಭಿಮರ್ಶಿನಃ
|| ೪೨ ||

ಯಸ್ಯಾಮಲಂ ದಿವಿ ಯತಃ ಪ್ರಥಿತಂ ರಸಾಯಾಂ
ಭೂಮೌ ಚ ತೇ ಭುವನಮಂಗಲ ದಿಗ್ವಿಶಾನಮ್ |
ಮಂದಾಕಿನೀತಿ ದಿವಿ ಭೋಗವತೀತಿ ಚಾರ್ಧೋ
ಗಂಗೇತಿ ಚೇಹ ಚರಣಾಂಬು ಪುನಾತಿ ವಿಶ್ವಮ್ || ೪೪ ||

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ತತ್ರ ತೇಷಾಶ್ಚಪಕ್ಷೇಷ್ವಗೃಹ್ಯತು ವಿಜಿಗೀಪಯಾ |
ವಾಚಃ ಪೇಶೈಃ ಸ್ಮಯನ್ಮತ್ಯಮುದ್ಧವಂ ಪ್ರಾಹ ಕೇಶವಃ
|| ೪೫ ||

ಶ್ರೀಭಗವಾನುವಾಚ

ತ್ವಂ ಹಿ ನಃ ಪರಮಂ ಚಕ್ಷುಃ ಸುಹೃನ್ನಂತ್ರಾರ್ಥತತ್ತ್ವ ವಿತ್ |
ಅಥಾತ್ರ ಬ್ರೂಹ್ಯನುಷ್ಠೇಯಂ ಶ್ರದ್ಧಧ್ಯಃ ಕರಮಾಮ ತತ್
|| ೪೬ ||

ಇತ್ಯುಪಾಮಂತ್ರಿತೋ ಭರ್ತಾ ಸರ್ವಜ್ಞೋನಾಪಿ ಮುಗ್ಧವತ್ |
ನಿದೇಶಂ ಶಿರಸಾಽಽಧಾಯ ಉದ್ಧವಃ ಪ್ರತ್ಯಭಾಷತ
|| ೪೭ ||

ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾವೃವಾಗುವ ಭೋಗವು ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಇಲ್ಲೇ ದೊರೆತಿದೆ ; ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅವನು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ರಾಜಸೂಯಯಜ್ಞದ ಮೂಲಕ ನಿನ್ನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿ ಬೇಕೆಂದಿರುವನು. ನೀನು ಕೃಪೆದೋರಿ ಅದನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸುವವನಾಗು. || ೪೦ || ಭಗವಂತಾ | ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ದರ್ಶನ ಪಡೆಯಲು ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ದೇವತೆಗಳೂ, ಯಶೋವಂತರಾದ ನರಪತಿಗಳೂ ಆಗಮಿಸುವರು. || ೪೧ || ಪ್ರಭೋ | ನೀನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ವಿಜ್ಞಾನಾನಂದ ಘನಬ್ರಹ್ಮನೇ ಆಗಿರುವೆ. ನಿನ್ನ ನಾಮತ್ರವಣ, ನಾಮ ಸಂಕೀರ್ತನ ಮತ್ತು ಧ್ಯಾನಮಾತ್ರದಿಂದ ಅಂತ್ಯಜರೂ ಕೂಡ ಪವಿತ್ರರಾಗಿ ದಿಡುಕ್ಕಾರೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ನಿನ್ನ ದರ್ಶನ, ಸ್ಪರ್ಶಮಾಡುವವರ ಕುರಿತು ಹೇಳುವುದೇನಿದೆ ? || ೪೨ || ತ್ರಿಭುವನ ಮಂಗಳನೇ | ನಿನ್ನ ನಿರ್ಮಲ ಕೀರ್ತಿಯು ಸಮಸ್ತ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಸ್ವರ್ಗ, ಮರ್ತ್ಯ, ಪಾತಾಲಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹರಡಿಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ನಿನ್ನ ಚರಣಾಮೃತ ತೀರ್ಥವು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮಂದಾಕಿನಿಯಾಗಿಯೂ, ವಾತಾಳದಲ್ಲಿ ಭೋಗವತಿಯಾಗಿಯೂ, ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಗಂಗೆ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೂ ಪ್ರವಹಿಸಿ ಸಮಸ್ತ ವಿಶ್ವವನ್ನು ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ. || ೪೪ ||

ಶ್ರೀಕುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ | ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಸ್ಥಿತರಾಗಿದ್ದ ಯದುವೀರರೆಲ್ಲರೂ ಮೊದಲು ಜರಾಸಂಧನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ಅವನನ್ನು ಗೆದ್ದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಆತ್ಮಂತ ಉತ್ಸುಕರಾಗಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾರದರ ಮಾತು ಅವರಿಗೆ ರುಚಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಗೆ ಶಾಸಕನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮುಗುಳ್ಳುಗುತ್ತಾ ಸುಮಧುರವಾದ ಮಾತಿ ನಂದ ಉದ್ಧವನಲ್ಲಿ ಇಂತೆಂದನು - || ೪೫ ||

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದನು - ಉದ್ಧವನೇ | ನೀನು ನಮ್ಮ ಹಿತೈಷಿಯೂ, ಸುಹೃದನೂ ಆಗಿರುವೆ. ಮಂತ್ರಾಲೋಚನೆಗಳ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದಿರುವೆ. ಅದರಿಂದ ನೀನು ನಮಗೆ ಕಣ್ಣನಂತೆಯೇ ಇರುವೆ. ಈಗ ನಾವು ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ನೀನೇ ಹೇಳು. ನಿನ್ನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ವಿಶ್ವಾಸವಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಸಲಹೆಯಂತೆಯೇ ನಾವು ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವೆವು. || ೪೬ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸರ್ವಜ್ಞನಾಗಿದ್ದರೂ ಏನೂ ತಿಳಿಯದವ ನಂತೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸಲಹೆ ಕೇಳುತ್ತಿರುವೆಲ್ಲ ! ಇರಲಿ, ಅವನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಶಿರಸಾವಹಿಸಿ ಅತನು ಉತ್ತರಿಸತೊಡಗಿದನು. || ೪೭ ||

ವಿಶ್ವಸತೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೭೦ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹರ್ಯಾಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಕಮ ಸ್ತಂಭೇ ಉತ್ತರಾರ್ಧೇ
ಭಗವದ್ವಾಸವಿಹಾರೇ ಸಪ್ತತಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೭೦ ||

ವಿಪ್ರತ್ಯೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿಸಿದುದು

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಇತ್ಯುದೀರಿತಮಾರ್ಗೋ ದೇವರ್ಷೇರುದ್ರವೋಽಬ್ರವೀತ್ |
ಸಭ್ಯಾನಾಂ ಮತಮಾಚ್ಛಾಯ ಕೃಷ್ಣಾ ಚ ಮಹಾಮತಿಃ || ೧ ||

ಉದ್ಭವ ಉವಾಚ

ಯದುಕ್ತಮೃಷಿಣಾ ದೇವ ಸಾಚಿವ್ಯಂ ಯಶ್ಚ ತ್ವಯಾ |
ಕಾರ್ಯಂ ಪೃಥ್ವ್ಯರೇಯಸ್ಯ ರಕ್ಷಾ ಚ ಶರಣೈಷಿಕಾಮ್ || ೨ ||

ಯಶ್ಚಿನ್ಮಂ ರಾಜಸೂಯೇನ ದಿಕ್ಪ್ರಜಯಿನಾ ವಿಭೋ |
ಅಶೋ ಜರಾಸುತಜಯ ಉಭಯಾರ್ಥೋ ಮತೋ ಮಮ || ೩ ||

ಅಸ್ಯಾಕಂ ಚ ಮಹಾನರ್ಥೋ ಹೇತೇನ್ಯವ ಭವಿಷ್ಯತಿ |
ಯಶ್ಚ ತವ ಗೋವಿಂದ ರಾಜ್ಯೋ ಬದ್ಧಾನ್ವಿಮುಂಚತಾ || ೪ ||

ಸ ವೈ ದುರ್ವಿಷತೋ ರಾಜಾ ನಾಗಾಯುತಸಮೋ ಬಲೇ |
ಬರಿನಾಮಹಿ ಚಾನ್ಯೇಷಾಂ ಭೀನುಂ ಸಮಬಲಂ ವಿಸಾ || ೫ ||

ದ್ವೈರಥೇ ಸ ತು ಚೇತನ್ಯೋ ಮಾ ಶತಾಕ್ಷೌಹಿಣೀಯುತಃ |
ಬ್ರಹ್ಮಣೋಽಬ್ಧರ್ಥೋ ವಿಶ್ವರ್ಸ ಪ್ರತ್ಯಾಹ್ಯಾತಿ ಕರ್ಮಚತ್ || ೬ ||

ಬ್ರಹ್ಮವೇಷಧರೋ ಗತ್ವಾ ತಂ ಭಿಕ್ಷಿತ ವೃಕೋದರಃ |
ಹನಿಷ್ಯತಿ ನ ಸಂದೇಹೋ ದ್ವೈರಥೇ ತವ ಸನ್ನಿಧೌ || ೭ ||

ನಿಮಿತ್ತಂ ಪರಮೀಶಸ್ಯ ವಿಶ್ವರ್ಗನಿರೋಧಯೋಃ |
ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಃ ಶರ್ವಶ್ಚ ಕಾಲಸ್ಯಾರೂಪಿಣಶ್ಚವ || ೮ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತ ಮಹಾರಾಜ !
ಮಹಾಮತಿಯಾದ ಉದ್ಭವನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮತನ್ನು ಕೇಳಿ,
ದೇವರ್ಷಿಗಳಾದ ನಾರದರ, ಸಫಾಸದರ, ಬಂದಿರಾಜರುಗಳ
ದೂತನ ನವೇದನೆಯ ಬಗೆಗೆ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇ
ನೆಂಬುದನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡಿ ಹೇಳತೊಡಗಿದನು. || ೧ ||

ಉದ್ಭವನು ಹೇಳಿದನು - ಭಗವಂತ ! ನಿನ್ನ ಸೋದರರಾಯ
ರಾದ ಪಾಂಡವರು ರಾಜಸೂಯಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಅವ
ರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಾರದರು ಹೇಳಿದ ಮಾತು
ಸರಿಯಾಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಶರಣಾಗತರ ರಕ್ಷಣೆಯೂ ಅವಶ್ಯಕವಾದ
ಕರ್ತವ್ಯವೇ ಆಗಿದೆ. || ೨ || ಪ್ರಭೋ ! ಹತ್ತು ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು
ಜಯಿಸಿದವನೇ ರಾಜಸೂಯಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಬಲ್ಲನು ಎಂಬ
ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿಚಾರಮಾಡಿದಾಗ ಪಾಂಡವರ ಯಜ್ಞ ಮತ್ತು
ಶರಣಾಗತರ ರಕ್ಷಣೆ ಎರಡೂ ಕಾರ್ಯಗಳಾಗಿ ಜರಾಸಂಧನನ್ನು
ಜಯಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ನಿರ್ವಿವಾದ
ವಾಗಿದೆ. || ೩ || ಸ್ವಾಮಿ ! ಕೇವಲ ಜರಾಸಂಧನನ್ನು ಜಯಿಸು
ವುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶವು ಸಫಲವಾಗುವುದು ; ಜೊತೆಗೆ
ಅದರಿಂದ ಬಂಧಿತರಾದವರ ಮುಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಅವರ ಕಾರಣದಿಂದ
ನಿನಗೆ ನಿರ್ಮಲವಾದ ಕೀರ್ತಿಯೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. || ೪ ||
ಬಲದಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಆನೆಗಳ ಬಲವಿರುವ ಜರಾಸಂಧನನ್ನು
ಇತರ ಬಲಿಷ್ಠರಾದವರು ಗೆಲ್ಲಲಾರರು. ಅವನಿಗೆ ಸಮಾನಬಲವಿರುವ
ಭೀಮಸೇನನೊಬ್ಬನು ಮಾತ್ರ ಅವನನ್ನು ಜಯಿಸಬಲ್ಲನು. || ೫ ||
ಅವನೊಡನೆ ದ್ವಂದ್ವಯುದ್ಧವನ್ನೇ ಮಾಡಿ ಅವನನ್ನು ಗೆಲ್ಲಬೇಕು
ನೂರು ಅಕ್ಷೌಹಿಣಿ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಅವನನ್ನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ನಿಂತರೆ
ಅವನನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವುದು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಜರಾಸಂಧನು ಬಹಳ
ದೊಡ್ಡ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಭಕ್ತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಅವನಲ್ಲಿ ಏನೇ
ಬೇಡಿದರೂ ಎಂದಿಗೂ ಅವನು ಇಲ್ಲವನ್ನುವುದಿಲ್ಲ. || ೬ ||
ಆದುದರಿಂದ ಭೀಮಸೇನನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಅವನ
ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಯುದ್ಧ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬೇಡಬೇಕು. ಭಗವಂತಾ !
ನಿನ್ನ ಉಪ್ಪುತಿಯಲ್ಲಿ ಭೀಮಸೇನ ಮತ್ತು ಜರಾಸಂಧರ ದ್ವಂದ್ವ
ಯುದ್ಧ ನಡೆದರೆ ಭೀಮಸೇನನು ಅವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದರಲ್ಲಿ
ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ. || ೭ || ಪ್ರಭೋ ! ನೀನು ಸರ್ವಶಕ್ತಿವಂತನೂ,
ರೂಪರಹಿತ ಕಾಲ್ಪರೂಪನಾಗಿರುವೆ. ಎತ್ತದ ಸೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು
ಪ್ರಳಯ ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಬ್ರಹ್ಮ-ರುದ್ರರು
ಅದರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ನಿಮಿತ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆಯೇ ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿ
ಯಿಂದಲೇ ಜರಾಸಂಧನ ವಧೆಯಾಗುವುದು. ಭೀಮಸೇನನು
ನವಮಾತ್ರಕ್ಕಿರುತ್ತಾನೆ. || ೮ ||

ಗಾಯಂತ್ರಿತೇ ವಿಶದಕರ್ಮ ಗೃಹೇಷು ದೇವ್ಯೋ
ರಾಜ್ಯಾಂ ಸ್ವತಸ್ತು ವಧಮಾತ್ಮವಿಮೋಕ್ಷಣಂ ಚ |
ಗೋಷ್ಠಶ್ಚ ಕುಂಬರಪತೇರ್ಜನಕಾತ್ಮಜಾಯಾಃ
ಪಿತ್ರೋಶ್ಚ ಲಬ್ಧತರಣಾ ಮುನಯೋ ವಯಂ ಚ || ೯ ||

ಜರಾಸಂಧವಧಃ ಕೃಷ್ಣ ಭೂರ್ಯಾರ್ಥಾರ್ಯೋಪಕಲ್ಪತೇ |
ಪ್ರಾಯಃ ಪಾಕವಿಪಾಕೇನ ತವ ಚಾಭಿಮತಃ ಕ್ರಮಃ
|| ೧೦ ||

ಶ್ರೀಕುಲ ಉವಾಚ

ಇತ್ಯುದ್ಧವವಚೋ ರಾಜನ್ ಸರ್ವತೋಭದ್ರಮಚ್ಚಿತ್ತಮ್ |
ದೇವರ್ಷಿರ್ಯಾದುವೃದ್ಧಾಶ್ಚ ಕೃಷ್ಣಶ್ಚ ಪ್ರತ್ಯಪೂಜಯನ್
|| ೧೧ ||

ಅಥಾದಿಶತ್ಯಯಾಣಾಂ ಭಗವಾನ್ ದೇವಕೀಸುತಃ |
ಭೃತ್ಯಾಸ್ಥಾರುಕಚೈತ್ರಾದೀನನುಚ್ಛಾಶ್ಚ ಗುರೂನ್ ವಿಭುಃ
|| ೧೨ ||

ನಿರ್ಗಮಯ್ಯಾವರೋಧಾನ್ ಶ್ವಾನ್ ಸುರುತಾನ್ ಸಪರಿಚ್ಛರಾನ್ |
ಸಂಕರ್ಷಣಮನುಚ್ಛಾಶ್ಚ ಯದುರಾಜಂ ಚ ಶತ್ರುಹನ್ |
ಸೂತೋಪನೀತಂ ಸ್ವರಥಮಾರುಹದ್ಗರುಡಧ್ವಜಮ್
|| ೧೩ ||

ತತೋ ರಥದ್ವಿಪಭೃಷಿಸಾದಿಸಾಯಶ್ಚೈಃ
ಕರಾಲಯಾ ಪರಿವೃತ ಆತ್ಮಸೇನಯಾ |
ಮೃದಂಗಭೇರ್ಯಾನಕಶಂಖಗೋಮುಖೈಃ
ಪ್ರಘೋಷಘೋಷಿತಕುಭೋ ನಿರಾಕ್ರಮತ್ || ೧೪ ||

ನೃವಾಚಿಕಾಂಚನಶಿಖಾಭಿರಚ್ಚುತಂ
ಸಹಾತ್ಮಜಾಃ ಪತಿಮನು ಸುವ್ರತಾ ಯಯುಃ |
ವರಾಂಬರಾಭರಣವಿಲೇಪನಸ್ರಜಃ
ಸುಸಂವೃತಾ ನೃಭಿರಸಿಚರ್ಮಪಾಣಿಭಿಃ || ೧೫ ||

ಶಂಖಚೂಡನಿಂದ ಮುಕ್ತರಾದ ಗೋಪಿಯರು ನಿನ್ನ ಕೀರ್ತಿ
ಯನ್ನು ಗಾನಮಾಡುವಂತೆ, ಮೊಸಳೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತನಾದ
ಗಜೇಂದ್ರನು, ನಿನ್ನ ಶರಣಾಗತರಾದ ಮುನಿಗಳು, ಸೀತೆಯನ್ನು
ಉದ್ಧರಿಸಿದ ಲೀಲೆಯನ್ನು ನಿನ್ನ ತಂದೆ-ತಾಯಿಯರನ್ನು
ಕಾರಾಗೃಹದಿಂದ ಬಂಧಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಿದ ನಿನ್ನ ಲೀಲೆಯನ್ನು ನಾವು
ಹಾಡುವಂತೆಯೇ ನೀನು ಜರಾಸಂಧನ ವಧೆ ಮಾಡಿದಾಗ
ಬಂಧನದಿಂದ ಮುಕ್ತರಾದ ಆ ರಾಜರ ಪಟ್ಟಮಹಿಷಿಯರು ತಮ್ಮ
ಅರಮನೆಗಳಲ್ಲಿ - ನೀನು ಅವರ ಶತ್ರುವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿ ತಮ್ಮ
ವ್ಯಾಸಪತಿಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದ ನಿನ್ನ ಅಲೌಕಿಕ ಲೀಲೆಯನ್ನು
ಹಾಡುವರು. || ೯ || ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಭೋ! ಜರಾಸಂಧನ ವಧೆಯು
ಅನೇಕ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸುವುದು. ಸೆರೆಯಾದ
ರಾಜರ ಪುಣ್ಯದ ಪರಿಣಾಮದಿಂದಲೋ, ಜರಾಸಂಧನ ಪಾಪದ
ಪರಿಣಾಮದಿಂದಲೋ ರಾಜಸೂಯೆಯಾಗಿ ಮಾಡಲು ನಿನ್ನ
ಒಪ್ಪಿಗೆಯೂ ಲಭಿಸಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಮೊದಲಿಗೆ ಇಂದ್ರ
ಪ್ರಸ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದೇ ಸೂಕ್ತವಾಗಿದೆ ಎಂದು ನನಗೆ ಅನಿಸು
ತ್ತದೆ. || ೧೦ ||

ಶ್ರೀಕುಲಮಹಾಜುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ!
ಉದ್ಧವನ ಈ ಸಲಹೆಯು ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯಿಂದ ಹಿತಕರವೂ,
ನಿರ್ದೋಷವೂ ಆಗಿತ್ತು. ದೇವರ್ಷಿ ನಾರದರು, ಯದುವಂಶದ
ಹಿರಿಯರು ಮತ್ತು ಸ್ವಯಂ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೂ ಅವನ ಮಾತನ್ನು
ಸಮರ್ಥಿಸಿದರು. || ೧೧ || ಆಗ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ
ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮರುದೇವನೇ ಮೊದಲಾದ ಹಿರಿಯರಿಂದ
ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಸಾರಥಿಯಾದ ದಾರುಕನಿಗೆ ಮತ್ತು
ಜೈತ್ರ ಮುಂತಾದ ಸೇವಕರಿಗೆ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು
ಸಿದ್ಧತೆಮಾಡಲು ಆಪ್ತನಾದನು. || ೧೨ || ಅನಂತರ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು
ಯದುರಾಜ ಉಗ್ರಸೇನ ಮತ್ತು ಬಲರಾಮನಿಂದ ಆಪ್ತನೆಯನ್ನು
ಪಡೆದು ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ರಾಣಿಯರನ್ನು ಮತ್ತು ಅವರ ಸಾಮಗ್ರಿ
ಗಳನ್ನು ಮುಂದಾಗಿ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಮತ್ತೆ ದಾರುಕನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ
ತಂದಿರುವ ಗರುಡಧ್ವಜ ರಥದಲ್ಲಿ ತಾನು ಕುಳಿತನು. || ೧೩ ||
ಬಳಿಕ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಗಜಾಶ್ವ-ರಥ-ಪದಾತಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಚತುರಂಗ
ಸೇನಾಸಮೇಶನಾಗಿ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥಕ್ಕೆ ಪ್ರಸ್ಥಾನಮಾಡಿದನು. ಆಗ
ಮೃದಂಗ, ಭೇರಿ, ಡೊಳ್ಳು, ಶಂಖ, ಗೋಮುಖ ಮುಂತಾದ
ವಾದ್ಯಗಳ ಧ್ವನಿಯು ದಶದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸಿತು. || ೧೪ ||
ಸತಿಶಿರೋಮಣಿ ರುಕ್ಮಿಣಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ಸಾವಿರಾರು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ
ಪತ್ನಿಯರು ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ಸಂತಾನಗಳೊಂದಿಗೆ ಸುಂದರವಾದ
ಮೃದ್ವಾಭೂಷಣಗಳಿಂದಲೂ, ಚಂದನ, ಅಂಗರಾಗ, ಪುಷ್ಪಹಾರ
ಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡು, ಸ್ವರ್ಣಪಲ್ಲಕ್ಕಿಗಳಲ್ಲಿ, ಡೋರಿಗಳಲ್ಲಿ,
ರಥಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಪತಿದೇವನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಹಿಂದೆಯೇ
ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಾಲಾಳುಗಳು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಕತ್ತಿ-ಗುರಾಣಿಗಳನ್ನು
ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಅವರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. || ೧೫ ||

ನರೋಪ್ಯಗೋಮಹಿಷಖಿರಾಶ್ವತರ್ಯುನಃ-

ಕರೇಣಭಿಃ ಪರಿಜನವಾರಯೋಷಿಃ |

ಸ್ವಲಂಕೃತಾಃ ಕಟಕುಟಕಂಬಲಾಂಬರಾ-

ದ್ವೈಪಶ್ಯಲಾ ಯಯುರಧಿಯುಜ್ಯ ಸರ್ವತಃ || ೧೬ ||

ಬಲಂ ಬೃಹದ್ವಜಪಟಭತ್ತಚಾಮರೈ-

ವರಾಯುಧಾಭರಣಕಿರೀಟವರ್ಮಭಿಃ |

ದಿವಾಂಶುಭಸ್ತುಮುಲರವಂ ಬಭೌ ರವೇ-

ರ್ಯಾರ್ಥಾರ್ಣವಕುಭತಕಿಮಿಂಗಿಲೋಮಿಗಭಃ || ೧೭ ||

ಅಥೋ ಮುನಿರ್ಯದುಪತಿನಾ ಸಭಾಜಿತಃ

ಪ್ರಣಮ್ಯ ತಂ ಹೃದಿ ವಿದಧದ್ವಿಹಾಯಶಾ |

ನಿತಮ್ಯ ತದ್ವದಸಿತಮಾಹೃತಾರ್ಜುಣೋ

ಮುಕುಂದಸಂದರ್ಶನನಿರ್ವೃತೇಂದ್ರಿಯಃ || ೧೮ ||

ರಾಜದೂತಮುವಾಚೀದಂ ಭಗವಾನ್ ಪ್ರೀಣಯಿನ್ ಗಿರಾ |

ಮಾ ಭೈಷ್ಠದೂತ ಭದ್ರಂ ವೋ ಘಾತಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಮಾಗಧಮ್

|| ೧೯ ||

ಇತ್ಯುಕ್ತು ಪ್ರಭುತೋ ದೂತೋ ಯಥಾವದವದನ್ವಪಾನ್ |

ತೇಽಪಿ ಸಂದರ್ಶನಂ ಶೌರೇಃ ಪ್ರತ್ಯೈಕ್ತನ್ ಯನ್ಮುಮುಕ್ಷವಃ

|| ೨೦ ||

ಅನರ್ತಸೌವೀರಮದೂಪ್ತೀರ್ತ್ವಾ ವಿನತನಂ ಹರಿಃ |

ಗಿರೀನ್ ನದೀರತೀಯಾಯ ಪುರಗ್ರಾಮಪ್ರಜಾಕರಾನ್

|| ೨೧ ||

ಹೋ ದ್ವೈಪಶ್ಯಲಂ ತೀರ್ತ್ವಾ ಮುಕುಂದೋಽಥ ಸುರಭೀಮ್ |

ಪಂಚಾಲಾನಥ ಮತ್ಸ್ಯಾಂಶ್ಚ ಶಕ್ರಪ್ರಸ್ಮಮಥಾಗಮತ್

|| ೨೨ ||

ತಮುಪಾಗತಮಾರ್ಕೋ ಪ್ರೀತೋ ದುದರ್ಶನಂ ನೃಣಾಮ್ |

ಅಜಾತಶತ್ರುರ್ನಿರಗಾತ್ ಸೋಪಾಧ್ಯಾಯಃ ಸುಹೃದ್ವೃತಃ

|| ೨೩ ||

ಹಾಗೆಯೇ ದಾಸ-ದಾಸಿಯರೂ, ವೇಶ್ಯೆಯರೂ, ವಾಲ್ಮೀಕಿರೂ
ಗಲಿಂದ ಅಲಂಕೃತರಾಗಿ ಚಾಪಗಳೂ, ಗುಡಾರಗಳೂ, ಕಂಬಗಳೂ,
ವಸ್ತ್ರಗಳೂ ಮೊದಲಾದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಅಳುಗಳ ಮೇಲೆಯೂ
ಒಂಟಿ, ಎತ್ತು, ಕೋಣ, ಹೇಸರಗತ್ತಿ, ಆನೆ-ಬುಡುಗಳೂ, ಇವುಗಳ
ಮೇಲೆ ಹೇರಿಕೊಂಡು ತಾವು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ, ಒಂಟಿ, ಎತ್ತಿನಗಾಡಿ, ಆನೆಗಳು
ಇವುಗಳ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದರು. || ೧೬ ||

ಮೊಸಳೆಗಳಿಂದಲೂ, ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ಅಲೆಗಳಿಂದಲೂ ಭೋರ್ಗರೆ
ಯುವ ಸಮುದ್ರವು ತೋಚಿಸುವಂತೆಯೇ, ಭಯಂಕರ ಶಬ್ದ
ಗಳಿಂದಲೂ ಹಾರಾಡುತ್ತಿದ್ದ ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ಧ್ವಜ-ಪತಾಕೆಗಳಿಂದಲೂ,
ಛತ್ರ-ಚಾಮರಗಳಿಂದಲೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಲಸ್ಯ-ಶಸ್ತ್ರಗಳಿಂದಲೂ,
ವಸ್ತ್ರಾಭೂಷಣಗಳಿಂದಲೂ, ಕಿರೀಟಗಳಿಂದಲೂ, ಕವಚಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಸೈನ್ಯದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ
ಸೂರ್ಯ-ಕಿರಣಗಳಿಂದ ಅದು ಅತ್ಯಂತ ಶೋಭಾಯಮಾನವಾಗಿ
ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. || ೧೭ || ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಂದ ಸಮ್ಮಾನಿತರಾದ ನಾರದ
ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಅವನ ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಕೇಳಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸನ್ನರಾದರು.
ಭಗವಂತನ ದರ್ಶನದಿಂದ ಅವರ ಹೃನ್ಮನಗಳೂ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳೂ
ಪರಮಾನಂದ ಭರಿತವಾದುವು. ದೇಳೊಡುವಾಗ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು
ಅವರನ್ನು ನಾನಾ ವಿಧವಾದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿದನು. ದೇವ
ಯುಕ್ತ ನಾರದರು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ವಂದಿಸುತ್ತಾ, ಅವನ ದಿವ್ಯಮೂರ್ತಿ
ಯನ್ನು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಆಕಾಶಮಾರ್ಗದಿಂದ
ಹೊರಟುಹೋದರು. || ೧೮ || ಬಳಿಕ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು
ಜರಾಸಂಧನ ಬಂದಿಯಾದ ರಾಜರ ದೂತನಿಗೆ ಸುಮಧುರ
ಮಾತಿನಿಂದ ಆಶ್ವಾಸನೀಯನೀಯುತ್ತಾ - ದೂತನೇ! ನೀನು ರಾಜರ
ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ - 'ಹೃದರಬೇಡಿರಿ. ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ.
ನಾನು ಜರಾಸಂಧನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸುವೆನು.' ಎಂದು ಹೇಳು. || ೧೯ ||
ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಆ ದೂತನು ಗಿರಿವ್ರಜಕ್ಕೆ
ಹೊರಟು ಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿ ರಾಜರಿಗೆ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ
ಸಂದೇಶವನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಮುಟ್ಟಿಸಿದನು. ಆ ರಾಜರೂ ಕೂಡ
ಕಾರಾಗೃಹದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಲೂ, ಶೀಘ್ರವೇ ಭಗವಂತನ
ಶುಭ ದರ್ಶನವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಕಾತರರಾದ ಪ್ರತೀಕ್ಷಿಸು
ತ್ತಿದ್ದರು. || ೨೦ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ದ್ವಾರಕೆಯಿಂದ ಹೊರಟು
ಅನರ್ತ, ಸೌವೀರ, ಮರು, ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ ಇವುಗಳ ನಡುವೆ ಸಿಕ್ಕುವ
ವರ್ವತ ನದಿ, ನಾಗರ, ಗ್ರಾಮ, ಹಳ್ಳಿ, ಗಡೆಗಳಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು
ದಾಟಿ ಮುಂದರಿಯುತ್ತಿದ್ದನು. || ೨೧ || ಭಗವಾನ್ ಮುಕುಂದನು
ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಯದ್ವಿತೀ ಹಾಗೂ ಸರಸ್ವತೀ ನದಿಗಳನ್ನು ದಾಟಿ
ವಾಂಬಾಲ, ಮತ್ಸ್ಯ ದೇಶಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥವನ್ನು
ತಲುಪಿದನು. || ೨೨ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಮಾನವರಿಂದ ಸಂದರ್ಶಿ
ಸಲು ಸುಮರ್ಲಭ್ಯವಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಪರಿವಾರ ಸಹಿತವಾಗಿ ಶನ್ನ
ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆಂಬ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಜಾತಶತ್ರು
ವಾದ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹಿರಿ-ಹಿರಿ ಹಿಗ್ಗಿದನು. ಅವನು ಅಜಾರ್ಯ
ರೊಡನೆಯೂ, ಸ್ವಜನಬಂಧುಗಳೊಂದಿಗೂ ಭಗವಂತನನ್ನು
ಇದಿರ್ಗೊಳ್ಳಲು ಊರ ಹೊರಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದನು. || ೨೩ ||

ಗೀತವಾದಿತ್ರಘೋಷೇಣ ಬ್ರಹ್ಮಘೋಷೇಣ ಭೂಯಸಾ |
ಅಭ್ಯಯಾತ್ ಹೃಷೀಕೇತಂ ಪ್ರಾಣಾಃ ಪ್ರಾಣಮಿವಾದೃತಃ || ೨೪ ||

ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವಿಕಿನ್ತಹೃದಯಃ ಕೃಷ್ಣಂ ಸ್ನೇಹೇನ ಪಾಂಡವಃ |
ಚಿರಾದ್ಭೃಷ್ಟಂ ಪ್ರಿಯತಮಂ ಸುಸ್ವಚೇಽಥ ಪುನಃ ಪುನಃ || ೨೫ ||

ದೋರ್ಭ್ಯಾಂ ಪರಿಷ್ಕೃತ್ಯ ರಮಾಮರಾಲಯಂ
ಮುಕುಂದಗಾತ್ರಂ ನೃಪತಿರ್ಹತಾಕುಭಃ |
ಲೇಭೇ ಪರಾಂ ನಿರ್ವೃತಿಮಶ್ರುಲೋಚನೋ
ಹೃಷ್ಯತನುರ್ವಿಸ್ತೃತಲೋಕವಿಭ್ರಮಃ || ೨೬ ||

ತಂ ಮಾತುಲೇಯಂ ಪರಿರಭ್ಯ ನಿರ್ವೃತೋ
ಭೀಮಃ ಸ್ಥಯನ್ ಪ್ರೇಮಜವಾಕುಲೇಂದ್ರಿಯಃ |
ಯಮೌ ಕಿರೀಟೇ ಚ ಸುಹೃತ್ತಮಂ ಮುದಾ
ಪ್ರವೃದ್ಧಬಾಷ್ಪಾಃ ಪರಿರೇಭಿರೇಽಚ್ಚುತಮ್ || ೨೭ ||

ಅರ್ಜುನೇನ ಪರಿಷ್ಕೃತೋ ಯಮಾಭ್ಯಾಮಭಿವಾದಿತಃ |
ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋ ನಮಸ್ಕೃತ್ ವೃದ್ಧೇಭ್ಯಶ್ಚ ಯಥಾರ್ಹತಃ || ೨೮ ||

ಮಾನಿತೋ ಮಾನಯಾಮಾಸ ಕುರುಸೃಂಜಯಕೈಕಮಾನ್ |
ಸೂತಮಾಗಧಗಂಧರ್ವಾ ವಂದಿನಶ್ಚೋಪಮಂತ್ರಿಣಃ || ೨೯ ||

ಮೃದಂಗಶಂಬುಪಟಹವೀಣಾಪಣವಗೋಮುಖೈಃ |
ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಶ್ಚಾರವಿಂದಾಕ್ಷಂ ತುಷ್ಪುನ್ರಸೃತುರ್ಜಗುಃ || ೩೦ ||

ಏವಂ ಸುಹೃದ್ವಿಃ ಪರ್ಯಾಸ್ತಃ ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕಶಿಖಾಮಣಿಃ |
ಸಂಸ್ತೂಯಮಾನೋ ಭಗವಾನ್ ವಿವೇಕಾಲಂಕೃತಂ ಪುರಮ್ || ೩೧ ||

ಸಂಸಿಕ್ತವರ್ತೃ ಕರಿಣಾಂ ಮದಗಂಧತೋಯೈ-
ಶ್ಚಿತ್ತಧ್ವಜೈಃ ಕನಕತೋರಣಪೂರ್ಣಕುಂಭೈಃ |
ಮೃಷ್ಠಾತ್ಮಭಿರ್ನವದುಕೂಲವಿಭೂಷಣೈಸ್ತತ್
ಗಂಧೈರ್ನೃಭಿರ್ಯುವತಿಭಿಶ್ಚ ವಿರಾಜಮಾನಮ್ || ೩೨ ||

ಮಂಗಳ ಗೀತೆಗಳು, ವಾದ್ಯಗಳು ಮೊಳಗಿದವು. ಅನೇಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರಣೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಣದೊಡನೆ ಸೇರುವಂತೆ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಭಗವಾನ್ ಹೃಷೀಕೇಶನನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಲು ಮುಂದಾದನು. || ೨೪ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿದ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಹೃದಯವು ಸ್ನೇಹಾತಿರೇಕದಿಂದ ಗದ್ಗದವಾಯಿತು. ಒಳಕೆ ದಿವಳುಗಳ ಬಳಿದ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನೋಡುವ ಸೌಭಾಗ್ಯವು ಒದಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಬಾರಿ-ಬಾರಿಗೂ ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡನು. || ೨೫ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಶ್ರೀವಿಗ್ರಹವು ಲಕ್ಷ್ಮೀ ದೇವಿಗೆ ಪವಿತ್ರವೂ, ಪಾಸಪಾನವೂ ಆಗಿದೆ. ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ತನ್ನೆರಡೂ ಭುಜಗಳಿಂದ ಅದನ್ನು ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡು ಸಮಸ್ತ ಪಾಪ-ತಾಪಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಿದನು. ಅವನು ಪರಮಾನಂದದ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋದನು. ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಆನಂದಾಶ್ರುಗಳು ಸುರಿಯುತ್ತಿದ್ದು ಶರೀರ ಪುಳಕಗೊಂಡಿತು. ಅವನು ಲೋಕವ್ಯವಹಾರವನ್ನೇ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮರೆತು ಬಿಟ್ಟನು. || ೨೬ || ಅನಂತರ ಭೀಮಸೇನನು ನಮನಗುತ್ತಾ ಸೋದರ ಮಾವನ ಮಗನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಗಾಢವಾಗಿ ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡು ಆನಂದಿಸಿದನು. ಪ್ರೇಮಾತಿಶಯದಿಂದ ಪರಮಶನಾಗಿ ಬಾಹ್ಯಸ್ಪೃಶಿಯೇ ಸ್ವಬ್ಧವಾಯಿತು. ಅರ್ಜುನ-ನಕುಲ-ಸಹದೇವರೂ ಕೂಡ ತಮಗೆ ಆತ್ಮಂಶ ಪ್ರಿಯನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಆನಂದದಿಂದ ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡರು. ಆಗ ಅವರ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಆನಂದಬಾಷ್ಪಗಳು ಸುರಿಯುತ್ತಿದ್ದವು. || ೨೭ || ಅರ್ಜುನನು ಪುನಃ ಭಗವಂತನನ್ನು ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡನು. ನಕುಲ-ಸಹದೇವರು ಅಭಿವಾದನ ಮಾಡಿದರು ಮತ್ತು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನೂ ಕುರುವಂತೀ ವೃದ್ಧರನ್ನೂ ಯಥಾಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದನು. || ೨೮ || ಕುರು, ಸೃಂಜಯ, ಕೇಕಯ ದೇಶದ ರಾಜರೂ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸಮ್ಮಾನಿಸಿದರು. ಭಗವಂತನೂ ಅವರನ್ನು ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ಸತ್ಕರಿಸಿದನು. ಸೂತ-ಮಾಗಧ-ವಂದೀಜನರು ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸತೊಡಗಿದರು. ಗಂಧರ್ವರು, ನಟರು, ವಿದೂಷಕ ಮುಂತಾದವರು ಮೃದಂಗ, ಶಂಬಿ, ಡೋಲು, ವೀಣೆ, ಕೊಂಬು-ಕಹಳೆಗಳನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತಾ, ಹಾಡುತ್ತಾ, ನರ್ತನವಾಡಿದರು. || ೨೯-೩೦ || ಹೀಗೆ ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕ ಶಿರೋಮಣಿಯಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸುಹೃದ್-ಸೃಂಜನರೊಂದಿಗೆ ಸರ್ವಾಲಂಕಾರ ಶೋಭಿತವಾದ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥ ನಗರಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಜನರು ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತಾ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. || ೩೧ || ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥ ನಗರದ ಮಾರ್ಗಗಳು ಮದಿಸಿದ ಅನೆಗಳ ಸುಗಂಧಯುಕ್ತವಾದ ಮದೋದಕದಿಂದ ತೋಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದವು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣ-ಬಣ್ಣದ ಧ್ವಜ-ಪತಾಕೆಗಳು ಹಾರಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಚಿನ್ನದ ತೋರಣಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದರು. ನೀರು ತುಂಬಿದ ಚಿನ್ನದ ಕಲಶಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಸ್ವಾಗತಕ್ಕಾಗಿ ಎಲ್ಲೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದವು. ನಗರದ ನರ-ನಾರಿಯರು ನೂತನವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಅಭರಣಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟು, ಪುಷ್ಪಮಾಲಿಕೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು, ಸುಗಂಧ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂಸಿಕೊಂಡು ಸರ್ವಾಲಂಕಾರ ಭೂಷಿತರಾಗಿ ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. || ೩೨ ||

ಉದ್ವಿಗ್ನದೀಪಬಲಿಭಿಃ ಪ್ರತಿಸದ್ಭಜಾಲ-
ನಿಯೋತಧೂಪರುಚಿರಂ ವಿಲಸತ್ಪ್ರಕಾಶಮ್ |
ಮೂರ್ಧನ್ಯದೇವಕಲಶೈ ರಜೋರುತ್ಯಂಗೈ-
ರ್ಜುಷ್ಪಂ ದದರ್ಶ ಭವನ್ಯಃ ಕುರುರಾಜಧಾಮ || ೩೩ ||

ಪ್ರಾಪ್ತಂ ನಿಶಮ್ಯ ನರಲೋಚನಪಾನಪಾತ್ರ-
ಮೌತುಕ್ಯವಿಶ್ವಧಿತಕೇಶದುಕೂಲಬಂಧಾಃ |
ಸದ್ಯೋ ವಿಸ್ತೃಜ್ಯ ಗೃಹಕರ್ಮ ಪತೀಂಶ್ಚ ತರ್ಜ-
ದ್ರಪ್ತುಂ ಯಯುರ್ಯುವತಯಃ ಸ್ವನೇಂದ್ರಮಾರ್ಗೇ || ೩೪ ||

ತಸ್ಮಿನ್ ಸುಸಂಕುಲ ಇಭಾಶ್ವರಥದ್ವಿಸದ್ವಿ-
ಕೃಷ್ಣಂ ಸ್ಥಾಪಯಾಮುಪಲಭ್ಯ ಗೃಹಾಧಿರೂಢಾಃ |
ಸಾರ್ಯೋ ವಿಕೀರ್ಯ ಕುಮುದೈರ್ಮನೋಹಾರಹ್ಯ-
ಸುಸ್ಥಾಗತಂ ವಿದಧುರುತ್ಸಯವೀಕ್ಷಿತೇನ || ೩೫ ||

ಊಚುಃ ಸ್ತ್ರೀಯಃ ಪಥಿ ನಿರೀಕ್ತ್ಯ ಮುಕುಂದಪತ್ನೀ-
ಸ್ತಾರಾ ಯಥೋರುಪಹಾಃ ಕಿಮಕಾರ್ಯಮೂಘಃ |
ಯಚ್ಚಕ್ಷುಷಾಂ ಪುರುಷಮೌಲಿಯದಾರಹಾಸ-
ಲೀಲಾವಲೋಕಕಲಯೋತ್ಸವಮಾತನೋತಿ || ೩೬ ||

ತತ್ರ ತಕ್ರೋಪಸಂಗಮ್ಯ ಪೌರಾ ಮಂಗಲಪಾಣಯಃ |
ಚಕ್ರುಃ ಸಪರ್ಯಾಂ ಕೃಷ್ಣಾಯ ಶ್ರೇಣೀಮುಖ್ಯಾ ಹತ್ಯನಾಃ
|| ೩೭ ||

ಅಂತಃಪುರಜನ್ಯಃ ಪ್ರೀತ್ಯಾ ಮುಕುಂದಃ ಪುಲ್ಲಲೋಚನೈಃ |
ಸಸಂಭ್ರಮೈರಭ್ಯುಪೇತಃ ಪ್ರಾವಿತದ್ರಾಜಮಂದಿರಮ್
|| ೩೮ ||

ಪೃಥಾ ವಿಲೋಕ್ಯ ಭ್ರಾತೃಲಯಂ ಕೃಷ್ಣಂ ತ್ರಿಭುವನೇಶ್ವರಮ್ |
ಪ್ರೀತಾತ್ಮೋತ್ಥಾಯ ಪರ್ಯಂಕಾತ್ಸಸ್ತುಷಾ ಪರಿಷಪ್ತಜೇ
|| ೩೯ ||

ಮನೆ-ಮನೆ ಹೊಸ್ತಿಲುಗಳಲ್ಲಿ ದೀಪಗಳನ್ನು ಬೆಳಗಿಸಿದ್ದರು, ಅದನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ದೀಪಾವಳಿಯೇ ನೆನಪಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನೆಗಳ ಗವಾಕ್ಷಿಗಳಿಂದ ಆಗುರೂಪದ ಹೊಗೆ ಹೊರಸೂಸುತ್ತಿತ್ತು. ಎಲ್ಲ ಮನೆಗಳ ಮೇಲೆಯೂ ಧ್ವಜಗಳು ಹಾರಾಡುತ್ತಿದ್ದು ಬೆಳ್ಳಿಯ ಶಿಖರಗಳಿದ್ದು ಚಿನ್ನದ ಕಲಶಗಳು ಹೊಲೆಯುತ್ತಿದ್ದುವು. ಇಂತಹ ಸೌಧಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ಪಾಂಡವರ ರಾಜಧಾನಿ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮುಂದರಿಯುತ್ತಿದ್ದನು. || ೩೩ || ಮನುಷ್ಯರ ಕಣ್ಣುಗಳ ಪಾನಪಾತ್ರೆ ಆರ್ಥಾತ್ ಅತ್ಯಂತ ದರ್ಶನೀಯವಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ರಾಜಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿರುವನೆಂದು ಕೇಳಿದ ನಗರದ ಯುವತಿಯರು ಅವನ ದರ್ಶನದ ಔತುಕ್ಯದಿಂದ ಮನೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಅವಶ್ಯ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ತಮ್ಮ ಗಂಡಂದಿರನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಅವರಿಗೂ ಹೇಳದೆ ಓಡಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಮುಡಿಯು ಬಿಚ್ಚಿಹೋಗಿರುವುದನ್ನು ಉಟ್ಟುಸೀರೆಯು ಸುಡಲಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸದೆ ಧಾವಿಸಿ ರಾಜದೀಪಿಗೆ ಬಂದರು. || ೩೪ || ರಥಾತ್-ಗಜ-ಪದಾತಿ ಸೈನಿಕರಿಂದ ಸಮಾಕುಲವಾಗಿದ್ದ ರಾಜಪಥದಲ್ಲಿ ಪತ್ನಿಯರ ಸಮೇತನಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಮನೆಗಳ ಉಪರಿಗೆಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಂತ ಸ್ತ್ರೀಯರು ದರ್ಶನಮಾಡಿ ಅವನ ಮೇಲೆ ಹೂವಿನ ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸಿದರು. ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ಜಗದಾನಂದಕಂದನನ್ನು ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಪ್ರೇಮಪೂರ್ಣವಾದ ಮಂದಹಾಸದಿಂದಲೂ, ಕಡೆಗಣ್ಣು ನೋಟಗಳಿಂದಲೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದರು. || ೩೫ || ನಗರದ ನಾರಿಯರು ರಾಜಪಥದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನೊಡನೆ ಇರುವ ನಕ್ಷತ್ರದೇವತೆಗಳಂತಿದ್ದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪತ್ನಿಯರನ್ನು ನೋಡಿ ಹೀಗೆ ಮಾತಾಡಿಕೊಂಡರು - ಸಖಿಯರೇ! ಪುರುಷಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಉದಾರವಾದ ಹಾಸ್ಯದಿಂದಲೂ, ವಿಲಾಸಪೂರ್ಣ ಕಟಾಕ್ಷವೀಕ್ಷಣದಿಂದಲೂ ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯರ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುತ್ತಾ ಅವರ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಪರಮಾನಂದಪ್ರದನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇಂತಹ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಇವರು ಎಂತಹ ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರು ? || ೩೬ || ಹೀಗೆ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ರಾಜಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರಾದ ಶ್ರೀಮಂತರೂ, ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳೂ, ಪರಜನರೂ ಅನೇಕ ಮಂಗಳಿಕ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ತಂದು-ತಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, ಸ್ವಾಗತಿಸಿ, ಸತ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. || ೩೭ ||

ಅಂತಃಪುರದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿ ಪ್ರೇಮಾನಂದದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಹೋದರು. ಅವರು ಪ್ರೇಮವಿಹ್ವಲ ಮತ್ತು ಆನಂದದಿಂದ ಆರಳಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿ ಸತ್ಕರಿಸಿದರು. ಅವರ ಸ್ವಾಗತ-ಸತ್ಕಾರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅರಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. || ೩೮ || ಕುಂತಿಯು ತ್ರಿಭುವನೇಶ್ವರನಾದ ತನ್ನ ಅಣ್ಣನ ಮಗನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಆಕೆಯ ಹೃದಯ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ತುಂಬಿ ಬಂತು. ಆಕಳು ಮಂಚದಿಂದಿಳಿದು ಸೊಸೆಯಾದ ದ್ರೌಪದಿಯೊಡನೆ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಗಾಢವಾಗಿ ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡಳು. || ೩೯ ||

ಗೋವಿಂದಂ ಗೃಹಮಾನೀಯ ದೇವದೇವೇಶಮಾದೃತಃ |
ಪೂಜಾಯಾಂ ನಾವಿದತ್ ಕೃತ್ಯಂ ಪ್ರಮೋದೋಪಹತೋ ನೃಪಃ
|| ೪೦ ||

ಪಿತೃಷ್ವರುಗುರುಸ್ತೃಣಾಂ ಕೃಷ್ಣಶ್ಚೇಽಭಿವಾದನಮ್ |
ಸ್ವಯಂ ಚ ಕೃಷ್ಣಯಾ ರಾಜಸ್ ಭಗಿನ್ಯಾ ಚಾಭಿವಂದಿತಃ
|| ೪೧ ||

ಶ್ವತ್ತಾ ಸಂಚೋದಿತಾ ಕೃಷ್ಣಾ ಕೃಷ್ಣಪತ್ನೀಶ್ಚ ಸರ್ವತಃ |
ಆನರ್ಚ ರುಕ್ಮಿಣೀಂ ಸತ್ಯಾಂ ಭದ್ರಾಂ ಚಾಂಬವತೀಂ ತಥಾ
|| ೪೨ ||

ಕಾಲಿಂದೀಂ ಮಿತ್ರವಿಂದಾಂ ಚ ಶೈಲ್ಯಾಂ ನಾಗ್ನಜಿತೀಂ ಸತೀಮ್ |
ಅನ್ಯಾಶ್ಚಾಭ್ಯಾಗತಾ ಯಾಸ್ತು ವಾಸಸ್ತಜ್ಜಂಡನಾದಿಭಿಃ
|| ೪೩ ||

ಸುಖಂ ನಿವಾಸಯಾಮಾಸ ಧರ್ಮರಾಜೋ ಜನಾರ್ದನಮ್ |
ಸಸೈನ್ಯಂ ಸಾನುಗಾಮಾತ್ಮಂ ಸಭಾಯೋಂ ಚ ನವಂ ನವಮ್
|| ೪೪ ||

ತರ್ಪಯಿತ್ವಾ ಪಾಂಡವೇನ ವಹ್ನಿಂ ಫಾಲ್ಗುನಸಂಯುತಃ |
ಮೋಚಯಿತ್ವಾ ಮಯಂ ಯೇನ ರಾಜ್ಞೇ ದಿವ್ಯಾ ಸಭಾ ಕೃತಾ
|| ೪೫ ||

ಉವಾಸ ಕತಿಚಿನ್ಮಾಸಾನ್ ರಾಜ್ಞಃ ಪ್ರಿಯಚಿಕೀರ್ಷಯಾ |
ವಿಹರನ್ನಥಮಾರುಹ್ಯ ಫಾಲ್ಗುನೇನ ಭಟ್ಟಿವೃತಃ
|| ೪೬ ||

ದೇವದೇವೇಶ್ವರ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಆದರಭಾವದಿಂದ ಆರಮನೆಯೊಳಗೆ ಕರೆತಂದಾಗ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಆನಂದೋದ್ರೇಕದಿಂದ ಮೈಮರೆತನು. ಭಗವಂತನನ್ನು ಯಾವ ವಿಧದಿಂದ ಪೂಜಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ತಿಳಿಯದೆ ಹೋಯಿತು. || ೪೦ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಆತ್ಮ ಕುಂತಿಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಗುರುಪತ್ನಿಯರಿಗೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ಅವನ ತಂಗಿಯಾದ ಸುಭದ್ರೆ ಮತ್ತು ದ್ರೌಪದಿಯು ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು. || ೪೧ || ಆತ್ಮಯಾದ ಕುಂತಿದೇವಿಯ ಪ್ರೇರಣೆಯಂತೆ ದ್ರೌಪದಿಯು ರುಕ್ಮಿಣೀ, ಸತ್ಯಭಾಮೆ, ಭದ್ರಾ, ಚಾಂಬವತೀ, ಕಾಲಿಂದೀ, ಮಿತ್ರವಿಂದಾ, ಅಕ್ಷಣಾ ಮತ್ತು ಸಹ್ಯಾ ಮೊದಲಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪಟ್ಟದರಾಣಿಯರನ್ನು ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಇತರ ರಾಣಿಯರನ್ನು ಮೃದ್ವಾಭರಣ, ಪುಷ್ಪಹಾರಗಳಿಂದ ಯಥಾಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಸತ್ಕರಿಸಿದಳು. || ೪೨-೪೩ || ಧರ್ಮರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಅವನ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇವಕ-ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಪತ್ನಿಯರಿಗೆ ಯಥಾಯೋಗ್ಯವಾದ ಸುಖಕರ ವಸತಿಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಅನುದಿನವು ಹೊಸ-ಹೊಸ ಬಗೆಯ ಸತ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನು ಉಪಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. || ೪೪ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅರ್ಜುನನೊಂದಿಗೆ ಇದ್ದು ಪಾಂಡವವನವನ್ನು ದಹಿಸಲು ಅಗ್ನಿಗೆ ಅನುವುಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಅವನನ್ನು ತೃಪ್ತಪಡಿಸಿದನು. ಆ ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ಬದುಕಿಸಿದ್ದ ಮಾಯಾಸುರನು ಭಗವಂತನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ದಿವ್ಯವಾದೊಂದು ಸಭಾಭವನವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. || ೪೫ || ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಲೆಂದೇ ಕೆಲವು ತಿಂಗಳುಗಳ ಕಾಲ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥದಲ್ಲೇ ಉಳಿದು ಕೊಂಡನು. ಅವನು ಆಗಾಗ ಅರ್ಜುನನೊಡನೆ ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಅಲ್ಲಿ-ಇಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ಮಹಾ-ಮಹಾ ವೀರ ಸೈನಿಕರೂ ಕೂಡ ಅವರ ಸೇವೆಗೆ ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. || ೪೬ ||

ವಿಪ್ರಶ್ಲಂಠನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೭೦ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಉತ್ತರಾರ್ಧೇ
ಕೃಷ್ಣಶ್ಚೇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥಗಮನಂ ನಾಮೈಕಮಪ್ರತಿಪದೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೭೦ ||

ವಿಪ್ರಶ್ಲಂಠನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಪಾಂಡವರಿಂದ ರಾಜಸೂಯ ಯಜ್ಞದ ಉಪಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಜರಾಸಂಧನ ಉದ್ಧಾರ

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ವಿಕದಾ ತು ಸಭಾಮಧ್ಯೇ ಆಸ್ಥಿತೋ ಮುನಿಭಿವೃತಃ |

ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಃ ಕ್ಷತ್ರಿಯೈವೈಶ್ಯೈರ್ಭ್ರಾತೃಭಿಶ್ಚ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ
|| ೧ ||

ಶ್ರೀಮಹಿಮಾಹುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಒಂದು ದಿನ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಮಹಾರಾಜನು ಹಲವಾರು ಮುನಿಗಳಿಂದಲೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದಲೂ, ಕ್ಷತ್ರಿಯರಿಂದಲೂ, ವೈಶ್ಯರಿಂದಲೂ, ಭೀಮಸೇನನೇ ಮೊದಲಾದ ಸಹೋದರರಿಂದಲೂ, ಅರ್ಜುನರಿಂದಲೂ, ಕುರುಕುಲದ ಹಿರಿಯರಿಂದಲೂ, ಬಂಧುಬಾಂಧವರಿಂದಲೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ರಾಜಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದನು.

ಆಚಾರ್ಯೈಃ ಕುಲವೃದ್ಧೈಶ್ಚ ಚ್ಛಾತ್ರಸಂಬಂಧಿ ಬಾಂಧವೈಃ |
ಶೃಣ್ವತಾಮೇವ ಚೈ ತೇಷಾಮಾಭಾಷ್ಯೇದಮುವಾಚ ಹ
|| ೨ ||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ

ಕ್ರತುರಾಚೇನ ಗೋವಿಂದ ರಾಜಸೂಯೇನ ಪಾದನೀಃ |
ಯಶ್ಚೈ ವಿಭೂತೀರ್ಭವತಸ್ತತ್ಸಂಪಾದಯ ನಃ ಪ್ರಭೋ
|| ೩ ||

ಹೃತ್ಪಾದುಕೇ ಅವಿರತಂ ಪರಿ ಯೇ ಚರಂತಿ
ಧ್ಯಾಯಂತ್ಯಭದ್ರನತನೇ ಶುಚಿಯೋ ಗೃಣಂತಿ |
ವಿಂದಂತಿ ತೇ ಕಮಲನಾಭ ಭವಾಪವರ್ಗ-
ಮಾಶಾಸತೇ ಯದಿ ತ ಆಶಿಷ ಈಶ ನಾಸ್ಯೇ || ೪ ||

ತದ್ವೇವದೇವ ಭವತಶ್ಚರಣಾರವಿಂದ-
ಸೇವಾನುಭಾವಮಿಹ ಪಶ್ಯತು ಲೋಕ ಏಷಃ |
ಯೇ ತ್ವಾ ಭಜಂತಿ ನ ಭಜಂತ್ಯತಃ ಪೋಭಯೇಷಾಂ
ನಿಷ್ಠಾಂ ಪ್ರದರ್ಶಯ ನಿಭೋ ಕುರುಷ್ಯಂಜಯಾನಾಮ್ || ೫ ||

ನ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಸ್ವಪರಭೇದಮತಿವ್ರವ ಸ್ಯಾತ್
ಸರ್ವಾತ್ಮನಃ ಸಮದೃತಃ ಸ್ವರೂಪಾನುಭೂತೇಃ |
ಸಂಸೇವತಾಂ ಸುರತರೋರಿವ ತೇ ಪ್ರಸಾದಃ
ಸೇವಾನುರೂಪಮದಯೋ ನ ವಿಪರ್ಯಯೋಽತ್ರ || ೬ ||

ಶ್ರೀಭಗವಾನುವಾಚ

ಸಮ್ಯಗ್ಜ್ಞವಸಿತಂ ರಾಜನ್ ಭವತಾ ತತ್ಪುಕರ್ತನ |
ಕಲ್ಯಾಣೇ ಯೇನ ತೇ ಕೀರ್ತಿಲೋಕಾನಸುಭವಿಷ್ಯತಿ
|| ೭ ||

ಋಷೀಣಾಂ ಪಿತೃದೇವಾನಾಂ ಸುಹೃದಾಮಪಿ ನಃ ಪ್ರಭೋ |
ಸರ್ವೇಷಾಮಪಿ ಭೂತಾನಾಮೀಪ್ಸುಃ ಕ್ರತುರಾಡಯಮ್
|| ೮ ||

ವಿಜಿತ್ಯ ನೃಪತೀನ್ಸರ್ವಾನ್ಸೃತ್ವಾ ಚ ಜಗತಿಂ ವತೇ |
ಸಂಭೃತ್ಯ ಸರ್ವಸಂಭಾರಾನಾಪರಸ್ತ ಮಹಾಕ್ರತುಮ್
|| ೯ ||

ಏತೇ ತೇ ಭ್ರಾತರೋ ರಾಜನ್ ಲೋಕಪಾಲಾಂಶುಸಂಭವಾಃ |
ಚತೋಽಸ್ಮಾತ್ಕೃತಾ ತೇಽಹಂ ದುರ್ಜಯೋ ಯೋಽಕೃತಾತ್ಮಭಿಃ
|| ೧೦ ||

ಆಗ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸಂಬೋಧಿಸುತ್ತಾ ಎಲ್ಲರೊಂದಿಗೆ
ಇಂತೆಂದನು - || ೧-೨ ||

ಧರ್ಮರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು - ಗೋವಿಂದ |
ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠ ರಾಜಸೂಯೆಯಾಗದೆ ಮೂಲಕ ನಿನ್ನನ್ನು ಮತ್ತು
ನಿನ್ನ ಪರಮಪಾವನ ವಿಭೂತಿಸ್ವರೂಪರಾದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು
ಪೂಜಿಸಲು ನಾನು ಬಯಸಿದ್ದೇನೆ. ಪ್ರಭೋ | ಕೃಪೆಮಾಡಿ ನನ್ನ
ಈ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಡಬೇಡಿ. || ೩ || ಪದ್ಮನಾಭನೇ | ನಿನ್ನ
ಚರಣಕಮಲಗಳ ಪಾದುಕೆಗಳು ಸಮಸ್ತ ಅಮಂಗಳಗಳನ್ನು
ನಾಶಮಾಡುವಂತಹುಗಳು. ನಿರಂತರವಾಗಿ ಅವನ್ನು ಸೇವಿಸು
ವವರು, ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾ ಸ್ತುತಿಸುವವರೇ ನಿಜವಾದ ಪವಿತ್ರಾತ್ಮರು.
ಅವರು ಜನ್ಮ-ಮೃತ್ಯುವಿನ ಚಕ್ರದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದುವರು.
ಅವರು ಒಂದು ವೇಳೆ ಸಾಂಸಾರಿಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಆಶಿಸಿದರೂ
ಅವರಿಗೆ ಅವು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಚರಣಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ
ಶರಣಾಗದವರಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯು ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾಂಸಾರಿಕ ಭೋಗ
ಗಳೂ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. || ೪ || ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಆರಾಧನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ |
ಸಂಸಾರಿ ಜನರು ನಿನ್ನ ಚರಣಕಮಲಗಳ ಸೇವೆಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು
ಕಾಣಲೆಂದೇ ನಾನು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಪ್ರಭೋ | ಕುರುವಂತೀಯ
ರಾಜರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸೃಂಜಯವಂತೀಯ ರಾಜರಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು
ಭಜಿಸುವವರ ಮತ್ತು ಭಜಿಸದವರ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಜನತೆಗೆ ನೀನು
ತೋರಿಸಿಕೊಡು. || ೫ || ಪ್ರಭುವೇ | ನೀನು ಎಲ್ಲರ ಅತ್ಮನೂ,
ಸಮದರ್ಶಿಯೂ, ಆತ್ಮಾನಂದದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರನೂ, ಪರಬ್ರಹ್ಮನೂ
ಆಗಿರುವೆ. 'ಇದು ನನ್ನದು, ಇದು ಪರರದ್ದು; ಇವನು ನನ್ನವನು
'ಇವನು ಪರಕೀಯನು' ಎಂಬ ಭೇದಭಾವವು ನಿನ್ನಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ
ದ್ವೇಷ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವನ್ನು ಸೇವಿಸುವವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಭಾವನೆಗೆ ಅನು
ಸಾರವಾಗಿ ಸಕಲ ಮಕ್ಕಗಳು, ಫಲಗಳು ಸಿಗುವಂತೆ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.
ಆ ಫಲದಲ್ಲಿ ಇರುವ ನ್ಯೂನಾಧಿಕ್ಯವು ಅವರವರ ಸೇವೆಗೆ ಅನು
ರೂಪವಾಗಿಯೇ ಇರುವುದು. ಇದರಿಂದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಎಷಮತೆ, ನಿರ್ದ
ಯತೆ ಮುಂತಾದ ದೋಷಗಳು ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. || ೬ ||

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದನು - ಶತ್ರುವಿಜಯಿಯಾದ
ಯುಧಿಷ್ಠಿರನೇ | ರಾಜಸೂಯಜ್ಞಮಾಡುವ ನಿನ್ನ ನಿರ್ಧಾರವು
ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಮಂಗಳಮಯ ಕೀರ್ತಿಯು ಎಲ್ಲ
ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹರಡುವುದು. || ೭ || ರಾಜನೇ | ನಿನ್ನ ಈ
ಮಹಾಯಜ್ಞವು ಋಷಿಗಳಿಗೂ, ಪಿತೃಗಳಿಗೂ, ದೇವತೆಗಳಿಗೂ,
ಸುಹೃದರಿಗೂ ನಮಗೂ ಮತ್ತು ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಅಭೀಷ್ಟವೇ
ಆಗಿದೆ. || ೮ || ಮಹಾರಾಜ | ಭೂಮಿಯ ಸಮಸ್ತ ರಾಜರನ್ನು
ಗೆದ್ದುಕೊಂಡು, ಇಡೀ ಪೃಥಿವಿಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಯಜ್ಞೋ
ಚಿತವಾದ ಸಮಸ್ತ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ
ಈ ಮಹಾ ಯಜ್ಞಾನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಮಾಡು. || ೯ || ಧರ್ಮ
ರಾಯನೇ | ನಿನ್ನ ನಾಲ್ಕು ತಮ್ಮಂದಿರು ವಾಯು, ಇಂದ್ರರೇ ಮೊದ
ಲಾದ ಲೋಕಪಾಲರ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದವರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ
ಮಹಾವೀರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನೀನಾದರೂ ಮಹಾಮನಸ್ವಿಯೂ,
ಸಂಯಮಿಯೂ ಆಗಿರುವೆ. ನೀವೆಲ್ಲರೂ ನಿಮ್ಮ ಸದ್ಗುಣಗಳಿಂದ
ನನ್ನನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವಿರಿ. ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೂ ಮನವನ್ನು
ಸಂಯಮಿಸಿಕೊಳ್ಳದವರು ನನ್ನನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರರು. || ೧೦ ||

ನ ಕಶ್ಚಿನ್ನತ್ತರಂ ರೋಕೇ ತೇಜಸಾ ಯಶಸಾ ತ್ರಿಯಾ |
ವಿಭೂತಿಭಿರ್ವಾಭಿಭವೇದ್ದೇವೋಽಪಿ ಕಿಮು ಪಾರ್ಥಿವಃ || ೧೧ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಉವಾಚ

ನಿತಮ್ನ ಭಗವದ್ಗೀತಂ ಪ್ರೀತಃ ಪುಲ್ಲಮುಖಾಂಬುಜಃ |
ಭ್ರಾತೃನ್ ದಿಗ್ವಿಜಯೇಽಯುತ್ಯ ನಿಷ್ಕುಲೇಚೋಪ್ಪುಂಹಿತಾನ್ || ೧೨ ||

ಸಹದೇವಂ ದಕ್ಷಿಣಾಸ್ಯಾಮಾದಿಹಸ್ತದ್ ಸೃಂಜಯ್ವಿಃ |
ದಿಶಿ ಪ್ರತೀಚ್ಯಾಂ ನಕುಲಮುದೀಚ್ಯಾಂ ಸವ್ಯಸಾಚಿನಮ್ |
ಪ್ರಾಚ್ಯಾಂ ವೃಕೋದರಂ ಮತ್ಕ್ರೈಃ ಕೇಕಯೈಃ ಸಹ ಮದ್ರಕೈಃ || ೧೩ ||

ತೇ ವಿಜಕ್ಯ ಸೃಪಾನ್ವೀರಾ ಅಜಮೃದ್ವಿಗ್ನೃ ಒಜಸಾ |
ಅಜಾತಕತ್ರವೇ ಭೂರಿ ದ್ರವಿಣಂ ನೃಪ ಯುಕ್ತತೇ || ೧೪ ||

ಪ್ರತ್ಯಾಜಿತಂ ಜರಾಸಂಧಂ ನೃಪತೇರ್ಧ್ಯಾಯತೋ ಹರಿಃ |
ಅಹೋಪಾಯಂ ತಮೇವಾದ್ಯ ಉದ್ಯವೋ ಯಮುವಾಚ ಹ || ೧೫ ||

ಭೀಮಸೇನೋಽರ್ಜುನಃ ಕೃಷ್ಣೋ ಬ್ರಹ್ಮಲಿಂಗಧರಾಸ್ತಯಃ |
ಜಗ್ಗುರ್ಗಿರಿವ್ರಜಂ ತಾತ ಬೃಹದ್ರಥಸುತೋ ಯತಃ || ೧೬ ||

ತೇ ಗತ್ವಾಽತಿಶ್ಯವೇಲಾಯಾಂ ಗೃಹೇಷು ಗೃಹಮೇಧಿನಮ್ |
ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂ ಸಮಯಾಚೇರನ್ನಾಜನ್ಯಾ ಬ್ರಹ್ಮಲಿಂಗಿನಃ || ೧೭ ||

ರಾಜನ್ವಿಶ್ವತೀರ್ಥಿನ್ ಪ್ರಾಪ್ತಾನರ್ಥಿನೋ ದೂರಮಾಗತಾನ್ |
ತನ್ನಃ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಭದ್ರಂ ತೇ ಯದ್ವಯಂ ಕಾಮಯಾಮಹೇ || ೧೮ ||

ಕಿಂ ದುರ್ಮರ್ಷಂ ತಿತಿಕ್ಷೂಣಾಂ ಕಿಮಕಾರ್ಯದುಸಾಧುಭಿಃ |
ಕಿಂ ನ ದೇಯಂ ವದಾನ್ಯಾನಾಂ ಕಃ ಪರುಃ ಸಮದರ್ಶಿನಾಮ್ || ೧೯ ||

ಯೋಽನಿತ್ಯೇನ ಶರೀರೇಣ ಸತಾಂ ಗೇಯಂ ಯಶೋ ಧ್ರುವಮ್ |
ನಾಚಿನೋತಿ ಸ್ವಯಂ ಕಲ್ಪಃ ಸ ವಾಚ್ಯಃ ಶೋಚ್ಯ ವಿವ ಸಃ || ೨೦ ||

ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ದೇವತೆಗಳೂ ಕೂಡ ತೇಜ, ಯಶಸ್ಸು, ಲಕ್ಷ್ಮೀ, ಸೌಂದರ್ಯ, ಐಶ್ವರ್ಯ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಮೂಲಕ ನನ್ನ ಭಕ್ತರನ್ನು ತಿರುಸ್ಕರಿಸಲಾರರು. ಹಾಗಿರುವಾಗ ಯಾರೇ ರಾಜನು ಅವನ ತಿರುಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಂಭವವೇ ಇಲ್ಲ || ೧೧ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮಹಾಕುಮಾರಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಭಗವಂತನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಹಾರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಹೃದಯ ಆನಂದತುಂದಿಲವಾಯಿತು. ಅವನ ಮುಖವು ಪ್ರಪುಲಿತವಾಯಿತು. ಆಗ ಅವನು ತನ್ನ ತಮ್ಮಂದಿರನ್ನು ದಿಗ್ವಿಜಯಕ್ಕಾಗಿ ಕಳಿಸಿದನು. ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಪಾಂಡವರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತುಂಬಿ ಆತ್ಮತ ಪ್ರಭಾವಿಯನ್ನಾಗಿಸಿದನು. || ೧೨ || ಧರ್ಮರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಸೃಂಜಯವಂಶದ ವೀರರೊಂದಿಗೆ ಸಹದೇವನನ್ನು ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ದಿಗ್ವಿಜಯಕ್ಕಾಗಿ ಕಳಿಸಿದನು. ಮತ್ಸ್ಯದೇಶದವೀರ ರೊಂದಿಗೆ ನಕುಲನನ್ನು ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೂ, ಕೇಕಯ ದೇಶದ ವೀರ ರೊಂದಿಗೆ ಅರ್ಜುನನ್ನು ಉತ್ತರಕ್ಕೂ, ಮದ್ರದೇಶದ ವೀರರೊಂದಿಗೆ ಭೀಮಸೇನನನ್ನು ದಿಗ್ವಿಜಯಕ್ಕಾಗಿ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿಗೂ ಕಳಿಸಿ ಕೊಟ್ಟನು. || ೧೩ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಭೀಮಸೇನನೇ ಮೊದಲಾದ ಆ ವೀರರು ತಮ್ಮ ಬಲ-ಪೌರುಷದಿಂದ ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕಿನ ರಾಜರನ್ನು ಗೆದ್ದುಕೊಂಡು, ಯಜ್ಞಮಾಡಲು ಉದ್ಯುಕ್ತನಾದ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಆತುಲವಾದ ಧನವನ್ನು ತಂದು ಒಪ್ಪಿಸಿದರು. || ೧೪ || ಇನ್ನೂ ಜರಾಸಂಧನನ್ನು ಗೆದ್ದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಯುಧಿ ಷ್ಠಿರನು ಚಿಂತಾತುರನಾದನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹಿಂದೆ ಉದ್ಯವನು ಹೇಳಿದ ಉಪಾಯವನ್ನು ಧರ್ಮ ರಾಯನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು. || ೧೫ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಅನಂತರ ಭೀಮ ಸೇನ, ಅರ್ಜುನ ಮತ್ತು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಹೀಗೆ ಮೂವರೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಜರಾಸಂಧನ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಗಿರಿವ್ರಜಕ್ಕೆ ಹೋದರು. || ೧೬ || ಜರಾಸಂಧನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಭಕ್ತ ನಾಗಿದ್ದು, ಗೃಹಸ್ಥೋಚಿತವಾದ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುವವನಾಗಿ ಇದ್ದನು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ಮೊದಲಾದ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವೀರರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ವೇಷಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಅತಿಥಿ-ಅಭ್ಯಾಗತರ ಸತ್ಕಾರ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಜರಾಸಂಧನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವನಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಯಾಚಿಸಿ ದರು. || ೧೭ || ಮಹಾರಾಜ! ನಿನಗೆ ಮಗಳುಳವಾಗಲಿ, ನಾವು ಮೂವರೂ ನಿಮ್ಮ ಅತಿಥಿಗಳಾಗಿದ್ದು ಬಹಳ ದೂರದಿಂದ ಬಂದಿ ದ್ದೇವೆ. ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ನಾವು ನಿನ್ನಿಂದ ಒಂದು ವಿಶೇಷ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವೆವು. ಆದುದ ರಿಂದ ನಾವು ನಿನ್ನಿಂದ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದನ್ನು ನೀನು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಕೊಡಬೇಕು. || ೧೮ || ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತಿತಿಕ್ಷುಗಳಿಗೆ ಸೈರಿಸಲಾಗದಿವು ವುದು ಯಾವುದಿದೆ? ದುಷ್ಟರು ಮಾಡದಿರುವ ಅಕಾರ್ಯ ಯಾವುದಿದೆ? ಉದಾರಿಗಳಿಗೆ ಕೊಡದಿರುವ ವಸ್ತುವು ಯಾವುದಿದೆ? ಸಮದರ್ಶಿಗಳಿಗೆ ಪರರೆಂಬುವುದು ಯಾರಿದ್ದಾರೆ? || ೧೯ || ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನು ಕಾನು ಸಮರ್ಥನಾಗಿದ್ದರೂ ಅನಿತ್ಯವಾದ ಶರೀರದಿಂದ ಸತ್ತುರುಷರು ಹೊಗಳುವಂತಹ ಅನಿವಾರ್ಯವಾದ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅವನಾದ ಮನು ನಿಂದಿಸಿದರೂ ಕಡಿಮೆಯೇ. ಅವನ ಜೀವನವು ಆತ್ಮತ ಶೋಚ ನೀಯವಾಗಿದೆ. || ೨೦ ||